

Muzicienii noștri. Predecesori și contemporani
(Compendiu)

Constantin CATRINA

Constantin CATRINA

Braşovul muzical enciclopedic
Muzicienii noştri
Predecesori şi contemporani
(Compendiu)

Ediţie îngrijită de Liliana IACOBESCU

Coperta: Bianca OSNAGA
Tehnoredactare: Cornelia CATRINA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CATRINA, CONSTANTIN

Brașovul muzical enciclopedic : muzicienii noștri, predecesori și contemporani : (compendiu) / Constantin Catrina ; ed. îngrijită de Liliana Iacobescu. - Brașov : Mecatrin, 2014
ISBN 978-606-93636-6-9

I. Iacobescu, Liliana (ed.)

78(498-Brașov):929

În loc de prefață

Cultura muzicală a zilelor noastre a intrat – se pare – în epoca dicționarilor, lexicoanelor și enciclopediilor, nevoia de informare rapidă, precisă, multilaterală, dar restrânsă la esențial, predominând preocupările intelectualilor, măcinați de lipsa de timp a activităților cotidiene. Bătălia editorilor a trecut de pe planul literaturii romantice, genurilor și formelor spirituale de largă amploare (romane, sinteze în multe volume, istoriografie universală etc.), la cărțile rigurose și sistematic concepute, rezumate la cele mai noi și spectaculoase concluzii științifice, rezultate concrete, cu aplicații directe în viața cotidiană. Omul contemporan trebuie să fie conectat la toate cerințele materiale și spirituale. Muzica s-a transformat dintr-o profesiune de cerc închis într-o artă de largă accesibilitate, de la copii la vârstnici, de la săraci la bogați, de la amatori la cei mai subtili profesioniști – devenind o hrană spirituală fără granițe, indispensabilă tuturor. Instrumentul cel mai sigur și eficient de culturalizare generală, devine astfel *dicționarul*.

Din păcate, muzica românească nu a dispus de o literatură lexicografică (dicționare, enciclopedii, lexicoane, ghiduri, cronologii etc.) pe măsura altor discipline (istorie, literatură, știință). Profesiunea de dascăl, atât în învățământul mediu, cât și în cel superior, universitar, mi-a deschis ochii cercetării ceva mai repede decât colegilor mei de breaslă (compozitori, interpreți vocali și instrumentali) și m-a obligat să trec la făurirea acestor instrumente (lexicoane și dicționare de termeni tehnici, de persoane, de instituții, de forme muzicale ș.a.). Există în prezent o veritabilă „foame” de dicționare în rândul tineretului universitar, licențele, masteratele și doctoratele construindu-se în principal pe aceste surse de informație

primară, în elaborarea lucrărilor. Cele mai solicitate instrumente biobibliografice sunt lexicoanele de creatori (compozitori, muzicologi, critici muzicali, folcloriști, bizantinologi) și lexicoanele de interpreți (dirijori, instrumentiști și cântăreți de muzică cultă, populară, ușoară etc.), care – din nefericire – sunt puține, lacunare și extrem de scurte (în special dicționarele străine). Vin apoi dicționarele generale și enciclopediile universale, atât de necesare într-un moment în care schimburile internaționale au cunoscut o explozie pe plan mondial, datorită turismului fără frontiere.

Pe plan național, se simte o preocupare specială crescândă de punere în valoare a monumentelor istorice, a frumuseților naționale, regionale, a bogățiilor materiale și spirituale locale, fapt care a dus la atragerea cât mai multor schimburi culturale, comerciale, sportive etc. Orașele României dispun de bogății spirituale care merită să fie expuse și valorificate la maximum, fiindcă nu puține țări din epoca noastră (Grecia, Italia, Spania, Japonia, recent și țările arabe) și-au alocat bugete înfloritoare printr-o politică înțeleaptă de investigare a resurselor naturale, dar și de cultivare a moștenirii spirituale seculare (descoperiri arheologice, palate și castele princiare, arhive istorice și colecții de artă plastică, muzică, situate în anumite regiuni locale). Dicționarele unor centre de veche cultură națională (Suceava, Iași, Sighișoara, Sibiu, Oradea, Timișoara, Cluj, Brașov, Târgu Jiu, Brăila), unde există case memoriale și muzee de tradiție singulare, chiar în unele sate (Săpânța, Cotnari, Ipotești, Rășinari), și-au realizat scopuri sociale nebănuite, stimulând asemenea publicații pe scară largă în ultima vreme. Socot că Brașovul reprezintă un focar de cultură *europeană*, care nu și-a afirmat pe deplin resursele locale, dintr-o modestie exagerată a lexicografilor localității.

Cetatea Brașovului (*Corona, Coronensis*), situată – geografic – în inima României, a avut ample legături comerciale, sociale și culturale cu

toate ținuturile vechi românești din Bucovina și Maramureș până în Banat, Oltenia și țărmul Mării Negre. Am poposit în cercetările mele deseori în biblioteca și arhivele din Brașov, încă de acum o jumătate de secol. În Biserica Neagră și Biserica din Șchei, la Muzeul Mureșenilor și în Filiala Arhivelor Statului, am cunoscut valori muzicale inestimabile, care necesită să fie cunoscute de cât mai multă lume din afara orașului de sub Tâmpa, de la vestita colecție în 8 volume, *Quellen zur Geschichte der Stadt Kronstadt* până la Ghidul Biobibliografic *Cărturari brașoveni. Sec. XV-XX* (1972), de la dicționarul lui Szinnyi József al personalităților maghiare până la lexiconul lui Joseph Trausch al personalităților săsești (completat cu vol. IV al lui Friedrich Schuller din 1902). Era, deci, imperios necesar și acest lexicon al muzicienilor români și muzicii brașovene care, iată, datorită experimentatului muzicolog și lexicograf Constantin Catrina, a devenit o realitate.

De peste 500 de ani, muzica religioasă românească conviețuiește în orașul de la poalele Tâmppei cu vechea cultură muzicală săsească a lui Honterus. Din păcate, regimul comunist a împiedicat muzicologii locali să dezvăluie bogăția muzicii psaltice românești din sec. XVI-XIX, lăsând impresia că numai muzica gregoriană a existat pe acele meleaguri. A sosit momentul ca întreaga pleiadă de psalți din aceste secole îndepărtate să fie adusă la lumină, spre a echilibra situația muzicii din perioada Renașterii și Barocului brașovean. Un creator ca Ioan Radu Duma-Brașoveanul în sec. XVIII nu ar fi putut răsări pe un teren „golit”, compozitori ca Gh. Dima și Iacob Mureșianu nu erau cu nimic mai prejos decât colegii lor Rudolf Lassel și Paul Richter, maestrul Tudor Ciortea dispunea de aceeași cultură muzicală cu a lui Georg Wilhelm Berger. Cine poate omite faptul că opereta clasică românească s-a născut în 1882 la Brașov, când Ciprian Porumbescu a lansat partitura lui *Crai-Nou*? Încă din 1539, legăturile muzicale dintre Brașov și București consemnau prezența organistului

Ieronimus Ostermayer la curtea Domnitorului Valahiei, Radu Paisie, în cadrul unui concert cameral în cetatea lui Bucur, iar peste aproape 200 de ani, trupa de operă Angelica Catalani, împreună cu toți boierii români participanți la Revoluția lui Tudor Vladimirescu (1821), poposea la Brașov, spre a întoarce vizita trupei lirice brașovene a lui Johann Gerger. Niciun oraș din Transilvania nu a întreținut relații artistice strânse cu Capitala Țării Românești înainte de 1920, ci numai Brașovul. Iată de ce socotesc că un lexicon al muzicii și muzicienilor din orașul de la poalele Tâmpiei va avea o valoare națională, nu una regională, pur locală – cum o sugerează titlul.

Garanția științifică, de înaltă probitate lexicografică a lucrării, este asigurată de experimentatul muzicolog și riguros cercetător al arhivelor brașovene, Constantin Catrina, ajuns la vârsta împlinirilor majore, căruia trebuie să-i fim recunoscători pentru excepționala sa contribuție la asigurarea valențelor artistice românești.

Viorel Cosma

Braşov – Localitate muzicală

Braşov, municipiu în partea centrală a României, reşedinţa jud. omonim. Este situat în Depresiunea Țara Bârsei, la poalele masivului Tâmpa; 307046 loc. (2001). Nod feroviar și rutier; important centru industrial: construcții de mașini, aeronave, autocamioane; alte ramuri industriale: chimică, textilă, prelucrarea lemnului, materiale de construcții, alimentară; centru tipografic și turistic etc. Prima mențiune documentară datează din anul 1234, cu numele de *Coroana* (*Catalogue Ninivensis*). Alte denumiri: *Brasaria* (1251), *Brasu* (1252), *Brassov* (1295), *Korona* (1336) etc. În sec. XIV-XVIII, a devenit important centru comercial și meșteșugăresc. Braşovul întreține relații politico-economice cu Țara Românească și Moldova; obține numeroase privilegii de la Vladislav I (1368), Mircea cel Bătrân (1413), Alexandru cel Bun (1421), Vlad Țepeș (1456), Ștefan cel Mare (1457). O mărturie scrisă, referitoare la Braşov, o constituie scrisoarea lui Neacșu trimisă, în 1521, din Câmpulung (Muscel), lui Johannes Benker, judele oraşului din acea vreme. Încă din sec. XV (1476), pârcălabul din Târgoviște invită braşovenii să serbeze victoria lui Vlad Țepeș asupra turcilor, din București, „cu orgi, cântări și clopote”. Prin ridicarea bisericii și școlii din *Șcheii Braşovului* încă de la 1399 (după Andrei Bârseanu, 1495), slujbele religioase sunt cele specifice cultului ortodox bizantin. Între anii 1480-1497, sunt menționați primii dascăli, slujitori ai bisericii din *Șcheii Braşovului*. Din acest secol se păstrează și câteva foi răzlețe dintr-un *antifonar*, în notație gotică; aceste pagini, notate în cheia de tenor, reprezintă diferite melodii bisericești, create pentru o singură voce. În sec. XVI, Braşovul devine un important centru cultural datorită lui Johannes Honterus, care a înființat prima tipografie în Transilvania (1533) și, după zece ani, un gimnaziu săsesc de rezonanță europeană (1543). Datorită Diaconului Coresi, se tipărește la Braşov, în 1557, precum și în 1574-1575,

Octoihul – carte ce cuprinde imnele (textele) pe cele opt ehuri sau glasuri. Cărțile lui Coresi devin în același timp și obiecte de studiu în Școala românească din *Șcheii Brașovului*. La 1548, Johannes Honterus (1498-1549) tipărește *Odae cum harmoniis*, un manual pentru primul liceu umanist din Sud-Estul Europei, întemeiat la Brașov. Această carte este cea mai veche tipăritură de acest gen și reprezintă un document important al istoriei muzicii din România și din Europa. Cele 21 de piese muzicale sunt semnate de Tritoniu, Senfl, Hofhaymer, Clarenus, iar textele, în număr de 32, fac parte din scrierile lui Horațiu, Vergiliu, Martial, Boethius, Prudentius, Ambrosius, Gundelius, Borbonius, Martin Luther ș.a. Din această colecție, datorită, desigur, interferențelor culturale, a fost preluată cu text românesc, melodia nr. 6 [*Ia de pre noi tu, Doamne*]. Opt piese din acest *opus* au fost înregistrate de *Electrecord* (1976), în interpretarea corului *Madrigal*, sub conducerea maestrului Marin Constantin, având ca titlu: *Documente ale culturii muzicale vocale în Muntenia, Moldova și Transilvania* (STM-ECE 01199). La Brașov se atestă și existența unei școli de inițiere pentru lăută și vioară, pentru care se tipărește metoda: *Eine schöne kunstliche Unterweisung... auf der Lauten und Geygen* de Hans Judenkuning (Germania, 1523), iar Valentin Greff-Bakfark semnează prima sa partitură muzicală: *Intabulatura Valentini Bacfarc Transilvani Coronensis liber primus* (Lyon, 1553). De asemenea, Johann Lukas Hedwig (1802-1849) tipărește: *Kronstädter theoretisch-praktische Gesangslehre für öffentliche Schulen* (1848). Sunt menționate în acest veac și instrumentele muzicale *orga* și *timpanul*, organistul fiind socotit un „*eruditus modulorum musicorumque expertissimus*”, iar așa-zișii „*ludirectori*” aranjau și jocuri de teatru. Dintr-un astfel de repertoriu se cunoaște o singură piesă de teatru: comedia *Abel ucide pe Cain*, prezentată în Casa Sfatului (17 II 1550). Către sfârșitul veacului (1594), Aron Vodă menționează în actul său de danie pentru șcheieni și doi diaconi care aveau misiunea *să cânte la strănă și să predea psaltichia în școală*, iar Diaconul Coresi lămurește atât înțelesul ce trebuie acordat „*cuvântului*” citit, cât și pe acela de „*a cânta în cântece pe Dumnezeu cel de sus ... cu glasuri de îngeri*” (*Octoihul slavonesc*, 1574). În sec. XVII, s-a născut compozitorul și organistul Daniel Croner (1652-1740), iar în casa negustorului Geissinger se cânta la

„clavir”. În cea de a doua jumătate a sec. XVIII, câțiva „cunoscători și amatori de muzică” fondează la 24 X 1767 un *Collegium Musicum*. Această reuniune interpretează până în anul 1785, cu o întrerupere de 9 ani (1773-1782) mai multe partituri muzicale semnate de G. Ph. Telemann, J. G. Graun, G. H. Stölzel, J. J. Beyer, C. Tescarini, J. A. Hasse, P. A. Locatelli, A. Bernasconi, J. Meck, K. von Dittersdorf, Ph. Em. Bach, C. H. Graun ș.a. De asemenea, se înmulțesc cărțile de învățătură și cărțile de strană; *Octoiul* continuă să reprezinte cel dintâi „cod” al perpetuării cântărilor practice bisericești. Cu sprijinul voievodului Constantin Brâncoveanu (1688-1714), se donează Bisericii „Sfântul Nicolae” din Șcheii Brașovului cărți de învățătură și de strană. Timp de mai multe secole (XVI-XVIII), atribuțiile didactice în școala de aici, mai ales în ceea ce privește *cântarea*, au fost îndeplinite atât de către dascăli, cât și de majoritatea preoților și diaconilor. Astfel, sunt pomeniți în documentele vremii, dascălul Dobre (1541-1572), cu cei doi fii ai protopopului Mihai (1576-1695), apoi Constantin (1586-1628) și Vasile (1628-1659), Cârstea învățătorul (1584), Ion Dascălu (1675-1682), devenit Iosif Monahul, tatăl cărturarilor David și Teodor Corbea, Florea sin Teodor Băran, Radu Tempea I, dascăl, diacon și preot (1691-1699) ș.a. Se mai știe că la moartea preotului Radu Tempea IV, a rămas în biblioteca familiei și o *Carte de cântări cu note*. O însemnare prețioasă vine de la călugărul iezuit Francisc Fasching, care confirmă că, la Școala românească din Șcheii Brașovului, „Partea principală a învățării se sfârșește cu cântările care imită în mare parte muzica gregoriană și ebraică” (*Nova Dacia*, Partea I-III, 1743). De la jumătatea sec. XVIII, ne-a rămas și ms. de la Bibl. Acad. Rom. (nr. 4305) și anume *Psaltichia rumânească* (1751), copiată de Ioan sin Radului Duma Brașoveanu, și el fiind dascăl în Șcheii Brașovului. Între anii 1754-1755, Dimitrie Eustatievici (1730-1796) finalizează, în ms., *Gramatica rumânească*, prin care se introduc în circuitul didactic și științific din Transilvania termeni și explicații privind *prozodia* și *versificația* (*stihul, piciorul, cezura și rima*), precum și semnele prin care se poate face „lovirea și înălțarea glasului” (*oxia, varia, perispomeni, macra, vrahia* etc.). În ultimele două decenii ale sec. XVIII, se intensifică activitatea trupelor muzicale conduse de Möll (1782), Lippe (1789), Franz Xaver Felder, cu *Serbarea*

Prieteniei în Tunis și Încartiruirea de A. Hubacek (1795, 1796), *Zemire și Azor* de A. Grétry (16 ian. 1876), *Fagotistul* de W. Müller (13 martie 1796), iar J. Gerger prezintă *Răpirea din Serai* de W.A. Mozart, *Femeia Dunării* de W. Müller; în românește *Vecinătatea cea primejdioasă și Tâlhariu în pădure* de A. Hubacek și continuă cu trupa *Societatea românească cantatoare teatrale*, condusă de Iosif Farkaș și sprijinită de George Barițiu. Secolul XIX debutează cu înființarea *Capelei orășenești* (Stadtkapelle, 1815) și alte câteva serate muzicale cu participarea Mariei Bertolini și Louise Fischer (7 sept. 1817) sau a trupelor ocazionale, în frunte cu Gottfried Lange, care a jucat în *Tichia de bufon* de Schikandor, *Inkle și Lasiko* cu muzica de Kauer; de asemenea, se remarcă și turneul companiei lui A. Catalani cu piesele *Alegerea unui mire* de C. Guglielmi, *Lacrimile unei văduve* de Generali sau *Cenușăreasa și Bărbierul din Sevilla* de G. Rossini. Între anii 1836-1839, se construiește orga de la Biserica Neagră de către Carl August Buchholtz din Berlin. În deceniile ce au urmat, s-au impus ca remarcabili interpreți la orgă: Johann Christian Cloos (1839-1841), Heinrich Mauss (1841-1877), Rudolf Lassel (1887-1918), Victor Bickerich (1922-1962), iar din 1965, Eckart Schlandt (n. 1940). În primele decenii ale sec. XX, apar la Brașov, prin contribuția lui George Barițiu (1812-1893), primele ziare („foi”) românești: *Gazeta de Transilvania* și *Foaie pentru minte, inimă și literatură* (1838); prin intermediul acestor publicații, se acordă un loc special activităților culturale și artistice desfășurate nu numai aici, ci și în alte locuri din Transilvania și Banat, în Țara Românească. În 14 dec. 1847, are loc primul concert al *Capelei vieneze*, condusă de Johann Strauss-fiul, în localul hanului *La soarele de Aur*. La începutul anului 1850, se pune în mișcare *Romana*, cel dintâi dans de salon al românilor transilvăneni și bănățeni, iar la 27 sept. 1852, se vizionează cea dintâi lucrare semnată de V. Alecsandri: *Piatra din casă*, muzica fiind compusă la Brașov de Ștefan Emilian (1819-1899), profesor de desen și arhitect. În a doua parte a sec. al XIX-lea, se fac cunoscute reuniunile de cântări: *Kronstädter Männergesangsverein* (1859); *Reuniunea Română de Gimnastică și Cântări* (25 febr. 1868); *Magyar Dalarda* (1864); *Societatea de Lectură [și Muzică] a Sodalilor Români* (1875); *Societatea de Lectură „Ioan Popazu”* a elevilor de la Gimnaziul Românesc din Șcheii Brașovului etc.

Prin înființarea *Despărțământului Astra Brașovului* și a *Societății pentru crearea unui Fond de Teatru Român* (STR, 1870), viața artistică a urbei se diversifică și capătă noi impulsuri organizatorice și de conținut: se înființează formații muzical-coregrafice și se dezvoltă legăturile tradiționale cu trupele de peste Carpați. Astfel, de la 23 mai și până la mijlocul lui septembrie 1870, au loc spectacolele lui Matei Millo, precum: *Baba Hârca*, *Millo Director*, *Paracliserul*, iar în 1871, Mihai Pascaly, împreună cu *Societatea de artiști români din România liberă*, prezintă piesa *Zavera lui Tudor*, „cu muzică nouă, românească, compusă de A. Flechtenmacher” (*Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 38, 27/15 mai 1871). La sfârșitul sec. al XIX-lea, viața muzicală a orașului se îmbogățește cu concertele susținute de *Fanfara Regimentului 50 Infanterie*, condusă o perioadă scurtă de timp de Fr. Lehár (1894-1895). Suita unor astfel de manifestări artistice continuă cu recitaluri de lieduri, cu arii din opere susținute de „bursierii” STR: Lia Pop, Ștefan Mărcuș, Aca de Barbu, iar *Anuarul STR* și *Revista Teatrală* (1913) acordă spațiu suficient pentru susținerea celor două arte: *teatru și muzică*; cronicile și dărilor de seamă sunt pe deplin favorabile acestor începuturi ale teatrului liric românesc din Transilvania. Tradiția muzicii instrumentale constituită, deja, în câteva formații de bună reputație, va conduce la inaugurarea primului concert al *Societății Filarmonice din Brașov / Kronstädter Philharmonische Gesellschaft* (6 mai 1878), cu primul ei dirijor, Anton Brandner (1840-1900), urmat de Max Krause, Paul Richter, Victor Bickerich. În același an (1878), se preconizează și publicarea unui ziar de informație muzicală (*Musik Zeitung*). În 1882, cel mai important eveniment al anului a fost prezentarea, în primă audiție, a operetei românești *Crai Nou* de Ciprian Porumbescu (27 febr., st.v./11 martie, st.n.). A urmat turneul Corului Mitropolitan din Iași (1890), dirijor Gavriil Musicescu. În anii în care *Societatea Filarmonică* este condusă de Paul Richter (1918-1935), se obține colaborarea unor muzicieni de renume ca Richard Strauss (1921), Felix von Weingartner (1923), George Enescu (1923), Edwin Fischer (1926). În această perioadă, mai concertează la Brașov și Karl Straube (1921), Dohnányi Ernő (1927), Fritz Heitmann (1927) și Béla Bartók (1924, 1927). Dintre artiștii autohtoni, pe lângă George Enescu, au mai concertat și Josef Prunner,

Florica Circu, Ana Voileanu-Nicoară, Emanoil Bernfeld și Walter Schlandt. A fost un mare succes interpretarea, în primă audiție pe țară, a *Pasiunii după Matei* de J. S. Bach (18 aprilie 1924). Începând cu anul 1900, imediat după revenirea lui G. Dima de la Sibiu, *Reuniunea de Gimnastică și Cântări* din Brașov va impresiona, atât prin concertele sale, cât și prin reprezentațiile de operă și operetă, oratorii: C. Porumbescu – *Cisla*; R. Kreutzer – *O noapte în Granada* (1900); T. Brediceanu – *La seceriș* și P. Mascagni – *Cavalleria rusticana* (1913). La aceste concerte și spectacole își dau concursul Veturia Triteanu, George Folescu, Ștefan Mărcuș, Marioara Moga ș.a. Între anii 1924-1928, aceeași reuniune, avându-l acum ca dirijor pe Leo Blum, mai prezintă, în colaborare cu Orchestra orașului, o serie de patru opere celebre: *Faust*, *Carmen*, *Traviata* și *Trubadurul*. Păcat că aceste reprezentații, și altele, - aprecia T. Brediceanu – „nu au putut fi gustate și în afară de aceste orașe” (Brașov și Sibiu). Peisajul muzical brașovean se completează cu spectacole de operetă ale Corului *Stăruința* și turneele corurilor și societăților muzicale: *Cântarea României* (1919), *Gavriil Musicescu* (1923), *Reuniunea de Muzică din Lugoj* (1921), *Cântul Nostru* (1923), *Carmen* (1933) ș.a. Din anul 1928, timp de peste 12 ani, principalele forțe artistice s-au concentrat în jurul *Conservatorului de Muzică „Astra”*: Orchestra simfonică, *Reuniunea de Muzică „George Dima”*, programele de muzică de cameră ale profesorilor și producțiile artistice ale elevilor acoperind o bună parte din așteptările melomanilor brașoveni. Pentru diversificarea și creșterea interesului față de muzică, și de spectacolul liric în special, se constituie la 26 V 1939 *Societatea Română de Teatru și Muzică*, obiectivul principal constând din organizarea sistematică și calitativă a concertelor și spectacolelor de operă aflate în turneu. Din a doua jumătate a sec. al XX-lea, se refac și se înființează noi formații muzicale profesioniste și de amatori: instituții de învățământ artistic – Școala Medie de Muzică (1949-1954; 1969-1979; 1990); Facultatea de Muzică; *Filarmonica din Brașov* (1949); *Teatrul Muzical*, azi *Opera Brașoveană* (1953); *Ansamblul Folcloric „Poienița”* (1958); *Formația Camerală „Pro Musica”* (1968); *Orchestra de Cameră a Filarmonicii din Brașov* (1969); *Corul de Cameră „Diason”* și *Reuniunea Corală „Gh. Dima”* a Universității Transilvania, *Cantus Serenus* (1973); *Camerata Infantis* (1975); *Corul de*

Camera „Astra” (1977); Formația Corală Bărbătească „Jacob Mureșianu” (1988); Corul de Camera „Concentus” (1997) etc. Trecutul și prezentul muzical al orașului se află astăzi reflectat în studii și lucrări monografice, în colecții de documente și carte veche, conservate în unele biblioteci de importanță națională: Biblioteca muzeului Bisericii Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului, Biblioteca Județeană „George Barițiu”, în expozițiile permanente închinată memoriei muzicienilor și interpreților Anton Pann și George Ucenescu, Ciprian Porumbescu, Nicolae și Timotei Popovici, Paul Richter și Tudor Ciortea, sau în cele două case memoriale: Casa Mureșenilor (1968) și Casa Dima (1976). Sfârșitul de sec. XX este marcat de continuitatea și fondarea unor noi manifestări de talie internațională: Festivalul și Concursul Internațional „Cerbul de Aur” (1968); Festivalul Internațional al Muzicii de Camera (1970), Festivalul Național (și internațional) al Corurilor de Camera „G. Dima” (1970), Master Courses (1992), Festivalul Internațional de Jazz – Brașov 2002; Festivalul Cetatea Muzicală a Brașovului (2003); Festivalul și Concursul Național al Liedului Românesc (2003), Festivalul de Operă, Operetă și Balet (2004); Festivalul Coral Internațional al Asociației Române de Cânt Coral (ARCC) 1996, Reuniunea Corală Pe Tine Te Lăudăm (1990-2003), Festivalul „Musica Coronensis” (2003).

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Adolf Marienburg, *Theater und Musik in Kronstadt*, în *Blätter für Geist, Gemuth und Vaterlandskunde*, Brașov, nr. 16, 8 aprilie 1839; nr. 28, 2 mai 1839; nr. 19, 9 mai 1839; *Opera din Brașov* (în localul nou de vară), în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 79, 25 mai/6 iunie 1884; Eugen Filtsch, *Geschichte des deutschen Theaters in Siebenbürgen*, în *Archiv des Vereins...*, Band 3, Hermannstadt, 1888; Andrei Bârseanu, *Istoria școalelor centrale române gr.or. din Brașov*, Brașov, Tip. Ciurcu et Comp., 1902; Guilelm Șorban, *Muzica la români*, în *Românul*, nr. 268, 8/21 dec.; nr. 269, 9/22 dec.; nr. 271, 11/24 dec.; nr. 272, 12/25 dec.; nr. 13/26, dec. 1915; Johannes Reichardt, *Das sächsische Burzenland. Einst und Jetzt*, Brașov, Edit. Wilhelm Hiemesch, 1925; Egon Hajek, *Die Musik, ihre Gestalter und Verkünder in Siebenbürgen. Einst und Jetzt*, Brașov, Klingsor Verlag, 1927; Göttlieb Samuel Brandsch, *Die Musik unter den Sachsen*, în *Bilder aus der Kulturgeschichte der Siebenbürger*, Sibiu, 1928; Ion Mușlea, *Obiceiul junilor*

brașoveni. Studiu de folclor. Cluj, Institutul de Arte Grafice „Ardealul” (Extras), 1930; Erich H. Müller, *Das Collegium Musicum in Kronstadt*, în *Siebenbürgisches Vierteljahr*, ian. 1932; Axente Banciu, *Familia Porumbescu și Brașovul*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 5, 1933; Octav Șuluțiu, *Brașovul, muzica și românii*, în *Rev. Fundațiilor Regale*, București, nr. 12, dec. 1936; Hans Christiani, *Die Tätigkeit des Kronstädter Männergesangvereins 1900-1934*, Brașov, Klingsor Verlag, 1937; Maria Popescu Bogdan, *Istoricul Școalei Reuniunii Femeilor Române din Brașov*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 6, 1937, p. 538; Tiberiu Brediceanu, *Histoire de la musique roumaine en Transylvanie*, București, Edit. Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, 1938; A.P. Bănuț, *Oameni de ispravă*, Sibiu, 1939; Adolph Marienburg, *Theater und Musik in Kronstadt*, în *Blätter für Geist u. Vaterlandskunde*, ian.-iun. 1939; Tiberiu Brediceanu, *Problema teatrului și a muzicii la Brașov*, Brașov, Tip. Astra, 1940; Dron, *Brașovul sub aspect cultural și educativ*, în *Curentul*, București, 13 ian. 1941; George Breazul, *Brașovul și trupa de operă a lui Johann Gerger*, în *Acțiunea*, București, 23 aug. 1942; George Breazul, *Reprezentările date de Opera Română din București la Brașov și Sibiu*, în *Acțiunea*, București, 26 iulie 1942; George Breazul, *Din trecutul muzicii românești*, Repertoriul trupei de operă a lui Gerger – 1818, în *Acțiunea*, București, 15 nov. 1942; Candid C. Mușlea, *Biserica Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului*, vol. I (1292-1742), Brașov, Institutul de Arte Grafice Astra, 1943; Ștefan Mărcuș, *Contribuții la istoricul teatrului românesc din Ardeal, Banat și părțile ungurene*, vol. I, Timișoara, 1945; Candid C. Mușlea, *Biserica Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului*, vol. 2 (1743-1837), Brașov, Institutul de Arte Grafice Astra, 1946; Candid C. Mușlea, *Biserica Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului*, vol. 3 (1830-1900), ms., Brașov, 1948; A.P. Bănuț, George Dima. *Contribuții la cunoașterea vieții și operei sale*, în *Muzica (Supl.)*, București, nr. 9-12, 1955; Ștefan Lakatoș, *Pătrunderea muzicii lui Mozart în Ardeal și Banat*, în *Muzica*, București, nr. 9, 1956; Ana Voileanu-Nicoară, G. Dima. *Viața și Opera*, București, ESPLA, 1957; George Breazul, *La bicentenarul nașterii lui Mozart*, București, Edit. Muzicală, 1957; A. Deleanu, Th. M. Ciortea, Bakfark Balint, *un muzician ardelean de seamă al Renașterii*, în *Studii Muzicologice*, vol. VI, București, 1957; *Arhiva Magistratului orașului Brașov. Inventarul actelor neînregistrate*, vol. I,

București, 1959; Romeo Ghircoiașiu, *Un document muzical brașovean din sec. XVI – Odae cum harmoniis de J. Honterus*, în *Muzica*, București, nr. 10, 1960; Victor Bickerich, *Muzica de orgă în țara noastră*, în *Muzica*, București, nr. 7, 1962; George Breazul, *Gavriil Musicescu*, București, Edit. Muzicală, 1962; Pavel Binder, *Etimologia, sensul inițial și evoluția numelui topic „Brașov”*, în *Limbă și Literatură*, vol. VIII, București, 1964; Edgar Elian, Liviu Teodor Teclu, *Brașov. Imagini ale vieții muzicale în patria noastră*, în *Muzica*, București, nr. 10, 1964; Victor Bickerich, *Muzica de orgă din România*, în *Studii Muzicologice*, vol. II, București, 1966; Jack Bratin, *Calendarul muzicii universale*, București, Edit. Muzicală, 1966; Viorel Cosma, *Muzicieni și trupe lirico-dramatice austriece pe meleagurile românești până la jumătatea sec. XIX*, în *Almanahul Parohiei Ortodoxe Române din Viena*, Viena, 1966; Cristian C. Ghenea, *Din trecutul culturii muzicale românești*, București, Edit. Muzicală, 1965; Gheorghe Merișescu, *Iacob Mureșianu*, București, Edit. Muzicală, 1966; Hermann Nikolaus, *Pledoarie pentru concertele de orgă*, în *Astra*, Brașov, nr. 5, 1966; Doru Popovici, *Muzica corală românească*, București, Edit. Muzicală, 1966; Gemma Zinveliu, *Studii pentru o monografie a orașului Brașov*, Ms., București, 1966; Viorel Cosma, *Începuturile teatrului muzical românesc (sec.XVIII-XIX)*, în *Muzica*, București, nr. 3, 1967; Filaret Barbu despre un *Salzburg românesc*, în *Astra*, Brașov, nr. 3, 1967; Vasile Mocanu, *Ecoul operei poetice și dramatice a lui Vasile Alecsandri în muzica românească din Transilvania*, în *Studii Muzicologice*, vol. 3, București, Edit. Muzicală, 1967; George Sbârcea, *Tiberiu Brediceanu*, București, Edit. Muzicală, 1967; Alexandru Hummel, *Grosse Fertigkeit und Bravur*, în *Neuer Weg*, București, 17 aug. 1968; Octavian Lazăr Cosma, *Cultura muzicală în perioada Revoluției de la 1848*, în *Muzica*, București, nr. 5, 1968; Viorel Cosma, *Die Musik G.Ph. Telemanns in Rumänien*, în *Georg Philipp Telemann Konferenzbericht der 3. Magdeburger Telemann-Festtage 1967*, Magdeburg, 1969; Viorel Cosma, *Händel – Jahrbuch*, Leipzig, VEB Deutscher Verlag für Musik, 1968; Ilie Balea, *Cu marea nostalgie a Brașovului natal*, în *Astra*, Brașov, nr. 2, 1969; Ilie Moruș, *File din mișcarea teatrală românească din sud-estul Transilvaniei între anii 1850 și 1920*, în *Cumidava*, vol. III, Brașov, Muzeul Județean Brașov, 1969; Gemma Zinveliu-Donea, *Correspondența Mureșenilor, oglindă a luptei*

pentru o cultură și artă muzicală națională, în SCIA (s.TMC), București, nr. 2, 1969; Gemma Zinveliu-Donea, *File din trecutul muzical al Brașovului. Cinci secole de artă organistică*, în *Astra*, Brașov, nr. 11, 1969; Gemma Zinveliu-Donea, *File din trecutul muzical al Brașovului. Cinci secole de muzică instrumentală*, în *Astra*, Brașov, nr. 12, 1969; Pavel Binder, *Orașul Brașov. Studiu de geografie istorică (Rezumat)*, Iași, Universitatea Al. I. Cuza, 1970; Victor Bickerich, Norbert Petri, *Johannes Brahms în Transilvania*, în *Studii Muzicologice*, București, vol. 6, 1970; Constantin Catrina, *Contribuții la cunoașterea bibliotecii muzicale a Reuniunii de gimnastică și cântări*, în *Cumidava*, vol. 4, Brașov, Muzeul Județean Brașov, 1970; Viorel Cosma, *Contribuții privitoare la pătrunderea creației lui Beethoven în țara noastră (sec. XIX)*, în SCIA (s.TMC), București, Tom 17, nr. 2, 1970; Viorel Cosma, *Muzicieni români. Lexicon*, București, Edit. Muzicală, 1970; Liviu Teodor Teclu, *Publicul brașovean gustă muzica de cameră?*, în *Astra*, nr. 12, 1970; Gemma Zinveliu-Donea, *File din trecutul muzical al Brașovului. Cinci secole de muzică vocală*, în *Astra*, Brașov, nr. 1, 1970; Gemma Zinveliu-Donea, *File din trecutul muzical al Brașovului. Cinci secole de teatru dramatic și liric*, în *Astra*, Brașov, nr. 3, 1970; Gemma Zinveliu-Donea, *Ani de ucenicie muzicală reflectați în corespondența lui Anton Pann și George Ucenescu*, în *Studii Muzicologice*, vol. 6, București, Edit. Muzicală, 1970; Mircea Gherman, *Primele acorduri, primele aplauze*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8238, 4 iulie 1971; Constantin Răsvan, *Un examen reușit al artei corale. Festivalul corurilor de cameră „Gh. Dima”*, în *Scânteia*, București, nr. 8579, 17 oct. 1970; Constantin Cuza, Maria Lambucă, *Societatea pentru crearea unui Fond de Teatru Român. Brașov, CCP a Jud. Brașov*, 1971; Silvia Popa, *Institutul de fete Henriette Vautier. Contribuții la istoria învățământului brașovean*, în *Cumidava*, vol. 5, Brașov, Muzeul Județean Brașov și Muzeul Bran, 1971; Ion Chirilă, *O notă de distincție și bun gust*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8549, 5 iulie 1972; Ion Chirilă, *Concursul cvartetelor studențești și concertul laureaților, o veritabilă afirmare de valori*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8553, 9 iulie 1972; Petre Codreanu, *Rigoare stilistică și căldură expresivă*, în *Drum Nou*, Brașov, 8550, 6 iulie 1972; Petre Codreanu, *Cvartete contemporane. Nivel de corectitudine, nedepășit*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8552, 8 iulie 1972; Valeria Coliban,

Festivalul muzicii de cameră, în România Literară, București, nr. 3, 20 iulie 1972; Octavian Lazăr Cosma, Hronicul muzicii românești, vol. 1, București, Edit. Muzicală, 1972; Octavian Lazăr Cosma, Creația muzicală din Transilvania în secolul XVII. Preliminarii, în Muzica, București, nr. 3, 1972; Grigore Constantinescu, Concertele finale. Concursul de quartete studențești, în Contemporanul, București, nr. 30, 21 iulie 1972; Michaela Caranica Fulea, Festivalul muzicii de cameră, în Tribuna, Cluj, nr. 33, 17 iulie 1972; Cărturari brașoveni (sec.XV-XX). Ghid bibliografic, Brașov, Biblioteca Municipală, 1972; Iosif Sava, Festivalul de muzică de cameră – 1972, în Scânteia Tineretului, București, nr. 7200, 11 iulie 1972; Gemma Zinveliu, Muzica românească în lume, muzica lumii la Brașov. De vorbă cu compozitorul Norbert Petri, în Drum Nou, Brașov, nr. 8446, 5 martie 1972; Romeo Alexandrescu, Brașov. Festivalul muzicii de cameră, în Muzica, București, nr. 10, 1973; Dumitru Avakian, Formația de instrumente vechi „Cantus Serenus” din Brașov, în Muzica, București, nr. 12, 1973; Constantin Catrina, Traditionsverbunden und gegenwartsbezogen, în Volk und Kultur, București, nr. 9, 1973; Gernot Nussbächer, Contribuții la istoricul bibliotecii lui Honterus, în Revista Bibliotecilor, București, nr. 12, 1973; George Sbârcea, George Dima în lumina corespondenței sale, în Transilvania, Sibiu, nr. 7, 1973; Gemma Zinveliu, Festivalul muzicii de cameră, în România Liberă, București, nr. 8940, 21 iulie 1973; Gemma Zinveliu, Contribuții la cunoașterea activității lui George Dima și Ciprian Porumbescu la Brașov (1873-1883), în Studii Muzicologice, vol. 9, București, Edit. Muzicală, 1973; Wolfgang Wittstock, Singen als ernster Spass, în Karpatenrundschau, Brașov, nr. 48, 28 nov. 1973; Horst Anger, Grosse Musik – gibt es eine einzige..., în Bakó Géza, și Gernot Nussbächer, Wann wurde „Corona” gegründet?, în Karpatenrundschau, Brașov, nr. 25, 21 iunie 1974; A.P. Bănuț, Scrieri, București, Edit. Minerva, 1974; Sebastian-Barbu Bucur, Ioan sin Radului Duma Brașoveanu, în Studii Muzicologice, vol. 10, București, Edit. Muzicală, 1974; Constantin Catrina, Musikliteratur besser auswerten, în Volk und Kultur, București, nr. 4, 1974; Constantin Catrina, Tiefwirkende Begegnung. Erinnerungen Zinnenstädter Musiker an George Enescu, în Karpatenrundschau, Brașov, nr. 24, 14 iunie 1974; Constantin Catrina, Mihai Manolache, Momente din viața muzicală a Brașovului, în SCIA

(s.TMC), București, Tom 21, 1974; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii românești*, vol. 2, București, Edit. Muzicală, 1974; Hans Peter Türk, *La 100 de ani de la nașterea compozitorului transilvănean Paul Richter (1875 – 1950)*, în *Studii Muzicologice*, vol. 10, București, Edit. Muzicală, 1974; Constantin Zamfir, *George Dima – muzician și om de cultură*, București, Edit. Muzicală, 1974; Romeo Alexandrescu, *Brașov. Festivalul muzicii de cameră*, în *Muzica*, București, nr. 9, 1975; Wilhelm Berger, *Elogiu*, în *Astra*, Brașov, nr. 99, 1975; Constantin Catrina, *O asociație muzicală la Brașov în secolul trecut*, în *Îndrumătorul Cultural*, București, nr. 9, 1975; Liviu Comes, *Brașovul, oraș al culturii muzicale*, în *Astra*, Brașov, nr. 3, 1975; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii românești*, vol. 3, București, Edit. Muzicală, 1975; Elena Criveanu, *Istoricul Reuniunii române de gimnastică și cântări din Brașov*, Brașov, Ms., 1975; Hans Peter Türk, *Paul Richter*, București, Kriterion Verlag, 1975; Mircea Potoceanu, *Die Bibliothek des Honterus Gymnasiums. Der Humanistengeist im mittelalterlichen Kronstadt*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 29, 18 iulie 1975; Viorel Cosma, *Sohlmanns Musik. Lexikon*, vol. 1, Stockholm, 1975; Tiberiu Brediceanu, *Scrieri*, ed. îngr. de Brândușa Nuțescu, București, Edit. Muzicală, 1976; Constantin Catrina, *George Dima, ctitorul bibliotecilor muzicale românești din Brașov*, în SCIA (s.TMC), București, Tom 23, 1976; Mircea Gherman, *Istoricul Conservatorului Astra*, în *Cumidava*, vol. 9, Brașov, Muzeul Județean, Brașov, 1976; Despina Petecel, *Festivalul muzicii de cameră de la Brașov*, în *România Liberă*, București, nr. 9864, 12 iulie 1976; Ștefan Petraru, Constantin Catrina, *Brașovul memorial*, București, Edit. Sport-Turism, 1976; Ana Popescu, *Note despre creația brașoveanului Bakfark*, în *Muzica*, București, nr. 5, 1976; Constantin Răsvan, *Corul cameral*, în *Îndrumătorul Cultural*, București, nr. 2, 1976; George Sbârcea, *Orașele muzicii*, București, Edit. Muzicală, 1976; Erhard Antoni, *Zwei wertvolle Unikate. Die metrische Odensammlung des Honterus und ihre heutige Auswertung*, în *Neuer Weg*, București, nr. 8773, 30 iulie 1977; Erhard Antoni, *Odae cum harmoniis*, în *Volk und Kultur*, București, nr. 4, 1977; Wilhelm Berger, *Un nou recital Hans Eckart Schlandt la orga Bisericii Negre din Brașov*, în *Discul*, București, XII, 1977; Constantin Catrina, *Trepte ale teatrului liric românesc în Transilvania*, în *Cumidava*, vol. 3, Brașov, Muzeul Județean, Brașov, 1977;

Constantin Catrina, *Cântecele transilvănenilor pentru independență națională*, în SCIA (s.TMC), București, tom. 24, 1977; Tudor Ciortea, *Festivalul muzicii de cameră de la Brașov*, în *Astra*, Brașov, nr. 6, 1977; Iosif Pervain, Ana Ciurdariu, Aurel Sasu, *Românii în periodicele germane din Transilvania*, vol. 1. Bibliografie analitică, București, Edit. Științifică și Enciclopedică, 1977; Despina Petecel, *Festivalul muzicii de cameră de la Brașov – ediția a 8-a*, în *Muzica*, București, nr. 8, 1977; Norbert Petri, *Anregung für Komponisten und Interpreten*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 8755, 9 iulie 1977; Sextil Pușcariu, *Brașovul de altădată*, Cluj-Napoca, Edit. Dacia, 1977; Constantin Zamfir, *Momente inedite ale colaborării lui George Dima cu Tiberiu Brediceanu*, în *Muzica*, București, nr. 5, 1977; Constantin Catrina, Ciprian Porumbescu. O sută douăzeci și cinci de ani de la nașterea compozitorului, Brașov, Filarmonica de Stat „George Dima”, 1978; Centenarul Filarmonicii G. Dima. 1878-1978 (Caiet – program), Brașov, 1978; Viorel Cosma, *Calendar. Aniversări. Centenarul Filarmonicii „Gh. Dima” din Brașov*, în *Îndrumătorul Cultural*, București, nr. 6, 1978; Alfred Hoffman, *Centenarul simfonic de la Brașov*, în *România Liberă*, București, nr. 10430, 9 mai 1978; Mihai Manolache, *Gheorghe Dima și rolul corului bisericesc de la parohia „Sfântul Nicolae” din Șcheii Brașovului*, în *BOR*, București, nr. 1-2, 1978; Liviu Pop, Viorel Panican, *Teatrul Muzical din Brașov - 25 ani (1953-1978)*, Brașov, 1978; Școala Populară de Artă Brașov la 50 de ani de activitate, în *România Liberă*, București, nr. 10620, 18 XII 1978; Nicolae Țurcanu, *Brașov*, în *Muzica*, București, nr. 11, 1978; Gemma Zinveliu, *Brașovul, vatră a unor importante manifestări muzicale*, în *Astra*, Brașov, nr. 1, 1978; V. Zamfirescu, *Teatrul muzical din Brașov la 25 de ani de activitate. Invitație la șezătoare*, în *Astra*, Brașov, nr. 4, 1978; Gemma Zinveliu, Liviu Teodor Teclu, *Filarmonica „George Dima” 1878-1978*, Brașov, Întreprinderea Poligrafică, 1978; Wolfgang Wittstock, *Aus eigenen Mitteln, aus eigenen Kräften. Vor 25 wurde das Musiktheater Brașov gegründet*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 47, 24 nov. 1978; Constantin Catrina, *George Dima: Scrisori din temniță*, în *Marile evenimente istorice ale anilor 1848 și 1918, și muzica românească*, București, Edit. Muzicală, 1979; Petre Codreanu, *Festivalul muzicii de cameră de la Brașov*, în *Astra*, Brașov, nr. 4, 1979; Viorel Cosma, *Din cronica muzicală a anilor 1847-1948. Johann Strauss fiul și Țările*

Române, în *Marile evenimente istorice ale anilor 1848 și 1918, și muzica românească*, București, Edit. Muzicală, 1979; Ion Criveanu, *Formații laureate, în Astra* (Supl.), nr. 3, 1979; Gheorghe Merișescu, *Pe urmele muzicienilor cehi în Transilvania, în prima jumătate a secolului al XX-lea, în Lucrări Muzicologice*, vol. 12-13 (1976-1977), Cluj-Napoca, Conservatorul de Muzică G. Dima, 1979; Theodor Drăgulescu, *Orchestre simfonice în etapa finală, în Muzica*, București, nr. 8, 1979; Steluța Mitu, *Prime audiții de muzică românească interpretate de Filarmonica Gh. Dima din Brașov, în perioada oct. 1973 - oct. 1979*, Ms. Brașov, 1979; Vasile D. Nicolescu, *Manuscrisul Ucenescu. Cânturi*, București, Edit. Muzicală, 1979; Doru Popovici, *Simfonii brașovene, în Săptămâna*, București, nr. 449, 13 iulie 1979; Hans Peter Türk, *Reconstituirea concertului pentru pian și orchestră de Paul Richter, în Lucrări Muzicologice*, vol. 10-11, Cluj-Napoca, Conservatorul de Muzică Gh. Dima, 1979; Wolfgang Wittstock, *Ein Jubiläum mit Ausblicken, în Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 28, 13 iulie 1979; *Acte, documente și scrisori din Șcheii Brașovului*, ed. crit. de Vasile Oltean. Prefață de Alexandru Duțu, București, Edit. Minerva, 1980; Constantin Catrina, *Cântecele independenței în Transilvania, în Cumidava*, vol. 12/II, Brașov, Muzeul Județean Brașov, 1980; Constantin Catrina, *Cartea muzicală în muzeul primei școli din Șcheii Brașovului, în Studii Muzicologice*, vol. 15, București, 1980; Constantin Catrina, *O gazetă muzicală brașoveană de la sfârșitul secolului al XIX-lea, în SCIA (s.TMC)*, București, tom. 27, 1980; Petre Codreanu, *Bilanț și perspective într-o prestigioasă manifestare artistică, în Drum Nou*, Brașov, nr. 110265, 6 iulie 1980; Viorel Cosma, *Muzica de cameră la „temperatura” Brașovului, în Astra*, Brașov, nr. 2, 1980; Lajos Pinter, *Mărturii despre George Enescu*, București, Edit. Muzicală, 1980; Silvia Popa, *Din activitatea societăților școlare de lectură românești în sec. XIX și începutul sec. al XX-lea, în Cumidava*, vol. 5, Brașov, Muzeul Județean Brașov, 1980; Liviu Teodor Teclu, *Vocația festivalurilor, în Brașovul Literar și Artistic*, vol. 1, 1980; Viorel Cosma, *Festivalul muzicii de cameră de la Brașov, în România Liberă*, București, nr. 11421, 18 sept. 1981; Titus Moisescu, *Festivalul muzicii de cameră – Brașov 1981. Concertul de deschidere, în Drum Nou*, Brașov, nr. 11331, 1 iulie 1981; Francisc László, *Viața muzicală. Brașov '82, în Muzica*, București, nr. 9, 1982; Gernot Nussbächer, *Certitudini și ipoteze cu privire la*

bibliografia lui Valentin Greff – Bakfark, în *Astra*, Brașov, nr. 6, 1982; L.T. Teclu, *Festivalul muzicii de cameră – Brașov 1982*, în *Astra* (Supl.), Brașov, nr. 4, 1982; Cristina Bohaciu-Sârbu, *Richard Wagner în cultura românească*, în *Studii Muzicologice*, vol. 17, București, Edit. Muzicală, 1983; Iacob Mureșianu, *Opere*, vol. 1, ed. critică de Mircea Gherman, București, Edit. Muzicală, 1983; Gernot Nussbächer, *Hieronymus Ostermayer – muzician și cronicar*, în *Astra*, Brașov, nr. 6, 1983; *Odae cum harmoniis (Honterus)*. Transcriere, studiu introductiv și îngrijirea ediției de Gernot Nussbächer și Astrid Philippi, București, Edit. Muzicală, 1983; George Pascu, *Reîntâlnirea cu muzica de cameră*, în *Cronica*, Iași, nr. 31, 5 iulie 1983; Iosif Pervain, Ana Ciurdariu, Aurel Sasu, *Românii în periodicele germane din Transilvania*, Bibliografie analitică, București, Edit. Științifică și Enciclopedică, 1983; Despina Petecel, *Valoroase manifestări artistico-educative*, în *România Liberă*, București, nr. 12057, 6 aug. 1983; Iosif Sava, și Petru Rusu, *Istoria muzicii universale în date*, București, Edit. Muzicală, 1983; Viorel Cosma, *Exegeze muzicologice*, Studii de istoria muzicii, București, Edit. Muzicală, 1984; Viorel Cosma, *Interferenzen in der Musik, Studien und Aufsätze*, București, Kriterion Verlag, 1984; Klaus Kessler, *Verspätete Chronik*, București, Edit. Muzicală, 1984; Gernot Nussbächer, *Organiști și compozitori transilvăneni: Hieronymus Ostermayer și Valentin Greff – Bakfark*, în *Studii Muzicologice*, vol. 18, București, Edit. Muzicală, 1984; Dan Buci, *Festivalul corurilor de cameră „Gh. Dima”*, în *Contemporanul*, București, nr. 6, 7 febr. 1985; Constantin Catrina, *Privire asupra unui capitol de învățământ muzical la Brașov (1850-1918)*, în *Studii Muzicologice*, vol. 19, București, Edit. Muzicală, 1985; Laura Mihail, *Revista Fundațiilor (Bibliografie)*, în *Tribuna Musicologica*, vol. 1, București, Edit. Muzicală, 1985; Saviana Oprițescu-Diamandi, *Brașov. Festivalul muzicii de cameră*, în *Muzica*, București, nr. 9, 1985; Constantin Catrina, *Studii și documente de muzică românească*, vol. 1, București, Edit. Muzicală, 1986; Viorel Crețu, *Gala tinerilor concertişti*, în *Flacăra*, București, nr. 15, 11 apr. 1986; Virgil Mihaiu, *Dar pentru pasionații jazzului*, în *Contemporanul*, București, nr. 7, 14 febr. 1986; Gernot Nussbächer, *Din cronici și hrisoave. Contribuții la istoria Transilvaniei*, București, Edit. Kriterion, 1987; Vasile Oltean, *Cine a compus melodia „Deșteaptă-te*

Române?”, în *Astra*, Braşov, nr. 2, 1987, p. 13; Vasile Oltean, Remus Faust, *Începuturile corale la biserica Sf. Nicolae din Şcheii Braşovului*, în *Mitropolia Ardealului*, Sibiu, nr. 7-9, 1987; Iosif Sava, *Talente ale Braşovului la Teatrul Mic din capitală*, în *Muzica*, Bucureşti, nr. 1, 1987; Vasile Oltean, *Şcoala românească din Şcheii Braşovului*, Bucureşti, Edit. Ştiinţ. şi Encicl., 1989; Elena Zottoviceanu, *Muzică şi momente de istorie în Transilvania secolului XVII*, în *Muzica*, Bucureşti, nr. 1, 1990; Vasile Tomescu, *Valori ale Renaşterii şi clasicismului în viaţa muzicală contemporană din Braşov*, în *Muzica*, Bucureşti, nr. 2, 1991; Vasile Tomescu, *Muzica românească în istoria culturii universale*, Bucureşti, Edit. Muzicală, 1991; Carmen Stoianov, *Festivalul Cerbul de Aur, Braşov – România*, în *Muzica*, Bucureşti, nr. 3, 1992; Alexandru Surdu, *Şcheii Braşovului*, Bucureşti, Edit. Ştiinţ., 1992; Vasile Tomescu, *Muzicieni din Transilvania în viaţa artistică franceză a Secolului Luminilor*, în *Muzica*, Bucureşti, nr. 1, 1993; Nicolae Ţurcanu, *Coruri la cote internaţionale. Festivalul G. Dima*, în *Gazeta de Transilvania*, Braşov, 3-4 dec. 1993; Constantin Catrina, *Studii şi documente de muzică românească*, vol. 2, Bucureşti, Edit. Muzicală, 1994; Constantin Catrina, *Contribuţii documentare privind învăţământul muzical Braşov*, Braşov, Edit. Univ. Transilvania, 1995; Octavian Lazăr Cosma, *Universul Muzicii Româneşti, Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România (1920-1995)*, Bucureşti, Edit. Muzicală, 1995; Fr. J. Sulzer în *Dacia Cisalpină şi Transalpină*, ed. critică de Gemma Zinveliu, Bucureşti, Edit. Muzicală, 1995; Constantin Catrina, *Contribuţii documentare privind învăţământul muzical din Braşov*, Braşov, Univ. Transilvania, 1996; Constantin Catrina, *Gheorghe Dima în pagini de corespondenţă*, în *Muzica*, Bucureşti, nr. 4, 1997; István Dávid, *Műemlék orgonák erdélyben*, Polis Könyvk-Kiadó, Kolozsvár Balassi Kiadó, Budapest, 1996; Adriana Popescu, *Timp de zece zile, în Franţa, muzicienii Liceului de Artă au impresionat prin virtuozitate*, în *Gazeta de Transilvania*, Braşov, nr. 2162, 1997; Constantin Catrina, *Fişe de Jurnal*, Braşov, Edit. Arania, 1998; T. Chiriacescu, (coord.), *Învăţământul superior braşovean, 1948-1998. Monografie*, Braşov, Edit. Univ. Transilvania, 1998; Doru Popovici, *Muzica de cult a lui Gheorghe Dima*, în *Muzica*, Bucureşti, nr. 1, 1998; Ana Buga, Cristina Sârbu, *Patru secole de teatru muzical*, Bucureşti, Edit. Du Style, 1999; Constantin Răsvan, *Fascinaţia*

muzicii, Brașov, Edit. Ecran Magazin, 1998; Bogdan Alexandrescu, *Festivalul Internațional al Muzicii de Cameră. Ediție jubiliară – XXX*, Brașov, Casa de Editură PRO SRL, 1999; Paul Stegaru, *Muzică și muzicieni în istoria învățământului românesc brașovean*, Brașov, Edit. Etios, 1999; Felician Roșca, *Arta și pedagogia organistică din România în context european*, Timișoara, Edit. Mirton, 2000; Constantin Catrina, *Muzica de tradiție bizantină. Șcheii Brașovului*, Brașov, Edit. Arania, 2001; Dorin Dumitrele, *Cerbii Cerbilor de Aur*, Brașov, Edit. Triumf, 2001; Felicia Popa, *Întâlnire cu eternitatea. Carnet de reporter*, Brașov, Edit. Triumf, 2001; Felician Roșca, *Metodica interpretării. Modele de analiză în arta organistică*, Timișoara, Edit. Signata, 2001; Constantin Catrina, *Fanfara și dirijori de fanfară din Țara Bârsei. Contribuții documentare (sec.XVI-XIX)*, în *Contribuții la istoria muzicilor militare*, București, Serviciul Muzicilor Militare, 2002; Franz Metz, *O călătorie spre Orient. Johann Strauss și concertele sale în Banat, Transilvania și Țara Românească*, București, Edit. ADZ, 2003; Liliana Iacobescu, *Două destine închinat muzicii: Nina și Romeo Alexandrescu*, Brașov, Edit. Transilvania, 2004; Wolfgang Sand, *Kronstadt. Das Musikleben einer multiethnischen Stadt bis zum Ende des Habsburgerreiches*, Kludenbach, Gehann-Musik-Verlag, 2004; Vasile Tomescu, *Daniel Croner, unul dintre precursorii lui J. S. Bach*, în *Muzica*, București, nr. 4, 2004; Viorel Cosma, în colab. cu Luminița Vartolomei și Constantin Catrina, *Enciclopedia muzicii românești*, București, Edit. Arc 2000, 2005; *Un triumf artistic*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 4874, 5-6 aug. 2006; Gabriela Banu-Noaghiu, *Se redeschid porțile Cetății Muzicale a Brașovului*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 4880, 12-13 august 2006.

Albeșteanu Ion (n. 27 septembrie 1932, Albești, jud. Ialomița – d. 30 august 1997, Fierbinți, jud. Ialomița), violonist, dirijor de orchestră și cântăreț de muzică lăutărească. S-a făcut cunoscut în Orchestra de Muzică Populară din Slobozia, apoi la Teatrul *Ion Vasilescu* din București etc.

A dirijat Orchestra *Miorița* a Filarmonicii Brașov (1968-1971). A întreprins numeroase turnee artistice, în colaborare cu Ansamblul Folcloric *Poienița* de la Centrul de Cultură *Reduta* Brașov, în Franța (1970); Cairo (1964); Schoten – Belgia și Braussum – Olanda (1968); Efes –Turcia (1969); Florange – Franța (1969); Festivalul Internațional de Folclor *România '69*, (București, 1969).

Dinamic și exigent, Ion Albeșteanu a asigurat prezențelor sale pe scena artistică o excelentă reușită.

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Elian, *Jocuri populare din Brașov și Făgăraș*, în *Tribuna României*, București, nr. 192, 1 nov. 1980, p. 10; Viorel Cosma, *Interpreți din România. Lexicon*, Vol. I (A-F), București, Edit. Galaxia, 1996, p. 8; Viorel Cosma, *Lăutarii de ieri și de azi*, București, Edit. Du Style, 1996, p. 381; Eugen Gal, *Seara bună-n șezătoare*, Timișoara, Edit. Augustia, 1998, pp. 260, 291; Viorel Cosma și colabor. Constantin Catrina și Luminița Vartolomei, *Enciclopedia muzicii românești*, Vol. 1 (A-B), București, Edit. Arc 2000, 2005, pp. 72-73; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov, 1878-2008*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008, pp. 101-102; Ion Topolog Popescu, *Monografia Reduta – 50 (1959-2009)*, Brașov, Edit. Pastel, 2009, pp. 54-56.

● **Discografie:** *Virtuozii ai instrumentelor populare românești – Ion Albeșteanu* (EPE 02537); *Pe Valea Neajlovului* (EPE 02928); *Sârba de la Oltenița* (EPE 0390387); *De-aș trăi ca bradu-n munte* (EPE 03021); *Ion Albeșteanu* (ST-EPE 02928); *Jocuri din Muntenia (Ilfov-Teleorman)*, dirijor Ion Albeșteanu.

Alexandrescu Eugenia (Nina) (n. 27 iunie 1907, București – d. 15 iunie 1989, Brașov), violonistă și profesoară.

A urmat Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din București (1919-1925), după care se află la Paris, unde obține *Diploma de Concert* (1930), ca violonistă, la clasa Marcel Chailley. În acești ani, împreună cu soțul său, compozitorul, muzicologul și pianistul Romeo Alexandrescu (1902-1976), cunoaște muzicieni de frunte ai timpului: Maurice Ravel, Paul Dukas, Gabriel Pierné, Nadia Boulanger, George Enescu, iar în orchestra de la *École Normale de Musique* din Paris, va cânta alături de Zino Francescatti (concert-maestru). După anul 1930, revine în țară, unde este numită solistă la Radio până în anul 1944. Activează în paralel ca profesoară la clasa de vioară a Conservatorului de Muzică, Coregrafie și Artă Dramatică „Pro-Arte” (1917-1939). În anii 1944-1962, până la pensionare, se află în Orchestra Operei Române din București. Din anul 1972, se mută la Brașov unde, împreună cu soțul ei (R. Alexandrescu), întreține în familie o susținută activitate muzicală de cameră, avându-i ca parteneri pe Gogy Güttler, Titus Gherghel și Grete Niculescu, Aneta Niculescu, Edda Togănel, Astrid Philippi ș.a.

A îndrumat cu pasiune pe muzicienii: Theodor Grigoriu, Horațiu Rădulescu, Șerban Fotino ș.a.

✍ **CONSEMNARE:** „...Ca una ce venea de la Paris, Nina, în mod continuu umilită și nedreptățită, la ultimul pupitru, unde fusese aruncată, ea, care nu făcea parte din «oamenii zilei». Și totuși, printre încercările pe care le îndura cu stoicism, se mai iveau și o rază de lumină, când venea câte un dirijor străin și spunea: «Faceți arcușele ca Doamna de la ultimul pupitru!»” (*Liliana Iacobescu*, 2004).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Virgil Gheorghiu, *Cronica muzicală*, în *Credința*, București, 30 iun. 1936; Dem. Mihăilescu-Toscani, *Concert de sonate. Nina Alexandrescu*, în *Porunca Vremii*, București, nr. 1018, 3 mart. 1938, p. 1; Dem. Mihăilescu-Toscani, *Manifestări românești*, în *Porunca Vremii*, București, 15 mart. 1939; Lucian Predescu, *Enciclopedia României Cugetarea. Material românesc. Oameni și înfăptuiri*, București, Edit. Cugetarea-

Georgescu Delafras, 1940, p. 20; Liliana Iacobescu, *Nina Alexandrescu*, în *Muzica*, București, nr. 2, 1993, pp. 117-120; Viorel Cosma, *Interpreți din România. Lexicon*, vol. I (A-F), București, Edit. Galaxia, 1996, pp. 16-17; Liliana Iacobescu, *Gânduri despre muzică*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2001, pp. 1-7; Liliana Iacobescu, *Două destine închinat muzicii, Nina și Romeo Alexandrescu*, Brașov, Edit. Universității Transilvania, Brașov, 2004; Viorel Cosma și colab. Constantin Catrina și Luminița Vartolomei, *Enciclopedia Muzicii Românești de la origini până în zilele noastre*, Vol. 1, Edit. Arc, 2000, 2005, pp. 113-114; Steluța Pestrea Suciuc, *Străzi, case, oameni din Brașov*, Brașov, Edit. Foton, 2011, pp. 340-344.

Alexandrescu Romeo (n. 17 iunie, 1902, Constanța – d. 21 ianuarie 1976, Brașov), compozitor, muzicolog și critic muzical.

A studiat muzica mai întâi în familie, luând lecții particulare, după care va obține diploma de echivalență a Conservatorului de Muzică și Artă Dramatică din București; cu sprijinul muzicianului român George Enescu, se perfecționează la *École Normale de Musique* din Paris.

Devine profesor de pian la Conservatorul Particular *Egizio Massini* (1932-1934), apoi profesor de teorie-solfegiu la Conservatorul de Muzică *Pro-Arte* din București (1936-1939).

A susținut recitaluri de pian și concerte în țară și peste hotare, la diverse posturi de radio (Italia, 1937; Cehoslovacia, 1938; Bulgaria, 1941; București). A semnat articole, cronici de concert, recenzii, eseuri și evocări, pe care le regăsim în ziarele și revistele: *Muzică și Poezie*, *Muzica*, *Rampa*, *Universul*, *Armonia* (Botoșani), *Musical Courier* (New York, 1936-1940), *Gazette Musicale* (Paris, 1937-1939), *Revue Internationale de Musique* (Paris, 1938).

A fost distins cu Mențiune și Premiul de Compoziție *George Enescu* (1925, 1928 și 1940).

A compus *muzică de cameră*, *muzică pentru pian* și a semnat lucrări de *muzicologie*. Din 1972, când se va muta la Brașov, Romeo Alexandrescu devine un participant activ la viața muzicală locală. Semnează cronici muzicale în ziarul *Drum Nou* și Revista *Astra* și susține, cu autoritate, programele *Festivalului Internațional al Muzicii de Cameră* de la Brașov.

✍ **CONSEMNARE:** „Viața lui Romeo Alexandrescu a fost și ea neîmplinită, într-un anumit sens. Considerat, cum am mai spus, cel mai important critic muzical al epocii, colaborând mai multe decenii la «Universul», îmi amintesc cronicile sale: concise, dar excepțional de judicioase, realizate după norme pariziene, în care fiecare cuvânt e la locul său, pozitivul și negativul au un balans ideal, totul se înscrie într-o lungă devenire, așa cum este în realitate orice destin artistic. Amintesc cele patru cărți de referință scrise de el: *Fauré, viața și opera*; *Debussy, viața și opera*; *Ravel, viața și opera*; *Paul Dukas, viața și opera*, care ar trebui de urgență reeditate” (Theodor Grigoriu, 2012).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Lucian Predescu, *Enciclopedia României Cugetarea. Material românesc. Oameni și înfăptuiri*, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, p. 21; Lucia Alexandrescu, *Câteva considerații pe marginea unor monografii de istoria artei*, în SCIA (s.TMC), București, nr. 2, 1965; *Cartea muzicală. Romeo Alexandrescu: Maurice Ravel*, în *Contemporanul*, București, nr. 10, 5 mart. 1965; Theodor Grigoriu, *Muzica și Nimbul poeziei*, București, Edit. Muzicală, 1986, pp. 95-96; Viorel Cosma, *Muzicienii din România. Lexicon*, vol. 1 (A-C), București, Edit. Muzicală, 1989, pp. 27-28; Despina Petecel, *Muzicienii noștri se destăinuie*, vol. 1, București, Edit. Muzicală, 1990, pp. 30-47; Bogdan Alexandrescu, *Festivalul Internațional al Muzicii de Cameră XXX (1970-1999)*, Brașov, Casa de Editură PRO SRL, 1999, pp. 137-172; Lucia Bunaciu, *Un nume în viața muzicală românească (100 de ani de la nașterea lui Romeo Alexandrescu)*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 5774, 21-22 decembrie 2002, p. 4; Liliana Iacobescu, *Două destine închinat muzicii: Nina și Romeo Alexandrescu*, Brașov, Edit. Universității Transilvania, Brașov, 2004; Viorel Cosma și colab. Constantin Catrina și Luminița Vartolomei, *Enciclopedia muzicii românești de la origini până în zilele noastre*, București, Edit. Arc, 2000, 2005, pp. 115-116; Liliana Iacobescu, *Romeo Alexandrescu*, în *Muzica*, București, nr. 4, 2006, pp. 123-127; Steluța Pestrea Suciu, *Străzi, case, oameni din Brașov*, Brașov, Edit. Foton, 2011, pp. 340-344; Theodor Grigoriu, *Vă rog, reveniți, dragii noștri*, București, Edit. Did. Ped., 2012, pp. 138-144.

Alexi Theochar (n. 1843 – d. 22 octombrie 1907, Brașov), scriitor, traducător și editor. A publicat în propria-i revistă *Noua Bibliotecă Română. Jurnal beletristic-literar* câteva referințe despre creația și activitatea compozitorului Ciprian Porumbescu și a semnat libretul pentru viitoarea operetă a lui Tudor Flondor (1862-1908), *Noaptea Sf. Gheorghe* (1855), pe care l-a și tipărit, mai întâi în revista *Familia* de la Oradea (nr. 27 iulie st.v./13 iulie st.n. 1884).

✍ **CONSEMNARE:** După primele reprezentații cu opereta *Noaptea Sf. Gheorghe* (de Tudor Flondor) – martie-mai 1885 – un cronicar al locului, ascuns sub pseudonimul de *Scribefax*, va menționa în revista *Astra* de la Iași (nr. 12, 1885, pp. 90-91): „...ne mirăm cu atât mai mult, că dl. Flondor a putut compune melodii atât de plăcute la un text atât de... banal”.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** *Scribefax*, *Noaptea Sf. Gheorghe*, în *Astra*, Iași, nr. 12, 1885, pp. 90-91; Constantin Cuza, *Despre opera unui autor dramatic uitat [Theochar Alexi]*, în *Luceafărul de Ziuă*, Brașov, nr. 3, 1956, pp. 143-149; Corneliu Buescu, *Restituiri muzicale, Carol Miculi și Tudor Flondor*, București, Edit. Muzicală, 1977, pp. 123-125; Constantin Catrina, *Ciprian Porumbescu. O sută douăzeci și cinci de ani de la naștere*, Brașov, Filarmonica de Stat George Dima, 1978, pp. 21-25; M.N. Rusu, *Dicționarul scriitorilor brașoveni (II)*, în *Brașovul Literar și Artistic*, II, Brașov, CJCES-Brașov, 1980, p. 52; *Dicționarul General al Literaturii Române*, vol. 1, Academia Română, București, Edit. Univers Enciclopedic, 2004, pp. 107-108; Steluța Pestrea Suci, *Theochar Alexi – poet și prozator*, în *Astra*, Brașov, nr. 33, 2009, p. 9.

Andreescu Horia (n. 18 octombrie 1946, Brașov), dirijor și profesor.

Studiile medii le-a absolvit la Liceul de Muzică din Brașov (1965), clasa de oboi, avându-l ca profesor pe Anselm Honigberger, după care a fost student la Conservatorul de Muzică *Ciprian Porumbescu* din București (1965-1973). Și-a continuat studiile postuniversitare de specialitate la Conservatorul bucureștean (1974), avându-l ca profesor pe Constantin Bugeanu (dirijat), dar și la *Hochschule für Musik und darstellende Kunst* din Viena (1974-1975), cu profesorii: Hans Swarowski și Karl Österreichicher

(dirijat orchestră). De asemenea, a urmat și cursuri de măiestrie la Trier și München (1978, 1980) cu Sergiu Celibidache. Este doctor în muzică al UNMB, cu teza *Prolegomene privind arta interpretativă dirijorală* (2004).

A debutat în Orchestra de Cameră a Palatului Culturii (*Reduta*) din Brașov (1967), dirijori Norbert Petri și Anselm Honigberger. S-a afirmat în mod strălucit ca dirijor la pupitrul Filarmonicii din Ploiești (1979-1987), dirijor (1987-1992) și director adjunct artistic al Filarmonicii *George Enescu* din București (1987-1990). Este fondator și dirijor al formației orchestrale *Virtuozii din București* (din 1988), profesor asociat la clasa de dirijat orchestră a Universității Naționale de Muzică din București (1987-1991, 2000), director artistic și dirijor (1992-1999), dirijor-șef (din 1999) al Formațiilor Muzicale Radio din București etc.

A obținut numeroase premii și distincții la concursurile de dirijat organizate la Copenhaga și Geneva, *Premiul Criticii* la Bienala Muzicii Contemporane de la Berlin, *Premiul Uniunii Criticilor Muzicali din România* și *Dirijorul anului* (1997).

În anul 2000, i s-a acordat Ordinul *Pentru Merit* în grad de Mare Ofițer, precum și Premiul UNESCO-România, în 2003.

Colaborează cu marile orchestre: *Gewandhaus* Leipzig, *Stadtskapelle* Berlin, Orchestra Simfonică și Orchestra Operei Comice din Berlin, Orchestra Simfonică din Viena, Orchestra Radio Viena, BBC Scoția, Orchestra simfonică din Ierusalim, orchestrele Radio din Leipzig, Viena, Hamburg, Madrid, Copenhaga, Reykjavik, Katovice, Ljubljana, orchestrele filarmonicilor din Amsterdam, Stuttgart, Budapesta, Sofia, Salonic, *Israel Chamber Orchestra* din Tel Aviv, *Orchestra Arenelor* din Verona, *Collegium Musicum* din Copenhaga, *Orchestra Olandeză de Cameră*.

Cu orchestrele românești a participat în concert la Festivalurile internaționale *George Enescu*, *Wiener Festwochen*, *Dresdner Musikfestspiele*, *Wien Modern*, *Musik-Bienale* Berlin, *Europa Musicale* – München, *Festivalul de muzică modernă* Copenhaga, Festivalul de la Santander și a întreprins turnee magistrale în Germania, Marea Britanie, Japonia, Austria, Spania, Italia, Olanda, Grecia, Turcia, Croația etc.

A interpretat în primă audiție și ca repertoriul său permanent lucrări semnate de Gh. Dumitrescu – opera *Orfeu*, P. Bentoiu – *Simfoniile a VII-a și a VIII-a*, T. Olah – *Simfoniile nr. 2 și nr. 3*, D. Capoianu – *Concertul pentru chitară și orchestră*, Oratoriul *Flăcări în sânge*, V. Timaru – oratoriul *Meșterul Manole*, A. Vieru – *Taragot și Simfonia a VI-a*, Călin Ioachimescu – *Concert pentru saxofon și orchestră*, Myriam Marbe – *Concert pentru saxofon și orchestră*, *Concertul pentru viola da gamba și orchestră*, Kurt Schwertsik (Viena) – *Tragische Klänge*.

A dirijat lucrări de operă – scenic și în concert – la București, Italia (Spoleto), Germania (Karlsruhe), Schwerin, Viena, Atena, precum și premiere de balet la Amsterdam; P. Constantinescu – *Oratoriul de Crăciun* și *Oratoriul de Paști* ș.a.

A colaborat cu soliști de primă mărime în arta interpretativă românească și de peste hotare, precum: Anne Sophie Mutter, Maxim Vengerov, Elisabeth Leonskaja, Dimitri Alexeev, Misha Maisky, Victor Tretiakov, Natalia Gutmann, Michael Roll, Oleg Kogan, Vladimir Repin, Zoltan Kocsis, Elisa Virsaladze, Andor Foldes, Miklos Perenyi, Daniel Kientzy, Jean Jacques Kantorow, Wanda Wilkonirska etc.

✍ **CONSEMNARE:** „Dirijor cu o gestică suplă, elastică, energică, dispunând de un temperament dinamic, Andreescu s-a impus prin rigoarea și probitatea execuțiilor, prin respectul partiturilor, prin sublinierea contrastelor dramatice, prin forța și plasticitatea imaginilor sonore... Originalitatea concepției sale dirijorale, vastul orizont stilistic, înlăturarea rutinei, poezia intonației și a ritmului, menținerea unei tensiuni interioare continue de-a lungul partiturilor, sunt virtuțile acestui artist” (Viorel Cosma, 2005).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Viorel Cosma, *Opera Orfeu de Gheorghe Dumitrescu*, în *România Liberă*, București, nr. 11.053, 12 mai 1980; Viorel Cosma, *Opera Orfeu de Gheorghe Dumitrescu*, în *România Liberă*, București, nr. 186, 1 aug. 1980; Viorel Cosma, *Stagiunea tinerilor dirijori H. Andreescu, C. Mandeal, P. Staicu, R. Cernat, M. Didu*, în *Tribuna României*, București, nr. 212, 1 sept. 1981, p. 13; Viorel Cosma, *La ce lucrează dirijorul Horia Andreescu*, în *Tribuna României*, București, nr. 365, 15 mai 1988, p. 4;

Viorel Cosma, *Interpreți din România. Lexicon*, vol. I (A-F), București, Edit. Galaxia, 1996, pp. 23-25; Iosif Sava și Luminița Vartolomei, *Mică enciclopedie muzicală*, Craiova, Edit. Aius, 1997, p. 19; Viorel Cosma, *Discuri olandeze și românești sub bagheta lui Horia Andreescu*, în *Azi Cultural*, București, nr. 29, 10 iun. 2000, p. 6; Viorel Cosma în colab. cu Luminița Vartolomei și Constantin Catrina, *Enciclopedia muzicii românești*, vol. 1 (A-B), București, Edit. Arc 2000, 2005, pp. 172-181; Grigore Constantinescu, *Horia Andreescu – un maestru al muzicii timpului său*, în *Actualitatea muzicală*, București, nr. 11, 2006, p. 16; Luminița Vartolomei, *Natură moartă cu voci, instrumente și baghete*, vol. II, București, Edit. Muzicală, 2006, pp. 11 passim; *Filarmonica Brașov, Program de sală*, 29 nov. 2007, p. V; Luminița Constantinescu, *Maestro. 50 de interviuri cu muzicieni români*, București, Edit. Olimp, 2007, pp. 5-9; Ion Topolog Popescu, *Monografie. Reduta – 50 (1959-2009)*, Brașov, Edit. Pastel, 2009, p. 146; Dumitru Avakian, *Reveniri spectaculoase*, în *Melos*, București, nr. 1-12, 2012, p. 8.

● **Discografie (selectivă):** Dragoș Alexandrescu, *Simfonia în la minor* (ST-ECE 03333); Ludwig van Beethoven, *Simfonia a III-a* (EDC 374); Pascal Bentoiu, *Concertul pentru vioară; Concertul nr. 2 pentru pian* (Hastedt LC 10973; HT5325); Alban Berg, *Concertul pentru vioară* (ST-ECE 02592); François Adrien Boildieu, *Concertul pentru harpă în Do major* (ST-ECE 02249); P.I. Ceaikovski, *Simfonia a V-a* (DG-ECE 03673); Paul Constantinescu, *Concertul pentru orchestră de coarde* (ST-ECE 03179); Claude Debussy, *Dans sacru și Dans profan pentru harpă și orchestră* (ST-ECE 02446); *Integrala lucrărilor simfonice de George Enescu înregistrate cu firma Olympia din Londra în colab. cu Electrecord din București*; Manuel de Falla, *Tricornul – Suitele 1 și 2* (ELECD 112 și ST-ECE 027630); Ludovic Feldman, *Poemul concertant pentru vioară* (ST-ECE 01864); Alexander Glazunov, *Vicleniile dragostei* (muzică de balet, Naxos MP 8,220,485 și ST-ECE 03406); Joseph Haydn, *Simfoniile nr. 86, 88 și 96* (ST-ECE 03860; ECD 132); *Missa Brevis* (EDC 530); Gustav Mahler, *Simfonia I* (ST-ECE03111); Myriam Marbe, *Concertul pentru saxofon dedicat lui Daniel Kientzy* (ST-ECE 03248); Felix Mendelssohn-Bartholdy, *Concertul pentru vioară* (Casa Radio DDD-134); Mihai Moldovan, *Cantata „România vremurilor înalte”* (ST-ECE 01923); W.A.

Mozart, *Simfonia nr. 40* (ST-ECE 02249); Tiberiu Olah, *Armonii IV* (ECE 02941); Tiberiu Olah, *Simfonia a III-a* (Attaca Babel 9265); Serghei Prokofiev, *Simfonia clasică* (Nova Music NM 200-2); Ottorino Respighi, *Concertul gregorian* (ST-ECE 02592); Anton Rubinstein, *Simfonia nr. 5*; Franz Schubert, *Simfonia a II-a* (ST-ECE); Clara Schumann, *Concertul pentru pian op. 7* (EDC 503); Robert Schumann, *Konzertstück op.86 și op.92* (EDC503); Matei Socor, *Concertul pentru vioară* (ST-ECE 02438); Constantin Silvestri, *Trei piese pentru orchestră de coarde* (Intercont Music Imod 1109; q Disco q 97006); Giuseppe Verdi – *Messa da Requiem* (DG-ECE 03920/13921; EDC330/331).

A mai înregistrat arii din opere cu Ileana Cotrubaș (ST-ECE 03861) și Niculina Cârstea (ST-ECE 02345) etc. (După Viorel Cosma, *Enciclopedia muzicii românești*, vol. 1, A-B, 2005, pp. 188-181).

Andriesei Mihai (n. 28 oct. 1906, Brătești, jud. Bacău – d. 17 dec. 1981, Brașov), dirijor de cor și compozitor.

Studiază muzica la Botoșani (1924-1926), ca elev la Școala de Arte și Meserii, cu profesorul, muzicologul, compozitorul și dirijorul de cor Mihail Gr. Poslușnicu (1871-1936). Este absolvent al cursurilor de specialitate organizate de Academia de Muzică și Artă Dramatică din Cluj (1953). S-a perfecționat în dirijat coral cu Augustin Bena, D.D. Botez, Constantin Bobescu, I.D. Chirescu și Dinu Niculescu. A fost membru al Uniunii Compozitorilor din România (1949-1953).

A dirijat corul Școlii Profesionale și Corul Bărbătesc de la Uzina IAR Brașov (1929-1935); Orchestra de Mandoline (1937-1949); Corul Mixt de la Întreprinderea de Tractoare Brașov (1949-1956); Corul Uzinei Rulmentul (1958-1959); Corul Întreprinderii Poligrafice (1969) și Corul Căminului Cultural din Vama Buzăului, jud. Brașov (1971).

A colaborat cu Filarmonica din Brașov pentru interpretarea, în concert, a lucrărilor vocal-simfonice: Gh. Dima – *Mama lui Ștefan cel Mare*; L.v. Beethoven – *Simfonia a IX-a* cu cor; *Fantezie pentru pian, cor și orchestră* și Al.P. Borodin – *Dansuri Polovțiene* din opera *Cneazul Igor*, I. Ivanovici – *Valurile Dunării*.

În anul 1968, este distins cu Ordinul *Meritul Cultural* clasa a V-a.

Corul de la Întreprinderea de Tractoare și dirijorul Mihai Andriesei au fost premiați, în repetate rânduri, la concursurile artistice de amatori.

♫ **MUZICĂ CORALĂ:** *Marșul tractorului*, cor mixt, v. de Mihai Andriesei (1947); *Hora brașovenilor*, cor mixt, v. Mihai Andriesei (1950); *Cântec pentru pace*, cor mixt cu solo de tenor (solist L. Spiess), v. Mihai Andriesei; *Bravi constructori de tractoare*, cor mixt, v. Barbu Popovici; *Cântec festiv*, cor mixt, v. Daniel Drăgan; *Fauri bravi de carte românească*, cor mixt, v. Barbu Popovici; *Libertatea noastră*, cor mixt, v. Daniel Drăgan; *Țară de legende*, cor mixt, v. George Savin (1979); *Hora junilor din Șcheii Brașovului*.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** R. Alexandru, *Ansamblul coral al Uzinelor de Tractoare împlinește 7 ani de activitate*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 2931, 16 mai 1954; Daniel Drăgan, *La vatra inimii de jar*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 3732, 15 dec. 1956; C. Hușanu, *Un deceniu de activitate (Corul de la Tractorul)*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 4017, 16 nov. 1957; *Corul constructorilor de tractoare a împlinit 10 ani de activitate*, în *Scânteia*, București, 4067, 1957; Daniel Drăgan, *Concert jubiliar*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 4019, 19 nov. 1957; Mihai Nadin, *Brașov*, în *Muzica*, București, nr. 9, 1962, p. 42; Constantin Catrina, *La Vama Buzăului: Cor în premieră*, în *Drum Nou*, Brașov nr. 8201, 22 mai 1971; Daniel Drăgan, *Cântare Patriei*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8653, 4 nov. 1972; V. Pârvu, *Concertul coral „Cântare Patriei”*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8655, 7 nov. 1972; Constantin Catrina, *Tradiții corale muncitorești*, în *Cântarea României*, București, nr. 9, 1983, p. 41; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. 1 (A-C), București, Edit. Muzicală, 1989, p. 50; Octavian Lazăr Cosma, *Universul muzicii românești*, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România (1920-1995), București, Edit. Muzicală, 1995, pp. 198, 250; Serafim Buzilă, *Enciclopedia interpreților din Moldova*, ed. a doua, revăzută și adăugită, București, Edit. Arc/Museum, 1999, p. 21; Viorel Cosma în colab. cu Luminița Vartolomei și Constantin Catrina, *Enciclopedia Muzicii Românești de la origini până în zilele noastre*, București, Edit. Arc 2000, 2005, pp. 201-202; Mihai-Gavril Gorbonov, *„Casa Muzicii” la Brașov – evaluări preliminare*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 6, 2007, p. 214.

Andrieș Alexandru (n. 13 octombrie 1954, Brașov), compozitor, textier, interpret vocal și poli-instrumentist (pian, chitară, muzicuță).

Este absolvent al Institutului de Arhitectură Ion Mincu din București, unde îndeplinește funcția de conf.univ.dr. A studiat muzica în particular. Semnează mai multe albume (discuri și casete audio): *Rock'n'roll*; *Despre distanțe*; *Trei oglinzi*; *Azi*; *Pofta vine mâncând*; *Vecinele mele 1, 2, 3*; *Cât de departe*; *Slow Burning*; *Acasă*; *Album alb* (1996); *Alb-negru*; *Cea mai frumoasă zi*; *Muzică după divorț*; *Pe viu* ș.a. Discul de debut: *Interioare* (1984).

Ca solist, a debutat în anul 1974 (Club A), iar reprezentarea scenică s-a petrecut la *Festivalul de Jazz&Rock de la Brașov*, ed. a II-a, în 1979, fiind acompaniat de grupul instrumental *Basorelief*; participă la *Primul Festival Internațional de Jazz* (Teatrul Dramatic, Brașov, ed. a X-a, 1990).

♫ **COMPUNE** muzică de film, muzică ușoară. Publică volume de poezie și memorialistică. Este membru al Uniunii Arhitecților din România (1981), Uniunea Scriitorilor (1984) și Asociația Ziariștilor din România.

✍ **CONSEMNARE:** „E unic, inconfundabil și inimitabil ca artist...; e cel mai prolific cantautor de la noi” (Alexandru Șipa, 2002).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Remus Catinca, *Alexandru Andrieș: Ce oraș frumos*, în *Noua Gazetă Transilvană*, Brașov, Bibl. Jud. George Barițiu, nr. 1, 1992, p. 16; Dan Florescu, *Noutăți de pe „frontul de est” cu Alexandru Andrieș*, în *Ecran Magazin*, Brașov, nr. 49, 13-19 dec. 1993, p. 4; Diana Popescu, *Lansare Alexandru Andrieș*, în *Adevărul*, București, nr. 2299, 11-22 oct. 1997, p. 4; Alexandru Șipa, *Jazz, între agonie și extaz. 30 de ani de jazz&blues în România, 1972-2002*, București, Edit. Paralela 45, 2002, p. 146; Viorel Cosma în colab. cu Luminița Vartolomei și Constantin Catrina, *Enciclopedia muzicii românești de la origini până în zilele noastre*, vol. I (A-B), București, Edit. Arc 2000, 2005, pp. 203-206; Jean Lupu (în colab.), *Dicționar Universal de Muzică*, București-Chișinău, Edit. Litera Internațional, 2008, p. 330; Silviana Chiușdea, *Refuz să mă las folosit de televiziune*, în *Adevărul de Seară*, Brașov, nr. 862, 24 mai 2011, p. 7.

Antinescu Zaharia (n. 2 septembrie 1826, Brașov – d. 10 iunie 1902, Ploiești), profesor de muzică, dirijor de cor, compozitor.

A studiat la Gimnaziul Catolic din Brașov și la Institutul Teologic din Sibiu. A fost institutor la Brașov, Săcele, profesor de muzică și dirijor de cor la Școala Normală din Ploiești (1864-1876).

A fost membru al unor societăți cultural-artistice din țară și străinătate.

♫ **A COMPUS** muzică corală (*Astăzi tinerimea are sărbătoare*, 1874) și a semnat câteva volume de versuri și proză.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Zaharia (Zacharie) Antinescu, *Autobiografia mea sau Un voiaj în timp de 70 de ani*, Ploiești, 1896; Lucian Predescu, *Enciclopedia României Cugetarea*, București, 1940, p. 30; Viorel Cosma, *Interpreți din România. Lexicon*, vol. I (A-F), București, Edit. Galaxia, 1996, p. 228; Gheorghe C. Ionescu, *Studii de muzicologie și bizantinologie*, București, 1997, pp. 151-152; Viorel Cosma și colab. Constantin Catrina și Luminița Vartolomei, *Enciclopedia Muzicii Românești*, vol. 1 (A-B), București, Edit. Arc 2000, 2005, p. 228.

Ardelean Romulus (n. 1 ian. 1887, Brașov – d. 31 dec. 1957, Brașov), dirijor de cor, compozitor și cronicar muzical.

Absolvent al Școlii Normale de la Sibiu, a studiat în particular, la Brașov și Sibiu, pianul, vioara și compoziția. A absolvit Conservatorul de Muzică *Astra* din Brașov (1931). A dirijat corurile Asociației Învățătorilor (1825-1933), Societatea de Lectură *Lumina* a sodalilor (ucenicilor) din Șcheii Brașovului, Reuniunea Corală G. Dima (1932-1936); corurile de la Biserica Sf. Adormire (1936), Biserica Sf. Nicolae din Șchei (1937) și de la IAR (1936-1938). În anul 1930 (24-29 iunie), întreprinde un turneu coral în localitățile Râmnicu Vâlcea, Craiova, Pitești, Câmpulung Muscel, Târgoviște, Ploiești. A fost violonist în Orchestra Simfonică din Brașov și secretar al Conservatorului de Muzică *Astra*.

Este apreciat de compozitorii: G. Dima, T. Popovici și Constantin Bobescu.

♫ **MUZICĂ PENTRU SCENĂ:** *O șezătoare*, piesă teatral-muzicală într-un act, după un libret de Marioara Debu și R. Ardelean (1933);

MUZICĂ SIMFONICĂ: *Rapsodia română nr. 1* (1936); *Potpuriu românesc pentru orchestră de coarde, Fantezie populară* – muzică de salon;

MUZICĂ CORALĂ: *Foaie verde sălcioară*, cor mixt cu solo de sopran și tenor; *De s-ar afla cineva*, cor mixt cu solo de tenor; *Cântec, Numi una; Doină și Ardeleană* cu solo de tenor; *Dor și Jale; Floricea de sub cetate; Durerea săteanului român; Trei cântece populare; Marș de promenadă* cu acompaniament de orchestră.

A publicat articole și cronici de concert, în *Școala și Familia* și în *Gazeta Transilvaniei*.

✍ **CONSEMNARE:** „D-sa [R. Ardelean] a realizat lucruri pe cât se poate de frumoase și în special am fost deosebit de atras de lucrările d-sale personale ca: *Foaie verde sălcioară; De s-ar afla cineva; Cântec*. Multă culoare, frumoasă armonizare și o fericită inspirație au făcut ca lucrările d-lui Ardelean să se bucure, din primul moment, de succes” (Constantin Bobescu, 1933).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Radu Prișcu, *Propaganda culturală a corului „Asociațiunii Învățătorilor” din Județul Brașov*, în *Școala și Familia*, Brașov, nr. 1, 1931; Constantin Bobescu, *Concertul „Corul Asoc. Învățătorilor” din orașul și județul nostru*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 21, 16 mart. 1933, p. 1; *Concertul coral al „Asociațiunii Învățătorilor”*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 25, 30 mart. 1933; L.T. Teclu, *Concertul simfonic din 2 mart. 1955* (pliant); Constantin Catrina, *Studii și documente de muzică românească*, vol. 1, București, Edit. Muzicală, 1986, pp. 128-133; Dumitru Jompan, *Timotei Popovici. Corespondență. Studii de pedagogie muzicală*, vol. 2, Timișoara, Edit. Eurostampa, 2002, pp. 9-10.

Arion Cornel (n. 9 februarie 1920, Carpen, jud. Alba – d. 17 decembrie 2000, București), profesor, dirijor de cor, compozitor, apoi director la Școala Populară de Artă din Sibiu.

🎵 **CREAȚIA MUZICALĂ:** A compus muzică de scenă; muzică simfonică și vocal-sinfonică; muzică de fanfară și muzică corală. Câteva din prelucrările sale corale s-au bucurat de o largă popularitate, precum: *Ca pe la Sibiu și Fetele de la Sibiu* (1952), *Suie ciobanii la munte* (1978).

✂ **CULEGERI DE FOLCLOR.** A publicat 22 de cântece și melodii de joc în culegerea *Câte doruri sunt pe lume*, Brașov, CCP-Jud. Brașov, 1969.

De asemenea, a mai publicat unele articole și studii de muzicologie: *40 de ani de activitate a Școlii Populare de Artă Brașov*, în *A 40-a aniversare a Școlii Populare de Artă*, Brașov, [1968], pp. 18-29; *Focar de cultură muzicală*, în *Astra*, Brașov, nr. 5, 1968, p. 12; *Fluierul ciobănesc*, în *SC*, vol. 2, Sibiu, 1980, pp. 115-120; *Timotei Popovici și folclorul muzical*, în *SC*, vol. 3, 1981, pp. 107-108; *Diacon prof. Petre Gherman (1907-1941)*, în *Telegraful Român*, Sibiu, nr. 25-28, 1991, p. 4 etc.

Ca director al Școlii Populare de Artă din Brașov, a inițiat aniversarea acestei instituții cu prilejul împlinirii a 40 de ani de activitate (1928-1968) și a reactivat *Reuniunea Corală „Gheorghe Dima”*, cu care a și susținut câteva concerte vocal-simfonice și corale deosebite.

În colaborare cu Filarmonica G. Dima (dirijor Constantin Bobescu), a susținut un amplu concert (2 iunie 1969), interpretând următoarele lucrări: George Dima – *Mama lui Ștefan cel Mare pentru soliști, cor și orchestră*; L.v. Beethoven – *Fantezia pentru pian, cor și orchestră*; coruri „a capella” de C. Porumbescu, I. Mureșianu, Mircea Neagu, Cornel Arion, Arion Bogdan; arii, lieduri și cântece de G. Dima, T. Brediceanu, W.A. Mozart, P. Mascagni, A. Rubinstein, R. Wagner etc. Au interpretat: Liviu Teodor Teclu – pian, Elena Șerban Sigetti, Ana Nigrim, Petre Timaru și Ioan Gonțea – canto.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Petre Istrate, *Reuniunea corală Gh. Dima la 100 de ani*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 7480, 21 ian. 1969; Ion Albulescu, *Povestea unui cântec pornit de la Sibiu*, în *Tribuna Sibiului*, Sibiu, 5 iun. 1983; Gheorghe Șoima, *O lucrare simfonică inspirată din melosul Mărginimii Sibiului*, Sibiu, 12 iul. 1983; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. 1 (A-C), București, Edit. Muzicală, 1989, pp. 57-59; Domin Adam, *Cultura muzicală bisericească în eparhia Alba Iulia*, Alba Iulia, Edit. Actermitas, 2003, pp. 195-201; Dumitru Jompan, *Corespondență (Scrisori primite)*, Vol. I (A-C), Reșița, Edit. Banatul Nostru, 2008, pp. 33-40; Nicolae Scutea, *Cornel Arion: 90 de ani de la naștere (1920-2000)*, în *Studii și comunicări de etnologie*, tom. XXIV, Sibiu, Institutul de Cercetări Socio-Umane – CJCPCT-Sibiu, 2010, pp. 222-224; Nicolae Scutea, *In memoriam Cornel Arion*, în *Tribuna*, Sibiu, 9 febr. 2010; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, București, Edit. Basilica, 2010, p. 277.

Avrigeanu Nicolae (n. 13 decembrie 1907, Brașov - d. 1978, Brașov), cântăreț de operă (bas). A studiat mai întâi la Conservatorul de Muzică din Cluj (1933-1937).

A debutat în opera *Mireasa vândută* de B. Smetana (în rolul lui Tobias Micha). Ca solist al Operei Române din Cluj (1937-1962), a cântat în operele: *Martha*, *Povestirile lui Hoffmann*, *Ebreea*, *Rigoletto*, *Traviata*, *Manon*, *Hughenoții*, *Flautul fermecat*, *Aida*, *Bărbierul din Sevilla*, *Maestrii cântăreți din Nürnberg*, *Tosca*, *Don Pasquale*, *Turandot*, *Mona Lisa*, *Lakmé*, *Faust*, *Trubadurul*, *Bal mascat*, *Fidelio*, *Lucia de Lammermoor*, *Nunta lui Figaro*, *Cneazul Igor*, *Răpirea din Serai*, *Horia*, *Kir Ianulea*, *Năpasta*, *Trandafirii Roșii*, *Fata de la Cozia*, *La șezătoare*, *Neamul Șoimăreștilor*, *Liliacul*, *Văduva veselă*, *Casa cu trei fete*, *Ana Lugojana* ș.a.

Între anii 1962-1964, a fost profesor de canto la Școala Populară de Artă din Brașov.

✍ **CONSEMNARE:** Dispunea de o „frumoasă emisie și voce bine cultivată...” (E. Brediceanu, 1941).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Ion Gherghel, *Viața muzicală în Ardealul de după Unire*, Cluj, Tip. Națională, 1939, p. 111; E. Brediceanu, *Concertul Crucii Roșii*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 55, 31 iul. 1941, p. 4; Gh. Merișescu, *Semicentenarul Operei Române din Cluj. Album*. Text de Gh. Merișescu și Ilie Balea, Cluj, Întreprinderea Poligrafică, 1969 [f.p.]; Viorel Cosma, *Interpreți din România. Lexicon*, vol. I (A-F), București, Edit. Galaxia, 1996, p. 44; Viorel Cosma și colab. Constantin Catrina și Luminița Vartolomei, *Enciclopedia Muzicii Românești*, vol. 1 (A-B), București, Edit. Arc 2000, 2005, p. 347.

B

Baiulescu George (Gheorghe) (n. 27/2 iulie 1855 – d. 15/16 martie 1935), medic balneolog.

Este fiul preotului ortodox Bartolomeu Baiulescu. Și-a finalizat studiile gimnaziale la Brașov, iar Universitatea – Facultatea de Medicină a urmat-o la Viena. Aici a mai absolvit și *Conservatorul de Muzică*. S-a stabilit la Brașov ca medic specialist, profesor de igienă și medicul Gimnaziului Românesc din Șcheii Brașovului (1886).

I-a tratat din punct de vedere medical pe profesorii de muzică Ciprian Porumbescu și Nicolae (Niki) Popovici.

A cântat la vioară în concerte locale și în cadrul serbărilor organizate de Societatea academică *România Jună* din Viena (1877); a publicat articole de medicină și muzică în *Albina Carpaților* (Sibiu), *Gazeta Transilvaniei* și *Meseriașul Român* (Brașov).

A militat pentru o cultură muzicală modernă, apreciind destul de abrupt că „...la noi biserica a împiedicat dezvoltarea muzicei, abătându-se de la drumul ce duce spre progres și oprindu-se pe un teren neproductiv... Biserica la alte popoare a produs compozitori și a înființat școli de muzică înainte de a exista conservatoare, la noi încă n-a contribuit întru nimic la ameliorarea muzicei naționale” (*Albina Carpaților*, Sibiu, nr. 7, 1877, pp. 79-82; 93-94).

A fost întâiul primar al Brașovului, în anul 1916.

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Lucian Predescu, *Enciclopedia României „Cugetarea”*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, p. 68; Emil Balog I., Ștefan Suci, *Primii medici și introducerea învățământului igienei la „Școlile Naționale Centrale Române” din Brașov*, în *Cumidava*, IV, Brașov, Muzeul Județean Brașov, 1970, pp. 503-511; Ilie Moruș (coord.), *Cărturari brașoveni (sec. XV-XX). Ghid bibliografic*, Brașov, CJCES-Bibl. Municipală, 1972, p. 22; Nina Cionca, *Ciprian Porumbescu*, București, Edit. Muzicală, 1974, p. 213; Constantin Catrina, *Studii și documente de muzică românească*, București, Edit. Muzicală, 1986, p. 100; Horia Cristian, *Zur*

Geschichte der Kronstädter Philharmonischen Gesellschaft..., în *Beiträge zur südeuropäischen Musikgeschichte*, München, Edit. Musik Südest, 2001, pp. 148-157; Gheorghe Pășescu și colabor., *În slujba Neamului Românesc. Portrete artistice*, Brașov, Edit. Pastel, 2006, p. 106; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov, 1878-2008*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008, p. 42.

Bakfark Greff Valentin (n. 1507, Brașov – d. 22 august 1576, Padova / Italia), lutist virtuoz și compozitor.

A studiat muzica în Transilvania (Brașov, Alba Iulia) cu fratele său, Michael Bakfark, care a fost și el muzician la Curtea lui Ioan Sigismund (Alba Iulia). Și nepotul său, Johannes Bakfark, semnează o lucrare intitulată *Fantasia Joannis Backfarti*. Ca interpret lutist, este mult apreciat și ocrotit de nobilii vremii: Sigismund August al II-lea al Poloniei (1549-1551, 1554-1556), François de Tournon al Franței (1551-1553), Henric al II-lea (1553-1554), Maximilian al II-lea al Prusiei (1566-1568) etc. Călătorește și cântă precum „un al doilea Orfeu” („...ut alterum Orpheia admirata obstipuit”), obținând admirația centrelor europene Cracovia (1549, 1565), Paris (1546-1552), Lyon (1578), Veneția (1552), Padova (1515), Roma (1525), Vilnius (1551), Viena (1566), Bratislava (1566), Alba Iulia (1566, 1575) etc.

Pentru talentul său excepțional de lutist, i s-au dedicat versuri măiestrite, precum cele ale poetului polonez Jan Kochanowski (1530-1584): „*Dacă lăuta ar putea vorbi / Ar spune tuturor cu voce tare / Rugați-i pe toți ceilalți să cânte la cimpoi / Pe mine lăsați-mă cu Bakfark*”.

„V. Bakfark – consemnează muzicologul V. Cosma – a reușit să acorde lăutei un loc privilegiat între instrumentele de acompaniament din sec. al XVI-lea. Cu talentul său extraordinar, V. Bakfark a impus stilul interpretativ bazat pe tehnica ornamentelor și cea a cadențelor fermecătoare. Prin același dar al instrumentistului virtuoz, V. Bakfark a reușit să lărgască ambitusul sonor al lăutei, precum și lejeritatea, și precizia mâinii stângi”.

♪ La finalul investigațiilor întreprinse în Biblioteca de Stat din Berlin și München, la Liceul de Muzică din Bologna, s-au inventariat în timp următoarele lucrări aparținând lui Valentin Bakfark: *Compoziții*

originale; 10 Fantezii și 1 passamezzo; Transcriptții; 14 motete; 7 madrigale; 8 chansons și 2 cântece poloneze.

Cele mai cunoscute colecții ce conțin *Compozițiile și Transcriptiile* lui V. Bakfark sunt: *Intabulatura Valentini Bakfark, Transilvani Coronensis. Liber Primus Lugunduni apud Jacobum Modernum. Cum privilegio ad triennium* (Lyon, 1552-1553) și *Harmoniarum Musicorum in usum testudinis factorum, Tomus primus. Ad potentissimum totius Sarmatiae Principem, ac Dominum Sigismundum Augustum, Polonia regem et caet. Patrem Patriae, et omnium Musicorum Patronum beneficentissimum Dominum suum* (Cracovia, 1565).

De data aceasta, emblema ce îi poartă numele va fi: *Insigne Valentin Bacfarc* *Pannonni, artis musicae partissimi*. Transcriptiile lui V. Bakfark pentru lăută (motete, madrigale, cântece etc.) fac parte din zona compozitorilor contemporani lui: Orlando di Lasso, Josquin des Prés, Clemens non Papa, Arcadelt, Loyset Piéton, Verdelot, Richafort, Rogier ș.a.

Ca sistem de notare, V. Bakfark întrebuițează tabulatura italiană; însă unul din manuscrisele sale, păstrat la Biblioteca din Kaliningrad, confirmă și cunoașterea notației germane de același fel.

V. Bakfark nu a fost însă un compozitor prodigios. Mai mult, chiar înainte de a fi răpus de ciumă (Padova, 22 august 1576), își va arde toate lucrările, pentru a nu da ocazia altor interpreți „să-i execute compozițiile într-o manieră care [să nu-l] satisfacă”.

În anul 1976, virtuozul transilvan a fost sărbătorit de UNESCO, iar muzicienii și istoricii români l-au omagiat prin studii și articole, semnate de Viorel Cosma, Hans Peter Türk, Gernot Nussbächer ș.a. La Budapesta, a început imprimarea tipografică a lucrării în 3 volume: *Valentin Bakfark Opera omnia*, ed. îngr. de István Homolya și Dániel Benkő (1976-1982).

De asemenea, încă de la prima ediție a Festivalului Internațional al Muzicii de Cameră de la Brașov (1970), reuniunile camerale din România au interpretat compoziții și noi transcriptii de V. Bakfark, precum: Formația de instrumente vechi a Radiodifuziunii București (1970) – *Fantezie pentru ansamblu de blockflöte*; *Fantezie pentru ansamblu de viole da gamba*; *Fantezie pentru formații de cameră*; *Ricerca* (dirijor Ludovic Bacs, 1974); Ansamblul Concertum București (1975) – 3 fantezii pentru flaut, chitară, violă și violoncel;

Orchestra de Cameră a Filarmonicii Cluj – 2 *tabulaturi de V. Bakfark*, prelucrate pentru orchestră de cameră de Sigismund Toduță (1908-1991); *Cantus Serenus* Brașov (1982) – *Deux Chansons* (Colecția de la Lyon) și în 1992: *Fantezia nr. 8 pentru clavecin*.

✍ **CONSEMNARE:** „Judecând după ecourile admirative ale contemporanilor, măiestria interpretativă a lui V. Bakfark a fost perfectă. Virtuozitatea tehnică, fiind dublată de o temeinică stăpânire a procedeeleor teoretice, armonice și contrapunctice, i-a permis să ofere ascultătorilor săi și posterității o operă bogată și valoroasă... Transcriptiile lui Bakfark sunt remarcabile prin fidelitatea cu care respectă textul vocal; desfășurările contrapunctice ale mai multor voci sunt riguros menținute într-o factură lutistă, ce excela prin structura sa omofonă. Motetele, madrigalele și cântecele mai relevă o bogată ornamentație, ceea ce probează tehnica de virtuozitate și gustul rafinat” (Octavian Lazăr Cosma, 1973).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Emil Haratszi, *Un grand luthiste au XVI-e siècle: Valentin Bakfark*, în *Revue de Musicologie*, Paris, 11, 1929; Otto Gombosi, *Bakfark Balint élete és művei*, Budapesta, 1935; K.K. Klein, *Der Lautenist Valentin Greff-Bakfark*, în *Siebenbürgische Vierteljahresschrift*, Sibiu, nr. 1-2, 1936, pp. 114-118; Egon Hajek, *König Lautenschläger, Leben und Abenteuer eines fahrenden. Sängers aus Siebenbürgen*, Verlag I.F. Steinkaph, Stuttgart, 1941; A. Deleanu, T. Ciortea, *Bakfark Balint, un muzician ardelean de seamă al Renașterii*, în *Studii de Muzicologie*, vol. 6, București, Edit. Muzicală, 1957, pp. 89-96; Cristian C. Ghenea, *Din trecutul culturii muzicale românești*, București, Edit. Muzicală, 1965, pp. 92; Dieter Acker, *Valentinus Bakfark, Siebenbürger aus der Stadt Kronstadt*, în *Neuer Weg*, București, nr. 5673, 1967; Viorel Cosma, *Alba Iulia – un centru de înfloritoare cultură muzicală renașcentistă*, în *Muzica*, București, nr. 1, 1967, pp. 20-24; Zoltán Falvy, Ottó Gombosi, *Der Lautenist Valentin Bakfark, Leben und Werke (1507-1576)*, Budapesta, 1967; Ilie Moruș (coord.), *Cărturari brașoveni (sec. XV-XX). Ghid bibliografic*, Brașov, CJCES-Biblioteca Municipală, 1972, pp. 24-25; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii românești*, vol. I (epoca străveche, veche și medievală), București, Edit. Muzicală, 1973, pp. 220-230; Ana Popescu, *Note*

despre creația brașoveanului Bakfark, în *Muzica*, București, nr. 5, 1976, pp. 7-9; Gernot Nussbächer, *Valentin Greff-Bakfark*, în *Astra*, Brașov, nr. 3, 1976; Hans Peter Türk, *Ein Gipfelpunkt europäischer Musikpflege. Vierhundert Jahre seit dem Tode von Valentin Greff-Bakfark*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 35, 27 aug. 1976; Viorel Cosma, *Dicționar muzical: Valentinus Greffius Transylvanus*, în *Îndrumător Cultural*, București, nr. 1, 1976, p. 41; Gemma Zinveliu, Liviu Teodor Teclu, *Filarmonica „George Dima” Brașov*, Brașov, Întreprinderea Poligrafică Brașov, 1978 (f.p.); Zdenko Nováček, *Huba v Bratislave/Musik in Bratislava*, Bratislava, Edit. Opus Bratislava, 1978, p. 386; Gernot Nussbächer, *Véleméryek Greff-Bakfark Bálint...*, în *A Hét*, București, nr. 2, 9 ian. 1981, p. 9; Gernot Nussbächer, *Contribuții și ipoteze cu privire la biografia lui Valentin Greff-Bakfark*, în *Astra*, Brașov, nr. 6, 1982, p. 12; *Valentini Bakfark Opera omnia*, Edit. István Homolya și Dániel Benkő, Budapesta, Ediția Musica Budapest, vol. I (1976), vol. II (1982); Viorel Cosma, *Actualitatea muzicii lui Bacfarc*, în *Astra*, Brașov, nr. 1, 1982, p. 13; Gernot Nussbächer, *Organiști și compozitori transilvăneni: Hieronymus Ostermayer și Valentin Greff-Bakfark*, în *Studii de Muzicologie*, vol. XVII, București, 1984, pp. 134-[148]; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov, 1878-1993*, Brașov, 1993 (f.p.); Viorel Cosma, *Interpreți din România. Lexicon*, vol. I (A-F), București, Edit. Galaxia, 1996, p. 52; Iosif Sava, *Luminița Vartolomei, Mică enciclopedie muzicală*, Craiova, Edit. Aius, 1997, p. 32; Bogdan Alexandrescu, *Festivalul Internațional al Muzicii de Cameră XXX (1970-1991)*, Brașov, Edit. Casa de Editură PRO SRL, 1994, p. 138; Wolfgang Sand, *Kronstadt. Das Musikleben einer multiethnischen Stadt bis zum Ende des Habsburgerreiches*, Gehann-Musik-Verlag, Kludenbach, 2004, pp. 130-138; Viorel Cosma în colab. cu Luminița Vartolomei și Constantin Catrina, *Enciclopedia Muzicii Românești*, vol. 1 (A-B), București, Edit. Arc 2000, 2005, pp. 380-382.

● **Discografie:** Dániel Benkő, *Bálint Bakfark, Intégrale des oeuvres pour luth* (Hungaroton – SLPX 1149/11817/11893).

Balea Ilie (n. 25 iunie 1923, Brașov – d. 13 august 1985, Paris), regizor, muzicolog, scriitor.

A început studiile muzicale în cadrul Liceului *Andrei Șaguna*, după care a trecut la Conservatorul de Muzică *Astra* Brașov (1940-1942), îndrumător fiindu-i Dinu Niculescu (armonie, contrapunct). A urmat Facultatea de Medicină din Sibiu și Cluj (1942-1948) și Facultatea de Filozofie din Cluj și Sibiu (1942-1946), avându-i ca profesori pe Lucian Blaga (filozofia culturii), Liviu Rusu (estetică și critică literară) și D.D. Roșca (istoria filozofiei).

A fost secretar artistic (1948-1949), director de scenă și regizor la Opera Română din Cluj (1951-1980). În paralel, a fost și lector la catedra de Istoria Muzicii (1953-1955) și lector al clasei de Regie Artistică de Operă (1963-1974) la Conservatorul de Muzică *G. Dima* din Cluj-Napoca.

A colaborat, ca regizor, în mai multe instituții muzicale din țară și de peste hotare: Cluj, Timișoara, Teheran, Ankara. A întreprins turnee artistice în Italia, Bulgaria. În anul 1973, participă ca libretist și regizor, cu opera de cameră *Secretul lui Don Giovanni* de Cornel Țăranu, la cea de-a IV-a ediție a Festivalului Internațional al Muzicii de Cameră din Brașov.

▣ A PUBLICAT ESEURI, CRONICI MUZICALE, STUDII, RECENZII, INTERVIURI etc. în *Muzica*, *Lucrări de Muzicologie*, *Tribuna* și *Steaua* (Cluj), *Contemporanul*, *Flacăra*, *România Literară*, *Secolul 20*, *Almanahul Literar*, *Revue Roumaine* (București), *Astra* și *Tribuna Literară* (Brașov), *La Revue Musicale* (Paris), *Telegram* (Zagreb). A susținut comunicări științifice, conferințe, la Colocvii Naționale și Internaționale, organizate în fosta Iugoslavie (1966), Paris (1968), Italia (1973), Bayreuth (1974).

A SEMNAT, în colaborare cu Jean Rânzescu și Constantin Pavel, direcția de scenă pentru spectacolele Operei Române din Cluj: *Faust*, *Tannhäuser*, *Samson și Dalila*, *Paiațe*, *Carmen*, *Bal mascat*, *Evgheni Oneghin*, *Werther*, *Ernani*, *Strigoii* (de Ion Andreescu-Skeletty), *Tânăra gardă*, *Rusalka*, *Povestea țapului*, *Pană Lesnea Rusalim*, *Vâltoarea*, *Neamul Șoimăreștilor*, *Pădurea Vulturilor*, *Fântâna cu bucluc* (de Max Eisikovits), *Legenda la mănăstire*, *Michelangelo* (de Alfred Mendelsohn), *Căsătoria secretă*, *Secretul lui Don Giovanni* (de C. Țăranu).

LUCRĂRI DE ESTETICĂ: *Dialogul artelor*, București, EPL, 1969.

STUDII, ARTICOLE, ESEURI ȘI CRONICI: *Năpasta pe scena Operei de Stat din Cluj* (în colab. cu O.L. Cosma), în *Muzica*, București, nr. 3, 1954; *Din creația compozitorului Max Eisikovits*, în *Tribuna*, Cluj, nr. 19, 9 mai 1958; *Note de concert. Prezențe în liedul nostru contemporan*, în *Tribuna*, Cluj, nr. 52, 27 dec. 1958; *Recital de lieduri*, în *Tribuna*, Cluj, nr. 19, 19 mai 1958; *Discuții despre opera „Neamul Șoimăreștilor”. Viabilitatea operei liric-romantice*, în *Tribuna*, Cluj, nr. 49, 3 dec. 1959; *Cu Sadoveanu în teatrul liric*, în *Tribuna*, Cluj, nr. 43, 24 oct. 1960; *Tema contemporană și dramaturgia muzicală*, în *Tribuna*, Cluj, 1 iun. 1961; *Premiere ale anului XX. Pornind de la „Pădurea Vulturilor”*, în *Muzica*, București, nr. 12, 1964; *Muzica experimentală*, în *Tribuna*, Cluj, nr. 8, 10 și 16, febr.-apr. 1965; *Primeniri în spectacolul de operă*, în *Scânteia*, București, 18 mart. 1965; *Muzică și literatură în opera contemporană*, în *Lucrări de Muzicologie*, Cluj, nr. 2, 1966; *Ascultând Oedip*, în *Tribuna*, Cluj, 1967; *Confruntarea muzicii cu literatura pe scena lirică*, în *Lucrări de Muzicologie*, Cluj, nr. 3, 1967; *Decem lustra*, în *Jubileul Operei Române din Cluj...*, [f.p.], 1969; *La Miorița – pe marginea baladei-oratoriu de S. Toduță*, în *Tribuna*, Cluj, nr. 46, 13 nov. 1969, p. 7; *Reflexions d'un critique roumain*, în *La Revue Musicale*, Paris, nr. 265-266, 1969; *Monumentul lui Horea sau gramatica generativă a muzicii*, în *Lucrări de Muzicologie*, vol. 14, Cluj-Napoca, Conservatorul de Muzică G. Dima, 1979, pp. 239-244.

♫ **LIBRETE DE OPERĂ:** *Povestea țapului de Max Eisikovits* (1954, în colab. cu I. Bartalis); *Neamul Șoimăreștilor de Tudor Jarda* (1959); *Fântâna cu bucluc de Max Eisikovits* (1961); *Regina dunăreană de M. Andreescu-Skeletty* (1967), *Secretul lui Casanova de Cornel Țăranu* (1969).

TRADUCERI DE LIBRETE: *Tânăra gardă de Iuri Meitus* (1952); *Vâltoarea de Eugen Suchon* (1959); *Werther de J. Massenet* (1962); *Samson și Dalila de Saint-Saëns* (1964); *Flautul fermecat de W.A. Mozart* (1965), București, Edit. Muzicală, 1966; *Ernani de G. Verdi* (1966); *Albert Herring de Benjamin Britten* (1966, în colab. cu Anatol Chisaldji).

✍ **CONSEMNARE:** „Regizorul Ilie Balea tinde spre soluții inedite, realizând spectacole aerate și cu o evidentă viziune de sinteză. Astfel au fost o serie de opere, dintre care amintim Ernani, Michelangelo, Bal mascat...” (Enea Borza, 1969).

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Octavian Lazăr Cosma, *Opera românească. Privire istorică asupra creației lirice dramatice*, vol. II, București, Edit. Muzicală, 1962, pp. 148, 208 și 220; Enea Borza, *Note la un semicentinar*, în *Tribuna*, Cluj, 11 dec. 1969; Gheorghe Merișescu, *Jubileul Operei Române din Cluj la împlinirea unei jumătăți de veac de existență*, Cluj, ÎPC Cluj, 1969; Ilie Balea, *Cu marea nostalgie a Brașovului natal*, în *Astra*, Brașov, nr. 2, 1969; Ion Ianegic, *Ilie Balea: Dialogul artelor*, în *România Literară*, București, nr. 27, 3 iul. 1969; Ion Vlad, *Camera experimentală „Gong 49” a studenților de la Conservatorul „G.Dima”*, în *Steaua*, Cluj, nr. 6, 6 iun. 1969; Viorel Cosma, *Muzicieni români. Lexicon*, București, Edit. Muzicală, 1970, p. 49; Viorel Cosma, *România Muzicală*, București, Edit. Muzicală, 1980, p. 25; Iosif Sava, Petru Rusu, *Istoria muzicii universale în date*, București, Edit. Muzicală, 1983, pp. 434, 440; Octavian Lazăr Cosma, *Universul muzicii românești*, București, Edit. Muzicală, 1995, p. 226 passim; Viorel Cosma, *Interpreți din România. Lexicon*, vol. I (A-F), București, Edit. Galaxia, 1996, pp. 52-53; Iosif Sava, Luminița Vartolomei, *Mică enciclopedie muzicală*, Craiova, Edit. Aius, 1997, p. 32; Ana Buga, Cristina Sârbu, *Patru secole de teatru muzical*, București, Edit. Du Style, 1999; Bogdan Alexandrescu, *Festivalul Internațional al Muzicii de Cameră, XXX (1970-1999)*, Brașov, Casa de editură PRO SRL, 1999, p. 166; Mihai Cosma, *Opera Română privită în context european*, București, Edit. Muzicală, 2001; Viorel Cosma în colab. cu Luminița Vartolomei și Constantin Catrina, *Enciclopedia muzicii românești*, vol. 1 (A-B), București, Edit. Arc 2000, 2005, pp. 388-389; Viorel Cosma, *60 de ani în loja Operei*, București, Edit. Muzicală, 2007, pp. 101, 103 și 151; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon. Addenda*, vol. X (A-B), București, Edit. Muzicală, 2011, pp. 143-145.

Barancescu (Bă răncescu) Varlaam (n. 29 ian. 1808, Cotingeni, jud. Hotin – d. 12 ian. 1894, Mănăstirea Ciolanu, jud. Buzău), protopsalt și compozitor de muzică psaltică.

A studiat psaltica la Seminarul Teologic *Episcopul Chelasie* de la Buzău (1886), avându-l ca profesor pe Matache Cântărețul (Slăvulescu), un fost ucenic al Ieromonahului Macarie. După G. Barițiu, Varlaam Bă răncescu

își avea metania la Episcopia Romanului. În 1836, se află la Mănăstirea Sinaia, jud. Prahova, apoi va trece munții la Brașov. Între anii 1839-1849 (și chiar 1850-1851), se află ca protopsalt la Biserica Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului. După studiile muzicologului Alexie Al. Buzera și Pr. O. Gavrilă, Varlaam Bărâncescu s-ar fi aflat între anii 1840-1842, „ca șezător” la mănăstirile Cozia, Stănișoara și Cornetu. Și totuși, între abonații *Bazului Teoretic și psaltic...* de Anton Pann (București, 1845, p. 227) se află și „Varlaam Ierod., Cântăreț. Brașov, în Șchei”.

„Fire nestatornică...”, Varlaam Bărâncescu, după ce pleacă de la Brașov, este întâlnit la Episcopia Buzăului (1851-1853), unde este hirotonit de Episcopul Filotei, apoi colindă mănăstirile Neamț (1853), Bogdana (1857-1859), din nou la Buzău (1859-1860), Sinaia (1862-1863), Ghighiu (1864-1869), Blejoi (1871), și în final la Mănăstirea Ciolanu (1872-1894), unde și-a dat obștescul sfârșit” (Mihail Harbuzaru, *op.cit.*, p. 69).

A participat la Revoluția de la 1848, pentru care a și publicat manifestul *Să trăiască românii și țara lor*.

A avut ca elevi pe George Ucenescu, Voicu Davideanu, Vasile Porumbacu ș.a.

Este și autorul volumului de poezii: *Poesiile Părintelui Varlaam* (1883).

Întreaga sa creație monodică este deosebit de inspirată; este melodioasă și punctată adesea cu modulații și formule ritmico-melodice deosebite. Creațiile Protosinghelului Varlaam cunosc, astfel, o largă răspândire în Biserica Ortodoxă Română.

Investigațiile bibliografice și arhivistice datorate muzicologului bizantinolog Gh. C. Ionescu și pr. prof. Ion Gavrilă pun în ordine următoarele titluri (tipărituri și manuscrise) datorate Protosinghelului Varlaam Bărâncescu: a) *Lucrări tipărite: Mângâietorul comun. Paraclisele*. Corigeate și puse sub tipar (...) de Oprea Demetrescu, profesor de muzică la Seminarul din București, București, 1863; *Prohodul Adormirii Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu și pururi Fecioara Maria*, București, Tipog. Toma Teodorescu, 1869; *Polieleu în stihuri alese*, glas V (Robii Domnului), în Amfilohie Iordănescu, *Buchet de muzică - Psaltichie*, București, 1934, pp. 76-79; *Fericit bărbatul*, glas VIII, în *Tomul I al Antologiei*, Buzău, 1856, p. 12;

Răspunsuri la Liturghie, glas V (după A. Pann), în *Cultura Stranei*, București, nr. 3, 1919, pp. 32-34; Idem, I. Popescu-Pasărea; *Liturghierul de strană*, București, 1925, p. 53, și Amfilohie Iordănescu, *op.cit.*, pp. 399-401; *Axion*, glas V (după Anton Pann), în Amfilohie Iordănescu, *op.cit.*, pp. 330-331; *Axion duminical*, glas VIII, în *Rânduiala Sfintei și Dumnezeieștii Liturghii*, tom II, Buzău, 1856, p. 118, în Neagu Ionescu, *Buchet muzical*, București, 1900 și în Nicolae Severeanu, *Liturghierul ritmic*, Buzău, 1928; *Vrednică este cu adevărat*, glas V (după Ierom. Macarie), în *Cultura Stranei*, București, nr. 1-2, 1919, pp. 8-9 și Ion Popescu-Pasărea, *op.cit.*, p. 40; *Vrednică ești cu adevărat*, glas VI, în *Cultura*, București, nr. 7-8, 1934, pp. 54-55; *Cade-se cu adevărat*, glas III în Amfilohie Iordănescu, *op.cit.*, pp. 327-328; *Axion la Învierea Domnului*, glas III; idem *op.cit.*, p. 353, în Neagu Ionescu, *op.cit.*, p. 198; Nicolae Severeanu, *op.cit.*, p. 129; *Axionul Adormirii Maicii Domnului*, glas V, în BOR, București, nr. 5, 1888, pp. 393-397; *Veniți să fericim pre Iosif*, glas V, în *Prohodul Domnului Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos*, Buzău, 1860, p. 35 și în I. Popescu-Pasărea, *Prohodul Domnului...*, București, 1902 b) *Lucrări în manuscris*: Ms. nr. 1951, BAR, București, *Liturghier*, 118 f., copiat în anii 1840-1842 de Varlaam Monahul și Nicolae Cântărețu de la Mănăstirea Cozia; Ms. nr. 4266, BAR, București, *Liturghier și Antologie*, 30 f., copiat în 1868 și cuprinde cântări semnate de Gavriil Ierom. și Varlaam de la Mănăstirea Sinaia; Ms. nr. 4482, BAR, București, *Liturghier*, 10 f., copiat în anul 1885 de Varlaam Protosinghelul de la Mănăstirea Ciolanu; Ms. nr. 4497, BAR, București, *Liturghier și Antologie*, 179 f., copiat în anul 1879 de Galerie Adam și cuprinde cântări de Petru Lampadarie, Varlaam Protosinghelul și Th. Alexiu; Ms. nr. 4466, Bibl. Centr. Univ. București, *Liturghier*, 150 f., copiat în anul 1872 de „Chițu Seminarist”; Ms. nr. 641, Bibl. Mănăstirii Văratec, *Liturghier*, 262 f., copiat în anul 1861 de Isidor Ierom.; Ms. nr. 3518, Bibl. Episcopiei Buzău, *Liturghier*, 10 f., copiat în anul 1857 de Varlaam Protosinghelul; Ms. nr. 3519, Bibl. Episcopiei Buzău, *Liturghier*, 16 f., copiat în a doua jumătate a sec. XIX de Varlaam Protosinghelul; Ms. nr. 2797, Muz. Episcopiei Buzău, *Liturghier*, 146 f., copiat în anul 1854 de Iancu Petrescu și cuprinde cântări semnate de: Macarie Ierom., Anton Pann, Iosif Naniescu și Varlaam Protosinghelul; Ms.

nr. 2957, Muz. Episcopiei Buzău, *Liturghier*, 24 f., și copiat în prima jumătate a sec. XIX de Ghiță Mițu; Bibl. Episcopiei Buzău (fără nr. de inv.), *Liturghier* din a doua jumătate a sec. XIX, copist anonim. Însurează cântări semnate de Anton Pann, Macarie Ierom., Iosif Naniescu, Varlaam Protos. și Neagu Ionescu; Ms. nr. 1051, Bibl. Mănăstirii Ciolanu, *Liturghier*, 13 f., copiat în anul 1879 de Varlaam Protos.; Ms. nr. 1056, Bibl. Mănăstirii Ciolanu, *Liturghier*, 166 f., copiat în anul 1880 de Varlaam Protos.; Ms. nr. 1065, Bibl. Mănăstirii Ciolanu, *Liturghier*, 26 f., copiat în anul 1877 de Eleadzar și Varlaam Protos. și cuprinde monodii psaltice semnate de: Macarie Ierom., Anton Pann, Iosif Naniescu, Nectarie Frimu și Varlaam Protos.; Ms. rom. 2440, BAR, București, *Antologie*, 195 F, copiat de anonim la începutul sec. XIX și cuprinde lucrări de Cosma Arhiopolitul și Varlaam Ierod.; Ms. nr. 3045, BAR, București, *Antologie*, 64 f., copiat în anul 1882, copist Gh. Zaharia. Din cuprins: P. Lampadarie, Manoil Giurgeanu, Vasile Gâdei, Anton Pann și Varlaam Protos.; Ms. nr. 3746, BAR, București, *Antologie*, 93 f., copiat în 1889 de Varlaam Protos.; Ms. rom. 3809, BAT, București, *Antologie*, 131 f, 1854, copist Dumitru Constantin și cuprinde monodii psaltice, semnate de Iacob Protopsaltul, Ioan Protopsaltul, Daniil Protopsaltul, Petru Lampadarie, Hurmuz Hartofilax, Petru Vizantie, Petru Efesiu, Anton Pann, Varlaam și Iosif Naniescu; Ms. nr. 4311, BAR, București, *Antologie*, 234 f., 1858, copist Ioan Crâmpoiaie. Din cuprins: monodii de Iacob Protopsaltul, Ioan Protopsaltul, Petru Lampadarie, Ghelasie Basarabeanu și Varlaam Protos.

✍ **CONSEMNARE:** „Acest om – Varlaam Barancescu – este un psalt foarte bun, cu meșteșug desăvârșit, ce nu numai măiestria muzicii o cunoaște, dară este și izvoditor de cântări și psaltichie ca științe și conțep și așa fiindcă harmonica cântare este lauda lui Dumnezeu și podoaba cea mai sfântă a Bisericii” (Ioan Popazu, 1841).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Gheorghe Barițiu, *Părți alese din Istoria Transilvaniei pre doue sute de ani în urmă*, vol. II, Sibiu, 1889, pp. 575-576; Ion Breazu, *Lamenais la Românii din Transilvania în 1848*, în *Studii Literare* [Cluj], IV, 1948, pp. 195-196; Gabriel Cocora, *Protosinghelul Varlaam. Contribuții la istoria muzicii bisericești*, în *Glasul Bisericii*, București, nr. 5,

1958, pp. 557-573; Gabriel Cocora, *Școala de psaltichie de la Buzău*, în BOR, Brașov, nr. 0-10, 1960, pp. 865-868; Constantin Catrina (în colabor. cu Mihai Manolache), *Muzica psaltică românească*, în *Biblioteca muzeului din Șcheii Brașovului*, în SCIA (s.TMC), București, nr. 1, 1972, pp. 37-44; Nicu Moldoveanu, *Muzica bisericească la români în secolul al XIX-lea*, în *Glasul Bisericii*, București, nr. 11-12, 1982, pp. 883-915; Gabriel Ștrempel, *Catalogul manuscriselor românești*, vol. II, București, Edit. Științ. și Encicl., 1983, p. 115; Antonie Plămădeală, *Clerici creatori de cultură și spiritualitate încrucișându-se pe podurile Prutului* (I), în *Telegraful Român*, Sibiu, nr. 13-14, 1 apr. 1993, p. 1; Vasile Stanciu, *Muzica bisericească ortodoxă din Transilvania*, Cluj-Napoca, Edit. Presa Universitară, 1996, pp. 66-68; Serafim Buzilă, *Enciclopedia interpreților din Moldova*, ed. a II-a, rev. și adăugită, Chișinău-București, Edit. Arc-Museum, 1999, p. 452; Alexie Al. Buzera, *Protosinghelul Varlaam și popasurile lui în Oltenia*, în *Acta Musicae Byzantinae*, Iași, CSBJ, vol. II, nr. 1, 2000, pp. 95-96; Constantin Catrina, *Muzica de tradiție bizantină*, Brașov, Edit. Arania, 2001, pp. 70-72; Alexie Al. Buzera, *Coordonate ale culturii muzicale din Oltenia. Muzica de tradiție bizantină*, Craiova, Edit. Reduta, 2003, pp. 198-202; Constantin Catrina, *Ipostaze ale muzicii de tradiție bizantină din România*, București, Edit. Muzicală, 2003; Gheorghe Ionescu C., *Muzica bizantină în România. Dicționar cronologic. Cu o prefață de Virgil Cândea*, 2003, pp. 130-131; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. IX (Ș-Z), București, Edit. Muzicală, 2006, pp. 167-168; Ion Gavrilă, *Muzica bisericească în ținutul Vâlciei. Studiu monografic*, București, Edit. Roza Vânturilor, 2010, pp. 218-223; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, București, Edit. Basilica, 2010, pp. 87-91; Velea Marin, *Monahul Varlaam Bărbăncescu, poet religios, predicator și compozitor de muzică bisericească psaltică (1894-2008)*, în *Studii de Muzicologie laică și bisericească*, vol. IV, București, Edit. Daim, 2010, pp. 302-304; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon. Addenda*, vol. X (A-B), București, Edit. Muzicală, 2011, pp. 153-155; Mihail Harbuzaru, *Manuscrisele psaltice de la Mănăstirea Sinaia*, București, Edit. Cuvântul Vieții, 2012, pp. 66-75.

Barițiu George (n. 24 mai 1812, Jucu de Jos, jud. Cluj – d. 2 mai 1893, Sibiu), istoric, pedagog și ziarist. A urmat liceul și Facultatea de Filosofie din Cluj, apoi Institutul de Teologie de la Blaj, pe care l-a absolvit în anul 1835. A fost profesor la Cluj și Brașov. După o serie de studii, articole și publicații (*Foaia de săptămână*, *Foaia literară* etc.), tipărește în editura Johann Gött (1810-1888) *Foaia pentru minte, inimă și literatură*, *Gazeta de Transilvania* (ambele în același an) etc.

Îl preocupă problemele de teatru și muzică, pe care le și susține în unele articole și cuvântări, publică în revista *Calendarele pentru poporul român* (1852-1865) și apoi în *Transilvania* (1868-1878). Itinerarul călătoriilor întreprinse de George Barițiu, în țară (București, Iași) sau dincolo de hotarele țării (Pesta, Viena, Praga, Dresda etc.), a avut ca reper, în majoritatea situațiilor, și acele evenimente artistice locale: l-au interesat, de exemplu, spectacolele moldovenilor de la Iași și Galați, balurile și concertele bucureștenilor, corurile bisericești, precum și unele aspecte ale istoriei artei monumentale.

Parcurgând istoria câtorva din cântecele patriotice autohtone, al căror zbor s-a împletit cu *Revoluția de la 1848-1849*, George Barițiu comentează: „Pre cât ne aducem aminte, acestea (versuri care s-au întins mai tare la mulțime) au fost mai ales: cunoscutul apel *Către români*, care se începe: «Voi ce stați în adormire! Voi ce stați în nemișcare: N-auziți sunând puternic acel glas triumfător?» etc., de Vasile Alecsandri, în Februarie st.v. 1848, publicat în «Foaia pentru minte» etc., nr. 27 din 24 mai, tradus apoi liber în limba germană și tipărit în foi volante (*Wollt ihr fort im Schlaf verharren/Gleich dem Tode, im Erstarren?* etc.). «Deșteaptă-te române din somnul cel de moarte» etc., compus de Andrei Mureșianu în iunie 1848, după ce trecuserăm Dieta; tipărit în «Foaia» nr. 25. Aria cea mai melancolică ne aduce aminte de cântecul deputaților Girondini, omorâți de către teroriștii din Franța. «Auzi buciul cum sună, tricolorul s-a-nălțat; Cete de panduri s-adună, văile adânc răsună» etc. Aria Marseillezei franceze. Noi nu cunoaștem pe autorul textului, știm că se cântase cu mare entuziasm până la măcelul de la cazarma din București în septembrie 1848. «Astăzi cu bucurie, românilor

veniți, Pe Iancu în Câmpie cu toți-l însoțiți» etc. Nu știm nici pe autorul acestui cântec. Aria lui luată din opera italiană *Tancred* [de Rossini] a fost prea bine aleasă pentru gustul românesc; de aceea se și lățise tare cântecul acesta și, precât știm, el se aude cu «*Deșteaptă-te Române*». S-a tipărit întâi în «*Foaia*» nr. 11 din 1849” (G. Barițiu, *Părți alese din Istoria Transilvaniei*, vol. II, Sibiu, 1890, pp. 799-800).

Dintre culegătorii străini care s-au ocupat cu folclorul nostru muzical, George Barițiu îl va aprecia pe Henri Ehrlich, pianist, profesor și compozitor de origine vieneză, autorul colecției *Arts nationaux roumains*, publicată la Viena în Edit. Maronetti (1850). Recunoașterea meritelor acestui muzician îl va determina pe G. Barițiu să publice întocmai prefața respectivei culegeri în articolul său *Muzica noastră națională* (*Calendariu pentru poporul român...*, 1861, pp. 1-17).

Ca inițiator și sprijinitor al adunărilor generale ale *Astrei*, George Barițiu va milita ca tinerii cu vocația pentru muzică să se perfecționeze în școli superioare de specialitate sau să fie stimulați pentru activitatea lor interpretativă și de creație. Și începutul îl face la Adunarea generală a *Astrei* din 28/16 – 30/18 iulie 1862, când se votează un premiu pentru Elisa Circa (1844-1916), elevă la Conservatorul de Muzică din Viena, cât și pentru succesul ei obținut în înmulțirea fondurilor bănești pentru Asociațiune. I se va cere ajutor financiar, pentru studii muzicale, și de către Ciprian Porumbescu (1874), iar Pavel Vasici îi solicită partituri muzicale cu „niște cântece frumoase românești, puse pe note” etc. De asemenea, apreciază că în anul școlar 1837-1838, la Brașov, în zilele de miercuri și sâmbătă, „se învață în toate glasurile cântările bisericești de la psalții de aici” (*Cuvântare scolasticească...*); cu alt prilej, va declara răspicat: „Vai de popoarele care nu pot sau nu vor să mai cânte, fiindcă un popor care nu poate cânta e pierdut” (Vasile Oltean, în *Astra*, Brașov, nr. 6, 1983, pp. 1,3).

✍ **CONSEMNARE:** „Un om reprezentativ, o expresie a nevoilor neamului său, o personalitate binefăcătoare care n-a crezut niciodată că are drepturi asupra sa însuși, acesta a fost Bariț...” (Nicolae Iorga, *Oameni care au fost...*, vol. I, pp. 67-72).

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: George Bariț, *Cuvântarea scolastică la examenul de vară în școala românească din Brașov, în Cetate, Brașov, Tip. Gött, 1837*; George Barițiu, *Părți alese din istoria Transilvaniei de două sute de ani în urmă*, vol. II, Sibiu, 1890, pp. 799-800; Lucian Predescu, *Enciclopedia României. Cugetarea*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, pp. 82-83; Vasile Netea, *George Barițiu. Viața și activitatea sa*, București, Edit. Științifică, 1966; *Cărturari brașoveni (Sec. XV-XX). Ghid Biobibliografic*, Brașov, CJCES - Biblioteca Municipală Brașov, 1972, pp. 30-32; Ion Iliescu, *Geneza ideilor estetice în cultura românească*, Timișoara, Edit. Facla, 1972, pp. 206-208; Ciprian Porumbescu și Gheorghe Barițiu, în *Magazin Istoric*, București, nr. 12, 1973, p. 93; *George Bariț și contemporanii săi (corespondență)*, vol. I-IX, București, Edit. Minerva, 1973; Mircea Păcurariu, *Două sute de ani de învățământ teologic la Sibiu. 1786-1986*, Sibiu, 1987; *Dicționarul General al Literaturii Române*, vol. I (A-B), Academia Română, București, Edit. Univers Enciclopedic, 2004, pp. 381-387; Iordan Datcu, *Dicționarul etnologilor români. Autori. Publicații periodice. Instituții. Mari colecții. Bibliografii. Cronologie*, ed. a III-a, revizuită și mult adăugită, București, Edit. Saeculum I.O., 2006, p. 78.

Bănuț Aurel Pavel (n. 23 octombrie 1881, Rupea, jud. Brașov – d. 28 iulie 1970, Brașov), scriitor și publicist.

Și-a terminat liceul la Blaj (1899). Urmează studii de drept la Cluj, Budapesta și Berlin. Este doctor în Științe Politice (1925) și doctor în Drept (1928). Între anii 1905-1908, frecventează *Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din București*, clasa profesorului C.I. Nottara. Întemeiază și finanțează, la Budapesta, revista *Luceafărul* (1902). Este director artistic al Societății pentru Fond de Teatru Român (STR) între anii 1908-1914. A organizat turnee teatrale și muzicale. În acești ani, înființează peste 60 de comitete (filiale) pentru activitatea diletanților; apoi director al Propagandei Culturale din Ardeal și Banat (1925-1927) și director al Teatrului de Vest din Oradea (1928). Din 1919 este președintele Despărțământului *Astra* din Sighișoara. În 1958 s-a stabilit în Brașov.

 A PUBLICAT în ziarele *Patria* (Cluj), *Gazeta Transilvaniei* (Brașov), *Românul* (Arad) ș.a. **STUDII ȘI ARTICOLE:** Ana Voileanu și Compozitorul G.

Șorban, în *Oameni de ispravă*, Sibiu, Edit. Tipografiei Dacia Traiană S.A., 1939; George Dima. *Contribuții la cunoașterea vieții și operei muzicale*, în *Muzica* (supliment), București, nr. 9-12, 64 pag.; Aca de Barbu, în *Muzica*, București, nr. 5, 1958, pp. 24-26; Gheorghe Dima, *scrisori inedite*, în *Astra*, Brașov, nr. 11, 1967, p. 17; Ana Voileanu, *Dima, omul și Iacob Mureșianu, artistul și omul*, în A.P. Bănuț, *Scrieri*, ed. îngr. și pref. de Petronela Negoșeanu, București, Edit. Minerva, 1974.

Între anii 1958-1970, timp în care a locuit la Brașov, a conferențiat despre viața și activitatea muzicienilor: Augustin Bena, George Dima, Tiberiu Brediceanu și Iacob I. Mureșianu.

A donat Arhivei Muzeului Bisericii Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului o imensă corespondență personală, primită de la prietenii și colaboratorii săi: muzicieni, scriitori, actori, alte personalități ale artei și culturii din Transilvania.

✍ **CONSEMNARE:** Aurel P. Bănuț „este și un memorialist cu aplomb, ce se sprijină pe amintirea intactă a momentelor evocate, adesea pe documente, ca în însemnările despre Jan Urban Jarník, George Dima, Iacob Mureșianu. El introduce în spațiul evocării nuclee epice, crochiuri de portret fizic, contururile de portret moral, apoi aprecieri de critic, toate tratate destins, personal” (Gabriel Drăgoi în *DELR*, 2004).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Teodor Neș, *Oameni din Bihor*, Oradea, 1937, pp. 428-437; Eugeniu Potoran, *Umanistul Ardealului: A.P. Bănuț*, Tinca-Bihor, 1944; Mircea Zăciu, *Masca geniului*, București, EPL, 1967, pp. 358-364; *Cărturari brașoveni, sec. XV-XX. Ghid biobibliografic*, Brașov, CJCES-BM, 1972, pp. 33-34; Mihail Triteanu, *Luceafărul (1902-1920)*, București, Edit. Enciclopedică Română, 1972; Constantin Catrina, *Din arhiva literară brașoveană: Scriitorul A.P. Bănuț*, în *Astra*, Brașov, 1973, p. 7; Vasile Netea, *Geneza revistei „Luceafărul”*, în *Manuscriptum*, București, nr. 3, 1973; A.P. Bănuț, *Scrieri*, ed. îngr. și pref. de Petronela Negoșeanu, București, Edit. Minerva, 1974; Constantin Catrina, *Trepte ale textului liric românesc în Transilvania*, în *Cumidava*, VIII, Brașov, Muzeul Județean Brașov, 1977, pp. 249-258; M.N. Rusu, *Dicționarul scriitorilor brașoveni (II)*, în *Brașovul Literar și Artistic*, Brașov, CJCES-Brașov, 1980, p. 53; Vasile Oltean, *Aurel Pavel Bănuț*,

în *România Literară*, București, nr. 43, oct. 1981; Constantin Catrina, *Studii și documente de muzică românească*, vol. I, Edit. Muzicală, 1986, pp. 151-193; Petru Istrate, *Aurel Pavel Bănuț – 25 de ani de la moarte*, în *Astra*, Brașov, nr. 1, 1995, pp. 81-82; *Dicționarul General al Literaturii Române*, vol. I (A-B), Academia Română, București, Edit. Univers Enciclopedic, 2004, pp. 447-448; Gheorghe Pășescu, Liviu Pandele și Petru Istrate, *În slujba neamului românesc. Portrete astriste*, Brașov, Edit. Pastel, 2006, pp. 113-115; Constantin Catrina, *Muzicienii noștri în corespondența lui A.P. Bănuț*, în *Astra*, Brașov, nr. 25, dec. 2008, p. 28; Oana Lucia Dimitriu, *În jurul redacției „Luceafărul”, activitate oglindită în corespondență*, în *Ioan Lăcătușu: arhivist, istoric, sociolog la 65 de ani*, Sfântu Gheorghe, Edit. Eurocarpatica, 2012, pp. 189-194; Dumitru Stavarache, *Aurel P. Bănuț (1881-1970) și Octavian C. Tăslăuanu (1876-1942). Corespondență inedită aflată în Biblioteca Academiei Române*, în *Ioan Lăcătușu: arhivist, istoric, sociolog la 65 de ani*, Sfântu Gheorghe, Edit. Eurocarpatica, 2012, pp. 195-202.

Bârseanu Andrei (n. 17 octombrie 1858, Dârstele Brașovului – d. 19 august 1922, București), profesor, folclorist și poet.

A studiat la Facultatea de Litere și Filozofie de la Viena și München (1878-1881). În capitala Austriei a fost președintele *Societății Academice „România Jună”*. În ambianța reuniunilor cultural-artistice și științifice românești de la Viena, A. Bârseanu a compus versurile pentru *Imnul Unirii* („Pe-al nostru steag”), pe muzica lui Ciprian Porumbescu. Apoi a contribuit în mod direct, ca regizor, la reușita primelor spectacole cu opereta *Crai Nou* a aceluiași compozitor (11 și 12 mart. st.n. 1882). De asemenea, este autorul versurilor pentru partitura muzicală semnată de G. Dima: *Cantată la jubileul de 50 de ani al Gimnaziului Gr.Or. Român din Brașov* (1900), pentru piesele corale ale lui Nicolae Popovici (*Iarna și Cântec de seară*), precum și al versurilor la *Imnul „Astra”* (1911) de Iacob Mureșianu.

A fost vicepreședinte (1905-1910) și președinte al *Astrei* (1911-1912), membru și vicepreședinte al Academiei Române.

📖 A **PUBLICAT** folclor literar, cu ajutorul elevilor (*Cincizeci de colinde...*, Brașov, Tip. A. Mureșianu, 1890) și a semnat, cu autoritate,

monumentala lucrare cu caracter monografic *Istoria Școalelor Centrale Române Gr.Or. din Brașov*, 1902. În colaborare cu Jan Urban Jarník, semnează colecția de poezii populare *Doine și strigături din Ardeal*, București, 1885.

✍ **CONSEMNARE:** „Remarcabile sunt [la Andrei Bârseanu] cunoștințele sale despre modul specific de interpretare a cântecului epic și despre caracterul improvizatoric al unor genuri folclorice” (Iordan Datcu, 2004).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Ion Grămadă, *Societatea Socială Literară Academică „România Jună” din Viena*, Arad, 1912, pp. 73-76; Mihail Gr. Poslușnicu, *Istoria muzicii la români*, București, Edit. Cartea Românească, 1928, pp. 474-477; Lucian Predescu, *Enciclopedia României. Cugetarea*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, pp. 84-85; Mihai Robea, *Andrei Bârseanu folcloristul*, în *Limbă și Literatură*, București, 1960, pp. 261-276; Radu-Octavian Maier, *Semnalarea unor manuscrise din fondul Andrei Bârseanu*, în *REF*, București, nr. 3, 1964, pp. 309-312; *Cărturari brașoveni (Sec. XV-XX). Ghid biobibliografic*, Brașov, CJCES-Bibl. Municipală, 1972, pp. 40-41; Vasile Oltean, *Andrei Bârseanu – 50 de ani de la moarte*, în *Drum Nou*, Brașov, 13 aug. 1972; Mircea Ștefănescu, *Cântecul revoluționar și patriotic românesc*, București, Edit. Muzicală, 1974; Silvia Popa, Constantin Catrina, *Folclor în Gazeta Transilvaniei. Indice bibliografic*, Brașov, Edit. Biblioteca Județeană Brașov, 1978, pp. XVII-XVIII; Viorel Cosma, *De la Cântecul Zarazei la Imnurile unității naționale*, Timișoara, Edit. Facla, 1978, pp. 128-136; Constantin Catrina, *Andrei Bârseanu în Orizontul, Sfântu Gheorghe*, martie 1979, p. 13; Nicolae Cârlan, *Colecțiunea de cântece sociale a lui Ciprian Porumbescu*, ed. a II-a, în *Anuarul Muzeului Județean Suceava*, Suceava, 1988, pp. 31-37; Ion Drăgoiescu I., *Andrei Bârseanu – corespondență inedită către Simion Mehedinți*, în *REF*, București, 1991, pp. 259-262; Serafim Vladimir Buzilă, *Graiul Neamului* (Pagini de muzică corală națională), Chișinău, Edit. Hiperion, 1991, p. 342; *Dicționarul General al Literaturii Române*, vol. 1 (A-B), Academia Română, București, Edit. Univers Enciclopedic, 2004, pp. 465-466; Gheorghe Pășescu, Liviu Pandele și Petru Istrate, *În slujba neamului românesc. Portrete astriste*, Brașov, Edit. Pastel, 2006, pp. 32-35; Iordan Datcu,

Dicționarul etnologilor români, ed. a III-a, revăzută și mult adăugită, București, Edit. Saeculum I.O., 2006, pp. 114-115; Vasile Oltean, *Configurația istorică și bisericească a Brașovului* (sec. XIII-XX), Sibiu, Edit. Andreiana, 2010, pp. 483-484.

Beleavcenco-Popescu Mihai (Mihail) (n. 22 iulie 1919, Căușenii Noi, jud. Tighina), dirijor și profesor.

A studiat la Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din Iași (1940-1944) și la Conservatorul din Cluj (1947-1948). Este cunoscut ca dirijor de cor la Căminul Cultural din Feldioara, unde a și debutat la 15 sept. 1948. După un an, în 1949, cronicarul locului consemna: „Corul acesta [din Feldioara], bine încheiat, poate rivaliza cu oricare ansamblu coral din oraș și succesul său a fost subliniat de aplauzele publicului” (L.C., *Drum Nou*, Brașov, 1 mart. 1949, p. 2). Ca dirijor de orchestră, a susținut primul concert cu Filarmonica Gh. Dima din Brașov (24 mart. 1951). Și-a continuat activitatea ca profesor de teorie-solfegiu, armonie și dirijat la Școala Populară de Artă din Brașov (1949-1950). A depus multă energie pentru înființarea Corului Filarmonicii Brașovene. Între anii 1951-1956, este dirijor la Filarmonica Gh. Dima din Brașov, dirijor la Teatrul Muzical din Brașov (1956-1959) și apoi dirijor la Opera de Stat din Timișoara (1959-1985).

A dirijat lucrări simfonice de W.A. Mozart, J. Haydn, M.I. Glinka, L.v. Beethoven, Fr. Schubert, J. Brahms, P.I. Ceaikovski ș.a., precum și lucrările lirice: *Rigoletto*, *Traviata*, *Trubadurul*, *Faust*, *Carmen*, *Aida*, *Evgheni Oneghin*, *Cavalleria rusticana*, *Bal mascat*, *Hänsel și Gretel*, *Lakmé*, *Tosca*, *Lohengrin*, *Cneazul Igor*, *Bărbierul din Sevilla*, *Paiate*, *Madame Butterfly*, *Tânăra Gardă*, *Fidelio*, *Don Giovanni*, *Pericola*, *Silvia*, *Vânzătorul de păsări*, *Țara surâsului*, *Vânt de libertate*, *Michelangelo*, *Răscoala*, *Fata cu garoafe*, *Păcală*, *Motanul încălțat*, *Crai Nou*, *Ana Lugoiana*, *O noapte furtunoasă*, *Mariana Pineda*, *Bălcescu*, *Capra cu trei iezi*, *Interogatoriul din zori*; baletelor *Romeo și Julieta*, *Șeherezada*, *În calea trăznetului*, *La piață*.

A întreprins turnee artistice în Cehoslovacia, fosta Iugoslavie și fosta Uniune Sovietică.

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: L.C., *Festivalul căminelor culturale*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 1335, 1 mart. 1949, p. 2; Ioan Borbel, *5 ani de activitate a Filarmonicii de Stat „Gh. Dima” din Orașul Stalin*, Orașul Stalin, 1954, p. 10; C. Șerban, *La Operă și la Căminul Cultural [Mihail Beleavcenco-Popescu]*, în *Magazin*, București, nr. 311, 12 sept. 1963; Cornel Arion, *A 40-a aniversare a Școlii Populare de Artă Brașov*, Brașov, Întreprinderea Poligrafică Brașov, 1968; Viorel Cosma, *Interpreți din România. Lexicon*, vol. I (A-F), București, Edit. Galaxia, 1996, p. 68; Rodica Giurgiu, *S-a ridicat cortina... Monografia Operei Române din Timișoara*, Timișoara, Edit. Brumar, 1999; Serafim Buzilă, *Enciclopedia interpreților din Moldova*, Ed. a doua revăzută și adăugită, București, Edit. Arc-Edit. Museum, 1999, pp. 53-54; Viorel Cosma în colab. cu Luminița Vartolomei și Constantin Catrina, *Enciclopedia muzicii românești*, vol. 1 (A-B), București, Edit. Arc, 2000, 2005, p. 513-514; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov, 1878-2008*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008, p. 102; Ioan Toni, *Dicționar. 123 de compozitori, dirijori, muzicologi*, Timișoara, Filarmonica Banatul, 2009, pp. 19-20.

Bergel Erich (n. 1 iun. 1930, Râșnov, jud. Brașov – d. 3 mai 1998, Ruppolding, Germania), dirijor, pianist, trompetist, flautist și profesor.

A studiat la Conservatorul de Muzică G. Dima din Cluj (1950-1955). A debutat ca dirijor la Filarmonica din Oradea (1955), apoi ca pianist la Brașov (1948) și ca organist la Cluj (1950). A fost arestat la Cluj și înțemnițat la Jilava, Periprava și Codlea (1959-1962). În 1971, părăsește țara și se stabilește în Germania. Ca pianist, a susținut peste 100 de recitaluri și concerte (Brașov, București, Sighișoara, Cluj). În România și în alte țări ale lumii, a interpretat frecvent, ca dirijor, muzica lui Bach, Vivaldi, Corelli, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Mendelssohn-Bartholdy, Schumann, Bruckner, Dvořák, Richard Strauss, Brahms, Paul Richter, George Enescu, Theodor Grigoriu, Dan Constantinescu etc. A întreprins turnee artistice în Cehoslovacia, Italia, Franța, Bulgaria, Rusia, Austria, Germania, Mexic, Canada etc., unde a dirijat peste 1600 de concerte în colaborare cu 180 de orchestre simfonice și camerale.

✍ **CONSEMNARE:** „Cel mai mare dirijor al școlii românești după Celibidache” (Th. Anaschi, 1975).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*, Innsbruck, Wort und Welt Verlag, 1999, pp. 45-46; Viorel Cosma și colab. Luminița Vartolomei și Constantin Catrina, *Enciclopedia muzicii românești de la origini până în zilele noastre*, vol. 2 (B), București, Edit. Arc 2000, 2005, pp. 17-21; Gheorghe Mușat, *Amintirile mele despre Erich Bergel*, Cluj-Napoca, Edit. Risoprint, 2007.

Bergel Hans (n. 1925, Râșnov), scriitor, gazetar, traducător și muzician. A scris 32 de cărți și peste 1000 de studii și articole. A tradus din versurile lui Eminescu, Blaga, Bacovia, Radu Gyr. A cântat în orchestra Teatrului Muzical din Brașov, ca flautist.

Bica Nicolae D. (n. 6 iulie 1943, Teregova, Caraș-Severin), dirijor și profesor. După absolvirea Școlii Medii de Muzică din Timișoara la clarinet, intră ca student la Conservatorul de Muzică „George Enescu” din Iași (1964-1968). Devine profesor de muzică la Brașov (1970-1989), unde inițiază și conduce, ca dirijor, corul de copii *Camerata Infantis* (1970-1985); tot aici organizează și devine dirijorul corurilor mixte: *Astra* (1977-1985), *George Dima* și *Camerata Academica*.

Între anii 1985-1987, este dirijorul *Corului Filarmonicii „George Enescu”* București, iar în perioada 1987-1990, se află ca *director artistic* al Filarmonicii *George Dima* din Brașov și profesor de dirijat și ansamblu coral la Universitatea *Transilvania* – Facultatea de Muzică Brașov. Este apoi profesor universitar doctor și decan la Universitatea *Emanuel* din Oradea. Din anul 2008, este și prorector la această instituție.

Pentru prestigioasa activitate didactică și artistică, i s-au acordat mai multe distincții: *Profesor evidențiat* (1979); *Medalia Meritul Cultural* (1979); *Ordinul Meritul Cultural* (1984); *Diploma de Onoare* acordată de Filarmonica G. Dima (1993); *Ambassador of Romania to Japan* (1994); *Bărbat al anului* 1999; *Diploma de Onoare* acordată de Corul Filarmonicii *George Enescu*, la 50 de ani de activitate și *Diplomă de Excelență* acordată cu prilejul aniversării a 60 de ani de la înființarea Liceului de Muzică *Tudor Ciortea* din Brașov.

Întreprinde numeroase turnee artistice de excepție în *Austria* (1977, 1979, 1994, 2004); *Elveția* (1978); *Franța* (1977, 1978, 1991); *Germania* (1978, 1980, 1981, 1993, 1996); *Italia* (1983, 1991, 2007); *Israel* (1983); *Japonia* (1994); *Marea Britanie* (1980, 1990); *Spania* (1996); *Ungaria* (1995); *R. Moldova* (2003); *Rusia* (2005). După concertele corale susținute în aceste țări, presa de specialitate a consemnat: Profesorul Nicolae Bica este „un dirijor de cor de talie mondială” (*Germania*, 1979); dirijorul român „presupune o extraordinară școală și un sever principiu de selecție” (*Germania*, 1981); „Dirijorul Nicolae Bica, muzician de aleasă sensibilitate, dăruit cu generozitate muncii și acestui cor al copiilor din Brașov” (*București*, 1981); „Formația *Camerata Infantis* a Filarmonicii Gh. Dima din Brașov, ne-a demonstrat că la ora actuală rămâne un ansamblu singular ca nivel profesional în peisajul vieții noastre artistice” (*București*, 1981); „Dirijorul prof. Nicolae Bica – un profesionist de înaltă clasă internațională” (*Israel*, 1983); „un cor foarte bun, alături de un dirijor minunat” (*Marea Britanie*, 1990) etc.

A pregătit și interpretat în primă audiție absolută lucrări de: Alex. Pașcanu – *Pro Humanitate* și *Ciuleandra*; A Vieru – *Comorile din stafidă*; Sabin Pautza – *Canti profani*; Myriam Marbe – *Chiuituri*; Pautza – Valentin Timaru – *Trei madrigale*; Norbert Petri – *Ciocârlia*; C. Catrina – *Cântece de ogradă* etc. Pentru excelențele sale prestații artistice, dirijorul Nicolae Bica a fost distins cu înalte premii și trofee internaționale: *Discul de Aur al Academiei* „*Charles Cross*” și *Colierul de Argint* (*Dijon*, 1977) etc.

✍ **CONSEMNARE:** „Formația «*Camerata Infantis*» și eminentul ei conducător [Nicolae Bica], și-au cucerit un loc binemeritat în peisajul muzical național și internațional, ca urmare a calității interpretative, omogenității, rafinamentului, acurateții în intonație, puterii de a emoționa și repertoriului variat, impunându-se ca unul din cele mai bune ansambluri vocale de gen. Că așa este o dovedesc, fără putință de tăgadă, numeroasele aprecieri elogioase apărute în presă, precum și cuvântul cald, vibrant, al unor compozitori contemporani de seamă, care au dedicat micilor artiști, spre interpretare, multe din creațiile lor muzicale” (Constantin Răsvan, 1983).

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Eugen Vicol (Viorel Cosma), *Centenarul Filarmonicii „Gh. Dima” din Brașov*, în *Îndrumătorul Cultural*, București, nr. 6, 1978, p. 4; Nicolae Stroe, *40 de copii minune și o baghetă magică*, în *Astra*, Brașov, nr. 1, 1978, p. 17; Constantin Răsvan, *Un program generos*, în *Drum Nou*, Brașov, 10 iulie 1979; A. Negraru, *Lauri pentru „Camerata Infantis”*, în *Brașovul Literar și Artistic* (I), Brașov, 1980; Ilie Dumitrașcu, *De ce numai „Camerata Infantis”?*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10929, 14 mart. 1980; Petre Codreanu, *Brașov*, în *Muzica*, București, nr. 5, 1980, p. 35; Adrian Păunescu, *De la Bârca la Viena și înapoi*, București, Edit. Sport-Turism, 1981, pp. 345-346; I. Al. Barbu, *Cu profesorul și dirijorul Nicolae Bica despre recentul turneu al corului de copii „Camerata Infantis”*, în *Brașovul Literar și Artistic*, IV, Brașov, CJCES, 1981, pp. 92-94; Carmen Cârnci, *Copii cu glasuri de aur*, în *Scânteia Tineretului*, București, nr. 10054, 23 sept. 1981, pp. 1, 3; Ilie Dumitrașcu, *40 gylermekhang – Camerata Infantis*, în *Brassói Lapok*, Brașov, nr. 44, 31 oct. 1981; Titus Moisesescu, *Un recital reușit, aplaudat cu căldură*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 11332, 2 iul. 1981, p. 2; Anton Dogaru, *Camerata Infantis*, în *România Literară*, București, 24 sept. 1981; Gemma Zinveliu, *Camerata Infantis*, Brașov, 27 sept. 1981; Virgil Mihăilescu, *Camerata Infantis*, în *Astra*, Brașov, nr. 4, 1982, p. 10; Viorel Cosma, *Camerata Infantis*, în *România Liberă*, București, nr. 11477, 23 sept. 1982; Idem, *Minunata baghetă a lui Nicolae Bica*, în *Drum Nou*, Brașov, 30 mai 1982; Constantin Răsvan, *Cu dirijorul Nicolae Bica despre „Camerata Infantis”*, în *Astra*, Brașov, nr. 5, 1983, p. 14; Constantin Răsvan, *O formație de excepție, un dirijor remarcabil*, în *Cântarea României*, București, nr. 12, 1983, p. 41; Mirel Radu (Ermil Rădulescu), *Corul „Astra” aplaudat cu căldură în Israel*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 1200, 28 aug. 1983, p. 4; D. D. Botez, *Tratat de cânt și dirijat coral*, Vol. 2, București, Edit. ICED, 1985, p. 8.; Constantin Răsvan, *Fascinația muzicii*, Brașov, Edit. Ecran Magazin, Brașov 1998, pp. 82-87; Iosif Sava și Marin Constantin, *Constelația Madrigal*, București, Edit. Muzicală, 1988, p. 117; Tatiana Radu, *Nicolae Bica: „Corul este o școală de educație muzicală”*, în *Flacăra*, București, nr. 9, 3 mart. 1989; Nicolae Țurcanu, *Coruri la cote internaționale. Festivalul „G. Dima”*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, 3-4 dec. 1993; Petre Codreanu, *Festivalul muzicii de cameră*, ed. XXV, în *Actualitatea*

Muzicală, București, nr. 108 (I/sept.), 1994, p. 6; Constantin Catrina, *Contribuții documentare privind învoățământul muzical din Brașov*, Brașov, Univ. Transilvania – Facultatea de Muzică, 1996, pp. 84-86; Iosif Sava și Luminița Vartolomei, *Mică enciclopedie muzicală*, Craiova, Edit. Aius, 1997, p. 44; Bogdan Alexandrescu, *Festivalul Internațional al Muzicii de Cameră, XXX, 1970-1999*, Brașov, Casa de Editură Pro SRL, 1999, p. 125; Dumitru Jompan, *Interviu cu dirijorul Nicolae Bica, „transfug de bună voie și nesilit de nimeni” din Țara Banatului în cea a Ardealului, în Interferențe*, Caransebeș, nr. 12, 1999, pp. 14-15; Viorel Cosma, *40 de ani în fotoliul de orchestră*, vol. 2, București, Edit. Pegasus Press, 2003, p. 72; „Casa Muzicii” la Brașov – *evaluări preliminare*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 6, 2007, p. 214-222; Viorel Cosma în colab. cu Luminița Vartolomei și Constantin Catrina, *Enciclopedia Muzicii Românești*, vol. 2 (B), București, Edit. Arc 2000, 2007, pp. 45-46; Mariana Popescu, *Sinteze privind arta și tehnica dirijorală corală în muzica românească*, Constanța, Edit. Europolis, 2008, pp. 153-155; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov, 1878-2008*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008, pp. 122-129; Ioan Tomi, *Dicționar. 123 compozitori, dirijori, muzicologi, personalități ale culturii muzicale din Banatul istoric*, Timișoara, Filarmonica Banatul Timișoara, 2009, pp. 18-19; Ioan Tomi, *Lexicon. Muzicieni din Banat. Banatul Montan – Banatul Sârbesc*, Ed. a II-a, Timișoara, Edit. Eurostampa, 2012, p. 38.

● **Discografie** (Electrecord și alte case de discuri): 45-ST-EXC-10609 *Camerata Infantis*, 1978; ST-EXE-01883 *Camerata Infantis / Voci de primăvară*, 1982; ST-EXE-03058 *Cântece pentru copii* (din lucrările compozitorului Dan Voiculescu), 1982; ST-EXE-0220 *Cele mai curate glasuri* (din lucrările compozitorului Alexandru Pașcanu), 1983; CD *Opera Omnia: Sabin Păutza, Canti profani și Cantata Păcii*, cu Orchestra Filarmonicii de Stat din Satu Mare, 1998; CD-EDC 267 *Corul de Copii Camerata Infantis și Corul Mixt de Cameră „G. Dima”*, 1998; CD – Thalassa Rec. – *Camerata Infantis și Camerata Academica*, 1999; CD-UCMR și Episcopia Greco-Catolică Oradea. Valentin Timaru – *Liturghia Solemnă*, cu Orchestra Filarmonicii de Stat din Cluj-Napoca, 2001; CD – *Cantata Domino*, Corul Mixt al Universității Emanuel, Editor Universitatea Emanuel și Radio Vocea Evangheliei, 2004; CD-Star

Media-UCMR-Electrecord-SRR *Antologia muzicii românești*, creații corale românești, 2005; CD – J.S. Bach, *Matthäus Passion*, Corul Mixt al Universității Emanuel din Oradea în colab. cu Orchestra Academică a Filarmonicii Dmitri Șostakovici din Sankt Petersburg (Rusia), Editor Universitatea Emanuel și Radio Vocea Evangheliei, 2005; EDC 771: *S-a născut Mântuitorul* (Colinde de Crăciun), Corul mixt de Cameră Emanuel, 2008.

A mai înregistrat la: *Radio Național – Kardex*, 1977-1994; *BBC. Wells* (Marea Britanie), 1980-1990; *Radio ORF* (Germania); *Radio France*, 1977; *Radio Austria*, 1979, 2004; *TV National Israel*, 1983; *TV National Tokyo*, 1994; *TV National* și *RAI International* din Italia, 2007.

Bickerich Victor (n. 23 februarie 1895 – d. 18 mai 1964), profesor, organist, dirijor și muzicolog.

A studiat muzica la *Hochschule für Musik* – Berlin-Charlottenburg (1920-1922) și ca auditor la Berlin (1922-1924) cu Fritz Heitmann (orgă), Josef Kromolicki (teorie-solfegiu, armonie), Arthur Egidi (contrapunct), Hermann Kretzschmar, Max Friedländer, Johann Wolff (istoria muzicii, muzicologie, folclor). Între anii 1916-1920, a studiat la Universitatea *Friedrich Wilhelm* din Berlin. S-a stabilit în România în anul 1922.

Devine organist la Biserica Neagră din Brașov (1922-1962); profesor de muzică vocală și instrumentală la Liceul *Honterus* din Brașov (1922-1955) și profesor de pian și orgă la Conservatorul de Muzică *Astra* din Brașov (1928-1935). A fondat și dirijat corul *Bach* de la Biserica Neagră din Brașov (1934-1944).

A organizat și condus concerte vocal-simfonice la cele mai înalte cote interpretative; a colaborat ca dirijor de cor cu George Enescu, Constantin Bobescu, Tiberiu Brediceanu, Paul Richter, Imanuel Bernfeld, W. Schlandt, George Petrescu, și a interpretat lucrări ample la Radio București.

A conferențiat despre: L.v. Beethoven, Georg Friedrich Händel, Johann Sebastian Bach, George Enescu, Paul Richter ș.a., iar la Radio Berlin despre cântecele populare culese de Tiberiu Brediceanu.

Ca dirijor și organist, a abordat un vast repertoriu aparținând compozitorilor: R. Schumann, Fr. Schubert, J. Brahms, J. S. Bach, W.A. Mozart, A. Dvořák, P.I. Ceaikovski, L.v. Beethoven, G.F. Händel, J. Haydn, M. Reger, F. Mendelssohn-Bartholdy, R. Wagner, A. Bruckner etc.

▣ **A PUBLICAT** articole și cronici muzicale în *Kronstädter Zeitung* (Brașov), *Muzica și Studii de Muzicologie* (București). **STUDII ȘI ARTICOLE DE MUZICOLOGIE:** *Vorbericht zum philharmonischen Konzert*, în *Kronstädter Zeitung*, Brașov, nr. 29, 7 febr. 1923, p. 2; *Operă în aer liber în Transilvania*, în *Klingsor*, Brașov, nr. 9, 1935, pp. 362-367; *Über die neue Orgel der Blumenauer Kirche in Kronstadt*, în *Kirchliche Blätter*, Brașov, 1940, p. 154; George Enescu (ms., 1958); *Piese vocale și instrumentale de Paul Richter*, în *Muzica* (supliment), București, nr. 6, 1958; *Muzica de orgă din țara noastră*, în *Muzica*, București, nr. 7, 1962, p. 20; *Muzica de orgă în România*, în *Studii de Muzicologie*, vol. II, București, 1966, pp. 211-226; *Johannes Brahms în Transilvania. O informare pe bază de documente* (în colab. cu Norbert Petri), în *Studii de Muzicologie*, vol. VI, București, Edit. Muzicală, 1970, pp. 259-280; **INIȚIAT:** *Ciclul integral al sonatelor pentru pian de Beethoven în 14 concerte-lecții* (Beethoven – poet al pianului; Profesorii lui Beethoven; Pianistul Beethoven; Perioadele de creație ale lui Beethoven; Tonalitatea *Do major* la Beethoven; Auzul lui Beethoven; Originea sonatei; Pateticul în opera lui Beethoven; Forma sonatei; Sonata lui Beethoven; Sonatele-fantezie ale lui Beethoven; Beethoven și anecdota; Epoca de maturitate a lui Beethoven și Rondo-ul în sonatele lui Beethoven).

✍ **CONSEMNARE:** „Victor Bickerich, marcantă și polivalentă personalitate muzicală a orașului nostru, cu o vastă cultură muzicală, în spiritul tradiției marelui Bach, a avut în desfășurarea activității muzicale brașovene un rol aparte de catalizator spiritual, dotat cu o rară artă de a entuziasma. Nenumăratele concerte de muzică de cameră organizate de dânsul la Biserica Neagră au adus publicului cunoașterea lui Buxtehude, Telemann și Bach, mai ales Bach. Victor Bickerich este și inițiatorul ciclurilor Concertelor Brandenburgice și al concertelor pentru două, trei și patru pian de Bach” (Liviu Teodor Teclu, 1970).

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Johannes Reichardt, *Das sächsische Burzenland. Einst und jetzt*, Brașov, Edit. Wilhelm Hiemesch, 1925; Egon Hajek, *Die Musik, ihre Gestalter und Verkünder in Siebenbürgen, einst und jetzt*, Brașov, Edit. Klingsor, 1927, pp. 122-123; Octav Șuluțiu, *Brașov*, București, Edit. Fundațiilor, 1937; Lia Busuioceanu, *Concertele de la Biserica Neagră*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 65, 30 aug. 1943, p. 4; *Concerte-lecții la Filarmonică*. V. Bickerich, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 4375, 16 iun. 1959; Herman Nikolaus, *Pledoarie pentru concertele de orgă*, în *Astra*, Brașov, nr. 5, 1966, p. 15; Tudor Ciortea, *Brașovul muzical – tradiție și perspective*, în *Astra*, Brașov, nr. 1, 1966, pp. 7, 12; Emanoil Ciomac, *Pagini de cronică muzicală, 1915-1938*, București, Edit. Muzicală, 1967, pp. 339-340; Franz Rudolf Reschika, *Victor Bickerich*, în *Astra*, Brașov, nr. 5, 1968, p. 14; Constantin Răsvan, *Victor Bickerich*, în *Astra*, Brașov, nr. 7, 1969; N. Țurcanu, *Victor Bickerich*, în *Astra*, Brașov, nr. 7, 1969, p. 13; Liviu Teodor Teclu, *Publicul brașovean gustă muzica de cameră?*, în *Astra*, Brașov, nr. 12, 1970, p. 18; Ana Voileanu-Nicoară, *Chipuri și mărturii*, București, Edit. Muzicală, 1971, pp. 108-110; Ilie Moruș (coord.), *Cărturari brașoveni (Sec. XV-XX). Ghid biobibliografic*, Brașov, CJCES-Bibl. Municipală, 1972, pp. 37-38; Liviu Teodor Teclu, *Evocări dintr-un trecut apropiat*, în *Astra*, Brașov, nr. 5, 1972, p. 12; Constantin Catrina, *Vorbildliche Mitarbeiter. Victor Bickerich über Paul Richter*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 31, 1975; Hans Peter Türk, *Paul Richter*, București, Kriterion Verlag, 1975, p. 40 passim; Mircea Gherman, *Istoricul Conservatorului „Astra” în Cumidava*, vol. IX, Brașov, Muzeul Județean Brașov, 1976, pp. 161-176; [Constantin Catrina], *Victor Bickerich über George Enescu. Beziehung zum Kronstädter Musikleben*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 18, 1 mai 1980, p. 5; Kurt Philippi, *Kurze Geschichte der „Kronstädter Philharmonischen Gesellschaft (1878-1944)”*, în *Zeitschrift für Siebenbürgische Landeskunde*, Köln, Wien, Böhlau Verlag, Jahrgang 5 (76), Heft 2, 1982, pp. 144-185; Gernot Nussbächer, *O orgă nouă, de o frumusețe cum n-am văzut și cu un sunet cum n-am mai auzit vreodată*, în *Astra*, Brașov, nr. 9, 1989, p. 13; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon biobibliografic*, vol. I (A-C), 1989, p. 131; George Breazul, *Scrisori și documente*, vol. II, Ed. îngr. și ad. de Titus Moisesescu, București, Edit.

Muzicală, 1990, pp. 323-325; Octavian Lazăr Cosma, *Universul muzicii românești*, București, Edit. Muzica, 1995, pp. 285, 361; Constantin Catrina, *Contribuții documentare privind învățământul muzical din Brașov*, Brașov, Universitatea Transilvania – Facultatea de Muzică, 1996; Viorel Cosma, *Interpreți din România. Lexicon*, București, Edit. Galaxia, 1996; Adolf Hartmut Gärtner, *Victor Bickerich (1895-1964). Kirchenmusiker und Musikpädagoge in Siebenbürgen*, Verlag Südostdeutsches Kulturwerk, München, 1997; Hans Peter Türk, *Abtragung einer Dankesschuld. Monographie über Victor Bickerich*, în *Allgemeine Deutsche Zeitung*, București, nr. 1158, 25 iul. 1997, p. 4; Constantin Catrina, *Enescu și Paul Richter. Pe marginea primei audiții a suitei „Carpatice”*, în *George Enescu și muzica secolului XX*, București, Edit. Muzicală, 1998, pp. 106-108; Horia Cristian, *Zur Geschichte der Kronstädter Philharmonischen Gesellschaft...*, în *Beiträge zur Südosteuropäischen Musikgeschichte*, München, Edit. Musik Südost, 2001, pp. 148-157; Constantin Catrina, *Monografia Victor Bickerich*, în *Muzica*, București, nr. 4, 2002; Viorel Cosma și colabor. Luminița Vartolomei și Constantin Catrina, *Enciclopedia Muzicii Românești*, vol. 1 (A-B), București, Edit. Arc 2000, 2005, p. 354; Dimitrie D. Cazacu, *Colegiul „Andrei Șaguna” la ceasul eternelor amintiri. Geneza unui prestigiu*, Sfântu Gheorghe, Edit. Charta, 2006, pp. 127-128; Viorel Cosma, *Enciclopedia muzicii românești*, București, Edit. Arc 2000, 2007, pp. 47-48; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov 1878-2008*, Brașov, Edit. Universității Transilvania, 2008, pp. 54-57; Nicolae Scutea, *Gânduri pe marginea corespondenței dintre Gh. Șoima și Constantin Catrina*, în *Studii și Comunicări de Etnologie*, tom XXV, Sibiu, Institutul de Cercetări Socio-Umane – CJCPT-Sibiu, 2011, pp. 143-152.

Bobescu Constantin (n. 21 ianuarie 1899, Reni, jud. Ismail, Republica Moldova – d. 26 mai 1992, Sinaia), violonist, profesor, compozitor și dirijor.

A studiat muzica la Iași (1907-1908), apoi la Conservatorul de Muzică Elena și Elefterie Cornetti din Craiova (1912-1916). S-a perfecționat la *Schola Cantorum* din Paris (1920-1924; 1926-1927), avându-i ca profesori pe Nestor Lejeune (vioară), Vincent d'Indy (compoziție și orchestrație), Achille

Philippe, Guy de Lincourt (contrapunct), Paul de Flem (armonie și contrapunct). A profesat ca violonist în Orchestra Simfonică *George Enescu* din Iași (1918-1927); a susținut concerte în țară și peste hotare; profesor de vioară la Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din Cernăuți (1927-1928), iar între anii 1929-1935, este director și profesor de vioară la Conservatorul de Muzică *Astra*, dirijor al Corului Bărbătesc *Acordul*. În anii de la Brașov, a susținut peste 80 de recitaluri, concerte camerale și simfonice etc. A semnat articole și cronici de concert, pe care le-a publicat în *Gazeta Transilvaniei* (Brașov), *Muzica* (București) etc. A realizat numeroase înregistrări discografice.

♫ **A COMPUS** muzică de scenă, vocal-simfonică și simfonică, muzică de film; muzică de cameră, corală și vocală; prelucrări, transcripții și aranjamente orchestrale, muzică religioasă (*Liturgia Psaltică omofonă pentru cor mixt și soliști*. Ed. îngr. de Pr. prof. dr. Vasile Stanciu, Cluj Napoca, 2008).

✍ **CONSEMNARE:** „După o activitate muzicală timp de 7 ani, dl. C. Bobescu a lăsat urme adânci în orașul nostru, prin marile și frumoasele manifestări artistice date de d-sa și sub directa sa îngrijire artistică. Peste 80 de concerte de muzică de cameră, fragmente de operă, au avut darul de a fi întipărit în mintea și sufletul publicului brașovean marile însușiri artistice, în tripla-i calitate de violonist, compozitor și dirijor” (*Gazeta Transilvaniei*, Brașov, 1935).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Mihai Munteanu, *Al doilea concert C. Bobescu*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 43, 26 apr. 1929, p. 6; Deladolj, *Concert simfonic*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 60, 15 iun. 1930, p. 4; I.Al. Bran-Lemeny, *Concertul Societății Filarmonice. Un nou astru: C. Bobescu*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 120, 16 nov. 1930, p. 4; I.Al. Bran-Lemeny, *Triumful d-lui C. Bobescu în București*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 11, 9 febr. 1933, p. 4; *Brașovul cultural și artistic*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 20, 12 mar. 1933, p. 1; *Serbările „Astrei”*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 65, 20 aug. 1933, p. 1; *Concertul Constantin Bobescu*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 22, 15 mar. 1934, p. 2; *Ultimele 3 concerte la Brașov ale lui C. Bobescu*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 14, martie 1935,

p. 3; *Ultimul concert simfonic dirijat de C. Bobescu la Brașov*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 65, 22 aug. 1935, p. 2; Lucian Predescu, *Enciclopedia României. Cugetarea*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, p. 107; *Concertul maestrului C. Bobescu la Brașov, I*, în *Tribuna*, Brașov, nr. 387, 30 iul. 1942, p. 5; *Concertul maestrului C. Bobescu la Brașov, II*, în *Tribuna*, Brașov, nr. 388, 31 iul. 1942, p. 5; Maximilian Costin, *Vioara, maestrul și arta ei*, București, Edit. Muzicală, 1964, pp. 176-177; Cornel Arion, *Focar de cultură muzicală*, în *Astra*, Brașov, nr. 5, 1968, p. 12; Zeno Vancea, *Creația muzicală românească, sec. XIX-XX*, vol. I, București, Edit. Muzicală, 1968, p. 401; Hans Peter Türk, *Paul Richter*, București, Kriterion Verlag, 1975, pp. 44-45; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. I (A-C), București, Edit. Muzicală, 1989, pp. 133-136; D. Popovici, *Vitalitatea unui nonagenar*, în *Săptămâna*, București, nr. 32, 11 aug. 1989, p. 6.; A. Florea, *Constantin Bobescu – 90 de ani*, în *Muzica*, București, nr. 6, 1989; Dumitru Popovici, *Constantin Bobescu*, în *Muzica*, București, nr. 9-12, 1989; I. Sîrbu, *Vioara și maestrul ei*, Galați, 1994; Constantin Catrina, *Contribuții documentare privind învățământul muzical din Brașov*, Brașov, Universitatea Transilvania – Facultatea de Muzică Brașov, 1996; Viorel Cosma, *Interpreți din România. Lexicon*, vol. I (A-F), București, Edit. Galaxia, 1996, pp. 78-79; *Enciclopedia interpreților din Moldova*. Ed. a doua, revăzută și adăugită, București, Edit. Arc-Museum, 1999, pp. 62-63; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, București, Edit. Babilon, 2010, p. 260.

● **Discografie:** C. Bobescu – *Recital de vioară*: Händel, Paganini, Tartini, Vitali (ECE/0351); A. Castaldi – *Marsyas* (ECE 0605); D. Cimarosa – *Căsătoria secretă*, „Cu vorbe d-astea goale, goale...” (ECE 02836); G. Donizetti – *Don Pasquale*, „Îți voi spune tot îndată...”; C. Zeller – *Vânzătorul de păsări*, „Noi suntem profesori” (ECE 01655); Arie din opere cu Lia Hubic (ECE 01610); G. Verdi – *Rigoletto*, „Pari siamo”; U. Giordano – *Andréa Chénier*, „Nemico della patria”; R. Leoncavallo – *Paiațe*, „Si puo” (ECE 092); P. Constantinescu – *Simfonia ploieșteană* (ECE 01012); J.S. Bach – *Concert în la minor pentru vioară și orchestră* (STM-ECE 0844); W.A. Mozart – *Concertul nr. 5 în La major pentru vioară și orchestră* KV 219 (STM-ECE 0844); W.A. Mozart – *Nunta lui Figaro*, „Numai femeia care a mai iubit”; *Don Giovanni*, „De ce te-mpaci bine acum cu

mine"; G. Puccini – *Madame Butterfly*, „Într-o zi vedea-vom”; Boema, „Da toți mă numesc Mimi” (ECE 01875); B. Smetana – *Mireasa vândută*, „Cât mă simt de fericită”; G. Puccini – „Cum voioasă veni” (ECE 02463); C. Bobescu – *Recital de vioară* (ECE 0351); N. Buicliu – *Concert pentru vioară și orchestră* (ECE 0916); Ed. Kunneke – *Logodnicul din lună* (ECE 0296); Carmen Petra-Basacopol – *Concert nr. 2 pentru vioară și orchestră* (ECE 0607).

Bogdan Alexandru (n. 18 febr. 1881, Brașov – d. 20 iul. 1914, Zúmina, Polonia), pedagog și publicist. După absolvirea liceului din Șcheii Brașovului, studiază la Univ. din Budapesta, Leipzig și Berlin. În anul 1904, sub îndrumarea prof. Gustav Weigand (1860-1930), i se acordă titlul de Doctor în literatură, susținându-și teza cu: *Die Metrik Eminescus*. Revine la Brașov ca profesor de limbile română și germană. Semnează câteva cronici despre viața teatrală din Transilvania și despre activitatea Reuniunii de Gimnastică și Cântări din Brașov, iar cărțile sale au constituit primul fond al instituției publice cu denumirea de *Biblioteca și Casa de Citire „Dr. Alexandru Bogdan – Astra Brașov”* (1930).

A colaborat cu recenzii, traduceri, studii de folclor, la: *Gazeta Transilvaniei, Transilvania, Românul, Luceafărul* ș.a.

📖 **A PUBLICAT** culegeri și studii de folclor: *Cântece de copii și jocuri*, Brașov, Edit. Libr. Ciurcu, 1905; *Ritmica cântecelor de copii*, în *Analele Academiei Române*, seria II, tom XXVIII; *Memoriile Secției Literare*, București, 1906, pp. 1-7.

✍️ **CONSEMNARE:** „Dar Alexandru Bogdan n-a fost numai profesor. Cei zece ani de profesorat nu s-au limitat doar la catedră. El a fost în egală măsură gazetar, om de litere și conferențiar. A activat cu competență și autoritate în viața național-culturală transilvăneană, ca secretar al *Astrei* Brașov, președinte al Sucursalei Brașov a *Societății pentru Fond de Teatru Român*, președinte al *Reuniunii de Gimnastică și Cântări*, membru și raportor al secției literare a *Astrei* și, desigur, harnic colaborator al diferitelor organe de presă...” (Ioan Vlad, 1944).

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Axente Banciu, Dr. Alexandru Bogdan.

Pagini comemorative, Brașov, 1915; A.P. Bănuț, *Oameni de ispravă*, Sibiu, Edit. tip. Dacia Traiană S.A., 1939, pp. 93-99; Valeriu Bologa, *Rememorări: Alexandru Bogdan*, în *Tribuna*, Cluj, nr. 49, 1966, p. 6; Nicolae Iorga, *Oameni care au fost*, vol. II, București, EPL, 1967, p. 15; *Cărturari brașoveni* (Sec. XV-XX). Ghid biobibliografic, Brașov, CJCES-Biblioteca Municipală, 1972, p. 45; Constantin Catrina, *Folcloriștii noștri: Alexandru Bogdan*, în *Astra*, Brașov, nr. 8, 1972, p. 8; Constantin Catrina, *Folcloriștii Covasnei: Alexandru Bogdan*, în *Cuvântul Nou*, Sfântu Gheorghe, nr. 1771, 28 sept. 1977, p. 2; Emilia Comișel, *Folclorul copiilor*, București, Edit. Muzicală, 1982, p. 9; *Bogdanii – o familie de cărturari* (Coord. Steluța Pestrea-Suciu și Monica Tatușescu), Brașov, Biblioteca G. Barițiu, 1994; Constantin Catrina, *Folclorul copiilor în viziunea prof. dr. Al. Bogdan*, în *Bogdanii – o familie de cărturari* (coord. Steluța Pestrea-Suciu și Monica Tatușescu), Brașov, Biblioteca G. Barițiu, 1994, pp. 155-159; Ioan Vlad, *Întâiul între tineri – unicul între profesori*, în *Bogdanii – o familie de cărturari*, Brașov, Bibl. Jud. George Barițiu, 1994, pp. 124-130; Constantin Catrina, *Un nume de referință în folcloristica românească: Alexandru Bogdan*, în *REF*, București, nr. 3-4, 1997, pp. 279-285; Gheorghe Pășescu, Liviu Pandele și Petru Istrate, *În slujba neamului românesc. Portrete astriste*, Brașov, Edit. Pastel, 2006, pp. 119-121; Iordan Datcu, *Dicționarul Etnologilor Români*, București, Edit. Saeculum I.O., 2006, pp. 121-122; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon biobibliografic*, vol. X (A-B), Addenda, București, Edit. Muzicală, 2011, pp. 218-219.

Bogdan Aron (n. 7 februarie 1918, Poiana Sibiului, jud. Sibiu - d. 28 iunie 1980, Gales, jud. Sibiu), învățător, profesor de muzică și dirijor de cor.

A studiat muzica la Școala Normală Andrei Șaguna din Sibiu, cu Timotei Popovici, și apoi la Conservatorul Popular din Sibiu (1946-1947), cu Gheorghe Șoima, Cornel Arion, Ilie Micu. Își desăvârșește studiile la Conservatorul de Muzică Ciprian Porumbescu din București (1955-1960). Este învățător și dirijor al Corului Căminului Cultural din Săliște (1946-1968); profesor de muzică și director adjunct la Școala Medie din Săliște

(1948-1968). Între anii 1959-1962, lucrează la Secția Regională de Învățământ și Cultură. Este apoi profesor de muzică la Liceul Ioan Meșotă (1963-1969), Liceul Pedagogic (1970-1972). La Școala Populară de Artă, inițiază și conduce clasa de canto popular (1973-1978). A dirijat Corul Sindicatului Învățământ din Brașov.

♫ **MUZICĂ CORALĂ:** Prelucrările sale corale și puținele creații originale, le publică în culegerile specializate, precum: *Cântece din toată țara*, București, ESPLA, 1955; *20 Cântece ale compozitorilor din Regiunea Stalin*, Brașov, CRCP, 1957 și *Plai de muncă și de cântec*, Brașov, CÎCPMAM-Jud. Brașov, 1979.

✂ **CULEGERI DE FOLCLOR:** Este co-autor al culegerii *Câte doruri sunt pe lume*. Ed. îngr. de Viorel Ganea și Mihai Weber, Brașov, CCP-Jud. Brașov, 1969.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Gheorghe Bogdan, *Flori din Mărginime. Cântece populare culese în anii 1927-1944*, Sibiu, Tiparul Tipografiei Progresul, 1945; Gheorghe Danga, *În vizită la compozitorul amator Aron Bogdan*, în *Contemporanul*, București, nr. 11, 16 mart. 1956; A. Porfetye, *Sărbătoare la Săliște*, în *Muzica*, București, nr. 12, 1958, pp. 44-45; Octavian Flueraș, *75 de ani de existență a corului din Săliștea Sibiului*, în *Mitropolia Ardealului*, Sibiu, nr. 1-2, 1959; Constantin Catrina, *Un animator al muzicii corale [Aron Bogdan]*, în *Tribuna Sibiului*, Sibiu, nr. 124, 13 iulie 1968; Idem, *Folclorul în creația muzicală a compozitorilor sibieni*, în *Tribuna Sibiului*, Sibiu, nr. 825, 17 oct. 1970; Nicolae Scutea, *Aron Bogdan*, Ms., 1971; Ilie Moise, *Contribuții sibiene la cercetarea și valorificarea culturii populare tradiționale (1940-1990)*, în *REF*, București, nr. 1-2, 1991, pp. 33-51; Vasile Crișan, *Reuniunea Română de Cântări din Săliște*, Sibiu, Casa de Presă și Editura Tribuna, 2003, pp. 62-75; Viorel Cosma (colab.) *Luminița Vartolomei și Constantin Catrina, Enciclopedia Muzicii Românești*, București, Edit. Arc 2000, 2007, pp. 112-113; Nicolae Suciu, *Izvoarele Mărginimii*, vol. I, Sibiu, Edit. Adelex, 2008, pp. 20, 22.

Borbil Rodica, născută Purcăroiu (n. 28 iunie 1936, Turcheș, orașul Săcele), profesor de teorie-solfegii.

În 1950, în urma examenului de aptitudini, intră ca elevă la Liceul de Muzică din Brașov. În 1954, devine studentă a Conservatorului *Ciprian Porumbescu* din București, la Secția Pedagogică. Aici va avea ca profesori, printre alții, pe Paul Constantinescu, Ion Dumitrescu, Victor Iușceanu, Vinicius Grefiens.

Absolvind Conservatorul în 1959, este numită profesor de Teorie-Solfegii la Școala Populară de Artă din Brașov. Este de menționat faptul că acolo l-a avut elev pe marele cântăreț de mai târziu, Ludovic Spiess.

Când a fost înființat Institutul Pedagogic, cu durata de 3 ani, în cadrul Universității din Brașov, a ocupat postul de lector universitar la Catedra de Teorie-Solfegii. Același post l-a avut și la Facultatea de Muzică, ulterior înființată, în cadrul Universității *Transilvania* din Brașov. La Catedra de Teorie-Solfegii, a avut colaboratori pe Lucian Nireșteanu și Petre Marcel Vârlan.

Cu multă pricepere, dăruire și simț de răspundere, a îndrumat generații întregi de elevi și studenți, care astăzi sunt instrumentiști în Filarmonica brașoveană sau au realizat o carieră internațională, ca: Florin Ionescu-Galați, Mihaela Ursuleasa, Alina Bercu, Horia Mihail, Ana Szilágyi. O dovadă a prețuirii și recunoștinței de care se bucură o constituie abonamentul permanent la concerte, oferit de Filarmonica Brașov.

✍ **CONSEMNARE:** „Doamna Rodica Borbil este un cadru didactic de înalt nivel profesional, cu o bogată activitate în domeniul de specialitate și cu rezultate deosebit de bune. Pe baza celor constatate, consider că Doamna Rodica Borbil merită pe deplin să i se acorde gradul II, iar pentru activitatea desfășurată, i se acordă calificativul *foarte bine*, echivalent cu nota 10” (Ioan Chirilă).

Bostan Maria Cristina (n. 18 ianuarie 1958, Braşov), profesor, pianist şi muzicolog.

A studiat muzica la Liceul de Artă din Braşov (1971-1977), apoi la Conservatorul de Muzică *George Enescu* din Iaşi (1977-1981). Este profesoară de pian la Bistriţa (Bistriţa Năsăud, 1981-1989), Liceul de Artă din Braşov (1990-1994), apoi, din anul 1994, lector la Facultatea de Muzică a Univ. *Transilvania* din Braşov. Din anul 2006, Doctor în Muzică al Univ. de Muzică *George Enescu* din Iaşi, cu teza *Dmitri Dimitriovici Şostakovici – concertele instrumentale solistice* (2006); membru al Societăţii Muzicale W.A. Mozart (1991), al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România (2009).

Colaborează la ziarele şi revistele: *Gazeta de Transilvania*, *Astra*, *Ţara Bârsei* şi *Eseuri de Muzicologie* (Braşov), *Melos* şi *Actualitatea Muzicală* (Bucureşti), *Artes* (Iaşi).

Susţine recitaluri individuale de pian la Bistriţa Năsăud şi Baia Mare, participă la simpozioane şi sesiuni ştiinţifice naţionale şi internaţionale etc.

♫ **MUZICOLOGIE** (volume): *Joseph Haydn - studiu asupra personalităţii şi creaţiei compozitorului*, Braşov, Edit. Univ. *Transilvania*, 2007; *Genuri şi stiluri în muzica clasică*, Braşov, Edit. Univ. *Transilvania*, 2008; *Dmitri Şostakovici – Concertul instrumental solistic*, Braşov, Edit. Univ. *Transilvania*, 2009. Din cuprins: *Concertul instrumental şi spiritul concertant în muzica europeană din prima jumătate a secolului XX*; *Dmitri Şostakovici – viaţa şi creaţia*; *Concertul pentru instrument solo şi orchestră*; *Principiul concertant în creaţia lui Dmitri Şostakovici, amprentă a elocvenţei simfonice* etc.

📖 **STUDII ŞI ARTICOLE DE MUZICOLOGIE**, cronici de concert: *Hans Werner Henze şi imperativul moral al muzicii*, în *Buletinul Universităţii Transilvania*, vol. 10, Braşov, 2004; *Sinteză paradigmatică şi deschidere înnoitoare în notaţia concertantă a compozitorilor Haydn, Mozart şi Beethoven*, în *Sesiune de Comunicări Ştiinţifice*, Braşov, vol. 1, 2004; *Erik Satie – „autodidactul genial”*, în *Eseuri de Muzicologie*, vol. 2, Braşov, Edit. Univ. *Transilvania*, 2006, p. 69; *Compozitorul Tiberiu Olah în memoria melomanilor braşoveni*, în *Portretele Muzicii Româneşti*, vol. 1, Braşov, Edit. Univ. *Transilvania*, 2006; *George Enescu im Licht neuer Dokumente*, în *Revista Uniunii din Oldenburg*, 2006;

Personalități muzicale în confluență cu viața culturală a Brașovului – Constantin Rășvan, în *Eseuri de Muzicologie*, vol. 3, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2006, pp. 77-80; Misha Katz, în *spiritualitatea eternă a Brașovului*, în *Astra*, Brașov, nr. 7, 2007; *Concert aniversar cu Mihaela Ursuleasa*, în *Gazeta de Transilvania*, 26-27 apr. 2008; *Creație vocal-simfonică la Joseph Haydn*, în *Buletinul Universității Transilvania*, vol. I, 2008; *Opera Lady Macbeth din Mtsensk de Șostakovici, între tradiție și modernitate*, în *Eseuri de Muzicologie*, Brașov, 2008; *George Enescu în lumina ultimelor documente*, în *George Enescu, Eseuri*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008; *Viața și truda din spatele scenei... [Steluța Mitu]*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 5453, 5-6 iul. 2008, p. 3F; *Repere și confluențe muzicale în cadrul Muzeului „Casa Mureșenilor” și al Operei brașovene. „Recitalul de la ora cinci” și paradigma „salonului muzical”*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 8, 2009, pp. 299-302; *Liturghia în stil psaltic de Paul Constantinescu – Parametrii modali*, în *Portrete muzicale*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2010; *Muzica liturgică în contextul vieții moderne*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 9, 2010, pp. 237-239; *Rară subtilitate artistică – Liviu Prunaru și Dana Protopopescu*, în *Melos*, București, nr. 1-6, 2010; *Interferențe culturale în creația simfonică a lui Paul Richter*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 2011, pp. 215-217.

CRITICĂ MUZICALĂ: *Însemnări în timp – articole și cronici muzicale*, vol. I, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008; vol. II (Articole), Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2010.

✍ **CONSEMNARE:** „Maria Cristina Bostan-Sârbu practică o «critică constructivă», implicându-se, cu un patetism jurnalistice disimulat, evenimentelor muzicale pe care le comentează” (Nicolae Stoie, 2008).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Anca Maria Dobre, *Avanpremieră editorială: Însemnări în timp*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, 24-25 noiembrie 2007; Constantin Catrina, *Mărturisire pentru clasici: Joseph Haydn*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 5347, 1-2 mart. 2008, p. 2F; Nicolae Stoie, *Un deceniu de viață muzicală – Însemnări în timp*, în *Astra*, Brașov, nr. 14, 2008, p. 28; *Spiritul concertant în muzica europeană din prima jumătate a secolului XX*, în *Musicometria*, Brașov, nr. 1, Univ. Transilvania din Brașov – Facultatea de Muzică, Brașov, 2008, pp. 18-24; *Robert Schumann: portret al spiritului romantic*, în *Artă și Știință – 2010*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2010, pp. 26-30; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon biobibliografic*, vol. X (A-B)/Addenda, București, Edit. Muzicală, 2011, pp. 240-241.

Böhme Friedrich (sec. XIX).

Originar din Saxonia. Este cornist în Orchestra Orașului Brașov (Stadtkapelle), dirijorul acestei formații în acea perioadă fiind Anton Brandner (1840-1900). Deși infirm, era un „interpret eminent” la corn și bariton (eufoniu). După ce a poposit la Berlin, Paris, Londra, Petersburg, Elveția și Budapesta, a ajuns și la Brașov în ziua de 4 februarie 1881. De aici a plecat, prin demisie, la 16 aprilie 1883.

Cornistul Friedrich Böhme l-a sprijinit pe Ciprian Porumbescu în copierea și aranjarea știmelor de orchestră pentru opereta *Crai Nou*. De asemenea, el este socotit a fi fost și „orchestratorul” acestei opere.

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Viorel Cosma, *Descoperirea manuscrisului partituri de orchestră a operetei „Crai Nou” de Ciprian Porumbescu*, în *Magazin*, București, nr. 211, 31 octombrie 1961, p. 8; *O scrisoare a lui Ciprian Porumbescu*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 14, 25 mai/7 iunie 1908, p. 1; Victor Buta, *Friedrich Böhme, prieten al lui Ciprian Porumbescu la Brașov*, în *Ciprian Porumbescu. Documente și mărturii*, Suceava, Muzeul Suceava, 1971, pp. 113-131; Nina Cionca, *Ciprian Porumbescu*, București, Edit. Muzicală, 1974, p. 187; Constantin Catrina, *Semnificația documentar-istorică a unei partituri muzicale în manuscris: opereta „Crai Nou” de Ciprian Porumbescu*, în C. Catrina, *Studii și documente de muzică românească*, București, Edit. Muzicală, 1986, pp. 67-79.

Brandner Anton (n. 29 noiembrie 1840, Mühldorf-Boemia - d. 15 octombrie 1900, Brașov). Este absolvent al Școlii Pedagogice din Skt. Joachinsthal (1854); studiază în particular armonia și orchestrația la Eger (Cracovia) și Viena. Obține un atestat de dirijor pentru fanfară (1867) din partea lui Michael Zimmermann (1834-1907).

În anul 1864, se află ca instrumentist la Fanfara Regimentului 73 Infanterie din Viena, iar între anii 1869-1900, este dirijor la Stadtkapelle (Brașov). Timp de 4 ani este și dirijorul corului *Männergesangverein* (1885-1889). În anul 1897 (16-19 oct.), organizează la Ateneul Român din București o mică stagiune de 3 concerte simfonice.

Datorită inițiativei hotărâte a dirijorului Anton Brandner de a întări componența Orchestrei orașenești / Stadtkapelle – o alcătuire majoritară de instrumentiști suflători – și cu instrumente de coarde (viori, viole, violoncele și contrabași), s-a inaugurat, începând cu 6 mai 1878, respectabila *Societate Filarmonică / Kronstädter Philharmonische Gesellschaft*. Privind în trecut, această orchestră modernă a avut ca înaintașe doar formațiile similare din Petersburg (1802), Londra (1813), New York și Viena (1842), București (1868) și Timișoara (1871).

Cu această societate simfonică au avut prilejul să dirijeze și să fie acompaniați ca soliști, nume de primă mărime ale muzicii românești și mondiale: Ciprian Porumbescu (1882), George Dima (1900), Richard Strauss (1921), George Enescu (1923), Felix von Weingartner (1923), Edwin Fischer (1926) cât și, mai ales, dirijorii brașoveni Anton Brandner, Max Krause, Paul Richter, Victor Bickerich, Rudolf Lassel. De asemenea, unele lucrări vocal-simfonice, interpretate de corurile românești aflate în turneu, precum Societatea Corală *Cântarea României* din București, dirijor Marcel Botez (1922, 1924, 1926) sau respectabila *Reuniune de Gimnastică și Cântări* din Brașov, dirijată de George Dima (1875) și Nicolae Popovici (1887), au fost acompaniate instrumental de această importantă reuniune simfonică.

Ca dirijor, a interpretat în concerte publice numeroase lucrări simfonice și vocal-simfonice (oratorii și cantate): Beethoven: *Simfoniile I-VIII*; Uvertura *Coriolan*; Mozart: Uvertura *Flautul fermecat*, *Concertul nr. 10 pentru pian și orchestră*; Haydn: *Simfonia nr. 4 în Re major*; Saint-Saëns: *Dans macabru*; Smetana: Uvertura *Sărutarea*; Mendelssohn-Bartholdy: *Simfoniile nr. 3, 4 și 5*; uverturi, oratorii, lieduri; Grieg: *Peer Gynt*; Glinka: *Kamarinskaia*; Weber: *Concertul pentru clarinet și orchestră op. 74* etc.; cantate; Rode: *Variațiuni*; Volkmann: *Concertul pentru violoncel și orchestră*; Wagner: Uverturile *Tannhäuser* și *Rienzi*; Schubert: *Menuet în si minor*; Boccherini: *Menuet*; Bach: *Preludiul nr. 1*.

De asemenea, în unele concerte simfonice, sunt interpretate și unele lucrări semnate de A. Brandner: *Hora Sinaia*, *Uvertura festivă*, *Marea poloneză*, diverse marșuri, polci, potpuriuri, cadriluri.

✍ **CONSEMNARE:** „Dl. Anton Brandner e un distins teoretician și dirijor care, prin competența și prin gustul său estetic-artistic, a reușit să pună capela orașului aproape pe aceeași linie cu marile orchestre reputate din Europa. Într-adevăr, execuțiunea pieselor, de la clasicismul cel mai dificil și delicat, până la variatele capricii ale muzicii moderne actuale, se face cu o deosebită acuratețe și o bine inspirată nuanțare” (C.M. Cordoneanu, 1900). Anton Brandner promovează cu iscusință și pasiune creațiile și prelucrările de folclor ale românilor, așa cum s-a întâmplat și după concertul din 10 sept. 1879, când au cântat la Brașov J. Brahms și J. Joachim, și despre care presa locală a spus: „Până târziu în noapte lăutarii cei mai de frunte de aici au trebuit să le cânte (...) și alte jocuri și melodii române. D.(omnul) Johannes Brahms, care trece astăzi de cel mai mare compozitoriu, a exprimat față de directorul capelei orașenești de aici [Anton Brandner] dorința să-i împărtășească piesele cele mai alese române ce le posedă. Capela [a] și executatu, cu ocaziunea banchetului după concert mai multe piese române, între cari și un *potpuriu* prea frumos (subl. n.), cari au fost ascultate de către artiști cu mare atențiune” (*Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 73, 12/24 sept. 1879, p. 4).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** *Concert Phylarmonic*, în *Răsboiul*, București, nr. 1173, 15 oct. 1880, p. 4; *Suvenire pentru o compoziție românească*, în *Familia*, Oradea, nr. 33, 1884, p. 349; *Jubileul dirigintelui Brandner*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 212, 28 sept. / 10 oct. 1894; C.M. Cordoneanu, *Musica la Brașov*, în *România Musicală*, București, 1-15 sept. 1900, p. 111; K.H. Hiensch, *Anton Brandner*, în *Jahresbericht der Kronstädter Philharmonischen Gesellschaft über das Vereinsjahr 1900/1901*, 1901, pp. 5-16; *Concertul simfonic din nov. [Consemnarea lui Anton Brandner]*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 139, 28 nov. 1924, p. 2; *Jubileul de 50 de ani al Societății filarmonice din Brașov*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, 15 apr. 1928; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii românești*, vol. IV (1859-1898), București, Edit. Muzicală, 1976, pp. 75, 103-104; Constantin Catrina, *Die erste siebenbürgische Musikzeitschrift*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 9, 2 mart. 1979, p. 6; Constantin Catrina, *O gazetă muzicală brașoveană de la sfârșitul secolului al XIX-lea*, în *SCIA (s.TMC)*, tom 27, 1980, pp. 146-148; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii românești*, vol. V (1898-1920), București, Edit. Muzicală, 1983, pp. 176-178; Iuliu I. Roșca, *De prin București. Muzica la sfârșit și început*

de secol (1882-1904), Ed. îngr. pref. de Despina Petecel, București, Edit. Muzicală, 1987, pp. 73-74; Horia Cristian, *Un dirijor de neuitat. 100 de ani de la moartea lui Anton Brandner* (trad. din lb. germ.), în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 42, 21 oct. 2000; Horia Cristian, *Zur Geschichte der Kronstädter Philharmonischen Gesellschaft...*, în *Beiträge zur südosteuropäischen Musikgeschichte*, 2001; Constantin Catrina, *Muzica și muzicienii Brașovului în secolul al XIX-lea*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 5, 2006, pp. 100-111; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov, 1878-2008*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008, pp. 33-39.

Brătescu Nicolae (n. 1895, în Moeciu de Jos – Jud. Brașov – d. 1887, Brașov), psalt, compozitor și profesor, copist. Studiază la Seminarul Teologic din Buzău. Este cântăreț bisericesc la Mănăstirea „Sf. Sava”, Biserica „Sărindar” și protopsalt la Catedrala Mitropoliei din București (1857-1865); profesor la Seminarul Mitropoliei din București (1857-1865) și protocântăreț la Capela „Groaveri” din Brașov. Compune, „traduce” și copiază în spirit „original” sau în „chipul grecesc”.

LUCRĂRI ÎN MANUSCRIS: ms. rom. nr. 49. *Rânduiala sfintei și dumnezeieștii Liturghii*, București, 1857; ms. 50. *Ecstract care cuprinde în sine toate cântările de peste tot, anul 1857*; ms. rom. 51. *Privigheri sau mânecător care cuprinde rânduiala dimineților*, 1857; ms. rom. nr. 53. *Calofonicon care cuprinde în sine toată floarea cântărilor*, 1859; ms. rom. nr. 54. *Heruvico-Kinonicar*, 1850; ms. 52. *Antologie sau Heruvico-Kinonicarul*, 1861. Cele circa 1700 de pagini, câte însumează cele șase manuscrise, se recomandă a fi „tălmăciri... pentru folosu-vă și al neamului, fiindcă și eu sânt un sânge cu voi și cu tot neamul românesc” (Ms. rom. nr. 52).

Cele șase manuscrise semnate de Nicolae (Niculache) Brătescu se află în inventarul bibliotecii Bisericii „Sf. Nicolae” din Șcheii Brașovului.

 REFERINȚE BIOGRAFICE: Mihai Manolache, *Contribuția lui Nicolae Brătescu, psaltul Mitropoliei din București, la românirea cântăreților bisericești*, în *BOR*, București, nr. 5-6, 1972, pp. 591-595; Constantin Catrina, *Ipostaze ale muzicii de tradiție bizantină din România*, București, Edit. Muzicală, 2003, pp. 237-258; Gheorghe C. Ionescu, *Muzica bizantină din România. Dicționar*

cronologic, București, Edit. Sagittarius, 2003, pp. 237-258; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, București, Edit. Basilica, 2010, pp. 99-103; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon biobibliografic*. Addenda, vol. X (A-B), Edit. Muzicală, 2011, pp. 257-258.

Brediceanu Tiberiu (20 aprilie 1877, Lugoj – d. 19 decembrie 1968, București), compozitor și folclorist.

A studiat muzica în familie, apoi la Blaj (1892-1895) cu Iacob Mureșianu, Sibiu (1903-1906) cu Hermann Kirchner și la Brașov (1913-1914) cu Paul Richter. A urmat în paralel Facultatea de Drept la Budapesta, Bratislava, Viena și Roma. Obține titlul de doctor la Universitatea din Cluj (1902). A publicat cele dintâi culegeri de folclor muzical în revista *Musa Română*, al cărei director era compozitorul și profesorul Iacob Mureșianu.

Între anii 1903-1913, îndeplinește funcția de secretar la Institutul *Albina* din Sibiu. Din anul 1913, se află ca director la Institutul de Credit și Economie *Albina* Filiala Brașov. În calitate de Șef al Resortului Artelor din Consiliul Dirigent al Ardealului, a contribuit în mod direct la înființarea instituțiilor clujene: Teatrul Național, Conservatorul de Muzică Română din Cluj (1919). A fost președintele Eforiei Conservatorului de Muzică *Astra* din Brașov (1928-1947). A fost Laureat al Premiului Național pentru Muzică, membru corespondent al Academiei Române (26 mai 1937), Director general al Operei Române din București (1941-1944).

▣ **A PUBLICAT:** studii, articole, eseuri și cronici în *Muzica* (București), *Luceafărul* (Sibiu), *Armonia* (Botoșani), *Transilvania* (Sibiu), *Drapelul* (Lugoj), *Gazeta Transilvaniei* (Brașov), *Telegraful Român* (Sibiu), *Patria* (Cluj), *Cultura Creștină* (Blaj), *Contemporanul* (București). A susținut prelegeri, conferințe, emisiuni de radio și televiziune, comunicări științifice în țară și alte centre europene: Praga (1928); Roma (1929). A fost membru corespondent al *Société française de musicologie* din Paris (1929) și al Academiei Române din București (1937-1948).

✂ **A CULES** folclor muzical din mai multe regiuni ale țării (1891-1944) și a desfășurat o intensă activitate în cadrul *Astrei*, *Societatea pentru Fond de Teatru Român*, *Societatea Compozitorilor Români*, *Arhiva Fonogramică*, *Conservatorul de Muzică „Astra”* (Brașov).

♫ **A COMPUS: MUZICĂ DE TEATRU:** *Poemul muzical etnografic Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul în post, joc și cântec* (1905); *La șezătoare* (1908); *La seceriș* (1936);

MUZICĂ DE CAMERĂ: *Jocuri populare românești pentru pian* (Caietele I-VIII), Leipzig, 1928 (ed. I, 1928; Ed. a II-a, 1930) etc.

MUZICĂ CORALĂ: *S-a dus cucul*, cor pentru voci egale, v.p. în *Cântece școlare* de M. Sâmbotin, Râmnicu Sărat, 1931; *Reîntoarcerea secerătorilor* (La seceriș), în *Repertoriul* de Mihai Valeriu, Ploiești, 1943; *Coruri bănățene*, Antologie I. Viziune interpretativă de Ion Românu, Timișoara, 1976;

MUZICĂ VOCALĂ: *Colinde culese și întocmite pentru voce și pian sau piano solo*, Leipzig, Litogr. F.M. Geidel, 1924; *Doine și cântece populare*, voce și pian. Caietele I-X, Leipzig, Litogr. F.M. Geidel, 1927 (Ed. a II-a, 1939); *Șase doine și cântece românești pentru cvartet vocal și pian*, București, ESPLA, 1953; *Miorița, șase teme ale baladei, pentru cvartet vocal și pian*, București, ESPLA, 1955.

MUZICOLOGIE: *Histoire de la musique roumaine en Transylvanie* (extras), București, 1938; *Problema textului și a muzicii în Brașov*, Brașov, Asociația Culturală Astra – Brașov, Cercul Gând și Faptă, Tipogr. Astra, 1940; *Scrieri*, Ed. îngr. pref. Brândușa Nuțescu, București, Edit. Muzicală, 1976. Cuprins, Introducere și Câteva lămuriri privind ediția, pp. 5-23.

STUDII, CUVÂNTĂRI, COMUNICĂRI: *Despre muzica și arta dramatică națională la noi* (Arta dramatică în Ardeal. Istoricul, fazele și împrejurările ei de dezvoltare. Textul și muzica), pp. 26-34; *Chestiunea teatrului nostru și Societatea pentru Fond de Teatru Român*, pp. 34-49; *Motivul muzical în creația populară*, pp. 50-63; *Istoricul și starea actuală a cercetărilor de muzică populară românească*, pp. 63-75; *Schiță a comunicării prezentate la „Conferința internațională pentru artele populare” de la Roma – octombrie 1929*, pp. 75-77; *Păreri relativ la problema salvării și cultivării specificului nostru etnic*, pp. 78-82; *Rapoarte și memorii adresate Comisiei de Programe a Radiodifuziunii Române*, pp. 83-107; *Muzica în Transilvania*, pp. 108-120; *Conservatorul de Muzică „Astra” din Brașov*, pp. 120-122; *Problema Teatrului și a muzicii în Brașov*, pp. 123-136; *Cuvântarea rostită la Senat în anul 1940*, pp. 136-138; *Romana. Epoca și istoricul acestui dans*, pp. 139-151; *Un jubileu. Un sfert de veac de existență a Teatrului Național al Operei Române din Cluj*, pp. 152-143; *Medalioane: Nica – vestitul*

lăutar din Lugoj, pp. 160-165; *Cuvântare rostită în ziua de 6 mai 1922 la Festivalul în onoarea maestrului George Dima, cu prilejul Jubileului său de 40 de ani de activitate muzicală*, pp. 165-174; *Muzica din Banat și compozitorul Ion Vidu*, pp. 174-188; *Ciprian Porumbescu. Câteva date cu privire la legăturile sale cu Banatul și Ardealul*, pp. 188-191; *Gavriil Musicescu la Lugoj. O amintire*, pp. 192-194; *Profesorul Iacob Mureșianu. Amintiri*, pp. 194-200; *Gânduri despre George Enescu*, pp. 201-204;

CRONICI: *„Carmen” la Sibiu*, pp. 206-209; *Serbările de la Sibiu. Concertul*, pp. 209-211; *Concertul Reuniunii Române de Muzică din Sibiu*, pp. 211-213; *Ciprian Porumbescu și opereta sa „Crai Nou”*, pp. 213-216; *Conferințele și seratele Asociațiunii*, pp. 216-217; *Concertul Doamnei Cella Delavrancea*, pp. 217-218; *Concertul Reuniunii Române de Muzică*, pp. 218-222; *Concertul de muzică armenească de sub conducerea profesorului Leon Eghiasarian*, pp. 223-224; *Concertul Societății Filarmonica*, pp. 224-225; *Festivalul de Folclor al țărilor balcanice și din zona Mării Adriatice*, pp. 225-227;

VARIA: *Miorița – studiu de folclor muzical-literar (îngr. Constantin Zamfir)*, pp. 230-281.

✍ **CONSEMNARE:** „Toată viața a scris și a conferențiat în țară și peste hotare despre muzica noastră populară. Când a descoperit *Miorița* și a început să o prelucreze pentru cvartet [coral] și pian (1955), era atât de mândru și fericit, cum nu l-am văzut niciodată. Nu s-a împăcat cu sistemul modern de prelucrare a folclorului de către Jora, Silvestri, Vancea, chiar Enescu...” (Viorel Cosma, 1998).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** *De vorbă cu d-nul Tiberiu Brediceanu. Despre instituțiile de ocrotirea și organizarea Teatrului, Conservatorului de Muzică și Operei din Cluj*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov nr. 209, 8 oct. 1919, p. 1; Tiberiu Brediceanu, *Arta dramatică în Ardeal. Contribuțiunile unui bun compozitor. Muzica populară. Adunarea melodiilor*, în *Patria*, Cluj, nr. 82, 1920, p. 2; Lucian Blaga, *Barocul etnografiei românești*, în *Banatul*, Timișoara, nr. 1, 1926, pp. 3-4; *Premierea d-lui dr. T. Brediceanu*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 39, 8 apr. 1927, p. 4; *Sărbătorirea d-lui Tiberiu Brediceanu*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 44, 20 apr. 1927, p. 1.; Tiberiu Brediceanu – *Președintele secției artistice a împlinit 50 de ani*, în *Transilvania*, Sibiu, nr. 4,

1927, pp. 126-129; Constantin Nedelcu, „Seara mare”. Scene lirice, 3 tablouri, de T. Brediceanu, în *Patria*, Cluj, 4 febr. 1932, p. 1; Dr. Tiberiu Brediceanu, *Părerii relativ la problema salvării și cultivării specificului nostru etnic*, în *Transilvania*, Sibiu, 1937, pp. 174-179; Lucian Predescu, *Enciclopedia României. Cugetarea*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, p. 130; Tiberiu Brediceanu, *Problema teatrului și a muzicii în Brașov*, Brașov, Asociațiunea Centrală Astra, Cercul Gând și Faptă, Tipografia Astra, 1940; Lia Busuioceanu, *Un neobosit căutător de comori: Tiberiu Brediceanu*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 49, 28 ian. 1942, p. 3; Constantin Zamfir, *Tiberiu Brediceanu octogenar*, în *RF*, București, nr. 1-2, 1957, pp. 179-181; Ion Romulus Nicola, *Tiberiu Brediceanu*, în *Tribuna*, Cluj, nr. 12, 1957, p. 1; George Sbârcea, *Tiberiu Brediceanu în slujba muzicii românești*, București, Edit. Muzicală, 1967; Liviu Teodor Teclu, *De vorbă cu Tiberiu Brediceanu la împlinirea vârstei de 90 de ani*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 6926, 9 apr. 1967, p. 2; George Sbârcea, *Tiberiu Brediceanu despre Musicescu*, în *Cronica*, Iași, nr. 12, 25 mart. 1967, p. 4; Zeno Vancea, *Creația muzicală românească. Sec. XIX-XX*, Vol. I, București, Edit. Muzicală, 1968, pp. 202-207; *Funerariile artistului poporului Tiberiu Brediceanu*, în *România Liberă*, București, nr. 7519, 22 dec. 1968, p. 5; Walter Schlandt, *Ein erfülltes Leben. In Gedenken an Tiberiu Brediceanu*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 7, 1969, p. 10; Constantin Cuza și Maria Lambucă, *Societatea pentru Crearea unui Fond de Teatru Român*, Cuvânt introductiv de Mircea Marcaș, Brașov, CJCP-Brașov, 1971, pp. 80-83; *Cărturari brașoveni (sec. XV-XX). Ghid Biobibliografic*, Brașov, Edit. CJCES – Biblioteca Municipală, 1972, p. 54; Tiberiu Brediceanu, *Melodii populare românești din Banat*. Ed. îngr. de Constantin Zamfir, București, Edit. Muzicală, 1972; Constantin Catrina și Mihai Manolache, *Momente din viața muzicală a Brașovului*, în *SCIA (s.TMC)*, București, nr. 1, 1974, pp. 85-97; Hans Peter Türk, *Paul Richter*, București, Kriterion Verlag, 1975, p. 118; Tiberiu Brediceanu, *Scrieri*, Ed. îngr. pref. Brândușa Nuțescu, București, Edit. Muzicală, 1976; Theodor Bălan, *Prietenii mei muzicieni*, București, Edit. Muzicală, 1976, pp. 7-122; Fr. László, *Colaborarea lui Tiberiu Brediceanu cu Ion Bârlea și Béla Bartók la culegerea și publicarea muzicii populare românești din Maramureș*, în *Muzica*, București, nr. 12, 1977, pp. 24-27; Doru Munteanu și

Mircea Gherman, Lucian Blaga, Tiberiu Brediceanu, Adrian Marin. *Corespondență inedită* (I), în *Astra*, Brașov, nr. 3, 1982; Doru Munteanu și Mircea Gherman, Lucian Blaga – Tiberiu Brediceanu. *Corespondență inedită* (II), în *Astra*, Brașov, nr. 4, 1982; Doru Munteanu și Mircea Gherman, Octavian Goga – Tiberiu Brediceanu. *Onisifor Ghibu – S. Sandu Aldea. Corespondență inedită* (III), în *Astra*, Brașov, nr. 5, 1982; Doru Munteanu și Mircea Gherman, Traian Vuia – Tiberiu Brediceanu. *Corespondență inedită* (IV), în *Astra*, Brașov, nr. 6, 1982; Doru Munteanu și Mircea Gherman, Ion Agârbiceanu – Tiberiu Brediceanu – Aurel Mureșianu. *Corespondență inedită* (V), în *Astra*, Brașov, nr. 7, 1982; Doru Munteanu și Mircea Gherman, Emil Isac – Tiberiu Brediceanu. *Corespondență inedită* (VI), în *Astra*, Brașov, nr. 9, 1982; Doru Munteanu și Mircea Gherman, Zaharia Bârsan – Tiberiu Brediceanu. *Corespondență inedită* (VII), în *Astra*, Brașov, nr. 10, 1982; Constantin Catrina, *Slujitori ai muzicii românești: A.P. Bănuț, Aca de Barbu, Augustin Bena, Tiberiu Brediceanu, Ana Voileanu-Nicoară*, în *Astra*, Brașov, nr. 12, 1983; Ion Drăgoescu, *Tiberiu Brediceanu – un referat etno-muzicologic inedit*, în *Revista Muzeelor*, București, nr. 5, 1988, pp. 91-92; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon biobibliografic*, vol. I (A-C), București, Edit. Muzicală, 1989, pp. 198-297; Octavian L. Cosma, *Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România – 75 de ani. Arhiva Societății Compozitorilor Români*, în *Muzica*, București, nr. 1, 1995, pp. 111-133; Onisifor Ghibu O., *Corespondența dintre Tiberiu Brediceanu, Veturia și Onisifor Ghibu*, în *Cumidava*, vol. XV-XIX (1990-1994), Muzeul de Istorie Brașov, 1995, pp. 199-233; Constantin Catrina, *Contribuții documentare privind învățământul muzical din Brașov*, Brașov, SC Almand SRL, 1996; Viorel Cosma, *Portrete sentimentale: Tiberiu Brediceanu*, în *Ecran Magazin*, Brașov, nr. 28, 20-26 iul. 1998, p. 3; Horia Cristian, *Zur Geschichte der Kronstädter Philharmonischen Gesellschaft...*, în *Beiträge zur südosteuropäischen Musikgeschichte*, München, Edit. Musik Südost, 2001, pp. 148-157; Iordan Datcu, *Dicționarul etnologilor români*, București, Edit. Saeculum I.O., 2006, pp. 151-153; Constantin Catrina, *Tiberiu Brediceanu: Icoane de la țară*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 5076, 7-8 apr. 2007; Idem, *Conservatorul de Muzică „Astra” și fondatorii săi*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 5080, 14-15 apr. 2007; Lucia Bunaciu, *Amintiri despre Tiberiu*

Brediceanu, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 5096, 5-6 mai 2007, p. 2F; Claudia Pop, *Melosul popular – sursă inepuizabilă de inspirație în creația lui Tiberiu Brediceanu*, în *Țara Bârsei*, nr. 6, 2007, pp. 196-200; Viorel Cosma și colabor. Luminița Vartolomei și Constantin Catrina, *Enciclopedia muzicii românești*, București, Edit. Arc 2000, 2007, pp. 259-270; Ioan Tomi, *Dicționar. 123 compozitori, dirijori, muzicologi, personalități ale culturii muzicale din Banatul istoric*, Timișoara, Filarmonica Banatul Timișoara, 2009, pp. 25-26; Marin Marian-Bălașa, *Omenesc și știință. Pagini din subteranul folcloristicii și muzicologiei românești (medalioane, precizări și dezvăluiri pe marginea Arhivei „Ioan R. Nicola”)*, Cluj-Napoca, Edit. Tradiții Clujene, 2011, pp. 27-50.

Bucur Grămăticu (n. la sfârșitul sec. XVII și a trăit în prima jumătate a sec. XVIII) în Sâmbăta de Sus, Jud. Brașov (Țara Oltului).

Studiază muzica bisericească la Școala Domnească din București, unde îl are ca dascăl pe Coman. Din această perioadă s-a păstrat următoarea însemnare: „Această carte ce se cheamă «Alexandria» o am scris eu Bucur Grămăticul din Sâmbăta de Sus, și o am scris în oraș București, când învățam eu cântări la dascălul Coman; domnesc era acest dascăl și mă dăduse Măria Sa Vodă [Constantin Brâncoveanu] și mă pusese pe mine dascăl vătaf peste școala lui, peste 50 de copii și îmbla văleatul 7212 [1704], martie 18 zile”. În timp, istoricul Ștefan Meteș îl menționează ca fiind și „părintele nostru protopop Bucur de la Consistorium din Făgăraș”; de asemenea, același preot Bucur copiază în anul 1711 „o Psaltire”, iar în 1749 „cumpără un Minei”.

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Nicolae Cartoian, „**Alexandria**” în **literatura românească**, București, 1910, pp. 85-101; Ștefan Meteș, *Viața bisericească a românilor din Țara Oltului*, Sibiu, 1930, pp. 65-99; Gheorghe Ciobanu, *Originea Canonului Stâlpărilor alcătuit de Dascălul Șarban*, în *Mitropolia Olteniei*, Craiova, nr. 5-8, 1970, pp. 307-316; Sebastian Barbu Bucur, *Cultura muzicală de tradiție bizantină pe teritoriul României în secolul XVIII și începutul secolului XIX și aportul original al culturii autohtone*, București, Edit. Muzicală, 1989, p. 43; Constantin Catrina, *Muzica de tradiție bizantină. Șcheii Brașovului*, Brașov, Edit. Arania, 2001, pp. 25, 45; Gh. I.

Ionescu, *Muzica bizantină din România*. Dicționar enciclopedic, București, Edit. Sagittarius, 2003, p. 56; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, București, Edit. Basilica, 2010, p. 187.

Busuioceanu Lia, profesoară de pian și critic muzical. A cântat în formația de muzică de cameră împreună cu S. Biemel, Togănel și Weinrich (1950). A funcționat la Școala Populară de Artă din Brașov. Elevi: Radu Lupu etc.

☞ **A PUBLICAT** articole și eseuri de critică muzicală în *Gazeta Transilvaniei*, *Drum Nou* și *Astra* (Brașov).

CRONICĂ MUZICALĂ ȘI PUBLICISTICĂ: *Un neobosit căutător de comori: Tiberiu Brediceanu*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 49, 28 ian. 1942; *Primul spectacol al Operei din București la Brașov*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 47, 21 iunie 1942, p. 3; *Conferințele Institutului de Cultură Italiană*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 96, 10 dec. 1942, p. 2; *Nunta lui Figaro de Mozart*, în *Gazeta Transilvaniei*, nr. 48, 25 iunie 1942, p. 4; *Primul spectacol al Operei din București la Brașov*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 47, 27 iunie 1942, p. 3; *Carmen de Georges Bizet, cu d-na Snejina în rolul titular*, în *Gazeta Transilvaniei*, nr. 50, 2 iulie 1942, p. 3; *Concertul Filarmonicii din Berlin*, în *Gazeta Transilvaniei*, nr. 70, 20 sept. 1942, p. 3; *Virgil Gheorghiu. Din muzica și viața compozitorilor*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 91, 22 nov. 1942, p. 2; *Concertul sopranei Maria Fiorenza Ciampelli*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 92, 26 nov. 1942, p. 4; *Wilhelm Kempff*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 94, 3 dec. 1942, p. 2; *Concertul Tito Schipa*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 97, 13 dec. 1942, p. 2; *Concertul Societății Filarmonice din Brașov*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 98, 17 dec. 1942, p. 2; *Recitalul pianistului german Erik Then Bergh*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 2, 1943, p. 4; *Concertul violonistului Gerhard Taschner*, în Brașov, nr. 9, 3 febr. 1943; *Hans von Benda și Orchestra de Cameră din Berlin*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 26, 3 apr. 1943, p. 2; *George Enescu*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 27, 7 apr. 1943, pp. 2-3; *Concertul George Enescu. În loc de cronică muzicală*, în *Gazeta Transilvaniei*, nr. 36, 15 sept. 1943, p. 2; *Concertul Filarmonicii din București*, în

Gazeta Transilvaniei, Brașov, nr. 45, 19 iun. 1943, p. 5; *Concert de muzică franceză*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 55, 24 iul. 1943, p. 4; *Concertele de la Biserica Neagră*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 65, 30 aug. 1943, p. 4; *Violonistul Virgil Pop la Brașov*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 67, 4 sept. 1943, p. 2; *Concertul d-nei Arta Florescu*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 69, 11 sept. 1943, p. 2; *Concertul Niculescu-Basu cu concursul d-nei Emilia Guțianu*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 76, 6 oct. 1943, p. 2; *Wilhelm Kempff*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 85, 6 nov. 1943, p. 3; *Georg Kulenkampff*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 86, 13 nov. 1943, p. 4; *Femeia în viața compozitorilor celebri [R. Wagner]*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 11, 9 febr. 1944; *Concertul Benda*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 25, 29 mart. 1944; *Concert religios la Biserica Neagră*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 28, 8 apr. 1944, p. 4; *O biografie romanțată: George Enescu de Virgil Gheorghiu*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 58, 4 nov. 1944, p. 2; *George Enescu*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 59, 11 nov. 1944, p. 2; [*Concert Dorina Popovici*], în *Drum Nou*, Brașov, 29 mai 1947; *Concertul Filarmonicii „Gh. Dima”*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 1322, 13 febr. 1949, p. 2; *Concertul Filarmonicii „Gh. Dima”*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 1346, 13 mart. 1949, p. 2; [*Concert Th. Rogalski – Dorina Popovici*], în *Drum Nou*, Brașov, 29 iun. 1949; *George Enescu, omul* (Fragment dintr-un studiu despre George Enescu), în *Drum Nou*, Brașov, nr. 3762, 19 ian. 1957, pp. 4-5; *Părintele școlii muzicale ruse. 100 de ani de la moartea lui M.I. Glinka*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 3786, 15 febr. 1957, p. 2; *Festivalul Grieg. Cronică muzicală*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 4118, 15 mart. 1958, p. 5; *Traduttore – Traditore*, în *Astra*, Brașov, nr. 6, iun. 1967, p. 19.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Alex. Clujanu, *Audiția clasei de pian a D-nei Lia Busuiocanu*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 48, 30 iunie 1943, p. 6; Virgil Gheorghiu, *Concertul de muzică italiană: Lia Busuiocanu – Edda Togănel*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 59, 7 aug. 1943, p. 2; *A 40-a aniversare a Școlii Populare de Artă Brașov*, Brașov, Întreprinderea Poligrafică, [1968, p. 55]; Gemma Zinveliu, L.T. Teclu, *Filarmonica „George Dima” (1878-1978) din Brașov*, Brașov, Întrepr. Poligrafică, 1978 [p. 54]; Liliana Iacobescu, *Dirijorul Dinu Niculescu*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008, p. 173.

C

Catrina Constantin (n. 6 noiembrie 1933, Țiu, Jud. Dolj – d. 28 mai 2013, Brașov), profesor, muzicolog-bizantinolog, compozitor, folclorist și dirijor de cor.

A studiat muzica bisericească la Craiova și Mănăstirea Mofleni (1946-1950). A urmat Școala Medie de Muzică din Craiova și Brașov, Conservatoarele de Muzică din București (1960-1963) și Cluj-Napoca (1969-1973). Este Doctor în Muzică al Universității Naționale de Muzică din București (2000). Timp de peste 40 de ani, a lucrat în domeniile: învățământ, cultură și artă. A colaborat la mai multe reviste, anuare și ziare: *Acta Musicae Byzantinae* (Iași); *Actualitatea Muzicală*, *Muzica*, *Studii și Cercetări de Istoria Artei*, *Glasul Bisericii*, *Revista Bibliotecilor* (București), *Astra*, *Gazeta de Transilvania*, *Cumidava* și *Țara Bârsei* (Brașov), *Telegraful Român* (Sibiu) ș.a. Este membru al UCMR (1977) și al Asociației de Științe Etnologice din România (2005). I s-a acordat *Premiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor pe anul 1986*; *Diploma UCMR pentru întreaga activitate în domeniul artei muzicale românești* (2005), *Premiul Revistei „Astra” pe anul 2008* și *Diploma de Excelență și Premiul Grupului de Cercetare „I.I. Russu” pentru studiul sud-estului Transilvaniei pe anul 2010*, Sfântu-Gheorghe – Covasna.

Este distins cu ordinul Meritul Cultural clasa a V-a (1968) și clasa a III-a (1982).

✠ **LUCRĂRI DE MUZICOLOGIE-BIZANTINOLOGIE** (volume și broșuri): Ciprian Porumbescu. *O sută douăzeci și cinci de ani de la nașterea compozitorului*, Brașov, Filarmonica G. Dima, 1978; *Studii și documente de muzică românească*, vol. I, București, Edit. Muzicală, 1983; vol. II (1994); *Muzica de tradiție bizantină. Șcheii Brașovului*, Brașov, Edit. Arania, 2001; *Ipostaze ale muzicii de tradiție bizantină*, București, Edit. Muzicală, 2003; *Enciclopedia muzicii românești*, vol. I (A-B), în colabor. cu Viorel Cosma și Luminița Vartolomei, 90

București, Edit. Arc 2000, 2005; vol. II (B), 2007; *Pr.Gh.N. Dumitrescu-Bistrița și Revista „Izvorașul”*, Râmnicu Vâlcea, Edit. Fântâna lui Manole, 2009; *Muzica și muzicienii Cetății*, Râmnicu Vâlcea, Edit. Fântâna lui Manole, 2010; *Muzica și muzicienii Cetății* (vol. II), Râmnicu Vâlcea, Edit. Fântâna lui Manole, 2012; *Protopsalți și manuscrise muzicale de la Mănăstirea Cheia – Teleajen*, în colaborare cu arhid. Sebastian Barbu-Bucur, Edit. Semne, București, 2013.

📖 **STUDII ȘI ARTICOLE DE MUZICOLOGIE ȘI BIZANTINOLOGIE** (selectiv): *Contribuții la cunoașterea bibliotecii muzicale a Reuniunii de Gimnastică și Cântări din Brașov*, în *Cumidava*, II, Brașov, Muzeul Județean Brașov, 1970, pp. 485-501; *Muzica psaltică românească în Biblioteca muzeului din Șcheii Brașovului* (în colab. cu Mihai Manolache), în *SCIA* (s.TMC), București, nr. 1, 1972, pp. 37-44; *Școală și dascăli de psaltichie în Șcheii Brașovului* (în colab. cu Mihai Manolache), în *Studii de Muzicologie*, vol. X, București, 1972, pp. 34-44; *Momente din viața muzicală a Brașovului* (în colab. cu Mihai Manolache), în *SCIA* (s.TMC), București, nr. 1, 1974, pp. 85-97; *Der Komponist Michael Zikeli – ein Förderer des Musiklebens in Reps* (Compozitorul Michael Zikeli – un susținător al vieții muzicale din Rupea), în *Forschungen zur Volks- und Landeskunde*, București, nr. N1, 1976, p. 94; *George Dima – ctitorul bibliotecilor muzicale românești din Brașov*, în *SCIA* (s.TMC), București, tom 23, 1976, pp. 162-167; *Cântecele transilvănenilor pentru Independența Națională*, în *SCIA* (s.TMC), București, tom 24, 1977, pp. 142-152; *Trepte ale teatrului liric românesc în Transilvania*, în *Cumidava*, III (1974-1975), Brașov, Muzeul Județean Brașov, 1977, pp. 249-258; *Momente ale vieții cultural-artistice românești: „Doina” și „Izvorașul” în Transilvania*, în *Mehedinți – istorie și cultură*, Drobeta Turnu Severin, CJCES-Mehedinți, 1978, pp. 307-312; *George Dima: Scrisori din temniță*, în *Marile evenimente istorice ale anilor 1848 și 1918, și muzica românească*, București, Edit. Muzicală, 1979, pp. 136-148; *O gazetă muzicală brașoveană de la sfârșitul secolului al XIX-lea*, în *SCIA* (s.TMC), București, tom 27, 1980, pp. 146-148; *Concertele lui Béla Bartók la Brașov și Sfântu Gheorghe*, în *Aluta*, vol. XII-XIII, Muzeul Județean Covasna, 1981, pp. 19-205; *Delly-Szabó Géza compozitor și animator al mișcării corale muncitorești din Transilvania*, în *Studii de Muzicologie*, vol. XVI, București, Edit. Muzicală,

1981, pp. 306-313; *Le jubilé d'Enesco à Braşov en 1931*, în *Enesciana*, vol. II-III, Bucureşti, Edit. Academiei, 1981, pp. 115-118; *Semnificaţia documentar-istorică a unei partituri muzicale în manuscris: opereta „Crai Nou” de Ciprian Porumbescu*, în *Muzica*, Bucureşti, nr. 7, 1983, p. 41; *Privire asupra unui capitol de învăţământ muzical la Braşov (1850-1918)*, în *Studii de Muzicologie*, vol. XIX, Bucureşti, Edit. Muzicală, 1985, pp. 214-236; *Un Irmologhion din prima jumătate a secolului al XIX-lea*, în *Muzica*, Bucureşti, nr. 1, 1993, pp. 113-122; *Despre câteva repere privind învăţământul muzical de tradiţie bizantină din Şcheii Braşovului în secolele XVIII-XIX*, în *Byzantion Romanicon*, vol. II, Iaşi, Academia de Arte George Enescu, 1997, pp. 113-125; *Gheorghe Dima în pagini de corespondenţă*, în *Muzica*, Bucureşti, nr. 4, 1997, pp. 71-85; *Reforma hrisantică şi receptarea ei în spaţiul cultural şi religios din Şcheii Braşovului*, în SCIA (s.TMC), Bucureşti, 1997, pp. 79-82; *Enescu şi Paul Richter. Pe marginea primei audiţii a suitei „Carpatica”*, în *George Enescu şi muzica secolului XX*, Bucureşti, Edit. Muzicală, 1978, pp. 106-107; *Momente şi monumente ale muzicii de tradiţie bizantină din Transilvania*, în *Byzantion Romanicon*, vol. IV, Iaşi, Edit. Artes, 1998, pp. 31-39; *Doi ucenici ai lui Anton Pann: Oprea Demetrescu şi George Ucenescu*, în *Analele Univ. din Craiova (s.Teologie)*, Craiova, nr. 4, Edit. Universităţii, 1999, pp. 192-198; *Mitropolitul Andrei Şaguna despre practica şi tradiţia cântării bizantine în Biserica Ortodoxă din Transilvania*, în *Acta Musicae Byzantinae*, vol. I, nr. 1, Iaşi, Edit. CSBJ, 1999, pp. 69-73; *Reverberaţii ale muzicii româneşti de tradiţie bizantină în câteva centre culturale şi religioase din zona europeană – Sec. XIX*, în *Byzantion Romanicon*, vol. V, Iaşi, Academia de Muzică George Enescu, Edit. Artes, 1999, pp. 25-36; *Însemnări şi documente privind folosirea limbilor de cult în Biserica voievodală din Şcheii Braşovului (sec. XVII-XVIII)*, în *Acta Musicae Byzantinae*, vol. II, nr. 1, Iaşi, CSBJ, 2000, pp. 126-129; *Sebastian Barbu-Bucur la 70 de ani*, în *Muzica*, Bucureşti, nr. 1, 2000, pp. 74-82; *Fanfara şi dirijori de fanfară din Ţara Bârsei. Contribuţii documentare (sec. XVI-XIX)*, în *Contribuţii la istoria muzicilor militare*, Bucureşti, Serviciul Muzicilor Militare, 2002, pp. 35-45; *Momente de referinţă pentru interpretarea creaţiei mozartiene în Transilvania (sec. XIX-XX)*, în *Eseuri Muzicologice*, II, Braşov, Edit. Univ. Transilvania, 2005, pp. 52-56; *Bibliografia bizantină şi psaltică – o problemă mereu în actualitate*, în *Byzantion*

Romanicon, vol. VII, Iași, Univ. de Arte George Enescu, 2007, pp. 85-97; *Manuscrise și însemnări privind muzica sacră din Țara Românească, Moldova și Transilvania*, în *Byzantion Romanicon*, vol. VII, Iași, Univ. de Arte George Enescu, 2007, pp. 98-105; *Paul Richter și Orchestra orășenească (Stadtkapelle) din Brașov*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 6, Muzeul Casa Mureșenilor, 2007, pp. 108-194; *Pioasă rememorare – Nicolae Lungu în câteva din obârșiile tainice ale creației sale muzicale*, în *Glasul Bisericii*, București, nr. 4-6, 2007, pp. 326-330; *Stratificare și continuitate în muzica de tradiție bizantină din Transilvania*, în *Glasul Bisericii*, București, nr. 1-3, 2008, pp. 374-382; *Preliminarii la o problemă de muzicologie: Învățăământul muzical particular în Brașovul secolului al XIX-lea și până în prima jumătate a secolului XX*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 8, 2009, pp. 246-255; *Catalogul manuscriselor de muzică bizantină provenite de la Școala muzicală Mănăstirea Putna*, în *Catalogul manuscriselor de muzică sacră din Moldova – secolele XI-XX*, Iași, Universitatea de Arte George Enescu, Edit. Artes, 2010, pp. 53-93; *Incrustații pe portativul unei colaborări rodnice*, în *Preotul compozitor Gheorghe Șoima (1911-1985)*, Sibiu, Edit. Univ. Lucian Blaga, 2010, pp. 64-68; *Un laborator de creație și cercetare muzicologică în sprijinul muzicii bizantine și psaltice românești*, în *Muzica*, București, nr. 4, 2011, pp. 147-157; *Ipostaze și metamorfoze ale muzicii bizantine*, în *Byzantion Romanicon*, vol. 8-9, Iași, Edit. Artes, 2012, pp. 12-28; *Școala de muzică bizantină din Șcheii Brașovului. Creație și interpretare*, în *Lucrări de Muzicologie*, Cluj-Napoca, Vol. XXVIII, nr. 1, Academia de Muzică Gheorghe Dima, Cluj-Napoca, 2012, pp. 15-45; *The Byzantine music school of Șcheii Brașovului. Creation and interpretation*, în *Musicology Papers*, Cluj-Napoca, Vol. XXVII, no. 1, Gheorghe Dima Music Academy of Cluj-Napoca, 2012, pp. 16-46.

✂ **FOLCLOR LITERAR ȘI MUZICAL:** *Cât-îi soarele de sus*. Culegere de folclor poetic, Brașov, 1972; *Folclor în „Gazeta Transilvaniei”* (în colabor. cu Silvia Popa); *Drag mi-e cântecul și jocul*. Culegere de folclor muzical, Brașov, 1982; *Folclor muzical. Genuri și repertorii*, Brașov, Facultatea de Muzică Brașov, 1997; *Folclor muzical. Organologie populară. Instrumente muzicale. Tipuri de taraf. Polifonie și armonie*, Brașov, Facultatea de Muzică, 2002.

A **CULES** circa 2000 de piese folclorice – texte și melodii – cântece de nuntă, colinde, balade și cântece de haiducie, doine și cântece propriu-zise, melodii de joc etc.

EDIȚII ÎNGRIJITE: Episcopul Gherontie Nicolau. *Slujba Sf. Grigore Decapolitul*, Craiova, Edit. Reduta Com., 2005; *Muzică bizantină*. Sebastian Barbu-Bucur, 75 de ani, București, Edit. Semne, 2005; *Sebastian Barbu-Bucur, octogenar*, București, Edit. Semne, 2010.

♫ **MUZICĂ CORALĂ:** *Coruri*, București, Edit. Muzicală, 1988; *10 Miniaturi Corale*, Brașov. Edit. Mecatrin, 2013.

A publicat peste 700 de studii și articole, eseuri, recenzii, cronici de carte și de concert etc. și a tipărit 35 de titluri de carte (unele în colaborare).

✂ **CONSEMNARE:** „Fiu al Olteniei, crescut în atmosfera creștinească a muzicii bizantine și adoptat definitiv în orașul-cetate al Brașovului, Constantin Catrina s-a dezvoltat în spiritul tradițional al enciclopediștilor renascentiști, afirmându-se în muzicologie, bizantinologie, folclor, compoziție și critica de artă. Cercetător pasionat al culturii muzicale românești de ieri și de azi, riguros până la sacrificiu în descoperirea și valorificarea documentelor de arhivă, echilibrat în concluziile științifice, Constantin Catrina se înscrie în rândul celor mai valoroși exegeți ai muzicii bisericești, laice și populare românești.

Profesionist al artei sunetelor, compozitor inspirat de melosul țărănesc transilvănean, brașoveanul de sorginte oltenească a dăruit muzicii noastre corale pagini de autentică efuziune românească. Ajuns la vârsta Patriarhilor, Constantin Catrina investighează vechile documente de muzică bizantină, semnalează partituri inedite, portretează figurile reprezentative ale școlii ecleziastice naționale, înscriindu-și numele printre cei mai scrupuloși muzicologi contemporani.

Bogata sa moștenire spirituală confirmă un Senior al condeiului muzical” (Viorel Cosma, 2012).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. I (A-C), București, Edit. Muzicală, 1989, pp. 266-268; *Dictionary of International Biography – Twenty Seventh Edition*, Centre Cambridge, England, 1999; Elena Chircev, *Constantin Catrina – portret la 70 de ani*, în

Renașterea, Cluj-Napoca, nr. 11, 2003; Gheorghe C. Ionescu, *Muzica de tradiție bizantină în România. Dicționar cronologic*, București, Edit. Sagittarius, 2003, pp. 486-488; Ioan Popa, *Portret de muzician*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 2, 44 4662, 23 nov. 2005; Iordan Datcu, *Dicționarul etnologilor români*, București, Edit. Saeculum I.O., 2006, pp. 203-205; Alexandru Țion, *Personalități culturale premiate*, în *Transilvania Expres*, Brașov, nr. 4664, 8 dec. 2008; Gheorghe Deaconu, *Constantin Catrina privitor în oglinda timpului*, Râmnicu Vâlcea, Edit. Fântâna lui Manole, 2008; Daniel Drăgan, *Un spirit luminat, un prieten, un Om – Constantin Catrina*, în *Astra*, Brașov, nr. 26, ian. 2009, p. 5; Iordan Datcu, *Cărți și însemnări. Dr. Constantin Catrina – Pr.Gh.N. Dumitrescu-Bistrița și Revista „Izvorașul”*, în *Răstimp*, Drobeta Turnu Severin, nr. 2, 2010, p. 41; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, București, Edit. Basilica, 2010, pp. 444-446; Ioan Lăcătușu, *Constantin Catrina – 80 de ani*, Brașov, Edit. Mecatrin, 2013.

● **Discografie:** „Camerata Infantis”. *Lucrări corale de compozitori români*. Prime audiții, *Cântece de ogradă*, v. Elena Taflan, dirijor Nicolae D. Bica (CD-R74XL); Corul „Melos”, *Pe uliță*, v.p., dirijor Elena Criveanu (Disc Pro.).

Căciulă Gheorghe (n. în prima jumătate a sec. XIX în Săcele, jud. Brașov – d. la Pietroșița, jud. Dâmbovița), învățător, psalt, dascăl de cântări bisericești și compozitor.

Este învățător în Săcele, apoi, din 22 iulie 1830, trece la Câmpulung Muscel, unde „conduce o școală cu program pentru învățarea muzicii psaltice”. După anul școlar 1855-1856, se află la Pietroșița, ca învățător. Din această perioadă, există și inscripția incrustată în pervazul din stânga ușii de la intrarea în biserică: „Gheorghe Căciulescu, 1864”. Revine la Câmpulung Muscel, unde este protopsalt la Biserica *Sfântul Nicolae* și dascăl la o nouă „școală de muzică bisericească”.

✠ **LUCRĂRI** (în manuscris): semnează un *Antologhion*, caligrafiat între anii 1854-1856, cunoscut și sub numele de „Manuscrisul Toma Diaconescu”, și o *Carte de musichie / Antologhion sau Floarea Cântărilor [de] preste an predate și învățate ale [lui] Popescu Costache*, de Gheorghe Căciulescu

(1837). Manuscrisul acesta cuprinde cântări alcătuite de Macarie Ieromonahul, Anton Pann, Varlaam Protosinghelul, Petru Peloponesiul, Grigore Protopsaltul, Petru Efesiu, „precum și cântări ale unor autori anonimi”.

Noi date biografice și despre creația de muzică psaltică, aflate sub semnătura lui Gh. Căciulă, sunt bine comentate de Ieromonahul Mihail Harbuzaru de la Mănăstirea Sinaia-Prahova.

✍ **CONSEMNARE:** „Originalitatea și muzicalitatea cântărilor lui Gh. Căciulescu... îl arată a fi unul din compozitorii de seamă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, înscriindu-se în galeria marilor compozitori români de muzică psaltică...” (Sebastian-Barbu Bucur, 2003).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Victor Brânduș, *Pagini din activitatea corală târgovișteană*, Târgoviște, 1974, p. 37; Gheorghe Ciobanu, *Muzica instrumentală, vocală și psaltică din secolele XVI-XIX*, București, Edit. Muzicală, 1978, pp. 175, 181; Gh. Drăghici, *Gh. Căciulă – compozitor de muzică bisericească*, în *Almanah Bisericesc*, Târgoviște, Arhiepiscopia Târgoviștei, 2001, pp. 201-205; Gheorghe C. Ionescu, *Muzica bizantină în România. Dicționar cronologic*, București, Edit. Sagittarius, 2003, pp. 252-253; Sebastian-Barbu Bucur, *Gheorghe Căciulă – 150 de ani de la prima atestare documentară*, în *Muzica*, București, nr. 1, 2003, pp. 149-158; Vasile Vasile, *Tezaur muzical românesc din Muntele Athos*, București, Edit. Muzicală, 2007, pp. XXX-XXI; Gheorghe Drăghici, *Cultura muzicală de tradiție bizantină din Muscel până în secolul al XIX-lea*, în *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, București, Edit. Basilica, 2010, pp. 387-397; Mihail Harbuzaru, *Douăzeci de manuscrise psaltice nesemnalate din Biblioteca Mănăstirii Sinaia*, în *Byzantion Romanicon*, vol. 8-9, Iași, Edit. Artes, 2012, pp. 397-418; Vasile Vasile, *Un valoros și inedit fond de manuscrise psaltice muzicale de la Mănăstirea Sinaia*, în *Muzica*, București, nr. 2, 2012, pp. 128-158; Mihail Harbuzaru, *Manuscrise psaltice de la Mănăstirea Sinaia*, București, Edit. Cuvântul Vieții, 2012, pp. 167-170.

Cernat Răzvan (n. 23 februarie 1945, București), dirijor, compozitor și profesor.

Este absolvent al Conservatorului de Muzică Ciprian Porumbescu din București. S-a perfecționat în compoziție și dirijat orchestră. A debutat ca dirijor în fruntea Filarmonicii de Stat din Oradea (12 ian. 1986). Între anii 1983-1990, este dirijor al Filarmonicii Gh. Dima din Brașov, apoi la *Opera Română* din Iași (1991-1995), și *Opera Română* din București etc. Are în repertoriul său de dirijor partituri muzicale ale compozitorilor: Haydn, Mozart, Beethoven, Schumann, Brahms etc.; lucrări din creația autohtonă: Enescu, Jora, Cuclin, Ștefan Niculescu, Violeta Dinescu etc. Întreprinde turnee artistice în Spania, Bulgaria, Germania, URSS, Franța, Elveția etc.

♫ **A COMPUS** muzică simfonică, muzică de film și muzică de cameră. A fost distins cu Premiul „Ionel Perlea”.

✂ **CONSEMNARE:** „Răzvan Cernat este apreciat ca un dirijor de larg orizont stilistic, cu o gestică sobră, elegantă și eficientă...” (Viorel Cosma, 1996).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Horst Anger, *Bedürfnis nach Werten der Musik*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, 22 nov. 1985; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. 1 (A-C), București, Edit. Muzicală, 1989, p. 288; Iosif Sava, Luminița Vartolomei, *Mică Enciclopedie Muzicală*, Craiova, Edit. Aius, 1997, p. 70; Viorel Cosma, *Interpreți din România. Lexicon. Dirijori – Cântăreți – Instrumentiști – Regizori*, vol. 1 (A-F), București, Edit. Galaxia, 1996, pp. 136-137; Viorel Cosma, *40 de ani în fotoliul de orchestră. Eseuri, studii, cronici muzicale (1977-1986)*, vol. 2, București, Edit. Pegasus Press, 2003, pp. 187-188; 267-268.

Chelariu (Chelaru) Gheorghe (n. 2 martie 1855, Stroiești, Bucovina – d. ?), profesor și publicist.

Și-a încheiat studiile liceale la Suceava, iar Facultatea de Filozofie la Viena. Devine profesorul și bibliotecarul Școalelor Centrale din Șcheii Brașovului (1883-1898). Este director la aceeași instituție între anii 1917-1919 și apoi director definitiv la Liceul Dr. I. Meșotă (1920-1922).

Profesorul Gh. Chelariu a fost un apropiat al muzicianului Ciprian Porumbescu, încă din anul 1880. Pe când se afla încă în Bucovina, la

Stroiești, se hotărăște împreună cu Ciprian Porumbescu să ajungă la Gimnaziul Românesc din Șcheii Brașovului. Colegi, deci, la același gimnaziu, Ciprian Porumbescu se va sfătui împreună cu Gh. Chelariu despre starea sa de sănătate. Cum „...pe atunci – de la 27 octombrie 1882 – am tot tușit și de cele mai multe ori scuipam sânge... N-am spus nimănui nimic... (va nota C.P.). Numai lui Neagoe, Chelariu și Nastasi m-am destăinuit și prietenii au hotărât că trebuie să plec” [la tratament].

📖 Peste ani, profesorul de botanică și zoologie Gheorghe Chelariu va publica în Anuarul Liceului *Andrei Șaguna* din Brașov (1924-1925) un articol de câteva pagini intitulat: *Amintiri despre C. Porumbescu*.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Lucian Predescu, *Enciclopedia României. „Cugetarea”*. Material românesc. Oameni și înfăptuiri, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, p. 187; Viorel Cosma, *Ciprian Porumbescu. Monografie*, București, ESIP, 1957, p. 28; Nina Cionca, *Ciprian Porumbescu*, București, Edit. Muzicală, 1974, pp. 157-219; Paul Leu, *Ciprian Porumbescu*, ed. a II-a rev. și adăugită, București, Edit. Muzicală, 1978, pp. 100-133.

Ciociu Nicolae (n. 21 iulie 1920, Râșnov, jud. Brașov), profesor și compozitor. A studiat la Conservatorul de Muzică *Astra* din Brașov, cu Willy Teutsch și Erich Hermann (vioară). Se perfecționează la Conservatorul de Muzică din București, unde îl are ca profesor de vioară pe Vasile Filip (n. 1 mart. 1900, Botoșani – d. 24 dec. 1982, București).

A fost profesor de vioară la Liceul de Muzică din Brașov (1955-1965), după care s-a transferat la București.

🎵 **A COMPUS** muzică simfonică, vocal-sinfonică, de cameră, muzică instrumentală pentru pian, corală și vocală, muzică pentru copii și a semnat mai multe lucrări didactice.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. 1 (A-C), București, Edit. Muzicală, 1989, pp. 319-321.

Circa Elisa (n. 2 iulie 1844, Cernat (Săcele), jud. Brașov – d. 20 octombrie 1916, Sibiu), violonistă.

A studiat la *Konservatorium für Musik und darstellende Kunst* din Viena (1859-1863), cu Joseph Hellmesberger (vioară). Și-a început activitatea concertistică în cadrul *Astrei* (Brașov, iulie 1862). Întreprinde turnee muzicale în Austria (1863), Sibiu (1863, 1865), București (1864), Brașov (1865), Pesta (1865), Timișoara, Arad, Oradea. Repertoriul a constat din lucrări de virtuozitate semnate de J. Hellmesberger, H. W. Ernst, H. Hanser, Ch. Bériot, H. Vieuxtemps, R. Kreutzer, Sipos Antal, Ede Remenyi. A excelat în interpretarea Concertelor datorate lui F. Mendelssohn-Bartholdy. A compus și interpretat din lucrările proprii: *Fantezia română, Jianul, Lezeasca, Arie naționale române, Piesa română, Potpouriu* ș.a.

Este elogiată de cronicarii timpului: Cezar Bolliac, C.D. Aricescu, Al. Odobescu, G. Barițiu, Iosif Vulcan ș.a. A fost apreciată pentru „deosebitele calități tehnice (siguranța mâinii stângi, suplețea arcușului, naturalitatea și expresivitatea frazei muzicale), dar mai ales pentru sensibilitatea și căldura interpretării” (Viorel Cosma, 1976). *Gazeta Transilvaniei* și *Kronstädter Zeitung* au fost ziarele care i-au adus cele mai onorante aprecieri ca interpretă și compozitoare.

✍ **CONSEMNARE:** „La adunarea Asociațiunei Transilvane ținută la Brașov în 1862, debută întâia oară în arta sa [Elisa Circa]; eu încă avui onoarea a fi de față în acel concert și nu voi uita momentul acela, când juna abia de 15 ani, cu păru-i rotund, se ivi pe tribună și cu arcul tricolor scoase din violina-i tonuri atât de încântătoare, încât entuziasmul publicului nu se poate descrie, aplauzele nu mai încetau” (Iosif Vulcan, 1865).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** *Actele privitoare la urzirea și înființarea Asociațiunei pentru Literatura și Cultura Poporului Român, date în tipar de însăși Asociațiunea*, Sibiu, Tipografia Diecezană, 1862, p. 2; *Concertează violonista Elisa Circa, „o viitoare mare artistă a lumii”*, în *Kronstädter Zeitung*, Brașov, nr. 6, 11 ian. 1865, pp. 40-41; Constanța Dunca, *Concert Elisa Circa*, Ed. Caudella, N. Voinescu, Louis Volangel, în *Kronstädter Zeitung*, Brașov, nr. 6, 11 ian. 1865, pp. 40-41; Idem, *Concertul violonistei Circa Eliza*, în *Anuarul Familiei*, București, nr. 2, 1 apr. 1864, p. 335; *Aurora Română*, Brașov, nr. 3, 1/13 febr.

1865; Iosif Vulcan, *Elisa Circa*, în *Familia*, Pesta, nr. 4, 5 iulie 1865, pp. 45-46; Cornel Diaconovici, *Enciclopedia Română*, vol. 1, Sibiu, Edit. Astra, 1898; Lucian Predescu, *Enciclopedia României „Cugetarea”*. Material românesc. Oameni și înfăptuiri, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, p. 198; Gemma Zinveliu, *Bibliografia ziarului „Kronstädter Zeitung*, Ms., Arhiv. St. Brașov, cota: III/1417, 1974; Árpád Arvany, *Pilda precursorilor*, București, Edit. Kriterion, 1975; Iosif Vulcan, *Mărturii muzicale. Eseuri, cronici, portrete*. Ed. îngr. și pref. de Ianca Staicovici, București, Edit. Muzicală, 1979, pp. 1-2, 5-6; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii românești*, vol. IV (1859-1898), București, Edit. Muzicală, 1996, pp. 85, 101; Viorel Cosma, *Dicționar muzical. Elisa Circa*, în *Îndrumătorul Cultural*, București, nr. 8, 1976, pp. 29-30; Idem, *Interpreți din România. Lexicon*, vol. 1 (A-F), București, Edit. Galaxia, 1996, pp. 152-153; Ioachim Lazăr, *O tânără brașoveancă în concert pe scenele Europei*, în *Cumidava*, vol. XII, Brașov, Muzeul Județean de Istorie Brașov, Edit. Cadesing, 2002, pp. 176-181.

Ciurcu I. Nicolae (1854 - 1898), editor și tipograf. Este fiul comerciantului Ioan Ciurcu și al Carolinei (n. Carcalechi).

După cursurile primare și gimnaziale de la Brașov, se angajează ca ucenic librar; apoi, timp de câțiva ani se află în București, unde lucrează la Librăria și Casa de Editură Socec. Cum după anul 1880, împreună cu fratele său Ioan, devine proprietarul unei librării și case de editură, se înmulțesc și relațiile sale cu scriitorii și muzicienii timpului. Inițiază, de exemplu, după 1890, o serie de șase colecții de tipărituri, între care și una intitulată *Biblioteca muzicală*.

Practicând vânzarea de carte și note muzicale prin „comisioane”, între cei dintâi colaboratori va fi și compozitorul Ciprian Porumbescu. La apariția partiturilor *Hora Brașovului*, *Tupiluș prin măgăruș* și *Potpuriu din opereta „Crai Nou”*, se putea citi chiar pe prima copertă a tipăriturilor respective: „...în comisiunea librăriei N.I. Ciurcu”. De asemenea, vânzarea билетelor pentru primele spectacole cu opereta *Crai Nou* s-a finalizat prin „librăria N.I. Ciurcu și seara la casă”.

Între primele scrisori expediate din Nervi-Italia de către Ciprian Porumbescu, din cele adresate confracților săi din Brașov, se aflau și aceste rânduri trimise lui Lazăr Nastasi (13 decembrie 1882): „Tu, iubite Nastasi, și fratelui Ciurcu, vă mulțumesc pentru fatiga [fapta bună] care ați avut-o cu împachetarea și trimiterea notelor. Au venit toate bine, deși cam târziu” (*Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 114, 25 mai / 7 iunie, 1908, pp. 1, 3).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Ion Mușlea, *Din istoria tipografiei, editurii și librăriei românești în Ardeal (1830-1918)*, Cluj, Tipografia Cartea Românească, 1939; Ilie Marin, *50 de ani de la înființarea librăriei editoare: Frații Ciurcu din Brașov*, în *Transilvania*, Sibiu, nr. 11-12, 1930, pp. 64-66; Emil Micu, *Librăria Ciurcu*, în *Drum Nou*, Brașov, 15 nov. 1968, p. 2; Mircea Tomescu, *Istoria cărții românești. De la începuturi până la 1918*, București, Edit. Științifică, 1968, p. 160; *Semnificațiile expoziției „Ciurcu”*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 7424, 15 nov. 1968, p. 2; Ilie Moruș, *Editura Ciurcu din Brașov*, în *Revista bibliotecilor*, București, nr. 4, 1960, pp. 217-218; Ioan Ciurea, *Frații Nicolae și Ioan. I. Ciurcu*, în *Astra*, Brașov, nr. 11, 1971, p. 10; Ilie Moruș (coord.), *Cărturari brașoveni (Sec. XV-XX). Ghid Biobibliografic*, Brașov, Edit. CJCES-Bibl. Municipală, 1972, pp. 60-61; Ioan Ciurea, *Colecția „Biblioteca Teatrală” din Editura Ciurcu*, în *Astra*, Brașov, nr. 4, 1972; Vasile Oltean, *Configurația istorică și bisericească a Brașovului (sec. XIII-XX)*, Sibiu, Edit. Andreiana, 2010, pp. 582-592; Steluța Pestrea Suciu, *Străzi, case, oameni din Brașov*, Brașov, Edit. Foton, 2011, pp. 102-104.

Colan Ion (n. 26 octombrie 1902, Moeciu de Jos – d. 24 aprilie 1969, Brașov).

După Școala Primară (Bran, jud. Brașov) și studii la Gimnaziul Românesc din Șcheii Brașovului (1921-1926), intră la Facultatea de Litere și Filozofie din București. Se stabilește la Brașov, unde își desfășoară activitatea timp de peste 40 de ani, manifestându-se în domeniile: istoria literaturii, biblioteconomie, muzicologie și arhivistică.

A îndeplinit funcția de secretar al Despărțământului Central *Astra* Brașov, sub egida căruia a finalizat obiective importante pentru cultura

românească: biblioteca, muzeul și tipografia *Astra*. A fost secretar de redacție al revistei *Țara Bârsei* (1929-1938). Semnează câteva lucrări și articole importante, precum: *Viața și opera lui Ioan Barac* (1928); *Pagini răzlețe* (1930); *Casina Română – Brașov, 1835-1935* (1936); *Anul 1949 în Țările Române*.

Ion Colan este cel care s-a dăruit cu devoțiune desăvârșirii Muzeului Bisericii Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului (1957). Față de cele împlinite, semnează articolul: *O nouă unitate culturală. Despre complexul cultural din Șcheii Brașovului*, în *Mitropolia Ardealului*, Sibiu, nr. 11-12, 1958. Va publica, de asemenea, cel mai documentat studiu cu privire la viața și activitatea lui Ciprian Porumbescu, petrecută în urbea de la poalele Tâmppei: *Ciprian Porumbescu și Brașovul*, în *Mitropolia Ardealului*, Sibiu, nr. 6-8, 1964, pp. 444-469. Cum *Dosarul C. Porumbescu* este, cred, definitiv rățacit, scrisorile comentate (și redată în întregime) de către cercetătorul Ion Colan rămân singurele „documente” care vorbesc concret despre muzicianul de la Stupca, din Brașovul perioadei 14 nov. 1881 – 30 nov./11 apr. 1883.

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Valeria Căliman, *Un animator al vieții brașovene: Ion Colan*, în *Contemporanul*, București, nr. 19, 1969, p. 2; Mircea Băltescu, *Ion Colan*, în *Astra*, Brașov, nr. 5, 1969, p. 14; Ilie Moruș (coord.), *Cărturari brașoveni (sec. XV-XX). Ghid bibliografic*, Brașov, CJCES-Biblioteca Municipală, 1972, pp. 64-65; Vasile Oltean, *Școala românească din Șcheii Brașovului*, București, Edit. Științifică și Enciclopedică, 1989, pp. 188-199; Idem, *Ion Colan – o viață pentru cultură*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, 29 mart. 1999; Grigore Cojan, *Ion Colan*, în *Amintiri cu scriitori brașoveni*, Brașov, Edit. Dealul Melcilor, 2000, pp. 141-150; Măriuca Radu, *Despărțământul „Astra” Brașov, 1871-2005*, Brașov, Edit. Lux Libris, 2005; Gheorghe Pășescu și colab., *În slujba Neamului Românesc. Portrete astriste*, Brașov, Edit. Pastel, 2006, pp. 146-148; Vasile Oltean, *Un întemeietor de așezăminte culturale la Brașov: Ion Colan*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 5696, 25 apr. 2009; Ioan Lăcătușu (coord.), *Genealogia familiei Colan*, Sfântu Gheorghe, Edit. Eurocarpatica, 2012, pp. 63-69.

Costi Gălușcă (a doua jumătate a sec. al XIX-lea – primele două decenii ale sec. XX), lăutar.

Din toate datele adunate în timp despre Costi Gălușcă, de-abia acum putem spune câte ceva. În primul rând, însemnările lui Ciprian Porumbescu ni s-au părut cele mai concrete. Astfel, scriind unui prieten al său, pe nume Christache, pe când Ciprian Porumbescu se afla la Nervi, în Italia (11 ian. 1883), acesta îi va comunica pe un ton cvasi mobilizator: „Cu durere aud că ești tot bolnav. Dee Domnul să te faci și tu bine și-ai apoi întâlnindu-ne în Brașov, să serbăm o re’nviere a sănătății noastre coala cu un buchet teribil, să ne cânte Gălușcă și Brandner de să dlocotească toate mahalalele...” (subl.n.). Și Sextil Pușcariu (1877-1948), lingvist, filolog și istoric literar, originar din Brașov, va consemna din aducere aminte: „Brașovul a avut câțiva lăutari vestiți... Frații Gălușcă au încântat copilăria și adolescența mea...”.

Din aproape în aproape, *Gazeta Transilvaniei*, ziarul românilor de dincoace de Carpați, îl menționează mereu pe Costi Gălușcă (Costi Sibianu?), ca fiind un excelent și vestit, totodată, lăutar al locului; el a cântat în anii săi de glorie și în câteva metropole din Vestul și Estul Europei: Belgia (Bruges), Franța (Paris), Ungaria (Budapesta), Rusia (Moscova), iar pe când se afla la Brașov, mai ales vara, va „canta cu foc” în grădinile marilor restaurante: „La Pomul Verde”, „Europa” sau „Vila Kertsch”. Într-o împrejurare mai specială, Costi Gălușcă-Sibianu „a instruit gratuit corul din Brașovu Vechi”.

Cu fiecare ocazie, prezența *Capelei* condusă de Costi Gălușcă se constituie într-o „Fală națională, bucurie, păhare, cântări... fie că vioara-î drăguță cântă, dar cântă” (*Tribuna*, Sibiu, nr. 85, 14/26 apr. 1892, p. 337).

Strunele virtuozului Costi Gălușcă îi atrăseseră încă atenția și celui care prin suferință își încorda vioara departe de meleagurile Bucovinei și Țării Bârsei: Ciprian.

 REFERINTE BIBLIOGRAFICE: Ilie Berg, *Săptămâna Luminată în Brașov (Marele Concert)*, în *Tribuna*, Sibiu, nr. 85, 14/26 apr. 1892, p. 337; Grigore Foit, *Ciprian Porumbescu – confesiuni autografice*, în *Ciprian Porumbescu. Documente și mărturii*, Suceava, Muzeul Suceava, 1971, pp. 133-155; Sextil Pușcariu, *Brașovul de altădată*. Cuvânt înainte de Ioan Colan. Ed. îngr. de Șerban Polverejan, Cluj-Napoca, Edit. Dacia, 1977, p. 239.

Coulin Arthur Maler Fogarascher (n. 27 februarie 1875, Braşov – d. 26 februarie 1959, Sibiu), violonistă şi profesoară de vioară.

A studiat de timpuriu vioara, fiind socotită un copil supradotat.

Colaborează cu *Societatea Filarmonică*, prilej cu care va interpreta: G. Tartini – *Sonata pentru vioară în sol minor* („Trilul diavolului”). În anii de la Braşov, este apreciată în mod deosebit de către dirijorii Anton Brandner (1840-1900) şi Max Krause (n. 1860 – d. 19 ianuarie 1917, Cluj).

S-a perfecţionat la Academia de Muzică din Roma. A fost violonistă în diferite formaţii camerale şi a predat vioara, în particular, la Sibiu.

📖 **REFERINTE BIBLIOGRAFICE:** Hans Peter Türk, *Paul Richter*, Bucureşti, Edit. Kriterion, 1975, p. 26; Walter Myss, *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*, Wort und Welt Verlag, Innsbruck, 1993, pp. 91-92; *Jahresbericht der Kronstädter Philharmonischen Gesellschaft über das Vereinsjahr 1900/1901*, Kronstadt, 1901, p. 36; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Braşov, 1878-2008*, Braşov, Edit. Universităţii Transilvania, Braşov, 2008, p. 79.

Cristian Horia (n. 23 aprilie 1943, Braşov), pianist, clavecinist, profesor de pian.

A început studiul muzicii în particular cu Lia Busuioceanu, Liviu Teodor Teclu, Walter Schlandt şi Victor Bickerich. A urmat Şcoala Generală nr. 4 şi Liceul Teoretic nr. 2 (1950-1961), după care Conservatorul de Muzică Gh. Dima din Cluj-Napoca (1961-1963) şi a continuat la Conservatorul de Muzică Ciprian Porumbescu din Bucureşti (1963-1966). Este profesor de pian principal la Liceul de Muzică din Braşov (1967-1975), asistent universitar la Facultatea de Muzică din Braşov (1971-1977); profesor de pian principal la Şcoala Generală de Artă nr. 26 Braşov (1977-1998); lector la Facultatea de Muzică Braşov (1992-1995) şi conferenţiar universitar (1995-2000). Între anii 2000-2004, îndeplineşte funcţia de decan al Facultăţii de Muzică. Se pensionează în anul 2006.

A colaborat cu studii, articole şi recenzii la săptămânalul *Karpatenrundschau* din Braşov. Între anii 1961-1998, susţine, ca solist, peste 50 de concerte de pian şi muzică de cameră la Braşov, Bacău, Botoşani, Satu Mare, Ploieşti, Cluj-Napoca, Bucureşti, Sibiu, Sfântu Gheorghe, Karlovy-

Vary, Tesalonic, Sinaia, Arcuș etc. Numai cu formația *Cantus Serenus* a participat, ca interpret la clavecin, la peste 100 de concerte camerale.

Dispune de un amplu repertoriu pianistic, precum: W.A. Mozart – *Concertul pentru pian și orchestră în La major*, KV 488; *Concertul pentru 2 pianе, KV 365* (cu Radu Lupu); *Concertul pentru pian și orchestră în Mi bemol major*, KV 271; *Concertul pentru pian și orchestră în Re major* KV 107, nr. 1; *Concertul pentru pian și orchestră în Sol major*, KV 107, nr. 2; *Concertul pentru pian și orchestră în La major*, KV 414; *Concertul pentru pian și orchestră în Mi bemol major*, KV 445; *Concertul pentru 3 pianе, KV 242* (în colaborare cu Corina Ibănescu și Sena Ducariu); Ludwig van Beethoven – *Concertul pentru pian și orchestră nr. 2*; J.S. Bach – *Concertul brandenburgic nr. 5* (clavecin); *Concertul pentru pian și orchestră în fa minor*; *Concertul pentru pian și orchestră în re minor*; *Concertul pentru pian și orchestră în La major*; *Concertul pentru pian și orchestră în Mi major*; *Concertul pentru 3 pianе în re minor* (în colab. cu Corina Ibănescu și Sena Ducariu); J. Haydn – *Concertul pentru clavecin și orchestră*, Hob. XIV: 13; Fr. Chopin – *Concertul pentru pian și orchestră nr. 1*; Dinu Lipatti – *Concertino în stil clasic pentru pian și orchestră*. A colaborat cu dirijorii: I. Ionescu-Galați, Ovidiu Bălan, Paul Popescu, Horia Andreescu, Henry Selbing, Fritz Wunderlich, Luigi Sagrestano și Frank Morgenstern din Germania, Georges Thynus din Grecia, Atsushi Nuki și Daisuke Soga din Japonia etc. Ca pianist acompaniator, a colaborat cu instrumentiști și interpreți vocali: Radu Hamzea, Elemer Denés, Tereza Cristian, Kobori Barna, Florin Ionescu-Galați, Mihai Ionescu, Silvia Orzea, Melinda Dumitrescu, Cristina Mihalache, Octavian Rațiu (violoniști); Günter Promm, Kurt Philippi (violonceliști); Wolfgang Güttler și Botond Kostyák (contrabasiști); Viorel Bădiceanu, Ignac Filip, Szabolcs Boldizsar (flautiști); Liliana Bizineche, Claudia Pop, Rosa Bersanetti, Emilia Petrescu, Bianca Manoleanu, Carmen Hanganu, Szilagyi Zsolt, Ionel Pantea (cântăreți de lied și operă).

Este colaborator permanent al Filarmonicii *Gh. Dima*, al *Corului „Bach”* al Bisericii Negre, pianist acompaniator la cursurile naționale și internaționale de măiestrie artistică.

A susținut numeroase recitaluri de pian la București, Karlovy-Vary și Brașov, interpretând partituri muzicale de J. Brahms, S. Toduță, T. Ciorte, J.S. Bach, L. van Beethoven, C. Franck, A. Schönberg, Iacob Mureșianu, W.A. Mozart, A. Scarlatti, George Enescu, B. Bartók, S. Prokofiev ș.a. Este membru al Societății Române Mozart, cu sediul la Cluj-Napoca. Pentru susținuta sa activitate concertistică și didactică, i s-a acordat Premiul Asociației Criticilor Muzicali din România (1980), diploma de onoare din partea Filarmonicilor din Brașov, Timișoara și din partea Universității Transilvania din Brașov.

▣ **MUZICOLOGIE** (studii și articole; recenzii și cronici muzicale): *Improvizația în creația pianistică a secolului XVIII, în Orizont Didactic Brașovean*, Brașov, Casa Corpului Didactic, 1982; *Seară Kodaly la Universitatea Culturală, în Brassói Lapók*, Brașov, 22 apr. 1988; *Academia Internațională de Vară Innsbruck, în Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 34, 26 aug. 1990; *Pași spre o stagiune de muzică de cameră, în Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 42, 18 oct. 1990; *Lucrări contemporane cu Ansamblul de flaute din Coesfeld, în Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 20, 20 apr. 1991; *O predică despre această și acea lume... 90 de ani de la prima audiție a Recoiemului german de J. Brahms la Brașov, în Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 26, 28 iunie 1997; *Prime ediții mozartiene și beethoveniene în Fondul Muzical al Casei Mureșenilor – Brașov, în Eseuri de Muzicologie*, Brașov, Universitatea Transilvania – Facultatea de Muzică – Brașov, 1997, pp. 35-42; *Un dirijor de neuitat. 100 de ani de la moartea lui Anton Brandner, în Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 42, 21 oct. 2000; *Contribuții la istoria Societății Filarmonice Brașovene – Interferențe culturale între asociația sașilor și români (în lb. germană), în Beiträge zur südosteuropäischen Musikgeschichte*, München, Edition Musik Südost, 2001; *Zur Geschichte der Kronstädter Philharmonischen Gesellschaft...*, în *Beiträge zur südosteuropäischen Musikgeschichte*, München, Edit. Musik Südost, 2001, pp. 148-157; *A simți efectul benefic al baghetei. 100 de ani de la crearea școlii pregătitoare a Filarmonicii din Brașov, în Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 7, 16 febr. 2002; *Înalță-te, imn de slavă! Oratoriul pentru soliști, cor și orchestră „Minunile Atotputernicului” de Johann Lukas Hedwig la Biserica Neagră, în Karpatenrundschau*, nr. 50, 14 dec. 2002; *Prime audiții ale compozitorilor sași la*

Biserica Neagră, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 24, 19 iul. 2003; *Recviemul de Mozart a răsunat la Biserica Neagră*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 14, 3 apr. 2004; *Brașovul muzical al anilor '30*, în *Eseuri de Muzicologie*, Brașov, Universitatea Transilvania – Facultatea de Muzică – Brașov, 2006, pp. 109;

✍ **CONSEMNARE:** Horia Cristian ... „ne-a oferit o versiune remarcabilă prin sobrietatea concepției muzicale și puritatea stilistică, impresionând prin frazele frumos cizelate și arcuite cu grijă, sub bagheta maestrului Erich Bergel. Discreția, sobrietatea și bunul gust cu care a interpretat concertul vor face să așteptăm cu interes aparițiile sale viitoare în public” (*Astra*, Brașov, martie 1968).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Mircea Gherman, *Recitalul pianistului Horia Cristian*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 7625, 10 iul. 1969, p. 2; Ion Chirilă, *Veșnica tinerețe a muzicii. Formația de instrumente vechi din Brașov*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8551, 7 iul. 1972, p. 3; Ion Chirilă, *Formația camerală a Facultății de Muzică din nou în fața publicului*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8803, 1 mai 1973, p. 3; Karl Teutsch, „*Cantus Serenus*” în *Bukarest*, în *Neuer Weg*, București, nr. 7627, 14 nov. 1973; Petre Codreanu, *Debutanți în festival. Formația de instrumente vechi a Facultății de Muzică din Brașov*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8859, 5 iul. 1973, p. 3; Petre Codreanu, *Formația „Cantus Serenus” a Facultății de Muzică în Sala mică a Palatului din București*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8968, 10 nov. 1973; Romeo Alexandrescu, *Brașov. Festivalul Muzicii de Cameră*, în *Muzica*, București, nr. 10, 1973; Dumitru Avakian, „*Cantus Serenus*”, în *Muzica*, București, nr. 6, 1974, pp. 32-33; Wolfgang Wittstock, *Einzigartige Konstellation*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, 23 mai 1975; Ion Chirilă, *Final de stagiune la „Cantus Serenus”*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 9743, 16 mai 1976; Gemma Zinveliu și Liviu Teodor Teclu, *File din hronicul Filarmonicii brașovene*, Brașov, Întreprinderea Poligrafică Brașov, 1978; Constantin Răsvan, *Concert cameral al formațiilor „Cantus Serenus”*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10605, 27 febr. 1979; Viorel Cosma, *România Muzicală*, București, Edit. Muzicală, 1980, p. 69; Despina Petecel, *Valoroasă formație muzicală*, în *România Literară*, București, 28 apr. 1983; Ferencz László, *Brassó zeneváros*, în *Brassói Lapok*, Brașov, nr. 16, 22 apr. 1983; József Nagyhalmágyi, *A Cantus Serenus Kamaraegvüttes áttűtő sikere*, în *Megvei*

Tükör, Sfântu Gheorghe, nr. 3658, 29 oct. 1983; Katalin Hanke, *Zenei névijekrkártya*, în *Brassói Lapok*, nr. 15, 15 apr. 1983; Constantin Răsvan, *Festivalul Muzicii de Cameră Brașov – 85*, în *Astra*, Brașov, nr. 8, 1985; Despina Petecel, *Tradiție și autenticitate*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 12572, 3 iul. 1985; Constantin Catrina, *Contribuții documentare privind învățământul muzical din Brașov*, Brașov, Univ. Transilvania – Facultatea de Muzică, 1996, pp. 68-73; Constantin Răsvan, *Fascinația muzicii*, Brașov, Edit. Ecran-Magazin, 1998, pp. 532-534; *Festivalul Internațional al Muzicii de Cameră, Ed. a XXX-a*, Filarmonica Brașov, 14-27 sept. 2005 (pliant), p. 19; Mihai-Gavril Gorbonov, „Casa muzicii” la Brașov – evaluări preliminare, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 6, 2007, pp. 214-222;

● **Discografie:** *Formația de Muzică veche „Cantus Serenus”*, Electrecord – ST-ECE-01602; Înregistrează la *Radio București* și *TV România*. Este prezent la *Nocturna camerală brașoveană*; *Ora de muzică* și *Seratele muzicale* etc.

■ **Filmografie:** *Pagini din preclasicismul muzical francez*. Filmul a fost realizat cu participarea formației de muzică veche *Cantus Serenus* din Brașov (Castelul Bran, 1979, regizor Mirel Iliescu).

Criveanu Ion (n. 7 august 1933, com. Găneasa, jud. Olt – d. 23 iunie 2009, Brașov), profesor, pianist, compozitor și dirijor.

În primii ani ai copilăriei studiază, în particular, vioara și pianul. Absolvă Liceul de băieți „Radu Greceanu” din Slatina (jud. Olt) în 1952, iar între anii 1958-1960, urmează cursul de Dirijat Coral la Școala Populară de Artă din Brașov, avându-l ca maestru de cor pe Dinu Niculescu. Urmează între anii 1968-1974 Conservatorul *Ciprian Porumbescu* din București, Facultatea de Muzicologie și Compoziție – secția Profesori de Muzică, avându-i ca profesori pe Adrian Rațiu, Feodor Oancea, Ștefan Niculescu, Miriam Marbé, Octavian-Lazăr Cosma, Vinicius Grefiens, Ioan Marian, Leontina Coban etc. Își ia licența cu lucrarea *Caracteristicile corului de copii și corului de adulți. Principii privind transpunerea partiturilor de cor mixt pentru cor la 2 și 3 voci. Exemplificări de transpunere*, aflată în prezent la Conservatorul de Muzică *Ciprian Porumbescu* București, ms. 1974.

Începând cu toamna anului 1952, se stabilește definitiv în Brașov, ducând o viață închinată muzicii, ca interpret, compozitor, pianist, dirijor și profesor. Între anii 1952-1973, activează în cadrul întreprinderii Metrom Brașov. Își onorează cu seriozitatea care-l caracteriza serviciul tehnic în care era încadrat, dar aici găsește un mediu favorabil de a face muzică diversă și de calitate: este dirijorul corului mixt al sindicatului *Metrom*, este co-formatorul, dirijorul și compozitorul renumitei formații de estradă (1964-1976) și dirijorul valorosului grup vocal bărbătesc (1967-1982). Cu aceste ansambluri, obține numeroase premii la concursurile culturale ale acelor vremi. Pentru activitatea desfășurată, în anul 1968, i se decernează decorația *Meritul Cultural* – clasa a IV-a, de către Consiliul de Stat al României.

Între anii 1973-1983, îl găsim ca specialist în probleme de muzică la Centrul Județean de Îndrumare a Creației Populare Brașov (CJÎCP). Aici activează ca îndrumător al formațiilor muzicale din județ și dirijor permanent al formațiilor menționate mai sus. Temporar este dirijor al orchestrei populare a Ansamblului folcloric *Poienița* din Brașov, cu care efectuează turnee în Danemarca și Suedia (1973) și în orașul Iaroslav din URSS (1975). Este dirijor al orchestrei populare a Ansamblului folcloric din Făgăraș, cu care participă la Festivalul folcloric din Cipru (Lymasol, 1977) și dirijor al orchestrei Ansamblului folcloric Săcele, cu care participă la Festivalul folcloric din Turcia (Ankara, 1979).

În această perioadă, se implică direct în organizarea și desfășurarea Festivalului de Muzică Ușoară *Primul ghiocel*, începând cu ediția a V-a (1973). Pentru acest eveniment, creează lucrări de muzică ușoară, publicate în volumul *Vraja clapelor* (prima ediție, Brașov, Casa Creației Populare, 1969), precum și în volumul *Melodii ale compozitorilor brașoveni pentru Festivalul Primul ghiocel* (ediția a V-a, CCP Brașov, martie 1973). Tot acum se implică în culegerea folclorului vocal și instrumental din zona Brașov, publicat în volumele *Dragi mi-s cântecele mele* (Brașov, CCP, 1971) și *Drag mi-e cântecul și jocul – Folclor muzical din județul Brașov* (CJCPAMAM, Brașov, 1982, piesele vocale și instrumentale 32, 43, 67, 94, 121, 122, 123, 124, 125, 126).

♫ În același timp, COMPUNE muzică corală, prelucrează muzică de factură diferită, pentru grupuri vocale, lucrări care apar în volumele tipărite în Brașov între anii 1966-1979. Începând cu anul 1975, începe să funcționeze ca profesor.

În perioada 1983-1989, este specialist în probleme de muzică la Comitetul de Cultură și Artă Brașov. Activitatea sa cunoaște noi dimensiuni, așa cum reiese dintr-un *Curriculum Vitae* întocmit în acea perioadă de Ion Criveanu: „...Am pregătit multe formații muzicale, am organizat multe activități cultural-artistice în cadrul *Cântării României*, organizam în continuare Festivalul *Primul Ghiocel*, Festivalul Coral Național *Gh. Dima*, Festivalul *muzicii de cameră*, alături de alți muzicieni brașoveni. Am avut responsabilitate pe linia instituțiilor profesioniste de muzică din Brașov: Teatrul Liric (cu secțiile Operetă și Estradă), Filarmonica *Gh. Dima* (cu Orchestra Simfonică și cu Orchestra Populară *Miorița*), Cenaclul Compozitorilor și Muzicologilor Brașov, formațiile muzicale ale localurilor brașovene”. În această perioadă, a compus permanent muzică de scenă, lucrări corale și orchestrații.

Activitatea didactică. Între anii 1975-1983, activează ca profesor la Școala Populară de Artă Brașov, la disciplinele Teorie-Solfegiu, Pian, Acordeon, Orchestră semisimfonică și Orchestră de estradă. În perioada 1992-2002, este profesor de instrument (pian, acordeon, chitară) la Liceul Pedagogic Brașov. În această perioadă, creează caietele metodice pentru acordeon (cinci volume, pentru cei cinci ani de studii) și *Caietul metodic pentru pian*. Încă din anul 1975, când a luat ființă corul feminin *Melos* la acest liceu, format și condus de soția sa, profesoara Marilena Criveanu, Ion Criveanu a fost organic legat de acest cor; în mod permanent, a fost consultant muzical, compozitor, acompaniator la pian și profesor de instrument al majorității coristelor, până la realizarea ultimului CD al corului *Împreună* (toamna, 2008). Majoritatea pieselor corale originale și aranjamente corale au fost create pentru acest cor.

În perioada 1998-2001, este profesor la Liceul de Artă – Brașov, pentru disciplina contrapunct vocal și instrumental.

Perioada anilor 1993-2008 îl găsește încadrat ca profesor asociat la Facultatea de Muzică a Universității Transilvania din Brașov, la disciplinele Citire de partituri, Teoria instrumentelor (Instrumentație) și Orchestrație. Este coautor al cursului *Citire de partituri – culegere de studii* (alături de prof. Nicolae Țurcanu). Elaborează cursuri pentru disciplinele menționate mai sus (care se află în manuscris la biblioteca familiei).

✍ **CONSEMNARE:** „Însușirile dascălului Ion Criveanu au fost transmise atâtor generații de elevi ai Liceului Pedagogic și Liceului de Artă, ca și studenților Facultății de Muzică Brașov. Atingerea maestrului a lăsat urme în favoarea atâtor generații de muzicieni, care astăzi sunt personalități de marcă ale vieții cultural naționale și internaționale” (Prof. dr. Ioan Oarcea, în cartea *A trăi muzical – Ion Criveanu, profesorul și compozitorul*, Brașov, 2013).

Între anii 1992-2008, a compus lucrări corale și aranjamente corale pentru coruri brașovene, lucrări instrumentale, didactice și nedidactice, a realizat orchestrații ale unor lucrări corale românești și universale, orchestrații pentru diferite formații instrumentale ale unor lucrări folclorice românești și universale, a realizat reducții pentru pian la lucrări vocal-simfonice universale.

♫ **LUCRĂRILE CORALE** se găsesc publicate în volumele: *E țara mea și a ta*, Brașov, CCCP, 1966; *Zboruri neîntrerupte*, idem, 1969; *Cântăm cu drag acest pământ*, idem, 1978; *Plai de muncă și de cânt*, idem, 1979.

În cartea *A trăi muzical – Ion Criveanu, profesorul și compozitorul*, vol. I și II, Brașov, 2013 sunt publicate următoarele lucrări corale și instrumentale: **14 lucrări corale pentru voci egale feminine**, cuprinzând partiturile: *Vivat muzica*; *La ronde des enfants*; *La Paști*; *Ciuleandra*; *Colo-n vale*, în zăvoi; *Aseară vântul bătea*; *Împreună*; *Seara de Ajun*; *Astă seară-i seară mare*; *Rămâi, om bun, sănătos*; *Coborât-a coborât*; *Ani de școală*; *Cântăm azi bucuria* etc. (pp. 65-127); **9 lucrări corale pentru voci bărbătești mixte**: *Seară de vis*, *seară de dor*; *Divina Musica*; *Imnul Universității Transilvania* etc. (pp. 161-189); **7 aranjamente corale pentru voci feminine**: *Intermezzo* din opera *Cavalleria rusticana* de P. Mascagni; *Après un rêve* de G. Fauré; *Până când ne vom revedea* de Vladimir Cosma etc. (vol. I, pp. 129-158); **Lucrări**

instrumentale: *Caleidoscop muzical* – 16 piese pentru pian (vol. I, pp. 191-225); **Lucrări instrumentale didactice:** *Piese originale și prelucrări pentru pian (caiet metodic)*, (vol. 2, pp. 1341); *5 caiete metodice pentru studiul acordeonului* (vol. 2, pp. 42-134); *Curs „citire de partituri” – culegere de studii* (coautor), Universitatea Transilvania Brașov – Facultatea de Muzică (2000); **Acompaniamente pentru pian:** V. Grefiens, *Lăutăreasca* (în *A trăi muzical – Ion Criveanu, profesorul și compozitorul*, vol. 2, p. 137); G. Fr. Händel, *Passacaglia din Suita nr. 7 în G minor for Harpsichord* (idem, vol. 2, p. 144); **Orchestrații:** A. Dvorak, *Humorescă*; Astor Piazzolla, *Le grand tango*; Gavriil Musicescu, *Concertul nr. 1* (idem, pp. 151-354). **Alte orchestrații:** Gr. Dinicu, *Hora mărtişorului* (Biblioteca Filarmonicii Gh. Dima, Brașov, 1995); *Hora de Concert și Hora din Bolintin* (Biblioteca Filarmonicii Oltenia, Craiova); Mihaela Sturza, *Suita getică* (prezentată de Filarmonica din Timișoara, 2002).

Editura franceză A Cœur Joie din Lyon îl solicită și îi publică orchestrațiile la lucrările: Charles Gounod, *Messe no. 6 en Sol - aux cathédrales* și *Messe no. 7 en Do Majeur - aux chapelles* (2003). Aceeași editură franceză îi solicită și îi publică **reducții de pian** la lucrările: G. Verdi, *Corul sclavilor din opera Nabucco* (2004); L.V.A. Boïeldieu, *Messe solennelle* (2005); G. Bizet, *Te Deum* (2005).

În antologia *Chœurs d'opéras français* (2007, Lyon – Franța), care conține 29 de coruri din operele franceze ale sec. XVII-XIX, apar reducții pentru pian semnate de Ion Criveanu, la extracetele: Charles Gounod, *Corul soldaților din opera Faust* și *Farandola și cor din opera Mireille*; Ernest Reyer, *Festinul mercenarilor și Imnul lui Tanit din opera Salammbô* și Camille Saint-Saëns, *Introducere și cor din opera Samson și Dalila*.

MUZICĂ DE SCENĂ: opereta *Puterea dragostei*, libret de Tudor Boian, lucrare premiată la Concursul Național de Creație, ediția din 1983 (în cadrul *Cântării României*).

✍ **CONSEMNARE:** „Compozitorul și dirijorul Ion Criveanu a cultivat, prin repertoriul cântat, creația marilor muzicieni din lumea largă, dar și, cu aceeași dăruire, muzica românească, melosul tradițional autohton. Tuturor partiturilor aflate în etapa de studiu sau de creație (...) le descoperea finețea

sonorităților vocale și de acompaniament pianistic, de orchestră sau de taraf tradițional.” (Constantin Catrina în *A trăi muzical – Ion Criveanu, profesorul și compozitorul*, Brașov, 2013).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Ioan Micu, *Pasiune*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 6143, 30 sept. 1964; C. Kehian, *Lauri 70*, în *Drum Nou*, Brașov, 22 febr. 1970; Nicolae Țurcanu, *Muzica*, în *Astra*, Brașov, nr. 1, 1978, p. 16; Ion Criveanu, *Primul ghiocel la a VI-a ediție*, în *Astra*, Brașov, nr. 8, 1972, p. 16; Ion Criveanu, *Formații laureate*, în *Astra* (supliment), Brașov, nr. 3, 1979, p. 3; Ion Criveanu, *Brașoveni*, în *Dicționarul folcloriștilor*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 12065, 12 nov. 1983, p. 3; Ion Criveanu, *A dalosok minden rétegház*, în *Brassoi Lapok*, Brașov, 29 iulie 1988, p. 11; Constantin Catrina, *Un CD de referință – Corul Melos și dirijoarea Marilena Criveanu*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 5102, 12-13 mai 2007, p. 27; Mihai Gavril Gorbonov, *Casa muzicii la Brașov: evaluări preliminare*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 6, 2007, pp. 214-222; Ion Topolog-Popescu, *Monografie Reduta – 50: 1959-2009*, Brașov, Edit. Pastel, 2009, pp. 125-133; Constantin Catrina, *Muzica și muzicienii Cetății*, vol. 1, Edit. Meșterul Manole, Râmnicu-Vâlcea, 2010; Marilena Criveanu, *A trăi muzical – Ion Criveanu, profesorul și compozitorul*, vol. 1 și 2, Brașov, 2013.

● **Discografie:** CD – Ion Criveanu, *Caleidoscop Muzical*, piese originale și prelucrări pentru pian, Brașov, Studioul *Gaudeamus* Brașov, 2003.

Criveanu Elena (n. 17 august 1944, Brașov), profesoară, dirijoare și interpretă de muzică tradițională.

A studiat la Conservatorul de Muzică *Ciprian Porumbescu* din București (1968-1974).

Activitate didactică și interpretativă: Profesoară de muzică la Liceul pedagogic *Andrei Mureșanu* din Brașov (1975-2009); prof. asoc. la Facultatea de Muzică Brașov (1992-2000); prof. metod. de muzică (1992-2002) în cadrul Centrului de perfecționare a cadrelor didactice de la Liceul Pedagogic din Brașov. Solistă vocală a Ansamblului Folcloric *Poienița* din Brașov (1967-1980). Din anul 1975, este formatoarea și dirijoarea Corului feminin *Melos*. Obține multe premii didactice, premii naționale și internaționale ca solistă vocală, precum și premii de interpretare cu corul feminin *Melos*. Premii

naționale: Premiile I în etapa republicană a concursurilor corale de la Deva (1977), Târgu Mureș (1999) și București (2001). Participă la numeroase festivaluri corale internaționale: Bulgaria (2000), Grecia (din 2001 până în 2007), Austria – Viena (2005), Franța – Autun (2006). Obține premii la prestigioasele concursuri corale desfășurate sub egida *Musica Mundi*: *Diploma de Aur* la concursul *Venezia in musica* (Italia, 2008); și *Medalia de Argint* la concursul *1st World Choir Championships* de la Graz (Austria, 2011).

📖 **MUZICOLOGIE. PEDAGOGIE MUZICALĂ:** *Manual de muzică pentru liceele pedagogice cl. a XII-a* (coautoare), București, Edit. Did. și Ped., 1989 (și următoarele ediții din 1990, 1992 și 1994); *Istoricul Reuniunii de Gimnastică și Cântări din Brașov*, Conservatorul de Muzică Ciprian Porumbescu, ms., 1975; coordonator științific la peste 30 de lucrări metodico-științifice de profil educație muzicală, elaborate de învățători și educatori din județele Brașov și Covasna, în vederea obținerii gradului didactic I (1992-2002); întocmește și susține cursul *Educația vocală a coriștilor*, în cadrul primului Congres al dirijorilor de cor din Grecia (Atena – sept. 2003); autoarea cărții *A trăi muzical* – Ion Criveanu, profesorul și compozitorul, Brașov, 2013.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Mădălina Ticuleanu, *Festivalul coral „George Dima”*, în *Transilvania Expres*, Brașov, 6 decembrie 1993; Bianca Osnaga, *Va fi fost un cor* și Corina Zosim, *Din nou în festival*, în *Excelsior*, revista Școlii Normale „Andrei Mureșanu”, Brașov, nr. 2/mai 1999, p. 9; Constantin Catrina, *Concertul coral în viziunea profesoarei și dirijoarei Elena Criveanu*, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 210 (I/decembrie), 1998, p. 6; Constantin Catrina, *Un CD de referință – Corul „Melos” și dirijoarea Marilena Criveanu*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 5102, 12-13 mai 2007, p. 2F; Corina Monea, *Pentru Elena Criveanu, muzica exprimă elevat sensibilitatea umană*, în *Transilvania Expres*, Brașov, nr. 3372, 18-19 sept. 2004, p. 6; Alexandru Țion, *Corul „Melos” în Grecia*, în *Transilvania Expres*, Brașov, 27 iulie 2001; Gabriela Banu, *Itinerarii vieneze*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, 18-19 iunie 2005; Mme Elena Criveanu *a consacré toute sa vie à la musique*, în *La Gazette du Morvan*, Autun-Franța, 27 iul. 2006; Elena Criveanu – *la passion du chant et la direction*, în *Le journal de Saône et Loire*, Autun-Franța, 28 iulie 2006; *Le chœur roumain „Melos” de Brașov a enchanté le public*,

în *Le journal de Saône et Loire*, Autun-Franța, 26 iulie 2006; *Les voix enchanteresses du chœur „Melos”*, în *Le journal de Saône et Loire*, Autun-Franța, 27 iulie 2006; Steluța Suciu, *Pentru mine, muzica este însăși esența vieții*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, 16-17 dec. 2006, p. 3F; Mariana Popescu, *Sinteze privind arta și tehnica dirijorală corală în muzica românească*, Constanța, Edit. Europolis, 2008, p. 32; Ion Topolog, *Monografie Reduta – 50, 1959-2009*, Brașov, pp. 126-127.

● **Discografie:** Cinci CD-uri cu muzică corală: *Feghi o horos (Porniți cântecele)*, în colaborare (2002); *Vivat Musica* (2003); *O, ce veste minunată* (2003); *Album coral* (2006); *Împreună* (2008).

Cunțan Ion (n. 14 aprilie 1923, Sibiu – d. ? 1998, Onești), profesor, dirijor de cor, compozitor.

A studiat muzica la Conservatorul municipal *Timotei Popovici* din Sibiu (1945-1950), sub îndrumarea profesorilor Timotei Popovici (armonie, compoziție), Gheorghe Șoima (compoziție). Își continuă studiile la Conservatorul de Muzică *Ciprian Porumbescu* din București (1956-1960).

A fost profesor de muzică și dirijor de cor în unele localități din județele Făgăraș și Brașov, precum Orașul Victoria (1953-1966), Viștea de Jos (1956-1958), Drăguș (1958-1960), Ucea de Sus (1960-1966), Arpașu de Jos (1962-1964). Între anii 1966-1985, este prezent la Onești, unde își desfășoară cu succes atât activitatea didactică, cât și ca dirijor de cor. În anul 1992, Ion Cunțan fondează formația corală mixtă *Armonia*, cu care va participa la slujbele religioase săvârșite de către bisericile ortodoxe din Onești, Târgu Ocna, Huși, Roman, Brașov, Miercurea Ciuc, Târgu Secuiesc, Sfântu Gheorghe, București.

♫ **COMPUNE** muzică de scenă, vocal-simfonică, corală și muzică ușoară. Semnează, de asemenea, partituri corale de muzică religioasă, precum: *Cântările Sfintei Liturghii după Sfântul Ioan Gură de Aur, pentru cor mixt în Sol major*. Cu o prefață de Viorel Cosma, Onești, 1995; *Hristos a Înviat, Apărătoare Doamnă, De Tine se bucură, Irmoasele Praznicelor Împărătești și Pricesnele: Ridica-voi ochii mei, Rugăciunea lui Iisus, Eu Te voi lăuda*.

A CULES peste 400 de cântece vocale și melodii populare instrumentale, din care armonizează, pentru formații și grupuri corale, peste 200 de piese.

A scris articole ocazionale în ziarele și revistele: *Drum Nou* (Brașov), *Flacăra* și *Clubul* (București).

✂ **CONSEMNARE:** „Activitatea artistică și-a desfășurat o întreagă viață în centre mărunte din provincie, fără prea mare tradiție muzicală, ca Sebeș – Alba, Făgăraș, Alba Iulia, Orașul Victoria, Onești. A condus zeci de coruri muncitorești și țărănești din Viștea de Jos, Arpașu de Jos, Ucea de Sus, dar mai ales a desfășurat o susținută activitate didactică, conducând formații școlare” (Viorel Cosma, 1996).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Constantin Catrina, *Câteva rânduri despre Festivalul muzical „Gheorghe Dima”*, în *Drum Nou*, Brașov, 5 sept. 1957; Petre Brâncuși, *Un compozitor talentat* [Ion Cunțan], în *Cultura Poporului*, București, nr. 6, 1957; Norbert Petri, *Compozitorii județului Brașov*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 812, iunie 1958; *Dicționarul personalităților băcăuane*, în *Ateneu*, Bacău, nr. 1, 1984; Octavian Lazăr Cosma, *Universul muzicii românești, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România (1920-1995)*, p. 293; Viorel Cosma, *Aniversări: Ion Cunțan*, în *Act. Muz.*, București, nr. 78, 1993, p. 2; Corneliu Cristea, *Armonii*, în *Act. Muz.*, București, nr. 117, 15 ian. 1995; Dorin Arghir, *Ecouri ale „Armoniei”*, în *Act. Muz.*, București, nr. 132, 1 sept. 1995; Mircea M. Bădulescu, *La Biserica Visarion. Din nou concert*, în *Act. Muz.*, București, nr. 135, 15 oct. 1995; Dorin Arghir, *Duminica Sfinților Români*, în *Act. Muz.*, București, nr. 156, 15 oct. 1995; Viorel Cosma, *Interpreți din România. Lexicon*, vol. I (A-F), București, Edit. Galaxia, 1996, pp. 205-206; Iosif Sava, *Luminița Vartolomei, Mică enciclopedie muzicală*, Craiova, Edit. Aius, 1997, p. 92; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*. Vol. II, (COC-E), București, Edit. Muzicală, 1999, pp. 130-132; Domin Adam, *Cultura muzicală bisericească în Eparhia Alba Iulia*, Edit. Aeternitas, 2003, pp. 206-212; Viorel Cosma (în colab. cu Luminița Vartolomei și Constantin Catrina), *Enciclopedia Muzicii Românești*, Vol. 1 (A-B), București, Edit. Arc 2000, 2005, p. 276.

D

Dariu Ioan (n. 20 iul. 1855, Peștera-Bran, d. ?), învățător, publicist și autor de manuale școlare. A studiat la Școala Normală din Sibiu, după care a fost învățător la Sita Buzăului (1875), Satulung – Săcele (1877-1885), iar între anii 1886-1931, la Școalele Centrale Române din Brașov. A semnat mai multe lucrări didactice, între care și *A treia carte de citire*, în colaborare cu Andrei Bârseanu.

A fost redactor responsabil la revista *Școala și Familia* (1887) și a publicat, în mai multe ediții, câteva culegeri de cântece (versuri): *Arion sau Culegere de cânturi naționale*, Brașov, Edit. Librăriei H. Zeidner, 1881; *Carte de cântece pentru tinerimea școlară de ambele sexe și de toate gradele. Adunate și aranjate și iar în folosul ei date. Edițiune școlară cu totul nouă*, Brașov, Edit. Librăriei H. Zeidner, 1900; *Carte de cântece diverse pentru toți și pentru toate adunate și aranjate*, Brașov, 1900, Edit. Librăriei H. Zeidner, 1900; *Cântece populare pentru tinerime. Ediție nouă*, Brașov, Ed. Librăriei Ciurcu, 1908. Deși nu dispunea de cunoștințe muzicale, încât să dea „fraților învățători o colecțiune și cu melodiile de lipsă, adică puse pe note, I. Dariu stabilește 14 reguli de predare și învățare a cântecului de către școlari, pe care le publică pentru prima dată, în *Arion...*, 1881.

📖 **STUDII ȘI ARTICOLE:** *Noțiuni de estetică [Muzică]*, în *Noua Bibliotecă Română. Jurnal beletristic-literar*, Brașov, Tom. I, nr. 9, 1882-83, pp. 201-202; 222-225.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 245, 19/31 decembrie 1884, p. 4; Cornel Diaconovici, *Enciclopedia Română*, Tom II, Sibiu, 1900, p. 104; Onisifor Ghibu, *Școala românească din Transilvania și Ungaria*, București, 1915, pp. 57-58; Onisifor Ghibu, *Școala românească din Transilvania. Dezvoltarea ei istorică și situația ei actuală*, București, 1915, pp. 57-58; Lucian Predescu, *Enciclopedia Cugetarea*, București, Edit. Cugetarea – Georgescu Delafras, 1940, p. 256; Cornelia Mateescu, *Prima revistă*

pedagogică: *Școala și Familia*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8088, 10 ian. 1971, p. 2; *Cărturari brașoveni* (sec. XV-XX). *Ghid biobibliografic*, Brașov, CJCES-Biblioteca Municipală, 1972, pp. 73-74; V. Popeangă, *Școala românească din Transilvania în perioada 1867-1918 și lupta sa pentru unire*, București, Edit. Did. și Ped., 1974, pp. 57-58; Constantin Catrina, *Cântecele transilvănenilor pentru Independență națională*, în SCIA (s.TMC), București, tom 24, 1977, pp. 142-152; Idem, *Culegerile lui Ioan Dariu*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10004, 29 mart. 1977, p. 3; Silvia Popa, Constantin Catrina, *Folclor în Gazeta Transilvaniei*. Indice bibliografic. Cuvânt înainte de Iordan Datcu, Edit. Biblioteca Județeană Brașov, 1978, pp. XV-XVI; M.N. Rusu, *Dicționarul scriitorilor brașoveni* (IV), în *Brașovul Literar și Artistic*, III, Brașov, CJCES, 1980, pp. 64-65; Constantin Catrina, *Privire asupra unui capitol de învățământ muzical românesc la Brașov (1850-1918)*, în *Studii de Muzicologie*, vol. XIX, București, Edit. Muzicală, 1985, pp. 230-232; I. Hagiu, *Dicționar al presei literare românești (1790-1982)*. Argument de Ion Dedu Bălan, București, Edit. Științifică și Enciclopedică, 1987, p. 329; Vasile Vasile, *Pagini nescrise din istoria pedagogiei și a culturii românești. O istorie a învățământului muzical*, București, Edit. Did. și Ped. R.A., 1995, p. 210; Iordan Datcu, *Dicționarul etnologilor români. Autori. Publicații periodice. Instituții. Mari colecții. Bibliografii. Cronologie*, Ed. a II-a, revăzută și mult adăugită, București, Edit. Saeculum I.O., 2006, p. 299.

Deda Edmond (n. 23 aprilie 1920, București – d. 29 septembrie 2006, București), compozitor, profesor, pianist, cântăreț și dirijor. De-a lungul carierei sale de muzician profesionist (și prolific), Edmond Deda a fost între anii 1972 – 1980 și profesor de pian și canto la Școala Populară de Artă „Tiberiu Brediceanu” din Brașov. Între cursanții săi talentați, îi menționăm pe Doina Limbășan, Lucian Lepșa ș.a.

A inițiat și condus, la Brașov, cercul *Prietenii muzicii românești*. „Dincolo de toate acestea – apreciază muzicianul Alexandru Șipa – el, [Edmond Deda] este un remarcabil dascăl”.

✍ **CONSEMNARE:** „Doresc să-i apăr pe elevii mei de diletantism, de imitarea unor interpreți la modă, pentru a-i forma ca personalități muzicale

distincte, pentru a-i face să înțeleagă că muzica ușoară e și o «știință», nu numai o artă, cu o nostalgie aparte, cu un studiu specializat, pornind de la aptitudini, talent și cele mai elementare noțiuni de teorie, armonie și forme muzicale” (Edmond Deda – Alex. Șipa, 1978).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Edmond Deda, *Parada muzicii ușoare românești*, București, Edit. Muzicală, 1968; idem, *Cerbul de Aur. 50 de autografe*, București, Edit. Litera, 1970; Alexandru Șipa, *Tineri interpreți brașoveni pe scena Ateneului Român*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10274, 1 febr. 1978, p. 2; idem, *Exemplul maestrului [Edmond Deda]*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10292, 22 februarie 1978, p. 22; Constantin Răsvan, *Teatrul Muzical Brașov. „Te iubesc, Maria” de Edmond Deda*, în *Astra*, Brașov, nr. 2, 1983; Alexandru Șipa, *Jazz, între agonie și extaz. 30 de ani de jazz & blues în România*, București, Edit. Paralela 45, 2002, pp. 394-400.

Dima Gheorghe (n. 28 septembrie 1847, Brașov – d. 4 iunie 1925), profesor, dirijor, compozitor, cântăreț și pianist.

A studiat la Politehnica din Viena și Karlsruhe; a urmat, în particular, cursuri de belcanto cu Heinrich Giehre (Baden) și Otto Uffmann (Viena), iar la Graz studii speciale de armonie și contrapunct cu Ferdinand Thieriot. Este angajat la Opera din Klagenfurt, unde interpretează rolurile lui *Marcel* din opera *Hughenoții* și *Bertram* din *Robert le diable*.

S-a perfecționat la *Leipziger Konservatorium* (1872-1873 și 1878-1880), unde i-a avut ca profesori pe Carl Reinecke (pian și compoziție), Solomon Jadassohn (armonie și contrapunct), Alfons Richter (armonie), Friedrich Rebling (canto) ș.a.

Este numit profesor de muzică la Școlile Centrale Române și dirijorul Corului de la Biserica Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului, și la Reuniunea de Gimnastică și Cântări (1874-1878 și 1899-1914). Între anii 1881-1899, este dirijor al Corului de la Catedrala Ortodoxă, profesor de muzică vocală la Institutul Pedagogic-teologic din Sibiu (1881-1899) și dirijorul corului *Hermannstädter Männergesang-Verein* din Sibiu (1885-1888) etc.

În perioada noiembrie 1906 – 7 ianuarie 1907, G. Dima înființează la Viena, în cadrul Capelei Române-ortodoxe, un dublu cvartet mixt. Acest grup coral va da răspunsurile liturgice cu prilejul sfințirii Capelei „în a doua zi de Bobotează a anului 1907...”.

După Marea Unire de la 1918, este numit directorul Conservatorului de Muzică și Artă Dramatică din Cluj, profesor pentru ansamblu coral (1919-1925).

A notat și a prelucrat cântece tradiționale românești. A susținut mai multe concerte vocale la Brașov, Iași, Lugoj etc. și a semnat articole și cronici de concert în ziarele și revistele vremii: *Telegraful Român* și *Luceafărul* (Sibiu), *Revista Teatrală* (Brașov), *România Muzicală* (București) și în *Anuarul Seminarului Arhiepiscopical din Sibiu* (1897-1898).

♫ **MUZICĂ VOCAL-SIMFONICĂ:** *Hora* (1882), pentru cor mixt și pian/orchestra, v. de V. Alecsandri, p.a. Sibiu, 1882; *Mama lui Ștefan cel Mare* (1884), baladă pentru bas, mezzosoprană, cor mixt și pian/orchestra, v. de D. Bolintineanu, p.a. Sibiu, 1884; *Cantată la jubileul de 50 de ani al Gimnaziului Gr.Or.Român din Brașov*, op. 8 (1900), pentru cor mixt, solo de tenor și orchestra, v. de A. Bârseanu, p.a. Brașov, 28 mart. 1900; *Salvum fac regem, Domine* (1902);

MUZICĂ CORALĂ LIRICĂ: *Între piatra Detunată* (1874), c.b.; *Adunarea* (1875), c.b.; *Ce ți-am făcut acum* (1876), c.m.; *Două inimi nu-mi dau pace* (1876), c.m.; *Imn festiv* (1887), c.m., v. de Zaharia Boiu, Viena, 1887; *3 Colinde populare* (1888), c.m./c.b.; *Cântece populare și melodii vechi românești*, c.m.; *Caietele I-X*, București, Edit. Jean Feder; *Primăvara*, c.m., v. de V. Alecsandri, Craiova, Edit. Scrisul Românesc, 1930; *Ziua ninge*, c.m., v. de V. Alecsandri, Craiova, Edit. Scrisul Românesc, 1930 și în revista *Muzica* (supliment), București, nr. 2, 1957; *Gheorghe Dima. Opere alese*. Ed. critică de Viorel Cosma, București, ESIP, 1958. Acest volum cuprinde: **CORURI BĂRBĂTEȘTI** (*Cucule cu pană sură; În zadar alerg pământul; Hai în horă; Toată iarna, ger și frig; Scumpă, dragă copilă*) și **CORURI MIXTE** (*Cucuruz cu frunză-n sus; Hei, leliță, din cel sat; Nu m-ar arde dorul; Anicică de la moară; Căraușul; Două inimi nu-mi dau pace; Ce faci Ioană?; Hora; Ziua ninge; Primăvara; Mama lui Ștefan cel Mare*). Petre Marcel Vârlan, *Șase coruri a cappella*, v. e. după George Dima (Cuprins: *Copilul și floarea; Albina; Cântecele iezilor; Cântecele melcilor; Plugul și Îngerul*), Brașov, Univ. Transilvania, 2006.

✠ **MUZICĂ CORALĂ RELIGIOASĂ:** *Patru cântări funebre* (1878), c.m.; *Liturghia Sf. Ioan Crisostom* (1885), c.b., Viena, 1885; *Cântări funebre*, c.m., Craiova, Edit. Scrisul Românesc, 1930; *Patru pricesne*, c.m., Craiova, Edit. Scrisul Românesc, 1930; *Liturghia Sf. Ioan Gură de Aur în La major*, c.m., București, Edit. Jean Feder; *Irmosul Crăciunului*, c.m., Viena, Edit. Joseph Eberle; *Irmosul Floriilor*, c.m., Viena, Edit. Joseph Eberle; *Irmosul Înălțării Domnului*, c.m., Viena, Edit. Joseph Eberle; *Irmosul Intrării în Biserică*, c.m., Viena, Edit. Joseph Eberle; *Irmosul Bunei Vestiri*, c.m., Viena, Edit. Joseph Eberle; *Acela ce cu adâncul înțelepciunii*, c.m., Viena, Edit. Joseph Eberle; *Cântări bisericești*, c.m., vol. 1-2, Craiova, Edit. Scrisul Românesc, 1980; *Cântări liturgice*, c.m., București, Edit. Jean Feder.

✍ **CONSEMNARE:** „Pentru un ascultător imparțial, madrigalele lui Dima apar drept adevărate capodopere ale genului, aducând în muzica noastră mireasma artei polifonice din epoca Renașterii. Expresia elevată, plasticitatea, sinceritatea, spontaneitatea reprezintă câteva din însușirile pieselor sale. Dima era un muzician instruit la cea mai severă școală germană, ceea ce se soldează cu o rigoare a legilor muzicale în compoziție... Punctul culminant al creației vocal-instrumentale a lui G. Dima este *Mama lui Ștefan cel Mare*, datorită caracterului proeminent dramatic al muzicii și tensiunii interioare. Această lucrare suscită și astăzi interes artistic. Dima, veritabil dramaturg, a îmbinat cu pricepere posibilitățile expresiei vocale cu forța de plasticitate a aparatului orchestral.

G. Dima a fost un intelectual cu un larg orizont. Fire comunicativă, sensibil la frumos și înzestrat cu alese însușiri umane, Dima a întreținut strânse relații cu scriitori, artiști, oameni de știință ai vremii” (O.L. Cosma, 1976).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Ioan Slavici, *Concertul „Reuniunii Române de Cântări din Sibiu”*, în *Tribuna*, Sibiu, nr. 5, 20 apr./2 mai 1884, p. 18; Matei Voileanu, *Bene merenti clasa I*, în *Telegraful Român*, Sibiu, nr. 65, 1895, p. 257; Matei Voileanu, *George Dima*, în *Telegraful Român*, Sibiu, nr. 96, 1899, p. 321; *Prolegomenul festivităților pentru Jubileul de 50 de ani al Gimnaziului Gr.Or.Român din Brașov* (26-27 iulie 1900), în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 137, 20 iunie 1900; C. Diaconovici, *Enciclopedia*

Română, Sibiu, Edit. și Tiparul lui W. Krafft, 1900, pp. 164-165; Iacob Mureșianu, *Concertul Reuniunii Române de Cântări din Brașov*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 280, 18/31 dec. 1904, p. 2-3; Sextil Pușcariu, *George Dima*, în *Luceafărul*, Sibiu, nr. 14-16, 1904, pp. 271-272; Alexandru Bogdan, *G. Dima, Liturghia în La major*, în *Gazeta Transilvaniei*, 1908; *George Dima*, în *Revista Teatrală*, Brașov, nr. 3, 1913, pp. 197-198; Oct. C. Tăslăuanu, *Muzica românească. De vorbă cu dl. Gh. Dima*, în *Luceafărul*, Sibiu, nr. 16, 1913, pp. 203-204; B.L. Sărbătorirea compozitorului ardelean G. Dima, în *Dacia*, București, nr. 3, 1918, p. 3; Mihail Gr. Poslușnicu, *Cu prilejul sărbătoririi lui Gheorghe Dima*, în *Moldova*, Iași, nr. 3-4, 1922; *Sărbătorirea maestrului G. Dima. Discursul d-lui dr. Sextil Pușcariu. Discursul d-nei Lucia Cosma. Discursul directorului Teatrului Național din Cluj, Zaharia Bârsan*, în *Gazeta Transilvaniei*, nr. 98, 9 mai 1922, p. 1; *Un apostol. [G. Dima]*, în *Gazeta Transilvaniei*, nr. 97, 6 mai 1922, p. 1; *Viața și activitatea maestrului G. Dima. Date biografice. Activitatea și operele sale*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 97, 6 mai 1922, pp. 1-2; S. Stanca, *Gheorghe Dima – jubileul activității sale de 40 de ani*, Cluj, Tip. S. Bornemisa, 1922; Emil Isac, *Gheorghe Dima*, în *Universul*, București, nr. 135, 15 ian. 1925, p. 2; *Gheorghe Dima [Necrolog]*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 58, 7 iun. 1925, pp. 1, 3; I. Pricu, *Doliul brașovenilor. La moartea lui Gh. Dima*, în *Societatea de Mâine*, Cluj, nr. 2, 1925; Sextil Pușcariu, *Un mare animator. George Dima*, în *Tribuna*, Cluj, nr. 51, 23 dec. 1925; V. Bogrea, *La sicriul lui Gheorghe Dima*, în *Transilvania*, 1925, pp. 299-300; *Viața și opera maestrului Gh. Dima povestită de el însuși*, în *Societatea de Mâine*, Cluj, nr. 2, 1925; Mihail Gr. Poslușnicu, *Istoria muzicii la Români*, București, Edit. Cartea Românească, 1928, pp. 419-434; V.L. Bologa, *Musicescu, Dima și muzica populară*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 1, 1929, pp. 53-60; Ana Voileanu-Nicoară, *Un înfăptuitor, compozitorul G. Dima*, în *Societatea de Mâine*, Cluj, nr. 5, 1931; Alma Cornea, *Gh. Dima*, în *Curierul Muzical*, București, nr. 5, 1933; Marțian Negrea, *Gheorghe Dima*, în *Muzică și Poezie*, București, nr. 1, 1936; Lucian Predescu, *Enciclopedia României. „Cugetarea”*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, pp. 269; Tudor Ciortea, *Ardelenii în muzică*, în *Transilvania*, Sibiu, nr. 7-8, 1942, p. 576; [Ana Voileanu-Nicoară], *Apel [pentru compunerea și publicarea unei vaste*

biografii a neuitatului compozitor, dirijor de cor, profesor, eminent român și mare om, care a fost Gheorghe Dima...], în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 15, 1943, p. 5; Ion Gherghel, *De la George Dima – la „Corul Dima”*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 31, 24 aprilie 1943, pp. 2-3-4; A.P. Bănuț, *George Dima. Contribuții la cunoașterea vieții și operei sale*, în *Muzica* (supliment), nr. 9-10-11-12, 1955; Ana Voileanu-Nicoară, *G. Dima. Viața și Opera*, București, ESPLA, 1957; Constantin Zamfir, *Atitudinea lui G. Dima față de muzica populară*, în *Revista de Folclor*, București, nr. 1, 1958; Gheorghe Dima. *Opere alese*. Ed. crit. de Viorel Cosma, București, ESIP, 1958; Maria Enescu, *Popas la Casa Memorială „Gheorghe Dima”*, în *Drum Nou*, nr. 6218, 26 dec. 1964, p. 2; *Correspondență inedită*, în *Tribuna*, Cluj, nr. 51, 1965, p. 5; Romeo Ghircoiașiu, *George Dima, stilul romantic și școala muzicală românească*, în *Tribuna*, Cluj, nr. 51, 23 dec. 1965; Doru Popovici, *Muzica corală românească*, București, Edit. Muzicală, 1966, pp. 43-46; A.P. Bănuț, *Gheorghe Dima*, în *Astra*, Brașov, nr. 11, 1967; A.P. Bănuț, *Gheorghe Dima. Scrisori inedite*, în *Astra*, Brașov, nr. 11, 1967, p. 17; Doru Popovici, *Ideea libertății și unității naționale în creația corală a precursorilor*, în *Muzica*, București, nr. 5, 1967, p. 36; Doru Popovici, *Muzica corală românească*, în *Astra*, Brașov, nr. 5, 1967, p. 12; Vlad Sava, *Un înaintaș al muzicii culte românești. 120 de ani de la nașterea compozitorului Gheorghe Dima*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 7081, 10 oct. 1967, p. 2; Dan Popovici, Costin Mioreanu, *Începuturile muzicii culte românești*, București, Edit. Tineretului, 1967, pp. 160-162; Mircea Băltescu, *Figuri de elevi și profesori ai Liceului care au contribuit la Unirea Transilvaniei cu România*, în *Anuarul Liceului nr. 1 din Brașov la al 18-lea an școlar 1967-1968*, Brașov, 1969, pp. 113-121; Zeno Vancea, *Creația muzicală românească, sec. XIX-XX*, vol. 1, București, Edit. Muzicală, 1968, pp. 134-145; Rodica Oană-Pop, *Personalitatea lui G. Dima în lumina unor publicații ale epocii sale*, în *Lucrări de Muzicologie*, Cluj, Conservatorul de Muzică G. Dima, nr. 5, 1969, pp. 15-26; Gemma Zinveliu-Donea, *Gh. Dima inedit*, în *Astra*, Brașov, nr. 6, 1970, p. 15; George Sbârcea, *Gheorghe Dima – compozitor îndrăgit la Piatra Neamț*, în *Ceahlăul*, Piatra Neamț, nr. 745, 16 iul. 1970; Valeriu L. Bologa, *Pentru a-l înțelege pe George Dima*, în *Steaua*, Cluj, nr. 8, 1971, pp. 10-11; Ana Voileanu-Nicoară, *Chipuri și mărturii*, București, Edit. Muzicală, 1971;

Constantin Cuza, Maria Lambucă, *Societatea pentru Crearea unui Fond de Teatru Român*, Braşov, CJCP-Braşov, 1971, pp. 121-122; Gheorghe Şoima, *125 de ani de la naşterea compozitorului Gh. Dima*, în *Telegraful Român*, Sibiu, nr. 39-40, 15 oct. 1972, p. 3; Ion Chirilă, *Concert şi recital omagial [G. Dima]*, în *Drum Nou*, Braşov, nr. 8631, 10 oct. 1972, p. 3; Iosif Sava, *Aniversarea Gheorghe Dima*, în *Muzica*, Bucureşti, nr. 12, 1972, pp. 28-29; Octavian Lazăr Cosma, *Istoricul unui cântec patriotic: „Mama lui Ştefan cel Mare”*, în *Studii de Muzicologie*, Bucureşti, vol. 8, 1972, pp. 71-93; Tudor Ciortea, *Amintiri despre Dima*, în *Astra*, Braşov, nr. 10, 1972, p. 13; Vasile Donose, *Amintirea unui mare muzician. 125 de ani de la naşterea lui Gheorghe Dima*, în *Scân-teia*, Bucureşti, nr. 9285, 30 sept. 1972, p. 4; Zeno Vancea, *Locul şi rolul lui Gheorghe Dima în muzica românească. La împlinirea a 125 de ani de la naşterea sa*, în *Muzica*, Bucureşti, nr. 11, 1972, pp. 3-5; *Cărturari braşoveni (sec. XV-XX). Ghid biobibliografic*, Braşov, CJCES-Bibl. Municipală, 1972, pp. 78-79; Constantin Catrina, *Sărbătorirea lui George Dima la Braşov*, în SCIA (s.TMC), Bucureşti, nr. 2, 1973, p. 235; George Sbârcea, *George Dima în lumina corespondenţei sale*, în *Transilvania*, Sibiu, nr. 7, 1973, p. 43; George Sbârcea, *George Dima în lumina corespondenţei sale. Patrimoniu documentar*, în *Transilvania*, Sibiu, nr. 7, 1973, pp. 43-45; Mircea Gherman, *Gheorghe Dima – aspecte ale creaţiei de lied*, în *Muzica*, Bucureşti, nr. 1, 1973, pp. 5-7; Gemma Zinveliu, *Contribuţii la cunoaşterea activităţii lui G. Dima şi Ciprian Porumbescu la Braşov (1873-1883)*, în *Studii de Muzicologie*, vol. 9, Bucureşti, Edit. Muzicală, 1973, pp. 195-209; Constantin Zamfir, *George Dima, un muzician şi om de cultură*, Bucureşti, Edit. Muzicală, 1974; Hans Peter Türk, *Paul Richter*, Bucureşti, Kriterion Verlag, 1975, p. 31; Constantin Catrina, *George Dima, ctitorul bibliotecilor muzicale româneşti din Braşov*, în SCIA (s.TMC), Bucureşti, nr. 1976, pp. 162-167; Dan Smântânescu, *Scrisori inedite ale unor muzicieni români*, în *Studii de Muzicologie*, vol. 11, Bucureşti, Edit. Muzicală, 1976, pp. 366-402; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii româneşti*, vol. 4 (1859-1898), Bucureşti, Edit. Muzicală, 1976, pp. 242-350; 381-386; Lenuţa Repanarici, Constantin Catrina, *Personalităţi ale culturii braşovene: Gheorghe Dima. Bibliografie*, Bucureşti, CJCES-Bibl. Jud., 1977; Mihai Manolache, *Gh. Dima şi rolul corului bisericesc de la parohia Sf. Nicolae*

din Șcheii Brașovului, în *BOR*, București, nr. 1-2, 1978, pp. 99-111; Traian Mârza, *George Dima și folclorul*, în *Lucrări de Muzicologie*, vol. 15, Cluj-Napoca, Conservatorul de Muzică G. Dima, 1979, pp. 13-24; Valeriu Braniște, *Correspondență, 1895-1901*, vol. 2, Ed. îngr., note și comentarii de Valeria Căliman și Gheorghe Iancu, Cluj-Napoca, Edit. Dacia, 1986; Viorel Cosma, *Răsfoind arhivele muzicale G. Dima și Ersilia Roșca*, în *Luceafărul*, București, nr. 14, 8 apr. 1989, p. 3; Viorel Cosma, *Interpreți din România. Lexicon*, vol. I (A-F), București, Edit. Galaxia, 1996, pp. 228-230; Constantin Catrina, *Gheorghe Dima în pagini de corespondență*, în *Muzica*, București, nr. 4, 1997, pp. 71-85; Gabriela Ocneanu, *Elemente de cânt psaltic în opusurile postume ale lui Gheorghe Dima*, în *Byzantion Romanicon*, Iași, Universitatea de Arte George Enescu, Edit. Artes, 1999, pp. 84-88; Horia Cristian, *Zur Geschichte der Kronstädter Philharmonischen...*, în *Beiträge zur südosteuropäischen Musikgeschichte*, München, Edit. Musik Südest, 2001, pp. 148-157; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. 2 (C-E), București, Edit. Muzicală, 1999, pp. 186-193; Simon Toma, *Monografia Colegiului Național „Andrei Șaguna” Brașov*, Brașov, Edit. Concordia, 2000, pp. 294-296; Vasile Oltean, *Trei oameni de seamă: Gheorghe Dima, Sextil Pușcariu, V. Onițiu*, în *Monitorul de Brașov*, Brașov, nr. 618, 24 iun. 2000; Mircea Păcurariu, *Cărturari sibieni de altădată*, Cluj-Napoca, Edit. Dacia, 2002, pp. 283-288; Gheorghe C. Ionescu, *Muzica bizantină în România. Dicționar cronologic*, București, Edit. Sagittarius, 2003, pp. 241-246; Adrian Pop, *Recviem românesc*, Cluj-Napoca, Edit. Media Musica, 2004, pp. 83-97; Nicolae Dura, *Biserica trăită departe. Viața religioasă a românilor din Austria*, București, EIBMBOR, 2005, pp. 263-266; Alina Monica Sgorcea, *Gheorghe Dima, simbol al afirmării românești la Sibiu*, în *Muzica*, București, nr. 4, 2006, pp. 105-122; Constantin Catrina, *Cântece pentru copiii noștri...*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 4856, 15-16 iul. 2006, p. 2F; Vasile Oltean, *Tiberiu Brediceanu despre Gheorghe Dima*, în *Astra*, Brașov, nr. 13, 2007, p. 25; George Pascu, *Viața muzicală interbelică*, Iași, Edit. Artes, 2007, 136-156; Claudia Pop, *Retorica creației compozitorului Gheorghe Dima*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 7, 2008, pp. 269-275; Mariana Popescu, *Sinteze privind arta și tehnica dirijorală corală în muzica românească*, Constanța, Edit. Europolis, 2008, pp. 61-62; Jean

Lupu (în colab.), *Dicționar Universal de Muzică*, București-Chișinău, Edit. Litera Internațional, 2008, p. 391; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, București, Edit. Basilica, 2010, pp. 263-264; Vasile Oltean, *Configurația istorică și bisericească a Brașovului (Sec. XIII-XX)*, Brașov, Edit. Andreiana, 2010, pp. 463-464;

● **Discografie:** *Madrigalul cântă copiilor* (dirijor: Marin Constantin), *Ziua ninge* (EDC 237), Electrecord, București; Alte interpretări: Corul de copii *Camerata Infantis* și Corul Mixt de Cameră *Gheorghe Dima* (dirijor: Nicolae Bica): *Ziua ninge*, *La mijloc de codru des* și *Primăvara*, (EDC 267), Electrecord, București; Corul *Camerata Infantis* și Corul *Camerata Academică* (dirijor: Nicolae Bica): *Hai în horă* (ECD 305); *Creații corale românești* (dirijor: Alexandru Șumski): *Ziua ninge*, (II-CD3, SMEI Studio, București); (EDC 261): Interpretează corul *Antifonia* al Academiei de Muzică Gh. Dima din Cluj-Napoca, dirijor Constantin Râpă: *Irmosul Învierii*; *Irmos la Schimbarea la Față*; *Irmosul la Înălțarea Sfintei Cruci*; *Irmosul Adormirei Maicii Domnului*; *Cu trupul lui Hristos* cu solo de bas; *La nașterea lui Hristos*; *La Sfintele Paști*; *La Intrarea Maicii în Biserică*; *Stăpână primește*; *Axionul la Sâmbăta Patimilor*; *Irmosul Înălțării Domnului*; *Irmosul Botezului*; *De Tine se bucură*; *Irmosul Bobotezei*; *Irmosul Bunei Vestiri*; *Irmosul Floriilor*; *Irmosul Înălțării Domnului*; *Pre Arătătorul*; *Irmosul Crăciunului*; *Irmosul Rusaliilor*; *Irmosul Crăciunului*, pentru cor mixt, Viena, Edit. Joseph Eberle; *Irmosul Floriilor*, pentru cor mixt, Viena, Edit. Joseph Eberle; *Irmosul Învierii în Biserică*, pentru cor mixt, Viena, Edit. Joseph Eberle; *Irmosul Bunei Vestiri*, pentru cor mixt, Viena, Edit. Joseph Eberle; *Liturghia Sf. Ioan Gură de Aur în La major*, pentru cor mixt, București, Edit. Jean Feder (EDC 231), interpretează Corul *Antifonia* al Academiei de Muzică Gh. Dima din Cluj-Napoca, dirijor: Constantin Râpă; *Din lumea copiilor*: *Îngerul*, *Cântecul melcilor*, *Albina*, *Plugul*, *Copilul și floarea* (Studio-Isac, Brașov, 2008); *Doinița*, *De ce nu-mi vii*, *Groza* (ECE 01310); *O, ce veste minunată* (DG-ECE 04191); *La mijloc de codru des*, *Ziua ninge*, *Cucuruz cu frunza-n sus*, *Hai în horă*, *Fântâna cu trei izvoare* și *Ce te legeni codrule?* (ECE 0959); *Cântece pentru voce și pian* (ECE-230).

Dima Maria (n. 1862, Sibiu – d. 22 februarie 1934, Cluj), cântăreață și pianistă. Urmează *Conservatorul de Muzică de la Leipzig*, unde va lua lecții de la celebra cântăreață wagneriană Augusta Goltze (1840-1905).

A fost membră activă a Reuniunilor de muzică și cântări din Sibiu (1881-1899) și Brașov (din toamna anului 1899 și până în 1914).

Ca solistă cu voce de alto, a interpretat diferite partituri corale, vocal-simfonice și de operă: R. Weinwurm – *Cântece toscane*; G. Rossini – *Stabat mater dolorosa*; N.W. Gade – *Dor de primăvară*; A. Romberg – *Clopotul* (*Das Lied von der Glocke*); Felix Mendelssohn-Bartholdy – *Paulus*; Max Bruch – *Arie din Odiseus pentru alto*; P. Mascagni – *Cavalleria rusticana*; G. Dima – *Mama lui Ștefan cel Mare*; *Cantată la jubileul de 50 de ani al Gimnaziului Gr.Or.Român din Brașov, op. 8, pentru cor mixt, solo de tenor și orchestră, versuri de Andrei Bârseanu (n.a., Brașov, la 28 martie 1900)*; *Irmosul de Crăciun*, în colab. cu *Corul Bisericii Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului*, dirijor prof. Nicolae Oancea (n. 18 martie 1891, Brașov – d. 1954, Brașov).

Începând cu anul școlar 1919, devine profesoară de pian secundar la *Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din Cluj*.

Participă la unele turnee muzicale întreprinse de George Dima.

TRADUCERI: Semnează câteva librete de opere, traduse din limba germană: *Fidelio*, *Walkiria*, *Regina din Saba*; de asemenea, traduce din română în limba germană libretul operei *Năpasta* de Sabin V. Drăgoi. Mai semnează *De dragul mamei*, dramă într-un act.

Traduce, de asemenea, în limba germană, un mănunchi din poeziile eminesciene, pe care G. Dima le-a înveșmântat apoi cu măiestriile lui sonorități vocale și pianistice: *Dorința*, *De ce nu-mi vii?*, *Peste vârfuri*, *Și dacă ramuri bat în geam*, *Somnoroase păsărele*.

Pentru finalizarea traducerii versurilor create de poetul Mihai Eminescu (1850-1889), Maria Dima a purtat o susținută corespondență cu filozoful, esteticianul și criticul literar român Titu Maiorescu (1840-1917). Dintr-o asemenea împrejurare, se păstrează câteva scrisori adresate de Maria Dima lui Titu Maiorescu (BAR – Cabinetul de Manuscrise, București, Fondul T. Moiescu).

✍ **CONSEMNARE:** „Pe Maria Dima, generația de după război n-a cunoscut-o. N-avea de unde s-o cunoască. Cu sufletul zdrobit de loviturile sorții, trecând de la Brașov la Cluj – alături de tovarășul ei de viață, chemat în fruntea Conservatorului de muzică de acolo – viața ei din anii din urmă se răslețise de tot ce ar fi putut-o scoate și sălta în unda publicității.

Maria Dima n-a fost însă tot așa. Au fost vremuri când ea era un punct luminos al vieții sociale, artistice, a Sibiului și, îndeosebi, a Brașovului.

Pentru brașovenii generației mai vechi, Maria Dima a fost însă mai mult: a fost sinteza tuturor acestor virtuți și calități. De aceea, golul pe care îl lasă în urma ei cu greu îl va putea umple feminismul pantalonar de azi, rob, în mare parte, unor practice și viții care-l despozează de tot ce forma apanajul sufletului femeiesc, întruchipat atât de frumos de Maria Dima” (Axente Banciu, 1934).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Matei Voileanu, *25 de ani din viața Reuniunii române de muzică din Sibiu*, Sibiu, Tip. Tipografiei Arhidiecezane, 1905, pp. 12-119; Mihail Gr. Poslușnicu, *Cu prilejul sărbătorii maestrului Gheorghe Dima, director la Conservatorul din Cluj*, în *Revista Moldovei*, București, nr. 3-4, 1922, pp. 41-44; idem, *Istoria muzicii la români. De la naștere până-n epoca de consolidare a culturii artistice*, București, Edit. Cartea Românească, 1928, pp. 419-434; Axente Banciu, *Maria Dima: necrolog*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 3, 1934, pp. 240-241; [Informații referitoare la încetarea din viață a cântăreței și pianistei Maria Dima], în *Adevărul Literar și Artistic*, București, nr. 15-16, 1934, p. 70; *Maria Dima*, în *Brașovul Literar și Artistic*, Brașov, nr. 15-16, 1934, p. 70; Lucian Predescu, *Enciclopedia României. Material românesc. Oameni și înfăptuiri*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, p. 269; A.P. Bănuț, *George Dima. Contribuții la cunoașterea vieții și operei sale*, în *Muzica* (Supliment), nr. 9-10-11-12, București, 1955, pp. 22-24; Ana Voileanu-Nicoară, *George Dima, viața și opera*, București, ESPLA, 1957, pp. 205-206; Constantin Zamfir, *George Dima – muzician și om de cultură*, București, Edit. Muzicală, 1974, pp. 57-65; Constantin Catrina, *George Dima: Scrisori din temniță*, în *Marile evenimente istorice ale anilor 1948 și*

1918 și muzica românească, București, Edit. Muzicală, 1979, pp. 135-148; George Breazul, *Studii și documente*, vol. I, Ed. îngr. și ad. de Titus Moisesescu. Prefață de Gheorghe Firca, București, Edit. Muzicală, 1984, pp. 80, 82-85; Constantin Catrina, *George Dima în pagini de corespondență*, în *Muzica*, București, nr. 4, 1997, pp. 71-83.

Dima Pantelimon (n. 27 iulie 1840, Brașov – d. 6 august 1929, Cluj), fratele mai mare al compozitorului Gheorghe (George) Dima (1847-1925). A fost profesor de matematică la Liceul *Andrei Șaguna* din Brașov, autor de manuale școlare și „în 5 rânduri” dirijorul Reuniunii Române de Gimnastică și Cântări. Pantelimon (Pandele) Dima a cântat la vocea de bas din corul aflat sub bagheta fratelui său, compozitorul, dirijorul, profesorul și cântărețul Gheorghe Dima (1847-1925).

✍ **CONSEMNARE:** „Cu ocazia reactivării Reuniunii Române de Gimnastică și Cântări din Brașov, în fruntea căreia se afla Tiberiu Brediceanu ca președinte, sunt proclamați membri de onoare foștii dirijori Gheorghe și Pandele Dima, precum și reputata solistă a reuniunii, Maria G. Dima... Scrisoarea de mulțumire a lui Pandele Dima... este deosebit de interesantă în conținutul ei, exprimat prin modestul post-scriptum, care constituie un adevărat document istoric al înjghebării și apoi înființării secției corale a susnumitei reuniuni” (Constantin Zamfir, 1974).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Axente Banciu, *Pandele Dima*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 3, 1929, pp. 291-292; *Pantelimon Dima*, în *Anuarul Liceului „Andrei Șaguna”*, Brașov, 1928-1929, pp. 24-255; Constantin Zamfir, *George Dima – muzician și om de cultură*, București, Edit. Muzicală, 1974, pp. 36-37; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii românești*, vol. II (1898-1920), București, Edit. Muzicală, 1983, pp. 244-245; Valeriu Braniște, *Corespondență*, vol. I, Ed. îngr. de Valeria Căliman și Gheorghe Iancu, Cluj-Napoca, 1985; Valeriu Braniște, *Corespondență*, vol. II, Ed. îngr., note și comentarii de Valeria Căliman și Gheorghe Iancu, Cluj-Napoca, 1986.

Dobre Dascălu. A trăit în secolul al XVI-lea, avându-i ca predecesori pe Radu Dascălu și Gheorghe Grămăticul (sec. XV). A fost dascăl și „scolasticus” (persoană cu alese calități cărturărești). Între anii 1541-1572, este psalt la Biserica „Sfântul Nicolae” și dascăl la Școala din Șchei, unde îi învață pe copii *scris-cititul și cântările bisericești*. De-a lungul anilor este preot, protopop, „logofăt de cetate” și „sol al brașovenilor” pentru Muntenia și Moldova. Se deplasează la Curtea lui Petrașcu cel Bun (1554) și Alexandru Lăpușeanu (1555 și 1558).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Candid C. Mușlea, *Biserica Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului*, vol. I (1292-1742), Brașov, Institutul de Arte Grafice Astra, 1943, pp. 66-68; Vasile Stanciu, *Muzica bisericească ortodoxă din Transilvania*, Cluj-Napoca, Edit. Presa Universitaria, 1996, p. 18; Gheorghe C. Ionescu, *Muzica bizantină în România. Dicționar cronologic*, București, Edit. Sagittarius, 2003, p. 31; Vasile Oltean, *Prima școală românească din Șcheii Brașovului*, Iași, Edit. Tipo Moldova, 2004, pp. 71-73; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, Edit. Basilica, 2010, p. 187.

Drăgan Daniel (n. 20 decembrie 1935, Glodeni, jud. Dâmbovița), prozator, poet și publicist.

📖 Semnează articole, interviuri, cronici de carte și de concert, pe care le publică în ziarele și revistele brașovene: *Drum Nou*, *Gazeta de Transilvania*, *Astra* și *Brașovul Literar și Artistic* etc. A scris librete pentru operele: *Trandafirii Doftanei* (1961), *Idolul sfărâmat* (1968), muzica de Norbert Petri și *Dreptul la viață* (1965), alegorie lirică în două acte și un prolog, muzica de Tudor Jarda. A publicat interviuri cu compozitori, muzicologi și interpreți de muzică, precum: Dan Iordăchescu, Viorel Cosma, Ilarion Ionescu – Galați, Tudor Jarda, Helge Bömches, Grigore Leșe (v. *Zodia Interogației*, 20 de interviuri, 2009). În romanele sale: *Apel la memorie* (2007) și *Subreta* (2010), îi evocă cu distincție pe muzicienii cu care a colaborat: Mihai Andriesei (1906-1981), Dinu Niculescu (1909-1963) ș.a.

Inițiază și conduce, personal, diverse activități literar-muzicale, aflate sub genericul *Serile „Astrei” / Serile de la Bogata-Olteană*, la care sunt invitați scriitori, publiciști, muzicieni, pictori, reuniuni muzicale profesionale și de amatori.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Ada Brumaru, *Creația românească. Opera „Trandafirii Doftanei”*, în *Muzica*, București, nr. 4, 1963; Mihai Nadin, *Din țară. Brașov*, în *Muzica*, București, nr. 6, 1963; George Sbârcea, *La Teatrul Muzical din Brașov „Idolul sfârâmat” de Norbert Petri (Libretul de Daniel Drăgan)*, în *Astra*, Brașov, nr. 1, 1968; Ilie Dumitrașcu, *Sentimentul timpului, însemnări de lectură la „Mărgelele roșii” de Daniel Drăgan*, în *Tomis*, Constanța, nr. 1, 1985; Mircea Iorgulescu, *Daniel Drăgan*, în *Brașovul Literar și Artistic*, Brașov, CJCES, 1986, p. 51; Ana Buga, Cristina Sârbu, *Secole de teatru muzical*, București, Edit. Du Style, 1999; *Dicționarul General al Literaturii Române*, vol. II (C-D), Academia Română, București, Edit. Univers Enciclopedic, 2004, pp. 743-744; Daniel Drăgan, *Zodia interogației*, Fundația Culturală Arania, 2009, pp. 185-192; *Referințe*, în Daniel Drăgan, *Mahomed – poveste orientală*, Târgoviște, Edit. Bibliotheca, 2011, pp. 93-94.

Drăgulin Stela Doina (n. 10 ianuarie 1950, Satu Mare), pianistă, profesoară de pian, manager. A studiat muzica la Liceul de Artă din Cluj-Napoca (1965-1969), apoi la Academia de Muzică Gh. Dima din Cluj-Napoca (1964-1973) cu Nina Panieva (pian), Constantin Râpă (teorie-solfegiu), Nicolae Szallay (armonie), Traian Mârza (folclor), Romeo Ghircoiașiu (istoria muzicii). A debutat cu lucrarea: W.A. Mozart – *Concertul pentru pian și orchestră în La major K.V. 488*, acompaniată de Orchestra Simfonică a Filarmonicii din Satu Mare, dirijor: Alexandru Munteanu. A urmat cursuri de perfecționare cu maestrul Rudolf Kerrer (Weimar, 1977), Paulo Bordoni (Assisi, 1985), Fausto Zadra (Trento, 1988). I s-a acordat titlul de Doctor în Muzică de către Academia de Muzică Gh. Dima, cu lucrarea: *Pedagogia de performanță – realizări și perspective în pianistica modernă la sfârșitul secolului al XX-lea* (1997).

Este profesoară de pian la Liceul de Muzică din Brașov (1974-1990); lector univ. la Univ. Transilvania – Facultatea de Muzică Brașov (1990-1993); conferențiar (1993-1996); prof. univ. din anul 1996. În acești ani, a îndeplinit funcțiile de: decan (1992-2000; 2009-); secretar științific (1990-1992; 2008-2009); prorector – relații interne și internaționale ale Univ. Transilvania (2000-2005). Coordonează Compartimentul 2 / Departamentul 17 al Institut.

de Cercetare Dezvoltare Inovare (ICDT, 2008-2010); *Socrates și Leonardo da Vinci* pe Univ. (2000-2005); *Masterul Solistica Instrumentală* (2000-2008); *Masterul Meloterapie*, I.D. (din 2008)) și IFR (din 2012); Studii postuniversitare de interpretare instrumentală și vocală (din 2012); director general al Filarmonicii Brașov (2005-2007).

De asemenea, este membru în numeroase asociații profesionale și științifice din țară și de peste hotare: membru și director al Academiei Americano-Române pentru Artă și Știință (ARA, din 2009); Societatea Internațională pentru Educație Muzicală (ISME); Asociația Europeană a Profesorilor de Pian (EPTA); Societatea Română Mozart; Forumul Național al Instituțiilor de Învățământ Superior Artistic din România; Asociația Internațională Pian Duo; Asociația Culturală România-Germania; Asociația Culturală România-Israel.

Participă la turnee artistice și reuniuni științifice internaționale și conferințe în: Germania, Franța, Anglia, Italia, Japonia, Bulgaria, Cehia, Slovacia, SUA, Canada, Austria, Olanda, Belgia, Elveția, Monaco, Ungaria, Indonezia, Tenerife etc.

Pentru activitatea deosebită și de înaltă ținută artistică, i se acordă numeroase distincții naționale și internaționale: *Titlul de profesor evidențiat acordat de MEJ* (1985); *Premiul Revistei „Astra” Brașov* (1987); *Diploma de Merit a Fundației CIEM – Mozart, Roma* (1987); *Diploma de Onoare a CJM „Città di Stressa”* (1989), precum și *Ordinul Meritul pentru Educație în rang de Mare Ofițer* (2004).

Elevi pe care i-a îndrumat: Horia Mihail, Mihaela Ursuleasa, Alina Elena Bercu, Shwan Sebastian, Botond Szocs.

MUZICOLOGIE (volume); *Pedagogia de performanță – realizări și perspective în pianistica modernă la sfârșitul secolului al XX-lea*. Teză de Doctorat (rezumat), Cluj-Napoca, Academia de Muzică Gh. Dima, Cluj-Napoca, 1997; *Gânduri despre pedagogia pianistică*, Brașov, Edit. CIT, 2000; *Pedalizarea – Știință și artă a pianisticii contemporane*, Brașov, Edit. CIT, 2000; *Tradiție și modernism în meloterapie*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2009; *Considerații stilistice interpretative asupra repertoriului pianistic*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2011.

📖 **STUDII ȘI ARTICOLE DE MUZICOLOGIE ȘI PEDAGOGIE MUZICALĂ:**

Aprecieri asupra pedagogiei pianistice moderne – secolul XX, în *Eseuri de Muzicologie*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 1997, pp. 56-62; *Sugestii pentru profesorul de pian*, în *Eseuri de Muzicologie*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov – Facultatea de Muzică, 1997, pp. 66-70; *Apariția profesorului de pian. Studii și metode*, în *Aniversările muzicii românești*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2006, p. 203-208; *Filarmonica Brașov, trecut-viitor*, în *Portretele muzicii românești*, vol. I, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2006, pp. 60-62; *Parallels between music and language*, în *Artă și știință*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2007, pp. 42-45; *Facultatea de Muzică – tradiție și excelență la moment aniversar*, în *Portretele muzicii românești – 2009*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2009, pp. 56-61; *Sonata in Domenico Scarlatti's Creation (în colab.)*, în *Science and Art in the Informatic Era*, Quebec – Canada, 2011, pp. 304-308; *German influences in Frédéric Chopin's Sonatas (în colab. cu I. Popa)*, în *Proceedings of the International Congress Ara 36th*, Quebec – Canada, 2012, pp. 185-189; *Modern systems of musical analysis*, în *Proceedings of the International Congress Ara 36th*, Quebec – Canada, 2012, pp. 181-185. *Lucrări didactice (cursuri de meloterapie): Introducere în Meloterapie*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2009; *Evoluția în Meloterapie*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2009; *Efectul Mozart*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2010. *Studii și articole de meloterapie: Artist Management*, în *Sesiuni de comunicări științifice 2005-2007*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2007, pp. 325-334; *Engineering the Personality*, în *Sesiuni de comunicări științifice*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2007, pp. 315-324; *Introduction to Qigong, the ancient Chinese way to health*, în *Aniversările muzicii românești*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2007, pp. 223-227; *The piano in chamber music*, în *Bulletin of the Transylvania University of Brașov*, 2007, pp. 851-856; *Gânduri despre Meloterapie*, în *Sesiuni de comunicări științifice*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2008, pp. 19-27; *Introducere în meloterapie*, în *Proceedings*, Polytechnique International Press, Montreal, Quebec, Canada, 2008, pp. 153-157; *Meloterapia în antichitate*, în *Portretele muzicii românești*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2008, pp. 110-119; *Musictherapeutic Indian*

traditions in XXth Century, în *Musicometria – Concepte și tendințe în muzica contemporană*, Edit. Infomarket, Brașov, 2008, pp. 27-36; *Tradiții iudaice și musulmane în Meloterapie*, în *Artă și știință*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2008; *Living in Music*, în *Proceedings*, Polytechnique International Press, Montreal, Quebec, Canada, 2009, pp. 551-554; *Meloterapia – nou context educațional universal*, în *Aniversările muzicii românești*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2009, pp. 59-63; *A new approach to understanding music*, în *Proceedings, International Conference Phoenix – Phe*, Brașov, Edit. Universității Transilvania Brașov, 2010, pp. 163-168; *Medical problems specific to musicians*, în *RevArt.*, 2010, pp. 81-91; *Music and medicine*, în *Journal of Science and Arts*, supliment no. 2 (13), 2010, pp. 109-121; *Psychoterapeutic approaches to music therapy*, în *Proceedings, International Conference Phoenix – Phe*, Brașov, Edit. Universității Transilvania Brașov, 2010, pp. 169-176; *An introduction to the medicine for musicians*, în *Journal of Science and Arts*, supliment no. 1-2 (14), 2011, pp. 61-69; *Biofeedback innovating treatment musicians' medicine*, în *Journal of Science and Arts*, supliment no. 2-3 (15), 2011, pp. 61-69; *Comparative study between music and language*, în *Studia Universitas Babes Bolyai, Musica*, vol. 56 (LVI), 2011, dec., pp. 5-15; *Gifted Children's psychological problems*, în *RevArt*, (13) 2/2011, pp. 74-84; *Management of Musicians' therapy*, în *Bulletin of the Transilvania University of Brașov*, seria VIII: *Art&Sport*, vol. 4 (53), no. 2/2011, Transilvania University Press, Brașov, pp. 39-51; *Modern approaches in Melotherapy: Carl Orff* (în colab. cu Demenescu V.), în *RevArt* (12) 1/2011, pp. 81-93.

✍ **CONSEMNARE:** „Cu studii de specialitate medii și superioare, cu un doctorat în Muzicologie acordat de Academia de Muzică Gh. Dima din Cluj-Napoca (1997), prof. univ. dr. Stela Doina Drăgulin parcurge și încrustează în palmaresul activității domniei sale importante succese artistice, premii și distincții speciale: de la Titlul de „Profesor Evidențiat” (1985) până la Ordinul „Meritul pentru Educație în Rang de Mare Ofițer”, acordat de Președinția României (2004). Ilustră profesoară de pian, Doamna Stela Doina Drăgulin se desfășoară cu o evidentă amplitudine pe un drum artistic la capătul căruia se regăsesc numeroși tineri muzicieni (elevi și studenți), cărora li s-au acordat, în timp, 45 de premii naționale și

internaționale, partiturile interpretate de participanți fiind audiate în peste 260 de concerte și recitaluri susținute în România și 145 de participări în Anglia, Austria, Belgia, Bulgaria, Elveția, Franța, Germania, Italia, Indonezia, Serbia, Monaco, Olanda, Ungaria, Spania, SUA. Autoare a unor importante lucrări de specialitate, studii și referate, doamna Stela Doina Drăgulin patronează, cu brio, mai multe cursuri internaționale de măiestrie artistică din Europa, Asia și de peste Ocean, conferențiază în diferite centre europene de cultură și artă, și este prezentă în emisiuni de televiziune precum: NBC (SUA), Eurovision, RAI, Telepace (Italia), Metro TV (Indonezia), TV România ș.a. Dedicată prin întreaga-i energie și știință cultivării muzicii universale și românești, prof. univ. dr. Stela Drăgulin este în prezent și autoarea unui volum ce are ca titlu: *Terapie și modernism în meloterapie* – o carte, evident, cu deschidere pentru condiția muzicală folositoare semenilor noștri aflați în suferință trupească sau sufletească. Despre meritele profesoarei Stela Doina Drăgulin s-au scris numeroase cronici de concert: în *Astra* (Brașov), *România Literară* (București), *Piano* (Franța), *New York Magazin*, *Curentul* (București) etc. Dintr-o astfel de suită de excelente aprecieri profesionale, menționăm în acest loc consemnarea remarcabilului cronicar muzical Iosif Sava: «*Stela Drăgulin este un talent de magnitudine*»." (Constantin Catrina, 2009).

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Doru Popovici, *Un autentic talent pianistic*, în *Drum Nou*, Brașov, 25 mart. 1984; Iancu Dumitrescu, *Portret*, în *Săptămâna*, București, 30 mart. 1984; Avram Geoldeș, *Un copil minune*, în *Crișana*, Oradea, 30 mai 1984; Ștefan Grigoroviciu, *În concert, astă seară, un copil minune al pianului*, în *Cronica sătmăreană*, Satu Mare, 30 sept. 1984; Viorel Crețu, *Tineri interpreți*, în *Luceafărul*, București; Doru Popovici, *Tineri muzicieni brașoveni*, în *Drum Nou*, Brașov, 29 sept. 1985; Viorel Crețu, *Arta interpretativă*, în *Luceafărul*, București, 2 nov. 1985; Ermil Rădulescu, *O tânără stea a pianisticii*, în *Drum Nou*, Brașov, 11 iul. 1986; Idem, *Micii meșteri mari*, în *Drum Nou*, Brașov, 13 iulie 1986; Viorel Cosma, *Un talent de excepție*, în *Informația Bucureștiului*, București, 20 oct. 1986; Claudiu Negulescu, *Copiii – muzicieni*, în *Flacăra*, București, 5 dec. 1986; Iosif Sava, *Cei mai tineri pianiști ai Brașovului*, în *Drum Nou*, Brașov, 15 dec. 1986; Ermil Rădulescu, *Cu Stela*

Drăgulin despre succesele artei interpretative românești, în *Astra*, Brașov, nr. 8, 1987; Idem, *Virtuozitate pianistică la 8 ani*, în *Drum Nou*, Brașov, 12 iun. 1987; Iosif Sava, *Un fenomen interpretativ*, în *Contemporanul*, București, 31 iul. 1987; Idem, *Un talent, o mare promisiune*, în *Contemporanul*, București, 27 mai 1988; Doru Popovici, *Manifestări de prestigiu*, în *Săptămâna*, București, 21 oct. 1988; Iosif Sava, *Ascultând-o pe Mihaela Ursuleasa*, în *Drum Nou*, Brașov, 30 oct. 1988; Petre Ghelmez, *S-a născut steaua unei mari pianiste, Mihaela Ursuleasa*, în *Tribuna României*, București, 1 ian. 1989; Ferenc László, *Ursuleasa, Drăgulin*, în *Igázság*, Cluj, 10 mai 1989; Costin Tuchilă, *Momente superlative*, în *România Liberă*, București, 10 nov. 1989; Idem, *Tinerele talente pe scenele țării*, în *Scânteia*, București, 19 dec. 1989; Idem, *Sentimentul perfecțiunii*, în *România Literară*, București, 22 dec. 1989; *Idol-Formu*, Japonia, 1 febr. 1991; Alina Popovici, *Ein Star am Klavier*, în *Panorama*, București, 1992; Iosif Sava, *Jurnal pe portative*, București, 15 febr. 1984; Ioan Marin, *O prestigioasă prezență brașoveană în Germania*, în *Cuget Românesc*, Brașov, nr. 132, 8 sept. 1995, pp. 1,3; Viorel Cosma, *Interpreți din România. Lexicon*, vol. I (A-F), București, Edit. Galaxia, 1996, pp. 248; Iosif Sava și Luminița Vartolomei, *Mică enciclopedie muzicală*, Craiova, Edit. Aius, 1997, p. 108; Dumitru Cristea, *Brașovul în constelația de aur a muzicii românești...*, în *Cuget Românesc*, Brașov, nr. 321, 18-24 iun. 1999, p. 12.

Duma Ioan (Ioan sin Radului Duma Brașovean, n. ? – d. 10 decembrie 1776), copist, caligraf, traducător, protopsalt și dascăl de cântări.

Este cel de-al doilea fiu al gocimanului Radu Duma. La 26 august 1758, primește retribuția „pentru trei luni lucrate” la Școala din Șcheii Brașovului, iar la 20 august 1767, se angajează „din buna voie a sa să învețe patru copii, fără plată, în limba greacă, cu învățături și cântări, toată orânduiala bisericii”.

A studiat la București, la Școala de la Biserica Domnească, avându-l ca dascăl pe Șerban Pevețul (muzică psaltică). Dovedește o temeinică pregătire teologică, alcătuind, astfel, un volum miscelaneu, intitulat: *Teologia Sfinților părinți* (BAR, Ms.rom. 2467), apoi tălmăcește din limba greacă *Mângâiere sau Urmarea lui Christos (De imitatio Christi)* de Toma

Hemerken (de Kempis) și termină o copie a lucrării *Tâlcuirea lui Andrei Arhiepiscopul Chesariei Capadochiei la Apocalipsul Sf. Ioan Bogoslovul*, tradusă din slavonește în 1704 de episcopul Damaschin al Buzăului (BAR, Ms. rom. 2489).

La data de 1 august 1751, Ioan Duma-dascălul încheie de copiat manuscrisul cu neume cucuzeliene *Psaltichia rumânească* (BAR, Ms. rom. 4305). Sesizând rosturile vremii sale, dascălul de școală și protopsaltul brașovean își închină întregul său efort ideii de a da muzicii de strănă limba pământului, înțelesul ei istoric și social, pentru că – va remarca dascălul – „iaște mai de folos fieștecărui neam creștinesc a cânta și săruta pre limba sa”. Preluând apoi, identic, cele spuse de Ieromonahul Filothei de la Mitropolia Bucureștiului, continuă: „Că iată s-au tălmăcit, spre al vostru folos, / Care cu nevointă din grece s-au scos, / Pri cuvinte rumânești și prin glasuri grecești, / Inema și sufletul să ți le îndulcești”. [„O iubiților de Hristos, cinstiți muzicotați / Cuvioși părinți și întru Hristos frați. / Preavoslavnic noroc, limba românească / Păzită de Dumnezeu, Țară creștinească. / În Domnul să vă bucurați, prin sfânta cântare, / Cu credință, cu nădeșde, cu dragoste mare.”].

Cuprinsul *Psaltichiei rumânești* (BAR, Ms.rom. 4305) constă din: *Propedie* (f. 4^r-7^r); *Anastasima* (f. 9^r-56^v); *Antologhionul stihirar* (f. 57^r-17^{or}); *Penticostarul stihirar* (f. 170^r-195^r); *Triodul stihirar* (f. 179^r-266^v); *Catavasierul* (f. 272^r-207^r); *Liturghierul* (f. 311^r-339^v).

În comparație cu Filothei sin Agăi Jipei (BAR, Ms.rom. 61), *Psaltichia* lui Ioan Duma are în plus cântările din *Triod-Stihirar*: cântări la *Dumineca Vameșului și a Fariseului* – stihiri și slave (f. 198^v-201^r); *Sâmbăta și Dumineca lăsatului de carne* (f. 201^r-206^v); *Săptămâna brânzei* (f. 206^v-210^v); *Dumineca brânzei* (f. 210^v-214^r), apoi *Polieleul „Robii Domnului”* (f.300^v-305^v); *Doxologie* (f. 305-307^r) *Pricesnele* gl. II, III, V, VII, VIII (f. 314^v-316^r) – după Hrisafi și Neon Petron – iar stihira *Musiceștile organe* (f. 330-331^v) remarcându-se printr-un *tererem* mult prelungit în comparație cu aceeași stihiră de la Filothei Ieromonahul.

✠ Cântările cu textele lor liturgice, în număr de 160, existente la Ioan Duma, aparțin aceluiași autori (de la Filothei) identificați de bizantinologul S.B. Bucur, și anume: *Andrei Piru* (f. 60^r-138^r); *Andrei Ier[usa]lmitul* (f. 66^r-81^r); *Andrei Criteanul* (f. 139^{r-v}; 141^r-154^r); *Anatolie* (76^v, 80^v, 85^v, 87^v, 92^r, 112^v,

114^v, 116^r, 124^r, 125^r, 127^r, 128^r, 131^v, 137^v, 139^r, 159^r, 168^r); *Arsenie* (f. 157); *Cucuzel*, muzica (300^r); *Casia călugărița* (f. 153^v); *Cosma Monahul*, sec. VII (f. 94^a, 157^v, 158^r, 183^v); *Apopei Damian Vatopedeanul* (f. 153^v); *Efrem Carias* (f. 83^r); *Filotei Agăi Jipei* (f. 281-285^v – 27 irmoase, 339^v); *Gherman* (f. 60^r, 70^v, 77^v, 87^r, 106^r, 111^{r-v}, 115^v, 129^r, 130^r, 131^{r-v}, 132^r, 134^v, 138^v); *Gherman patriarhul* [†740] (f. 63^v, 135^v, 168^v); *Gheorghe Sicheliotul* (f. 76^r); *Gheorghe al Nicomidiei*, sec. X (f. 90^r); *Ion Glikeos* (cel dulce) muzica (f. 6^v); *Hrisafi* – muzica (f. 311^{r-v}, 312, 322^v, 333^r); *Hrisafi Manuil* (f. 76^v – și cuvinte, și muzică – 311^r-313^v – 7 cântări; 314^r – 316^r – 7 cântări); *Ion monahul* (unul și același cu Ion Damaschin (†754 – f. 59^{r-v}, 79^v, 108^r, 109^r, 110^v, 123^v, 137^v, 141^v, 142^v, 150^r, 156^r, 16^v, 170^r); *Leon Despotul* († 916, f. 68^r); *Leon Maistorul* – unul și același cu Leon Despotul (f. 90^v, 91^v); *Koroni* (f. 300^r); *Kiorian* (f. 67^r, 81^v, 96^v); *Neon Patron* – Gherman episcopul de Patrasul Nou, (f. 315^v, 232^v); *Nil Santopol* din Xanropol (f. 324^v); *Ștefan Aghiopolitul* (f. 60^v); *Serghie* (f. 65^r, 91^v) *Simion Studitul*, sec. IX (f. 69^v); *Studitul* (f. 82^r, 86^r, 126^v); *Sofronie, patriarhul Ierusalimului*, 634-644 (f. 102^v, 117^r); *Sikeot* (f. 126^r); *Șerban* (f. 339^{r-v} – 4 tropare); *Teofan Mărturisitorul* († 845, f. 67^r, 71^r, 94^r, 125^r, 163^r); *Vizati* (Bizantie sau Bizanț, f. 75^v, 116^r, 122^r, 125^v, 148^r, 151^v, 157^r, 161^v, 166^v); *Vasile Monahul* (f. 116^r); *Balasiu* (Balasie sau Valasie preotul, cântăreț la Biserica Sfântă din Constantinopol, f. 313^{r-v}).

Păstrarea și, evident, includerea cântărilor din manuscrisul Filothei în cel al *Psaltichiei* lui Ioan Duma-dascălul ne convinge atât despre perpetuarea melosului bizantin până peste jumătatea secolului al XVIII-lea, cât și de interferențele acestei muzici cu epoca celui care a lucrat în această direcție, cu arta și cultura din timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu.

✍ **CONSEMNARE:** „*Psaltichia rumânească* scrisă de Ioan sin Radului Duma Brașovean este unul din cele mai frumoase exemplare de acest fel ce ni s-a păstrat din secolul XVIII [...]. Acest manuscris ne dovedește că muzica psaltică, aflată în circulație în epoca lui Brâncoveanu (tradusă, adaptată, prescurtată sau creată de Filothei), a fost menținută nu numai în Țara Românească, ci și în Transilvania, la Brașov, unde Ioan Duma a practicat-o și pe care, cu 5 ani mai devreme, la Sâmbăta de Sus, o promovase și Bucur Grămăticul [...].” (Sebastian-Barbu Bucur, 1989).

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Candid C. Mușlea, *Biserica Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului*, vol. II (1743-1837), Brașov, Institutul de Arte Grafice Astra, 1946, pp. 187, 206; Gabriel Ștrempel, *Copiști de manuscrise românești până la 1800*, vol. I, București, 1959, pp. 57-58; Nicolae Albu, *Doi cărturari brașoveni din secolul XVIII. Ioan Duma și Radu Duma*, în BOR, București, nr. 9-10, 1963, pp. 977-992; Constantin Catrina, Mihai Manolache, *Școală și dascăli de psaltichie în Șcheii Brașovului*, în *Studii de Muzicologie*, vol. X, București, 1974, pp. 147-158; Sebastian-Barbu Bucur, *Ioan sin Radului Duma Brașoveanu*, în *Studii de muzicologie*, vol. X, București, Edit. Muzicală, 1974, pp. 161-221; Sebastian-Barbu Bucur, *Filothei sin Agăi Jipei, Psaltichie rumânească*; IV. *Stihirar-Penticostar*, București, Edit. Muzicală, 1992, pp. 380-480; Vasile Stancu, *Muzica bisericească ortodoxă din Transilvania*, Cluj-Napoca, Edit. Presa Universitară, 1996, p. 37; Constantin Catrina, *Ioan sin Radului Duma Brașoveanu și „Psaltichia rumânească” de la 1751 (250 de ani de la finalizarea acestui manuscris)*, în *Revista Teologică*, Sibiu, nr. 2, 2001, pp. 42-46; Constantin Catrina, *Muzica de tradiție bizantină în Șcheii Brașovului*, Brașov, Edit. Arania, 2001, pp. 32-39; Gheorghe C. Ionescu, *Muzica bizantină în România. Dicționar cronologic*, București, Edit. Sagittarius, 2003, pp. 65-67; Vasile Oltean, *Prima școală românească din Șcheii Brașovului*, Iași, Edit. Tipo Moldova, 2004, pp. 191-196; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, București, Edit. Basilica, 2010, pp. 187-188.

Duma Gheorghe Zaharia (n. 6 ianuarie 1783 – d. 10 februarie 1811), ierodiacon, dascăl de școală și psalt al Bisericii Sfântul Nicolae din Șcheii Brașovului.

Ca fiu al parohului și namesnicului Gheorghe Duma, Zaharia semnează, în 1803, „Instrucția”, prin care se obligă a merge „necurmat în toate zilele de la 10 la 12 și de la 4 [16] la 6 [18] la dascălul grecesc să ia *mathimă* (lecție) și să învețe cântări cu meșteșugul lor, ca să poată ținea strana pă cum se cuvine”. De asemenea, Zaharia Duma se mai obligă: 1) „să aibă grijă a învăța tipicul ca să știe orânduiala slujbelor bisericești”, 2) „să se afle nesmintit la biserică în toate zilele, și când se va auzi clopotul de acathist trăgând, să aibă a merge spre ajutorul preotului”, 3) „să ia seama copiilor în biserică... să-i învețe să cânte «Doamne miluiește-ne» și celelalte, lin și încet...”.

Din anul 1884, acest dascăl îi învață „pe cunoscătorii de slove, pre slovenește, pe slovenitori, pre cetitori: rumânește, grecește, nemțește și ungurește... a scrie temeiurile cele dintâi ale aritmeticii, cântările bisericești și altele la 'ntâiul clas trebuincioase științe” (C.C. Mușlea, II, pp. 187-188).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Andrei Bârseanu, *Istoria Școalelor Centrale române gr.or. din Brașov*, Brașov, Tip. Ciurcu et Comp., 1902, p. 13; Candid C. Mușlea, *Biserica Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului*, vol. II (1743-1837), Brașov, Institutul de Arte Grafice Astra, 1946, pp. 187, 205-206; Constantin Catrina și Mihai Manolache, *Școală și dascăli de psaltichie în Șcheii Brașovului*, în *Studii de Muzicologie*, vol. X, București, Edit. Muzicală, 1974, p. 153; Sebastian-Barbu Bucur, *Cultura muzicală de tradiție bizantină pe teritoriul României în secolul XVIII și începutul secolului XIX, și aportul original al culturii autohtone*, București, Edit. Muzicală, 1989, p. 216; Gheorghe C. Ionescu, *Muzica bizantină în România. Dicționar cronologic*, București, Edit. Sagittarius, 2003, p. 126; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, București, Edit. Basilica, 2010, pp. 188.

Duma Radu, Dascălu (n. în a doua jumătate a sec. XVIII, în Brașov – d. ?), fiu al preotului Dimitrie Duma din Șcheii Brașovului, cântăreț bisericesc și dascăl al copiilor din parohia șcheiană.

La 1 ianuarie 1776, semnează un contract prin care se obligă „...să aibă a ținea strana cea mare și orice porunci ar veni de la Magistrat...”. După un an, în 1767, în „Însemnare de poruncile ce se dă dascălului Radu”, se precizează: „...să-și orânduiască pe copii la soroace a zice «Doamne miluiește-ne i proci» la vremea lor și la începutul ascultării copiilor să-i învețe să cânte «Bine ești cuvântat, Hristoase Dumnezeu» și la ieșit din clasă «Cuvine-să cu adevărat»”, iar plata dascălului se va face astfel: „...slova și verșu flor.[ini] 3; de un glas cu podobiile, flor.[ini] 1” (1 iulie 1767).

✍ **CONSEMNARE:** „O cronică a vremii evidențiază «darul» său de traducător al multor cărți din latinește, grecește și sârbește” (*Dicționarul Literaturii Române de la origini până la 1900*, 1979).

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: *Dicționarul Literaturii Române de la origini până la 1900*, București, Institutul de Lingvistică, Istorie Literară și Folclor al Univ. Al. I. Cuza din Iași, Edit. Academiei Române, 1979, p. 306; *Acte, documente și scrisori din Șcheii Brașovului*. Text ales și stabilit, note de Vasile Oltean. Prefață de Alexandru Duțu, București, Edit. Minerva, 1983, pp. 23, 24; Constantin Catrina, *Muzica de tradiție bizantină în Șcheii Brașovului*, Brașov, Edit. Arania, 2001, p. 90; *Dicționarul General al Literaturii Române*, vol. I, Academia Română, București, Edit. Univers Enciclopedic, 2004, p. 773; Vasile Oltean, *Prima școală românească din Șcheii Brașovului*, Iași, Tipo Moldova, 2004, pp. 196-209.

Dumbravă Filaret (n. 1831, în Moldova – d. 14 noiembrie 1885, Brașov), diacon și cântăreț la strana Bisericii Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului. A venit la Brașov în împrejurări încă necunoscute, slujind mai întâi la Biserica *Sfânta Adormire a Maicii Domnului* din Cetatea Brașovului (1864-1868). Timp de 13 ani, cât a fost în Șcheii Brașovului, a dovedit un timbru plăcut și un auz cultivat.

În baza Contractului cu Comitetul Parohial din Șchei (6/10 aprilie 1868), Filaret Dumbravă s-a obligat: „...a cânta după arta psaltichiei, și anume după cărțile de psaltichie bisericească cele mai bune, toate cântările de seară și dimineață, la toate duminicile și sărbătorile de peste an, cu cea mai cuviincioasă evlavie tot după artă, iar nu de rost păzind cu deosebire acuratețea tipicului s.[fintei] noastre Biserici; a pregăti totdeauna cu silinția privată în arta psaltichiei bisericii 6 tineri, pe carii i va da Comitetului Paroh.[ial] – a rendui pentru dumineci și serbători copii cântăreți cu scânteia și cu glas potrivit strana de cântare în Biserică, oprindu pe alți copii de a cânta respunsul exteniilor...” (Arh. St. Brașov, Donația Dr. Sterie Stinghe, dosar nr. 1-5).

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Constantin Catrina, *Muzica de tradiție bizantină. Șcheii Brașovului*, Brașov, Edit. Arania, 2001, p. 90; Gheorghe C. Ionescu, *Muzica bizantină. Dicționar cronologic*, București, Edit. Sagittarius, 2003, p. 184.

Dumitrașcu Ilie (n. 3 septembrie 1944, Bodești, jud. Vâlcea), muzicolog, estetician, profesor, publicist.

A studiat la Liceul de Muzică *George Enescu* din București (1961-1966), a urmat Conservatorul de Muzică *Ciprian Porumbescu* (1966-1980) și Facultatea de Istorie-Filozofie a Universității din București (1975-1980).

A obținut titlul de *doctor în muzicologie* la Academia de Muzică *Gheorghe Dima* din Cluj-Napoca, cu teza *Episteme filozofico-muzicale asupra istoriei esteticii* (1999). Este și *doctor în filozofie* al Universității *Babeș-Bolyai* din Cluj-Napoca, cu teza *Emil Cioran, coerența unui antisistem* (2002).

A colaborat, ca redactor, cu Editura Muzicală din București (1971-1972); devine profesor în învățământul liceal din Brașov (1972-1974); lector (1995), conferențiar (2000) și profesor universitar la Facultatea de Muzică a Universității *Transilvania* din Brașov (2007). A îndeplinit funcțiile de *secretar științific* (1996-1999) și decan al Facultății de Muzică din Brașov (2004 – 2009). Colaborează la revistele și ziarele: *Astra*, *Drum Nou*, *Transilvania Expres*, *Foaie pentru Minte*, *Inimă și Literatură*, *Brassói Lapok*, *Gazeta de Transilvania* (Brașov), *Muzica* (București).

I s-a acordat premiul revistei *Astra* din Brașov pentru comentariul *Metafora stâlpului* la poemul: Nichita Stănescu – *Către pace* (1989).

A susținut comunicări științifice în cadrul unor simpozioane naționale și internaționale, și conferințe radiofonice cu tema: *Estetica textelor biblice*.

CĂRȚI DE ESTETICĂ ȘI MUZICOLOGIE: *Trei ipostaze ale infinitului în arta românească*, Brașov, Edit. *Canti*, 1988; *Curs de estetica și filozofia muzicii*, Brașov, Univ. *Transilvania* (Reprografie), 1988; *Curs de Istoria Muzicii Românești*, Oradea, Univ. *Emanuel*, 2004; *Episteme filozofico-muzicale asupra istoriei esteticii*, Brașov, Edit. Univ. *Transilvania*, 2004; *Esența ființei muzicale*, Brașov, Edit. Univ. *Transilvania*, 2007; *Introducere în fenomenologia discursului muzical*, Brașov, Edit. Univ. *Transilvania*, 2007; *Estetica și filozofia muzicii*, Brașov, Edit. Univ. *Transilvania*, 2007; *Ce spun filozofii despre frumosul muzical*, Brașov, Edit. Univ. *Transilvania*, 2007; *Concepte și principii în estetica muzicii*, Brașov, Edit. *Lux Libris*, 2008; *Emil Cioran, coerența unui antisistem*, Brașov, Edit. *Lux Libris*, 2008; *Fenomenologia discursului muzical*, Brașov, Edit. *Lux Libris*, 2009; *11 aforisme și alte fragmente*, Brașov, Edit. *Lux Libris*, 2009; *Cultura Orientului Antic sub semnul gustului estetic. Idealul muzical*, Brașov, Edit. *Lux Libris*, 2011; *13 eseuri scurte*, Brașov, Edit. *Lux Libris*, 2011;

📖 **STUDII, ARTICOLE ȘI ESEURI:** *Corală suedeză la Conservator*, în *Viața Studențească*, București, nr. 16, 21 apr. 1971; *Un tânăr compozitor: Vlad Ulpiu*, în *Viața Studențească*, București, nr. 19, 12 mai 1971; *Un Beethoven angoasat?*, în *Viața Studențească*, București, 26 mai 1971; *Promoția trăiește prin personalitățile ei*, în *Viața Studențească*, București, nr. 26, 28 iunie 1981; *Pascal Bentoiu: Imagine și sens*, în *Viața Studențească*, București, nr. 9, 1 martie 1972; *Doru Popovici: Cântec flamand*, în *Viața Studențească*, București, nr. 14, 15 apr. 1972; *De ce numai „Camerata Infantis”?*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10929, 14 martie 1980; *Iancu Jianu*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10967, 27 apr. 1980; *Concert dedicat aniversării Uniunii Compozitorilor la Brașov*, în *Muzica*, nr. 2, București, 1981; *40 gyermekhang – Camerata Infantis*, în *Brassói Lapok*, Brașov, nr. 44, 31 oct. 1981; *Geometrizarea tastierei de Radu Hamzea*, în *Astra*, Brașov, nr. 3, 1983; *Muzica de operă și tinerețea spiritului*, în *Astra*, Brașov, nr. 2, 1984; *Teza procesualității exclude evoluțiile liniare*, în *Astra*, Brașov, nr. 2, 1985; *Opera „Oedip”, esență a muzicii enesciene*, în *Astra*, Brașov, nr. 6, 1990; *Matematica și muzica într-o sinteză de excepție*, în *Foaie pentru Minte, Inimă și Literatură*, Brașov, nr. 6, ian. 1991; *Semnificații pedagogice ale demersului estetic*, în *Eseuri de Muzicologie*, Brașov, Univ. Transilvania Brașov – Facultatea de Muzică, Brașov, 1997, pp. 63-65; *Implicații estetice ale relației cuvânt-muzică în arta actorului liric contemporan*, în *Arta vocală în toate ipostazele*, Cluj-Napoca, Edit. Media Musica, Academia de Muzică Gheorghe Dima, 1999, p. 126; *Arc peste timp*, în *Transilvania Expres*, Brașov, nr. 1821, 21-22 aug. 1999; *Carte de colinde – carte de suflet*, în *Transilvania Expres*, Brașov, nr. 1926, 22 dec. 1999; *The reconfiguration of the idea of destiny in Oedipus by George Enescu*, în *Bulletin of Transylvania University of Brașov*, vol. 11, Brașov, 2004, p. 499; *Categoria limbajului – schiță pentru o reconsiderare a limbajului muzical*, în *Eseuri de Muzicologie*, vol. II, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, Brașov, 2005; *Facultatea de Muzică din Brașov la ceas aniversar*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 4677, 10-11 dec. 2005; *Omagiu muzicii enesciene* în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 4844, 1-2 iul. 2006; *Eminescu 2006 – Reconsiderări*, în *Transilvania Expres*, Brașov, nr. 3782, 20 ian. 2006; *George Enescu*, în *Bulletin of Transylvania University of Brașov*, vol. 13, 2006, p. 689; *Considerații despre semn*, în *Eseuri de Muzicologie*, vol. III, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2006;

Emergența spiritului românesc în creația enesciană, în Aniversările muzicale, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, Brașov, 2006; Filozofie educației și exigențele practicii (coautor), în Sesiuni de Comunicări științifice, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2007; Emil Cioran: melodică și curgere ritmată, în Sesiuni de Comunicări Științifice, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2007; Simboluri generatoare ale muzicii în creația Roxanei Pepelea, în Portretele muzicii românești, vol. II, Petruța Măniuț (coord.), Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2007; Despre inexprimabilul exprimărilor muzicale enesciene, în George Enescu. Eseuri, vol. II, Brașov, Univ. Transilvania, Brașov, 2007.

✍ **CONSEMNARE:** „Ilie Dumitrașcu este un cercetător autentic” (Vasile Morar, 2008).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Constantin Catrina, *Un compendiu de „Istoria Muzicii Românești”*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 4981, 9-10 dec. 2006; Idem, *Despre esența ființei muzicale*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 5156, 14-15 iulie 2007, p. 2F; Vasile Morar, *Cuvânt înainte la cartea „Emil Cioran – coerența unui antisistem”*, Brașov, Edit. Lux Libris, 2008; *Perspective ale semioticii muzicale și ale teoriei sensului*, în *Musicometria*, Brașov, nr. 1, Univ. Transilvania Brașov – Facultatea de Muzică, Brașov 2008, pp. 50-53; A. I. Brumaru, *Filozofie&Muzică*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 171, 13-14 iunie 2009, p. 2F.

Dumitrescu Barbu (n. 21 mai 1919, București – d. 26 mai 1992, New York), cântăreț de operă (bariton), regizor și profesor.

Între anii 1956-1958, a fost director și regizor artistic al Teatrului Muzical din Brașov. În acești ani, a pus în scenă lucrările lirico-dramatice: Tiberiu Brediceanu – *La șezătoare* și Ciprian Porumbescu – *Crai Nou* (data premierii: 4 dec. 1957).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Dan Mihăilescu, *Însemnări la reluare. „Crai Nou” după 75 de ani*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 4055, 30 dec. 1957, p. 5; Liviu Pop și Viorel Panican, *Teatrul Muzical – 25 (1953-1978)*, Brașov, CJCES-Brașov, 1978; Viorel Cosma, *Interpreți din România. Lexicon*, vol. I (A-F), București, Edit. Galaxia, 1996, p. 253; Cristina Mihai și Cristian Mihăilescu, *Opera Brașov la jumătate de veac, 1953-2003*, Brașov, Edit. Ecran Magazin.

E

Einzig-Klee Gabriela (n. 12 decembrie 1895 – d. ?), compozitoare, pianistă și profesor de muzică.

A studiat la Conservatorul de Muzică *Astra* din Brașov și în particular cu Rudolf Lassel, Paul Richter, Victor Bickerich și Lula Dörschlag.

Este membră fondatoare a Societății Filarmonice din Brașov (1923-1950). A cântat în Reuniunea Corală *Magyar Népi Dalárda* până în anul 1952.

♫ *A COMPUS* circa 160 de lucrări muzicale: *Concert pentru pian și orchestră, piese pentru harpă și flaut, Suită cromatică pentru pian, piese corale și lieduri pentru voce și pian, rapsodii*. Este membră a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România din anul 1973. Arhivele Statului din Brașov păstrează în patrimoniul lor și Fondul personal *Einzig-Klee Gabriela* (nr. 318-375).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** „*Dresdner Deutsches Musiker-Lexikon*”, 1929. Hans Peter Türk, *Paul Richter*, București, Kriterion Verlag, 1975, p. 58; ANRDJ Brașov, *Fondul „Constantin Catrina”*, Cutia IV, doc. nr. 190. Wolfgang Wittstock, *Ich habe sehr viel Schönes erlebt*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 49, 9 dec. 1988, pp. 4-5; Idem, *Ich habe sehr viel Schönes erlebt..*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 50, 16 dec. 1988, pp. 4-5; Walter Myss, *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*, Innsbruck, 1993, p. 113.

Elenescu Emanuel (n. 8 martie 1911, Piatra Neamț – d. 17 iunie 2003), dirijor, compozitor, instrumentist (fagot) și profesor. A studiat la Academia de Muzică și Artă Dramatică din Iași (1928-1933); s-a specializat în dirijat de cor și orchestră. Dirijor al Orchestrei Simfonice a Radioteleviziunii Române (1952-1983), apoi dirijor și director artistic la Filarmonica din Brașov (1993-1996). Artist emerit.

A întreprins turnee artistice în Iugoslavia, Italia, Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia, Polonia, Belgia, Germania, Franța, Spania etc.

♫ A COMPUS muzică simfonică, corală și vocală, și a înregistrat un amplu repertoriu muzical românesc în studiourile Radio și TVR București.

✍ **CONSEMNARE:** Emanuel Elenescu, „Un mareșal al muzicii și al podiumului de dirijor. Un om al cărui zâmbet n-a dispărut nicicând din mintea și inima celor ce l-au iubit sau cunoscut. Un om cu un singur dușman: prostia. În rest, numai dragoste: de oameni, de artă, de artiști, de muzică. Acesteia i-a împrumutat aripile sale de zbor și maiestatea sa imperială” (Vasile Pruteanu, 2003).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** I. Sava, *Creator de dispoziție interioară*, în *Ateneu*, Bacău, nr. 4, 1983; Iosif Sava, Petru Rusu, *Istoria muzicii universale în date*, București, Edit. Muzicală, 1983, pp. 340, 439; Theodor Grigoriu, *Muzica și Nimbul poeziei*, București, Edit. Muzicală, 1986, pp. 205-206; George Pascu, Iosif Sava, *Muzicienii Iașului*, București, Edit. Muzicală, 1987, p. 155; R. Arzoiu, *Dialogul generațiilor*, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 121, 1995; Dorel Băințan, *Dirijorul Emanuel Elenescu a împlinit 85 de ani*, în *România Liberă*, București, nr. 1812, 13 mart. 1996; Serafim Buzilă, *Enciclopedia Interpretelor din Moldova*, Ed. a II-a, revăzută și adăugită, București, Edit. Arc-Museum, 1999, p. 175; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon biobibliografic*, București, Edit. Muzicală, 1999, pp. 286-287; Viorel Cosma, *40 de ani în fotoliul de orchestră. Eseuri, studii, cronici muzicale (1977-1986)*, vol. II, București, Edit. Pegasus Press, 2003, pp. 255-256; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov, 1878-2008*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008, pp. 133-135; Mihail Cozmei, *Existențe și împliniri. Dicționar biobibliografic*, ed. a II-a, Iași, Universitatea de Arte George Enescu, 2010, pp. 185-188.

Emilian Ștefan (Emilian Kertesz) (n. 8 aug 1819, Bonțida, Cluj – d. 17 nov. 1899, Iași), arhitect, profesor de desen, compozitor și meloman.

După absolvirea liceului de la Sibiu, este student la Academia de Arte Frumoase de la Viena (1841-1845) și încă 3 ani la Politehnică. În timpul Revoluției de la 1848, se refugiază la Ploiești împreună cu cumnatul său,

pictorul Mișu Popp (1827-1892). Revine la Brașov în toamna anului 1849, unde deschide „un curs benevol de desen și științele tehnice”. Începând cu anul 1850, este numit profesor de matematică și desen geometric la Gimnaziul Românesc din Șcheii Brașovului. În colaborare cu Iacob Mureșianu, ziaristul, și Francisc Kamauf – „maistru de joc”, Șt. E. prelucrează muzica și figurile dansului *Romana*, *Romanul* și *Bătuta*. Împreună cu alți intelectuali brașoveni, interpretează scenic vodevilurile *O soare la mahala*, *Prețioasele*, *Doi țărani și cinci cârlani*, *Nuntă țigănească*. Din anul 1858, se transferă la Iași ca profesor de desen și geometrie descriptivă la Academia Mihăileană. Este proiectantul clădirii Liceului *Andrei Șaguna* din Brașov, al Fabricii de Hârtie din Zărnești (proprietar George Barițiu), al Institutului de Anatomie din Iași, Biserica lipovenească și Biserica din Bosia (Iași), al mai multor clădiri particulare, iar în colaborare cu vienezul Hefet semnează planul de arhitectură al clădirii Teatrului din București (cel inaugurat în anul 1852). A semnat câteva poezii și nuvele etc., pe care le-a publicat în revistele vremii: *Familia*, *Revista Literară*, *Fântâna Blanduziei*, *Literatul*, *Revista Poporului*, *Foaia Familiei*. Cânta foarte bine la pian, vioară, mandolină, armonică și flaut.

♫ **MUZICĂ DE TEATRU:** *Muza din Burdujeni*, *Piatra din casă*, *Doi țărani și cinci cârlani*, *Carantina*, *Nuntă țărănească*; Muzică de salon: *Romanul deșteptării Românilor*. *Danț național de Ștefan Emilian*. Opul 2, București, Tipografia Modernă Gregorie Luis, 1890; *Cădrilul diletanților*, *Cuadrilul Reuniunii Femeilor Române*.

A **CULES** și „a pus pe note melodii populare din Munții Apuseni, de pe Crișuri și Bihor”.

ISTORIOGRAFIE despre teatru și muzica de dans: *Istoricul Renașterii jocurilor (danțurilor) noastre naționale: Romana, Romanul și Bătuta, precum și a muzicii și a teatrului românesc din Transilvania. Descriș de un martor ocular, Iași, Tipografia Națională, 1886.*

✂ **CONSEMNARE:** „În casa lui au găsit prietenie și sprijin material și moral, în vremuri grele, literați ca Ion Creangă, poeți ca Mihai Eminescu, N. Beldiceanu, Miron Pompiliu, apoi baritonul Popovici-Bayreuth ș.a., precum și numeroși studenți ardeleni” (Emil Pop, 1925).

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: G. Barițiu, *Thalia și Melpomene*, în *Transilvania*, Brașov, nr. 11, 1870, p. 132; [Necrolog], în *Evenimentul*, Iași, nr. 1963, 1899; A.D. Xenopol [*Discursuri funebre: Ștefan Emilian*], în *Evenimentul*, Iași, nr. 1965, 21 nov. 1899; Andrei Bârseanu, *Istoria Școalelor Centrale Române gr.or. din Brașov*, Brașov, Tip. Astra, 1902; *Figuri ardelene dispărute și Două documente interesante*, în *Gazeta Transilvaniei*, 3 iun. 1925; Iosif Blaga, *Anuarul Liceului ortodox Român „Andrei Șaguna”*. Anul jubiliar 1924-1925, Brașov, 1925; C. Comănescu, C. Popp și V. Vătășanu, *Vieața și Opera pictorului Mișu Popp*, Brașov, 1932; Maria Popescu Bogdan, *Istoricul Școlii Reuniunii Femeilor Române din Brașov*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 6, 1937, p. 503; Lucian Predescu, *Enciclopedia României. Cugetarea*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940; Tiberiu Brediceanu, *Romana. Epoca și istoricul acestui dans*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 31, 8 mai 1941, p. 4; Emil Pop, *Ștefan Emilian (1819-1899)*, în *Transilvania*, Sibiu, nr. 8-9, 1944, pp. 678-684; idem, *Ștefan Emilian*, Sibiu, Edit. Dacia Traiană, 1944; Șt. Mărcuș, *Din trecutul teatrului românesc din Ardeal și Banat*, Timișoara, Inst. de Arte Grafice, 1945, p. 35; I. Breazu, *Gheorghe Bariț și mișcarea teatrală românească din Transilvania*, în SCIA (s.TMC), București, nr. 3-4, 1955, pp. 33-44; Gheorghe Merișescu, *Iacob Mureșianu*, București, Edit. Muzicală, 1966, pp. 43-45; Ilie Moruș, „*Gazeta*” și începuturile teatrului românesc în Transilvania, în *130 de ani de la apariția Gazetei de Transilvania*. Sub red. Mircea Băltescu, Brașov, 1969, p. 97; Ovidiu Bârlea, *Istoria folcloristicii românești*, București, Edit. Minerva, 1974, pp. 61, 121; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii românești*, vol. III, București, Edit. Muzicală, 1975, p. 262; *Dicționarul Literaturii Române de la origini până la 1900*, București, Edit. Academiei Române, 1979, p. 312; George Bariț și contemporanii săi, vol. VII, Ed. de Ștefan Pascu, Ioan Chindiș și Gheorghe Asanache, București, Edit. Minerva, 1985; Mihai Ispir, *Ștefan Emilian și prezența gustului neoclasic în arhitectura secolului al XIX-lea din România*, în SCIA (s.AP), București, 1987, pp. 336-340.

Eremia Dumitru (n. 12 martie 1910, Hălchiu, jud. Brașov – d. 20 iunie 1976, București).

A studiat muzica la Școala Normală *Andrei Șaguna* din Sibiu (vioara), pe care a absolvit-o în vara anului 1928. A fost apoi profesor, instructor și dirijor de fanfară la Școala Națională A. Șaguna din localitate (1932-1936). Cu această fanfară, a susținut concerte deosebite la Radio, la Ateneul Român și în cadrul societății *Tinerimea Română* din București (1934).

A urmat Conservatorul Regal de Muzică și Artă Dramatică din București (1929-1933), aici aflându-se sub îndrumarea măștrilor: Ion D. Chirescu (teorie-solfegiu), Alfonso Castaldi (armonie), George Breazul (enciclopedia și pedagogia muzicii), Constantin Brăiloiu (folclor și istoria muzicii), Ștefan Popescu (dirijat coral), Vasile Tecucianu (trompetă).

A mai dirijat fanfarele sățesti din Orlat, Cristian (1934-1936) și Fanfara CFR din Sibiu (1933-1936). Devine apoi ofițer șef de muzică militară în Sibiu și București (1936-1947). Obține treptat toate gradele militare, inclusiv pe cel de general-locotenent și inspector general al muzicilor militare (începând cu data de 19 august 1974). A organizat și dirijat mari ansambluri de fanfare și coarde, spectacole cultural-sportive, concerte cu soliști și coruri academice. Este inițiatorul Muzeului Muzicilor Militare, care s-a deschis la 21 mai 1972.

A fost distins cu *Ordinul Muncii* clasa a III-a (1951) și clasa a II-a (1955), *Premiul de Stat* clasa a III-a (1952), *Ordinul Steaua RPR* clasa a V-a (1954), *Ordinul Meritul Militar* clasa a III-a (1959), clasa a II-a (1964) și clasa I (1969), *Ordinul 23 August* clasa a V-a (1959) și clasa a IV-a (1964), titlul de *Artist emerit* (1964).

A îndeplinit funcțiile de Secretar al sub-sectiei de fanfară a UCMR și membru în Consiliul de conducere al Uniunii Compozitorilor.

♫ **A COMPUS** muzică în genurile: **MUZICĂ PENTRU FANFARĂ**: *Marșul Regimentului 21 Infanterie* (1937); *În pas de defilare* (1964), București, Edit. Militară, 1966; *Frumoasă ești patria mea* (1964), București, Edit. Militară, 1969; *Trec coloanele în marș* (1965), București, Edit. Militară, 1970; *Glorie patriei* (1966), București, Edit. Militară, 1966; *Marșul 1877* (1967), București, Edit. Militară, 1968; *Marș vesel* (1976), București, Edit. Militară, 1978; *24 Ianuarie*

(1967); *Marș jubiliar* (1967); *Eroii* (1968), București, Edit. Militară, 1972; *Mihai Viteazul* (1968), București, Edit. Militară, 1971; *Vitejii* (1969); *Marș cadentat* (1972), București, Edit. Militară, 1972; *Bravi ostași* (1972), București, Edit. Militară, 1973; *Vitează Românie* (1973), București, Edit. Militară, 1974; *Pedestrimea* (1974) etc.

MUZICĂ DE CAMERĂ: *Cvartet pentru saxhorni* (1959), București, Edit. Muzicală, 1960.

MUZICĂ PENTRU VOCE ȘI PIAN: *25 Cântece patriotice și ostășești*, v. de Valeriu Câmpeanu, Jean Gheliuc, Vlaicu Bârna, Călin Georgescu Ionescu și Nicolae Dumbravă.

MUZICĂ VOCAL-SIMFONICĂ: *Victoria* (1955), poem pentru soliști, cor bărbătesc și fanfară, v. de Valeriu Câmpeanu și Nicolae Dumbravă (p.a. București, 7 mai 1955), București, Edit. Militară, 1956; *Te cântăm, victorie* (1961), poem pentru soliști, cor bărbătesc și fanfară, v. de Nicolae Dumbravă (p.a. București, 1964), București, Edit. Muzicală, 1966; *Evocare – File de istorie* (1969), poem pentru soliști, cor bărbătesc și fanfară, v. de Valeriu Câmpeanu și Nicolae Dumbravă (p.a. București, 1969); *Slăvită fii, patria mea* (1970), poem pentru soliști, cor bărbătesc și fanfară, v. de Valeriu Câmpeanu (p.a. București, 29 dec. 1970); *Cinste ție, patrie* (1974), poem pentru soliști, cor bărbătesc și fanfară, v. de Nicolae Dumbravă, București, Edit. Militară, 1974 (în extras coral).

LUCRĂRI DIDACTICE: *Metodă pentru fligorn*, București, Edit. Muzicală, 1964.

▣ **ARTICOLE ȘI INTERVIURI:** *Să sprijinim dezvoltarea muzicilor de fanfară*, în *Muzica*, București, nr. 11-12, 1954; *Unele probleme ale muzicilor militare*, în *Apărarea Patriei*, București, nr. 83, 10 aprilie 1954; *În ajutorul formațiilor artistice de amatori. Câteva sugestii pentru îmbunătățirea activității fanfarelor*, în *Muzica*, București, nr. 4593, 10 august 1962; *Muzicile militare și cântecul ostășesc*, în *Apărarea Patriei*, București, 18 aug. 1965; *Rolul educativ și mobilizator al muzicilor militare*, în *Apărarea Patriei*, București, 29 aprilie 1965; *Parcurile orașelor și ale stațiunilor balneare așteaptă tradiționalul oaspete: Să răsunе fanfarele*, în *România Liberă*, București, nr. 6976, 23 martie 1967; *De pe podiumul fanfarelor*, în *România Liberă*, București, nr. 7631, 3 mai 1969 (Interviu semnat de Grațiela Vântu, Paul Marin și Constantin Sîrbu); *De*

vorbă cu generalul-maior Dumitru Eremia, în Muzica, București, nr. 8, aug. 1974 (Interviu semnat de Ioan Pelearcă); Creația fanfarei în actualitate. Câteva probleme și realizări ale genului, în Muzica, București, nr. 3, martie 1975, pp. 18-19.

✍ **CONSEMNARE:** „De la prima activitate dirijorală (1928), când a condus într-un concert public fanfara Școlii normale din Sibiu, și până la organizarea și conducerea de formații și mari ansambluri, Dumitru Eremia a făcut în mod deschis din muzica de fanfară marea sa pasiune, străduindu-se s-o ridice la nivelul formațiilor de gen simfonic. Acestui scop și-a dedicat întreaga sa activitate de compozitor, dirijor, organizator, conducător și fervent animator” (Ion Bodea, 1996).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Viorel Cosma, *Vă prezentăm trei compozitori militari... Colonel Dumitru Eremia, în Apărarea Patriei, București, nr. 3520, 14 dec. 1957; Dan Dumbravă, Retrospectivă. Concertul simfonic al muzicii reprezentative a armatei, în Muzica, București, nr. 2, 1963; Anton Dogaru, Concertul festiv al fanfarelor militare, în Muzica, București, nr. 2, 1971, p. 31; Inaugurarea Punctului muzeistic al muzicilor militare românești, în Apărarea Patriei, București, nr. 21, 24 mai 1972; Ion Pelearcă, Profil: Dumitru Eremia, în Muzica, București, nr. 8, 1974; Viorel Cosma, Dumitru Eremia – Necrolog, în Muzica, București, nr. 11, 1976; Ernst Rothbächer, Heldsdorf, Bukarest, Kriterion Verlag, 1977, pp. 108-110; Nicolae Scutea, Jurământul munților Carpați către țară. Cântece pentru fanfară, Sibiu, CÎCPMAM jud. Sibiu, 1981, pp. 5-6; Ilie Moise, Contribuții sibiene la cercetarea și valorificarea culturii populare tradiționale (1940-1990), în REF, București, nr. 1-2, 1991, pp. 39-51; Constantin Catrina, Contribuții documentare privind învățământul muzical din Brașov, Brașov, Univ. Transilvania – Facultatea de Muzică, 1995, p. 25; Octavian Lazăr-Cosma, Universul muzicii românești, București, Edit. Muzicală, 1995, p. 216 passim; Ion Bodea, În pas de defilare, București, Edit. Militară, 1996, pp. 103-109; Viorel Cosma, Interpreți din România. Lexicon, București, Edit. Galaxia, 1996, pp. 282-283; Iosif Sava și Luminița Vartolomei, Mică Enciclopedie, București, Edit. Muzicală, 1997, p. 117; Viorel Cosma, Muzicieni din România. Lexicon, vol. 2 (C-E), București, Edit. Muzicală, 1999, pp. 311-313; Contribuții la istoria muzicilor militare, București,*

Serviciul Muzicilor Militare, 2002; Viorel Cosma, *40 de ani în fotoliul de orchestră*, vol. II, București, Edit. Muzicală, 2005, pp. 55-56; Marin Sîlea, *Istoria Muzicilor Militare*. Cuvânt înainte de Viorel Cosma, București, Edit. Militară, 2006, pp. 254-264; Constantin Catrina, *Muzica și muzicienii Cetății*, Râmnicu Vâlcea, Edit. Fântâna lui Manole, 2012, pp. 80-94.

Eustatievici Dimitrie (n. 1730, Brașov – d. 27 mai 1796, Brașov), teolog (nehirotonisit), pedagog, filolog și traducător.

Studiază la Școala din Șcheii Brașovului, apoi la Academia duhovnicească de la Kiev, unde se perfecționează în cunoașterea limbilor greacă, slavă, sârbă și rusă. Devine dascăl în Șchei (1752-1762) și director al Școalelor Neunite Naționalicești de la Sibiu (1786-1795), „cu durata de șase săptămâni”.

📖 **LUCRĂRI TIPĂRITE:** *Gramatica rumânească* (1757) – „contribuția sa cea mai importantă pentru cultura românească”. Prin această carte, tipărită de abia în anul 1969, după 212 ani, D. Eustatievici a introdus în circuitul didactic și științific explicații fundamentale privind prozodia și versificația (*stihul, piciorul, cezura, ritmul și rima*). De asemenea, pentru cititul pericopelor din *Evangelhie* și *Apostol*, al cărților de strană, D. Eustatievici fixează cele „zece puncte” pentru „lovirea și înălțarea glasului” (adică în felul notației ecfonetice din muzica bizantină veche): *oxia, varia, perispomeni, macra, vrahia, dasia, psili, apostrof, eric și paeric*. Cu *Dezvoltatele și Evanghelii a duminicilor, sărbătorilor și oarecăroră zile spre trebuință a cateheților neuniți* – o carte în format de 17,7x10,7 cm, „rânduită a se citi..., a se cerceta și a se înțelege... ca să știm învățăturile pentru obiceiurile cele bune ale noastre”; *Evangelhia și Apostolul*, precizează D. Eustatievici – trebuie citite „rar și lămurit”, o citire melodizată, aidoma recitativului ecfonetic. Apreciind-o, Nicolae Iorga a spus că „*Dezvoltatele și tâlcuitele evanghelii...*” reprezintă „... cea dintâi tipăritură oficială a Bisericii pravoslavnice ardelene”.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Candid C. Mușlea, *Biserica Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului*, vol. II (1743-1837), Brașov, Institutul de Arte Grafice Astra, 1946, pp. 150-152; *Prima gramatică a limbii române*. Ed., st., intr. și glosar de N.A. Ursu, București, Edit. Științifică, 1969; *Cărturari brașoveni*

(Sec. XV-XX). *Ghid biobibliografic*, Brașov, CJCES-Bibl. Municipală Brașov, 1972, pp. 83-84; M.N. Rusu, *Dicționarul scriitorilor brașoveni (IV)*, CJCES, Brașov, 1980, p. 67; Constantin Catrina, *Muzica de tradiție bizantină. Șcheii Brașovului*, Brașov, Edit. Arania, 2001, pp. 29-31; *Dicționarul General al Literaturii Române*, vol. III (E-K), Academia Română, București, Edit. Univers enciclopedic, 2005, pp. 81-82; Vasile Oltean, *Prima Gramatică românească: Dimitrie Eustatievici – Brașoveanul – 275 de ani de la naștere (1730-1796)*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 4686, 21 dec. 2005; Vasile Oltean, *Dimitrie Eustatievici Brașoveanul (1730-1769) la 275 de ani de la naștere*, în *Revista teologică*, Sibiu, nr. 2, 2005, pp. 139-147; Vasile Oltean, *Configurația istorică și bisericească a Brașovului (Sec. XIII-XX)*, Sibiu, Edit. Andreiana, 2010, pp. 434-440; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, București, Edit. Basilica, 2010, p. 310.

F

Filip Ana Felicia (n. 20 martie 1959, Slatina), soprană, cântăreață de operă și operetă, lied și oratoriu.

A studiat vioara de la vârstă timpurie (1966-1973). Frecventează apoi Liceul de Muzică din Pitești (1973-1978), după care se reîntoarce la Slatina ca profesor de vioară la Școala de Muzică. Între anii 1980-1985, studiază la Conservatorul de Muzică Ciprian Porumbescu din București, clasa prof. Georgeta Stoleriu.

După absolvirea Conservatorului de Muzică din București, este încadrată ca solistă a Teatrului Muzical din Brașov (1985-1990) – timp în care colaborează cu instituții muzicale de mare prestigiu: Radiodifuziunea Română, Filarmonica George Enescu, Opera Română din București și Filarmonicile din Brașov, Cluj-Napoca, Arad, Oradea, Constanța. Din anul 1990, soprana Felicia Filip este prim-solistă a Operei Naționale din București.

Este câștigătoarea marilor competiții de canto de la *Belvedere* (Viena, 1987), *Francisco Vinas* (Barcelona, 1983), *P.I. Ceaikovski* (Moscova, 1986), *The Glory of Mozart* (Toronto, 1991) ș.a. Deține un vast repertoriu, ce cuprinde lucrări ale marilor compozitori de operă, operetă, muzică vocal-simfonică, lieduri, precum: G. Verdi, G. Rossini, G. Donizetti, V. Bellini, W.A. Mozart, G. Bizet, G. Puccini, L.van Beethoven, Fr. Schubert, R. Schumann, J. Strauss, J. Offenbach. A cântat în mod strălucit pe marile scene ale lumii: Royal Opera House *Covent Garden* din Londra, marile teatre de operă din Viena, Hamburg, Barcelona, Paris, Dresda, Frankfurt, Toronto, Toulouse, Bologna, Dortmund, Rotterdam, Limoges, *Romana*, Toulon, Opera *Royal de Wallonie*, Tokio, Elveția, Rusia, Belgia, Polonia, Bulgaria, Basel, Canada, Irlanda, Spania.

A cântat sub bagheta marilor dirijori: Silvio Varviso, Anton Guadagno, Danil Oren, Carlo Rizzi, Ilarion Ionescu-Galați și în spectacole regizate de Otto Schenk, John Cox, Jean Claude Auvray, Axel Corti, Nicolas Joel, Marcello Giordani, Carlos Alvarey, Vincente Sardinero. În anul 1996, a cântat *Traviata* pe scena Operei din Hamburg, într-o sală cu peste 3000 de oameni.

✍ **CONSEMNARE:** „Felicia Filip este unica solistă din lume, câștigătoare a tuturor premiilor «Mozart»” (*Opera Brașov*, 1953-2003, p. 15).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Costin Popa, *De vorbă cu Felicia Filip*, în *Melos*, București, nr. 4, 1992; Livia Stoenescu, *Felicia Filip – cea mai solicitată interpretă mondială de „Traviata”*, în *România Liberă*, București, nr. 1291, 27 iun. 1994; Alexandru Chirilă-Stanciu, *Pagini din istoria muzicală a orașului Slatina*, Slatina, Edit. Cuarț, 1996; Viorel Cosma, *Interpreți din România. Lexicon*, București, Edit. Galaxia, 1996, pp. 292-294; Alexandru Chirilă-Stanciu, *Școala de Muzică și Arte Plastice „Dinu Lipatti”*, Slatina, Edit. Fundația Universitatea pentru toți, 1999; Felicia Popa, *Întâlnire cu eternitatea. Carnet de reporter*, Brașov, Edit. Triumf, 2001, pp. 62-79; Cristina Mihai, Cristian Mihăilescu, Corneliu Mihai, *Opera Brașov la jumătate de veac*, Brașov, Edit. Ecran Magazin, 2003, p. 15; Alexandru Chirilă-Stanciu, *Prezențe muzicale în județele Olt și Romanați*, Slatina, Edit. Alutus, 2005, pp. 54-56; Gabriela Banu, *După 17 ani, Trubadurul este din nou la Brașov*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 4647, 5-6 noiembrie 2005, p. 5; Luminița

Constantinescu. *Monografie. Maestro. 50 de interviuri cu muzicieni români*, București, Edit. Olimp, 2007, pp. 52-54; Dorina Manea, „Balade din Carpați”, în *Act. Muz.*, București, nr. 5, 2009. p. 24; Oana Georgescu, *Săptămâna Internațională a Francofoniei*, în *Act. Muz.*, București, nr. 5, 2009, p. 24;

● **Discografie:** *Arii din opere*. Mozart/Donizetti (ECE 03180); *Arii din opere*. Glinka/Verdi (ECE 03679); *Concursul Internațional P.I. Ceaikovski*, Moscova, C 10246-15006; Mozart, *Recviem* (DC-ECE 03787); Verdi, *Recviem* (Thalassa Sound, Nun 9401).

Filitti Dositei (n. 1734, în Pogoniana – Epir (Grecia) – d. 14 decembrie 1826, Brașov), monah și apoi arhieru.

A venit în mănăstirea *Sf. Ioan cel Mare* din București, fiind apoi egumenul ei din anul 1764; după 1776 este „logofăt” – director al Mitropoliei din București; din 1787 este ales episcop de Buzău, iar la 25 septembrie 1793 devine mitropolit al Ungrovlahiei. A demisionat din scaunul arhieresc în anul 1822, după care s-a stabilit la Brașov.

S-a preocupat în mod special de tipărirea cărților de slujbă și de învățătură: *Psaltirea* 1796 și 1806; *Liturghierul*, 1797; *Triodul*, 1798; *Penticostarul*, 1800; *Ceaslovul*, 1801; *Ușa pocăinței*, Brașov, 1812 ș.a. În anul 1797, a deschis în București cea dintâi școală de preoție, în care se va preda cetania, orânduielele bisericesti și cântarea.

A lăsat prin testament sume importante de bani pentru unele așezăminte din Brașov, pentru biserici și tinerii studioși greci, români, aflați la școli din Vestul Europei.

În textul de pe piatra funerară (tradus în lb. română), se spune: „Piatra aceasta acoperă rămășițele lui Dositei, ierarhul de altădată al Ungrovlahiei. Comuna Pogoniana este patria lui. După ce a fost copleșit cu onoruri la București și în prea puternica Rusie, trăind mai mult de 90 de ani, se înalță de la pământ ca să trăiască mult în ceruri. În faptele acestuia nu se pot spune de ajuns. În Ștefanopilos (Brașov) la 11 februarie 1826”.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Ioan C. Filitti, *Așezământul cultural al mitropolitului Dositei Filitti de la înființare până astăzi, 1827-1910*, București,

1910; Ștefan Lupșa, *Destituirea și petrecerea în Ardeal până la moarte a mitropolitului Ungrovlahiei Dositei Filitti*, în *Revista teologică*, Sibiu, 9-10, pp. 318-326; Lucian Predescu, *Enciclopedia României. Cugetarea*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, p. 208; Lucian Predescu, Iancu Anastasescu, *Date noi despre fericitul întru pomenire marele ierarh Dositei Filitti, mitropolit al Ungrovlahiei, 1793-1810*, în *Glasul Bisericii*, București, nr. 9-10, pp. 1019-1028; Mircea Păcurariu, *Dicționarul teologilor români*, București, Edit. Univers enciclopedic, 1996, pp. 169-170; Mircea Păcurariu (coord.), *Enciclopedia Ortodoxiei Românești*, Edit. IBMO, 2010, pp. 276-277; Vasile Oltean, *Configurația istorică și bisericească a Brașovului (Sec. XIII-XIX)*, Sibiu, Edit. Andreiana, 2010, pp. 268-269; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, București, Edit. Basilica, 2010, p. 296.

Fleps Ernst (n. 29 martie 1926, Bod, jud. Brașov – d. 25 martie 2009, Brașov), profesor, dirijor și compozitor.

A studiat muzica încă din timpul liceului *Honterus* din Brașov, cu Victor Bickerich, iar la Seminarul Pedagogic din Sibiu cu Franz Xaver Dressler. S-a perfecționat la Conservatorul de Muzică Ciprian Porumbescu din București (1956-1962).

A fost profesor de muzică în mai multe localități: Toarcla și Hălmeag (Brașov), Ungureni (Alba). A excelat prin activitatea de profesor de muzică și dirijor al corului și fanfarei Liceului *Honterus* din Brașov, al corului bărbătesc din Codlea, dirijor al fanfarelor din Cisnădie, Bod și Prejmer. A practicat în școală metoda muzicală Carl Orff.

♫ A compus MUZICĂ VOCALĂ ȘI CORALĂ (PENTRU VOCE ȘI PIAN). A semnat numeroase pagini de aranjamente muzicale pentru cor și fanfară.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Hans Schuller, *Dirigent und Komponist. Ernst Fleps, ein vielseitiger Musiker*, în *Volk und Kultur*, București, nr. 24, 1981; Horst Schuller, *Zeidner deutscher Männerchor feierte 100 Jubiläum*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 48, 30 nov. 1984; Georg Gotthelf Zell, *Zeiden, Eine Stadt in Burzenland*, Innsbruck, 1994, pp. 284, 294, 300; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, București, Edit. Muzicală, 2000, p. 75.

G

Geifrig Hermann (1805-1886), organist, pianist, profesor și compozitor, organist la Biserica Neagră din Brașov, profesor de muzică la Gimnaziul Românesc din Șcheii Brașovului (1879-1880) și dirijorul *Reuniunii de Gimnastică și Cântări din Brașov* (1878). Ca organist, profesor de pian, numele lui G. Hermann apare mereu în corespondența lui Ciprian Porumbescu. În primul rând, din toamna anului 1881, lui Porumbescu i se oferă și „postul de dirijor secund” al *Reuniunii de Gimnastică*, alături de Hermann Geifrig, care va rămâne încă dirijorul principal.

Deja la începutul lui septembrie, în 1882, C. Porumbescu se afla la Brașov și scrie astfel surorii sale, Mărioara: „Tocmai acum a plecat Geifrig, a avut o oră de meditație cu mine, și te salută. Cânt game, apoi cele 100 de exerciții a lui Czerny și mi-am comandat marele manual de Lebert și Stark. Progresez destul de iute și Geifrig e de părere că el se va mândri odată cu mine” (Nina Cionca, 1974, p. 197). De asemenea, într-o scrisoare îi comunică Marioarei: „Ieri dimineață, după lecția de pian, am fost cu Geifrig la Biserica Neagră sus la orgă și el mi-a cântat ceva – dar cât de măreț, cât de patetic și sublim răsună această orgă! Și apoi cântul său – el cântă mai bine decât concertistul acela!”.

♫ **A COMPUS** lucrări corale: *Hora dorobanților de la Grivița și Dunărea sățeanului român*.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 44, 21/9 iun. 1877; Constantin Zamfir, *George Dima, muzician și om de cultură*, București, Edit. Muzicală, 1974, p. 45; Nina Cionca, *Ciprian Porumbescu*, București, Edit. Muzicală, 1974, p. 160 passim; Hans Peter Türk, *Paul Richter*, București, Kriterion Verlag, 1975, p. 14, 17; Constantin Catrina, *Cântecele transilvănenilor pentru Independența Națională*, în SCIA (s.TMC),

București, Tom 24, 1977, p. 147; Constantin Catrina, *Studii și documente de muzică românească*, București, Edit. Muzicală, 1986, p. 31; Horia Cristian, *Zur Geschichte der Kronstädter Philharmonischen Gesellschaft...*, în *Beiträge zur südosteuropäischen Musikgeschichte*, München, Edit. Musik Südost, 2001, pp. 148-157; Viorel Cosma, *40 de ani în fotoliul de orchestră*, vol. 2, București, Edit. Pegasus Press, 2003, p. 11.

Georgescu Florin (n. 8 iulie 1923, Brașov – d. 8 martie 1983, București), etnomuzicolog și profesor, dirijor de cor.

A studiat muzica la Craiova (1934-1942), cu Nelu Ionescu și George Pascu, după care s-a perfecționat la Conservatorul de Muzică Ciprian Porumbescu din București (1956-1961), unde îi are ca profesori pe Victor Giuleanu (teorie-solfegiu), Dan Constantinescu (armonie), Myriam Marbe (contrapunct), Tudor Ciortea (forme muzicale), Emilia Comișel (folclor), Gabriela Deleanu (istoria muzicii), Viniciu Grefiens (citire de partituri), Eugenia Ionescu și Maria Siminel (pian).

Este dirijor de cor (1946-1954), director la Casa de Cultură din Caransebeș (1954-1955), instructor artistic (1955-1957), apoi cercetător la Institutul de Folclor din București (1957-1964), director al Bibliotecii Conservatorului din București (1964-1967); lector la catedra de folclor a Conservatorului de Muzică Ciprian Porumbescu din București (1967-1983).

A publicat recenzii, articole de popularizare privind unele activități etnofolclorice în ziare și reviste: *Zori Noi* (Suceava), *Drapelul Roșu* (Timișoara), *REF* (București). Este foarte activ în colaborarea cu revista *Demos* a Academiei Germane de Științe Berlin.

A fost distins cu Ordinul Steaua RPR, cls. a II-a (1964).

▣ **STUDII ȘI ARTICOLE DE ETNOMUZICOLOGIE:** *Folclorul și mișcarea artistică de amatori*, în *Rev. Folcl.*, București, nr. 1-2, 1959, pp. 97-111; *Cercetări de etnografie, folclor și dialectologie întreprinse de cercetătorii cehi în R.P.R.*, în *Rev. Folc.*, București, nr. 3-4, 1962, pp. 92-96; *Valoarea contribuției științifice a lui Constantin Brăiloiu, raportată la bazele actuale ale cercetării folclorului*, în *Rev. Folcl.*, București, nr. 4, 1968; *Național și universal în muzică*, în *Astra*, Brașov, nr. 2, 1969, p. 18; *Despre unele aspecte inovatoare în practica muzicii*

instrumentale, în REF, București, nr. 3, 1970, pp. 107-116; *Violoniștii și execuția violonistică în mediul românesc de tradiție orală*. Rezumat și traducere în lb. franceză a studiului (eseu) semnat de Jacques Bouet, *Les violonistes et l'exécution violonistique dans le milieu de tradition orale roumain (Essai)*, în *Studii de Muzicologie*, vol. IX, București, Edit. Muzicală, 1973, pp. 351-397; 398-400; *Cu privire la problema unei periodizări a folclorului muzical românesc*, în *Muzica*, București, nr. 12, 1977; *Perenitatea și originalitatea folclorului muzical românesc*, în *Rev. UNESCO*, București, nr. 2, 1980.

✂ **CULEGERI DE FOLCLOR ȘI EDIȚII ÎNGRIJITE:** *Cântece populare noi*. Antologie, Edit. Muzicală, 1959 (în colab.); *Național și universal în muzică*, București, Edit. Cons. Ciprian Porumbescu, 1968; *Cercetări de Muzicologie*, nr. 3, București, Edit. Cons., 1971;

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Dumitru Jompan, *Corul din Marga (1902-1972)*, Reșița, CJCES-CJÎCPMAM-Reșița, 1973, pp. 5-6, 10; Cristina Rădulescu-Pascu, *Florin Georgescu (1923-1989) – necrolog*, în REF, București, nr. 2, 1983, pp. 184-191; Viorel Cosma, *Muzicieni din România*. Lexicon biobibliografic, vol. III (F-G), București, Edit. Muzicală, 2000, pp. 136-137; Dumitru Jompan, *Coruri și fanfare din Banat, Caraș-Severin*, Timișoara, Edit. Mirton, 2003, p. 84; Gheorghe Jurma, *Monografia Casei de Cultură a Sindicatelor din Reșița*, Reșița, Edit. Tim, 2006; Iordan Datcu, *Dicționarul Etnologilor Români*, Autori. Publicații periodice. Instituții. Mari colecții. Bibliografii. Cronologie, București, Edit. Saeculum I.O., 2006, pp. 418-419; Dumitru Jompan, *Correspondență (scrisori primite)*, vol. II (D-J), Reșița, Edit. Banatul Montan, 2009, pp. 119-194; Dumitru Jompan, *In memoriam: Florin Georgescu, un muzician mai puțin cunoscut al Caransebeșului*, în *Caraș-Severin în 7 zile*, Caransebeș, nr. 222, 13 martie 2013.

Gerger Johann (n. sec. XVIII, Brașov – d. sec. XIX ?), cântăreț liric, compozitor și antreprenor de spectacole teatrale și muzicale (de operă).

Ca membru al unei trupe sibiene germane de mare succes, Johann Gerger se va adresa astfel, la 25 august 1814, notabilităților brașovene: „Deoarece sunt hotărât ca împreună cu trupa mea de actori și cântăreți

germani să vin la Braşov şi să întreţin preanonoratul public braşovean cu cele mai bune piese morale şi cu cele mai mari opere pe perioada de iarnă, înaintez rugămintea mea Preanonoratului Magistrat de a-mi da încuviinţarea rugăminţii mele pentru care insist”. Şi semnează: „Preasupusul Johann Gerger, antreprenor de spectacole”.

Şi astfel au fost programate la Braşov mai multe spectacole muzicale, din care nu vor lipsi: W. A. Mozart, *Răpirea din Serai* (1815) şi *Titus* (1817), numeroase arii, între care şi o partitură interpretată de Maria Bartolini (7 sept. 1817). Calitatea spectacolelor de operă ale trupei sibiene condusă de J. Gerger se va regăsi şi în cele 24 de reprezentaţii, din primăvara anului 1858, când s-au derulat pe scena de la Reduta operele: V. Bellini – *Norma*, G. Verdi – *Rigoletto* şi *Ernani*, W. A. Mozart – *Don Giovanni*, *Don Juan*, acest din urmă spectacol fiind organizat în beneficiul cântăreţei Johanna Hofer.

✍ **CONSEMNARE:** „Conştient de aportul pe care românii transilvăneni îl pot avea în susţinerea trupei sale, [J. Gerger] din 1815 introduce pe afişele sale titluri în limba română [cu litere chirilice]... În acest fel, J. Gerger a deschis un nou orizont mişcării teatrelor muzicale din Transilvania” (O.L. Cosma, 1974).

📖 **REFERINTE BIBLIOGRAFICE:** Adolph Marienburg, *Theater und Musik in Kronstadt*, în *Blätter für Geist, Gemüth und Vaterlands Kunde*, Braşov, nr. 16, 18 apr. 1839, pp. 131-132; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii româneşti*, vol. II (1784-1823), Bucureşti, Edit. Muzicală, 1974, pp. 168-176; Liviu Pop şi Viorel Panican, *Teatrul Muzical '25 (1953-1978)*, Braşov, CJCES-Braşov, 1978, p. 10; M.N. Rusu, *Dicţionarul scriitorilor braşoveni*, IV, Braşov, COCES-Braşov, 1980, p. 68; Viorel Cosma, *Exegeze muzicologice. Studii de istoria muzicii*, Bucureşti, Edit. Muzicală, 1984, p. 98; Constantin Catrina, *Momente de referinţă pentru interpretarea creaţiei mozartiene în Transilvania (sec. XIX-XX)*, în *Eseuri Muzicologice*, II, Braşov, Edit. Universităţii Transilvania, 2005, pp. 52-56.

Gherman Joe (n. 14 august 1893, Brad, jud. Hunedoara – d. 8 iulie 1967, București – la spital), jurist și inspector general administrativ la Prefectura Cluj. A fost secretarul *Comitetului pentru editarea operelor compozitorului Iacob Mureșianu (1857-1917)*.

S-a căsătorit cu Sevastia, fiica muzicianului I. Mureșianu.

În anul 1965, donează Administrației Locale Brașov apartamentul, proprietatea familiei, în vederea înființării „Casei Mureșenilor”. Evenimentul inaugural al acestei instituții a avut loc în anul 1968, custode și muzeograf devenind fiul său, Mircea Gherman (1927-1998).

Semnează ca **ÎNGRIJITOR DE EDIȚIE** lucrarea *Viața și Operele compozitorului Iacob Mureșianu, 1857-1917*, Cluj, Tip. Națională S.A. Cluj, 1933 (83 pag.). Din cuprins: *Date biografice* (pp. 7-18); *Presa și operele lui Iacob Mureșianu* (pp. 19-24); *Triumful Artei Muzicale la Blaj* (pp. 25-43); *Cincisprezece ani de la moartea lui Iacob Mureșianu* (pp. 44-74); *Operele compozitorului Iacob Mureșianu* (75-82).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Lucia Bunaciu, *Mureșenii și spiritul didactic*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 8, 2009, pp. 145-150; Pliantul Muzeul „Casa Mureșenilor” Brașov, 2011.

Gherman Mircea (n. 12 aprilie 1927, Cluj-Napoca – d. 4 august 1991, Brașov), muzeograf și istoric.

A urmat cursurile Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale *Regele Mihai* din Brașov (1945-1949) și Facultatea de Istorie din Cluj-Napoca (1969-1973).

Coordonează activitatea Casei Memoriale *Gheorghe Dima* (1971-1991), apoi custode și muzeograf la *Casa Mureșenilor* din Brașov (1971-1991).

LUCRĂRI TIPĂRITE: Iacob Mureșianu, *Opere. Publicistică-Scrisori*, vol. I, București, Edit. Muzicală, 1983; Iacob Mureșianu, *Coruri* (în colab.), Brașov, CÎCPMAM-Brașov, 1971.

📖 A semnat **STUDII ȘI ARTICOLE DE MUZICOLOGIE** despre Iacob Mureșianu, G. Dima etc.; cronici de concert și spectacole muzicale, în diferite publicații locale: *Astra*, *Drum Nou*, *Brassói Lapok*, *Karpatenrundschau*, *Cumidava* (Brașov), *Magazin Istoric*, *Revista Muzeelor*, *Studii de Muzicologie*, *Muzica* (București), *Sargeția* (Deva), *Crisia* (Oradea), *Tribuna* și *Steaua* (Cluj-Napoca) etc.

Inițiază și conduce secția *Muzică de Jazz* din cadrul Casei de Cultură a Studenților din Brașov etc. Este membru, din 1973, al Asociației Oamenilor de Teatru și Muzică din România (ATM).

✍ **CONSEMNARE:** „Autor, editor, biograf, redactor de monografii, [Mircea Gherman] se face cunoscut prin multiplele lucrări și considerații asupra fenomenului cultural, fie el modern ori clasic, dovedind o finețe și un rafinament deosebite, fără a uita să-și etaleze cunoștințele cu bun gust și cu simțul ironiei subtile” (Mircea Brenciu, 1996).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Romeo Alexandrescu, *Brașov*, în *Muzica*, București, nr. 6, 1974, pp. 34-35; Mihai Berindei, *Dicționar de Jazz*, București, Edit. Științifică și Enciclopedică, 1976, p. 227; Mircea Gherman, *Începuturile jazzului la Brașov*, în *Steaua*, Cluj-Napoca, nr. 1, 1991, p. 56; Mircea Brenciu, *Cinci ani de la moartea lui Gherman Mircea*, în *Transilvania Expres*, Brașov, nr. 889, 5 aug. 1996, p. 3; Alexandru Șipa, *Jazz, între agonie și extaz. 30 de ani de jazz&blues în România, 1972-2002*, București, Edit. Paralela 45, 2002, p. 146; Lucia Bunaciu, *Publicistica lui Mircea Gherman (1927-1991)*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 7, 2008, pp. 201-204; Steluța Pestrea Suciu, *Străzi, case, oameni din Brașov*, Brașov, Edit. Foton, 2011, pp. 56-62.

Gorbonov Mihai-Gavril (n. 6 noiembrie 1949 în Șintareag, Jud. Bistrița Năsăud), ofițer superior de muzică, muzeograf și dirijor de cor.

A studiat la Conservatorul de Muzică *Gh. Dima* din Cluj-Napoca, Facultatea de Pedagogie Muzicală și Dirijat Coral (1968-1972).

A îndeplinit funcția de ofițer superior de muzică la Casa Armatei din Brașov (1972-2004); muzeograf la Muzeul *Casa Mureșenilor* din Brașov (2004-2009) și profesor asociat la Universitatea *Transilvania* din Brașov – Facultatea de Muzică (1997-2008).

Dirijează Corala Feminină *Aurora* (1980-1990) și *Ansamblul de Vodevil* (1980-2007) – ambele de la Spitalul Militar Brașov; Corala Bărbătească *Iacob Mureșianu* din Brașov (1988-2004) și Corala *Credo* de la Biserica Greco-Catolică din Brașov (din anul 1991).

Inițiază manifestările muzicale: Reuniunea Corală *Pe Tine Te lăudăm* (1995-2003); Festivalul Militar al Muzicii de Cameră (1995-2002); *Recitalul de*

la Ora Cinci (Muzeul Casa Mureșenilor) și susține numeroase concerte corale, recitaluri și spectacole de vodevil în localitățile: Brașov, București, Cluj-Napoca, Timișoara, Blaj, Miercurea Ciuc, Mediaș, Sfântu Gheorghe, Târgoviște, Râmnicu Vâlcea, Buzău, Predeal, Făgăraș, Rupea, Sibiu, Piatra Neamț etc.

Întreprinde un turneu de concerte cu Corala *Credo*, în Germania.

▣ Semnează *STUDII ȘI ARTICOLE DE MUZICOLOGIE*: Gheorghe Dima, 1897-1925 (2005); „Casa Muzicii” la Brașov – evaluări preliminare (Țara Bârsei, Brașov, nr. 6, 2007, pp. 214-223); *Considerații asupra repertoriului muzical publicat de Iacob Mureșianu în revista „Musa Română”* (Țara Bârsei, Brașov, nr. 7, 2008, pp. 296-301); *Activitatea lui Iacob Mureșianu la Brașov și Năsăud*, în *Iacob Mureșianu – 150. Volum omagial*, coord. Adrian Solomon, Blaj, Edit. Buna Vestire, 2008, pp. 32-41; *Relația între text și muzică în creația lui Iacob Mureșianu* (Țara Bârsei, Brașov, nr. 8, 2009, pp. 263-270); pliante de popularizare: *Iacob Mureșianu, 1857-1917* (2007), *Musa Română. Prima publicație muzicală românească din Transilvania* (2009) etc.

▣ **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE**: Ion Badea, *În pas de defilare*, București, Edit. Muzicală, 1996, p. 217; Ioan Popa, *Doamne, auzi glasul meu*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 5294, 29,30 dec. 2007, p. 2F.

● **Discografie**: CD – Corala *Iacob Mureșianu* (2002) și CD – *Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur* de Tudor Jarda (2007).

Gropșianu Lucian (n. 15 septembrie 1923, Sasca Montană, jud. Caraș-Severin), dirijor și profesor de muzică.

Este absolvent al Liceului *Constantin Diaconovici Loga* din Timișoara (1933-1941), licențiat al Facultății de Drept din București (1947). A frecventat apoi Conservatorul de Muzică din Timișoara (1948-1950) și București (1951-1953). În Timișoara, a fost inspector al CCA (1950-1952); director al Filarmonicii de Stat (1953-1955), regizor tehnic la Opera din Timișoara. Între anii 1959-1983, a fost dirijor de orchestră la Teatrul Muzical din Brașov. A debutat cu spectacolul de operetă: Franz Schubert – *Casa cu trei fete* (21 oct. 1959). A dirijat peste o mie de spectacole de operă și operetă

din repertoriul universal și autohton. A colaborat ca profesor cu Liceul de Muzică și Școala Populară de Artă din Brașov.

A semnat cronici de spectacol în ziarul *Drum Nou* din Brașov.

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: *Note din viața muzicală a orașelor Cluj, Timișoara, Tg. Mureș*, în *Muzica*, București, nr. 4-5, 1956, p. 75; Liviu Pop, Viorel Panican, *Teatrul Muzical (1953-1978)*, Brașov, CJCES Brașov, 1978, pp. 9, 34, 35 etc.; Viorel Cosma, *Opera din Brașov*, în *Radio România*, București, nr. 13-19, 2002, p. 5.; Mihai Cristina, Cristian Mihăilescu, *Opera Brașov la jumătate de veac, 1953-2003*, Brașov, Edit. Ecran Magazin, 2003, p. 3; Liliana Iacobescu, *Personalități marcante ale muzicii brașovene: Dirijorul Dinu Niculescu*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, Brașov, 2008, pp. 58-61; Ioan Tomi, *Lexicon. Muzicieni din Banat. Banatul Montan – Banatul Sârbesc*, vol. 1, ed. a II-a, Timișoara, Edit. Eurostampa, 2012, pp. 111-112.

H

Hajek Egon (n. 1888, Brașov), teolog, muzicolog și compozitor.

A studiat muzica sub îndrumarea compozitorului și dirijorului Rudolf Lassel. Va fi organist la Viena (1938) și profesor la Facultatea de Teologie din Viena (1946); autorul lucrării de muzicologie *Die Musik. Ihre Gestalter und Verkünder in Siebenbürgen*, Brașov, Klingsor-Verlag, 1927. Aici sunt prezentate portretele muzicienilor din Brașov și Sibiu: *Hieronymus Ostermayer* (pp. 13-27); *Valentin Greff-Bakfark* (pp. 29-39); *Johann Lukas Hedwig* (pp. 41-48); *Rudolf Lassel* (pp. 49-61); *Paul Richter* (pp. 63-74); *Berta Book* (pp. 75-81) și *Waldemar von Baußnern* (pp. 83-104).

În colaborare cu Karl Heinrich Hiemesch, editează revista *Schule und Leben* (Brașov, 1920-1930). Această revistă se difuzează împreună cu partituri muzicale (cântece).

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Hans Peter Türk, *Paul Richter*, București, Kriterion Verlag, 1975, pp. 31-32; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon Bibliografic*, Vol. IV (H-J), București, Edit. Muzicală, 2001, p. 21.

Hintz-Hințescu Josef Carol (n. 3 sept. 1828, Sebeș, jud. Alba – d. 21 martie 1900, Budapesta), tipograf și editor în Brașov și Sibiu.

După aprecierile lui Ion Mușlea (1899-1966), I.C. Hintz-Hințescu „este întâiul culegător de folclor la românii din Brașov”.

✂ **A CULES ȘI TIPĂRIT** folclor literar și muzical, proză populară, precum și *Proverbele românilor* (1877).

📖 **A mai PUBLICAT:** *Cântece de stea*, Brașov, 1875 (?) și *Cântece de irozi la Nașterea Domnului, împreunate cu câteva cântări naționale*, Brașov, Edit. Frank & Dressnandt (Tip. Ioane Gött&fiu Henricu), (f.a.), 48 pag.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** I. Gröss, *Kronstädter Drucke, 1535-1886*, Kronstadt / Brașov, 1886; Ion Mușlea, *Un sas brașovean – folclorist român: I.C. Hintz-Hințescu*, în I. Mușlea, *Cercetări etnografice și de folclor*, vol. I, Ed. îngr. cu st.intr.bibl.reg.coresp., indice de Ion Talos, București, Edit. Minerva, 1971, pp. 155-168; Anca Goția, *Noi date despre activitatea folcloristului sas Josef Carol Hintz-Hințescu*, în *Studii și Cercetări*, vol. II, Sibiu, 1980, pp. 184-193; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. 4 (H-J), București, Edit. Muzicală, 2001, p. 45; Iordan Datcu, *Dicționarul etnologilor români*, București, Edit. Saeculum I.O., 2006, p. 463; Virgiliu Florea, *Un cărturar german I.C. Hintz-Hințescu, folclorist și literat român*, Cluj-Napoca, Edit. Tradiții clujene, 2011.

Honigberger Anselm Emil (n. 4 mai 1920, Brașov – d. 23 ianuarie 1976, Vorchdorf – Austria), oboist, dirijor, pianist și profesor.

A studiat muzica în familie cu tatăl său, care era și profesor de muzică. A continuat cu Fr. Xaver Dressler la Sibiu, orgă și pian. Mai târziu, la Brașov, orgă, pian și armonie cu Victor Bickerich. Este absolvent al Conservatorului de Muzică Astra Brașov (1947), secțiunea pian și oboi. Aici s-a aflat sub îndrumarea profesorilor: Victor Bickerich (istoria muzicii), Dinu Niculescu (teorie, solfegiu și armonie), Iosif Scarpa (oboi) și Emil Honigberger, tatăl (pian). A studiat oboiul și cu Pavel Tornea.

De la 1 dec. 1947, este angajat ca prim-oboist al Filarmonicii din Brașov. În anul 1953, este conducătorul octetului de suflători din Brașov, cu

care a participat la Concursul Internațional al *Tinerilor soliști*, din cadrul Festivalului Mondial al Tineretului de la București, din 1954.

Ca solist oboist, a interpretat, în colaborare cu Filarmonica Brașov, lucrările: Händel – *Concert pentru oboi și orchestră*; Bach – *Concert pentru violină, oboi și orchestră*; Mozart – *Concert pentru oboi, clarinet, corn, fagot și orchestră*; Krenz – *Simfonia concertantă pentru oboi și orchestră*; M. Vintilă – *Suită pentru oboi, clarinet și orchestră*.

A fost profesor de pian și corepetitor la Școala Populară de Artă din Brașov (din 1946); profesor de oboi la Liceul de Muzică Brașov (din 1949). Ca dirijor al orchestrei simfonice de la Palatul Culturii din Brașov, a colaborat cu tinerii soliști: Liliana Iacobescu, George Dima, Ildiko Line, Katerina Hanke, Eugen Rujoiu, Iuliana Szabo, Tudor Nicolae, Kurt Philippi, Astrid Philippi, Tereza Ban, Horia Cristian, Radu Borgovan, Ima Pelger ș.a.

A orchestrat cu mare dexteritate diverse partituri muzicale clasice și contemporane, și s-a preocupat, în colaborare cu dirijorul Dinu Niculescu, de dezvoltarea articulației compuse (*Doppelzunge*, *Flatterzunge*) la instrumentele cu ancie dublă.

Elevi: Mihai Elena, Tudor Nicolae, Florin Marinescu, Iuliana Szabó, Horia Andreescu, Gheorghe Blidaru, Cleopatra Cârjan, Adrian Petrescu ș.a.

✍ **CONSEMNARE:** „Am cântat sub bagheta acestui fermecător muzician numai ca elev al Școlii Medii de Muzică din Brașov. Pe atunci exersam la corn. După mai bine de 15 ani, în 1968, l-am reîntâlnit pe Anselm Honigberger la același pupitru la care îl lăsasem în 1954: oboist I la Filarmonica Gh. Dima și dirijor a cel puțin un concert pe stagiune... Astăzi, păstrându-l doar în memorie, îi citesc numele din când în când, pe afișele stagiunilor muzicale locale: *Filarmonica Brașov, 1878-2008*, semnat de muzicologul Petre-Marcel Vârlan” (Constantin Catrina, 2009).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Gemma Zinveliu, *Convorbire cu muzicianul Anselm Honigberger*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8453, 12 mart. 1972, p. 3; Constantin Catrina, *Zum Gast in Griechenland*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 38, 20 sept. 1974; Constantin Catrina, *Im Kreislauf bleiben. Geschichte und Gegenwart einer Musikaliensammlung*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 43, 25 oct. 1974; Gemma Zinveliu și Liviu

Teodor Teclu, *Filarmonica „George Dima” Brașov*, 1878-1978, Brașov, Întreprinderea Poligrafică, 1978, p. 35; Walter Myss, *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*, Innsbruck, 1993, p. 201; Karl Teutsch, *Erfolgreich als Sängerin und Geigerin*, în *Siebenbürger Blasmusik Zeitung*, 20 oct. 1999; Karl Teutsch, *Vielseitig begabt, umfassend tätig, nachhaltig wirkend*, în *Siebenbürger Blasmusik Zeitung*, 15 nov. 2003; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov 1878-2008*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008, p. 257; Constantin Catrina, *Muzicienii de la „Reduta”*, în Ion Topolog Popescu, *Monografie Reduta – 50, 1959-2009*, p. 151.

Honigberger Ernst (Brașov, 8 octombrie 1885 – d. 3 mai 1974, Wehr / Baden), pictor, profesor și muzician.

A studiat artele plastice la Berlin și München. A expus în marile galerii de la Moscova și Leningrad, Budapesta și București.

✍ **CONSEMNARE:** „Pictura lui Honigberger transpune un ideal de armonie muzicală în pictură...” (Mihai Nadin, 1975).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Hans Wühr, *Ernst Honigberger*, în *Klingsor*, Brașov, nr. 7, 1928, pp. 246-249; Mihai Nadin, *Pictori din Brașov*, București, Edit. Meridiane, 1975, pp. 15-16; Walter Myss, *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*, Wort und Welt Verlag, Innsbruck, 1993, p. 201.

Horșia Gheorghe (n. 25 aprilie 1913, Sânmiclăuș – d. 1977?, București). Studiază la Conservatorul de Muzică *Astra* (1936-1937) și Școala Populară de Artă din Brașov (1951-1954).

Este instrumentist și subofiter la muzica militară (trompetă), Batalionul 2 Vânători de Munte Brașov (1934-1939 și 1947-1979); ofițer – șef de muzică la Bat. 2 Vânători de Munte Brașov (1949-1950); Școala Militară de Artilerie Antiaeriană din Brașov (1950-1956) etc.

📖 **A PUBLICAT** mai multe piese instrumentale de folclor în Editura Militară din București și în culegerile editate de către Casa Creației Populare din Brașov: *Adio Brașov* (1940); *Marșul Vânătorilor de Munte* (1946); *Învârtita nr. 2 din Făgăraș* (1958); *Hora Junilor* (1967); *Bărbuncul* (1967); *Hora Brașovului* (1962) ș.a.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Ion Badea, *În pas de defilare*, București, Edit. Militară, 1996, p. 218; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. 4 (H-J), București, Editura Muzicală, 2001, pp. 69-70.

Hubaček Anton (Hubatschek, Hubatzek) (n. 1763, Slovacia – d. 6 decembrie 1813, Sibiu), compozitor, dirijor și organist; cancelar al orașului Sibiu; după moarte, i s-a acordat titlul de *Tribunus Officiis Salutari Cameralis*.

🎵 **A COMPUS** muzică de scenă în genul operei comice, muzică vocală, simfonică și vocal-simfonică. A fost dirijor al trupelor lirice Franz Xaver Feder și Johann Gerger din Brașov. *Operele sale: Capriciile principelui*, operă comică (1794), *Încartiruirea* (1796), s-au jucat și la Brașov, iar *Serbarea prieteniei în Tunis / Mărinimosul Bassa* s-a pus în scenă în Cetate, în premieră, în ziua de 27 martie 1795.

✍️ **CONSEMNARE:** „În perspectiva timpului, contribuția lui A. Hubaček s-a înscris pe linia unei progresive pregătiri a publicului și interpreților, pentru ca etapa ulterioară să poată fi mai rodnică, mai adecvată realizării unor aspirații înalte” (O.L. Cosma, 1974).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** E.H. Müller, *Anton Hubatschek. Ein vergessener Hermannstädter Komponist*, în *Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt*, Sibiu, 22 aprilie 1937; Ștefan Mărcuș, *Din trecutul teatrului românesc din Ardeal și Banat*, în vol. *Teatrul românesc în Ardeal și Banat* (de A. Buteanu), Timișoara, Inst. Arte Grafice, 1945; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii românești*, vol. II (1784-1823), București, Edit. Muzicală, 1974, pp. 211-214; *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*, Innsbruck, Wort und Welt Verlag, 1999, p. 204; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. 4 (H-J), București, Edit. Muzicală, 2001; Wolfgang Sand, *Kronstadt. Das Musikleben einer multiethnischen Stadt bis zum Ende des Habsburgerreiches*, Kludenbach, Gehann – Musik – Verlag, 2001, p. 287.

Humpel Emilia (n. 6 august 1838, Craiova – d. 11 febr. 1918, Viena), profesoară și traducătoare. Este fiica lui Ioan Maiorescu.

Studiază la Facultatea de Litere și conduce Institutul de Educațiune și Instrucțiune pentru Fete (1870-1872). Se căsătorește cu compozitorul Wilhelm Humpel (1831-1899). Organizează serate muzicale și concerte pentru elevele din pension. Din anul 1872, se mută la Iași unde, împreună cu soțul ei, Wilhelm Humpel, a înființat *Institutul social de domnișoare „Humpel”*, pe care-l conduce timp de 30 de ani (1872-1901). A scris articole și a colaborat la revista *Convorbiri Literare*.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Silvia Popa, *Institutul de Fete Henriette Vautier. Contribuții la istoria învățământului brașovean*, în *Cumidava*, Muzeul Județean Brașov și Muzeul Bran, 1971, pp. 703-715; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. 4 (H-J), București, Edit. Muzicală, 2001, pp. 86-87; Mihail Cozmei, *Existențe și împliniri: Dicționar biobibliografic*, Iași, Universitatea de Arte George Enescu, Edit. Artes, 2010, pp. 235-236.

Humpel Wilhelm (n. septembrie 1831, Graz – d. 10 noiembrie 1899, Viena), compozitor, profesor și instrumentist.

A studiat muzica la Graz, în Austria. După terminarea Conservatorului, a susținut câteva concerte (la flaut) în Austria, Ungaria și România. Se stabilește la Brașov, unde activează ca dirijor al Asociației Corale *Männergesang Verein* (1871-1872) și profesor de muzică la *Institutul de Fete Henriette Vautier*.

♫ **A COMPUS** muzică pentru pian (*Cântec de pesar, Mazurcă*).

Seratele muzicale (și de teatru), conduse de profesorul Wilhelm Humpel, sunt anunțate cu regularitate de către *Gazeta Transilvaniei* și *Kronstädter Zeitung*. Cu fiecare producție artistică – de muzică, teatru și dans – s-a scris și s-a vorbit despre „buna înțelegere dintre fetele germane, maghiare, române și grecoalice”. De asemenea, s-a apreciat că succesele muzicale de la Pensionul Vautier s-au datorat profesorului de muzică W. Humpel (*Kronstädter Zeitung*, Brașov, nr. 46, 23 mart. 1859, p. 286).

Se căsătorește cu Emilia, fiica lui Ioan Maiorescu (și sora lui Titu Maiorescu). Din anul 1872, se mută la Iași unde, la inițiativa soției sale, se va înființa *Pensionul Normal de Domnișoare* (1872-1899) și un liceu. Aici, muzicianul Wilhelm Humpel a predat ore de pian, flaut și canto.

✍ **CONSEMNARE:** Wilhelm Humpel „se ocupă foarte serios cu muzica și în special cu muzica românească, în care a găsit un bogat izvor de motive, pe care le pune în evidență prin profundele sale cunoștințe” (*Doina*, București, 15 dec. 1884).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** *Kronstädter Zeitung*, Brașov, nr. 46, 23 martie 1859, p. 286; idem, nr. 165, 17 octombrie 1856, p. 1118; Cornel Diaconovici, *Enciclopedia Română*, Tom I, 1898, Sibiu, Tip. W. Krafft; Mihail Gr. Poslușnicu, *Istoria muzicii la români*, București, Edit. Cartea Românească, 1928, p. 182; Lucian Predescu, *Enciclopedia României. Cugetarea*, București, Edit. Cugetarea – Georgescu Delafras, 1940, p. 404; Silvia Popa, *Institutul de Fete Henriette Vautier. Contribuții la istoria învățământului brașovean*, în *Cumidava*, V. Brașov, Muzeul Județean Brașov și Muzeul Bran, 1971, pp. 703-715; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. 4 (H-J), București, Edit. Muzicală, 2001, pp. 86-87; Idem, *Educatorul muzical al lui Eminescu: compozitorul Wilhelm Humpel*, în *Adevărul Literar și Artistic*, București, 25 iul. 2000; Wolfgang Sand, *Kronstadt. Das Musikleben einer multiethnischen Stadt bis zum Ende des Habsburgerreiches*, Gehann – Musik – Verlag, 2004, p. 163; Mihail Cosmei, *Existențe și împliniri. Dicționar bibliografic: domeniul muzică*, ed. a 2-a, Iași, Edit. Artes, 2010, pp. 235-236.

I

Iacobescu Liliana (n. 7 februarie 1945, Sibiu), pianistă, profesoară și muzicolog. A urmat Liceul de Muzică nr. 1 (*Dinu Lipatti*) din București (1955-1963), apoi a fost studentă la Universitatea Națională de Muzică din București, la pian, în clasa profesoarei Ana Pitiș (n. 1918 – d. 2014), absolvind în anul 1968.

Cadru didactic de specialitate la Liceul de Muzică *Dinu Lipatti* din București (1968-1973); Liceul de Artă din Brașov (1973-1993); lector univ. (1993-1996), conf.univ. (1996-2002) și prof.univ. (din 2002) la Univ. *Transilvania*, Facultatea de Muzică Brașov. A obținut titlul de Doctor în Muzicologie la Academia de Muzică *Gheorghe Dima* din Cluj-Napoca, cu teza: *Elemente stilistice înnoitoare ale îmbinării pian-vioară în literatura muzicală din prima jumătate a secolului XX* (2000). Este membru al UCIMR (2007) și UCMR (2008).

Este prezentă, ca solistă, în concerte de pian cu orchestră (Brașov, Sfântu Gheorghe, Sibiu, Craiova); în peste 250 de recitaluri cu soliști vocali și instrumentiști, la concursuri naționale și internaționale, în emisiuni de Radio și TV. În calitate de pianist acompaniator, a întreprins turnee de concerte în Austria, Franța, Anglia, Ungaria. Anual a luat parte la audiții, recitaluri și concerte organizate de către Facultatea de Muzică din Brașov și la Cursurile Internaționale de Măiestrie Artistică.

În colaborare cu violonista Alina Nauncef, a susținut în concerte publice *Integrala lucrărilor pentru pian și vioară* de George Enescu (2006), *Integrala sonatelor pentru vioară și pian* de W.A. Mozart (2007), *Integrala sonatelor pentru pian și vioară* de L.v. Beethoven (2010), *Integrala sonatelor romantice pentru pian și vioară* (2012-2014) și, împreună cu Valentin Șerban, *Integrala sonatelor pentru pian și vioară* de J. Brahms (2012).

Împreună cu Nicolae Maxim (flaut) și cu violoniștii Alina Nauncef și Valentin Șerban, a susținut recitaluri la București: la Ateneu (Sala Mare și Sala Studio), Palatul Șuțu, Muzeul Enescu; Sinaia – Castelul Peleş; Brașov: Muzeul de Artă, Casa Mureșenilor; Castelul Arcuș; Primăria Odorhei. În 2014, au avut loc trei recitaluri la Viena, împreună cu Valentin Șerban: la *Festsaal des Amtshauses Wieden*, la *Gesellschaft für Musiktheater* și la *Club der Wiener Musikerinnen*.

I s-au acordat diplome și premii speciale pentru merite deosebite în cadrul stagiunii *De la Ateneul Tineretului la Ateneul Român* (București, 1973); Concursul *Ciprian Porumbescu* (Suceava, 1981, 1986, 1987, 1988); pentru acompaniament la Concursul Internațional de clarinet *Aurelian-Octav Popa* (Constanța, 1993); Concursul Național de Interpretare Instrumentală (Brașov, 1994); Premiu pentru corepetiție la Concursul Internațional de Interpretare Instrumentală – instrumente de suflat și percuție (Brașov, 1995); Concursul Internațional de Vioară, ed. a VI-a (Brașov, 1996); Premiu de Interpretare la Concursul *Sigismund Toduță* (Cluj-Napoca, 2003); Diplomă de Onoare la Concursul Internațional *Remember Enescu* (Sinaia, 2003). Includere în *Who is who, Enciclopedia Personalităților din România* (2009).

♪ **MUZICOLOGIE (VOLUME):** *Acompaniamentul ca artă*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2001, ed. a II-a 2006; *Gânduri despre muzică*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2001; *Două destine închinat muzicii – Nina și Romeo Alexandrescu*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2004; *Relația pian-vioară în muzica sec. XX (1900-1950)*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2007; *Personalități marcante ale muzicii brașovene: Dirijorul Dinu Niculescu*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008; (coordonator) *Scrisori către Ana Pitiș și Ioana Minei*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008; *Zbor spre înalt – Ana Pitiș*, București, Edit. Universității Naționale de Muzică, 2010.

📖 **STUDII ȘI ARTICOLE:** *Romeo Alexandrescu*, în *Muzica*, București, nr. 4, 2006, pp. 123-127; *Nina Alexandrescu*, în *Portretele muzicii românești*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2006, pp. 112-114; *Personalități excepționale ale muzicii brașovene: dirijorul Dinu Niculescu*, în *Muzica*, București, nr. 2, 2007, pp. 154-160; *Compozitoarea brașoveană Ana Szilágyi*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 6, 2007, pp. 208-213; *Bartók și Enescu*, în *Artă și Știință*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2007, pp. 84-85; *Valențele interpretative ale Sonatei a*

III-a de George Enescu, în *Aniversări Muzicale*, vol. 2, 2006-2007, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, pp. 121-124; *Maestri ai pedagogiei muzicale brașovene – Mira Popescu*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 8, 2009, pp. 295-298; *Un nou titlu al distinsului cărturar brașovean Constantin Catrina – Muzica și muzicienii Cetății*, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 2, 2011, p. 9; *Faust la Brașov*, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 4, 2011, p. 8; *Adio Steluța Mitu*, în *Actualitatea Muzicală*, București, 2011, pp. 8-9; *Astrid Philippi-Niedermaier*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 10, 2011, pp. 222-225; *Pioasă amintire*, în *Actualitatea Muzicală*, București, 2012, nr. 3, p. 6; *Un nou succes al Operei din Brașov*, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 5, 2012, p. 11.

✂ **CONSEMNARE:** „Oficiind parcă un ritual, Alina Nauncef și Liliana Iacobescu, împreună cu muzicologul Petre Codreanu, au ilustrat ideea exprimată de George Enescu în discursul de recepție la Academia Română: «...muzica, revărsându-se în adâncurile sufletului, pătrunde, misterioasă, cele mai tăcute taine ale simțirii»” (Petre-Marcel Vârlan).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Bogdan Alexandrescu, *Festivalul Internațional XXX, 1970-1999 /Brașov (Ro)*, Brașov, Casa de Editură Pro SRL, 1999, pp. 128-131; Daniela Caraman-Fotea, *Două destine: Nina și Romeo Alexandrescu*, în *Melos*, București, nr. 2, 2005, p. 22; Grigore Constantinescu, *Nina și Romeo Alexandrescu*, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 2, 2005, p. 10; Marin Marian, *Povestea Alexandreștilor*, în *Muzica*, București, nr. 3, 2005, pp. 159-160; Adriana Vâjeu, *Concert extraordinar la Sinaia. 125 de ani de la nașterea lui George Enescu*, în *Ziar de Sinaia*, Sinaia, nr. 34, 14-20 iunie 2006; Doru Popovici, *Un minunat volum, dedicat Ninei și lui Romeo Alexandrescu*, în *România Mare*, București, 6 oct. 2006; Ilie Dumitrașcu, *Omagiu muzicii enesciene*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 4844, 1-2 iunie 2006; Petre-Marcel Vârlan, *Retrăind muzica lui George Enescu*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, 3-4 iun. 2006, p. 45; Constantin Catrina, *Metamorfozele spectrului sonor*, în *Astra*, Brașov, nr. 11, 2007, p. 28; Mihai-Gavril Gorbonov, *Casa Muzicii la Brașov – evaluări preliminare*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 6, 2007, pp. 214-222; Constantin Catrina, *Rezonanțe clasice la Peleş*, în *Astra*, Brașov, nr. 17, 2008, p. 28; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov, 1878-2008*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008, p. 2364; Constantin Catrina, *Cu prilejul unui centenar [Dinu Niculescu]*, în *Astra*, Brașov, nr. 29, 2009, p. 28; Vasile

Tomescu, *O frumoasă evocare a lui Dinu Niculescu, în Actualitatea Muzicală*, București, nr. 4, 2009, p. 4; Program de sală: *Beethoven la Salon* (recital); *Liliana Iacobescu – Alina Maria Nauncef*, în *Program de sală*, Filarmonica Brașov, 16 febr. 2010.

● **Discografie:** L.v.Beethoven – *Sonate pentru pian și vioară: Maria-Alina Nauncef – Liliana Iacobescu*, București (Electrecord, EDC 1054); Johannes Brahms – *Integrala sonatelor pentru pian și vioară: Valentin Șerban – Liliana Iacobescu*, București (Electrecord, CD EDC 1086).

Iancu Laurențiu (n. 9 iunie 1957, Azuga, Prahova), dirijor, violonist și profesor.

Este absolvent al Liceului de Muzică din Brașov (1974-1976). A urmat Conservatorul de Muzică *Ciprian Porumbescu* din București, după care s-a stabilit la Caransebeș. Este profesor de vioară la Școala de Muzică și Arte Plastice.

S-a remarcat prin pregătirea muzicală a ansamblurilor folclorice din Reșița, Caransebeș (Băile Herculane), Oțelu Roșu, Slatina, Timiș etc.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Ioan Tomi, *Lexicon. Muzicieni din Banat*, Timișoara, Edit. Eurostampa, 2012, pp. 123-124.

Ibănescu Corina Daniela – născută Ilieș (n. 5 februarie 1964, Brașov), pianistă și profesoară. S-a născut într-o familie de intelectuali (tatăl doctor, mama profesoară), mari iubitori ai artelor, și a început studiul pianului la Școala generală de muzică din Brașov cu pianistul Horia Cristian, profesoara Cornelia Orban și pianista Gabriela Popescu. Și-a continuat studiile la Liceul de Muzică *George Enescu* din București, sub îndrumarea renumitei profesoare Ludmila Popișteanu. Este licențiată (cu nota 10) a Conservatorului de Muzică *Ciprian Porumbescu* (specializarea muzică instrumentală-pian, clasa prof. univ. Sandu Sandrin) din București.

A urmat cursuri de perfecționare pianistică la Academia *Mozarteum* din Salzburg, Austria, sub îndrumarea celebrului pianist și dirijor Carlo Zecchi. Este laureată la următoarele concursuri naționale și internaționale: premiul I la Olimpiada națională (1980); premiul IV la Concursul 174

Internațional de pian *Città di Senigallia*, Italia (1982); premiul II la Concursul Internațional de pian *Città di Catanzarro*, Italia (1984).

În ceea ce privește activitatea concertistică, Corina Ibănescu a fost invitată să cânte în compania orchestrelor simfonice din Brașov, Oradea, Craiova, Târgu-Mureș, Ploiești. A colaborat ca pianistă, în mai multe recitaluri, cu mezzosoprana Ruxandra Donose, violonistul Florin Ionescu – Galați, violoncelistul Anton Niculescu, violonistul Nicolae-Lucian Bica ș.a.

S-a impus ca o eminentă pianistă acompaniatoare, fiind solicitată în această postură la Cursurile Internaționale de Măiestrie artistică, organizate de Facultatea de Muzică din Brașov, la concursurile internaționale de vioară *Jaroslava Kociana* (Usti Nad Orlici, Cehia) și Tunbridge Wells (Anglia), iar în 1993 juriul Concursului Național de la Deva o desemnează drept cel mai bun pianist acompaniator, acordându-i mențiuni de onoare pentru acompaniament.

Desfășoară o bogată activitate concertistică în domeniul cameral, în țară și în străinătate. A întreprins turnee de concerte în Germania, unde a susținut 130 de recitaluri ca membră a ansamblului cameral (dixtuor) *Gh. Dima* al Filarmonicii din Brașov și a susținut recitaluri în Austria, Anglia, Cipru, Germania, Italia. În anul 2008, a început colaborarea cu pianistii Horia Cristian, Ioan Dragoș Dimitriu și Valentin Mureșan (în cadrul ansamblului cameral la patru și șase mâini, al cărui inițiator este), susținând recitaluri pe diverse scene de concert din țară.

Repertoriul său cameral cuprinde: *Integrala sonatelor pentru violoncel și pian* de J.S. Bach, *Integrala sonatelor pentru vioară și pian*, *Integrala sonatelor pentru pian la 4 mâini*, *Integrala concertelor pentru 2 și 3 pian* de W.A. Mozart, *Integrala sonatelor pentru vioară și pian* de J. Haydn, *Integrala sonatelor pentru vioară și pian* de J. Brahms etc.

Este membră a Societății Române Mozart, a Uniunii de Creație Interpretativă a Muzicienilor din România (U.C.I.M.R.), a RoSME (*Romanian Society for Music education*), a Asociației *Procult Vest* din Timișoara, a Trio-ului *Kronstadt*.

Pe lângă prezențele pe podiumul de concert, Corina Ibănescu desfășoară și o valoroasă activitate pedagogică, elevii și studenții săi

obținând în ultimii 20 ani peste 190 de premii naționale și internaționale, susținând turnee de recitaluri în Austria, Germania, Italia, Franța, Ungaria, Grecia.

Elevii și studenții săi au susținut și susțin o bogată activitate artistică și concertistică, atât prin înregistrări radio, emisiuni TV, recitaluri, cât și prin concerte susținute de-a lungul anilor în compania mai multor filarmonici din țară (peste 40 de concerte), cum ar fi: Brașov, Sibiu, Ploiești, Bacău, Târgu-Mureș, Craiova, Târgoviște, Botoșani, Iași, Râmnicu Vâlcea, Orchestra de cameră a Radiodifuziunii române etc., câțiva dintre ei fiind admiși prin concurs la universități de prestigiu din Europa și S.U.A: Ioan-Dragoș Dimitriu și Adriana Paler la Academia de Muzică din Viena, Alexandra Ioana Ducariu la Conservatorul din Milano, Sorin Rainer Cioinaru la Academia de Muzică din Trossingen, Ioana Miinea la Universitatea din Chicago.

Ca o recunoaștere a performanțelor pedagogice, i-au fost acordate numeroase diplome de excelență din partea: Radio România Muzical, Fundației *Remember Enescu*, Fundației pentru Cultură și Patrimoniu Forum Arte, Primăriei Municipiului Brașov etc.

În 2007, a obținut titlul de Doctor în Muzică la Universitatea Națională de Muzică din București (cu distincția *Magna cum laude*), cu lucrarea *Stilistica sonatelor pentru clavecin de Padre Antonio Soler*. Între anii 2004-2013, a prezentat articole muzicologice în cadrul simpozioanelor naționale și internaționale de profil, a susținut conferințe publice cu tematică muzicală și a publicat 30 de articole și 3 cărți de specialitate.

În prezent, Corina Ibănescu este profesor universitar la Universitatea *Transilvania*, la catedra de pian a Facultății de Muzică din Brașov și profesor asociat la Liceul de Muzică *Tudor Ciortea* din același oraș, susținând master classes și workshopuri de pian în țară, fiind invitată anual în juriile concursurilor naționale și internaționale de la Brașov, Bacău, București, Piatra Neamț, Târgoviște, Iași, Suceava, Arad, Deva, Râmnicu Vâlcea etc.

📖 **LUCRĂRI PUBLICATE:** *Padre Antonio Soler, personalitate a culturii muzicale iberice din secolul al XVIII-lea*, Edit. Universității *Transilvania* Brașov,

2007; *Analiza stilistică a sonatelor pentru clavecin de Padre Antonio Soler*, Edit. Universității Transilvania Brașov, 2007; *Orizontul interpretativ în repertoriul pianistic modern pentru mâna stângă – Culegere comentată de lucrări*, vol. I, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2007; *At the piano with Frédéric Chopin*, în *Buletinul Științific al Universității Transilvania din Brașov*, vol. 12 (47), seria B6, 2005; *La pian cu Frédéric Chopin*, în *Eseuri de muzicologie III*, Edit. Universității Transilvania, Brașov, 2006; *Tipologia dezvoltării motivice în sonatele pentru pian de D. Scarlatti și A. Soler*, în *Eseuri de muzicologie II*, Edit. Universității Transilvania, Brașov, 2006; *The Typology of motif development in the piano sonatas of D. Scarlatti and A. Soler*, în *Bulletin of the Transilvania University of Brașov*, vol. 10 (45) New Series, seria B4; *Parcursul violonistic al lui George Enescu în memoria Filarmonicii bucureștene*, în *George Enescu, Eseuri*, 2008.

✍ **CONSEMNARE:** „Pianistă și mentor pentru mulți dintre tinerii muzicieni brașoveni, nonconformistă și discretă deopotrivă, Corina Ibănescu este, pentru cei pe care i-a format, cea mai frumoasă și mai dragă expresie a artistului dăruit necondiționat pasiunii sale” (Petruța Măniut); „Sub mâinile interpretei, simplitatea sublimă a temelor și claritatea strălucitoare a pasajelor (mozartiene) au putut transcende, de la o tehnică fără cusur, la o expresivitate care a oferit publicului șansa să pătrundă însuși sufletul acestei muzici...” (Adriana Paler)

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Petra Gherasim, *Viv'Arte la Brașov*, Cronică Radio România Muzical, 6 august 2012; Liliana Iacobescu, *Gânduri din Brașov*, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 3, martie 2011; Corina Monea, *Pianista Corina Ibănescu vede muzica un drum fără sfârșit*, în *Transilvania Express*, Brașov, miercuri, 26 martie 2008; Adriana Paler, *Acorduri mozartiene*, în *Monitorul de Brașov*, joi, 20 mai 1999; *Preisgekrönte Pianisten*, *Südkurier*, Radolfzell, 23 aprilie 1996; Dan Anghelescu, *Tineri interpreți brașoveni la Academia de muzică clujeană*, în *Adevărul de Cluj*, 3-5 iunie 1995.

Ilasievici Ipolit (n. 20 februarie 1836, Panca-Storojineț, Bucovina – d.?), profesor.

A studiat clasele gimnaziale și teologia la Cernăuți. A urmat Facultatea de Filozofie din Viena. În cadrul Societății *România Jună*, îi cunoaște și participă la manifestările cultural-artistice inițiate de către Andrei Bârseanu și Ciprian Porumbescu. Din anul 1869-1870, este profesor de științe naturale și matematică la Gimnaziul Românesc din Șcheii Brașovului. Între anii 1889-1894, este directorul Școalelor Centrale Române.

Ipolit Ilasievici face parte din grupul intelectualilor bucovineni care l-au susținut pe Ciprian Porumbescu în anii de la Brașov. Fire retrasă și timidă, profesorul este mai puțin menționat în lucrările care îl omagiază pe compozitorul Ciprian Porumbescu, pentru perioada petrecută la Brașov.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Andrei Bârseanu, *Istoria Școalelor Centrale Române...*, Brașov, Tip. Circu&Comp, 1902; Viorel Cosma, *Ciprian Porumbescu. Monografie*, București, ESIP, 1957, p. 28; Paul Leu, *Ciprian Porumbescu*, București, Edit. Muzicală, 1978, p. 110; Nina Cionca, *Ciprian Porumbescu. Album ilustrat comemorativ, 1883-1983*, București, Edit. Muzicală, 1984.

Ionescu-Galați Ilarion (n. 17 septembrie 1937, Iași), dirijor, violonist și profesor.

A studiat la Școala de Muzică din București (1950-1955) cu George Manoliu (vioară) și la Conservatorul *Ciprian Porumbescu* din București (1955-1960) cu Vasile Filip, George Manoliu (vioară), Constantin Silvestri și Mircea Basarab (dirijat orchestră), Zeno Vancea (istoria muzicii), George Breazul (estetică). S-a perfecționat în Franța cu Pierre Dervaux și în SUA cu Leopold Stokowski.

A cântat în ansamblu cu: Lola Bobescu, Hans Eckart Schlandt, Adrian Stoica, Rudolf Kerer, Radu Lupu, Daniil Șafran, Ruggiero Ricci ș.a.; membru al Orchestrei simfonice a Filarmonicii *G. Enescu* din București (1959-1968); membru al Orchestrei de Cameră din Paris (1966-1968). Ca solist violonist, a colaborat cu toate orchestrele simfonice din România: Orchestra Filarmonică *George Enescu*, Orchestra Națională Radio etc.,

interpretând lucrări concertante de D. Șostakovici, H. Wieniawski, E. Lalo, A. Glazunov, P. Sarasate, W.A. Mozart, J.S. Bach, G.B. Pergolesi ș.a.

Este primul interpret român al *Concertului nr. 1 pentru vioară și orchestră* de D. Șostakovici.

A susținut turnee de recitaluri în China, Mongolia, Franța, Spania, Rusia.

În anul 1968, a câștigat prin concurs postul de dirijor al Orchestrei Filarmonice din Brașov. Între anii 1980-1985, este dirijor al Teatrului Muzical Brașov, perioadă în care întreprinde în Vestul Europei mai multe turnee de înaltă calitate artistică.

Este dirijor permanent – invitat al Orchestrei Simfonice din Gavle, Suedia (1972-1982); al Orchestrei Simfonice din Winterthur, Elveția (1980-1984); al Orchestrei Simfonice din Istanbul (din anul 1977). A fost prezent și la pupitrul Orchestrei Simfonice Suisse Romande, Orchestra Simfonică din Sankt Petersburg, Orchestra din Mexic. Pentru activitate dirijorală susținută și măiestria artistică de înalt nivel, maestrului Ilarion Ionescu-Galați i s-a acordat Ordinul Meritul Cultural clasa a III-a și clasa a II-a, Diploma de Onoare a Ministerului Culturii din Turcia; Marele Premiu al Uniunii Criticilor Muzicali (1999); Premiul de Excelență al Forumului Muzical Român (2005, 2007); Premiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România (2010). Este Membru de Onoare al Academiei Suzuki din Tokyo; Cetățean de Onoare al Municipiilor Brașov și Ploiești, și i s-a acordat titlul *Pro Urbe* al municipiului Târgu Mureș (2002).

Ca profesor, Ilarion Ionescu-Galați a fost mai întâi asist.univ. la Clasa de Vioară și Muzică de Cameră a Conservatorului de Muzică *Ciprian Porumbescu* din București (1960-1964), apoi profesor asoc. la Institutul Pedagogic din Brașov, la Academia *Anadolu* din Istanbul (1990-1994); înființează și conduce Orchestra de Cameră a studenților de la Facultatea de Muzică a Univ. *Transilvania* Brașov, cunoscută sub denumirea de *Capella Brasovia* (1994). A susținut cursuri de măiestrie artistică dirijorală la Michigan State University și Kent State University din SUA (1983). A pregătit profesional pe tinerii violoniști Florin Ionescu-Galați, Ruxandra Colan, Decebal Costache, Valentin Șerban ș.a.

✍ **CONSEMNARE:** „Dirijor și muzician de intensă și bogată înzestrare, Ilarion Ionescu-Galați – temperament cald, spontan, dinamic – este un animator a cărui gestică de sinceră trăire și comunicare a impulsurilor interpretative e cu atât mai persuasivă, cu cât e spontan adaptată clipei și conjuncturii unei întregi desfășurări. El unește acestui cumul de resurse și pe aceea a intuiției de adaptare la cele mai variate stiluri și genuri muzicale...” (Romeo Alexandrescu, 1975).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Romeo Alexandrescu, *Brașov*, în *Muzica*, București, nr. 8, 1975, pp. 30-31; Constantin Răsvan, *La Filarmonică: Neasemuite învolburări sonore*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 2247, 10 dec. 1977; Gemma Zinveliu și Liviu Teodor Teclu, *File din hronicul Filarmonicii brașovene, 1878-1978*, Brașov, Întreprinderea Poligrafică, 1978; Alfred Hoffman, *Orizonturi muzicale*, București, Edit. Muzicală, 1979, pp. 141-145; Viorel Cosma, *Festivalul Internațional „George Enescu” sub semnul tinereții spirituale*, în *România Liberă*, București, nr. 10859, 26 sept. 1979, p. 2; Viorel Cosma, *Prime audiții românești*, în *Flacăra*, București, nr. 24, 14 iun. 1979, p. 24; Viorel Cosma, *Concertele violonistei Lola Bobescu*, în *Tribuna României*, București, nr. 173, 15 ian. 1980, p. 13; Viorel Cosma, *România Muzicală*, București, Edit. Muzicală, 1980, pp. 48-49; Constantin Catrina, Ion Lupu (coord.), *Brașov – monografie*, București, Edit. Sport-Turism, 1981, pp. 275-276; Edgar Elian, *Ilarion Ionescu-Galați – Ayla Erduran*, în *Muzica*, București, nr. 4, 1981; Luminița Vartolomei, *În vara lui '82*, în *Contemporanul*, București, 23 iul. 1982; Iosif Sava, Petru Rusu, *Istoria muzicii universale în date*, București, Edit. Muzicală, 1983, p. 403; Ion Itu, *Tineri pe podiumul de concert*, în *Drum Nou*, Brașov, 11900, 3 mai 1983, p. 2; Romulus Pleșa, *O tradițională sărbătoare muzicală. Dialog cu I. Ionescu-Galați, directorul Festivalului muzicii de cameră*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 11946, 25 iunie 1983, pp. 1,2; Daniel Drăgan, *Ilarion Ionescu-Galați. Salvați experimentul*, în *Astra*, Brașov, nr. 8, 1983, p. 3; Ermil Rădulescu, *Filarmonica „Gh. Dima” anunță o stagiune de mare interes*, în *Drum nou*, Brașov, nr. 12010, 9 sept. 1983, p. 2; Alfred Hoffman, *Mereu vii, bucuriile muzicii*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 12026, 28 sept. 1983, p. 2; Blanche Strubin, Colin Cavre, *I. Ionescu-Galați*, în *Le Courrier du Genève*, 17 aug. 1984; Y.R. I. Ionescu-Galați dirige l'OSR, Geneva,

în *Hôtel de Ville*, 1984; Viorel Cosma, *Creația românească a veacului XX. Capodopere și prime audiții*, în *Tribuna României*, București, nr. 298, 15 aug. 1985, p. 5; Y.R., *Muzică românească în interpretări valoroase*, în *România Liberă*, București, nr. 12682, 12 aug. 1985, p. 2; Luminița Vartolomei, *Cuvânt, sunet, imagine*, în *Contemporanul*, București, 12 dec. 1986; Viorel Cosma, *Schimbul generațiilor de dirijori. Un moment de răscruce*, în *Tribuna României*, București, nr. 318, 15 iun. 1986, p. 13; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov, 1878-1993*, Brașov, SC Tipocrat SA Brașov, 1993; Petre-Marcel Vârlan, *Retrospectiva Festivalului Internațional al Muzicii de Cameră - 1994*, Brașov, Filarmonica Brașov, 1994; Lucia Obancea, *Clopotul de sticlă. Interviu cu maestrul I. Ionescu-Galați*, în *Astra*, Brașov, nr. 1, 1995, pp. 65-66; Cristina Sârbu, Brașov. *Deschidere de stagiune*, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 138 (I/Decembrie), 1995, p. 6; Constantin Catrina, *Contribuții documentare privind învățământul muzical din Brașov*, Brașov, Univ. Transilvania - Facultatea de Muzică, 1996, pp. 76-95; Iosif Sava și Luminița Vartolomei, *Enciclopedia muzicală*, Craiova, Edit. Aius, 1997, pp. 163-164; Iosif Sava, Ilarion Ionescu-Galați, în *Contemporanul*, București, 20 nov. 1997; Maria-Cristina Bostan, *La 45 de ani de carieră artistică și 60 de viață. Maestrul Ilarion Ionescu-Galați rămâne neobositul căutător de frumuseți*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 2185, 13-14 sept. 1997, p. 5F; Petre Codreanu, *Sexagenarul*, în *Caietul-Program al Concertului simfonic extraordinar: „60 de ani de viață și 45 de carieră artistică”*, Brașov, Filarmonica G. Dima, 12 sept. 1997; Constantin Răsvan, *Fascinația muzicii*, Brașov, Edit. Ecran-Magazin, 1998; Bogdan Alexandrescu, *Festivalul internațional al Muzicii de Cameră. Ediție Jubiliară - XXX*, Brașov, Edit. Casa de Editură PRO SRL, 1999, pp. 73-78; Serafim Buzilă, *Enciclopedia interpreților din Moldova*. Ed. a II-a, revizuită și adăugită, București, Edit. Arc și Edit. Museum, 1999, pp. 240-271; Cristina Mihai, Cristian Mihăilescu, Corneliu Mihai, *Opera Brașov la jumătate de veac*, Brașov, Edit. Ecran-Magazin, 2003; Vasile Bejan, *Agenda culturală. Zestrea culturală a Județului Brașov*. Prima Ediție, Brașov, 2004; Luminița Vartolomei, *Natură moartă cu voci, instrumente și baghete*, București, Edit. Muzicală, 2005, pp. 69-70; Maria Cristina Bostan, *Impresii la final de festival*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 4623, 8-9 oct. 2005; Daniela Caraman-

Fotea, Ilarion Ionescu-Galați, *dirijorul... pictor!*, în *Melos*, București, nr. 7-12, 2006, pp. 6-7; Daniel Drăgan, *Cultura costă bani mulți. Dar încultura costă mult mai mult* (interviu cu I. Ionescu-Galați), în *Astra*, Brașov, nr. 5, 2007, pp. 16-17; Daniela Caraman-Fotea, *Piața Festivalului*, în *Melos*, București, nr. 6-9, 2007, p. 25; Petre-Marcel Vârlan, *Ilarion Ionescu-Galați și Filarmonica Brașov*, în *Astra*, Brașov, nr. 11, 2007, p. 28; Petre-Marcel Vârlan, *Peceti de sunet: Ilarion Ionescu-Galați*, în *Gazeta de Transilvania*, 6-7 oct. 2007, pp. 1, 4F; Viorel Cosma, *Ilarion Ionescu-Galați, omul-orchestră*, în *George Enescu. Jurnal de Festival*, București, nr. 6, 11 sept. 2007, p. 6; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov, 1878-2008*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008, pp. 109-116; *Premiile Forumului Muzical Român 2007*, în *Melos*, București, nr. 1-4, 2008, p. 18; Daniela Caraman-Fotea, *Festivalul Internațional de Chitară*, în *Melos*, București, nr. 1-5, 2009, pp. 6-7; Daniela Caraman-Fotea, *Proiect de educație prin și pentru muzică*, în *Melos*, București, nr. 7-12, 2010, pp. 4-5; *Premiile Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor pe anul 2009*, în *Muzica*, București, nr. 2, 2010, pp. 5-7.

● **Discografie:** M. Marbé – *Serenada* (ST-ECE 02105); P. Richter – *Concert pentru pian și orchestră op. 58*; *Variațiuni pentru pian și orchestră pe tema unei legende*, op. 121 (ST-ECE 03782); G. Rossini – *Integrala sonatelor pentru orchestră de coarde* (ST-ECE 02115-16); M.G. Giuliani – *Concert pentru chitară, orchestră de coarde și timpani*, op. 30; M. Castelnuovo Tedesco, *Concertul nr. 1 în Re major pentru chitară*, op. 99 (ST-ECE 0130); C. Saint-Saëns – *Simfonia a III-a în do minor*, op. 78 (ST-ECE 01758); C. Sains-Saëns – *Concertul nr. 3 în si minor pentru vioară și orchestră*, op. 61; *Introducere și Rondo capriccioso*, op. 28 (ST-ECE 01700); I. Dumitrescu – *Concert în Do major pentru orchestră de coarde și P. Constantinescu – Concert pentru orchestră de cameră* (ST-ECE 01805); *The enjoyment of musical movies* (ST-EDE 03052); *Suita nr. 2 pentru orchestră în Fa major „Carpatica”*, op. 85; *Simfonia nr. 3 în sol minor* op. 62 (ST-ECE 01345); *Musical Hits* (ST-ECE 03135); W.A. Mozart – *Violin Concert nr. 3*; Franz Schubert – *Trout-quintet* (CD C-001); A. Vivaldi – *Concerte pentru fagot cu Miltiade Nenoiu (fagot) și Orchestra de Cameră a Filarmonicii Moldova – Iași* (Electrecord, București, ST-ECE 03793, 1988).

A înregistrat în studiourile de Radio și Televiziune din Japonia, Turcia, Suedia, Germania, Madrid, Geneva, Moscova, Roma, Ankara, Leningrad etc.

Ionescu Ion (n. 9 noiembrie 1921, Băraști, jud. Neamț), profesor și dirijor de cor.

După absolvirea Seminarului Teologic Ortodox din Curtea de Argeș, trece la Academia Regală de Muzică și Artă Dramatică din București (1939-1944), unde îi are ca profesori pe Paul Constantinescu (armonie), Ioan D. Chirescu și Ion Dumitrescu (teorie și solfegiu), Constantin Brăiloiu și Vasile Popovici (istoria muzicii). Din anul 1945, este profesor la Școala de Cântăreți Bisericești de la Mănăstirea Turnu, apoi la Râmnicu Vâlcea. Între anii 1947-1949, este dirijor secund al Corului de la Catedrala Episcopală din Râmnicu Vâlcea. A organizat și dirijat multe coruri vâlcene, între care și Corul Sindicatului Învățământului (1949-1982). Cu cele mai pregătite formații de acest gen, a interpretat partiturile marilor noștri înaintași și contemporani: Ion Vidu, Gh. Cucu, Vasile Popovici, Gh. Danga, prelucrări din folclorul autohton. A fost primul director al Școlii de Muzică din Râmnicu Vâlcea (1957-1982).

Între anii 1993-2008, conduce corul Bisericii ortodoxe *Adormirea Maicii Domnului* din Brașov-Cetate.

Este distins cu Ordinul *Meritul Cultural*, clasa I.

✍ **CONSEMNARE:** „Ion Ionescu-Basu este unul dintre *grădinarii Râmnicului muzical* – de ieri, de azi, de mâine... Tocmai de aceea, este regretabil că, după pensionare (deși pedagogii și animatorii culturali n-ar trebui niciodată «lăsați la vatră»), muzicianul a fost marginalizat, izolat și, până la urmă, uitat, sub presiunea tinerilor ambițioși și ofensivi” (Gheorghe Deaconu, 2008).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Ion Popa, „*Mi-a plăcut de copil să cânt. Cântam mai cu seamă când mă întorceam seara cu oile de la câmp...*” (Interviu), în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 3863, 16 aprilie 2003, p. 3; v. continuarea în *Gazeta Transilvania*, 23 apr. 2003, p. 4; 7 mai 2003 și 14 mai 2003, p. 4; Marin I. Brânar, *Vocația muzicii. Studii și împliniri*. Ed.îngr.de

Gh. Deaconu. Prefață de Vasile Donose, Râmnicu Vâlcea, Edit. *Antim Ivireanul*, 2004, p. 53; Gheorghe Deaconu, Ion Ionescu-Basu. *Un grădinar al Râmnicului muzical*, în *Curierul de Râmnic*, Râmnicu Vâlcea, nr. 540, 26 august 2008, p. 7; Nicolae Țurcanu, *Aspecte din practica muzicală vâlceană la jumătatea secolului al XX-lea*, în *Studii Vâlcene*, nr. IV, Râmnicu Vâlcea, Forumul Cultural al Râmnicului – Primăria Municipiului Râmnicu-Vâlcea, 2008, pp. 511-530; Ion Gavrilă, *Muzica bisericească în ținutul Vâlcii. Studiu monografic*, Edit. Roza Vânturilor, 2010, pp. 311, 320.

K

Kleverkaus Friedrich (n. 20 decembrie 1890, Brașov – d. 6 martie 1981, Brașov), lutier.

După absolvirea Liceului *Honterus*, a lucrat ca funcționar la diferite firme private, K.Fr. începe seria Casa Stradivari de la Cremona (1929), Viena, Leipzig, Lübeck, Berélu, Brüssel, Paris; la Berlin, are un productiv schimb de experiență cu Otto Mockel. De asemenea, vizitează în câteva rânduri localitatea Absam din Tirol, unde a trăit și a lucrat Jacob Steiner - unul din cei mai mari lutieri ai secolului al XVII-lea.

Ca autodidact, a studiat cărți și tratate de specialitate și a publicat la rândul-i articole referitoare la *Construcția conturului viorii* (1929) și *Despre verniurile viorilor vechi* (1933-1942). Rodul investigațiilor și experienței sale, dobândite în ani, se află publicate în lucrarea: *Die Konstruktion des Geigenkörpers aus den Teillängen der Saite (Construcția corpului viorii în funcție de lungimea parțială a corzilor)*, Leipzig, Edit. Paul de Wit, 1929.

A construit aproximativ 280 de viori și 30 de viole care, în timp, s-au răspândit nu numai în România, dar și peste hotare.

A fost sărbătorit la 80 de ani de Filarmonica din Brașov. Cu acest prilej, s-a interpretat în concert *Divertismentul pentru instrumente de coarde* de W.A. Mozart, folosindu-se în exclusivitate viori și viole construite de lutierul K.Fr. (dirijor I. Ionescu-Galați).

✍ **CONSEMNARE:** Friedrich Kleverkaus „a construit zeci de viori și viole de foarte bună calitate, răspândite în întreaga țară” (Ioan. R. Nicola, 1958).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** I.R. Nicola, *Constructori amatori de instrumente muzicale din Transilvania*, în *ANET pe anii 1957 și 1958*, Cluj, pp. 235-248; Constantin Catrina, *Das Geheimnis eines Geigenbauers*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 42, 18 oct. 1974, p. 4; Constantin Răsvan, *Vioara și măștrii ei*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 2004, 28-29 dec.

1996; Valeriu Bărbuceanu, *Dicționar de instrumente muzicale*, București, Edit. Teoram, 1999, p. 279; Walter Myss, *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*, Innsbruck, Wort und Welt Verlag, 1999, p. 267; Constantin Catrina și Mădălina-Dana Rucsanda, *Folclor muzical. Organologie populară*, Brașov, Universitatea Transilvania, Facultatea de Muzică, Brașov, 2002, p. 110; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov, 1878-2008*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008, p. 26.

Krause Max Friedrich Robert (n. 3 dec. 1860, Leipzig – d. 12 ianuarie 1917, Cluj, înmormântat la Brașov), violonist concertist. S-a perfecționat la Conservatorul de Muzică din Leipzig (și Berlin). A fost prezent ca violonist interpret, în unele centre muzicale precum: Petersburg, Lucerna. Din anul 1882, face parte din *Societatea Filarmonică* din Brașov, unde este prezent și ca solist instrumental, interpretând lucrările: Felix Mendelssohn-Bartholdy, *Concertul pentru vioară și orchestră în mi minor* (partea a II-a și a III-a), 1882; Ludwig Spohr, *Concertul pentru vioară și orchestră nr. 8 în la minor* (1884); Max Bruch, *Concertul pentru vioară și orchestră în sol minor* (1885); Benjamin Godard, *Concertul pentru vioară și orchestră, op. 35* (1887); L.v. Beethoven, *Concertul pentru vioară și orchestră în Re major* (1889); J.S. Bach, *Concertul pentru 2 vioi și orchestră în re minor*, cu Dietzmann (1902); W.A. Mozart, *Simfonia concertantă pentru vioară și violă în Mi bemol major*, cu Heinz Krug (1914).

Din anul 1901, după moartea lui Anton Brandner (15 oct. 1900), obține postul de dirijor de orchestră, din 26 de concurenți (inclusiv P. Richter). Din anul 1902, are inițiativa organizării unui *curs pregătitor* pentru tinerii instrumentiști. În cei 15 ani în care a fost dirijor al Societății Filarmonice, abordează un vast repertoriu de partituri clasice și romantice, lucrări vocal-simfonice etc.

Dintr-un număr impresionant de lucrări interpretate (unele în reluare) sub bagheta lui Max Krause, le menționăm pe următoarele: Bach: *Dublu concert pentru 2 vioi și orchestră în re minor*; *Concertul pentru trompetă, flaut și oboi*; Beethoven: *Concertul pentru vioară și orchestră în Re major*; *Concertul nr. 5 pentru pian și orchestră în Mi bemol major*; *Simfonia nr. 1 în Do*

major; Simfonia nr. 2 în Re major; Simfonia nr. 3 în Mi bemol major; Simfonia nr. 5 în do minor; Simfonia nr. 6 în Fa major; Uvertura „Fidelio”; Simfonia nr. 4 în Si bemol major; Simfonia nr. 8 în Fa major; Uvertura „Egmont”; Uvertura „Coriolan”; Uvertura nr. 3 „Leonore”; Berlioz: Simfonia Fantastică; Simfonia „Harold în Italia”; Uvertura la „Carnavalul roman”; Bizet: Arleziana; Brahms: Simfonia a II-a; Concertul pentru vioară și orchestră în Re major; Uvertura Festivă; Recviem german; Bruch: Concertul pentru vioară și orchestră în sol minor; Bruckner: Simfonia a IV-a; Ceaikovski: Simfonia nr. 5; Uvertura „1812”; Simfonia nr. 6; Baletul „Spărgătorul de nuci”; Dvorák: Simfonia a V-a „Din lumea nouă”; Concertul pentru violoncel și orchestră în si minor; Humoreska pentru violoncel; Gerashheim: Simfonia nr. 1 în sol minor; Goldmark: Uvertura „Sakuntala”; Goltermann: Concertul pentru violoncel și orchestră în la minor; Grieg: Suita „Peer Gynt”; Concertul pentru pian și orchestră; Haydn: Simfonia nr. 4 în Re major; Simfonia nr. 7 în Do major; Simfonia nr. 16 în Sol major; Liszt: Preludiile; Concertul nr. 1 pentru pian și orchestră în Mi bemol major; Rapsodia ungară nr. 1 și nr. 2; Mahler: Simfonia nr. 4 în Sol major; Mascagni: Uvertura la „Cavalleria rusticana”; Massenet: Uvertura la opera „Phèdre”; Mendelssohn-Bartholdy: Concertul nr. 1 pentru pian și orchestră în sol minor; Uvertura „Ruy Blas”; Mozart: Simfonia nr. 39; Uvertura „Don Juan”; Concertul pentru pian și orchestră în La major; Concertul pentru două pianе și orchestră în Mi bemol major; Simfonia concertantă în Mi bemol major pentru vioară și violă; Simfonia KV 543, în Mi bemol major; Simfonia KV 550, în sol minor; Uvertura la „Flautul fermecat”; Nicolai: Uvertura la „Nevestele vesele din Windsor”; P. Richter: Simfonia nr. 1 în mi minor; Serenada; Rossini: Stabat Mater; Uvertura „Wilhelm Tell”; Saint-Saëns: Concertul pentru violoncel și orchestră în la minor; Schubert: Simfonia a IV-a „Tragică” în do minor; Simfonia a VII-a în Do major; Simfonia a VIII-a în si minor; Schumann: Simfonia a III-a în Mi bemol major; Uvertura „Genoveva”; Sibelius: Frühlingslied; Vals trist; Sinding: Concert pentru vioară și orchestră în la minor; Spohr: Simfonia a III-a în do minor; R. Strauss: Marș festiv; Thomas: Uvertura la „Mignon”; Vieuxtemps: Concertul pentru vioară și orchestră în Mi major; Concertul nr. 4 pentru vioară și orchestră în re minor; Volkmann: Serenada nr. 2 în Fa major; Serenada nr. 3 în do minor; Uvertura „Richard al III-lea”; Wagner: Uvertura la „Olandezul zburător”; Preludiu la

"Tristan și Isolda"; Uvertura la „Maestrii cântăreți din Nürnberg”; Uvertura la „Rienzi”; Uvertura la „Tannhäuser”; Weber: Uvertura la „Oberon”; Uvertura la „Eurianta”; Wolf: Serenada Italiană.

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Schriftführer K.H. Hienaesch, *Die Tätigkeit der Philharmonischen Gesellschaft im Vereinsjahr 1900-1901*, în *Jahresbericht der Kronstädter Philharmonischen Gesellschaft über das Vereinsjahr 1900-1901*, Kronstadt, 1901; Dan Remi, *Impresiuni muzicale*, în *România Muzicală*, București, 1-15 sept. 1900, p. 111; R.N. *Jubileul Societății filarmonice din Brașov*, în *Gazeta Artelor*, București, 11 mai 1913, p. 2; *Goldene Jubelfeier der Kronstädter Philharmonischen Gesellschaft* (Programul festiv al jubileului de aur), Brașov, Jaht Gotts, 1928; Hans Peter Türk, *Paul Richter*, București, Kriterion Verlag, 1975, pp. 22, 24, 26 și 34; Sextil Pușcariu, *Brașovul de altădată*, cuvânt înainte de Ioan Colan, ed. îngr. de Șerban Polvorejan, Cluj-Napoca, 1977, p. 285; Kurt Philippi, *Kurze Geschichte der „Kronstädter Philharmonischen Gesellschaft” (1878-1944)*, în *Zeitschrift für Siebenbürgische Landeskunde*, Böhlern Verlag, Köln-Wien, 1982, pp. 144-185; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul Muzicii Românești*, vol. V (1898-1920), București, Edit. Muzicală, 1983, pp. 177-178; Walter Myss, *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*, Innsbruck, 1993, p. 592; Horia Cristian, *Zur Geschichte der Kronstädter Philharmonischen Gesellschaft. Kulturelle Interferenzen zwischen dem Sächsischen Verein und den Rumänen...*, în Franz Metz (coord.), *Beiträge zur südosteuropäischen Musikgeschichte*, München, Edit. Musik Südest, 2001, pp. 148-157; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov, 1878-2008*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008, pp. 83-84.

L

Lehár Franz (n. 30 aprilie 1870, Komáron – d. 24 octombrie 1948, Bad Ischl, Austria), compozitor, dirijor și violonist maghiar. Este unul dintre „cei mai iubiți compozitori de la începutul veacului XX”; operele sale: *Văduva veselă*, *Contele de Luxemburg*, *Dragoste de ȕigan*, *Paganini*, *Țara Surâsului* și *Acolo unde cântă ciocârlia* etc., au cunoscut o primire strălucită și din partea publicului meloman din Brașov.

După transformarea *Batalionului Românesc Năsăudean* în *Regimentul Austriac de infanterie nr. 50*, Franz (Francisk) Lehár se afla în fruntea Orchestrei militare din Garnizoana Imperială existentă la Poalele Tâmpiei din Brașov. Astfel, în anul 1894, Kapelmaistrul Lehár susține trei concerte cu public: la 7 octombrie, 18 noiembrie și 4 decembrie. Cu acest prilej, sunt interpretate mai multe partituri muzicale: George Caradia – *Te iubesc, nu mă uita*; Grigore Ventura – *Doi ochi*; Ludwig v. Beethoven – *Uvertura la opera „Egmont”* și *Romanță pentru vioară și orchestră*, op. 50 (solist: Fr. Lehár); o fantezie din operele lui R. Wagner; J. Haydn – *Simfonia militară*, precum și alte compoziții de A. Keler, J. Strauss, G.B. Viotti, S.A. Förster, C.M. Ziehre, Ch. A. Bériot, L. Fall, G. Bizet, I. Ivanovici etc. Aceste concerte au avut loc în spațiile unor clădiri istorice: *Reduta* (azi Centrul Cultural *Reduta* din str. Apollonia Hirscher, nr. 8); *Hotelul Central nr. 1* (*Hotelul la Vulturul de Aur*, str. Lungă, nr. 1 – în prezent Școala Populară de Artă *Tiberiu Brediceanu*) și *Hotelul Europa* din str. Mureșenilor nr. 7 (fostă str. Vămii, iar mai târziu cinematograful *Popular*).

Se presupune că și lucrarea *Il Guado* (Vadul) – poem pentru orchestră mare, pian și voce solo, pe versuri de A. Stechetti, ar fi fost compusă de Fr. Lehár în scurtul timp petrecut la Brașov (1894-1895?).

În 1957, 26 iunie, Teatrul Muzical din Brașov montează, cel dintâi din România, opereta *Acolo unde cântă ciocârlia* de Franz Lehár. Ca și

capelmaistru militar, Franz Lehár a fost mutat cu regimentul său de 20 de ori: de la Komáron la Bratislava, Oldenburg, Karlovy Vary, Budapesta, Cluj, Viena, Sarajevo, apoi din nou la Budapesta, Braşov, Praga şi în alte locaţii mai mici.

📖 **REFERINTE BIBLIOGRAFICE:** *Gazeta Transilvaniei*, Braşov, nr. 260, 27 nov.- 9 dec. 1894; Alexander Hummel (alias Arnold Hutmann), *Franz Lehár dirijor la Braşov*, în *Astra*, Braşov, nr. 4, 1976, p. 5; Gemma Zinveliu şi Liviu Teodor Teclu, *Filarmonica „George Dima” Braşov, 1878-1978. Întreprinderea Poligrafică Braşov*, 1978, p. 9; Constantin Catrina, *Fanfare şi dirijori de fanfară din Țara Bârsei. Contribuții documentare (sec. XVI-XIX)*, în *Contribuții la istoria muzicilor militare*, București, Serviciul Muzicilor Militare, 2002, pp. 35-41.

Lengeru (Lenger, Lengheriu) Ioan (n. 20 decembrie 1837, Lighet, Timiș – d. 22 mai 1932, Braşov), avocat.

Este cel dintâi dintre braşoveni care anunță că „...deşi sprijinul din partea publicului pentru Reuniunea Gimnasticală n-a fost prea călduros, totuşi Reuniunea nu s-a descurajat, ci şi-a încordat toate puterile, şi a mai dezvoltat o nouă Reuniune în sânul său, adică Reuniunea de cântări” (Arh. St. Registrul de Protocol, 1863-1878).

În anii 1870, părăseşte învăţământul.

La 21 aprilie 1868, I. Lengeru este ales ca preşedinte al *Reuniunii de Gimnastică şi Cântări* din Braşov. Din această funcţie, insistă pentru dezvoltarea unei biblioteci dotată cu partituri muzicale şi pentru donaţii materiale şi băneşti. În anul 1882, împreună cu compozitorul Ciprian Porumbescu, se deplasează la Chizătău, ca invitaţi, cu ocazia *Jubileului de 25 de ani de activitate a Corului* (1857-1882), instruit de preotul Lucian Şepeţian. Cu acest prilej, I. Lengeru rosteşte „o salutare verbală dintre cele mai însufleţitoare”, iar Ciprian Porumbescu este cooptat în juriul concursului, împreună cu: dr. Iosif Gall, preşedinte, Nichi Popovici, profesor de muzică în Caransebeş, Iosif Czegka, directorul *Reuniunii de Cântări* din Lugoj, R. Karnasz, directorul *Societăţii Filarmonice* din Timişoara, G. Crăciunescu, protopop în Belinţ, Coriolan Brediceanu, avocat în Lugoj, P. Rotaru,

directorul publicației *Luceafărul* din Timișoara și S. Velovan, directorul Școlii Normale din Caransebeș. „Fiind ales în juriul de arbitri – notează C.P. – aveam vot aproape decisiv. Eu și Lengher furăm sărbătoriți la gradul superlativ și pretutindeni furăm primiți cât se poate de bine” (Virgil Birou, 1857, pp. 17-42).

După sfârșitul concursului, C. Porumbescu se adresează astfel sorei sale: „Corurile premiate sunt atât de minunate, încât societatea noastră de cântare din Brașov îi față de ele nimica întreagă” (Apud *Corul din Chizătău*, 2004, pp. 133-134).

La îndemnul lui Ion Lengheru, Ciprian Porumbescu va redacta și tipări în *Gazeta Transilvaniei* (Brașov, nr. 107 și 108, 1882) un articol în două părți: *Serbare de la Chisetu*. Și pe când se afla la Genoa, în Italia, îi transmite lui L. Nastasi: „Mi-a scris Lengher o epistolă de am plâns. Bun suflet de om”.

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Gh. Chelariu, *Amintiri despre Ciprian Porumbescu*, în *Anuarul Liceului „A. Șaguna”*, Brașov, 1924-1925; C. Moga, *Advocatul Ioan Lenger (1837-1923) sau Puțintică dreptate și celor morți*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 20, 11 mai 1944, pp. 3, 4; Sever Șepețianu, *Corul de la Chizătău. 100 de ani 1857-1957*, București, Edit. de Stat Didactică și Pedagogică, 1957; Viorel Cosma, *Ciprian Porumbescu. Monografii*, București, EDIP, 1957, p. 28; Virgil Birou, *Ciprian Porumbescu la Chizătău*, în *Studii Muzicologice*, vol. VI, București, Uniunea Compozitorilor, 1957, pp. 17-42; Constantin Catrina, *Contribuții la cunoașterea bibliotecii muzicale a Reuniunii de Gimnastică și Cântări din Brașov*, în *Cumidava*, IV, Brașov, Muzeul Județean Brașov, 1970, pp. 485-501; Grigore Foit, *Ciprian Porumbescu – confesiuni autobiografice*, în *Ciprian Porumbescu. Documente și mărturii*, Suceava, Muzeul Suceava, 1971, pp. 133-155; Nina Cionca, *Ciprian Porumbescu*, București, Edit. Muzicală, 1974; Nina Cionca, *Ciprian Porumbescu. Album ilustrat comemorativ, 1883-1983*, București, Edit. Muzicală, 1984, p. 78; *Corul din Chizătău*, ed. îngr. de Constantin Tufan Stan, Timișoara, Edit. Marineasa, 2004, p. 268 passim.

Ludwig Johann (n. 1725, Vulcan, jud. Brașov – d. 1789, Paris), instrumentist și compozitor.

A studiat la Gimnaziul German din Brașov, unde s-a perfecționat ca instrumentist în domeniul muzicii de fanfară (clarinet, flaut, oboi, corn). Între anii 1746-1749, se află ca instrumentist la Capella Regimentului Imperial *Molkiani*, staționat la Brașov; apoi instrumentist în formația contelui Wenzel Anton Kaunitz din Viena (1749-1750) și Paris (1750-1752). A fost, de asemenea, instrumentist în orchestra lui *La Pouplinière* din Paris (1761-1762), condusă de Jean Philippe Rameau, precum și în Orchestra de Curte a prințului Conti, Louis-François Joseph de Bourbon, și în orchestra Teatrului din Passy.

♫ A *COMPUS* muzică pentru orchestră, coruri religioase și piese pentru orgă, muzică de cameră pentru suflători.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** J.G. *Ein Burzenländer Musiker des 18. Jahrhunderts in Paris*, în *Kronstädter Zeitung*, Brașov, nr. 236, 14 oct. 1924; Walter Myss, *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*, Innsbruck, 1993, pp. 59, 314; Vasile Tomescu, *Muzicieni din Transilvania în viața artistică franceză a secolului luminilor*, în *Muzica*, București, nr. 1, 1993, p. 100; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. 5 (K-M), București, Edit. Muzicală, 2002, pp. 193-194.

Lupu Sherban (n. 21 iunie 1952, Brașov) violonist și profesor, apreciat la nivel mondial ca interpret de frunte al muzicii compozitorului George Enescu. A studiat cu George Manoliu la Conservatorul din București. Student fiind, a dat concerte în România, la Radio-Televiziunea Română și în Europa de est.

A părăsit România pentru a studia la Londra, la *Guildhall School of Music*, cu Yfrah Neaman și cu celebrii violoniști Yehudi Menuhin, Henryk Szering, Nathan Milstein, cu Norbert Brainin, membru al cvartetului de coarde *Amadeus*, și cu Sandor Vegh.

A obținut premii la numeroase concursuri, printre care: *Vienna International*, *Concursul Național de Cvartete de coarde* de la Brașov, *Jacques*

Thibaud la Paris, *Carl Flesch*, *Societatea Regală de Arte* și *The Park Lane Group Contest* la Londra.

În momentul de față, Sherban Lupu este profesor de vioară la Universitatea din Illinois, director artistic al festivalului *Cetatea Muzicală a Brașovului* și a fost director artistic al Festivalului din Gubbio, Italia și concertmaestru la Opera din San Francisco.

În decursul carierei sale de solist în Europa și Statele Unite, a interpretat împreună cu Menahem Pressler ciclul complet al Sonatelor de Beethoven.

S-a specializat în muzica țării sale natale, România, în cea a Europei de est, precum și în repertoriul romantic de virtuozitate.

A fost solist la Kennedy Center, la Festivalul de la Gstaad, la Festivalul de la Aldeburgh, la Royal Festival Hall, la Queen Elisabeth Hall, Wigmore Hall, St. John's Smith Square și Carnegie Hall. A interpretat concertele de vioară de Brahms și Ceaikovski în transmisii în direct cu orchestra BBC și a fost solist al orchestrei *Northern Israeli Symphony Orchestra*.

Sherban Lupu a colaborat cu dirijori ca: Mendi Rodan, Sir Charles Grove, Harry Blech, Cristian Mandeal, Barry Wadsworth, Owain Arwell Hugues, Jan Hobson, Kirk Trevor și Horia Andreescu.

♫ **A RECONSTITUIT ȘI FINALIZAT**, împreună cu compozitorul Cornel Țăranu, *Capriciul Român* pentru vioară și orchestră de George Enescu. A prezentat această lucrare în cadrul unui concert special la Expoziția Universală 2000 de la Hanovra (Germania).

În anul 2000, Fundația Culturală Română l-a premiat pe Sherban Lupu pentru eforturile sale de o viață în domeniul promovării culturii și muzicii românești peste hotare.

ACTIVITATEA PEDAGOGICĂ: Unanim apreciat ca pedagog, Sherban Lupu este adeseori membru al juriilor internaționale, predă cursuri master, cursuri de vioară în Anglia, Olanda, Germania, Italia, România, Cehoslovacia. În anul 2004, Ministerul Culturii din Polonia i-a decernat premiul de profesor emerit.

În mai 2002, Comitetul de Cercetări al Universității din Illinois a acordat lui Sherban Lupu prestigiosul premiu *Arnold Beckman*, pentru realizarea înregistrării operelor complete pentru vioară și pian de Béla Bartók.

În noiembrie 2002, Academia de Muzică *G. Dima* din Cluj l-a distins cu titlul Doctor Honoris Causa. Tot din acest an, Sherban Lupu îndeplinește funcția de director artistic al Festivalului Internațional *Cetatea muzicală a Brașovului*.

În ianuarie 2004, Președintele României i-a decernat titlul de Comandor al Ordinului Național de Merit și Serviciu, în semn de recunoștință pentru activitățile sale muzicale și culturale în întreaga lume.

În septembrie 2005, el a organizat premiera americană a operei *Oedip* de George Enescu, la Universitatea din Illinois, în cadrul simpozionului *Mitul lui Oedip și interpretarea lui*. Tot în septembrie 2005, în colaborare cu Institutul Român de Cultură, a publicat șase volume de lucrări inedite pentru vioară de George Enescu, lucrări cercetate, editate și aranjate de Sherban Lupu.

În anul universitar 2005/2006, a fost numit profesor asociat la Centrul de Studii Avansate al Universității din Illinois.

În decembrie 2005, a fost numit director al Societății „George Enescu” din Statele Unite.

În anul 2007, Comitetul de Cercetări al Universității din Illinois îi oferă, pentru a doua oară, prestigiosul premiu *Arnold Beckman*, iar în același an, Universitatea din Iași îl distinge cu titlul Doctor Honoris Causa.

În anul universitar 2009/2010, Sherban Lupu beneficiază de o bursă Fulbright și, în același an, Universitatea din Illinois îi acordă premiul Colegiului de Arte frumoase pentru cercetări creative, iar în 2011 îi conferă titlul de Profesor Emerit.

✍ **CONSEMNARE:** „Nu putem ști de ce anume i-a fost dor lui Sherban Lupu atunci când a conceput proiectul „Sherban Lupu și virtuozii țărani din România”. Ceva însă l-a “ars” pe muzicianul român aflat de multă vreme în Statele Unite, unde este recunoscut și respectat ca virtuoz și profesor, șeful catedrei de instrumente de coarde în cadrul imensei și pe

măsură prestigioasei University of Illinois. Nu este vorba atât de acel "ceva" care s-ar putea numi nevoia de echilibru, fie el al depărtărilor sau al proximității. Mai degrabă putem recunoaște nevoia unei regăsiri, de care – vrem, nu vrem – avem nevoie fiecare dintre noi oriunde ne-ar fi traiul, aici sau acolo." (Virgil Oprina).

●**Discografie:** În catalogul înregistrărilor sale, se află piese de Ysaye, Bartók, Enescu, Wieniawski, Ernst, Stravinski, Bloch și Ginastera, la casele de discuri ASU, Arabesque, Continuum, Electrecord, Capstone, Zephir, BBC. Acest catalog conține și *Sonatele și Partitele* pentru vioară solo de J.S. Bach; *Capriciul român* - lucrare inclusă în înregistrarea integrală pe disc compact a muzicii pentru vioară de George Enescu. Înregistrarea a fost realizată cu concursul lui Valentin Gheorghiu și al Orchestrei Filarmonice din București, sub bagheta lui Cristian Mandeal, la casa de discuri Electrecord.

M

Magdu Valeriu (n. 10 aprilie 1864, Jankov Most/Iancahid, Banatu Sârbesc – d. 25 mai 1935, Ecica, Banatu Sârbesc). Compozitor și dirijor de cor, teolog și folclorist.

♫ A compus muzică corală și a publicat folclor literar în presa vremii: *Familia* (Oradea), *Luceafărul* (Timișoara), *Tribuna* și *Telegraful Român* (Sibiu). Între anii 1890-1892, este redactor la *Gazeta Transilvaniei* din Brașov.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Lucian Predescu, *Enciclopedia României. Cugetarea*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, p. 507; *Bibliografia generală a etnografiei și folclorului românesc*, vol. I (1800-1891). Redactor Adrian Fochi. Cuvânt înainte de M. Pop. Prefață de A. Fochi, București, EPL, 1968, p. 447; Nicolae Țurcanu, *Despre cântările bisericești notate de Dimitrie Cunțan și utilizarea lor în Brașov și împrejurimi*, în *Revista Teologică*, Sibiu, nr. 1, 2002; Viorel Cosma, *Muzicieni din România*, vol. V (K-M), București, Edit. Muzicală, 2002, p. 229; Gheorghe C. Ionescu, *Muzica bizantină în România. Dicționar cronologic*, București, Edit. Sagittarius, 2003, p. 280; Ioan Tomi, *Lexicon. Muzicieni din Banat*, ed. a II-a, Timișoara, Edit. Eurostampa, 2012, pp. 167-168.

Manolache Mihai (n. 18 februarie 1941, în Târlele-Filiu, Jud. Brăila), preot și muzeograf.

A studiat la Seminarul Teologic din Buzău (1955-1960), apoi la Institutul Teologic de Grad Universitar București (1960-1964). A urmat cursurile de doctorat în Istoria Bisericii Române (1967).

Preot paroh în localitatea Țapu din protopopiatul Mediaș (1965-1969); muzeograf la Muzeul „Primei Școli Românești” (1969-1972) și preot paroh, din 1973, la Biserica *Bunavestire* din Brașov.

📖 **A PUBLICAT** lucrări de teologie ortodoxă și Istoria Bisericii Române, precum și studii și articole de muzicologie religioasă: *Contribuția lui Nicolae Popovici, psaltul Mitropoliei din București, la românirea cântărilor bisericești*, în BOR, București, nr. 5-6, 1972, pp. 591-595; *Gheorghe Dima și rolul corului bisericesc de la parohia Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului*, în BOR, București, nr. 1-2, 1978, pp. 99-111. În colaborare cu dr. Constantin Catrina semnează: *Tezaur muzical în Șcheii Brașovului*, în Astra, Brașov, nr. 6, 1971, p. 8; *Muzica psaltică românească în biblioteca Muzeului din Șcheii Brașovului*, în SCIA (s.TMC), București, tom 19, 1972, p. 37; *Școală și dascăli de psaltichie în Șcheii Brașovului*, în Stud. Muzicol., vol. X, București, 1974, pp. 147-160; *Momente din viața muzicală a Brașovului*, în SCIA (s.TMC), București, tom. 21, 1974, pp. 85-97.

✍️ **CONSEMNARE:** „Având în vedere bogata activitate desfășurată, preotul Mihai Manolache a fost distins cu titlul de Iconom Stavrofor, fiind invitat totodată de sectorul de Relații Externe să participe la cel de-al XV-lea Congres Internațional de Științe Istorice, care a avut loc la București, în [10-17] august 1980” (Gheorghe I. Drăgulin, 2011).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Gheorghe C. Ionescu, *Muzica bizantină în România. Dicționar cronologic*, București, Edit. Sagittarius, 2003, pp. 507-508; Gheorghe Pășescu, Liviu Pandelescu și Petru Istrate, *În slujba Neamului Românesc. Portrete astriste*, Brașov, Edit. Pastel, 2006, pp. 340-342; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, București, Edit. Basilica, 2010, pp. 463-464.

Măniuț (Coroiu) Petruța-Maria (n. 7 iunie 1976, Brașov), profesoară, muzicolog, pianistă și poetă.

A absolvit Liceul de Artă din Brașov și apoi s-a perfecționat la Universitatea de Muzică din București. Este triplu licențiată în muzică: *Muzicologie* (1995-1999) cu prof.univ.dr. Alexandru Leahu (muzicologie și estetică muzicală); *Compoziție muzicală* (1998-2003) cu prof.univ.dr. Dan Dediu și *Interpretare Muzicală – pian* (2002-2003) cu prof.univ.dr. Corina Ibănescu (pian). De asemenea, a fost apreciată în mod special de profesorii Aurel Stroe și Anatol Vieru (compoziție), polifonie și semantică (Dinu

Ciocan), Liviu Dănceanu, Vasile Iliuț, Mihai Cosma și Grigore Constantinescu (istoria muzicii), Dan Buciu și Liana Alexandra (forme muzicale), Adrian Rațiu (armonie), Teodor Țuțuianu și Marcel Costea (polifonie), Valentin Gruescu (dirijat coral), Georgeta Ștefănescu-Barnea (pian). A urmat cursuri superioare de perfecționare la Academia *Mozarteum* Salerno (Italia, 1995) și la Universitatea Națională de Muzică București (sinteză muzicologică, 1999-2000). Este *Doctor în Muzică* al Universității Naționale din București cu teza: *Gândirea componistică în concertele lui Aurel Stroe* (2005).

A activat ca profesor la Liceul de Muzică *George Enescu* din București (1999-2006), profesor asociat la Universitatea *Spiru Haret* București (1999-2003), redactor la Societatea Română de Radiodifuziune (1995-1999), prezentator și colaborator la Televiziunea *România de Măine* (2002-2007), consilier muzical la Filarmonica Brașov (2007-2009) etc.

A susținut recitaluri pianistice, comunicări științifice, prelegeri și conferințe muzicologice tematice: *Convorbiri despre muzică* (2008), *Vecernii muzicale* (2009), *Portrete muzicale* (2009); inițiază câteva proiecte integrate învățământului preuniversitar: *Muzica de dragoste a lumii*, Ciprian Porumbescu, *Arta sacră*. Este membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România (Secția Muzicologie și Critică Muzicală, 2006), al Uniunii Criticilor Muzicali *Mihail Jora* (2000), al Asociației Române a Femeilor Artiste (ARFA, 2007) și membră a *Neue Bachgesellschaft für Musik Leipzig* (2008). Semnează eseuri, studii, articole, recenzii și cronici în *Actualitatea Muzicală*, *Lumina* (București), *Gazeta de Transilvania*, *Monitorul de Brașov*, *Transilvania Expres*, *Țara Bârsei* (Brașov), *Contemporary Music – Romanian Newsletter* (București).

Inițiază și coordonează volumele de studii și eseuri muzicologice: *Aniversări Muzicale* (2006), *Portretele Muzicii Românești* (2006), *Artă și Știință* (2007).

LUCRĂRI DIDACTICE: *Tratat de forme și genuri muzicale – analize stilistice comparative: Concertul instrumental*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2005; *Tratat de forme muzicale A1, B1 și B2*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008;

POEME: *Foarte de dragoste*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2006; *Tratat de singurătate*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2006; *Exilul de tine*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2007 ș.a.

MUZICOLOGIE (VOLUME): *Premisele metaforei epistemologice în gândirea muzicală a compozitorului Aurel Stroe*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2005; *Spiritul modernității în creația muzicală românească din secolul al XX-lea – profil componistic Aurel Stroe*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2005; *Cronica ideilor contemporane – studii și publicistică*, vol. 1 (2005), vol. 2, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2007; *Gândirea componistică în concertele instrumentale ale lui Aurel Stroe*, vol. 1-2, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2007.

📖 **STUDII ȘI ARTICOLE:** *Argumentul ontologic în discursul muzical al lui Aurel Stroe*, în *Sesiunea de Comunicări Științifice 2004*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2005; *Coordonate originale ale gândirii muzicale în concertele instrumentale ale lui Aurel Stroe*, în *Musicologia Mirabilis*, Iași, Edit. Domino, 2005; *The musical discourse in Aurel Stroe's instrumental concerts*, în *Buletinul Univ. Transilvania*, vol. 11, Brașov, Univ. Transilvania, 2005; *Frumusețea nu e de ajuns*, în *Portretele Muzicii Românești*, vol. 1, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2006; *Repertoriul violonistic contemporan transilvănean inspirat de muzica lui Mozart, în contextul spiritualității secolului al XX-lea*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 5, 2009, pp. 112-115; *Spiritul modernității în arta sec. al XX-lea*, în *Eseuri de Muzicologie*, vol. 3, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2006; *The Music of imperfect Love*, în *Buletinul Univ. Transilvania*, vol. 14, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2006; *Iacob Mureșianu – 150 de ani de la naștere*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 6, 2007, pp. 182-184; *W.A. Mozart: creativitatea și sănătatea (în colab.)*, în *Artă și Știință. Colecție de eseuri*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2007, pp. 35-38; *Constructivism și deconstructivism în muzica secolului XX: George Gershwin și John Cage*, în *Aniversările Muzicale 2007-2008*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008; *Festivalul Muzicii de Cameră de la Brașov*, în *Astra*, Brașov, nr. 21, 2008, p. 4; *God's love for humanity – in music*, în *Studia Musica*, nr. 2, 2008; *Iubirea, exprimată în artă sonoră românească*, în *Portretele Muzicale Românești*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008; *Requiemul românesc și tradiția lui în muzica națională*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 7, 2008, pp. 293-295; *Momentele teoretico-muzicale ale învățământului românesc din*

secolul al XX-lea: Valentin Timaru – conștiința de gen și conștiința de formă în tratatele sale analitice, în contextul general al analizei secolului al XX-lea, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 8, 2009, pp. 288-294; Ciprian Porumbescu, *figură emblematică a muzicii transilvănene*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 9, 2010, pp. 241-244; G.Fr.Händel: sinteză și regăsire de sine, în *Mari compozitori aniversați în anul muzical 2009: Georg Friedrich Händel (1685-1759) și Joseph Haydn (1732-1809)*, vol. 1, ed. îngr. de Elena Chircev, Ligia Ghilea și Daniela Vlasu, Cluj-Napoca, Edit. Mega, 2010, pp. 45-51; J. Haydn – elemente post-baroce și pre-romantice, în *Mari compozitori aniversați în anul muzical 2009: Georg Friedrich Händel (1685-1759) și Joseph Haydn (1732-1809)*, vol. 1, ed. îngr. de Elena Chircev, Ligia Ghilea și Daniela Vlasu, Cluj-Napoca, Edit. Mega, 2010, pp. 121-129; *Mobles et Boucles: considerații asupra Concertului pentru acordeon și orchestră*, Revart, nr. 1, 2010; *Aspecte ale tradiției europene în concertele lui Aurel Stroe din perioada 1970-2001*, în *Aurel Stroe și tradiția muzicală europeană*, ed. îngr. de Ana Szilágyi și Sabina Ulubeanu, București, Edit. Univ. Naționale de Muzică București, 2011, pp. 38-44; *Felix Mendelssohn-Bartholdy: clasicitatea romantismului sau romantismul clasicității*, în *Mari compozitori aniversați în anul 2010: Jakob Ludwig Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809-1847) și Paul Constantinescu (1909-1963)*, vol. 2, ed. îngr. de Ligia Ghilea, Cluj-Napoca, Edit. Mega, 2011, pp. 39-57; *George Enescu și opera „Oedip”: relaționări filozofico-muzicale interculturale*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 10, 2011, pp. 218-220; *Spiritul religios în creația lui Paul Constantinescu*, în *Mari compozitori aniversați în anul 2010: Jakob Ludwig Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809-1847) și Paul Constantinescu (1909-1963)*, vol. 2, ed. îngr. de Ligia Ghilea, Cluj-Napoca, Edit. Mega, 2011, pp. 39-57.

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Mihai-Gavril Gorbonov, „*Casa Muzicii*” la Brașov – evaluări preliminare, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 6, 2007, pp. 214-222; *Festivalul Muzicii de Cameră de la Brașov*, în *Astra*, Brașov, nr. 21, 2008, p. 28; Petruța Măniuț, *Muzica de dragoste a lumii. O viziune muzicală asupra iubirii*, vol. 2, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, Brașov, 2009, pp. 87-92; Viorel Cosma, *Dirijorul Marin Constantin. Portret Eseiistic*, Onești, Edit. Magic Print, 2011, pp. 212-213; *Program of the „George Enescu” International Musicology Symposium*, Bucharest, 8-11 September 2011 (f.p.).

Mihăilescu Dan (n. 12 aprilie 1929, Liești, fostul județ Tecuci), estetician și publicist, critic de artă. Este licențiat al Facultății de Filozofie din Iași-București și dr. în estetică și psihologia artei al Universității „Al. I. Cuza” din Iași.

A lucrat în domeniile: învățământ, cultură și artă (Turda și Brașov).

A **PUBLICAT** cărți precum: *Limbajul culorilor și al formelor* (1980); *Dimensiuni ale creației* (Stimulul obsesiei), 1989; *Tecuciul în memoria oamenilor și documentelor. Amintirile unui absolvent al Liceului „D.A. Sturza”, Brașov*, Edit. Transilvania Expres și Tecuci, Edit. Cristian MMc, 1998; *Geniul nebuniei sau nebunia geniului?* (1994), *Eseuri despre artă și artiști brașoveni* (2010). În volumele sale, identifică puncte de legătură sensibile, ce dau originalitate cromaticii picturale și creației artei sonore, între puterea artistului de geniu și nemărginirea operelor de artă.

Semnează **STUDII ȘI ARTICOLE** în ziarele și revistele: *Drum Nou*, *Gazeta de Transilvania*, *Astra* (Brașov), *Transilvania* (Sibiu), *Brașovul Literar și Artistic* (Brașov), *Cântarea României* (București) ș.a.

Este un gânditor profund, o fire meditativă față de toate cele ale timpului său, ale semenilor întru știință și cultură, artă și litere. Este și dezamăgit, dar nu atât încât să renunțe la paleta de critic față de mărturisirile artistice contemporane și frământările existente în viața de toate zilele (și în politică).

✍ **CONSEMNARE:** „Din bogăția sunetelor armonizate de Vivaldi în cunoscuta sa capodoperă *Anotimpurile*, cele dedicate primăverii ne topesc sufletele de încântare” (Dan Mihăilescu, 2006).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Mitel Popescu, *La 75 de ani*, în Dr. Dan Mihăilescu, *Fiat justitia, pereat mundus*. Eseuri, gânduri critice, vesele și triste, Brașov, Edit. *Transilvania Expres*, 2006, pp. 152-154.

Mitu Steluța (n. 13 februarie 1945, București – d. 19 iulie 2011, Brașov), muzicolog.

A studiat muzica la Conservatorul *George Enescu* din Iași, secția Pedagogie-Muzicologie (1963-1968). I-au fost îndrumători profesorii:

Constantin Constantinescu (teorie-solfegiu), George Pascu (istoria muzicii), Achim Stoia (armonie) și Nicolae Marcovici (pian).

Mai întâi a fost secretar muzical la Filarmonica *Moldova* din Iași (1967-1973), după care, din 1973 până la pensionare (2008), secretar și consilier muzical la Filarmonica Brașov.

În mod curent, a semnat textele muzicologice inserate în programele de sală ale concertelor organizate în fiecare stagiu; a redactat caietele-program cu caracter monografic, iar timp de 30 de ani a fost secretara tehnică a Festivalului Național/Internațional al Muzicii de Cameră de la Brașov (1970-1999).

Fire dinamică și bine organizată, Steluța Mitu a împlinit cu pasiune și responsabilitate toate atribuțiile muzical-administrative. Apreciindu-i activitatea în general, dirijorul Emil Simon a conchis: „Dacă Steluța n-ar fi existat, Filarmonica Brașov n-ar fi existat...; dacă Steluța n-ar fi existat, ea ar fi trebuit să fie inventată”.

✍ **CONSEMNARE:** „Soarta unora dintre semenii noștri pare a fi pusă, dintr-un început, într-o zodie de nenoroc. Pentru că, deși au fost hărăziți cu toate darurile firii, lucrarea lor, mai totdeauna în folosul comunității, se încheie cu nevoia retragerii în izolare și uitare.

Muzicologul Steluța Mitu este unul dintre acești mari nedreptățiți ai astrelor. Dar cât timp printre noi mai sunt oameni ca Steluța Mitu, impostorii și primitivii ne deranjează mai puțin; personal nici nu-i mai văd” (Aurel Buda, 2008).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Mihail Cozmei, *125 de ani de învățământ artistic de stat, 1860-1985*, Iași, Conservatorul George Enescu, 1985, p. 262; George Pascu și Iosif Sava, *Muzicienii Iașului*, București, Edit. Muzicală, 1987, p. 175; Bogdan Alexandrescu, *Festivalul Internațional al Muzicii de Cameră, 1970-1999*, Brașov, Edit. PRO SRL, 1999, pp. 88-90; Maria Cristina Bostan, *Viața și truda din spatele scenei...*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 5453, 5-6 iul. 2008, p. 3F; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov, 1878-2008*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, Brașov, 2008, pp. 145-148; Ralu și colab., *O viață dedicată muzicii: Steluța Mitu* (Pliant), [2008]; Liliana Iacobescu, *Adio, Steluța Mitu!*, în *Act. Muzicală*, București, 7 iulie 2011, p. 9.

Moldoveanu Claudiu (n. 21 ianuarie 1971, Codlea, jud. Brașov), lutier și sculptor. Este fiul lutierului Ion Moldoveanu.

A absolvit Școala Profesională de Industria Lemnului (1989). Urmează Cursurile de un an, ca lutier, în Atelierele *Gluga* din Reghin (2004-2005). Din anul 1992, este angajat ca lutier la Liceul de Muzică *Tudor Ciortea* din Brașov. A participat la Expoziția de Instrumente Muzicale de la Frankfurt (Germania). Claudiu Moldoveanu lucrează în colaborare cu tatăl său, Ion Moldoveanu, în Codlea.

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Wolfgang Wittstock, *Scharf auf Burzenländer Brautladen*, în *Allgemeine Deutsche Zeitung*, Brașov, nr. 1280, 28 ian. 1998, p. 4; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov, 1878-2008*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008, pp. 25-26.

Moldoveanu Ion (n. 30 ianuarie 1940, loc. Poienii de Sus, jud. Buzău), lutier și sculptor.

A absolvit Școala Profesională (1954-1967) și cursurile de maiștri (1964-1967) pentru Industria Lemnului. A lucrat la Întreprinderea de Mobilă *Măgura Codlei*. Absolvent al Școlii Populare de Artă (sculptură). Între 1964-1980, este maestru la Liceul Forestier, apoi lutier la Filarmonica Brașov (1980-2000). Construiește prima vioară în anul 1970, apoi cea dintâi vioară ornamentată în 1991, în colaborare cu fiul său, Claudiu. Restaurează peste 1000 de viori, viole, violoncele, contrabași și chitare, provenite de la diferite instituții muzicale și persoane private din București, Brașov, Constanța, Sibiu, Ploiești etc.

A restaurat cu migală viori construite de mari lutieri, precum Gagliano, Testore, Ruggieri, Kleverkaus ș.a.

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov, 1878-1993*, Brașov, SC Tipocrat SA Brașov, 1993, [f.p.]; Wolfgang Wittstock, *Scharf auf Burzenländer Brautladen*, în *Allgemeine Deutsche Zeitung*, Brașov, nr. 1280, 29 ian. 1998, p. 4; Alina Andrei, *Într-un atelier în Codlea se fac viori unicat*, în *Plus*, Brașov, nr. 4202, 8 iun. 2007, p. 1; *În căutarea sunetului perfect*, în *Felicia*, București, nr. 42, 12-18 apr. 2007, pp. 12-13; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov, 1878-2008*, Brașov, Edit. Universității Transilvania, Brașov, 2008, pp. 25-26.

Morres Hermann (n. 22 mai 1885, Braşov – d. 1971, Braşov), pedagog, pictor şi compozitor. După studiile liceale de la Braşov, a fost student al Academiei de Arte Plastice din Budapesta. Între anii 1908-1948, este profesor de desen la Şcoala Germană de Fete din Braşov. A pictat peste 300 de lucrări (peisaje şi portrete) şi a participat la expoziţii de artă plastică organizate la Braşov, Bucureşti, Ploieşti, Budapesta.

♫ În paralel cu activitatea pedagogică şi de pictor, *A COMPUS* muzică pentru pian şi prelucrări corale.

Ca artist plastic şi compozitor, Morres Hermann a conchis „că şi arta plastică poate însemna ritm, ca şi poezia şi muzica”.

📖 **REFERINŢE BIBLIOGRAFICE:** Eugen Jebeleanu, *Hermann Morres*, în *Gazeta Transilvaniei*, Braşov, nr. 5, 1931, p. 5; Ermil Rădulescu, *Expoziţia retrospectivă Hermann Morres*, în *Drum Nou*, Braşov, nr. 8014, 1970, p. 2; Ilie Moruş (coord.), *Cărturari braşoveni (sec. XV-XX). Ghid biobibliografic*, Braşov, Biblioteca Municipală Braşov, 1972, pp. 148-149; Walter Myss, *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*, Innsbruck, Wort und Welt Verlag, 1993, pp. 345; Radu Popica, *Artişti braşoveni uitaţi (1700-1950)*, Braşov, Muzeul de Artă Braşov, 2008.

Munteanu Dorel (n. 24 iulie 1948, Cluj), dirijor, profesor şi compozitor.

A studiat mai întâi pianul la Liceul de Muzică din Cluj, pe care l-a absolvit în anul 1966. Între anii 1966-1978, urmează cursurile Conservatorului de Muzică G. Dima din Cluj-Napoca (Catedrele de compoziţie-muzicologie şi dirijat), unde i-a avut ca profesori pe Dorin Pop, Tudor Jarda, Cornel Țăranu, Petre Sbârcea ş.a. A cântat în Corul de Cameră *Cappella Transilvanica*, dirijor Dorin Pop.

Ocupă postul de asistent şi apoi de lector la Facultatea de Muzică (catedra de dirijat coral, 1971-1978). În anul 1968, urmează Cursurile de Perfecţionare în Arta Dirijorală de la Viena. În perioada 1991-1993, este director al *Teatrului Liric din Braşov*. Din anul 1978 şi până în prezent (2013), este dirijor la *Opera Braşov*, unde a condus 70 de spectacole (2012). Critica muzicală îl socoteşte a fi un *dirijor de clasă* şi un *conducător de orchestră* cu

har. A dirijat un vast și variat repertoriu de opere, operete, spectacole pentru copii, concerte simfonice și vocal-simfonice, spectacole colaj: G. Puccini – *Boema*, *Madame Butterfly*; G. Verdi – *Trubadurul*, *Aida*, *Falstaff*; P. Mascagni – *Cavaleria Rusticana*; R. Leoncavallo – *Paiațe*; W.A. Mozart – *Don Giovanni*, *Nunta lui Figaro*, *Così fan tutte*; G. Rossini – *Cenușăreasa*, *Bărbierul din Sevilla*, *Coțofana hoață*; G. Donizetti – *Lucia di Lammermoor*, *Elixirul dragostei*, *Don Pasquale*, *Fiica regimentului*, *Viva la Mamma*; V. Bellini – *I Capuleti e I Montecchi*, *Norma*; G. Bizet – *Carmen*, *Pescuitorii de perle*; J. Offenbach – *Povestirile lui Hoffmann*; J. Strauss – *Liliacul*, *Sânge vienez*; Fr. Lehar, *Văduva veselă*, *Țara surâsului*, *Paganini*; K. Zeller – *Vânzătorul de păsări*; E. Kalman – *Contesa Maritza*, *Silvia*, *Prințesa circului*, *Baiadera*; P. Abraham, *Victoria și al ei husar*; F.R. Hervé – *Mam'zelle Nitouche*; E. Künneke – *Logodnicul din lună*; R. Benatzky – *La calul bălan*; F. Loewe – *My fair lady*; G. Matsinsky – *Prietenul meu Bumbury*; E. Humperdinck – *Hänsel și Gretel*; Fl. Comișel – *Răspântia*, *Fata moșului*; N. Petri – *Trei mușchetari*; *O seară pe Broadway*, *Farmecul muzicii*, *Straussiana*, *Bună seara d-le Kalman* etc.

A întreprins turnee artistice în Anglia, Belgia, Elveția, Franța, Germania, Italia, Luxemburg, Olanda, Republica Moldova, și a colaborat cu mari interpreți ai scenei lirice românești: O. Enigărescu, M. Ciubuc, G. Zaharescu, M. Munteanu, D. Vlădescu.

♫ **A COMPUS: MUZICĂ CORALĂ** (în manuscris): *Bate vântul*; *Miorița – baladă pentru tenor, cor, flaut și pian*; *Schița muzicală „În Transilvania”* ș.a.

✂ **CONSEMNARE:** „Am ajuns la timp [în Piața Ateneului] spre a-i urmări pe soprana Felicia Filip și tenorul Ionel Voineag cântând, cu glasurile lor de aur, un duet din *Traviata* lui Giuseppe Verdi; am putut aprecia și calitatea orchestrei conduse cu har de dirijorul Dorel Munteanu (subl.n.) și prezentarea atrăgătoare realizată pe scenă de directorul teatrului brașovean – regizorul Cristian Mihăilescu...”

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Ermil Rădulescu, *Studentii brașoveni în concurs*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8180, 28 apr. 1971; Gemma Zinveliu, *De două ori bravo Universității din Brașov*, în *Drum Nou*, Brașov, 5 apr. 1972, p. 2; Ion Chirilă, *Festivalul corurilor de cameră*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8667, 1972; Gemma Zinveliu, *Corul Facultății de Muzică*, în *Drum Nou*, Brașov, nr.

8778, 1 apr. 1973; Nicolae Țurcanu, *Schița muzicală „În Transilvania”*, premiu pentru creație muzicală, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10119, 2 aug. 1977, p. 3; Virgil Rațiu, „Bună seara domnule Kalman”, în *Astra*, Brașov, nr. 3, 1982; Constantin Clemente, *Lada cu zestre. Obiceiuri și tradiții din județul Hunedoara*, Deva, ICJ-Hunedoara, Edit. Destin, 1998, pp. 111-119; Viorel Cosma, *Opera din Brașov*, în *Radio România*, București, nr. 276, 13 oct. 2002; Cristian Mihai, Cristian Mihăilescu și Corneliu Mihai, *Opera Brașov la jumătate de veac, 1953-2003*, Brașov, Edit. Ecran Magazin, 2009, p. 13; Petruța-Maria Măniuț, *Extrastagiune brașoveană*, în *Act. Muz.*, București, nr. 9, 2003, p. 14; Igmarr Winter, *Rossinis Aschenputtel auf rumänische Art*, în *Münsterländische Volkszeitung*, 3 mai 2004; Karl Schwelzer, *Triumph der menschlichen Würde hervorgehoben*, în *Hanauer Anzeiger*, 20 apr. 2004, p. 2; Philipp Schäfer, *Mutter aller Barcarollen*, *Zeitung*, 28 apr. 2005; Luminița Vartolomei, *Natură moartă cu voci, instrumente și baghete*, vol. II, București, Edit. Muzicală, 2006, pp. 161-161; Elena Zotoviceanu, *Aplauze la Opera brașoveană*, în *Act. Muz.*, București, nr. 2, 2007, p. 17.

Mureșanu (Mureșianu) Andrei (n. 16 noiembrie 1816, Bistrița – d. 24 octombrie 1863, Brașov), poet, profesor și publicist.

S-a născut la Bistrița (Transilvania). A studiat la Bistrița și apoi la Blaj filozofia și teologia. Se stabilește la Brașov, la Școala Românească, iar între anii 1840-1849, lucrează ca profesor la Gimnaziul Romano-Catolic. După Revoluția de la 1848-1849, se stabilește la Sibiu în calitate de translator, la cancelaria guvernului cezaro-crăiesc; din anul 1861, revine la Brașov.

Colaborează la *Foaie pentru Minte, Inimă și Literatură*, *Gazeta Transilvaniei*, iar în *Telegraful Român* de Sibiu va publica, în anul 1893, o suită de articole privind: *Arțile sau măiestriile cele frumoase*; *Românul și poezia lui*; *Românul în privința zugrăvirei*; *Măiestria tiparului*. În articolul *Românul în privința muzicii* (*Telegraful Român*, Sibiu, nr. 62, 1853), îndeamnă bărbații cei zeloși a „pune toată silința ca pruncii noștri ce-i avem pe la școale să se facă de timpuriu cunoscuți cu muzica vocală și mai târziu și vreo spețialitate din cea instrumentală, a cărei folos pentru tinerimea scolastică l-am arătat pe

larg în articolul *Tinerimea de pe la școalele cele mari*” (v. și A. Mureșanu, *Reflexii*, Cluj-Napoca, Edit. Dacia, 1977, pp. 145-164).

Andrei Mureșanu este autorul poeziei *Un răsunet*, devenită dintru început (1848) înaripatul cântec patriotic *Deșteaptă-te Române*. Despre melodia vestitei *Marsilieze române* (G. Călinescu, *Istoria Literaturii Române*, 1982, p. 255) însuși G. Ucenescu va preciza: „Aria împrumutată de la cântul *Din sânul maicii mele* [de A. Pann]” (V.D. Nicolescu, p. 243, n. 1).

✍ **CONSEMNARE:** „Preocupați de dezvoltarea artei și culturii românești din Transilvania celei de a doua jumătăți a secolului al XIX-lea și primele decenii ale secolului XX, numeroși cărturari și oameni de cultură au desfășurat o intensă activitate publicistică, în scopul inițierii și dezvoltării gustului autorilor pentru toate artele și, bineînțeles, pentru muzică. Ne stau mărturie în acest sens articolele lui George Barițiu publicate în calendarele sale, *cele ale lui Andrei Mureșianu* (subl.n.) din *Telegraful Român* (Sibiu), ca să nu mai vorbim de cronicile semnate în *Familia*, de către Iosif Vulcan, precum și din *Anuarul* și *Revista Teatrală* ale STR, care au dovedit un sensibil interes pentru instruirea muzicală a unor talente autohtone, pentru organizarea de coruri și spectacole teatral-muzicale” (Constantin Catrina, 1986).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Lucian Predescu, *Enciclopedia României „Cugetarea”*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, p. 577; Andrei Mureșanu, *Poezii și articole*, ed. îngr. și pref. de D. Păcurariu, București, EPL, 1963; George Ivașcu, *Istoria Literaturii Române*, vol. 1, București, Edit. Științ., 1969, pp. 467-468; Ilie Moruș (coord.), *Cărturari brașoveni (Sec. XV-XX). Ghid Biobibliografic*, Brașov, CJCES-Bibl. Municipală, 1972, p. 152; A. Mureșanu, *Reflexii*, ed. îngr. și pref. de Livia Grămadă, Cluj-Napoca, Edit. Dacia, 1977, pp. 145-164; *Dicționarul Literaturii Române de la origini până la 1900*, București, Edit. Academiei Române, 1979, pp. 596-597; Constantin Catrina, *Studii și documente de muzică românească*, București, Edit. Muzicală, 1986, p. 191; *Dicționarul General al Literaturii Române*, vol. IV (L-O), București, Edit. Univers Enciclopedic, 2005, pp. 488-489; Iordan Datcu, *Dicționarul etnologilor români*, București, Edit. Saeculum I.O., 2006, p. 628; Vasile Oltean, *Imnul Național „Deșteaptă-te Române*, Brașov, Edit. Brastar, 2008, pp. 18-27.

Mureșianu Aurel (n. 20 iunie 1847, Brașov – d. 8 iunie 1909, Brașov), publicist.

Este fiul lui Iacob Mureșianu – redactor și proprietar al *Gazetei de Transilvania*. Clasele primare și secundare le absolvă la Brașov și Cluj. În anul 1865, se află la Facultatea de Drept de la Viena, unde obține și titlul de doctor în drept (1872-1877).

Între anii 1878-1909, este redactorul și conducătorul *Gazetei de Transilvania*. Încă din iunie (1862) înființează *Compania literară a junilor studioși* de la gimnaziul superior din Brașov. Ca om de cultură și publicist, A. Mureșianu devine un susținător al ideilor cultural-științifice și artistice ale românilor transilvăneni și intervine favorabil în derularea turneului întreprins de Corul Mitropolitan și dirijorul Gavriil Musicescu în Transilvania și Banat (1890).

Asigură publicarea unor articole și știri despre spectacolele cu opereta *Crai Nou* de Ciprian Porumbescu din 1882; este interesat de reușita activităților muzicale întreprinse de Gheorghe Dima, Paul Richter, Rudolf Lassell etc. În *Gazeta de Transilvania*, muzica românească își are cronică ei timp de aproape 100 de ani.

Din anul 1888, când deschide propria-i tipografie, editează mai multe cărți de istorie și beletristică, broșuri, anuare și monografii, precum și *Muzică și dansuri la români în veacurile XVI-XVIII* de Valeriu Braniște, Brașov, Tip. A. Mureșianu, 1909 etc.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Ion Breazu, *Literatura Transilvaniei*, Sibiu, 1944, pp. 125-134; Lucian Predescu, *Enciclopedia României „Cugetarea”*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, p. 577; Mircea Gherman, *Mureșenii*, în *Magazin Istoric*, București, nr. 4, 1968, pp. 2-7; *130 de ani de la apariția Gazetei de Transilvania*. Sub red. Mircea Băltescu, Brașov, CJCS și Filarmonica Brașov, 1969, pp. 115-136; Ilie Moruș (coord.), *Cărturari brașoveni (sec. XV-XX). Ghid biobibliografic*, Brașov, CHCES-Bibl. Municipală, 1972, pp. 153-184; Vasile Oltean, *Configurația istorică și bisericească a Brașovului (sec. XII-XX)*, Sibiu, Edit. Andreiana, 2010, pp. 594-595.

Mureșianu I. Iacob (n. 29 iunie 1857, Brașov – d. 25 mai 1917, Cluj), compozitor, profesor, dirijor și pianist.

După absolvirea *Königlicher Konservatorium für Musik* din Leipzig (1867-1871), Iacob I. Mureșianu devine profesor de muzică la *Liceul Român* din Năsăud și dirijor al *Reuniunii de Cântări și Muzică* din aceeași localitate (1878-1880). Revine la Brașov ca profesor de muzică pentru *Gimnaziul Românesc* din Șcheii Brașovului, dirijor al *Reuniunii de Gimnastică și Cântări* și al *Corului Bisericii Sf. Nicolae* (1884-1885). Între anii 1886-1917, se află ca profesor la Școlile din Blaj, dirijor al *Corului Catedralei Greco-Catolice* și al *Asociației Meseriașilor din Blaj* (1903-1910).

A **FONDAT** și a contribuit în mod direct la apariția, în anul 1888, a *Revistei Musa Română*. A notat și prelucrat melosul tradițional românesc. În anii în care a studiat la Leipzig, i s-a acordat premiul de compoziție *Felix Mendelssohn-Bartholdy* (1883).

A fost susținător activ al *Astrei* și un pasionat regizor.

♫ **A COMPUS:** **1) MUZICĂ DE SCENĂ** – muzica pentru vodevilurile semnate de Vasile Alecsandri: *Scara mâței* (*Scara mârții*); *Rusalile*; *Paracliserul* sau *Florin și Florica*, *Cinel-Cinel*, *Nunta țărănească*, *Rămășagul*, *Millo director* și pentru piesa *Moise Pădurariu*; **2) MUZICĂ VOCAL-SIMFONICĂ:** *Mănăstirea Argeșului* (1884), poem dramatic în 3 părți, pentru soliști, cor mixt și orchestră, v. de Vasile Alecsandri (p.a. integrală: Blaj, 16/29 august, 1911); *Erculeanul* (1890), baladă pentru soliști (soprană, tenor, alt și mezzo-soprană), cor mixt și pian/orchestra, v. de Vasile Alecsandri (p.a. Blaj, 1906); *Brâncoveanu Constantin*, baladă pentru soliști (bas, bariton și tenor), cor bărbătesc și orchestră, v. de Vasile Alecsandri (p.a. Budapesta, 9 martie 1907. Reprezentație susținută de Societatea *Petru Maior*, dirijor Iacob Mureșianu); *Brumărelul* (1897), baladă pentru recitatoare, soliști (sopran și bariton), cor mixt și orchestră, v. de Vasile Alecsandri; *Năluca*, pentru soliști (sopran, tenor), cor mixt cu acompaniament de pian (p.a. Blaj, 26 iul. 1904); *Șoimul și floarea fagului* (1906), baladă pentru soliști, cor mixt și pian/orchestra, v. de Vasile Alecsandri; *Muerușca din Brașeu*, baladă pentru soliști (mezzosoprană și bariton) și cor mixt cu acompaniament de pian, v. de Vasile Alecsandri; **3) MUZICĂ SIMFONICĂ:** *O noapte pe Tâmpa* (1875),

pentru orchestră; *Ștefan cel Mare* (1883), uvertură pentru orchestră (p.a. Brașov, 24 august 1883); **4) MUZICĂ INSTRUMENTALĂ PENTRU VIOARĂ ȘI PIAN:** *Zis-a mândra către mine* (în colabor. cu P. Pipoș), în *Musa Română*, Blaj, nr. 7, 1888; *La mormântul unui amic* și *De pe Valea Hațegului* (în colab. cu P. Pipoș), în *Musa Română*, Blaj, nr. 7, 1906; **5) PIESE PENTRU PIAN:** *Fantezia românească de concert** (*De-aș fi, iubito, gingașă floare*), Lipsca, 1880 (s-a republicat în Iacob Mureșianu, *Album de piese pentru pian*, București, 1975); *Cimpoiul* (*Capriciu*), în *Musa Română*, Blaj, nr. 1, 1888*; *Ardeleanca* (*Impromptu*)*, în *Musa Română*, Blaj, nr. 3, 1888; *Cântec de leagăn** (*Berceuse*), în *Musa Română*, Blaj, nr. 4, 1888; *Impromptu* (*Etude*)*, în *Musa Română*, Blaj, nr. 9, 1906; *Scherzo**, în *Musa Română*, Blaj, nr. 12680/10-11, 1907; *Olteanca* (*Capriciu*), în *Musa Română*, Blaj, nr. 6, 1888; *Capriciu*, în *Musa Română*, Blaj, nr. 10, 1888; *Aurora-Quadril*, op. 25; *Marșul lui Horia*, Brașov, Edit. Librăriei Nic. I. Ciurcu; *Suvenir de Neseud*, op. 24, București, Edit. Constantin Gebauer; *Reminiscență* (*Noveletă*), în *Musa Română*, Blaj, nr. 12, 1888; *Cucuveica* (*Noveletă*)*, în *Musa Română*, Blaj, nr. 11, 1894; *Un vis* (*Nocturnă*)*, în *Musa Română*, Blaj, nr. 12, 1894; *O clipă* (*Noveletă*)*, în *Musa Română*, Blaj, nr. 4, 1895; *Caprice étude**, în *Musa Română*, Blaj, nr. 2, 1906; *Capriciu**, în *Musa Română*, Blaj, nr. 4, 1903; *Fresco* (*Impromptu*)*, în *Musa Română*, Blaj, nr. 7, 1906; *Pe gânduri* (*Noveletă*)*, în *Musa Română*, Blaj, nr. 1906. Toate piesele din această secțiune, cele notate cu (*) au fost republicate în volumul: Iacob Mureșianu, *Album de piese pentru pian*, București, Edit. Muzicală, 1975; **6) MUZICĂ VOCALĂ:** *Herbstgefühl*, 1880, cu versuri în l. germană de Geibel (p.i.); *Flori de nufăr* (1880), v. de V. Alecsandri*, în *Musa Română*, Blaj, nr. 11, 1880; *Întoarcerea în țară*, v. de Vasile Alecsandri; *Scrânciobul* (1881), v. de Vasile Alecsandri (p.i.); *De când*, v. de I. Nenițescu, în *Musa Română*, Blaj, nr. 4, 1888; *Nu plânge* (1881)*, v. de I. Nenițescu, în *Musa Română*, Blaj, nr. 7-8, 1888; *Tu n-ai iubit* (1881), în *Musa Română*, Blaj, nr. 9, 1888; *Departa clopotul răsună* (1881), v. de I. Nenițescu, în *Musa Română*, Blaj, nr. 3, 1888; *Cântec de fericire* (1881), v. de I. Nenițescu (p.i.); *Două suflete*, versuri de V. Alecsandri (p.i.); *Pilotul*, versuri de V. Alecsandri (p.i.); *Ce-a fost a fost** (duet pentru sopran și tenor), v. de I. Nenițescu, în *Musa Română*, Blaj, nr. 10-11, 1906; *Cum n-ar fi fost** (duet pentru sopran și tenor), versuri de I. Nenițescu

(1882), în *Musa Română*, Blaj, nr. 12, 1906 (vezi *Opere alese*, București, 1858); *Traum*, v. în l. germană de R. Torceanu (p.i.); *Wehmut*, v. în l. germană de Carmen Sylva; *Du Wunderschöne* (p.i.)*, versuri în l. germană de Carmen Sylva; *Windeswehen* (p.i.)*, versuri în l. germană de Th. Șerbănescu; *Maiblumen* (p.i.)*, versuri în l. germană de Vasile Alecsandri; *Primăvara* (p.i.), terțet pentru sopran, tenor și bas, v. de I.A. Lapedatu; *Ein bescheidener Wunsch* (p.i.), v. în l. germană de Maria Pruncul; *Die Vögel* (1890), versuri de Maria Pruncul. Piese însemnate cu asterisc (*) au fost publicate în revista *Muzica* (Supliment), nr. 3, 1957; **7) MUZICĂ CORALĂ: Colecțiuni de Căntece Corale, pentru școlile elementare, medii și secundare**, București, 1922; *Drapelul și Cucușor*, Cluj, 1933; *Coruri*, ed. alcătuită de Rodica Borbil și Mircea Gherman, Brașov, CJÎPMAA, 1971; **MUZICĂ CORALĂ RELIGIOASĂ: Cheruvicul** (cor bărbătesc), în *Musa Română*, Blaj, nr. 2, 1888; *Îngerul a strigat* (cor bărbătesc), în *Musa Română*, Blaj, nr. 3, 1888; *Sfânt, Sfânt* (cor bărbătesc cu solo de tenor), în *Musa Română*, Blaj, nr. 4, 1888; *Pe Tine Te lăudăm* (cor bărbătesc), în *Musa Română*, Blaj, nr. 4, 1888; *Pre Tatăl* (cor bărbătesc), în *Musa Română*, Blaj, nr. 11, 1888; *Cu vrednicie* (cor bărbătesc), în *Musa Română*, Blaj, nr. 1, 1906; *Ochiul inimii mele* (cor bărbătesc, cor mixt și cor de copii); *Căți întru Hristos* (cor mixt); *Plâng și mă tânguiesc* (cor mixt); *Lăudați* (cor bărbătesc cu solo de tenor); *Imnul Sfintei Cruci* (cor mixt); *Liturghia în Sol major pentru cor bărbătesc*, Blaj, 1903; **8) ARTICOLE DE MUZICOLOGIE: Precuvântare**, în *Musa Română*, Blaj, nr. 1, 1888; *Ceva despre muzică*, în *Musa Română*, nr. 2 și nr. 4, 1888; *Dansul, muzica și figurile jocului național „Romana”*, în *Musa Română*, Blaj, nr. 6, 1888; *Frédéric Chopin*, în *Musa Română*, Blaj, nr. 9 și nr. 11, 1888; *Wolfgang Amadeus Mozart*, în *Musa Română*, Blaj, nr. 11 și nr. 12, 1888; *Lăutarii noștri*, în *Musa Română*, Blaj, nr. 12, 1888; *Precuvântare*, în *Musa Română*, Blaj, nr. 1, 1894; *Robert Schumann*, în *Musa Română*, Blaj, nr. 3,4,6 și 7, 1894; *Puterea cântului*, în *Musa Română*, Blaj, nr. 4, 1894; *Un concert filantropic*, în *Musa Română*, Blaj, nr. 5, 1894; *Lăutarii români în străinătate*, în *Musa Română*, Blaj, nr. 8 și nr. 9, 1894; *Johannes Brahms*, în *Musa Română*, Blaj, nr. 10 și 11, 1894; *Anton Grigorie Rubinstein*, în *Musa Română*, Blaj, nr. 12, 1894.

✍ **CONSEMNARE:** „În creația artistică preenesciană, compozițiile lui Iacob Mureșianu reprezintă un moment culminant, realizând pentru prima oară un perfect echilibru între conținutul emoțional și limbajul muzical național încadrat, nu o dată, în genuri și forme ale muzicii europene” (Rodica Oană-Pop, 1980).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Mihail Gr. Poslușnicu, *Istoria muzicii la români*, București, Edit. Cartea Românească, 1928, pp. 414-418; L.T. Cincisprezece ani de la moartea lui Iacob Mureșianu. Un maestru al muzicii românești, în *Patria*, Cluj, nr. 92, 25 mai 1932, p. 2; Editarea operelor lui Iacob Mureșianu, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 78, 8 oct. 1933, p. 2; Joe Gherman, *Viața și opera compozitorului Iacob Mureșianu*, Cluj, Tipografia Națională S.A., 1933; Otilia I. Mureșianu, *Furturi de opere muzicale*, în *Patria*, Cluj, nr. 159, 17 iul. 1936, p. 2; George Sbârcea, *Iacob Mureșianu și Muza Română*, în *Studii Muzicologice*, București, vol. VII, UC., 1958; *Iacob Mureșianu. Opere alese*, ed. îngr. și pref. de Nicolae Parocescu, București, Edit. Muzicală, 1958; Enea Borza, *Contribuția lui Iacob Mureșianu la începuturile culturii pianistice românești*, în *Lucrări de Muzicologie*, vol. II, Cluj-Napoca, Conservatorul de Muzică „G.Dima” Cluj-Napoca, 1966; George Breazul, *Iacob Mureșianu*, în *Pagini din istoria muzicii românești*, ed. îngr. și pref. de Vasile Tomescu, București, Edit. Muzicală, 1966, pp. 352-381; Gheorghe Merișescu, *Iacob Mureșianu*, București, Edit. Muzicală, 1966; Ștefan Petracu, *Iacob Mureșianu, 50 de ani de la moartea compozitorului*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 6964, 1967, p. 2; Zeno Vancea, *Creația muzicală românească, Sec. XIX-XX*, București, Edit. Muzicală, 1968, pp. 145-153; Gemma Zinveliu, *Corespondența Mureșenilor, oglindă a luptei pentru o cultură și o artă națională*, în *SCIA (s.TMC)*, București, tom. 16, 1969; Iacob Mureșianu, *Coruri*, ed. îngr. de Mircea Gherman și Rodica Borbil, Brașov, CJÎCP Brașov, 1971; Ilie Moruș (coord.), *Cărturari brașoveni (sec. XV-XX). Ghid biobibliografic*, Brașov, CJCES-Bibl. Municipală, 1972, p. 156; Hans Peter Türk, *Paul Richter*, București, Kriterion Verlag, 1975, p. 18; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii românești*, vol. IV (1859-1898), București, Edit. Muzicală, 1976, pp. 386-394; Constantin Catrina, *Un mare patriot – Iacob Mureșianu*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 11639, 29 iun. 1981, pp. 1, 2; Mircea Gherman, *Iacob Mureșianu – artist patriot*, în *Astra*, Brașov, nr. 4, 1982, p. 2;

Iacob Mureșianu. *Opere*, vol. I. *Publicistică – Scrisori*, ed. îngr. pref. și adn. de Mircea Gherman, București, Edit. Muzicală, 1983; Constantin Catrina, *Centenarul unei reviste: Musa Română*, în *Astra*, Brașov, nr. 11, 1988, pp. 7-8; Șerban Buzilă, *Graiul Neamului. Pagini de muzică corală națională*, Chișinău, Edit. Hyperion, 1991, p. 344; Paul Stegaru, *Muzică și muzicieni în istoria învățământului românesc brașovean*, Brașov, Edit. Etios, 1999, pp. 92-94; Simion Toma, *Monografia Colegiului Național „Andrei Șaguna” Brașov*, Brașov, Edit. Concordia, 2000, p. 211; Adrian Solomon, *Învățământul muzical blăjean*, Blaj, Edit. Buna Vestire, 2003, pp. 34-40; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. VI (Max-Mus), București, Edit. Muzicală, 2003, pp. 255-264; Wolfgang Sand, *Kronstadt. Das Musikleben einer multiethnischen Stadt bis zum Ende des Habsburgerreiches*, Kludenbach, Gehann-Musik-Verlag, 2004, pp. 217-220; Alina-Monica Sgorcea, *Familia Mureșenilor, nucleu de afirmare a culturii și muzicii românești*, în *Portretele muzicii românești*. Coord. Petruța-Maria Măniuț, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2006, pp. 206-208; Adrian Solomon, *Iacob Mureșianu și Blajul*, Blaj, Edit. Buna Vestire, 2007; Anca-Maria Dobri, *Numai prin cultură un neam poate să se afirme și să-și arate valoarea...* (Interviu), în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 5126, 9-10 iun. 2007, p. 3F; Lucia Bunaciu, *Bunicul meu, compozitorul Iacob Mureșianu*, în *Muzica*, București, nr. 2, 2007, pp. 144-146; Lucia Bunaciu, *Compozitorul Iacob Mureșianu (1857-1917) și politica sa culturală*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 6, 2007, pp. 178-181; Petruța-Maria Măniuț, *Iacob Mureșianu – 150 de ani de la naștere*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 6, 2007, pp. 182-184; Mihai-Gavril Gorbonov, *Considerații asupra repertoriului muzical publicat de Iacob Mureșianu în revista „Musa Română”*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 7, 2008, pp. 296-301; Jean Lupu (în colab.), *Dicționar Universal de Muzică*, București-Chișinău, Edit. Litera Internațional, 2008, p. 410; Mariana Popescu, *Sinteze privind arta și tehnica dirijorală corală în muzica românească*, Constanța, Edit. Europolis, 2008, p. 19; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, București, Edit. Basilica, 2010, pp. 264-265; Petronela Găitan, *Personalitate marcantă a Brașovului sec. al XIX-lea, Iacob Mureșianu*, în *Etno.Brașov*, vol. 4-5, 2010, pp. 301-305.

● **Discografie:** *O clipă și Ardeleanca* (studio Isac, 2008).

N

Nadin Mihai (n. 2 februarie 1938, Braşov), inginer, eseist şi prozator.

După studii universitare încheiate la Facultatea de Filozofie din Bucureşti, revine la Braşov ca inginer şi apoi ca redactor la ziarul *Drum Nou* (1962-1965); în anul 1974, devine redactor-şef al Revistei *Astra*. În aceşti ani, până va deveni profesor invitat şi apoi profesor universitar titular în Germania (după 1977), publică în mod frecvent în presa braşoveană, atât cronici de concert, cât şi unele opinii pertinente pe marginea spectacolelor lirice şi de balet puse în scenă de către Teatrul Muzical din localitate.

Colaborează la revistele *Astra* (Braşov), *Muzica* (Bucureşti) ş.a.

📖 **REFERINTE BIBLIOGRAFICE:** *Dicţionarul General al Literaturii Române*, vol. IV (L-O), Academia Română, Bucureşti, Edit. Univers Enciclopedic, 2005, p. 517.

Nastasi Lazăr (n. 4 aprilie 1845, Siret, Suceava – d. 1912 ?), pedagog şi publicist.

După studii gimnaziale şi un an de teologie la Cernăuţi, va fi student la Facultatea de Filozofie din Viena. Începând cu anul şcolar 1871-1872 şi până la pensionare, în 1905, este profesor de matematică şi fizică în cadrul *Gimnaziului Românesc* din Şcheii Braşovului.

Din corespondenţa primită de la Ciprian Porumbescu sau din aceea redactată de profesorul Lazăr Nastasi către creatorul operetei *Crai Nou*, se poate înţelege că a fost vorba despre o prietenie şi un respect ce s-au dovedit mereu între cei doi fii ai Bucovinei.

Încă din anul 1880, profesorul L. Nastasi se va adresa astfel lui Ioan Novac, preşedintele Reuniunii de Cântări şi Muzică din Oradea: „Domnul Porumbescu, compozitorul piesei *Cisla*, într-o epistolă privată ce-mi

adreasează, îmi dă să înțeleg că, deși cu cei 15 fl. ce i s-a avisat pentru decopierea piesei numite, i s-a plătit lucrul, dânsul ar mai aștepta o remunerație și pentru lucrarea sa spirituală, de oarice aceasta cu adaosul, că Dl. Porumbescu este unicul dintrei cei puțini care se ocupă de crearea de piese muzicale originale naționale, că este student fără mijloace și că o remunerație patriotică i-ar servi ca mijloc de încurajare” (Arh.St.Brașov, Fondul Reuniunii de Gimnastică și Cântări, anul 1880, fila 16).

Chiar în orele în care se pregătea să părăsească definitiv Brașovul pentru a ajunge în Italia (Genoa-Nervi) la tratament, Ciprian Porumbescu îi scria părintelui său Iraclie: „Treburiile mele financiare cu persoanele cărora le dătoresc, croitorul, tipograful, librarul, cu care stau în relațiuni banale, le-am regulat și le-am comunicat toate lui Nastasi... Nastasi îmi e destul de sincer și am încredere în el. Opurile mele nepublicate se află la el”. Și tot Nastasi este cel care îi va trimite confratelui său, în Italia, vioara și partiturile respective, dar și, mai mult, „paralele” trebuincioase întoarcerii compozitorului la Stupca. Pentru toate cele dorite și împlinite, Ciprian îi va răspunde astfel profesorului Lazăr Nastasi: „Îți mulțumesc, și-ți mulțumesc de mii de ori din adâncul inimii mele...” (Nervi, 17 fevr. 1883).

Din toate cărțile, studiile și documentele ce s-au publicat până astăzi cu referire la viața compozitorului Ciprian Porumbescu, Lazăr Nastasi rămâne cea mai apropiată persoană, în anii de la Brașov, față de tânărul profesor Ciprian Porumbescu, colegul său.

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Lucian Predescu, *Enciclopedia României. „Cugetarea”*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, p. 586; Constantin Catrina, *Contribuții la cunoașterea bibliotecii muzicale a Reuniunii de Gimnastică și Cântări din Brașov*, în *Cumidava*, IV, Brașov, Muzeul Județean Brașov, 1970, pp. 485-501; Pavel Leu, *Ciprian Porumbescu. Monografie*, Suceava, Muzeul Suceava, 1972, pp. 117-169; Nina Cionca, *Ciprian Porumbescu*, București, Edit. Muzicală, 1974, pp. 157-219; Constantin Catrina, *Ciprian Porumbescu – o sută douăzeci și cinci de ani de la naștere*, Brașov, CJCES – Filarmonica de Stat George Dima, Întreprinderea Poligrafică, 1978, pp. 26-27.

Nauncef Alina Maria (Gavrilă) (n. 20 iunie 1977, Râmnicu Vâlcea). Violonistă și conferențiar universitar.

A studiat vioara la Școala de Artă și Liceul de Artă din Râmnicu Vâlcea (1993-1997), fiind îndrumată de profesoara Candida Balaci. Urmează Facultatea de Muzică din Brașov (1996-2001), domeniul licență, și între anii 2003-2004 domeniul masteral, sub îndrumarea prof. univ. dr. Octavian Rațiu. Începând cu anul 1999, este angajată la Filarmonica Brașov, apoi asistentă (2003-2011), lector universitar (2011), conf. univ. (2013) la catedra de vioară, Facultatea de Muzică a Universității Transilvania din Brașov. Din anul 2007, este Secretar Științific al Catedrei de Interpretare Muzicală a Facultății de Muzică din Brașov și din anul 2012, este prodecan.

A obținut titlul de Doctor în Muzică, la Universitatea Națională de Muzică din București, cu teza *Repertoriul românesc pentru vioară solo, în prima jumătate a secolului XX* (2009).

Interpretează, ca solistă, lucrări concertistice de C. Saint-Saëns, P.I. Ceaikovski, A. Vivaldi. Interpretează cu succes *Concertul nr. 3 în Sol major și nr. 4 în Re major pentru vioară și orchestră* de W.A. Mozart etc. Este membră activă a formațiilor camerale: Cvartetul *Silvestri*, Trioul *Concento*, Cvartetul *Impressione*. Sub îndrumarea profesorilor Octavian Rațiu și Aurel Niculescu, participă, cu succes, la concursuri naționale și internaționale (București, Cluj-Napoca, Germania, Danemarca, Suedia).

În colaborare cu pianista Liliana Iacobescu, interpretează în concerte publice *Integrala lucrărilor pentru pian și vioară* de George Enescu (2006-2007), *Integrala sonatelor pentru vioară și pian* de W.A. Mozart (2007-2008), *Integrala sonatelor pentru pian și vioară* de L. van Beethoven (2010-2011), *Integrala sonatelor romantice* (2012-2014), muzică românească, precum și lucrări din repertoriul universal, la Ateneul Român și Palatul Șuțu București, la Brașov, Sinaia, Bacău, Arcuș.

LUCRĂRI DE MUZICOLOGIE: *Repertoriul românesc pentru vioară solo în secolul XX*. George Enescu, vol. I, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2009. Din cuprins: *Aspecte definitorii ale creației muzicale din secolul XX, cu influențe stilistice în repertoriul pentru vioară solo; George Enescu și muzica anilor 1900-*

1950; *Creația pentru vioară solo a compozitorului George Enescu; Importanța studierii repertoriului românesc pentru vioară solo de George Enescu.*

✍ **CONSEMNARE:** „Recrearea universului sonor dedicat viorii și pianului de marele compozitor a găsit în violonista A.M. Nauncef, de la Filarmonica din Brașov, și în pianista prof.univ.dr. L. Iacobescu de la Facultatea de Muzică a Universității *Transilvania* din Brașov, fideli mediatori, într-un elan expresiv pe alocuri reținut sau incandescent, care – pulsând dinamic și agogic – a redat bogăția de sugestii coloristice atât de caracteristice etosului enescian” (Petre-Marcel Vârlan, 2006).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Adriana Vâjeu, *Concert extraordinar la Sinaia: 125 de ani de la nașterea lui George Enescu*, în *Ziar de Sinaia*, Sinaia, nr. 34, 14-20 iunie 2006; Ilie Dumitrașcu, *Omagiu muzicii enesciene*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, 4844, 1-2 iunie 2006; Petre-Marcel Vârlan, *Retrăind muzica lui George Enescu*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 4620, 3-4 iunie 2006; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov. 1878-2008*, Brașov, Edit. Univ. *Transilvania*, 2008, pp. 11, 267. Program de Sală: *Beethoven la Salon* – recital (Liliana Iacobescu – Alina Maria Nauncef, Brașov, 16 febr. 2010).

🎵 **Discografie:** Ludwig van Beethoven, *Sonate pentru pian și vioară*, Electrecord, București, EDC 1054, Alina Maria Nauncef – Liliana Iacobescu.

Neagoe Ioan (n. 1 ian. 1849, Sebeș, Alba – d. 6 dec. 1910, București), medic și om de știință.

După absolvirea liceului de la Blaj, a studiat la Universitatea din Viena. Din anul 1877, se stabilește la Brașov ca doctor în medicină generală și chirurgie. După mai multe consultații și recomandări medicale acordate profesorului și compozitorului Ciprian Porumbescu, Ioan Neagoe semnează la 3 noiembrie 1882 următorul *Atestat medical*: „Subscrisul constată prin aceasta că domnul Ciprian Porumbescu, prof. de muzică vocală la Gim.cent.r.gr.orient. din loco, suferă de un morb cronic la plămâni și că spre vindecare este neapărat de lipsă a cerceta pentru lunile de eamnă clima Italiei – Mentone, fiind temperatura și schimbările ei prea dese și mari, periculoase deocamdată – în loco. Adevărul acestei constatări întărește și adevărește prin propria subscriere Dr. Neagoe. Brașov, în 3/11 82”.

Din anul 1884, dr. Ioan Neagoe se mută la București, la Spitalul *Colentina* și ca profesor de igienă la Liceul *Matei Basarab*. Colaborează în presa vremii cu articole despre sănătatea publică, apoi călătorește în Italia,

Franța și Spania, pentru schimb de experiență și documentare științifică. De asemenea face parte, împreună cu I. Slavici, din cercul fondatorilor ziarului *Tribuna* din Sibiu.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Andrei Bârseanu, *Istoria școalelor Centrale Gr.Or. din Brașov*, 1902, p. 390; Lucian Predescu, *Enciclopedia României. „Cugetarea”*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, pp. 587-588; Arnold Hutman, Valeria Căliman, *Medici brașoveni prieteni ai lui Eminescu*, în *Astra*, Brașov, nr. 9, 1967, p. 10; Emil I. Bologa, Ștefan Suciu, *Primii medici ai școlilor române din Brașov*, în *Cumidava*, IV, Muzeul Județean Brașov, 1970, pp. 508-510; Grigore Foit, *Ciprian Porumbescu – confesiuni autobiografice*, în *Ciprian Porumbescu. Documente și mărturii*, Suceava, Muzeul Suceava, 1971, pp. 133-155; Ilie Moruș (coord.), *Cărturari brașoveni (sec. XV-XX). Ghid biobibliografic*, Brașov, CJCES-Bibl. Muncipală, 1972, p. 161; Nina Cionca, *Ciprian Porumbescu*, București, Edit. Muzicală, 1974, pp. 157-219; *Acte, documente și scrisori în Șcheii Brașovului*. Text cules și stabilit, note de Vasile Oltean. Prefață de Alexandru Duțu, București, Edit. Minerva, 1980, p. 161.

Neugeboren Henrich (Henri Nouveau) (n. 6 martie 1901, Brașov – d. 12 ianuarie 1959, Paris), compozitor, pianist și artist plastic.

Și-a început studiile muzicale la Brașov, cu profesorii Paul Richter și Victor Bickerich. S-a perfecționat la *Hochschule für Musik* din Berlin (1921-1925) cu Ferruccio Busoni, Paul Juon, Egon Petri, iar la Paris (1925-1927) cu Nadia Boulanger (pian și compoziție).

A susținut recitaluri în Franța și România (București și Sighișoara), împreună cu Lola Bobescu, și a reprezentat Franța la Festivalul Internațional de Muzică de la Florența (1934).

După modelul lui, a fost ridicat în orașul Leverkusen, în mărime de 7 m, din oțel inoxidabil, „un monument Bach... o încercare temerară de transpunere în spațiu a punctului culminant al *Fugii în mi bemol* din *Clavecinul bine temperat*”.

A întreprins mai multe călătorii de studii și documentare, și a organizat expoziții de pictură (cu pseudonimul Henri Nouveau) la Bruxelles, Cannes, Budapesta, Sao Paulo, Graz, Darmstadt, Frankfurt, Cambridge, Worcester, Brooklyn, Varșovia, Krakovia etc.

În anul 1929, se stabilește definitiv la Paris, unde lucrează la *École Normale de Musique*, împreună cu Nadia Boulanger. În 1964, s-a fondat la Paris *Association des amis de Henri Nouveau*.

♩ **A COMPUS MUZICĂ DE CAMERĂ:** *Romance pour clarinette et piano* (1925); *Sonate pour clarinette et piano* (1927); *Petite suite pour piano* (1930); *Quatre pièces sur des thèmes populaires roumains pour piano à 4 mains* (1930); *Preludio et Allegro pour violoncelle et piano* (1931); *Petite sérénade pour clarinette, basson et piano* (1931); *Sonatine pour violon et piano* (1932) și *Trois pièces de danse pour violon et piano* (1932).

Câteva din lucrările compozitorului sunt interpretate de Aurelia Cionca (*Patru Studii, Cântece populare românești*, Viena, 1934 și București, 1942), de Cristina Buga (Brașov, 3 iulie 1997), apoi de formația camerală alcătuită din C. Petrescu (vioară), August Moldrich (violoncel) și Imanuel Bernfeld (pian), Brașov, 13 mart. 1932.

✍ **CONSEMNARE:** „Va studia și muzica lui Schönberg, Stravinski, Bartók (în exemplul căruia vede o pildă, vorbind de emanciparea sistemului major-minor, emancipare pe care o va transpune în limbajul imaginilor vizuale), sub influența lui Ferruccio Busoni apropiindu-se, în anii studiilor de la Berlin, de creația lui Bach” (Mihai Nadin).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** *Activitatea educativă a profesorilor Conservatorului „Astra”, în Gazeta Transilvaniei, Brașov, nr. 21, 3 mart. 1932; Günther Otto, Ein Siebenbürger in Paris: Henrik Neugeboren dit Henri Nouveau, în Österreichische Begegnung, Viena, nr. 1-2, 1962; Ilie Balea, Cu marea nostalgie a Brașovului natal, în Astra, Brașov, nr. 3, 1969, pp. 5, 18; Ilie Moruș (coord.), Cărturari brașoveni (sec. XV-XX). Ghid biobibliografic, Brașov, CJCES-Bibl. Municipală, 1972, pp. 162-163; Mihai Nadin, Pictorii din Brașov, București, Edit. Meridiane, 1975, pp. 17-19; Hans Peter Türk, Paul Richter, București, Kriterion Verlag, 1975, p. 182; Nina Cionca, Aurelia Cionca, București, Edit. Muzicală, 1986, p. 146; Mihai Nadin, Henri Nouveau und seine Heimat, în Karpatenrundschau, Brașov, nr. 36, 3 sept. 1996, pp. 4-5; Constantin Catrina, Henrik Neugeboren – Nouveau și folclorul muzical românesc, ms., 1997; Viorel Cosma, Muzicieni din România. Lexicon bibliografic, vol. VII (N-O-P), București, Edit. Muzicală, 2004, pp. 84-85; Hans Bergel, Foaie de suflet pentru un oraș transilvan. Eseuri, Brașov, edit. Aldus, 2005, p. 47; Mihai-Gavril Gorbonov, „Casa Muzicii” la Brașov – evaluări preliminare, în Țara Bârsei, Brașov, nr. 5, 2007, p. 286.*

Niculescu Dinu (9 octombrie 1909, Huși – 12 septembrie 1963, Brașov), dirijor, profesor, instrumentist (trompetă).

A studiat la Facultatea de Litere și Filozofie din Iași (1929-1932) și la Academia de Muzică și Artă Dramatică – Iași (1929-1933). În anul 1933, devine absolvent al Seminarului Pedagogic Universitar (specialitatea muzică). Între anii 1934-1936, este angajat ca trompetist în orchestra Teatrului „Cărbuș” din București. Din septembrie 1935, este încadrat în învățământul secundar (Buftea, 1935-1936); Brașov (Liceul „I. Meșotă”, 1937-1949). Între anii 1949-1963, este dirijorul permanent al Filarmonicii „Gh. Dima”, iar în perioada 16 febr. 1956-1963, și dirijorul Teatrului Muzical din Brașov. În ultimii 15 ani de activitate, a dirijat circa 1000 de concerte și spectacole de operetă și operă. Din 1945, este și profesor de teorie și solfegii la Conservatorul Muncitoresc din Brașov. În anul 1953, i s-a acordat Ordinul Muncii clasa a II-a.

*

Cele dintâi *CONCERTE CAMERALE ȘI SIMFONICE*, acelea dirijate de Dinu Niculescu, au marcat nu numai perspectivele unor activități muzicale deosebite, dar și abordarea unui repertoriu simfonic de înaltă clasă interpretativă și estetică. Din cele câteva date de spectacole concertistice, inserăm aici doar pe cele care au fost însoțite, după 1945, de unele sublinieri precum: *primul concert sau prima interpretare a unei partituri simfonice* etc.:

- 1945, 15 iunie. Sala de spectacole *Reduta*. Primul concert al *Orchestrai de Cameră* a Asociației *Filarmonica Română* din Brașov. În program: Francesco Manfredini – *Simfonia a X-a*; J.S. Bach – *Sarabanda, Andante* și *Bourrée*; Edvard Grieg – *Melodii norvegiene*; Jan Sibelius – *Suita Rakastava* și P.I. Ceaikovski – *Serenadă pentru instrumente de coarde*. Director muzical: Dinu Niculescu.

- 1946, 22 octombrie. *Concert simfonic* la care s-a cântat prima dată Haydn – *Simfonia „Oxford”*. Dirijor: Dinu Niculescu.

- 1946, 18 decembrie. *Concert simfonic* la care s-a cântat prima dată Beethoven – *Simfonia a V-a (A Destinului)*. Dirijor: Dinu Niculescu.

- 1947, 5 octombrie. Primul *Concert simfonic* cu participarea violonistului Ion Voicu. În program: F. Mendelssohn-Bartholdy – *Concertul în mi minor pentru vioară și orchestră*. Dirijor: Dinu Niculescu.

- 1948, 19 aprilie. Sala Astra, *Concert simfonic* cu participarea violoncelistului Radu Aldulescu. În program: Smetana – Uvertura la opera *Mireasa vândută*; Dvůrák – *Concertul pentru violoncel și orchestră*; Arenski – *Variațiuni pe o temă de P.I. Ceaikovski*; Liszt – *Preludiile*. Dirijor: Dinu Niculescu.

- 1948, 3 septembrie. *Concert simfonic* cu participarea violonistului Ion Voicu. În program: Ceaikovski – *Concertul pentru vioară și orchestră în Re major*; Paganini – *Concertul pentru vioară și orchestră în Re major* și Lalo – *Simfonia spaniolă pentru vioară și orchestră*. Dirijor: Dinu Niculescu.

- 1949, 6 septembrie. *Concert simfonic* cu participarea pianistului concertist Valentin Gheorghiu. În program: Mendelssohn-Bartholdy – *Concertul pentru pian și orchestră*. Dirijor: Dinu Niculescu.

- 1950, 19 februarie. *Concert simfonic* cu participarea pianistului concertist Alex. Demetriad. În program: I. Hartulary-Darclée – *Poemul simfonic Vârful cu dor*; Hacıaturian – *Trei dansuri* din baletul *Gayaneh*; Liszt – *Concert pentru pian și orchestră*; Dvůrák – *Simfonia nr. 5 în mi minor*. Dirijor: Dinu Niculescu.

- 1953, 24 septembrie. Filarmonica din Brașov anunță un concurs de selecție pentru un ansamblu coral propriu. Prima apariție a acestei reuniuni corale s-a petrecut cu lucrarea vocal-simfonică: Borodin – *Dansurile Polovțiene* din opera *Cneazul Igor*.

- 1962, 25-26 iunie. La Sala de spectacole a Teatrului de Stat (în prezent Teatrul *Sică Alexandrescu*) s-a organizat de către Teatrul Muzical și Filarmonica G. Dima un concert la care s-a interpretat L.v. Beethoven – *Simfonia a IX-a*. Soliștii concertului: Emilia Petrescu, Martha Kessler, Ion Piso și Marius Rintzler. Și-au dat concursul: Corul Teatrului Muzical (dirijor Vlad Sava), Corul Uzinelor de Tractoare (dirijor: Mihai Andriesei) și Corul Sindicatelor din Învățământ (dirijor Aron Bogdan). Dirijor: Dinu Niculescu.

✍ **CONSEMNARE:** „Purtându-i o infinită recunoștință, nu pot decât să cred că din asemenea gesturi eroice, arta muzicală a mers înainte și că, dincolo de viața noastră, mai lungă sau mai scurtă, drumul spre o lume ideală – cu oameni minunați ca Dinu Niculescu – nu este o utopie” (Theodor Grigoriu, 1986).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Radu Constantinescu, *Istoricul înființării Academiei de Muzică și Artă Dramatică „George Enescu” din Iași*, cu datele statistice și actele mai importante săvârșite până în zilele noastre, 1836-1940, Iași, Tip. Albina Românească, 1940, p. 81; *Concertul Filarmonicii „G. Dima”*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 975, 17 dec. 1947, p. 3; A. Trandafir, *Primul concert educativ*, în *Drum Nou*, Brașov, 16 ian. 1949; L.B. *Cronica muzicală*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 1299, 16 ian. 1949, p. 2; L.T. Teclu, *Activitatea Filarmonicii de Stat „Gheorghe Dima” din Orașul Stalin*, în *Muzica*, București, nr. 8-9, 1952, p. 21; Ion Dumitrescu, *Filarmonica de Stat „Gh. Dima” din Orașul Stalin*, în *Muzica*, București, nr. 4, 1953, pp. 67,68; József Nagyhalmágyi, *A strălucit în mii de culori Simfonia „Din Lumea Nouă” de Dvorák*, în *Vörös Lobogó*, Arad, 10 mai 1958; George Bălan, *O interpretare demnă de Șostakovici*, în *Gazeta Literară*, București, nr. 5, 29 ian. 1959; Octavian Lazăr Cosma, *Opera românească*, vol. 2, București, Edit. Muzicală, 1962, p. 148; Mihai Nadin, *Brașov*, în *Muzica*, București, nr. 9, 1962, p. 42; Paul Popescu, *Dinu Niculescu*, în *Muzica*, București, nr. 10, 1963, p. 56; Eugen Pricope, *Dirijori și orchestre*, București, Edit. Muzicală, 1971; Gemma Zinveliu, *Cu Liviu Teclu – evocări dintr-un trecut apropiat*, în *Astra*, Brașov, nr. 5, 1972, p. 12; Gemma Zinveliu, *Liviu Teodor Teclu, Filarmonica „George Dima”, 1878-1978*, Brașov, Întreprinderea Poligrafică Brașov, 1978; Liviu Pop, *Viorel Panican, Teatrul Muzical – 25 (1953-1978)*, Brașov, CJCES, 1978; Constantin Catrina, *Die erste siebenbürgische Musikzeitschrift*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 9, 2 febr. 1979; Viorel Cosma, *România Muzicală*, București, Edit. Muzicală, 1980, p. 48; Mariana Topoleanu, *Viața și personalitatea muzicală a dirijorului brașovean Dinu Niculescu*, în *Orizont Didactic Brașovean*, Brașov, Casa Corpului Didactic Brașov, 1982; Mihail Cozmei, *125 de ani de învățământ artistic de stat, 1860-1985*, Iași, Conservatorul George Enescu, 1985, p. 136; Viorel Cosma, *40 de ani în fotoliul*

de orchestră, Eseuri, studii, cronici muzicale (1946-1970), vol. I, București, Edit. Muzicală, 1986, p. 167; Theodor Grigoriu, *Muzica și Nimbul poeziei*, București, Edit. Muzicală, 1986, pp. 398-399; George Pascu și Iosif Sava, *Muzicienii Iașului*, București, Edit. Muzicală, 1987, p. 168; *Lexicon muzical brașovean [Dinu Niculescu]*, în *Caiet-Program*, Brașov, Filarmonica „Gh. Dima”, Brașov (A 111-a stagiune), 12 dec. 1988; Petre-Marcel Vârlan, *115 ani Filarmonica Brașov, 1878-1993*, Brașov, SC Tipocrat SA, 1993; *4th International Competition for Orchestra Conductors „Dinu Niculescu”*, Brașov-România în *Caiet-Program*, 14-22 nov. 1994; Constantin Catrina, *Contribuții documentare privind învățământul muzical din Brașov*, Brașov, Facultatea de Muzică – Brașov, 1996; Liliana Iacobescu, *Dirijorul Dinu Niculescu*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008; Liliana Iacobescu, *Dirijorul Dinu Niculescu*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 7, 2008, pp. 277-282; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov 1878-2008*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008, pp. 94-99; Constantin Catrina, *Cu prilejul unui centenar [Dinu Niculescu]*, în *Astra*, Brașov, 29 aprilie 2009, p. 28; Vasile Tomescu, *O frumoasă evocare a lui Dinu Niculescu*, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 4, 2009, p. 4; Luminița Ciobanu, *Omagiu lui Dinu Niculescu (1909-1963)*, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 2, 2010, p. 19; Mihail Cozmei, *Pagini din istoria învățământului artistic modern din Iași la 150 de ani*, Iași, Edit. Artes, 2010, p. 146; Nicolae Scutea, *Gânduri pe marginea corespondenței dintre Gh. Șoima și Constantin Catrina*, în *Studii și Comunicări de Etnologie*, tom XXV, Sibiu, Institutul de Cercetări Socio-Umane, Sibiu, 2011, pp. 143-152; Steluța Pestrea Suciu, *Străzi, case, oameni din Brașov*, Brașov, Edit. Foton, 2011, pp. 269-272.

O

Oancea Nicolae (n. 18 martie 1891, Brașov – d. 1954 ?, Brașov), profesor de muzică și dirijor de cor.

Este absolventul Școlii Normale *Andrei Șaguna* din Sibiu (1900) și al Conservatorului de Muzică din Cluj (Cursuri de Perfecționare), 1919. De la 1 septembrie 1899 până la 31 august 1919, este învățător la Brașov, iar de la 1 septembrie 1919, profesor de muzică titular la Liceul A. Șaguna și la Liceul de Fete *Principesa Elena*.

A dirijat corul Bisericii *Sf. Nicolae*, al Societății Sodalilor Români *Lumina* (1903) și Corul *Armonia* (1927-1928) din Șcheii Brașovului. Înființează și conduce grupul coral bărbătesc *Acordul*.

📖 **TIPĂREȘTE** culegerea de melodii, pentru o singură voce, *Comanda*, Brașov, Litografia H. Lehmann, 1923; *Viorica*, colecție din cele mai alese cântări pentru societate, culese și aranjate de Nicolae Oancea, Brașov, Litogr. H. Lehmann (f.a.); *Mănunchi de flori*, colecție de poezii și cântece vechi (numai versuri), culese și puse în rând de Nicolae Oancea, Brașov, Edit. Librăriei H. Zeidner, 1906; *Coruri bărbățești* publicate de Nicolae Oancea, profesor de muzică la Liceul A. Șaguna, clasele V-VIII, Brașov, Litogr. H. Lehmann, 1923; *Istoria muzicii universale și naționale pentru uzul școlilor secundare, normale și profesionale*, Brașov, Tip. A. Mureșianu, 1925; *Primăvara*, coruri de bărbați pentru licee, școli normale, seminarii și societăți corale, publicate de Nicolae Oancea, profesor la Liceul A. Șaguna, Brașov, Tip. A. Mureșianu-Braniște et Co., Litogr. H. Lehmann (f.a.).

✍ **CONSEMNARE:** „Mi-au plăcut totdeauna poeziile și cântecele frumoase încă din frageda mea copilărie și-mi plac până în ziua de azi... De aceea văzând eu, că azi foarte multe din poeziile și cântecele noastre vechi

sunt aproape cu totul date uitării, ceea ce după părerea mea este o pagubă ce nu se poate ușor direge, m-am hotărât a răscoli prin cărțile mele vechi și în memoria mea; apoi a spicui din acelea mărgăritărele prăfuite, ascunse într-însele; a le pune în rând și pe urmă a le da în vileag prin tipar, ca astfel și tineretul de azi să se poată desfăta cu ele, precum ne-am desfătat noi, bătrânii și părinții noștri, la timpul respectiv. Brașov, 1906" (Nicolae Oancea, 1906).

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: *Concert și teatru în Brașovul Vechi*, în *Familia*, Oradea, nr. 20, 20 mai 1901; *De peste munți*, în *Rom. Mus.*, București, nr. 12-13, 15 iunie 1902; *Anuarul Liceului Ortodox Român „Andrei Șaguna” din Brașov. Anul jubiliar 1924-1925, al 75-lea an școlar*, Brașov, Tip. A. Mureșianu-Branisce et Co., 1925; *Serbare la Liceul „A. Șaguna”*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 87, 24 noiembrie 1938; Ion Colan, *Reîntoarcerea la sat. Raport general, 1936-1937*, Brașov, Tip. Astra, 1938; Lucian Predescu, *Enciclopedia „Cugetarea”*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, p. 610; A.P. Bănuț, G. Dima. *Contribuții la cunoașterea vieții și operei sale în Muzica* (supliment), București, nr. 9-12, 1955; Constantin Catrina, *Studii și documente de muzică românească*, București, Edit. Muzicală, 1986, p. 178; Simion Toma, *Monografia Colegiului Național „Andrei Șaguna”*, Brașov, Edit. Concordia, 2000, p. 216; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, București, Edit. Muzicală, 2004, pp. 155-156; Mihai-Gavril Gorbonov, *„Casa Muzicii” la Brașov – evaluări preliminare*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 6, 2007, pp. 214-222.

Oarcea Ioan (n. 22 iulie 1952, Almaș, jud. Arad), profesor, dirijor și manager titrat.

A urmat Universitatea Timișoara – Facultatea de Muzică (1971-1974), iar apoi Conservatorul de Muzică „Ciprian Porumbescu” din București (1977-1980). Este Doctor în Muzică (stilistică muzicală), acordându-i-se calificativul de *Magna cum Laude* (Academia de Muzică Gheorghe Dima, 2007). Îndeplinește funcțiile de: prof. de muzică la Școala Generală din Budila (1974-1987); profesor colab. (chitară clasică) la Școala Populară de Artă Brașov (1986-1990); membru fondator și profesor asociat

la Facultatea de Muzică Brașov; profesor și director la Liceul de Artă Brașov (1990-1998); inspector de specialitate (muzică) la Inspectoratul Școlar Județean Brașov (1998-2006); director la Liceul de Muzică Tudor Ciortea (2006-2011); profesor asociat la Facultatea de Muzică din Brașov (din 2010). Este președinte al Asociației Române de Cânt Coral (ARCC), sub patronajul căreia a condus cursuri de master-class, lectorate de dirijat coral în Elveția (Lausanne), Bruxelles, Leuven (Franța), Satu Mare, Brașov, Canada, Olanda etc.; a participat ca membru în jurii de specialitate - naționale și internaționale: Skopje, Preveța, Regensburg, București, Odorheiu Secuiesc, Timișoara etc.; din 1986 este dirijorul Corului de Cameră *Astra*, cu care a susținut, în țară și străinătate, peste 700 de concerte, în colaborare cu formații similare din Anglia, Austria, Belgia, Canada, Elveția, Franța, Olanda, Germania, Italia, Macedonia, Spania, Țara Galilor, Ungaria, Venezuela, și în România la Brașov și București. În concertele din țară și de peste hotare, interpretează mari lucrări vocal-simfonice, aparținând compozitorilor: J.S. Bach, Bardos Lajos, Hector Berlioz, Giacomo Carissimi, M.A. Charpentier, Antonin Dvořák, Maurice Duruflé, Gabriel Fauré, Tudor Gheorghe, Ch. Gounod, G.Fr. Händel, J.L. Hedwig, F. Mendelssohn-Bartholdy, W.A. Mozart, G. Musicescu, Norbert Ott, Alain Payette, Massimo Scapin, Fr. Schubert, Igor Stravinsky, Antonio Vivaldi, Léo Delibes ș.a. Ca dirijor de cor și orchestră, Ioan Oarcea este recunoscut a fi „*un chef de chœur passionné*”..., „*un chef de chœur très apprécié*”. Pentru meritele sale didactice și artistice, i s-au acordat numeroase premii și diplome: Premiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România (București, 1986, 1987, 1989); Premiul I și Diploma de Onoare la Fest. Coral „I.S. Chirescu” (Constanța, 1986, 1987, 1990); Premiul I și Trofeul Gheorghe Dima la Concursul Corurilor de Cameră (Brașov, 1986); Locul IV la Concursul Coral „Georgi Dimitrov” (Varna, 1987); Diploma de Aur „La Siola d’Oro” (Italia, 1994) etc.

♪ **LUCRĂRI DE MUZICOLOGIE:** *Cântarea Corală, modalitate specifică de exprimare socio-comunitară*, Cluj-Napoca, Edit. Media Musica, 2010; *Reflecții asupra Simfoniei a VII-a de Anton Bruckner*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2011; **STUDII ȘI ARTICOLE:** *Une association chorale A Coeur Joie en Roumanie*, în

Chanter - La revue québécoise du chant choral, nr. 1, 1999; *Festivalul Coral Internațional de la Brașov*, ediția a II-a, 2002, în *Jurnal Coral „a cappella”*, București, Edit. Fundației Sound, București, nr. 1, 2003; *L'enseignement du chant choral dans les écoles de Roumanie*, în *Chanter - La revue québécoise du chant choral*, nr. 1, 2003; *Festivalul coral internațional de la Brașov*, în *Portretele muzicii românești* (coord. Petruța-Maria Măniuț), Brașov, Univ. Transilvania, 2008; *Liceul de Muzică „Tudor Ciortea” Brașov la aniversarea a 60 de ani de activitate (1949-2009)*, în *Artă și Știință* (coord. Petruța-Maria Măniuț), Brașov, Univ. Transilvania, 2010, pp. 103-190; *The Language of the Music Communication in the Space of Human Knowledge*, Brașov, Univ. Transilvania, 2011; **LUCRĂRI DIDACTICE: Examen de Bacalaureat 2002 – programe, modele de teste, bareme de notare**, Brașov, Edit. Sigma, 2002; *Examen de capacitate 2002 – conținuturi, teste și barem*, Brașov, Edit. Sigma, 2002; *Administrația artistică în stil antreprenorial* (în colab.), Cluj-Napoca, Edit. Media Musica, 2007; **MUZICĂ DE FILM: Nikolaus Schapfl, „Der Templer”** (Byzanz Chor), în colab. cu Filarmonica Brașov (dirijor Ovidiu Dan Chirilă), 2002, Imprimarea respectivă a obținut Premiul Kodak. **ANTOLOGII ȘI COLECȚII DE LUCRĂRI CORALE** (ediții îngrijite): *Antologie corală pentru copii*, Brașov, Edit. Casa Corpului Didactic, 1994; *Dirijat cor. Repertoriu*, vol. I-IV, Brașov, Univ. Transilvania – Facultatea de Muzică, 2011; *Colinde din repertoriul internațional*, vol. 2, Brașov, Edit. Transilvania, 2012; *Colinde din repertoriul românesc*, vol. 1, Brașov, Edit. Transilvania Expres, 2012; **LUCRĂRI ÎN MANUSCRIS: Metodă de chitară**, 1982; *Metodă de orchestră școlară*, 1982; *Elemente teoretice și practice privind interpretarea partiturilor corale* (teză pentru grad didactic I); *Forme și analize muzicale* (Variațiune – Tema cu variațiuni), 2 vol., 1996.

✍ **CONSEMNARE:** „Pasiunea și deosebita sa putere de muncă, dublate de o structură rațional-disciplinată și de un special talent managerial, iar, în plus, de o răbdare meticuloasă în șlefuirea fenomenului artistic muzical, îl situează pe domnul Ioan Oarcea printre ambasadorii dăruți artei muzicale, atât pe scenă, ca dirijor, cât și la catedră.

Cadru didactic dotat cu un anume har al comunicării și, iată, muzicolog cercetător, Ioan Oarcea este înzestrat cu acea capacitate de

acumulare, sinteză și redare firească a fenomenului muzical, pornind de la profunda înțelegere a actului interpretativ creator, ca modalitate supremă de exprimare a stărilor afective personale, întrucât dirijorul și pedagogul, fiind unul și același într-o simbioză perfectă în complexul proces al creației prin interpretare, el tinde spre o rezultantă finită, unicat, care aparține în întregime aceluiași «Eu» artistic” (Irina Odăgescu-Țuțuianu, 2007).

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Horst Schuller, *In Mai gemeinsam singen*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 22, 30 mai 1986; Ermil Rădulescu, *Coexistența laborioasă a valorilor clasice și contemporane românești*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 13112, 1 apr. 1987; Ermil Rădulescu, *Concursul corurilor de cameră „Gheorghe Dima”*, Brașov, în *Astra*, Brașov, nr. 1, ian. 1987; Nicolae Țurcanu, *Aspirații și împliniri ale mișcării corale*, în *Cântarea României*, București, nr. 2, 1987; Veronica Berbescu-Zbarcea, *Zilele muzicii de cameră*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 13194, 7 iul. 1987; Ermil Rădulescu, *Cu dirijorul Ioan Oarcea despre Corul de Cameră „Astra”*, în *Astra*, Brașov, nr. 5, 1988; Ermil Rădulescu, *Un album al Brașovului*, în *Astra*, Brașov, nr. 3, 1989; Marcel Corneloup, *Le chant choral et l'enseignement musical en Roumanie*, în *Chant Choral Magazine – Revue d'À Coeur Joie France*, nr. 44, 1993; Gil Guillemain, *La musique au service des relations humaines*, în *Tarare*, 8 iul. 1994; Jozsef Nagyhalmagyi, *Fenseges muzsika – melto Kornyezetben*, în *Brassói Lapok*, Brașov, 26 oct. 1994; *L'Academia Musicale Casanova e il Coro „Astra” di Brasov*, în *Caserta Nuova*, Sabato, 23 Luglio și Mercoledì 27 Luglio, 1994; Alexandru Țion, *Brașovul – un centru al muzicii corale*, în *Transilvania Expres*, Brașov, nr. 612, 7 sept. 1995; Alexandru Țion, *Corul „Astra” – turneu european*, în *Transilvania Expres*, Brașov, nr. 611, 6 sept. 1995; Marcel Corneloup, *Ioan Oarcea Roumanie À Coeur Joie et Moyen-Orient À Coeur Joie*, în *Choralies, Vaison la Romaine*, nr. 9, 12 aug. 1995; Alexandru Țion, *Corul „Astra” a fost apreciat la superlativ*, în *Transilvania Expres*, Brașov, 8 aug. 1997; Georgiana Fava, *O lucrare de muzică sacră interpretată în primă audiție la Brașov*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, 6 nov. 2003; Georgiana Fava, *Dumnezeu, dragostea și patria*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, 6 mai 2004; Horia Cristian, *Mozart's Requiem erklang in der Schwarzen Kirche*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, 3 apr. 2004; Alexandru Țion, *Astra Brașov – la ceas aniversar*, în *Transilvania Expres*, 17 oct. 2005; Brașov, Roumanie – 4e Festival Choral International, în *Bulletin À*

Coeur Joie Suisse, nr. 63, 2005; *Festival Choral International Brașov*, în *Bulletin À Coeur Joie Suisse*, nr. 65, 2005; Gabriela Banu, *Festival Coral Internațional la Brașov*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, 19 aug. 2005; Viorel Cosma în colab. cu Luminița Vartolomei și Constantin Catrina, *Enciclopedia Muzicii Românești*, vol. 1 (A-B), București, Edit. Arc 2000, 2005, p. 310; Constantin Catrina, *Corală „Astra”*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, 21-22 iul. 2007; Mihail-Gavril Gorbonov, „Casa muzicii” la Brașov – *evaluări preliminare*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 6, 2007, pp. 214-222; Irina Odăgescu-Țuțuianu, *Referat de susținere pentru acordarea titlului de Doctor în Muzică domnului Ioan Oarcea*, Cluj-Napoca, 17 dec. 2007, Ms.; Mariana Popescu, *Sinteze privind arta și tehnica dirijorală corală în muzica românească*, Constanța, Edit. Europolis, 2008, pp. 36-37; Ionela Solomon, *Corul „Astra” la „Canti della Montagna” din Italia*, în *Transilvania Express*, Brașov, 2 nov. 2009.

● **Discografie:** *Menestrel*, CD, Brașov, 1986; *Creații corale românești și universale* (casetă audio) Farnham, Anglia, 1994; G. Fr. Haendel, *Messiah* (casetă audio), Brașov, 1994; *Creații corale românești și universale* (casetă audio), Renkum, Olanda, 1995; *Creații corale românești și universale* (casetă audio), Moudon, Elveția, 1995; H. Berlioz, *Requiem* (casetă audio), Autun, Franța, 1996; Alain Payette *Douces mémoires* (cantată), CD, Canada/Vaison la Romaine – Franța, 1998; *Atelier la Roumanie*, CD, Vaison la Romaine-Franța, 1998; G. Fr. Haendel, *Messiah* (casetă audio), Brașov, 2000; Hector Berlioz, *Te Deum*, CD, Autun-Franța, 2000; *Iac’așa* (creații corale românești și universale), CD, Brașov, 2000; *Colinde*, CD, Brașov, 2001; Vassilios Makridis, *Cântece corale grecești* (CD de autor), Brașov, 2001; Johann Lukas Hedwig, *Oratoriul „Der Allmacht Wunder”*, CD (în colab. cu *Bach Chor* de la Biserica Neagră și Filarmonica Brașov), 2002; W.A. Mozart, *Requiem* (casetă video), Brașov, 2002; Franz Schubert, *Missa în Sol* (în colab. cu corul *Madrigal* din Lausanne – Elveția), CD, Sinaia, 2003; G. Fauré, *Requiem*, CD, împreună cu Corul Festivalului *Samfest* și Orchestra Filarmonică din Satu Mare, 2003; J.S. Bach, *Oratoriul de Crăciun*, CD, în colab. cu *Bach Chor* de la Biserica Neagră și Filarmonica Brașov, 2003.

Oltean Vasile (n. 22 martie 1948, Deal, Jud. Alba), preot, profesor, filolog și istoric literar.

Este absolvent al Colegiului Național *Andrei Șaguna* din Brașov (1961-1966); Facultatea de Filologie din Cluj-Napoca (1967-1971; 1971-1975); Facultatea de Teologie din Sibiu (1995-1999). Doctor în Filologie (București, 2000) și doctorat în Teologie cu teza: *Brașovul bisericesc – sec. XIII – 1918* (Cluj-Napoca, 2009). Îndeplinește funcțiile de ghid și muzeograf (1967-1968), apoi director din anul 1978 la Muzeul Bisericii *Sf. Nicolae* din Șcheii Brașovului; lector la Facultatea de Filologie – Secția Biblioteconomie (paleografie slavă, greacă și latină); din 1991 lector la Facultatea *Spiru Haret* pentru *Istoria Culturii și Civilizației*. Preot stavrofor onorific la Biserica *Sf. Nicolae* din Șcheii Brașovului, din 6 aprilie 2003.

📖 **LUCRĂRI PUBLICATE ÎN DOMENIUL MUZICOLOGIEI ȘI CULTURII:** *Acte, documente și scrisori din Șcheii Brașovului*, București, Edit. Minerva, 1981, 433 pag. (Correspondență și acte administrative semnate de Anton Pann, George Ucenescu, Gheorghe Dima, Ciprian Porumbescu ș.a.); *Prima școală românească din Șcheii Brașovului*, Iași, Edit. Tipo Moldova, 2004, 339 pag. (cu date lămuritoare asupra activității psaltilor și protopsaltilor de la Biserica *Sf. Nicolae*; cărți și manuscrise cu întrebuintare școlară începând cu perioada coresiană; epoca umanismului și a luminilor; manuale școlare din perioada premergătoare înființării Gimnaziului Românesc); *Imnul național Deșteaptă-te române. Scurt istoric*, Brașov, Edit. Ramster, 2000, 112 pag.

A publicat peste 1000 de **STUDII ȘI ARTICOLE** în reviste de specialitate și publicații cotidiene din țară, între care și despre: *Al treilea popas al lui Anton Pann la Brașov* (1974); *Anton Pann – instantanee brașovene* (București, 1979); *Școala de copiiști din Șcheii Brașovului*, în *Mitropolia Ardealului*, Sibiu, nr. 7-9, 1987, pp. 524-527, în colab. cu Remus Faust; *Anton Pann și Brașovul – 150 de ani de la moartea sa* (2004).

Cu volumul *Configurația istorică și bisericească a Brașovului sec. XIII-XX* (Sibiu, Edit. Andreiana, 2010, 640 pag., în format A-4), Pr.prof.dr. Vasile Oltean readuce în atenția cititorilor o importantă sumă de informații folositoare, evident, și muzicologului (v. cap. IV: *Bisericile Brașovului sec. XIII-XX*; cap. IV: *Preoți și protopopi cărturari – implicarea lor în problemele naționale și sociale*; cap. V: *Personalități brașovene, sprijinitoare ale bisericii*; cap. VI: *Pagini din istoria învățământului românesc*; cap. VII: *Tradiții muzicale și o*

densă *Bibliografie*). Dr. Vasile Oltean conferențiază și organizează expoziții documentare privind viața și activitatea muzicienilor: A. Pann, G. Ucenescu, G. Dima, C. Porumbescu, T. Ciortea ș.a.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Alina Andrei, *Profesorul Vasile Oltean, un împătimit al istoriei*, în *Monitorul de Brașov*, Brașov, nr. 588, 20 mai 2000; *Who's who în România*. Ediție Princeps, București, Edit. Pegasus Press, 2002, p. 470; Petru Istrate, *Vasile Oltean – 50 de ani*, în *Cuget Românesc*, Brașov, nr. 3714, 27 oct. 2005; Doru Munteanu, *Cărturarului [Vasile Oltean]*, în *Astra*, Brașov, nr. 8, 2007, p. 21; Ana Grama, *Eveniment editorial. Înapoi la document!...*, în *Astra*, Brașov, nr. 28, 2009, p. 5; Ioan Lăcătușu și Mihail Broanăr, *Centrul Ecleziastic de Documentare „Mitropolit Nicolae Colan”*. *Cronica activității pe anii 2007-2009*, în *Angustia*, 13, Sfântu Gheorghe, pp. 305-334.

Oprea Diacu (? - ?), psalt, copist și dascăl.

A fost ginerele popii Dobre (1541-1572) și cumnat al protopopului Mihai (1576-1605). Diacul Oprea **COPIAZĂ** (caligrafiază) în anul 1570, *Octoiul românesc* (în limba română). În cele cinci pagini ale epilogului de la *Octoih* se spune: „Napisah az Oprea diiac miarșteriu școaleo românești de lângă besearec Șcheailor și dascăl mai mare ucenicilor cine învață dascălie și besearecie, psaltu dantăiu, vă let p 7078 [1570] și era atunci craiu Ardealului și țăreei ungurești Ianăș licmon și despunitoriu în toată Țara Rumânească Io Alexandru voevod” (V. Oltean, p. 761), aceste însemnări se află înregistrate în clișee pe sticlă. În calitate de diplomat și gramătic, este trimis la Curtea voievodului muntean Mircea Ciobanu (8 noiembrie 1536).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** N.[icolae] Sulică, *Cea mai veche școală românească din cuprinsul României întregite*, în *Omagiu lui Constantin Kirițescu*, București, 1937, pp. 744-745; Candid C. Mușlea, *Biserica Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului*, vol. I (1292-1742), Brașov, Institutul de Arte Grafice Astra, 1943, pp. 63-70, 86, 93; Alexandru Mareș, *Un octoih românesc din secolul al XVII-lea*, în *Limba Română*, București, nr. 3, 1969, pp. 239-251; Gh. Ciobanu, *Muzica românească în secolul activității coresiene*, în *Coresi în cultura românească. Culegere de studii și cercetări (Cumidava, XIII)*, Brașov, 1983, pp. 31-39; Vasile Stanciu, *Muzica bisericească ortodoxă din Transilvania*, Cluj-Napoca, Edit. Presa Universitară, 1996, pp. 18-19; Constantin Catrina,

Muzica de tradiție bizantină. Șcheii Brașovului, Brașov, Edit. Arania, 2001, p. 14; Gheorghe C. Ionescu, *Muzica bizantină în România. Dicționar cronologic*, București, Edit. Sagittarius, 2003, p. 33; Vasile Oltean, *Prima școală românească din Șcheii Brașovului*, Iași, Tipo. Moldova, 2004, pp. 73-78; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, București, Edit. Basilica, 2010, p. 187.

Oroșanu Cristian (n. 1972, Galați), dirijor.

Este absolvent al Liceului de Muzică *Octavian Băncilă* din Iași (1986-1990), după care devine student la Universitatea Națională de Muzică din București, specializarea *Interpretare Muzicală – corn*, și secția *Dirijat de orchestră* (1990-1997), la clasa profesorului Cristian Brâncuși și în paralel sub îndrumarea maestrului Constantin Bugeanu. A urmat câteva stagii de perfecționare organizate de Academia de Muzică *Gh. Dima* din Cluj-Napoca (Academiile Bach), conduse de prof.dr. Chrisfried Brodel.

Îndeplinește apoi funcția de cornist al Orchestrei Naționale Radio (1992-1997). După un an de specializare la Stuttgart, unde a studiat sub îndrumarea lui Helmuth Rilling, a fost numit ca dirijor permanent al Operei Române din Cluj-Napoca (1998-2002) și asistent universitar la clasa de orchestră și operă a Academiei de Muzică *Gh. Dima*; din anul 2002, este dirijor la Opera Română din București. De la 1 febr. 2004, îndeplinește funcția de dirijor al *Filarmonicii Brașov*.

În anul 2007, a susținut Teza de Doctorat cu titlul *Tempo-ul dramatic în operele lui Mozart*. După anul 2004, s-a aflat la pupitrul Orchestrei *Lamoureux* din Paris, apoi *Orchestre de Paris*, orchestra PAC din Hyogo (Japonia) etc.

Dirijează cu succes numeroase lucrări simfonice, de operă, semnate de compozitorii: Telemann, Marcello, Bach, Cimarosa, Manuel de Falla, Mozart, Verdi, Puccini, Enescu, Stravinski, Gershwin etc.

În anul 2003, i se acordă *Premiul pentru debut din partea Uniunii Criticilor Muzicali „Mihail Jora”*.

✍ **CONSEMNARE:** „...tânărul dirijor român Cristian Oroșanu a demonstrat un sens perfect al frazării și arhitecturii lucrărilor (...), o acuratețe rară a stilului, o gestică elegantă și concisă” (*Le Monde de la Musique*).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Maria Cristina Bostan, *Vivaldi, la Filarmonica „Gh. Dima” din Brașov*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 4635, 22-23 oct. 2005; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov, 1878-2008*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008, pp. 138-139; Grigore Constantinescu, *Fundația „Jora” i-a ales pe cei mai buni interpreți români*, în *Act. Muz.*, București, nr. 2, 2003, p. 6; *Filarmonica Brașov, a 133-a Stagiune. Program de sală, Stagiunea 2010-2011*, p. 2; Costin Popa, *Sunet și imagine cu Cristian Oroșanu la ceas aniversar*, în *Melos*, București, nr. 1-12, 2012, pp. 18-19.

Ostermayer Georgiu (Georg, Georgius, Gregorius) (cca 1533, Brașov – d. Heilbronn), organist și compozitor.

A studiat muzica la Brașov cu tatăl său, organistul și cronicarul Hieronymus Ostermayer (cca 1500-1561). După absolvirea Gimnaziului Honterus de la Brașov, este înscris la Universitatea din Wittenberg (1553) și mai apoi la Tübingen (1557).

Ca organist, a fost prezent în orașele Stuttgart, Esslingen, Bietigheim și Heilbronn. Revine la Brașov, unde se angajează ca organist „pentru un salariu anual de 60 de florini” (G. Nussbächer).

🎵 I se recunoaște ca aparținându-i **MOTETUL** *Si bona suscepimus de manu Domini*, iar cu o anume rezervă și lucrarea de același gen: *Homo quidem erat dives* (O.L. Cosma).

✍ **CONSEMNARE:** „Gregorius Ostermayer a scris poezii și a compus muzică. A supraviețuit motetul *Si bona suscepimus de manu Domini*, o admirabilă demonstrație de inventivitate melodică și rigurozitate stilistică” (O.L. Cosma, 1973).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Egon Hajek, *Die Musik*, Brașov, Edit. Klingsor, 1927, p. 25; Gemma Zinveliu-Donea, *Cinci secole de artă organistică*, în *Astra*, Brașov, nr. 11, 1969; Ilie Moruș (coord.), *Cărturari brașoveni (sec. XV-XX)*, Brașov, CJCES-Bibl. Municipală, 1972, pp. 173-174; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii românești*, vol. I, București, Edit. Muzicală, 1973, pp. 206-207; Reinerth Karl M., *Georgius Reipchius, Pfarrer von Sindelfingen*, în *Jahrbuch*, 1979..., München, 1979, pp. 90-91; Gernot Nussbächer, *Hieronymus Ostermayer – muzician și cronicar*, în *Astra*, Brașov, nr. 6, 1983, p. 12; Gernot

Nussbächer, *Hieronymus Ostermayer și alți organişti braşoveni din secolul al XVI-lea*, în *Studii de Muzicologie*, vol. XVIII, Bucureşti, Edit. Muzicală, 1984, pp. 133-148; Viorel Cosma, *Zwei Organisten aus Transylvanien: Hieronymus und Georg Ostermayer*, în *Tribuna României*, Bucureşti, nr. 275, 1 sept. 1984; Iosif Sava și Luminița Vartolomei, *Mică enciclopedie muzicală*, Craiova, Edit. Aius, 1997, p. 230; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon biobibliografic*, vol. VII (N-O-P), Bucureşti, Edit. Muzicală, 2004, pp. 209-210; Viorel Cosma, *Dirijorul Marin Constantin. Portret eseistic*, Oneşti, Edit. Magic Print, 2011, pp. 224, 262.

● **Discografie:** Corul Național de Cameră *Madrigal*, dirijor Marin Constantin. Discul nr. 1 (sec. XIV-XVI), ST-ECE 01199, Bucureşti, Electrecord.

Ostermayer Hieronymus (n. 1500 [?] Scheyern (Bavaria), Germania – d. 1561, Braşov), organist, compozitor și cronicar.

Ca organist, este succesorul lui Wolfgangus, la 27 noiembrie 1530, „domnii din sfatul oraşului l-au angajat drept organist pe eruditul în arta muzicală și experimentatul muzician Hieronymus, obligându-se a-i da în fiecare an 40 de florini”.

A concertat timp de 17 zile la Curtea Domnitorului Țării Românești, Radu Paisie (1535-1545). De asemenea, a fost prezent la ospățul dat de judele primar al Braşovului, Vincentius Schneider în cinstea lui Matia (Matei), trimisul lui Petru Rareș, Domnul Moldovei (23 iul. 1545). A cântat și în onoarea solului turc Iskender Ceauș, prezent la Braşov cu o scrisoare din partea Sultanului, către Mircea Ciobanul, Domnul Țării Românești (1545-1552).

Este **CEL MAI IMPORTANT CRONICAR TRANSILVĂNEAN** de la mijlocul secolului al XVI-lea, *Istoriile* sale consemnând importante evenimente din Braşov, Țara Bârsei, alte localități din Transilvania, Moldova și Țara Românească, între anii 1520-1561 (*Quellen...*, IV, pp. 496-522).

✍ **CONSEMNARE:** „...Hieronymus Ostermayer, trebuie să presupunem că, în decursul a trei decenii, cât a activat la Braşov, el trebuie să fi avut un rol important în viața muzicală a oraşului de la poalele

Tâmpei, chiar dacă nu putem preciza detalii. Este posibil ca el să fi fost unul din descoperitorii micului Valentin Greff-Bakfark, care în anul 1536 – desigur nu fără știrea lui Ostermayer – a fost trimis la curtea lui Ioan Zápolya, pentru a deveni pe urmă un maestru al lăutei de renume european”; în schimb, H.O. a fost „cel mai important cronicar transilvănean de la mijlocul secolului al XVI-lea” (Gernot Nussbächer, 1984).

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Joseph Trausch, *Schriftsteller – Lexikon oder Biographisch-literarische Denk-Blätter*, vol. 2, Brașov, Edit. Johann Gött&Sohn Heinrich, 1870; *Quellen...*, vol. II, Kronstadt, 1889, pp. 205-206; Egon Hajek, *Die Musik*, Brașov, Edit. Klingsor, 1927, pp. 13-27; C.Cr. Ghenea, *Creații muzicale în veacurile trecute*, în *Muzica*, București, nr. 5-6, 1964, pp. 63-64; C.Cr. Ghenea, *Din trecutul culturii muzicale românești*, București, Edit. Muzicală, 1965, p. 93; Alexander Wotsch, *Künstler und Historiker. Hieronymus Ostermayer*, în *Volkszeitung*, Brașov, nr. 775, 26 aug. 1967, p. 3; Oskar Wittstock, *H. Ostermayer. Der erste evangelische Organist Siebenbürgens*, în *Sieb-Sächs. Hauskalender. Jahrbuch*, 1968, pp. 71-74; Ilie Moruș (coord.), *Cărturari brașoveni (sec. XV-XX). Ghid bibliografic*, Brașov, CJCES-Bibl. Municipală, 1972, pp. 174-175; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii românești*, vol. I, București, Edit. Muzicală, 1973, pp. 205-206; Adolf Armbruster, *Dacoromano-Saxonica*, București, Edit. Științ. și Encicl., 1980, pp. 46-50; Adolf Armbruster, *Cronicari sași despre originea și unitatea românilor*, în *Astra* (supliment), Brașov, nr. 2, 1980; Gernot Nussbächer, *Taten und Gestalten: Hieronymus Ostermayer, Gest. 1561*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 20, 15 mai 1981; Gernot Nussbächer, *Hieronymus Ostermayer – muzician și cronicar*, în *Astra*, Brașov, nr. 6, 1983, p. 12; Gernot Nussbächer, *Organiști și compozitori transilvăneni: Hieronymus Ostermayer și Valentin Greff-Bakfark*, în *Studii de Muzicologie*, vol. XVIII, București, Edit. Muzicală, 1984, pp. 134-139; Viorel Cosma, *Interferenzen in der Musik. Studien und Aufsätze*, Bukarest, Kriterion Verlag, 1984, pp. 73-76; Viorel Cosma, *Zwei Organisten aus Transylvanien: Hieronymus und Georg Ostermayer*, în *Tribuna României*, București, nr. 275, 1 sept. 1984; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon biobibliografic*, vol. VII (N-O-P), București, Edit. Muzicală, pp. 210-211.

P

Pann Anton (n. 1796, Sliven-Bulgaria – d. 2 noiembrie 1854, București), protopsalt, profesor de muzică bisericească, folclorist și scriitor, compozitor, editor și tipograf.

A cântat în Corul Catedralei din Chișinău (1810), după care este *auditor* la Școala de Muzică Bisericească din București (1812-1816). Aici l-a avut ca îndrumător pe Dionisie Fotino (1777-1821), iar la Școala de Cântăreți Bisericești de la Biserica *Sfântul Nicolae-Șelari* (1816-181?) studiază muzica bisericească „în noua sistimă” cu Petru Efesiu (sec. XVIII-XIX). Este paracliser la Biserica *Olari* (1812-1813), psalt la Biserica *cu Sfinți* (1813-1818), lucrător și „director” la Tipografia lui Petru Efesiu din București (1816-1820), psalt la Biserica *Sf. Nicolae* din Șcheii Brașovului (1821-1822, 1828), psalt în București, profesor la Școala de Cântăreți Bisericești a episcopiei din Râmnicu Vâlcea (1826), cântăreț bisericesc la Biserica *Maica Domnului* (1826) și la mănăstirile *Cozia*, *Dintr-un Lemn* și *Tismana*.

A revenit la București, unde este psalt la Biserica *Albă* (1828), profesor la Școala Națională de pe Podul Mogoșoaiei (1834), psalt la Biserica *Curtea Veche* (1844), cântăreț la bisericile *Olteni* și *Popa Dârvași* (1832-1842) și profesor la Seminarul Mitropoliei (1842-1848). Ultimii ani de activitate îi petrece ca prim-cântăreț și dirijor al Corului bărbătesc la Biserica Crețulescu (1848) și psalt „fără leafă” și ctitor la Biserica *Lucaci* (1840-1854).

În anul 1843, „cu mari economii și cu ajutorul multor prea cuvioși arhimandriți, igumeni și stareți”, Anton Pann își deschide „o mică tipografie într-una din chiliile Bisericii Olteni”, de sub teascurile căreia au ieșit primele sale cărți: *Prescurtare din Bazul muzicii bisericești și oarecare exerciții din Anastasimatar*, *Irmologhiu-Catavasier* și tom I-II din *Heruvico-Chinonicar*.

Anton Pann, „Finul Pepelii” (M. Eminescu), s-a mai semnat și cu numele de Antonie Panteleon, Petroveanu, Anton Pană sau Anton Petrovici. Este înmormântat la Biserica *Lucaci* din București. Pe piatra funerară se află epitaful compus de însuși Anton Pann:

„Aici s-a mutat cu jale,
În cel mai din urmă an,
Cel ce în cărțile sale
Se subscrie Anton Pann.
Acum mâna-i încetează
Ce la scris mereu ședea
Nopti întregi nu mai lucrează
La lumină cărți să dea;
Împlinindu-și datoria
Și talentul ne-ngropând,
Și-a făcut călătoria
Dând altor în lume rând”

Până în anul 1830, și-a semnat numele cu un singur „n” (Pan), iar mai apoi cu Pann.

I-a avut ca elevi pe Oprea Demetrescu, George Ucenescu ș.a.

✠ **LUCRĂRI DE MUZICĂ BISERICESCĂ TIPĂRITE:** *Noul Doxastar*, tom I, București, 1841; *Epitaful*, București, 1846; *Heruvico-Chinonicar*, București, 1846; *Irmologhiu sau Catavasier*, București, 1846; *Heruvico-Chinonicar anual*, tom II, București, 1847; *Paresimier*, București, 1847; *Rânduiala Sfintei și Dumnezezeștei Liturghii*, București, 1847; *Privighier*, București, 1848; *Antifoane*, București, 1853; *Epitaful*, ed. a II-a, București, 1853; *Heruvico-Chinonicar*, București, 1853; *Noul Doxastar*, tom II, București, 1853; *Noul Doxastar*, tom III, București, 1853; *Irmologhiu Catavasier*. A doua ediție, București, 1854; *La Sfânta Liturghie a lui Ioan Gură de Aur*, București, 1854; *La Sfânta Liturghie a Marelui Vasile*, București, 1854; *Noul Anastasimatar*, București, 1854.

LUCRĂRI MUZICALE BISERICEȘTI TEORETICE: *Bazul teoretic și practic al muzicii bisericești sau Gramatica melodică*, București, 1845; *Prescurtare din Bazul muzicii bisericești și Anastasimatar*, București, 1847; *Tipic bisericesc*, București, 1851; *Mica gramatică muzicală teoretică și practică*, București, 1854.

✂ **FOLCLOR ȘI CULEGERI MUZICALE ȘI LITERARE:** *Versuri muzicești ce se cântă la nașterea Mântuitorului nostru I.Hs. și în alte sărbători ale anului*, București, 1830; *Poezii deosebite sau Cântece de lume. Din care unele sunt culese de alții, iar altele originale de A.P.*, București, 1831; Idem, ed. a II-a, București, 1837; *Versuri muzicești ce se cântă la nașterea Mântuitorului nostru I.Hs. și în alte sărbători ale anului*, ed. a II-a, București, 1846; *Cântece de stea sau Versuri ce se cântă la Nașterea Domnului Nostru Iisus Hristos*, București, 1848; *Spitalul amorului sau Cântătorul dorului. Adică: Cântece vechi populare / despre orice întâmplare / pe care junii le cântă / și babele le descântă / Însă: Pe lângă cele sătene / s-a pus și din orășene*. Broșurile I-II, București, 1850; *O șezătoare la țară sau Povestea lui Moșu Albu*, partea I, București, 1851; Idem, partea a II-a, București, 1852; *Spitalul amorului sau Cântătorul dorului. Adică: Cântece vechi populare / despre orice întâmplare / pe care junii le cântă / și babele le descântă / Însă: Pe lângă cele sătene / s-a pus și din orășene*, ed. a II-a. Broșurile I-VI, București, 1852; Alte cântări bisericești, în manuscris, se află în bibliotecile și arhivele mănăstirilor Cozia, Surpatele, Tismana, Dintr-un Lemn.

✂ **CONSEMNARE:** „Anton Pann s-a bucurat de atenția multor cercetători – îndeosebi literați – care au scos în evidență și au analizat creația lui literară, beletristică. Este adevărat că niciunul dintre biografi nu a ocolit preocupările sale muzicale, prezentându-le însă de cele mai multe ori fragmentar sau lipsite de adevărata și sensibilă lor semnificație. Chiar și în lucrările analitice ale muzicologilor români, activitatea și creația acestei strălucite personalități a culturii românești a primei jumătăți de secol XIX au fost tratate unilateral, incomplet, fiind de cele mai multe ori inventariate doar faptic” (Titus Moisesescu, 1999).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** G. Dem. Teodorescu, *Operele lui Anton Pann*, București, Edit. Socec, 1891; Anton Pann, *Bazul teoretic și practic al muzicii bisericești sau Gramatica melodică*, București, Întru a sa tipografie, 1845; Dimitrie Iarcu, *Repertoriu cronologic sau Catalog general de cărțile române*, București, Imprimeria Statului, 1865; Gh. Dem. Teodorescu, *Viața și activitatea lui Anton Pann*, vol. I, București, 1893; I. Prișcu, *Epistole de la Anton Pann în Arhiva Bisericii Sf. Nicolae din Brașov*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 27, 1912; Mihail Gr. Poslușnicu, *Istoria muziceii la Români*.

București, 1928, pp. 35-47; Sergiu Dan și Romulus Dianu, *Viața minunată a lui Anton Pann*, Brașov, București, Edit. Cultura Națională, 1929; I. Popescu-Pasărea, *Comemorarea lui Macarie și Anton Pann, întemeietorii cântului bisericesc român*, în *Cultura*, București, nr. 1-2, 1930, p. 11; I. Popescu-Pasărea, *Rolul lui Anton Pann în muzica bisericească*, în *Cultura*, București, nr. 5-6, 1930, pp. 3-8; Lucian Predescu, *Enciclopedia României. Cugetarea*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, p. 630; Mihai Popescu, *Adăugiri la viața lui Anton Pann*, în *Revista Arhivelor*, București, nr. 1, 1940; G. Călinescu, *Material documentar și știri noi despre Anton Pann*, în *Studii și Cercetări de Istorie, Literatură și Folclor*, vol. II, București, Edit. Academiei Române, 1953, pp. 212-216; G. Călinescu, *Anton Pann*, în *Studii și Cercetări de Istorie Literară și Folclor*, vol. III, București, Edit. Academiei, 1954, pp. 133-135; D. Bălașa, *Șase manuscrise psaltice ale lui Anton Pann*, în *Mitropolia Olteniei*, Craiova, nr. 1-2, 1955; Gheorghe I. Moiescu, *O sută de ani de la nașterea lui Anton Pann (1854-1954)*, în *BOR*, București, nr. 1-2, 1955, pp. 162-191; Gh. Ciobanu, *Anton Pann. Cântece de lume*, București, ESPLA, 1955; Ovidiu Papadima, *Anton Pann „Cântecel de lume” și folclorul Bucureștilor*, București, Edit. Academiei Române, 1963; George Breazul, *Anton Pann în Pagini din istoria muzicii românești*, vol. I, ed. îngr. și pref. de Vasile Tomescu, București, Edit. Muzicală, 1966, pp. 258-297; Elisabeta Dolinescu, *Anton Pann*, București, Edit. Muzicală, 1967; I. Weinberg, *Momente și figuri din trecutul muzicii românești*, București, Edit. Muzicală, 1967, pp. 56-73; Zeno Vancea, *Creația muzicală românească, sec. XIX-XX*, București, Edit. Muzicală, 1968, pp. 78-83; Emil Micu, *Anton Pann și Brașovul*, în *Astra*, Brașov, nr. 11, 1969, p. 12; Gheorghe Ciobanu, *Anton Pann și românirea cântărilor bisericești. La aniversarea a 175 de ani de la nașterea sa*, în *BOR*, București, nr. 11-12, 1969, pp. 1154-1160; Vasile Oltean, *Al treilea popas al lui Anton Pann la Brașov*, în *Astra*, Brașov, nr. 2, 1974, p. 11; Ion Popescu Gh., *Anton Pann, clasic al muzicii psaltice românești*, în *BOR*, București, nr. 3-4, 1975, pp. 456-466; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii românești*, vol. II (1823-1859), București, Edit. Muzicală, 1975, pp. 137-155; 375-379; 389-390; *Dicționarul Literaturii Române de la origini până la 1900*, București, Edit. Academiei Române, 1979, pp. 656-658; Vasile Oltean, *Anton Pann* -

instantanee, în *România Literară*, București, nr. 45, 8 nov. 1979; Vasile Oltean, *Acte, documente și scrisori din Șcheii Brașovului*, București, Edit. Minerva, 1980, pp. 221-235; Constantin Mateescu, *Drumurile lui Anton Pann*, București, Edit. Sport-Turism, 1981; Remus Faust, *Anton Pann – inedit*, în *Astra*, Brașov, nr. 8, 1982, pp. 4-5; Alexie Al. Buzera, *130 de ani de la moartea lui Anton Pann*, în *Mitropolia Olteniei*, Craiova, nr. 11-12, 1984, pp. 697-708; Corneliu Buescu, *Scrieri și adnotări despre muzica românească veche*, vol. I, București, Edit. Muzicală, 1985, pp. 105-124; Titus Moiescu, *Prolegomene bizantine. Muzica bizantină în manuscrise și carte veche românească*, București, Edit. Muzicală, 1985, pp. 81-100; Grigore Băbuș, *Despre activitatea muzicală a lui Anton Pann*, în *BOR*, București, nr. 3-4, 1986, pp. 517-523; T. Moiescu, *Anton Pann – istoriograf și teoretician al muzicii de tradiție bizantină*, în *Muzica*, București, nr. 2, 1990, pp. 73-93; Constantin Mateescu, *Râmnicu de odinioară, Râmnicu Vâlcea*, Edit. Almarom, 1993; Sebastian Barbu-Bucur, *Bibliografia tipăriturilor muzicale psaltice românești, secolul XIX*, în *Mitropolia Moldovei și Bucovinei în "Teologie și Viață"*, Iași, nr. 8-10, 1994, pp. 52-70; Constantin Catrina, *Studii și documente de muzică românească*, vol. II, București, Edit. Muzicală, 1994, pp. 117-125; Al. Buzera, *La bicentenarul nașterii lui Anton Pann. Manuscrisele lui psaltice în Crestomație*, Pagini de critică și istorie literară, Râmnicu Vâlcea, Edit. Horion, 1996; Petre Petria, *Vâlcea. Oameni de știință, cultură și artă. Dicționar*, Râmnicu Vâlcea, Edit. Conplus, 1996, pp. 286-287; Vasile Stanciu, *Muzica bisericească ortodoxă din Transilvania*, Cluj-Napoca, Edit. Presa Universitară, 1996, pp. 57-60; Constantin Catrina, *Reforma hrisantică și receptarea ei în spațiul religios și cultural din Șcheii Brașovului*, în *SCIA (s.TMC)*, București, Tom 44, pp. 79-82; Sebastian Barbu-Bucur, *Anton Pann – clasic al muzicii psaltice românești – 200 de ani de la nașterea sa*, în *Glasul Bisericii*, București, nr. 5-8, 1997, pp. 125-132; Vasile Vasile, *Istoria muzicii bizantine și evoluția ei în spiritualitatea românească*, vol. II, București, Edit. Interprint, 1997, pp. 106-118; Alexie Al. Buzera, *Cultura muzicală românească de tradiție bizantină din sec. al XIX-lea*, Craiova, Fundația Scrisul Românesc, 1999; Paul Stegaru, *Muzică și muzicieni în istoria învățământului românesc brașovean*. Prefață de prof.univ. Liviu Comes, Brașov, Edit. Etios, 1999, pp. 73-78; Titus Moiescu, *Monodia*

bizantină în gândirea unor muzicieni români, București, Edit. Muzicală, 1999, pp. 134-164; Grigore Băbuș, *Bibliografia tipăriturilor psaltice ale lui Anton Pann*, București, Edit. Christina, 2002; Gheorghe C. Ionescu, *Muzica bizantină în România. Dicționar cronologic*, București, Edit. Sagittarius, 2003, pp. 114-119; Viorel Cosma, *Muzicieni din România*, vol. VII (N-O-Pip), București, Edit. Muzicală, 2004, pp. 254-262; Vasile Oltean, *Anton Pann și Brașovul – 150 de ani de la moartea sa*, în *Albina Românească*, București, nr. 37-40, oct. 2004; Vasile Roman, *Anton Pann și marșul revoluționar Deșteaptă-te, române!*, în *Episcopia Râmnicului. 500 de ani de la înființare*, Râmnicu Vâlcea, 2005, pp. 379-393; Constantin Secară, *Muzica bizantină – doxologie și înălțare spirituală*, București, Edit. Muzicală, 2008, pp. 215-223; Nicu Moldoveanu, *Index general al studiilor, articolelor, recenziilor, compozițiilor, prelucrărilor și armonizărilor de muzică bisericească din revistele Patriarhiei Române*, București, Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian” (Extras), 2006; Ion Gavrilă, *Muzica bisericească în Ținutul Vâlcii. Studiu monografic*, Râmnicu Vâlcea, Edit. Roza Vânturilor, 2010, pp. 231; Mircea Păcurariu (coord.), *Enciclopedia Ortodoxiei Românești*, București, Edit. IBMBOR, 2010, p. 459; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, București, Edit. Basilica, 2010, pp. 78-84.

Păsculescu-Florian, Carmen (n. 26 iunie 1947, Rupea, jud. Brașov), muzicolog, scriitoare și muzeografă.

Este absolventă a Conservatorului de Muzică Ciprian Porumbescu din București (1966-1970). A îndeplinit funcțiile de: Secretar literar la Teatrul Ion Vasilescu din București (1971-1980), Secretar muzical la Serviciul Relații Internaționale al UCMR (1980-1989), muzeograf (1992-1994) și director general al Muzeului Național Cotroceni din București (1994-1997; 2001-2004).

A susținut conferințe, prelegeri, comunicări științifice și a publicat cronici muzicale, articole, în revistele *Muzica*, *Săptămâna*, *Cronica și Convorbiri Literare* (Iași), *Ramuri* (Craiova).

■ A semnat scenarii pentru filmele: *Mihai Eminescu* (după Camil Petrescu) și *Fiul risipitor* (după romanul lui Radu Tudoran); a realizat coloana sonoră pentru mai multe spectacole de teatru.

A fost distinsă cu Ordinul *Serviciul Credincios în grad de cavaler* (2002).

📖 **A PUBLICAT:** *VOLUME DE POEZII Poeme diurne, Palatul Cotroceni în lumina reflectoarelor și File de jurnal* (București, 1993); **LUCRĂRI MUZICOLOGICE:** *Richard Wagner. Geniul colectivității. Eseuri* (traducere din limba germană), București, Edit. Muzicală, 1984; *Vocație și destin – Dinu Lipatti. Monografie*, București, Edit. Muzicală, 1986; *Pagini din jurnalul unei regăsiri – Dinu Lipatti. Jurnal elvețian*, București, Edit. Muzicală, 1987; *Mărturii despre Dinu Lipatti. Eseu monografic*, București, UNESCO, 1994.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Constantin Catrina, *Un poet al pianului [Dinu Lipatti]*, în *Astra*, Brașov, nr. 10, 1986, p. 14; Constantin Catrina, *Jelzések*, în *Brassói Lapok*, Brașov, nr. 31, 1 aug. 1986; Costin Tuchilă, *Vocație și destin*, în *România Liberă*, București, nr. 41, 9 oct. 1986; Anca Florea, *În universul lui Dinu Lipatti*, în *Luceafărul*, București, nr. 21, 26 mai 1993; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. VII (N-O-P), București, Edit. Muzicală, 2004, pp. 312-313.

Păun-Teodorescu Virgil (n. 18 septembrie 1939, în localitatea Cornățel, jud. Argeș), instrumentist și șef de muzică militară (și dirijor de cor). Este absolvent al Școlii Militare de Ofițeri de Muzică din București (1964-1967). S-a specializat sub îndrumarea profesorilor Ion Totan, Dan Anastasie, Dumitru Crăciunescu, Constantin Costoiu ș.a. Este colonel în rezervă.

A dirijat fanfarele militare din Lipova (1967-1970), Predeal (1970-1980) și Brașov (1980-1985) și a condus spectacole muzicale de amploare la Arad, Lipova și Timișoara.

A semnat mai multe transcripții și aranjamente ale unor lucrări muzicale specifice fanfarei semi-simfonice și de acompaniament vocal bărbătesc.

A fost recunoscut pentru gestică sa dirijorală și pentru memoria muzicală dovedită în interpretarea repertoriului abordat.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Ion Badea, *În pas de defilare*, București, Edit. Muzicală, 1996, p. 223; Mihai-Gavril Gorbonov, *Casa Muzicii la Brașov – evaluări preliminare*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 6, 2007, pp. 214-222.

Petra-Petrescu Horia (26 nov. 1884, Brașov – 12 mai 1962, Sibiu), scriitor și publicist.

Urmează Școala Primară și Gimnaziul Românesc din Șcheii Brașovului (1893), apoi Facultatea de Filozofie din Budapesta (1903-1904), Viena (1904-1905) și Leipzig (1908-1910). Îndeplinește misiunea de secretar literar al Societății pentru Fond de Teatru Român (STR). Între anii 1913-1914, conduce *Revista Teatrală*, la care îi invită să colaboreze pe Ștefan Mărcuș, A.P. Bănuț, Ioan Harșia, Ion Borgovan, Leonida Domide, G. Dima, Guilelm Șorban ș.a.

TRADUCE din presa străină și publică scurte informații despre activitatea concertistică întreprinsă de George Enescu, Magdalena Cocorescu, Rudolf Lassel, Adelina Patti, G.C. Cosmovici, Ana Voileanu, Lucia Cosma, G. Dima, Dimitrie Dinicu, Ciprian Porumbescu ș.a.

Va aprecia că „...sub mișcarea teatrală să-nțelegem cu cea mai mare libertate toate manifestările culturale, cari se dau la reprezentații publice: declamări, cântări, concerte, conferințe din domenii apropiate mișcării teatrale, la sate și orașe” (1912).

📖 **PUBLICĂ** în primul număr al *Revistei Teatrale* de la Brașov (1913, p. 32) articolul *O arhivă de programe (afișe) teatrale*, însumând spectacolele de teatru și muzică (în lb. română) din Transilvania.

A colaborat la mai multe ziare și reviste ale vremii, precum: *Luceafărul*, *Viața Românească*, *Flacăra*, *Convorbiri Literare*, *Tribuna*, *Românul*, *Telegraful Român*, *Gazeta Transilvaniei*, *Dacia*, *Gazeta Cărților*, *Jar și slovă*, *Patria*, *Provincia Literară*, *Rampa*, *Revista Copiilor și a Tineretului*, *Revista Politică și Literară*, *Scena*, *Sibiul Literar*, *Timpul*, *Transilvania*, *Tribuna Poporului*, *Țara Bârsei*, *Viața Ilustrată* ș.a.

A **REDACTAT** calendarele *Astrei* (1925-1928; 1930-1936), *Anuarul Poporului* (1924-1933) și a publicat piese de teatru, cronici și articole.

✍ **CONSEMNARE:** „Încă de luat în seamă și astăzi sunt paginile memorialistice [ale lui H.P.-P.], cele mai multe răspândite prin periodice, și substanțiala contribuție publicistică... și o febrilă prestație de activism social și cultural” (Remus Zăstroiu, 2006).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** C. Cuza, *O precursorare: Revista Teatrală*, în *Astra*, Brașov, nr. 6, 1967, p. 15; Elena Dunăreanu, *Centenarul revistei Transilvania*. Sesiunea de Comunicări, 11-12 1968, Sibiu, Biblioteca Astra, 1969, pp. 29-36; Eugen Onu, *Horia Petra-Petrescu*, în *Calendar Literar*, Brașov, Asociația Scriitorilor, Brașov, 1970, pp. 141-142; Elena Dunăreanu, *Personalități transilvănene*, Sibiu, Biblioteca Astra Sibiu, 1971 [f.p.]; Ilie Moruș (coord.), *Cărturari brașoveni (sec. XV-XX). Ghid biobibliografic*, Brașov, CJCES-Bibl. Municipală, 1972, pp. 179-180; Mircea Popa, *Revista Teatrală (1913-1914), cea dintâi revistă de teatru din Transilvania*, în SCIA (s.TMC), București, nr. 1, 1972, pp. 90-93; Elena Dunăreanu, *Publiciști ardeleni către Horia Petra-Petrescu*, Sibiu, Biblioteca Astra Sibiu, 1976; Elena Dunăreanu, *Publiciști ardeleni către Horia Petra-Petrescu*, vol. II, Sibiu, Biblioteca Astra Sibiu, 1977; Constantin Catrina, *Trepte ale teatrului liric românesc în Transilvania*, în *Cumidava*, vol. VIII (1974-1975), Brașov, Muzeul Județean Brașov, 1977, pp. 247-258; Elena Dunăreanu, *Publiciști către Horia Petra-Petrescu*, vol. III, Sibiu, Biblioteca Astra Sibiu, 1979; Georgeta Răduică și Nicodim Răduică, *Calendare și almanahuri românești, 1731-1918. Dicționar bibliografic*, București, Edit. Științ. și Encicl., 1981; I. Hangiu, *Dicționar al presei literare românești (1790-1982)*, București, Edit. Științ. și Encicl., 1987, p. 286; *Dicționarul General al Literaturii Române*, vol. 5 (P-R), Edit. Univers Enciclopedic, 2006, pp. 172-174; Gheorghe Pășescu, Liviu Pandele și Petru Istrate, *În slujba neamului românesc. Portrete astriste*, Brașov, Edit. Pastel, 2006, p. 197; Constantin Catrina, *Note și însemnări despre muzica românească din Transilvania*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 7, 2008, pp. 255-259; Steluța Pestrea Suciu, *Horia Petra Petrescu la revista „Țara Bârsei”*, în *Astra*, Brașov, nr. 17, 2008, p. 11; Steluța Pestrea Suciu, *Străzi, case, oameni din Brașov*, Brașov, Edit. Foton, 2011, p. 156.

Petra-Petrescu Nicolae (n. 7 noiembrie 1848, Ibănești, jud. Mureș – d. 25 iunie 1928, Sibiu), publicist, traducător și economist.

Urmează școala primară în satul natal, apoi la Reghin și Bistrița. În anul 1869, își ia bacalaureatul la Blaj. Își continuă studiile la Seminarul Teologic de la Sibiu. Se angajează ca funcționar la Banca *Albina*, după care devine director al Băncii *Cordiana* din Fofeldea (Sibiu). A fost în timp bibliotecar al *Astrei*, arhivar și membru în conducerea *Eforiei Școalelor Centrale Greco-Ortodoxe* din Brașov. În perioada bisericească, l-a cunoscut îndeaproape pe profesorul, dirijorul și compozitorul Ciprian Porumbescu, care a și menționat într-o scrisoare din 8 septembrie 1882: „...astăzi a venit întâmplător un prieten al meu – Petrescu – care m-a întrebat dacă nu-s cumva bolnav, deoarece sunt grozav de palid” (Nina Cionca, 1974, p. 195).

Va fi și cel dintâi prieten brașovean care, după mai puțin de un an, va publica articolul biografic *Ciprian Porumbescu, compozitor român*, din care se rețin următoarele considerații: „Caracterul lui sincer și blând, inima lui nobilă insuflau simpatie la toți câți l-am cunoscut;... în scurta lui petrecere aici [la Brașov], a dat dovezi de capacitate și talent rar. Locul lui cu anevoie se va putea ocupa cu o persoană care să-l suplinească întru toate” (în *Anuarul Poporului*, calendar pe anul 1884, Sibiu, pp. 57-81).

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Gh. Preda, *Nicolae Petra-Petrescu* (Moșul), Sibiu, Tip. Asociațiunii, 1926; Lucian Predescu, *Enciclopedia României „Cugetarea”*. Material românesc. Oameni și înfăptuiri, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, pp. 650-651; *Bibliografia generală a etnografiei și folclorului românesc. I. (1800-1891)*. Cuvânt înainte de M. Pop, Prefață de A. Fochiu, București, EPL, 1968; Elena Dunăreanu, *Bibliotecari ai „Astrei” publiciști*, în *Centenarul Revistei Transilvania. Sesiuni de comunicări 11-12 mai 1968*, Sibiu, Biblioteca Astra Sibiu, 1969, pp. 29-36; Elena Dunăreanu, *Personalități transilvănene*, Sibiu, Biblioteca Astra Sibiu, Colecția iconografică, 1971; Corneliu Dragoman, *Asociațiunea „Astrei”*. Activitatea editorială la Sibiu, Sibiu, Bibl. Astra Sibiu, 1973; *Dicționarul Literaturii Române de la origini până la 1900*, București, Edit. Academiei Române, 1979, p. 675; Georgeta Răduică și Nicodim Răduică, *Calendare și almanahuri românești (1731-1918)*. Dicționar bibliografic, București, Edit. Științ. și Encicl., 1981, p.

150; *Dicționarul General al Literaturii Române*, vol. V (P-R), București, Academia Română, Edit. Univers Enciclopedic, 2006, p. 174; Iordan Datcu, *Dicționarul Etnologilor Români. Autori. Publicații periodice. Instituții. Mari colecții. Bibliografii. Cronologii*, ed. a II-a revăzută și mult adăugită, București, Edit. Saeculum IO., 2006, pp. 706; Gheorghe Pășescu și colab., *În slujba Neamului Românesc. Portrete astriste*, București, Edit. Pastel, 2006, pp. 198-199.

Petrescu George C. (n. 24 ianuarie 1907, Ploiești – d. 15 martie 1985, Ploiești), profesor, dirijor, compozitor și pictor.

Și-a început studiile muzicale în familie, apoi la Conservatorul de Muzică „Cornetti” din Craiova. S-a perfecționat la Conservatorul Regal de Muzică și Artă Dramatică din București (1926-1930).

Colaborează cu *Societatea Corală „Carmen”*; între anii 1931-1947, este profesor de teorie-solfegii și armonie la Conservatorul *Cornetti*; prim-dirijor (1947-1952) și director (1947-1948) al Filarmonicii *Oltenia* din Craiova; dirijor al Filarmonicii *Gh. Dima* din Brașov (1952-1961) și directorul aceleiași instituții între anii 1955-1959; profesor la Liceul de Muzică și Arte Plastice din Ploiești (1970-1977).

În anii de la Brașov (1952-1961), a fost și profesor la Școala Medie de Muzică și a înființat, apoi a condus, ca secretar, Cenaclul compozitorilor din localitate. A participat activ, prin creație și interpretare, la emanciparea vieții muzicale din orașul Brașov.

♫ **A COMPUS** muzică simfonică, de cameră, corală și muzică vocală.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** *George Petrescu la 50 de ani de viață și 25 de ani în slujba muzicii*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 3766, 24 ian. 1957, p. 2; L.T. Teclu, *Săptămâna creației compozitorilor din Regiunea Stalin*, în *Muzica*, București, nr. 7, 1958, pp. 35-36; Gemma Zinveliu și L.T. Teclu, *Filarmonica „George Dima” Brașov. 1878-1978*, Brașov, Într. Poligr. Brașov, 1978, p. 34; Adolf Hartmut Gärtner, *Victor Bickerich (1895-1964). Kirchenmusiker und Musikpädagogie in Siebenbürger*, München, Verlag Südost-deutschen Kulturwerk, 1997, p. 345; Al. I. Bădulescu, *George Petrescu – dirijor, compozitor, profesor. 95 de ani de la naștere*, în *Informația Prahovei*, Ploiești, nr. 2030, 4 iun. 2002; Alexandru Firescu și Radu Jianu, *Centenar Filarmonica*

„Oltenia” Craiova. *File de arhivă documentară și sentimentală*, Craiova, Edit. Sitech, 2004, p. 81; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. VII (N-C-Pip), București, Edit. Muzicală, 2004, pp. 370-371.

Petri Norbert (n. 24 februarie 1912, Sibiu – d. 28 februarie 1978, Brașov), compozitor, dirijor și profesor.

După studii de filologie la universitățile din București (1929-1930) și Viena (1932-1935), a studiat muzica la *Conservatorul Regal* din București (1937-1939), sub îndrumarea maeștrilor Victor Giuleanu, Alfred Alessandrescu, George Breazul, Ștefan Popescu, Constantin Brăiloiu.

De-a lungul anilor, este dirijor secund la Filarmonica din Brașov (1940-1945); Școala Populară de Artă din Brașov (1950-1954); la Ansamblul german de cântece și dansuri al Sfatului Popular al Regiunii Stalin (1957); dirijor la Teatrul Muzical din Brașov (1954-1972); profesor de muzică de cameră la Liceul de Muzică din Brașov (1962-1968).

A fost membru în Consiliul Internațional al Muzicii și Secretar al Cenaclului Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din Brașov (1962-1977). Între anii 1945-1950, este deportat în URSS, unde a lucrat în minele de cărbune de la Dombas.

☞ **A PUBLICAT** studii și articole în *Astra*, *Karpatenrundschau*, *Drum Nou*, *Muzica*, *Studii de Muzicologie*, *Neuer Weg*, *Volk und Kultur* etc.

♫ **MUZICĂ DE TEATRU ȘI BALET**: *Basmaua roșie* (1948), *Țăran să fie* (1942), singspiel într-un act (prem. Brașov, 3 dec. 1943); *Klingsor* (1952), muzică de scenă pentru piesa scriitorului Georg Scherg (1917-2000); *Ivan și Maria* (1952), muzică de scenă pentru piesa lui Goldfield; *Zbor de aventură* (1952), operetă după un libret de N. Petri; *Die Kreuzelschreiber* (1953), muzică de scenă la piesa lui L. Anzergruber; *Mălina în pădure* (1953), balet în 3 acte pentru copii, libretul de Erna Hamrodi; *Lisa răumt auf* (1956), comedie muzicală, libretul de Schronim și Wagner; *Therese Krones* (1956), operetă în 3 acte, libretul de N. Petri; *Ion cel Tare* (1959), balet în 3 acte, libretul de Adriana Dumitrescu și Lucia Pascal (prem. Brașov, 24 sept. 1959); *Turandot* (1960), muzică de scenă la piesa lui Friedrich Schiller; *Motanul încălțat* (1961), muzică de scenă la piesa pentru copii de Nina

Stoiceva; *Trandafirii Doftanei* (1961), operă în 3 acte, libretul de scriitorul Daniel Drăgan (prem. Brașov, 19 dec. 1961); *Idolul sfârâmat* (1963), operă, libretul de Daniel Drăgan, după romanul *Tăunul* de E. Voynich (prem. Brașov, 19 dec. 1967); *Rodica* (1968), operetă în 3 acte (în colabor. cu sibianul Dan Stănescu), libretul de Constantin Cârjan, George Mihalache și Dan Stănescu (prem. Brașov, 1 iunie 1974); *Trei mușchetari* (1978), musical, libretul de Paul Mihail Ionescu (prem. Brașov, 19 sept. 1978); *Și așa începe o poveste de iubire* (1978) și *Control în iad* (1978), ambele lucrări sunt compuse în gen musical, cu libretul de scriitorul Ion Micu.

MUZICĂ VOCAL-SIMFONICĂ: *Nunta săsească din Ardeal*, cantată pentru soliști, cor mixt și orchestră (p.a. Brașov, 3 dec. 1943); *Tu, om sărac* (1950), cantată pentru bariton, cor mixt și orgă; *Cântecul libertății* (1953), cantată pentru soliști, cor mixt și orchestră, v. de Ion Magnea; *Cantatele munților* (1954), pentru recitator, soliști, cor mixt și orchestră, v. de Ion Magnea; *Drumul soarelui* (1954), cantată pentru recitatori, soliști, cor mixt și orchestră, v. de Ion Magnea; *Im Jahresring* (În cercul anului), 1958, cantată pe teme populare săsești, pentru soliști, cor mixt și orchestră, v. populare; *Cantata Eliberării* (1959) pentru recitator, soliști, cor mixt și orchestră, v. de Lidia Magheru; *Țara ea* (1964), cantată pentru soprană, cor bărbătesc și orchestră, v. de Tudor Arghezi.

MUZICĂ SIMFONICĂ: *Lacul albastru* (1938), vals de concert pentru orchestră de cameră; *Simfonia în re minor „Horia”* (1951); *Rapsodia I* (1959).

MUZICĂ DE CAMERĂ: *Baladă de țigan* (1959) pentru vioară și pian; *Sonata giocoso*; *Valse caprice* (1943) pentru saxofon și pian; *Polcă de concert* (1946) pentru 3 trompete și pian; *Octet pentru suflători pe teme populare românești* (1953); *Fantezie pe teme populare românești* pentru corn și pian; *Rondo de concert pe teme populare românești* (1953) pentru fagot și pian; *Sonatină pentru corn și pian* (1955); *Sonatină pentru vioară și pian* (1963); *Brașovul de altădată*, cvintet pentru suflători de alamă.

MUZICĂ CORALĂ: *Cântece populare săsești din Ardeal* (1942); *De-ale dragostei* (1962), suită pentru cor mixt, v. populare; *Suită ardelenească pentru cor mixt* (1965); *Trei coruri pe texte în limba germană* de G. Stephani (1966); *Suită mică din Retiș-Agnita* (1967) pentru cor mixt, v. populare; *Brașovul*

nostru drag (1979), pentru cor de copii (și cor mixt), v. de Leonard Cambeșteanu; *Trei nocturne* pentru cor mixt, v. de Carmen Tudora. Semnează și alte cântece patriotice și prelucrări din folclorul săsesc.

MUZICĂ VOCALĂ: *Lieduri* pentru voce cu acompaniament de pian pe versuri (în limba germană) de Adolf Meschendörfer, J.W. Goethe, J.R. Beher.

LUCRĂRI DIDACTICE: *Metode de acordeon*, 2 caiete (în colab. cu Gemma Zinveliu), Brașov, Casa Regională a Creației Populare, 1960.

EDIȚII ÎNGRIJITE: *Lieder der Heimat* (în colab. cu Viorel Ardeleanu), Brașov, Casa de Creație, 1977. Prelucreează și organizează pentru cor mixt 45 de cântece semnate de: Norbert Petri, J. Hedwig, H. Bretz, R. Lassel, Fr. Binder, H. Mild, H. Kirchner, K. Reich, R. Schuster, G. Meyndt, R. Martini, A. Nikolaus, J. Eisenburger, P.W. – Henning, Gr. Limert, A. Schullerus, Fr. Schuller, Chr. Mely-Theil, M.Fr.-Linert, M. Zikeli.

✂ **CULEGERI DE FOLCLOR:** Reeditează selectiv 76 de cântece în dialect săsesc existente în culegerile mai vechi datorate lui Fr.W. Schuster, Adolf Schullerus și Gottlieb Brandsch (Sibiu, 1931). Culegerea respectivă (*Alte siebenbürgisch-sächsische Volkslieder*, Brașov, 1967) este îngrijită de Norbert Petri și Viorel Ganea.

LUCRĂRI ÎN MANUSCRIS: *Istoria dansului de societate*.

Cei ce l-au înconjurat îndeaproape sau cei care vor apela la unele însemnări muzicologice pentru a-i descifra viața și activitatea, vor remarca, desigur, că Norbert Petri a făcut parte din cercul creatorilor brașoveni care, după cel de-al Doilea Război Mondial, au reînnotat din pulberea înclăștărilor armate, respectabila tradiție muzicală a acestor meleaguri transilvănene. Este edificator să ne reamintim de anii 1942-1945 când, împreună cu apropiatul său îndrumător Victor Bickerich (1895-1964), Norbert Petri se află ca dirijor în fruntea reputatei *Societăți Filarmonice din Brașov/ Kronstädter Philharmonische Gesellschaft*, la pupitrul căreia s-au distins, în secolele XIX-XX, Anton Brandner, Max Krause, Rudolf Lassel, Paul Richter, George Enescu, Felix von Weingartner, Constantin Bobescu ș.a.

Compozitorul Norbert Petri a prelucrat folclorul românesc în toate împrejurările ce s-au încadrat profesiei sale de muzician. Ca profesor la

Școala Populară de Artă, a prelucrat, după posibilitățile cursanților, o mulțime de piese instrumentale de largă circulație: *Hora pentru vioară, clarinet în si bemol, violoncel și acordeon; Ardeleanca, Fecioreasca și Dans maghiar pentru orchestră alcătuită din flaut, oboi, clarinet, trompetă, posaune, baterie, vioara I, II, violoncel, contrabas și pian; sau Dansuri populare românești pentru orchestră de coarde* (vioara I și II, violă, contrabas), la care va adăuga mai târziu câteva instrumente de suflat: clarinet, oboi, flaut, trombon. Din același ciclu de lucrări, cu aceeași destinație, mai amintim și *Romanță pentru orchestră de coarde*. Și această lucrare va dovedi opțiunea muzicianului Norbert Petri pentru genul de lucrări pasibile de interpretat de către elevii cu pregătire suficientă, cum a procedat, probabil, și în anii 1962-1968, când a funcționat ca profesor de muzică de cameră la Liceul de Artă din Brașov.

Pentru prelucrările folclorice, Norbert Petri solicita colegilor muzicieni a i se recomanda cântece „neaoșe românești”! Personal, de pildă, a selecționat câteva melodii, din cele rafinate, existente în culegerile publicate sub semnătura lui Ilarion Cocișiu, pentru *Suită mică din Retiș-Agnita*, op. 55, pentru cor mixt sau din culegerile lui Tiberiu Brediceanu: *A păcurarului: doină și joc pentru flaut și pian* – lucrare rămasă în manuscris.

Cantonând în aceeași zonă de preocupări, mai notăm că o parte din lucrările corale și instrumentale elaborate de Norbert Petri, publicate sau rămase în manuscris, au în țesătura lor firească elemente armonice și polifonice specifice modelului românesc, precum: mersul vocilor inferioare în cvinte succesive, pedale simple și duble, formule melodico-ritmice extrase din melodiile de joc și nu în ultimul rând subordonarea construcțiilor armonice ingenioaselor inflexiuni și punctelor nodale specifice materialului folcloric abordat; în prelucrările pentru instrumente solo (flaut, corn), se remarcă, în mod deosebit, efortul coloristic al scriiturii muzicale, obținut prin salturile de cvintă și octavă, prin imitații libere, cu trimitere la fluier și buciom.

Scena Teatrului Muzical, în prezent Opera din Brașov, datorează acestui prolific muzician împliniri de vârf în ceea ce privește montarea și interpretarea unui repertoriu adecvat spectacolului autohton de operă și operetă. Ca membru fondator al acestei instituții de artă profesionistă,

Norbert Petri a răspuns deopotrivă conștiinței și pregătirii sale muzicale. S-a definit în acest sens, mai întâi ca dirijor, orchestrator, pedagog și un fecund compozitor. Cunosând în întregul lor compartimentele artistice ale instituției în care a lucrat o bună parte din propria-i viață (orchestră, balet, soliști) – sprijinit în repetate rânduri, fie de reputatul dirijor Dinu Niculescu (1909-1963), de regizoarea Stela Fericeanu și muzicologul Ioan Chirilă – compozitorul Norbert Petri a abordat variate partituri muzicale: operă și operetă, balet, lieduri și partituri corale etc. Stau mărturie în acest sens numeroasele cronici de spectacol și concert, inserate în paginile presei culturale și de specialitate, purtând semnătura cronicarilor Viorel Cosma, Ada Brumaru, George Sbârcea, Radu Gheciu, J.-V. Pandelescu, Romeo Alexandrescu.

Suntem îndatorați a consemna și faptul că Norbert Petri a sprijinit, din punct de vedere tehnic și repertorial, mai toate înjghebările corale și instrumentale (orchestre și fanfare) din Țara Bârsei. Amabil și dispus, valorifica, fără pierdere de timp, partituri muzicale din cele mai diverse, muzicianul Cetății a pus în circulație și câteva din partiturile semnate de predecesorii săi: Johann Lukas Hedwig, Paul Richter, Hans Mildt, Michael Zikelli, Hermann Kirchner, Heinrich Bretz sau din cele aparținând unor melomani: Karl Fisi, Friedrich Binder, Karol Reich, Rudolf Schuster, Georg Maynett, Rudolf Martini, A. Nikolaus, Josef Eisenburger, Paula Wagner-Henning, Grete Limert, Fritz Schuller, Cristine Maly-Theie, Grete Mariana, Fredel Linert.

De asemenea, compozitorul Norbert Petri s-a manifestat și în domeniul creației camerale, lucrările respective fiind interpretate, mai ales, cu prilejul concertelor derulate în cadrul Festivalului Internațional al Muzicii de Cameră de la Brașov. S-au audiat cu acest prilej *Sonata pentru vioară și pian* (1972), *Kleiner Liederkreis* (1974), *Cântec* (1977), *Brașovul nostru drag* (1977), *Doină și Joc* (1979), *Lieduri* (1980, 1986).

În anii din urmă ai vieții, vizibil marcat de boala ce i-a adus sfârșitul, Norbert Petri și-a dedicat cel mai febril timp prelucrării textelor originale aparținând celor *opt cantate profane* de J.S. Bach. Pornind de la ideea că acest gen de lucrări reprezintă o „culme a artei lui Bach”, Norbert

Petri va nota în cele câteva destăinuiri publicate în *Programul de Sală* din 15 decembrie 1976, al Filarmonicii G. Dima din Brașov, următoarele considerații: „Marile cantate corale respiră un aer festiv, maiestuos, cele mici sunt bijuterii ale genului intim, pline de farmec și cu o virtuozitate vocală ce reprezintă vârful artei și tehnicii cântecului tuturor timpurilor”. Prelucrându-le textul original, cu versiunea românească exactă de Stela Fericeanu, aceste partituri de referință, înscrise în catalogul creației lui J.S. Bach, au reprezentat momente de vârf în cadrul stagiunilor de concerte ale Filarmonicii brașovene din anii 1976-1978; pentru interpretarea acestor lucrări vocal-simfonice, unele în primă audiție românească, au fost angajate forțe artistice (coruri, soliști vocali și instrumentiști) din câteva centre muzicale ale țării: București, Cluj-Napoca, Iași și, bineînțeles, din Brașov.

Prin varietatea activităților conduse ani de-a rândul ca dirijor, compozitor sau ca secretar al Consiliului Compozitorilor și Muzicologilor din Brașov, Norbert Petri a cunoscut și colaborat cu muzicieni de primă mărime. Îl știu înconjurat cu simpatie și respect profesional de către Ion Dumitrescu, Zeno Vancea, Tudor Ciortea, Wilhelm Berger, iar prin personalitatea lui Victor Bickerich, a avut prilejul, pentru câteva momente, să-l întâlnească pe marele George Enescu (ca dirijor).

Pentru a se reține atent direcțiile de creație ale compozitorului Norbert Petri, cel mai prolific și complex muzician brașovean de la mijlocul secolului XX, apelăm în finalul incrustațiilor noastre și la câteva din prospecțiunile analitice semnate de compozitorul și muzicologul român Zeno Vancea: „Având o înclinație deosebită pentru muzică și teatru – va aprecia muzicologul Z.V. – majoritatea lucrărilor lui Norbert Petri fac parte din acest gen: operete, vodeviluri, baletе și două opere. Un anumit colorit local a căutat să păstreze compozitorul, pe lângă unele inflexiuni melodice proprii operetei vieneze, și în operetele sale *Lisa räumt auf* și *Therese Krones* (ambele compuse în 1936), precum și în lucrările compuse în stilul singspiel-ului german, ca *Țăran să fie* (libret de Hans Limert, 1942) și *Zbor de aventură* (pe libret propriu, 1952). În timp ce muzica de scenă compusă la piesele *Turandot*, *Gottfried von Strassburg* (de Friedrich Schiller, 1960) și *Ivan și Maria* (de Goldfield, 1952) se înregistrează mai mult în tradiția muzicii

postromantice germane, în limbajul altor lucrări scenice, ca de pildă în acela al baletelor *Mălina în pădure* (libret de E. Hamrodi, 1953), *Ion cel Tare* (libret de Adriana Dumitrescu și Lucia Pascal, 1959) etc., se simte influența muzicii populare românești, aspect caracteristic de altfel atât simfoniei *Horia* (1951), cât și *Rapsodiilor pentru orchestră* (1959)".

Este evident că în această lume a polivalențelor sonore, prezența muzicii pe care compozitorul Norbert Petri a făurit-o oamenilor merită a fi cunoscută și evaluată, desigur, la nivelul pe care îl dovedește cu prisosință.

Fundația *Norbert Petri* și Biblioteca *George Barițiu*, deținătoarea fondului de manuscrise aparținând compozitorului, au, desigur, această chemare.

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Octavian Lazăr Cosma, *Opera românească*, vol. II, București, Edit. Muzicală, 1962, p. 190; *Cântece săsești*, în *Astra*, Brașov, nr. 12, 1967, p. 8; Constantin Catrina, *Interferenzen*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 34, 11 oct. 1968; Gabriela Constantinescu, Daniela Caraman-Fotea, Grigore Constantinescu și Iosif Sava, *Ghid de operă*, București, Edit. Muzicală, 1971, pp. 277-280; Fr. Schuller, *Norbert Petris 60 Jahre*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 7, 18 febr. 1972, p. 8; Gemma Zinveliu, *Muzica românească în lume, muzica lumii la Brașov. De vorbă cu compozitorul Norbert Petri, membru în Comitetul Național Român din Consiliul Internațional al Muzicii*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8405, 5 mart. 1972; Val.(eria) Coliban, *Visul compozitorului de operetă. Dialog în „avanpremieră” cu Norbert Petri la opereta „Rodica”* în *Astra*, Brașov, nr. 1, 1974; Constantin Catrina, *Norbert Petri*, în *Astra*, Brașov, nr. 1, 1978; Liviu Pop și Viorel Panican, *Teatrul Muzical – '25. 1953-1978*, Brașov, CJCES-Brașov, 1978, pp. 18-19 passim; Val.(eria) Coliban, *O pagină muzicală inspirată – „Trei mușchetari” de Norbert Petri la Teatrul Muzical*, în *Astra*, Brașov, nr. 4, 1 dec. 1978; Zeno Vancea, *Creația muzicală românească*, vol. II, București, Edit. Muzicală, 1978, pp. 180-184; Iosif Sava și Petru Rusu, *Istoria muzicii universale în date*, București, Edit. Muzicală, 1983, pp. 343, 446 și 485; Constantin Catrina, *„Norbert Petri” – Stiftung als Vermächtnis*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 7, 14 febr. 1986; Lăcrămioara Chivu, *Donatori de ieri și de azi ai bibliotecii brașovene*, în *Astra*, Brașov, nr. 2, 1986; Viorel

Cosma, *Să nu-l uităm pe Norbert Petri*, în *Astra*, Brașov, nr. 3, 1986, p. 11; Constantin Catrina, *Medalion: Norbert Petri*, în *Astra*, Brașov, nr. 11, 1989; Constantin Catrina, *Norbert Petri sau consonanțele unui suflet de muzician*, în *Noua Gazetă Transilvană*, Brașov, Bibl. Jud. George Barițiu, 1992, pp. 3-4; Walter Myss, *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*, Innsbruck, Wort und Welt Verlag, 1993, p. 385; Cristina Mihai și Cristian Mihăilescu, *Opera Brașov la jumătate de veac*, Brașov, Edit. Ecran Magazin, 2003; Viorel Cosma, *Muzicienii din România*. Lexicon Bibliografic, vol. VII, București, Edit. Muzicală, 2004, pp. 381-384; Ioan Popa, *Un compozitor și o operă Fișă de lexicon: Norbert Petri*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 5052, 10-11 mart. 2007, p. 2F; Mihai Cosma, *Catalog de opere*, vol. 2 (G-P), București, Edit. Muzicală, 2007, p. 88; Daniela Caraman-Fotea și Grigore Constantinescu, *Fascinația dansului, Dicționar de balet*, București, Edit. Muzicală, 2008, pp. 191-192; Mihai Cosma, *Catalog de opere*, vol. 3, București, Edit. Muzicală, 2008, p. 158; Constantin Catrina, *Muzicienii de la Reduta*, în Ion Topolog Popescu, *Monografie Reduta – 50, 1959-2009*, Brașov, Edit. Pastel, 2009, pp. 147-155; Constantin Catrina, *Muzica și muzicienii Cetății*, vol. II, Râmnicu Vâlcea, Edit. Fântâna lui Manole, 2012, pp. 30-36.

Philippi Ursula (n. 14 august 1955, Brașov), organistă și profesoară. A studiat orga și pianul, în particular, cu reputatul organist Eckart Schlandt. Este absolventă a Conservatorului de Muzică din București (1975-1979). Între anii 1979-1983, este profesoară la Școala Populară de Artă din Brașov, apoi organistă la Biserica Evanghelică din Codlea (1979-1983), Biserica Sf. Bartolomeu din Brașov (1983-1985). Din anul 1990, este cadru universitar la Academia de Muzică „Gh. Dima” din Cluj-Napoca. Concertează în diferite centre muzicale ale lumii, susține conferințe și prelegeri, și înregistrează din repertoriul de orgă la diferite Case de Discuri etc. Este distinsă cu premii internaționale de orgă: Linz (1978), Praga (1979), iar *Studioul de Orgă al Academiei de Muzică „Gheorghe Dima”* „este un adevărat laborator, un loc în care studenții acumulează cunoștințe despre regina instrumentelor, având în același timp și posibilitatea de a susține solo și în ansambluri”.

✍ **CONSEMNARE:** „Unde sună mai bine sonatele lui Felix Mendelssohn-Bartholdy decât la marea orgă Buchholz din Brașov, și unde marile opusuri de Max Reger capătă autenticitatea maximă decât la Sibiu, pe marea orgă Wilhelm Sauer? Orga este singurul instrument muzical nestandardizat. Diferențele între instrumente pot fi enorme. Acest aspect privește atât dimensiunile, cât și principiile de realizare tehnică, sau idealul estetic-sonor al fiecărui instrument în parte” (Ursula Philippi, 2011).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Corina Jiva, *Verantwortung dem Publikum gegenüber: Weg einer 25-jährigen Organistin*, în *Volk und Kultur*, București, nr. 4, 1980; Dan Buciu, *Numitor comun – tinerețea*, în *Muzica*, București, nr. 4, 1982; Liana Cojocaru, Ursula Philippi, *Competiția este o experiență necesară*, în *România Liberă*, București, nr. 15, 10 aprilie 1986; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon biobibliografic*, vol. VII (N-O-P), București, Edit. Muzicală, 2004, pp. 385-386; Walter Myss, *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*, Innsbruck, 1993, p. 387; Ursula Philippi, *Clasa de orgă a Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” Cluj-Napoca*, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 9, 2011, p.14.

Pop (Popp) Nicolae (Nicolau) (n. 13 decembrie 1840, Ghimbav – d. 19 august 1888, Brașov), pedagog și publicist; autor de manuale școlare.

A urmat Gimnaziul Românesc din Șcheii Brașovului; în timpul școlii, studiază muzica psaltică cu George Ucenescu, urmează Facultatea de Filozofie din cadrul Universității de la Viena, unde își obține și doctoratul. Între anii 1866-1888, este profesor de istorie, geografie și limba germană. Din anul 1878, este și director al Gimnaziului respectiv.

Împreună cu Pantelimon Dima, profesor de matematică, Nicolae Pop susține la rândul-i propunerea adresată *Eforiei Școalelor* în sensul de a se aproba înființarea unui „cor de studenți gimnasiali. Aprobându-se și efectuându-se acest proiect – susțin cei doi profesori – s-ar putea ajunge [la] 3 foloase de mare importanță: 1. s-ar asigura existența muzicii vocale la gimnaziul nostru; 2. am avea pentru totdeauna cor în biserică și 3. care merită deosebită considerație, este felul acela, că s-ar putea ajuta în tot anul 15 studenți la continuarea studiilor gimnasiali. Brașov în 16/22 ianuarie 1869” (Arh. St. Fondul *Eforia Școalelor*, dosar nr. 127, fl. 6).

În anul 1871, la Adunarea Generală a *Astrei* de la Făgăraș, demonstrează că „Un defect destul de bine simțit în bisericele noastre este aceea împrejurare [în care] auzim, și ne putem imagina, unde vom ajunge, dacă nu vom cugeta mai curendu la vindecarea acestui reu”.

După data la care Ciprian Porumbescu se retrage definitiv de la catedra de muzică vocală a Gimnaziului Românesc din Șcheii Brașovului pentru probleme grave de sănătate (15 noiembrie 1882), Nicolae Pop și Pantelimon Dima vor suplini în continuare orele rămase fără profesorul titular.

📖 **PUBLICISTICĂ:** *Diserțiunea [despre musica bisericească] cetită la adunarea generală a Asociațiunei transilvane pentru literatură și cultura poporului român ținută în Făgărașiu, 1871, de Dr. Nicolau Popu, Gazeta Transilvaniei, Brașov, nr. 60, 16/4 august 1871, pp. 1-2; nr. 61, 19/7 august, pp. 1-2 și nr. 62, 23/11 august 1871, pp. 2-3; Date relative la Românii din Brașov, în Noua Bibliotecă Română, Brașov, nr. 17, tom 1, 1882-1883, pp. 386-388.*

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Andrei Bârseanu, *Istoria Școalelor Centrale Române Gr.Or. din Brașov*, Brașov, 1902, p. 593; Corneliu Diaconovici, *Enciclopedia Română*, vol. III, Sibiu, 1904, p. 641; Lucian Predescu, *Enciclopedia României „Cugetarea”*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, p. 672; Nina Cionca, *Ciprian Porumbescu*, București, Edit. Muzicală, 1974, p. 217; Ilie Moruș (coord.), *Cărturari brașoveni (sec. XV-XX). Ghid biobibliografic*, CJCES-Bibl. Municipală Brașov, 1972, p. 183; Sextil Pușcariu, *Brașovul de altădată*, Cluj-Napoca, 1977, p. 101; *Acte, documente și scrisori din Șcheii Brașovului*. Text ales și stabilit, note de Vasile Oltean, prefață de Alexandru Duțu, București, Edit. Minerva, 1980, pp. 401-413; Constantin Catrina, *Despre vechimea corului Bisericii Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului*, în *Telegraful Român*, Sibiu, nr. 27-20, p. 7; Constantin Catrina, *Muzica de tradiție bizantină în Șcheii Brașovului*, Brașov, Edit. Arania, 2001, p. 55 passim; Vasile Oltean, *Configurația istorică și bisericească a Brașovului (Sec. XIII-XX)*, Sibiu, Edit. Andreiana, 2010, p. 463; Constantin Catrina, *Muzica și muzicienii Cetății*, vol. 2, Râmnicu Vâlcea, Edit. Fântâna lui Manole, 2012, p. 109.

Popescu Mircea Teodor (n. 27 iunie 1916, București), pictor autodidact.

Este absolventul Liceului *Aurel Vlaicu* și licențiat al Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industrie din București. Semnează circa 600 de lucrări, reprezentând în exclusivitate opusuri ale diferiților compozitori, predecesori și contemporani, de pe mapamond: Vivaldi, Bach, Haydn, Händel, Mozart, Beethoven, Schumann, Schubert, Franck, Verdi, Mahler, Wolf, Enescu, I. Dumitrescu etc.

Și-a prezentat lucrările în diverse expoziții organizate la București (1983); Brașov (1986, 1994, 1997, 2003); Belgia (2000), Elveția (2003), Franța (2003).

„Dacă încă nu te-ai îndrăgostit de muzica lui Bach, Mozart, Beethoven, este de ajuns să privești lucrările lui Mircea Tudor Popescu, unde fiecare culoare, fiecare formă non-conformistă relevă o notă, un ton muzical, chiar o întregă partitură” (Titus N. Hasdeu).

Din catalogul de expoziție tipărit de către *Muzeul de Artă Brașov* (2006), la *90 de ani de viață* ai pictorului *Mircea Tudor Popescu*, reținem următoarele lucrări: W.A. Mozart – *Rondo, Variațiuni, Simfonie*; G. Verdi – *Duet*; G. Mahler – *Fraze muzicale și Simfonie*; J.S. Bach – *Fugă*, Fr. Chopin – *Poloneză; Limbaje muzicale*; L.v.Beethoven – *Trio*; Arnold Schönberg – *Gamă cromatică*; G. Enescu – *Rapsodia română*; Igor Stravinski – *Scherzo fantastic*; Robert Schumann – *Recviem*; Fr. Schubert – *Lied*; A. Bruckner – *Simfonie*; Domenico Scarlatti – *Sonată*; Maurice Ravel – *Sonatină*; Modest Musorgski – *Balada Puricelui*; Claude Debussy – *Preludiu; Catedrala scufundată; Variațiuni pentru orgă după César Franck*; Mendelssohn-Bartholdy – *Cântec fără cuvinte II*; E. Grieg – *Lied*; G.Fr. Händel – *Aleluia; Marș – Jos comunismul*; Fr. Liszt – *Fantezie*; J. Brahms – *Intermezzo* etc.

✍ **CONSEMNARE:** „Pentru a simți și înțelege, în sensibilitatea ei, cromatica muzicală, sau, altfel spus, culorile muzicii, în accepția pictorului invocat, la prima vedere abstracte și bizare în compoziție, dar absolut originale și interesante în așezarea lor spațială, receptorul trebuie să fie dublat de o serioasă cultură muzicală, fără de care condiția necesară nu este îndeplinită în acest caz. Cerința respectivă a fost confirmată cu prisosință de cei cu instrucție muzicală, în raport cu cei care au o educație limitată la domeniul artelor plastice.

Dacă sunetele clavicinului sună frumos armonizate, tot așa culorile lui Mircea Tudor Popescu sunt – ca să mă exprim în vorbele lui J.S. Bach – «bine temperate», grija pentru «acordare» optimă a acestora fiind una din preocupările și reușitele remarcabile ale pictorului” (Dan Mihăilescu, 2006).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Ermil Rădulescu, *Pasiunea între pictură și muzică*, în *Drum Nou*, Brașov, 12763, 14 febr. 1986, p. 2; Theodor Redlov, *Culorile muzicii lăuntrice*, în *Astra*, Brașov, nr. 3, 1986; Theodor Redlov, *Congruențe muzicale*, în *Astra*, București, nr. 11-12, 1990; Dan Mihăilescu, *Culorile muzicii și muzica culorilor*, în *Astra*, Brașov, nr. 1, 1995, pp. 69-71; nr. 2-3, 1995, pp. 85-87; *Expoziția de tablouri care reproduc simfonii și concerte*, în *Monitorul de Brașov*, 18 mai 2000; Mihaela Chicomban, *Arta culorilor se împletește cu cea a sunetelor*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, 12 mai 2000; Ioan Popa, „În timp ce noi desenăm, Caruso ne cânta...”. *Interviu cu Mircea Tudor Popescu*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, 8 august 2001; Alexandru Țion, *Pictura ca esență a muzicii*, în *Transilvania Expres*, 5 mai 2004; Mira Mânzală, *Comoara artistului Mircea Tudor Popescu: un penel prin care curg note muzicale*, în *Obiectiv*, Brașov, 12 mai 2004; Olivia Bulzan, *Mircea Tudor Popescu – pictor inspirat de operele celor mai cunoscuți compozitori*, în *Transilvania Expres*, 17 ian. 2004; Ana Pitiș, *Pictorul de muzică: Mircea Tudor Popescu e singurul artist brașovean care a reușit să expună în pictură simfonii celebre*, în *Monitorul Expres*, Brașov, 18 mai 2006; Anca Pop Scheire și Octav Scheire, *Muzică și pictură*, în *90 de ani de viață – Mircea Tudor Popescu*, Brașov, Edit. Artfilco, 2006, [f.p.]; Dan Mihăilescu, *Culorile muzicii și muzica în lumea culorilor*, în *90 de ani de viață – Mircea Tudor Popescu*, Brașov, Edit. Artfilco, 2006 [f.p.]; Tatulea Bodea, *Frumusețea... în spectacol*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, 20 mai 2006.

Popp Mișu (Mihai, Mihail) (n. 19 martie 1827, Brașov – d. 6 febr. 1892, Brașov), pictor și profesor.

Urmează școala primară din Brașov, iar la 15 ani trece la Școala Militară Grănicerească din Târgu Secuiesc. În anul 1845, pe când avea 18 ani, pleacă la Viena, unde urmează Academia de Arte Frumoase (1846-1847). Revine la Brașov după 1848 și pictează Biserica Sf. Treime de pe

Tocile. Merge la București, unde lucrează în colaborare cu pictorul C. Lecca (1807-1887) la mai multe biserici precum: Curtea Veche, Sf. Gheorghe Nou și Capela Cimitirului *Șerban Vodă*.

În anul 1855, se află la Târgu Jiu, unde pictează *Biserica Domnească*, *Biserica Gârbova-Turceni*, apoi *Biserica Schitului Frăsinei*. În zona Brașov va picta în bisericile din Satulung, Cernat, Toderița, Râșnov, Dumbrăvița (Țânțari) și Araci (Arpătac).

Între anii 1890-1892, Mișu Popp suplinește catedra de desen de la Liceul *Andrei Șaguna*. Îi cunoaște îndeaproape, în anii petrecuți la Brașov, pe profesorii Gheorghe Chelariu, Nicolae Petra-Petrescu, Andrei Bârseanu, Ciprian Porumbescu ș.a. Cum împreună cu profesorii menționați se lua masa de prânz la nepotul său de frate Constantin Popp, s-a ajuns a se constitui așa-zisa *Masa Calicilor* (a persoanelor „cu salarii subțirele”). Dar în acest loc „s-a pus la cale” prima reprezentare de către Reuniunea Română de Cântări din Brașov (1881) a operetei *Crai Nou* de Ciprian Porumbescu, și tot în această locație a fost lansată ideea emisă de prof. Andrei Bârseanu de a se colecta „fonduri în scopul ridicării unui monument poetului Andrei Mureșianu”, cunoscutul autor al imnului național *Deșteaptă-te, Române!*

Pictorul Mișu Popp este și semnatarul celor două tablouri ce întruchipează portretele lui Ciprian Porumbescu (70x50 cm) și Berta Gorgon (62,5x48 cm).

Despre existența portretelor dedicate lui Ciprian Porumbescu se vor avea în vedere și datele publicate în revista *Făt-Frumos*, Suceava, nr. 3-4, 1932, p. 19.

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Iuliu Roșca, *Scriitori și artiști*, București, 1890, pp. 43-56; Andrei Bârseanu, *Istoria Școalelor române gr.or. din Brașov...*, Brașov, 1902, p. 593; Constantin Popp, *Din viața lui Mișu Popp*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 2, 1932, pp. 132-141; Corneliu Comarnescu, *Pictorul Mișu Popp*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 2, 1932, pp. 99-131; Lucian Predescu, *Enciclopedia României. Cugetarea*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, p. 685; Ovidiu Drăgănuș, *Expoziția comemorativă Mișu Popp*, Brașov, Muzeul de Artă Brașov, 1957; Dinu Vasiliu, *Portretul în arta plastică românească*, în *Cumidava*, II, Brașov, Muzeul Județean Brașov, 1968, pp. 359-367;

[Emil Micu], *La „Masa calicilor”*, în *Drum Nou*, Braşov, nr. 8473, 6 apr. 1972, p. 2; Ilie Moruş (coord.), *Cărturari braşoveni (sec. XV-XX). Ghid biobibliografic*, Braşov, CJCES-Bibl. Municipală Braşov, 1972, pp. 189-190.

Popovici (Popovits) Datcu Simion (n. ?), în Şcheii Braşovului – d. 1837, în Şcheii Braşovului). Este fiul preotului Simion Datcu.

Urmează şcoala capitală din Şchei şi cea „de normă” din Sibiu. Ca diacon, se obligă „să fie în biserică şi la vecernie duminica şi în sărbătorii (...) nelipsit, ori să-mi fie rândul ori nu; iar peste săptămână, când nu-mi va fi rândul, totdeauna să mă aflu în biserică la vremea când se cântă: *Ceia ce eşti mai cinstită şi Cetania şi Cântarea să fie cu evlavie şi curată, rar şi cu înţelegere* (subl.n.), [iar] şederea în biserică să fie cu omenie...; în şcoala ce mi se va rândui şi a învăţa copiii şi a-i pricopsi la învăţătură, păzind şcoala după datoria dascălească, şi la 3 luni a le face egzamen...” (7 martie 1802).

 REFERINTE BIBLIOGRAFICE: Sterie Stinghe, *Documente privitoare la trecutul românilor din Şchei*, vol. II (1784-1810), 1900, pp. 225-226; Candid Muşlea C., *Biserica Sf. Nicolae din Şcheii Braşovului*, vol. II (1743-1837), Braşov, Institutul de Arte Grafice Astra, 1946, pp. 182-183; Vasile Oltean, *Şcoala românească din Şcheii Braşovului*, Bucureşti, Edit. Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1989, pp. 148.

Popovici Nicolae (Niculaie, Nichi, Niki) (n. 2 decembrie 1857, Caransebeş – d. 7 noiembrie 1897, Sibiu), profesor, dirijor, cântăreţ (bariton) şi compozitor.

După absolvirea Institutului Teologic-Pedagogic de la Caransebeş (1876-1880), va fi student la *Konservatorium für Musik* din Leipzig (1880-1882), apoi trece la Şcoala de Operă din Viena (1882-1883).

Este profesor de muzică vocală şi instrumentală la Institutul Teologic-Pedagogic (1882-1886) şi dirijor al Reuniunii Române de Muzică şi Cântări din Caransebeş (1883-1886).

Între anii 1887-1895, se află în Ardeal ca profesor de muzică la *Şcoalele Centrale Române*, dirijor al Reuniunii de Gimnastică şi Cântări, dirijor al Corului Bisericii *Sfântul Nicolae* din Şcheii Braşovului (1887-1895).

A susținut recitaluri, ca solist (bariton) în Austria, Leipzig, București, Sinaia, Brașov, Sibiu, Lugoj, Caransebeș, Arad, Timișoara. A cântat în lucrările vocal-simfonice: K. Kreutzer – *O noapte în Granada*; Gh. Dima – *Mama lui Ștefan cel Mare*; N.W. Gade – *Crăiasa ielelor și Cruciații* (dirijor Gh. Dima) și a colaborat cu Societatea Filarmonică din Brașov (dirijor permanent: Anton Brandner).

Toate lucrările compozitorului N. Popovici (în manuscris) se află în Biblioteca Muzeului Bisericii *Sf. Nicolae* din Șcheii Brașovului (Fondul Lelia Popovici-Florian).

♫ A COMPUS:

MUZICĂ VOCALĂ: *Du bist wie eine Blume* (v. de H. Heine); *Nur du* (1880), lied pentru voce și pian pe v. de Emil Rittershaus; *La izvor* (1886), lied pentru voce și pian pe v. de Vasile Alecsandri;

MUZICĂ CORALĂ PENTRU CORURI BĂRBĂTEȘTI: *Beau și bem; Cântec de seară* (v. Andrei Bârseanu); *Dorul de mare, Eram pe vârful de munte* (1887); *Hora dorobanților de la Plevna*; *La o umbră* (1895, v. D. Bolintineanu); *M-am plâns odată* (1884, v. I. Nenițescu); *Marș ostășesc, Mergeți înainte* (1895); *Sub această neagră stâncă* (1887); *Sunt vânător*; *Tainic se luptă*; *Un regret* (1889, v. I. Nenițescu);

MUZICĂ CORALĂ PENTRU CORURI MIXTE: *Dac-aș fi eu încă june* (Mergeți cu toții); *Deviza corului din Chizătău*; *Dorul* (Ah, mi dor, mi dor de tine); *Hora dobrogeană* (1885); *Hora „Izvorul”* (v. de V. Alecsandri); *Iarna* (v. A. Bârseanu); *Imn festiv, Mărie, Mărie* (1885), *Zăpada* (1889);

✝ **MUZICĂ RELIGIOASĂ:** *Cori de heruvimi* (1885), cor bărbătesc și *Liturghia Sf. Ioan Gură de Aur*, cor mixt și cor bărbătesc.

✍ **CONSEMNARE:** „Fericiți cei ce au ocazie a-l auzi mai des [pe N. Popovici] și a gusta frumusețea, intimitatea și dulceața subjugată a vocii sale. Suntem cu toții mândri de a-l numi al nostru” (Ironim G. Barițiu, 1886).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** *Omagii aduse poetului Alecsandri*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 127, 24 iulie/5 august 1884, p. 2; *Teatru și muzică. Baritonul N. Popovici la Regina României*, în *Familia*, Oradea, nr. 22, 31 mai 1887; Valeriu Russu, *Debutul dlui Nicolae Popovici la Carltheater*, în

Familia, Oradea, nr. 1, 14/16 ianuarie 1887, p. 9; *Concertul profesorului de canto Nicolae Popovici*, în *Kronstädter Zeitung*, Braşov, nr. 62, 15 mart. 1888; *Coroane eterne pentru prof. Nicolae Popovici*, în *Gazeta Transilvaniei*, Braşov, nr. 200, 1897, p. 3. Nicolae Popovici, în *Familia*, Oradea, nr. 40, 5 oct. 1897, pp. 469-470; Virgil Oniþiu, *Nicolae Popovici – muzicolog*, în *Anuarul Liceului „Andrei Şaguna” din Braşov (XXXIV) pe al 48-lea an şcolar, 1897-1898*, p. 32; Nicolae Popovici, în *Anuarul XXXIV al Gimnaziului Mare Public Român... pe al 48-lea an şcolar, 1897-1898*, Braşov, 1898, pp. 32-45; Matei Voileanu, *25 de ani din viaţa Reuniunii Române de Muzică din Sibiu*, Sibiu, Tip. Tipogr. Arhidiecezane, 1905, pp. 33-35; Tiberiu Brediceanu, *Histoire de la musique roumaine en Transylvanie*, (Extrait), Bucureşti, 1938, p. 13; Lucian Predescu, *Enciclopedia României. Cugetarea*, Bucureşti, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, p. 684; A. P. Bănuţ, *George Dima. Contribuţii la cunoaşterea vieţii şi operei sale*, în *Muzica* (Supliment), nr. 9-12, 1955, p. 17; Nicolae Ursu, *Figuri muzicale din trecut: Nicolae Popovici*, în *Mitropolia Banatului*, Timişoara, nr. 10-12, 1957, pp. 157-159; Aurel Popp N., *Nicolae Popovici (1857-1897)*, în *Studii de Muzicologie*, nr. 7, 1958; Constantin Catrina, *Un animator al vieţii muzicale braşovene: Nicolae Popovici*, în *Îndr. Cult.*, Bucureşti, nr. 5, 1970, p. 54; Constantin Catrina, *Braşovul muzical în documente, I*, în *Astra*, Braşov, nr. 1, 1971, p. 12; Constantin Catrina, *Momente din viaţa muzicală a Braşovului*, în *SCIA (s.TMC)*, Bucureşti, nr. 1, 1974, pp. 85-97; Ion Romănu, *Nicolae Popovici*, în *Coruri bănaţene. Antologie, I, Viziune interpretativă*, Timişoara, 1976; Iosif Vulcan, *Mărturii muzicale. Eseuri, cronici, portrete*, ed. îngr. pref. Ianca Staicovici, 1979, pp. 137-140; Iacob Mureşianu, *Opere*, vol. 1, *Publicistică-scrisori*, ed. îngr. prof. acad. Mircea Gherman, Bucureşti, Edit. Muzicală, 1983, p. 146; Mircea Gherman, *Nicolae Popovici (1857-1897)*, în *Studii de Muzicologie*, vol. XVII, Bucureşti, Edit. Muzicală, 1983, pp. 447-449; Constantin Catrina, *Studii şi documente de muzică românească*, Bucureşti, Edit. Muzicală, 1986, pp. 82-107; Paul Stegaru, *Muzică şi muzicieni în istoria învăţământului românesc braşovean*, Braşov, Edit. Etios, 1999, pp. 95-98; Simion Toma, *Monografia Colegiului Naţional „Andrei Şaguna”, Braşov*, Edit. Concordia, 2000, p. 212; *Corul din Chizătău*, ed. îngr. de Constantin Tufan Stan, Timişoara, Edit. Marineasa, 2004, pp. 136-137; Wolfgang Sand,

Kronstadt. *Das Musikleben einer multiethnischen Stadt bis zum Ende des Habsburgerreiches*, Kludenbach, Gehann-Musik-Verlag, 2004, p. 212; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon bibliografic*, vol. VIII (P-S), București, 2005, pp. 105-107; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, București, Edit. Basilica, 2010, pp. 265-267; Constantin-Tufan Stan, *Muzicieni din Banat*, Timișoara, Edit. Eurostampa, 2011, pp. 179-180; Ioan Tomi, *Lexicon. Muzicieni din Banat*, vol. 1, Edit. Eurostampa, 2012, pp. 243-244.

Popovici Timotei (n. 20 august 1870, Tincova, jud. Caraș-Severin – d. 11 iulie 1950, Lugoj), preot, profesor, dirijor și compozitor.

Studiază la Seminarul Teologic din Caransebeș, secțiile pedagogică și teologică (1882-1893). În anul 1893, se află la Conservatorul de Muzică din Iași, unde îi are ca profesori pe Eduard Caudella și Gavriil Musicescu. Devine învățător la Școala Primară din Lugoj (1895-1896) și secretar al *Reuniunii de Muzică și Cântări din Lugoj* (1895-1896).

Între anii 1896-1899, este profesor de muzică la Școalele Centrale Române Greco-Ortodoxe din Brașov, urmând unui alt bănațean, pe nume Nicolae (Niki) Popovici. Aici înființează câteva ansambluri corale, precum: *Corul de Copii de la Biserica Sf. Nicolae*; *Corul de tineret de la Biserica din Brașovul Vechi* și *Corul Meseriașilor (sodalilor) Români din Șcheii Brașovului*. Organizează concerte corale în Brașov și localitățile apropiate: Săcele, Dârste, Râșnov, apreciind că „Înființarea de coruri de copii este unul din mijloacele cele mai corespunzătoare și naturale pentru a ajunge prin muzică și cântare scopul educativ, ce trebuie să-l aibă ea” (1817).

În anii de la Brașov, a contribuit la înbogățirea *Bibliotecii muzicale* de la *Gimnaziul Românesc* din Șcheii Brașovului și a editat lucrarea *Cântări după D. Cunțanu. Manuscris pentru usul școalelor medii gr.or. din Brașov*, 1898. Îl preocupă, de asemenea, istoria și evoluția reuniunilor de cântări și muzică, precum și corurile de plugari din Transilvania (*Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 75, 4/16 mart. 1899, p. 2).

Începând cu anul școlar 1899-1900, Timotei Popovici se transferă la Institutul Teologic-Pedagogic din Sibiu, unde a funcționat până în 1919, și apoi la Școala Normală „*Andrei Șaguna*”, de unde se și pensionează, în anul

1936. A fondat Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din Sibiu (1946) și a deschis primul *Depozit de pian, pianine și armoniuri* (1912).

✂ **CONSEMNARE:** „Slujitor devotat al bisericii și școlii românești din Imperiul Austro-Ungar, Timotei Popovici și-a axat întreaga creație muzicală pe lucrări religioase, cântece pentru școală și copii, în care tradiția cântării bisericești din Banat și Transilvania a rămas esența melosului, pe care l-a înveșmântat în stilul marelui Gavriil Musicescu (dascălul său de la Iași), iar sentimentul patriotic a dominat majoritatea miniaturilor sale corale” (Viorel Cosma, 2005).

A colaborat la reviste și ziare: *Amicul Poporului*, *Calendarul Săteanului*, *Telegraful Român*, *Gazeta Sibiului*, *Izvoarașul* (Bistrița-Mehedinți), iar în *Vatra Școlară* (Sibiu, 1911-1914) publică un ciclu de articole cu caracter pedagogic: *Cântarea în școala poporală*; *Ce fel de cântece să folosim în școala poporală?*; *În ce măsură se cultivă muzica națională în școalele noastre populare?*; *Rolul organului auzului la cântare*; *Cântarea în școala poporală, materialul de instrucție*; *Exercițiile elementare muzicale, cântece*; *Din ce cauză nu se cultivă muzica națională în școalele noastre populare?*; *Problema instrucției cântării în școala poporală*; *Îndrumări metodice la instrucțiunea cântării în școală*; *Cum se face învățarea cântării în școalele noastre primare?*, în *Anuarul Școlii Normale din anii 1928-1929, 1929*, pp. 3-23 și *Principiul național în muzică*, în *Anuar... pe anii 1906-1907*, Sibiu, 1907, pp. 3-16.

♫ **A COMPUS: MUZICĂ CORALĂ, MUZICĂ INSTRUMENTALĂ** pentru orchestră și fanfară, și a armonizat un repertoriu de cântece patriotice, religioase și populare pentru două și trei voci egale de copii și bărbați.

CULEGERILE de autor tipărite în deceniile din urmă (*Coruri*, București, 1957 și *Înfloresc grădinile*, București, 1989) dovedesc accesibilitatea și sinceritatea poetico-muzicală remarcată de toate vârstele ce intonează muzica corală; cele mai cunoscute lucrări sunt: *La oglindă*, *De ți-s bade dragă*, *Rodica*, *Toarce lele*, *Cucule cu pană galbenă*, poemul *Regele munților*, lucrare dedicată lui Avram Iancu. A colaborat cu folclor muzical la *Monografia comunei Rășinari* de Victor Păcală (Sibiu, 1915).

Este autorul unui valoros *Dicționar de muzică* (Sibiu, Edit. W. Krafft, 1905) și al unei bogate corespondențe, primită și expediată de muzicieni și

alte personalități din domeniile culturii și artei: Antoniu Sequens, Ion Vidu, Gavriil Musicescu, Iacob Mureșianu, Iosif Vulcan, Vasile Goldiș, D.G. Kiriac, George Dima, Ilarion Cocișiu, Achim Stoia, Augustin Bena, Mihail Gr. Poslușnicu etc. Cel mai sârguincios și autorizat biograf al vieții și operei profesorului și compozitorului Timotei Popovici este muzicologul Dumitru Jompan.

✍ **CONSEMNARE:** „Timotei Popovici este unul din creatorii care au tălmăcit într-un colorit limpede, cristalin, umanitatea vieții pastorale românești; el rămâne în egală măsură și vestitorul unei lumi mai bune, cu un climat optim pentru desfășurarea unei vieți fecunde, în strânsă concordanță cu o artă nobilă, cu esențe umaniste” (Doru Popovici, 1973).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** *Producțiunea școalelor române din Brașov*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 17, 29 apr. 1897, p. 3; *Primul concert al corului de copii în Brașov*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 84, 25 mai/6 iunie 1897, p. 5; *Escursiunea cu corul de copii la Săcele*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 142, 29 iun. 1897, p. 5; *Escursiunea corului de copii la Râșnov, sub conducerea prof. Timotei Popovici*, în *Gazeta Transilvaniei*, nr. 161, 22 iul./3 aug. 1897, p. 1; *Anuarul XXXI al Gimnaziului Mare Public Român de Religiiune Greco-Orientală din Brașov... pe al 49-lea an școlar, 1898-1899, 1898*, publicat de Virgil Onițiu, p. 80; Timotei Popovici, *Apel către reuniunile de cântări și musică și către corurile de plugari*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 72, 4/16 apr. 1889; Andrei Bârseanu, *Istoria Școalelor Centrale Române...*, Brașov, Tip. Circu&Comp, 1902, p. 596; Ion Munteanu, *Timotei Popovici în Acțiunea*, Sibiu, nr. 81, 6 sept. 1926, pp. 1,3; Ilarion Cocișiu, *Timotei Popovici*, în *Țara Noastră*, Sibiu, nr. 671, 24 aug. 1934; Lucian Predescu, *Enciclopedia României. Cugetarea*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, p. 684; P.N. Apolzan, *Oameni vrednici: Timotei Popovici*, în *Școala Albei*, Alba Iulia, nr. 123, 1943, pp. 20-22; Gheorghe Șoima, *Părintele Timotei Popovici. Din prilejul unei aniversări*, în *Revista Teologică*, Sibiu, nr. 7-8, 1945, pp. 318-322; Ilie Micu, *Părintele Timotei*, în *Vestea*, Sibiu, nr. 25, p. 3; I. Vicol, *Creatorii cântecelor noastre*, în *Căminul Cultural*, București, iulie 1946, pp. 335-338; Ion I. Drăgoescu, *Activitatea monografică a lui Victor Păcală*, în *REF*, București, nr. 3, 1967, pp. 245-251; Constantin Catrina, *Cinstind înaintașii: Timotei Popovici*, în *Astra*, Brașov, nr. 9, 1970, p. 12; Doru Popovici, *Timotei Popovici*, în

Muzica, București, nr. 11, 1970, p. 15; Dumitru Jompan, *Un ilustru muzician al Banatului: Timotei Popovici*, în *Drapelul Roșu*, Timișoara, nr. 7.943, 28 iulie 1970, p. 2; Gheorghe Șoima, *Timotei Popovici. 100 ani de la naștere și 20 ani de la moartea sa*, în *Telegraful Român*, Sibiu, nr. 33 – 1 sept. 1970, p. 1; S.G., *Amintirea compozitorului Timotei Popovici*, în *Albina*, București, nr. 34, 27 august 1970, p. 3; Dumitru Jompan, *Timotei Popovici (1870-1950)*, Reșița, CICA-Caraș-Severin, 1970; Vasile Netea, *Avram Iancu în conștiința poporului român*, în *Studii și Articole*, XX, București, 1972, pp. 36-44; Constantin Zamfir, *Cum s-a răspândit „Pleacă Lina la fântână” în ținutul Brașovului*, în *REF*, București, nr. 6, 1973, pp. 477-488; Doru Popovici, *Correspondențe spirituale*, București, Edit. Albatros, 1973, pp. 116-118; Gh. G. Zamfirescu, *Timotei Popovici în cultura românească*, în *BOR*, București, nr. 7-8, 1974, pp. 956-962; Dumitru Jompan, *Timotei Popovici. Correspondență*, vol. 1, Timișoara, Edit. Mitropolia Banatului, 1997; Cornel Arion, *Timotei Popovici și folclorul muzical*, în *Studii și Comunicări*, vol. IV, Sibiu, CICES, 1981, pp. 107-108; Ioan Gh. Popescu, *Timotei Popovici*, în *Îndrumătorul Bisericesc de la Sibiu pe anul 1981*, Sibiu, pp. 266-267; Onisifor Ghibu, *Un capitol de istorie care a rămas până acum nescris (În amintirea lui Timotei Popovici)*, în *Flacăra*, București, nr. 24, 17 iunie 1983, p. 12; Constantin Catrina, *Timotei Popovici la Brașov în SCIA*, București, tom 31, 1984, pp. 92-95; Constantin Catrina, *Privire asupra unui capitol de învățământ muzical românesc la Brașov (1850-1918)*, în *Studii de Muzicologie*, vol. XX, București, Edit. Muzicală, 1985, pp. 214-236; Mircea Păcurariu, *Două sute de ani de învățământ teologic la Sibiu, 1786-1986*, Sibiu, 1987, pp. 292-293; Constantin Catrina, *Arhive epistolare: Timotei Popovici*, în *Telegraful Român*, Sibiu, nr. 23-24, 25 iun. 1990, p. 3; Antonie Plămădeală, *Timotei Popovici*, în *Telegraful Român*, Sibiu, nr. 41-42, nov. 1951, pp. 1-2; Mircea Păcurariu, *Dicționarul teologilor români*, București, Edit. Univers Enciclopedic, 1996, pp. 362-363; Vasile Stanciu, *Muzica Bisericească Ortodoxă din Transilvania*, Cluj-Napoca, Edit. Presa Universitară, 1996, pp. 228-229; Paul Stegaru, *Muzică și muzicieni în istoria învățământului românesc brașovean*, Brașov, Edit. Etios, 1999, pp. 98-100; Simion Toma, *Monografia Colegiului Național „Andrei Șaguna” Brașov*, Edit. Concordia, 2000, p. 212; Vasile Stanciu, *Muzica bisericească corală*, vol. I, Cluj-Napoca, Edit. Presa Univ. Clujeană, 2001, pp. 101-123; Dumitru Jompan, *Timotei Popovici*.

Correspondență, Studii de Pedagogie Muzicală, vol. 2, Timișoara, Edit. Eurostampa, 2002; Mircea Păcurariu, *Cărturari sibieni de altă dată*, Cluj-Napoca, 2002, pp. 272-273; Gheorghe C. Ionescu, *Muzica bizantină în România. Dicționar cronologic*, cu o prefață de Acad. Virgil Cândea, București, Edit. Sagittarius, 2003, pp. 295-296; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon bibliografic*, vol. VIII (P-S), București, Edit. Muzicală, 2005, pp. 107-112; Mircea Păcurariu, *Catedrala Mitropolitană din Sibiu*, Sibiu, Edit. Andreiană, 2000, pp. 196-197; Dumitru Jompan, *Festivalul Corurilor de Copii și Tineret „Timotei Popovici” în 25 de secvențe*, Reșița, Edit. Diocezană, Caransebeș, 2007; Constantin Catrina, *Pr.Gh.N. Dumitrescu-Bistrița și Revista „Izvoarașul”*, Râmnicu Vâlcea, Edit. Fântâna lui Manole, 2009, pp. 161-164; Ioan Tomi, *Dicționar. 123 compozitori, dirijori, muzicologi, personalități ale culturii muzicale din Banatul istoric*, Timișoara, Filarmonica Banatul Timișoara, 2009, pp. 106-107; Mircea Păcurariu (coord.), *Enciclopedia Ortodoxiei Românești*, București, Edit. IBMO, 2010, p. 508; Ioan Tomi, *Lexicon. Muzicieni din Banat*, vol. 1, Banatul Montan-Banatului Sârbesc, Timișoara, Edit. Eurostampa, 2012, pp. 244-246.

Porumbescu Ciprian (n. 2/14 octombrie, Șipotele Sucevei 1853 – d. 28 mai / 6 iunie 1883, Stupca, azi Ciprian Porumbescu) profesor, violonist, compozitor și dirijor.

În primii ani ai copilăriei, a studiat muzica în particular, cu pianistul și compozitorul Carol Miculi (1859-1864), apoi la Școala Poporală din Iliești (1860-1863), la Gimnaziul Superior din Suceava (1863-1869), la Facultatea de Teologie a Universității din Cernăuți. S-a perfecționat la *Konservatorium für Musik und Dramatische Kunst* din Viena (1879-1880) cu Anton Bruckner, Franz Krenn, Eusebiu Mandicevski, Solomon Sulzer. Este dirijorul corului de la Societatea Academică „România Jună”.

A fost mai întâi învățător la școlile primare din Stupca și Iliești (1878). Din toamna anului 1881, este numit profesor de muzică la Școlile Centrale Române din Brașov, dirijor al corului Bisericii *Sfântul Nicolae* din Schei – Brașov și dirijor al *Reuniunii Române de Gimnastică și Cântări* din Brașov (1881-1882).

Pentru activitatea sa patriotică desfășurată în cadrul Societății *Arboroasa* din Cernăuți ca președinte, a fost înțemnițat 6 săptămâni, apoi judecat și achitat. La aniversarea celor 400 de ani de la întemeierea Mănăstirii Putna de către voievodul Ștefan cel Mare și Sfânt, a cântat mulțimii la vioară, alături de taraful lui Grigore Vindireu. Cu acest prilej, a exclamat: „Tată, am cântat Daciei întregi”.

A cunoscut îndeaproape pe muzicienii Eduard Strauss, Mavo Sala, Camillo Boito, Giuseppe Verdi, Isidor Vorobchevici, G. Dima, G. Musicescu. A studiat pianul și la Brașov, cu Hermann Geifrig, organistul de la Biserica Neagră.

📖 **A PUBLICAT** articole în *Gazeta Transilvaniei*.

🎵 **A COMPUS MUZICĂ DE TEATRU** (*Cisla*, 1876; *Candidatul Linte sau Rigosul teologic*, 1877; *Crai Nou*, 1882); **MUZICĂ SIMFONICĂ, MUZICĂ DE CAMERĂ, MUZICĂ CORALĂ ȘI VOCALĂ**. Pe durata timpului petrecut în orașul de la poalele Tâmppei, a compus: *Hora Brașovului*, *O dimineață pe Tâmpa*, precum și lucrările corale de muzică religioasă: *Priceasna de Paști* și *Acsion la Rusalii* (1882). Și tot la Brașov l-a reîntâlnit pe Andrei Bârseanu, cunoștință de la *România Jună* (Viena), autorul versurilor de la *Imnul Unirii* (Pe-al nostru steag e scris Unire), precum și pe brașovenii: Ipolit Ialosievici, Luiza Mastini, Gheorghe Chelaru, profesori la Gimnaziul Românesc „Andrei Șaguna”.

Evenimentul cu multiple rezonanțe în viața muzicală a Brașovului, l-a constituit premiera absolută a spectacolului cu opereta „*Crai Nou*”, după un text de Vasile Alecsandri (27 febr. st.v./11 mart. st.n., 1882).

✍️ **CONSEMNARE:** „Venirea lui Ciprian în orașul de la poalele Tâmppei, a fost asemenea unei raze de soare, la al cărei zâmbet totul întinerește. Plini de veselie, copiii de școală au început să-i cânte melodiile scrise cu uimitoare ușurință, în vestitele coruri brașovene, să se întreacă sub conducerea lui, pentru a deveni adevărate izvoare de bucurii... Asemenea unui luceafăr ce se înălța repede la orizont, Ciprian Porumbescu, pe care brașovenii ar fi vrut să-l vadă strălucind multă vreme pe bolta vieții noastre muzicale, i-a bucurat puțin și a dispărut” (Gemma Zinveliu, 1972).

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: N. Petra-Petrescu, Ciprian Porumbescu, compozitor român, în *Calendarul Amicul Poporului*, Sibiu, 1861, pp. 57-81; „Crai Nou” Operette von Porumbescu („Crai Nou” operetă de Porumbescu), în *Kronstädter Zeitung*, Brașov, 15 martie 1882, p. 3; Emilian Vasilovschi, Ciprian Porumbescu – compozitor român, în *Calendariul Societatea Ortodoxă pentru Literatură, retorică și muzică bisericească*, Cernăuți, 1890, pp. 87-95; Iacolie Porumbescu, *Istoria violinei lui Ciprian Porumbescu*, în *Gazeta Transilvaniei*, nr. 113, 20 mai / 1 iunie 1890, pp. 1-3; Andrei Bârseanu, *Istoria Școalelor Centrale Române gr.or. din Brașov*, Brașov, Edit. Astra, 1902, p. 5; R(afael) R(ang), Ciprian Porumbescu, în *Calendarul Minervei*, București, 1902, pp. 165-169; Andrei Bârseanu, Ciprian Porumbescu. La a 25-a aniversare a morții sale, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 114, 1908, p. 1; Valeriu Braniște, Ciprian Porumbescu. Icoane din frământările unui suflet de artist, în *Drapelul*, Lugoj, nr. 54, 10/23 mai 1908, pp. 2-3; Ion Grămadă, Ciprian Porumbescu la „România Jună”, în *Junimea Literară*, Arad, nr. 2-3, 1912; Nicolae Oancea, *Istoria muzicii universale și naționale pentru uzul școalelor secundare, normale și profesionale*, Brașov, 1925, p. 23; Mihail Gr. Poslușnicu, *Din trecutul muzical al românilor: Ciprian Porumbescu*, București, Edit. Cartea Românească, 1926; Mihail Gr. Poslușnicu, *Istoria muzicii la români de la Renaștere până-n epoca de consolidare a culturii artistice*, București, 1928, pp. 455-474; Constantin Bobescu, Ciprian Porumbescu (1853-1883) la 50 de ani de la prima reprezentație a operetei „Crai Nou”, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 2, 1932, p. 171; Ioan Brânzea, Întru pomenirea lui C. Porumbescu. Prinos de recunoștință pentru opera sa muzicală, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 5, 1933, pp. 425-431; Ioan Brânzea, Opereta „Crai Nou” și „La șezătoare”, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 70, 1933, p. 8; Tiberiu Brediceanu, Ciprian Porumbescu. Câteva date cu privire la legăturile sale cu Banatul și Ardealul, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 70, 8 sept. 1933, p. 8; Lucian Predescu, *Enciclopedia României. „Cugetarea”*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, p. 688; Ciprian Porumbescu. *Opere alese*, ed. critică de Viorel Cosma, București, Edit. Muzicală, 1954; Viorel Cosma, Ciprian Porumbescu. *Monografie*, București, Edit. de Stat pentru Imprimare și Publicații, 1957; Octavian Lazăr Cosma, *Opera românească*, vol. 1, București, Edit. Muzicală, 1962, pp. 149-155; Ion

Colan, Ciprian Porumbescu și Brașovul, în *Mitropolia Ardealului*, Sibiu, nr. 6-8, 1964, pp. 444-469; Doru Popovici, *Muzica corală românească*, București, Edit. Muzicală, 1966, pp. 52-58; George Breazu, *Pagini din istoria muzicii românești*, ed. îngr. pref. Vasile Tomescu, București, 1966, pp. 298-333; Zeno Vancea, *Creația muzicală românească (sec. XIX-XX)*, vol. I, București, Edit. Muzicală, 1968, pp. 153-160; Al. Străoneanu – Balaș, *Ciprian Porumbescu și Brașovul*, în *Steaua*, Cluj-Napoca, nr. 1, 1971, pp. 114-115; Victor Buta, *Friedrich Böhm, prieten al lui Ciprian Porumbescu la Brașov*, în *Ciprian Porumbescu. Documente și mărturii*, ed. îngr. de Grigore Foiț și Paul Leu, Muzeul Suceava, 1971, pp. 113-131; *Cărturari brașoveni (Sec. XV-XX)*. Ghid bibliografic, Brașov, CJCES-Biblioteca Municipală, 1972, pp. 192-193; *Cerere de concediu medical*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8479, 13 aprilie 1972, p. 2; Constantin Catrina, *Ciprian Porumbescu – ctitor al operetei românești. Mărturii în presa brașoveană*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8440, 27 febr. 1972, p. 3; Gemma Zinveliu, *La nouă decenii după premiera operetei „Crai Nou”*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8428, 13 febr. 1972; Mircea Gherman, *O pagină vie*, în *Astra*, Brașov, nr. 2, 1972; Constantin Catrina, *Brașovul muzical inedit: „Compozitorul acesta este însuși poporul nostru român”*, în *Astra*, Brașov, nr. 5, 1973; Gemma Zinveliu, *Contribuții la cunoașterea activității lui George Dima și Ciprian Porumbescu la Brașov (1873-1883)*, în *Studii de Muzicologie*, vol. IX, București, Edit. Muzicală, 1973, pp. 195-206; *Placă comemorativă Ciprian Porumbescu*, în *Astra*, Brașov, nr. 6, 1973; Constantin Catrina, *Ciprian Porumbescu und das Musikleben der Zimmenstadt*, în *Volk und Kultur*, București, nr. 3, 1974, p. 48; Nina Cionca, *Ciprian Porumbescu*, București, Edit. Muzicală, 1974; Horia Stanca, *Ciprian Porumbescu. Portretul unui mare animator*, Cluj-Napoca, 1975; Constantin Catrina, *Ciprian Porumbescu. O sută douăzeci și cinci de ani de la naștere*, Brașov, CJCES - Filarmonica de Stat George Dima, 1978; Constantin Catrina, *Trepte ale teatrului liric românesc în Transilvania*, în *Cumidava*, VIII, Muzeul Județean Brașov, Brașov, 1978, pp. 249-256; Nicu Moldoveanu, *Un mare artist patriot. 125 de ani de la moartea lui Ciprian Porumbescu*, în *Drum Nou*, Brașov, 1 oct. 1978; Paul Leu, *Ciprian Porumbescu*, ed. a II-a revăzută și adăugită, București, Edit. Muzicală, 1978; Iosif Vulcan, *Ciprian Porumbescu*, în *Mărturii muzicale*, ed. îngr. pref. de

Ianca Staicovici, București, Editura Muzicală, 1979, pp. 82-83; Constantin Catrina, *Acte, documente și scrisori din Șcheii Brașovului*. Text ales și stabilit, note de Vasile Oltean. Prefață de Alexandru Duțu, București, Edit. Minerva, 1980, pp. 405-406; Constantin Catrina, *Semnificația documentar-istorică a unei partituri muzicale în manuscris: opereta „Crai Nou” de Ciprian Porumbescu*, în *Muzica*, București, nr. 7, 1983, pp. 17-20; Vasile Oltean, *Ciprian Porumbescu – popas șcheian*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 11923, 29 mai 1983, pp. 1,2; Nina Cionca, *Album ilustrat comemorativ, 1883-1983*, București, Edit. Muzicală, 1984; Leca Morariu, *Iraclie și Ciprian Porumbescu*, ed. îngr. de Vasile D. Nicolescu și Vasile Vasile, București, Edit. Muzicală, 1986; Walter Myss, *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*, Innsbruck, 1993, pp. 214-216; Adrian Pop, *Recviemul românesc*, Cluj-Napoca, Edit. Media Musica, 2004, pp. 81-82; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon bibliografic*, vol. VIII (P-S), București, Edit. Muzicală, 2005, pp. 120-134; Constantin Catrina, *Muzica și muzicienii Cetății*, Râmnicu Vâlcea, Edit. Fântâna lui Manole, 2010, pp. 13-20; Petruța-Maria Măniuț, *Ciprian Porumbescu, figură emblematică a muzicii transilvănene*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 9, 2010, pp. 241-244; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, București, Edit. Basilica, 2010, pp. 253-254.

R

Radu Grămăticu (sex. XV). Este menționat ca dascăl de cântări la Școala din Șcheii Brașovului (1480-1497). Investigațiile anilor din urmă îi acordă acestui grămătic o perioadă de activitate cu mult mai mare (1480-1506).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Ioan Gh. Popescu, *Învățăământul muzical în BOR de la începuturi până în secolul al XVIII-lea*, în BOR, București, nr. 9-10, 1969, p. 1040; Gernot Nussbächer, *Wer war Jörg Gramatic?*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 44, 1976; Vasile Oltean, *Școala românească din Șcheii Brașovului*, București, Edit. Științ. și Encicl., 1989, p. 7; Constantin Catrina, *Contribuții documentare privind învățăământul muzical din Brașov*, Brașov, Universitatea Transilvania – Brașov, Facultatea de Muzică, 1995, p. 8; Gheorghe C. Ionescu, *Muzica bizantină în România. Dicționar cronologic*, București, Edit. Sagittarius, 2003, p. 20; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, București, Edit. Basilica, 2010, p. 187.

Răsvan Constantin (n. 11 noiembrie 1930, București – d. 2 iunie 2000, București), critic muzical, scriitor și publicist.

A studiat muzica în particular, dedicându-se apoi cu totul publicisticii muzicale. A fost referent și redactor la revista *Muzica*; a colaborat la *Tribuna* (Cluj), *Cronica* (Iași), *Drum Nou*, *Gazeta de Transilvania* și *Astra* (Brașov), *Tribuna Ialomiței* (Slobozia), *Informația Bucureștiului*, *Studii de Muzicologie* (București) ș.a.

📖 **A PUBLICAT** lucrarea de **CRITICĂ MUZICALĂ**: *Fascinația muzicii*, Brașov, Edit. Ecran-Magazin, 1998. În această carte, sunt publicate 234 de cronici, articole și eseuri, grupate astfel: *Creația muzicală românească; Interviuuri; Festivaluri; Reportaje; Istoria muzicii; Etica muzicii; Profiluri. Portrete. Evocări. Medalioane; Recenzii. Cronica discului; Cronici; Brașovul Muzical;*

Inedit. *Ediții critice: Jean-Victor Pandelescu. Însemnările unui critic muzical. Cronici muzicale*, București, Edit. Muzicală, 1982; *Festivalul Internațional al Muzicii de Cameră – Ediție Jubiliară – XXX (1970-1999)*, Brașov-România (în colab. cu Bogdan Alexandrescu), Brașov, Casa de Editură Pro SRL, 1999.

LUCRĂRI DIDACTICE: *Metodă de mandolină* (în colab. cu Anatol Albin), București, Edit. Muzicală, 1965; **ARTICOLE DE MUZICOLOGIE:** *Jean-Victor Pandelescu*, în *Studii de Muzicologie*, vol. XII, 1976, pp. 300-313; **SCRIERI LITERARE:** *Titluri pe verticală* (versuri), Brașov, Edit. Atios, 1996; *Retrăire* (roman), vol. I, Brașov, Edit. Melcilor, 1997.

✍ **CONSEMNARE:** „Pentru viața muzicală a Brașovului, Constantin Răsvan a fost o voce clară, care a știut când și cum să pună accentul, să mențină «tempo»-ul și atenția trează către fenomenul muzical. Îmi aduc aminte cât de mare era entuziasmul său, atunci când serile de muzică de cameră din cadrul Festivalului (care, timp de trei decenii a fost emblema Brașovului) aduceau cu ele experiențe muzicale și artistice unice, prin intermediul unor interpreți de primă mărime și al unei selecții desăvârșite din creația universală și românească” (Maria Cristina Bostan, 2006).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Steluța Mitu, *Vitrina cu cărți. Însemnările unui critic muzical*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 11.740, 26 oct. 1982; Constantin Catrina, *Contribuții documentare privind învățăământul muzical din Brașov*, Brașov, Univ. Transilvania – Facultatea de Muzică Brașov, 1996, p. 73; Bogdan Alexandru, *Festivalul Internațional al Muzicii de Cameră. Ediție Jubiliară XXX, Brașov-România*, Brașov, Casa de Editură Pro SRL, 1999; Constantin Grigore, *Despărțiri. Constantin Răsvan*, în *Act.Muz.*, București, nr. 249, 15 iul. 2000; Vasile Tomescu, *Constantin Răsvan*, în *Muzica*, București, nr. 3, 2000, pp. 135-136; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon bibliografic*, vol. VIII (P-S), București, Edit. Muzicală, 2005; Maria Cristina Bostan, *Personalități muzicale în confluență cu viața culturală a Brașovului: Constantin Răsvan*, în *Eseuri de Muzicologie*, 3, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, Brașov, 2006, pp. 77-80.

Richter Paul Wilhelm (n. 28 august 1875, Braşov – d. 16 aprilie 1950, Cristian, jud. Braşov), dirijor, compozitor, profesor şi pianist.

A studiat la *Königliches Konservatorium für Musik* din Leipzig (1897-1902), având ca profesori pe Solomon Jadassohn (teorie, solfegiu şi compoziţie), Karl Reinecke (orchestră), Coccius şi Beving (pian), Papperitz şi Paul Homeyer (orgă), Arthur Nikisch şi Hans Sitt (dirijat). A frecventat un anume timp Facultatea de Medicină din Graz şi Facultatea de Filozofie din Leipzig.

A fost dirijor pentru scurt timp al *Weltlicher Oratorien-Verein* din Leipzig (1900), dirijor de cor la Asociaţia Corală Bărbătească *Kronstädter Männergesangverein* (Braşov, 1900-1919), director şi dirijor la *Orchestra oraşenească Braşov* (1917-1935), *Societatea Filarmonică „Kronstädter Philharmonische Gesellschaft Stadtkapelle”* (1918-1935), profesor la Conservatorul de Muzică *Astra* din Braşov, de teorie, armonie, contrapunct şi compoziţie (1928-1935), dirijor la *Musikverein „Hermania”* din Sibiu (1935-1939); a fost şi dirijor de muzică militară (Hans Peter Türk, *Paul Richter*, p. 34). Întreprinde turnee artistice, ca dirijor şi pianist, în Germania, Austria, SUA; la Sinaia, Ploieşti şi Constanţa (1922), Sibiu, Sighişoara, Mediaş, colaborează cu mari muzicieni, precum Richard Strauss (1921), Felix von Weingartner (1923), George Enescu (1923), Edwin Fischer (1926) etc. şi a organizat festivaluri comemorative pentru L.v. Beethoven, A. Bruckner, Fr. Schubert, R. Wagner, Johann Strauss, W. von Baussneren.

A fost distins cu Ordinul *Bene Merenti* cls. I (1903).

▣ A SCRIS peste 200 de lucrări, în genurile: **MUZICĂ DE TEATRU; MUZICĂ VOCAL-SIMFONICĂ, MUZICĂ PENTRU ORCHESTRĂ; MUZICĂ DE CAMERĂ; MUZICĂ CORALĂ şi MUZICĂ VOCALĂ.**

Adesea i s-au interpretat următoarele lucrări: *Concertul pentru pian şi orchestră, op. 58; Suita „Carpatica” în Fa major pentru orchestră, op. 5; Simfonia nr. 3 în sol minor, op. 62; Variaţiuni simfonice pentru pian şi orchestră pe o temă proprie, op. 121*, precum şi unele coruri şi lieduri pe versuri de: H. Zerkuben, Iulius Bierbaum, Hung-So-Fan, Lo-Tschan-Nai, O.J. Bierbaum, Th. Fontane.

✍ **CONSEMNARE:** „Toate cuceririle și caracteristicile timpului său ajung în expresia muzicală a lui Paul Richter la un ton personal limpede și convingător, plin de farmec și vitalitate, care pare să-și aibă izvorul într-o adâncă legătură cu patria sa. Această personalitate a sa nu este destul de puternică pentru a crea un stil nou, dar posedă totuși o originalitate care transmite în mod viu asupra ascultătorului valorile dobândite de o fire de muzician autentic” (Victor Bickerich, 1958).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Victor Bickerich, *Vorbericht zum philharmonischen Konzert*, în *Kronstädter Zeitung*, Brașov, nr. 29, 7 febr. 1923, p. 2; Egon Hajek, *A 3-a simfonie a lui Paul Richter, premieră a Societății Filarmonice din Brașov*, în *Klingsor*, Brașov, nr. 12, 1926, pp. 491-492; Egon Hajek, *Die Musik. Ihre Gestalter und Verkünder in Siebenbürgen einst und jetzt*, Brașov, *Klingsor Verlag*, 1927, pp. 63-74; Egon Hajek, *O nouă compoziție a lui Paul Richter*, în *Klingsor*, Brașov, nr. 12, 1927, p. 475; Egon Hajek, *Simfonia a III-a a lui Paul Richter*, în *Klingsor*, Brașov, nr. 7, 1928, p. 275; Emil Kess, *Paul Richters Chorballeade „Die Brücke am Tay”*, în *Klingsor*, Brașov, nr. 1, 1928, pp. 23-24; Erich H. Müller, *Die Musiksammlung der Bibliothek zu Kronstadt*, Brașov, 1930, p. 139; *Paul Richter 60 Jahre alt*, în *Klingsor*, Brașov, nr. 9, 1935, p. 373; Arnold Müller, *Paul Richter la a 60-a aniversare a nașterii*, în *Klingsor*, Brașov, nr. 10, 1935, pp. 384-390; L.T. Teclu, *Un compozitor german din Ardeal: Paul Richter*, în *Muzica*, București, nr. 10, 1957, pp. 25-28; Victor Bickerich, *Piese vocale și instrumentale de Paul Richter*, în *Muzica* (Supliment), București, nr. 6, 1958; Adrian Hamza, *Concertele Filarmonicii „George Enescu”*, în *Muzica*, București, nr. 7, 1966, p. 17; Rudolf Franz Reschika, *Paul Richter. Versuch einer Würdigung*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, 12 apr. 1968; Ilie Moruș (coord.), *Cărturari brașoveni (Sec. XV-XX). Ghid biobibliografic*, Brașov, CJCES-Bibl. Municipală, 1972, pp. 202-203; Hans Peter Türk, *La 100 de ani de la nașterea compozitorului transilvănean Paul Richter (1875-1975)*, în *Studii de Muzicologie*, vol. X, București, Edit. Muzicală, 1974, pp. 83-105; Hans Peter Türk, *Paul Richters Schaffen und Vermächtnis*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 15 (12 apr.), nr. 16 (19 apr.), nr. 17 (26 apr.) și nr. 19 (10 mai), 1974; I. Chirilă, *Valorificări de preț*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 9049, 15 febr. 1974, p. 5; Constantin Catrina, *Eigentliche Ausmasse*

kennenlernen. *Fünf Musiker über Paul Richter*, în *Karpatenrundschau*, Braşov, nr. 12, 12 mart. 1975, p. 4; Constantin Catrina, *Paul Richter – un strălucit animator al vieţii muzicale braşovene*, în *Drum Nou*, Braşov, nr. 9521, 28 aug. 1975, p. 3; Constantin Catrina, *Paul Richter und die rumänische Interpretationskunst*, în *Volk und Kultur*, Bucureşti, nr. 1, 1975, p. 53; Constantin Catrina, *Professor Paul Richter und der Musikunterricht*, în *Volk und Kultur*, Bucureşti, nr. 6, 1975, p. 53; Constantin Catrina, *Treuer Freund der rumänischen Musik. Der Komponist Paul Richter im Spiegel von unbekannten Archivdokumenten*, în *Karpatenrundschau*, Braşov, nr. 15, 11 apr. 1975; Constantin Catrina, *Vorbildlicher Mitarbeiter. Victor Bickerich über Paul Richter*, în *Karpatenrundschau*, Braşov, nr. 31, 1975; Gemma Zinveliu, *Centenar Paul Richter*, în *Astra*, Braşov, nr. 100, 1975, p. 10; Hans Peter Türk, *Paul Richter*, Bucureşti, Kriterion Verlag, 1975; Gemma Zinveliu, *Paul Richters Werk in heutiger Sicht. Zur 100*, în *Neuer Weg*, Bucureşti, 30 aug. 1975; Constantin Catrina, *Der Komponist Paul Richter: Eine Persönlichkeit von ausgeprägter Eigenständigkeit*, în *Volk und Kultur*, Bucureşti, nr. 6, 1976, pp. 46; Ernst Rothbächer, *Heldsdorf*, Bucureşti, Kriterion Verlag, 1977, pp. 115-116; Nicolae Țurcanu, *Paul Richter*, în *Astra*, Braşov, 1978; Kurt Philippi, *Kurze Geschichte der „Kronstädter Philharmonischen Gesellschaft“ (1878-1944)*, în *Zeitschrift für Siebenbürgische Landeskunde*, Köln-Wien, Böhlau Verlag, 5(76). Jahrgang Heft 2, 1982, pp. 144-185; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii româneşti*, vol. VII (1898-1920), Bucureşti, Edit. Muzicală, 1986, pp. 231-232 passim; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii româneşti*, vol. VIII (1898-1920), Bucureşti, Edit. Muzicală, 1988, pp. 254-257 passim; Cristina Sârbu, *Concertele Filarmonicii „George Enescu“*, în *Muzica*, Bucureşti, nr. 2, 1989, p. 23; Constantin Catrina, *In Freundschaft und Dankbarkeit. Erinnerungen an Paul Richter*, în *Karpatenrundschau*, Braşov, nr. 16, 19 apr. 1990, p. 5; Walter Myss (Hrg.), *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*. Wort und Welt Verlag, Thaur, 1993, pp. 409-410; Constantin Catrina, *Enescu şi Paul Richter. Pe marginea primei audiţii a Suitei „Carpatica“*, în *George Enescu şi muzica secolului XX*, Bucureşti, Edit. Muzicală, 1998, pp. 106-109; Horia Cristian, *Zur Geschichte der Kronstädter Philharmonischen Gesellschaft...*, în *Beiträge zur südosteuropäischen Musikgeschichte*, München, Edit. Musik,

Südost, 2001, pp. 148-157; Wolfgang Sand, *Kronstadt. Das Musikleben einer multiethnischen Stadt bis zum Ende des Habsburgerreiches*, Kludenbach, Gehann-Musik-Verlag, 2004, pp. 185-192; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. VIII (P-S), București, Edit. Muzicală, 2005, pp. 175-178; Constantin Catrina, *Paul Richter și orchestra orășenească*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 6, 2007, pp. 186-195; Mihai-Gavril Gorbonov, *Casa Muzicii la Brașov – evaluări preliminare*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 6, 2007, pp. 214-224; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov, 1878-2008*, Brașov, 2008, pp. 49-54; Jean Lupu (în colab.), *Dicționar Universal de Muzică*, București-Chișinău, Edit. Litera Internațional, 2008, p. 417; Claudia Pop, *Paul Richter, contemporanul lui Maurice Ravel și Arnold Schönberg*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 8, 2009, pp. 277-281; Constantin Catrina, *Muzica și muzicienii Cetății, Râmnicu Vâlcea*, Edit. Fântâna lui Manole, 2010, pp. 82-100; 146-152; Maria-Cristina Bostan, *Interferențe culturale în creația simfonică a lui Paul Richter*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 10, 2011, pp. 215-217.

● **Discografie:** *Concert pentru pian și orchestră, op. 58; Variațiuni pentru pian și orchestră, op. 58; Variațiuni pentru pian și orchestră pe tema unei legende, op. 121* (ST-ECE 03788); *Suita „Carpatica” în Fa major; Simfonia nr. 3 în sol minor* (ST-ECE 01346); *Temă cu variațiuni pentru pian și Wenn dir blickt ins Auge, v. de E. Sindel* (Studio Isac, 2008); *Lieduri pentru soprană și orchestră pe versuri chinezești, primă audiție absolută* (RO 7AF 0181012379); *Cvartetul nr. 3 în mi minor, op. 122* (Partea a II-a și Partea a III-a), Studio Isac, 2008.

Rucsanda Mădălina Dana (n. 9 octombrie 1971, Câmpulung Muscel), etnomuzicolog, estetician și profesor.

Studiază la Școala Națională Oprea Iorgulescu, Școala de Artă și Liceul Pedagogic Carol I din Câmpulung Muscel, jud. Argeș (1986-1990). Se perfecționează la Universitatea Transilvania Brașov – Facultatea de Muzică (1986-1990) cu profesorii: Constantin Catrina, Teodor Țuțuianu, Ianca Staicovici, Stela Drăgulin, Petre-Marcel Vârlan, Lucian Nireșteanu, Ion Criveanu, Ioan Oarcea, Ilie Dumitrașcu.

Obține titlul de Doctor în Muzică (6 mai 2004), cu lucrarea *Obiectivarea matricei stilistice în categoriile folclorice* (prof.univ.dr. îndrumător Alexandru Leahu).

Este învățător la Școala de Arte din Câmpulung Muscel (1990-1991); profesor la Liceul de Artă din Brașov (1994-1998); asistent (1998-2002); lector (2003-2009) și conferențiar universitar, din anul 2009, la Facultatea de Muzică Brașov, Catedra *Pedagogie Muzicală*.

Semnează studii și articole în *Bulletin of the Transilvania University of Brașov*; *Revar* (Timișoara); *Eseuri de Muzicologie și Portretele Muzicii Românești* (Brașov) etc.

▣ **LUCRĂRI DE ESTETICĂ ȘI ETNOMUZICOLOGIE** (volume): *Morfologia cântecului propriu-zis din zona Muscel. Estetic și funcționalitate*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2007; *Obiceiuri tradiționale de peste an. Specii muzicale integrate obiceiurilor de primăvară, vară și toamnă*, vol. I, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2007; *Obiceiuri tradiționale de peste an. Specii muzicale integrate obiceiurilor de iarnă*, vol. II, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008; *Genuri și stiluri de muzică populară*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2009; *Matricea stilistică obiectivă în categoriile folclorice*, vol. I, Brașov, Univ. Transilvania, 2011; Studii și articole de estetică și etnomuzicologie: *Divertismentul rustic, ca obiectivare a matricei stilistice românești*, în *Sesiunea de comunicări științifice – 2004*, vol. I, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2005, pp. 63-69; *Consideration about the paparuda Custom*, în *Bulletin of the Transilvania University of Brașov*, Brașov, Seria B-6, vol. 13, 2006, pp. 704-712; *Figuri de rapsozi populari – Voichița Stoian*, în *Eseuri de Muzicologie*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2006, pp. 55-59; *Ipostaze ale dorului – inefabil aspect al matricei noastre stilistice în creația enesciană*, în *George Enescu, 50 de ani de nemurire. Eseuri*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2006, pp. 78-85; *Valorificarea folclorului în creația lui Mihail Jora*, în *Portretele muzicii românești*, vol. I, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2006, pp. 195-206; *Călușul, sărbătoare multimilenară în spațiul românesc*, în *Portretele muzicii românești*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2007, pp. 239-255; *Considerații asupra Mioriței – Colindă*, în *Sesiuni de comunicări științifice 2005-2007*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2007, pp. 157-164; *Considerații etnologice asupra colindei românești*, în *Sesiuni de comunicări științifice 2005-2007*, Brașov, Edit.

Univ. Transilvania Brașov, 2007, pp. 476-485; *Coordonate estetico-filozofice ale baladei „Meșterul Manole”*, în *Sesiuni de comunicări științifice 2005-2007*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2007, 165-169; *Doina – paradigmă metafizică a spațiului mioritic blagian*, în *Sesiuni de comunicări științifice 2005-2007*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2007, p. 486-493; *George Enescu și Lucian Blaga – considerații estetice*, în *George Enescu. Eseuri*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2007, pp. 85-94; *Influența folclorului în opera lui Mihai Eminescu*, în *Artă și Știință*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2007, pp. 125-127; *Muzica de toacă în cadrul obiceiurilor populare*, în *Aniversările Muzicale 2006-2007*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2007, pp. 228-232; *Muzica în teatrul popular cu subiecte religioase – Vișlaimul sau irozii*, în *Muzica, tradiții și obiceiuri în folclorul european*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2007, pp. 21-27; *Aspecte ale scriiturii pianistice enesciene*, în *George Enescu. Eseuri*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2008, pp. 112-116; *Formații instrumentale și repertoriu muzical-coregrafic în zona Muscel*, în *Sesiuni de comunicări științifice 2008*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2008; *Muzică și filozofie la Emil Cioran*, în *Musicometria*, Brașov, nr. 1, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov – Facultatea de Muzică, 2008, pp. 129-138; *Lisara, obiceiuri de primăvară din Bihor*, în *Portretele Muzicii Românești*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2009, pp. 144-153; *Mitul lui Oedip în muzică*, în *George Enescu. Eseuri*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2009, pp. 136-140; *The Sacred Music from the Byzantine Tradition and the Romanian folklore*, în *Proceedings of mathematics and computers in biology, business and acoustics*, Transilvania University of Brașov, 11-13 apr. 2011, pp. 218-221; *Importanța valorificării instrumentelor muzicale tradiționale în spectacolul folcloric actual*, în *Ghidul iubitorilor de folclor*, Suceava, Centrul Cultural Bucovina - Centrul pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, nr. 1, 2011, Edit. Lidana, 2012, pp. 65-70; *Influences of the traditional Irish Folklore on contemporary music*, în *Proceedings of International Congress Ara 36th*, 29 May - 3 June 2012, Bari, Italy; *The role and the influence of mass-media in the informal education of children, teenagers and students*, în *Proceedings of 10th International Conference on challenges in higher education and research in the 21st century*, Szopol, Bulgaria, 2012; *Cursuri și culegeri cu caracter didactic: Culegere de cântece pentru clasele I-IV*, Craiova, Edit. Fitech [1999]; *Organologie populară. Instrumente muzicale*.

Tipărituri de taraf. Polifonie și armonie (în colab. cu C. Catrina), Brașov, Reprografia Univ. Transilvania Brașov, 2003; *Noțiuni de educație muzicală și didactica muzicii*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2008-2012; *Noțiuni de educație muzicală*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2008-2012; *Studii și articole de pedagogie muzicală: Jocul didactic muzical – formă principală de organizare a procesului didactic*, în *Școala și educația pentru toți. Puncte de sprijin – Studii de specialitate* (Partea a V-a), Câmpulung Muscel, Tipografia S.C. Gig SRL, 2007, pp. 146-148; *Activitatea pedagogică a compozitorului Iacob Mureșianu*, în *Simpozionul Național „Educația la timpul viitor”*, Pitești, Edit. Univ. Pitești, 2010, pp. 1-9; *Interactive didactic strategies used during the music classes*, în *Proceedings of International Conference Phoenix*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov, 2010, pp. 277-282.

✂ **CONSEMNARE:** „Deși bogăția instrumentelor muzicale populare este, și la noi, de necontestat, paradoxal oarecum, specialiștii români care s-au ocupat nemijlocit de știința aceasta sunt extrem de puțini, preocupări speciale, sistematice, în domeniu, având doar Teodor T. Burada și Tiberiu Alexandru... În acest context, ne apare mai mult decât salutar efortul făcut de doi universitari brașoveni – dr. Constantin Catrina și asist. univ. drd. Mădălina Dana Rucsanda – de a pune la îndemâna studenților Facultății de Muzică a Universității Transilvania..., un îndrumar metodic consacrat prezentării unui număr impresionant de instrumente populare... Subiectul este abordat cu o remarcabilă rigoare științifică...” (Ioan Popa, *Organologia populară...*, 2007).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Constantin Catrina, *Contribuții documentare privind învățământul muzical din Brașov*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania Brașov – Facultatea de Muzică, 1996, pp. 76-95; Constantin Catrina, Mădălina Dana Rucsanda, *Cântecul propriu-zis din zona Muscel. Estetic și funcționalitate* (prefață), Craiova, Edit. Sitech, 2001; Ioan Popa, *Organologie populară...*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 4371, 11-12 dec. 2004, p. 4; Constantin Catrina, *Variațiuni pe teme de muzicologie*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 4981, 9 oct. 2006, p. 2F; Iordan Datcu, *Dicționarul etnologilor români. Autori. Publicații periodice. Instituții. Mari colecții. Bibliografii. Cronologie*, București, Edit. Saeculum I.O., București, 2006, p. 475; Constantin Catrina, *Repere bibliografice pentru iubitorii de folclor – Cronica muzicală on-line*, www.cimec.ro.

S

Sandu Iorgu (n. 23 aprilie 1907, Bârlad – d. 4 septembrie 1987, Sibiu), profesor, dirijor și compozitor.

Și-a început studiile la Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din Iași (1925-1926), după care se transferă la București. Devine profesor de muzică la Liceul *Negru Vodă* din Făgăraș, iar la 1 noiembrie 1929, pune bazele Societății Corale *Progresul*. Primul concert coral cu această societate a avut loc la 15 febr. 1930. În anii 1935 și 1936, cu ajutorul *Astrei*, a inițiat cursul de dirijat coral pentru învățătorii de la sate. În anii celui de-al Doilea Război Mondial, s-a retras la Bârlad (1939-1946). Din anul 1946, se stabilește definitiv la Sibiu.

Pentru o perioadă scurtă (1 dec. 1963 – 31 dec. 1964) a fost și directorul Teatrului Muzical „Gh. Dima” din Brașov.

După retragerea sa la Sibiu, am continuat să ne scriem. La începutul anului 1975, îmi răspunde într-o problemă deosebită pentru istoria modernă a învățământului românesc:

Stimate domnule profesor Catrina,

La scrisoarea dvs. cu referire la manuale de muzică înainte și după Primul Război Mondial, am găsit puține date, documente și chiar persoane care și-au făcut studiile secundare în Transilvania, înainte de Primul Război Mondial. Eu în 1916 aveam 9 ani și locuiam în Moldova – Bârlad.

*Este interesant faptul că nici muzicologul prof. George Breazul, în cartea sa **Pagini din istoria muzicii românești**, nu tratează măcar sumar despre muzica în școlile românești în Transilvania. Tratează el în capitolul **Învățământul muzical în Țara Românească, sau Înv.[ățământul] muzical în Principatele Românești, de la primele începuturi până la sfârșitul sec. XVIII** – dar nu amintește nimic de inv.[ățământul] muz.[ical] în școli, cu toate că ne dă multe documente despre muzica bisericească. Cel puțin o frază, două, de existența muzicii în școlile transilvănene. Un prieten mai în vârstă, care a studiat primele patru clase secundare la Sibiu, la un liceu maghiar, în anii 1914-1918, îmi*

spune că învățământul muzical în școlile secundare era facultativ – ca și gimnastica și religia, nici nu figurau în catalog și nu aveau manuale. Muzica se reducea mai mult la un cor al școlii. Dar chiar în 1919, când la lic.[eul] **Gh. Lazăr** din Sibiu cursurile au fost în limba de predare în românește, muzica s-a predat în primii ani după 1919 tot fără manuale, profesorul de muzică explica și scria pe tablă notele, iar elevii copiau de pe tablă notele, după o foarte sumară explicație. Persoana care a început liceul în 1914 la liceul maghiar, și-a continuat studiile liceale la lic.[eul] **Gh. Lazăr** – în 1919, cu predarea în l.[imba] română, îmi precizează că elevii care aveau voce și auz muzical erau selecționați pentru cor, iar restului de elevi nu i se cerea frecventarea orelor de muzică.

Se poate spune că studiul muzicii în școlile secundare din Transilvania, în primii ani după 1919, consta mai mult din învățarea de către elevi a unor cântece după auz. N-am putut afla până în ce an a durat această situație a muzicii în școlile secundare. Dar pot afirma că primul manual de muzică pt.[pentru] uzul școlilor secundare din Muntenia și Moldova a fost Crestomația muzicală, manual didactic muzical – al prof.[esorului] de muzică din Botoșani – Mih.Gr.Poslușnicu – pentru clasele 1-8. Harnic profesor și cu multă inițiativă. În revista sa – Armonia – cu subtitlul – **revistă a prof.[esorului] de muzică**, publicație de interes personal pentru prof.[esorii] de muzică – el fiind „director-proprietar”, Mih.Gr.Poslușnicu, în ultima pagină din nr.3-4/1927, el face un apel către toți prof.[esorii] de muzică astfel: „Domnii colegi sunt rugați a ține seamă că existența acestei reviste depinde de măsura în care veți introduce **Caetul muzical-coral**. Cei 20% cuveniți autorului sunt destinați întreținerii acestei reviste”. – Această revistă era în al IV-lea an de apariție și avea un conținut util profesorilor – ca: tabloul catedrelor vacante, transferările aprobate, detașări, articole ca „**Liszt și muzica țiganilor**, de P. Sendo; **Sunetul și vocea** de Jean Moscart – informații etc. Această revistă o trimetea gratuită prof. de muzică.

Eu apreciez că acest profesor de muzică a slujit foarte mult prestigiul muzicii, în scopul afirmării profesorilor de muzică. Mai menționez că a editat și **Istoria muzicii la români**, un volum de aproape 600 pagini, cu peste 200 clișee, reprezentând marile figuri cari au contribuit sau au activat în cultura muzicală românească, din prima epocă de regenerare a conștiinței naționale. Am avut și acest tratat, însă prin împrumuturi i-am pierdut urma. Un număr din revista **Armonia** și **Călăuza șefului de cor**, le mai am și eu.

Din manualele de după Primul Război Mondial am: **Manual de muzică cl. a IV-a și a VII-a** de M.Gr. Poslușnicu; Manual pentru cl. a VII-a de Gh. A.Chirvasie, 1929; Curs de muzică cl.V, VII și VIII de Livia Teodorescu, 1929; Dar cel mai răspândit manual de muzică a fost al lui N. Lungu și Gr. Magiari; au mai scris manuale I. Vicol – din Cernăuți, și George Breazu, cl. I – IV (le am).

O carte de cântece **Cântece și coruri școlare**, mult răspândită mai cu seamă pt. [pentru] uzul școlilor primare, editată în 1925, a fost a prof. D.G.Kiriac, N. Bănulescu, N. Saxu, care la timpul ei a umplut un mare gol în tipăritura muzicală didactică (o am și eu).

Stimate domnule profesor, nu știu dacă prin cele comunicate de mine am putut să vă fiu de folos în intențiile dvs., iar faptul că am întârziat atât de mult cu acest răspuns, se datorește greutății de a găsi o persoană care să fi fost elev de liceu înainte și după Primul Război Mondial și a[le] cărei informații să prezinte o garanție.

Sibiu, 8.I.1975.

Cu respect și urări de bine și succese în 1975 (și mai departe), Prof. I. Sandu
Mulțumesc pentru urările adresate I.S.

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Nicolae Scutea, *O viață închinată muzicii* [Sandu Iorgu], în *Tribuna Sibiului*, Sibiu, 17 sept. 1987, p. 2; Nicolae Scutea, *Din viața muzicală a Sibiului: Iorgu Sandu*, în *Transilvania*, Sibiu, nr. 8, 1988, pp. 50-51.

Sava Vlad (n. 1 ianuarie 1924, Bârzava, jud. Timiș – d. 20 mai 1978, Brașov), maestru de cor.

A absolvit Școala Normală din Cluj și Conservatorul de Muzică din Timișoara (1946-1950). A fost secretar de studii muzicale la Opera Română din Timișoara (1954-1955) și apoi maestru de cor la Teatrul Muzical din Brașov (1956-1978). S-a dovedit un susținător deosebit față de activitățile corale din Timișoara (*Corul CFR*) și din regiunea și județul Brașov. A fost un exigent și pasionat dirijor.

A **PUBLICAT** ocazional articole în ziarul *Drum Nou* din Brașov.

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Mihai Nadin, *Brașov*, în *Muzica*, București, nr. 9, 1962, p. 42; Mircea Gherman, *O reeditare de prestigiu* –

concertul coral, în *Drum Nou*, Braşov, nr. 7594, 4 iunie 1969; Elena Constant, *Cum se naşte o tradiţie* (Interviu cu Vlad Sava), în *Drum Nou*, Braşov, nr. 7660, 19 aug. 1969, p. 2; Liviu Pop, Viorel Panican, *Teatrul Muzical (1953-1978)*, Braşov, CJCES Braşov, 1978, pp. 9, 34-35 etc.; Cristina Mihai, Cristian Mihăilescu, *Opera Braşov la jumătate de veac, 1953-2003*, Braşov, Edit. Ecran Magazin, 2003, p. 3.

Sălcudeanu Petre (n. 8 septembrie 1930, Gliguşti, jud. Cluj – d. 1 septembrie 2005, Bucureşti), prozator şi publicist.

După studii superioare la Institutul de Literatură *Maxim Gorki* din Moscova (1951-1956), devine redactor la ziarul *Drum Nou* (Braşov, 1956-1959); în anul 1960, este ales secretar al Asociaţiei Scriitorilor din Braşov. Din 1961, se transferă la Bucureşti, unde îndeplineşte diferite funcţii administrative superioare.

În anii de la Braşov (1951-1960), A **PUBLICAT** în ziarul *Drum Nou* mai multe cronici cu privire la spectacolele lirice puse în scenă de Teatrul Muzical din localitate. Cităm aici două dintre ele: „*Fidelio*” pe scena Teatrului Muzical „*Gheorghe Dima*” din Oraşul Stalin. Cronică muzicală, în *Drum Nou*, Braşov, nr. 4622, 24 nov. 1953, p. 3; „*Casa cu trei fete*” – un spectacol al Teatrului de Operetă „*Gh. Dima*” din Oraşul Stalin. Cronică artistică, în *Drum Nou*, Braşov, nr. 4635, 19 nov. 1959, p. 2.

 REFERINŢE BIBLIOGRAFICE: *Dicţionarul General al Literaturii Române*, vol. VI (S-T), Academia Română, Bucureşti, Edit. Univers Enciclopedic, 2007, pp. 62-63.

Schneider Carl / Károly (n. 31 martie 1817 – d. 18 martie 1875), constructor de orgi.

Participă la construcţia orgii de la Biserica Neagră (1836-1839). A lucrat intens încât, în 34 de ani, a finalizat cel puţin 20 de orgi cu unul şi două manuale (18-25 de registre).

Instrumentele datorate lui Carl Schneider sunt de o calitate superioară. După catalogul întocmit de István David, C. Schneider a

construit orgile din următoarele localități: Seleuș (1843), Laslea (1844), Domald (1847), Laslău Mic (1848), Reghin (1849), Agnita (1850), Surcea (1851), Voivodeni (1855), Târlungeni (1856), Olteni (1857), Dumbrăvioara (1857), Sighișoara (1858), Sânpetru (1859), Boroșneul Mare (1860), Livezile (1865), Furtulu (1868) și Tălișoara (1869).

✍ **CONSEMNARE:** „O orgă mică, dar extrem de valoroasă, cu tractură mecanică, se află la Sighișoara. Acest instrument, care a suferit modificări în decursul timpului, a fost construit de Carl Schneider din Brașov, în 1857. În timpul Primului Război Mondial (din cauza lipsei de cositor), a fost confiscat registrul principal 8', situat în prospect (fațadă). Înlocuirea s-a făcut abia în anul 1928 (de data aceasta, tuburile au fost confecționate din zinc), adăugându-se un pedalier cu un singur registru subbassa 16', care funcționează pneumatic” (Victor Bickerich, 1966).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Victor Bickerich, *Muzică de orgă în România*, în *Studii de Muzicologie*, vol. II, București, Edit. Muzicală, 1966, pp. 209-226; Walter Myss, *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*, Innsbruck, 1993, p. 378; István Dávid, *Müemlék orgonák erdélyben*, Budapest, 1996, p. 204; Steffen Schlandt, *Aportul familiei Schneider la dezvoltarea muzicală a Brașovului*, în *Tara Bârsei*, Brașov, nr. 8, 2009, pp. 241-245.

Schlandt Hans Eckart (n. 20 februarie 1940, Brașov), organist, dirijor și profesor.

A studiat pianul în familie cu tatăl său, Walter Schlandt, după care orga cu Victor Bickerich (1954-1957). Este absolvent al Conservatorului de Muzică „Ciprian Porumbescu” din București, clasa de orgă, condusă de Helmut Plattner (1927-2012). S-a perfecționat la cursurile de măiestrie artistică (Master Courses) de la Weimar (1967), Nürnberg (1970), Frankfurt (1977), Millstatt (1990). Primul concert l-a susținut în iulie 1956, la orga Bisericii Negre, iar în anul 1965, a debutat în colaborare cu Orchestra Radio din București, dată la care a interpretat: G.F. Händel – *Două concerte de orgă*. Din 1965, a fost numit organist la Biserica Neagră din Brașov.

A predat pianul la Liceul de Muzică „Tudor Ciortea” din Braşov (1962-1977); a fost dirijor de cor şi orchestră. Este interpret de muzică preclasică, clasică şi modernă: muzică franceză din secolul al XVII-lea (N. de Grigny, J.F. Dandrieu, J. Titelouze); G. Walther – *Concerto*; G. Böhm – *Preludii, Fugi şi Partite*; H. Scheidemann – *Preludii*; D. Buxtehude – *Toccată, Preludii şi Fugi*; G. Frescobaldi – *Fiori musicali*; G. Kaufmann – *Corale, Partite*; C.Ph.E. Bach – *Concertul în Mi bemol major*; W.A. Mozart – *Kirchen Sonaten, Două Fantezii*; G.F. Händel – *Concertele nr. 14, 15, 16 (cu orchestră)*; J.S. Bach – *Concertul pentru orgă în Mi major (cu orchestră)*; *Integrala lucrărilor de orgă* (1974-1975); V. Lübeck – *Preludii şi Fugi*; N. Bruhns – *Preludii şi Fugi*; J. Pachelbel – *Preludii, Ciaccone, Corale*; M. Reger – *Sonata a II-a, Trei Fantezii mari de coral, Preludii şi Fugi, Corale, Misa*; J. Reubke – *Sonata*; Ch. Widor – *Simfonia a V-a*; O. Messiaen – *L’ascension, La Nativité, Les corps glorieux*; J. N. David – *Introduce, Coral şi Fugă (cu orchestră), Toccată fa şi Fuga, Corale, Chaconne în la minor*; F. Mendelssohn-Bartholdy – *Trei Preludii şi Fugi*; R. Schumann – *Fugă Bach*; J. Brahms – *integrala lucrărilor*; F. Liszt – *Fantezia Bach, Weinen, Klagen..., Orpheus*; R. Wagner – *Transcripţii de operă*; Franz Schmidt – *Toccată, Preludii şi Fugi*; C. Franck – *Trei Corale mari, Prélude, Pièce symphonique*; A. Guilmant – *Două sonate*; P. Hindemith – *Trei Sonate*; J. Alain – *Litanies*; alte lucrări de F. Schubert, M. Dupré, F. Martin, A. Honegger, M. Duruflé, H. Distler, S. Karg-Elert, E. Pepping, J.G. Rheinberger, L. Vierne; T. Ciortea – *Elegie*; W.G. Berger – *Simfonia a X-a, Concert (în şase părţi), Fantezie, Coral, Fugă* (1981), *Fantasia con Ricercari*; I. Odăgescu – *Passacaglia*; R. Lassel – *Fantezia „Eine feste Burg”, Preludiu şi Fugă în do minor*; N. Hannenheim – *Sonata*; W.v. Baußnern – *Passacaglia, Corale, Piese pentru orgă, vioară, violă şi violoncel*; P. Richter – *Concert cu orchestră, Sonata op. 36*; H.P. Türk – *Toccată, Fantezia, Variațiuni*; lucrări de Enescu (transcripţii), A. Mendelssohn, A. Porfetye, S. Toduţă, F.X. Dressler; muzică veche din Transilvania.

Concertează în diferite ţări: Austria, Belgia, Cehoslovacia, Danemarca, Germania, Iugoslavia, Ungaria, Olanda, Elveţia, URSS, SUA, Franţa.

✍ **CONSEMNARE:** „Eckart Schlandt se dovedește un demn urmaș al galeriei seculare de virtuozii ce au dat strălucire mondială orgii de la Biserica Neagră” (Viorel Cosma, 1985).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Hermann Nikolaus, *Pledoarie pentru concertele de orgă*, în *Astra*, Brașov, nr. 5, 1966; Gemma Zinveliu-Donea, *Recviemul de Mozart la Biserica Neagră*, în *Astra*, Brașov, nr. 12, 1967, p. 18; Gemma Zinveliu-Donea, „Creațiunea” de Haydn la Biserica Neagră, în *Astra*, Brașov, nr. 11, 1968, p. 14; Gemma Zinveliu-Donea, *Concert la Biserica Neagră*, în *Astra*, Brașov, nr. 5, 1969, p. 13; Gemma Zinveliu-Donea, *File din trecutul muzical al Brașovului: Cinci secole de artă organistică*, în *Astra*, Brașov, nr. 11, 1969, p. 15; Andreas Porfetye, *Drei Höhepunkte. Eckart Schlandt*, în *Neuer Weg*, București, nr. 6863, 1 iun. 1971, p. 3; Eckart Schlandt, în *Muzica*, București, nr. 3, 1974, p. 34; Wilhelm Berger, *Un nou recital Hans Eckart Schlandt la orga Bisericii Negre din Brașov*, în *Discul*, București, dec. 1977, p. 2; Corina Jiga, *Eckart Schlandt aus Brașov*, în *Volk und Kultur*, București, nr. 9, sept. 1980; Viorel Cosma, *Organistul Eckart Schlandt, un virtuoz al sunetelor de la Biserica Neagră*, în *Muzica*, București, nr. 2, febr. 1985, pp. 27-28; Gernot Nussbächer, „O orgă nouă de o frumusețe cum n-am mai văzut și cu un sunet cum n-am mai auzit vreodată”, în *Astra*, Brașov, nr. 9, 1989, p. 13; Carmen Mihăiescu, *Zilele muzicale târgumureșene*, ed. a XIX-a, în *Muzica*, București, nr. 9-12, 1990, p. 42; *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*, Innsbruck, 1993; R.S. *Sonderpreis für Eckart Schlandt*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 26, 1995, p. 4; Adolf Hartmut Gärtner, *Victor Bickerich (1895-1964) – Kirchenmusiker und Musikpädagoge in Siebenbürgen*, Verlag Südostdeutsches Kulturwerk, München, 1997, p. 200; Felician Roșca, *Arta și pedagogia organistică din România în contextul european*, Timișoara, Edit. Mirton, 2000; Constantin Catrina, *Lidia Sumnevici în fața celui mai complex instrument muzical: orga*, în *Muzica*, București, nr. 1, 2004, pp. 132-136; Dan Voiculescu, *Primul Festival internațional de orgă*, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 10, 2004, p. 17; Petruța Maria Măniuț, *Polifonie la două voci...*, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 11, 2004, p. 13; Petruța Măniuț Coroiu, *Am crescut în credință prin muzică*, în *Astra. Supliment. Literatură, arte și idei*, Brașov, nr. 3-4, 2012, pp. 98-99.

● **Discografie:** *Orgi istorice*, București, Electrecord, 1975 (ST ECE 1042); *Orgi istorice*, București, Electrecord, 1977 (ST ECE 1271); W.G. Berger, *Simfonia a X-a*, București, Electrecord; Saint-Saëns, *Simfonia a III-a*, București, Electrecord; G.F. Haendel, *Concert pentru orgă*, P. Richter, *Concert pentru orgă*, cu Filarmonica Brașov, dirijor Ilarion Ionescu-Galați, 1992; Johann Lukas Hedwig, *Oratoriul „Der Allmacht Wunder”*, Bach Chor de la Biserica Neagră și Filarmonica Brașov, CD în colaborare cu Corul Astra din Brașov; J.S. Bach, *Oratoriul de Crăciun*, Bach Chor de la Biserica Neagră și Filarmonica Brașov, dirijor Hans Eckart Schlandt, CD în colaborare cu Corul Astra din Brașov; J.S. Bach – *Clavierübung* (Missa pentru orgă), Electrecord, 2003.

Schneider Martin (n. 1748, Ghimbav, jud. Brașov – d. 8 febr. 1812, Brașov), cantor, organist și compozitor.

Frecventează cursurile Gimnaziului *Honterus*, după care, la 21 iunie 1770, pleacă la Viena și Bratislava „pentru perfecționarea studiilor muzicale” (*Quellen zur Geschichte der Stadt Kronstadt*, V, p. 46). Devine concantor (1772), cantor și dirijor (1774) la Biserica Neagră; din anul 1792, devine predicator la Biserica Evanghelică din Blumăna, apoi predicator superior la Biserica Evanghelică din Bartolomeu (Brașov). A îndeplinit și funcția de cantor la *Collegium Musicum*.

♫ **A COMPUS** cantate, motete și preludii pentru orgă, precum și oratoriul *Patimile după Matei* (*Passions Histoire*) (1774). În anul 1779, a prelucrat *Cartea de corale* pentru Biserica Evanghelică din Brașov.

📖 Este **AUTORUL TRATATULUI** (compendium) în patru volume *Grundlage zur praktischen Tonkunst für jeden Liebhaber, insonderlich für den angehenden Violinspieler, Sänger, Klavierspieler und Orgelspieler, der zugleich die Musikalische Composition lernen will* (1803).

✂ **CONSEMNARE:** „Martin Schneider a fost până acum [2009] un ilustru necunoscut și aceasta pe nedrept. Cu activitatea și lucrările sale, a lăsat o mărturie a vieții muzicale din Brașov la cumpăna dintre veacuri. Tot de numele său se leagă și prima instituție muzicală care aduna benevol

membrii săi în scopul interpretării muzicii: *Collegium Musicum*” (Steffen Schlandt, 2009).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii românești*, vol. I, București, Edit. Muzicală, 1973, pp. 402, 410; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii românești (1784-1823)*, vol. II, București, Edit. Muzicală, 1974, pp. 118-119; Vasile Tomescu, *Valori ale Renașterii și Clasicismului în viața muzicală contemporană din Brașov*, în *Muzica*, București, nr. 2, 1991, pp. 96-122; Vasile Tomescu, *Muzicieni din Transilvania în viața artistică franceză a secolului luminilor*, în *Muzica*, București, nr. 1, 1993, pp. 100-110; Walter Myss, *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*, Innsbruck, 1993, p. 439; Constantin Catrina, *Contribuții documentare privind învățământul muzical din Brașov*, Universitatea Transilvania – Facultatea de Muzică, 1996, pp. 11-12; Vasile Tomescu, *Muzica secolului luminilor în spațiul spiritual românesc*, București, Edit. Muzicală, 2008, p. 54; Steffen Schlandt, *Aportul familiei Schneider la dezvoltarea muzicală a Brașovului*, în *Țara Bârsei*, nr. 8, 2009, pp. 241-244.

Schneider Petrus Gottlieb (n. 1780? – d. 1850??), organist și constructor de orgi.

Studii recente îl menționează ca ucenic și meșter pentru buna funcționare a orgilor din localitățile: Cața, Șercaia, Avrig, Roadeș, Hălmeag, Biserica Evanghelică Maghiară din Brașov (județul Brașov) și din Mărtănuș și Zalan/Zagon (județul Covasna).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Walter Myss, *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*, Innsbruck, 1993, p. 378; István Dávid, *Müemlék orgonák erdélyben*, Budapest, 1996, p. 203; Steffen Schlandt, *Aportul familiei Schneider la dezvoltarea muzicală a Brașovului*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 8, 2009, pp. 241-245.

Simonis Ana (n. 17 noiembrie 1832, Homorod, jud. Brașov – d. 10 ianuarie 1914, Paris).

A studiat pianul cu fratele ei, Georg Simonis și apoi la București, ca bursieră a Institutului de Fete *Manolotti*. Debutează în saloanele boierimii

bucureștene, unde interpretează un bogat repertoriu clasic și romantic. Aici îl cunoaște pe generalul turc Omer Pașa, cu care se și căsătorește, și astfel ajunge la Constantinopol. După anul 1856, se recăsătorește, la Paris, cu baronul Braunecher. Copiii Anei au profesat ca muzicieni, iar surorile ei, Sofia și Estera, au revenit la Craiova, împreună cu fratele lor, Georg Simonis. Viața Anei Simonis (alias Prințesa Omer și apoi Ana Braunecher) a fost evocată în numeroase pagini de carte, precum și în scenarii (portrete) cinematografice.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Hans Liebhardt, *Prinzessina Omer*, în *Neuer Weg*, București, 20 mai 1907; Hermine Melas, *Princesse Omer*, în *Kronstädter Zeitung*, Brașov, nr. 213, 214, 215 și 216, 1927; Nicolae Brădișteanu, *Uimitorul destin al Anei Simonis*, în *Magazin Istoric*, București, nr. 4, 1968, pp. 65-72.

Simonis Georg Gheorghe (n. 28 noiembrie 1821, Rupea – d. 28 decembrie 1905, Craiova), pianist, dirijor, compozitor, profesor și diplomat.

A studiat muzica la Viena. Înainte de anul 1840, este pianist la Curtea lui Bibescu Vodă și profesor «concertmaister al clavierului» la *Institutul Francez de Domnișoare* din București. Devine aghiotant al generalului turc Omer Pașa. Din 1844, se află la Craiova, unde colaborează cu interpreții de operă români: Maria și Elena Teodorini, Giovanni, Dumitrescu, Grigore Gabrielescu; este apoi profesor de pian la școlile primare 1 și 2, Școala de Fete, Școala Normală și Școala Fiilor de Militari. Dirijează Corul de la Biserica *Madona Dudu*, iar la solicitarea boierilor craioveni, se preocupă a înființa o școală muzicală pe lângă Teatrul Național.

🎵 **A COMPUS** muzică pentru pian: *Variațiuni, fugi, valsuri brilante de salon*, precum și o *Liturghie*.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Nicolae Bănescu, *Începuturile Școlii Centrale a Craiovei*, în *Convorbiri Literare*, București, nr. 9, 1910, p. 996; Egon Hajek, *Im Korrespondenzblatt des Vereins Sibl. Landeskunde*, Sibiu, 1927, pp. 55-57 și 82-84; H. Melas, *Princesse Omer*, în *Kronstädter Zeitung*, Brașov, nr. 213, 214, 215 și 216, 1927; *Dare de seamă: Arhivele Olteniei nr. 60-70*, 1933, în

Țara Bârsei, Brașov, nr. 2, 1933, pp. 186-187; G. Simonis, *Din trecutul muzical al Craiovei*, în *Arhivele Olteniei*, Craiova, nr. 69-70, 1933, pp. 359-369; George Simonis, *Cronica*, în *Revista Istorică*, București, nr. 1-3, 1940, p. 96; *Județul Târnava Mare*, Sighișoara, 1944, p. 495; Viorel Cosma, *Cântăreața Elena Teodorini*, București, Edit. Muzicală, p. 78; Nicolae Brădișteanu, *Uimitorul destin al Anei Simonis*, în *Magazin Istoric*, București, nr. 4, 1968, pp. 65-72; Al. Firescu, *Un craiovean emul al Gretei Garbo*, în *Înainte*, Craiova, nr. 7477, 16 mart. 1969; Ion Pătrașcu, *Gh. Simonis – un valoros muzician craiovean*, în *Înainte*, Craiova, 30 noiembrie 1969; Ion Pătrașcu, *Vechi compozitori români*, în *Înainte*, Craiova, 15 februarie 1970; Boris Gr. Chelaru, *Din cultura muzicală craioveană*, în *Rezonanțe oltene*, Craiova, CCA-Jud. Dolj, 1971, pp. 398-416; Petre Severin, *Contribuții la cunoașterea trecutului muzical al Olteniei*, în *Rezonanțe culturale oltene*, CJCA, 1971; Alexie Buzera, *Contribuția muzicienilor din Craiova la dezvoltarea didacticii și componisticii pentru școlari*, în *Viața Școlii Doljului*. Culegere de Studii și Cercetări, Craiova, 1973, pp. 184-189; Eduard Eisenburger, *Wegzeichen der Heimat*, Cluj-Napoca, Edit. Dacia, 1974, p. 29; Nicolae Andrei, *150 de ani de la înființarea liceului „Nicolae Bălcescu”*, Craiova, 1976, p. 347; *Mehr achten auf die erste Quelle*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 25, 18 iun. 1976, p. 6; Constantin Catrina, *Profil eines sächsischen Musikers: Georg Simonis*, în *Volk und Kultur*, București, nr. 9, 1977, pp. 43, 56; Titu Georgescu, Constantin Bărbăncioiu și Florea Firan (coord.), *Istoria Craiovei*, Craiova, Edit. Scrisul Românesc, 1977, p. 235; Iordache Pleșoianu, *Cimitirele Craiovei – vechi locuri de sălășluire a memoriei inimii – Sineasa*, în *Mitropolia Olteniei*, București, nr. 3, 1988, pp. 88-114; Walter Myss, *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*, Innsbruck, Wort und Welt Verlag, 1999, p. 487; *Tezaur epistolar. Izvorașul*, ed. îngr. de Nicolae Chipurici; Alexandru Firescu și Radu Jianu, *Centenar Filarmonica „Oltenia” Craiova – File de arhivă documentară și sentimentală*, Craiova, Edit. Sitech, 2004, pp. 18-20; Constantin Catrina, *Profil eines sächsischen Musikers: Georg Simonis*, în *Muzica și Muzicienii Cetății*, vol. 2, Râmnicu-Vâlcea, Edit. Fântâna lui Manole, 2012, pp. 189-193; Constantin Catrina, *Briefwechsel Georg Simonis – Adolf Meschendörfer*, în *Muzica și muzicienii Cetății*, vol. 2, Râmnicu-Vâlcea, Edit. Fântâna lui Manole, 2012, pp. 194-198.

Simtion Octavian G. (n. 1881, Sibiu – d. 1929, Săcele), învățător și preot.

Studiile primare și liceale le urmează la Blaj, Sibiu și Năsăud; apoi Seminarul Pedagogic-Teologic din Sibiu. A avut ca profesor de muzică pe dirijorul și compozitorul Timotei Popovici. Din anul 1903, este învățător la Turda, Abrud și Alba Iulia, iar din 1909 capelan și apoi preot la Săcele (Cernat).

Ca învățător, înființează și conduce *Corul Moșilor* (100 de persoane), cu care va participa, la invitația Societății Corale „Carmen” și a compozitorului D.G. Kiriac, la Festivalul Coral de la Arenele Romane – București (26-30 august 1906).

Înființează la Săcele Reuniunea Română de Muzică (1921) și participă, ca delegat, la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia (1918).

♫ **A COMPUS MUZICĂ INSTRUMENTALĂ ȘI CORALĂ:** *Trec voluntarii* (marș de concert pentru pian), *Imnul Învățătorilor* și prelucrările corale: *Râurel de ploaie* și *Dacă dragoste n-ar fi*.

În concertele corale locale, interpretează, ca dirijor, lucrări semnate de compozitorii: G. Dima, I. Vidu, Filippo Marchetti, R. Kreutzer, D.G. Kiriac, I. Mureșianu, T. Popovici, A. Castaldi ș.a.

Semnează scurte cronici de concert în *Revista Teatrală* (Brașov, nr. 3, 1913, p. 176).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** *Reuniunea de Muzică din Săcele*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 281, 21 decembrie 1912, p. 3; *Reuniunea Română de Muzică din Săcele*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 131, 20 iunie 1921, p. 2; Dumitru Jompan, *Timotei Popovici. Corespondență. Studii de pedagogie muzicală*, vol. 2, Timișoara, Edit. Eurostampa, 2002, pp. 10-11.

Spieß Ludovic (n. 13 mai 1938, Cluj – d. 29 ian. 2006, Drăgănești, jud. Teleorman), tenor lirico-spint român.

A studiat canto cu Vasile Corpaci și Ion Mărgineanu de la Școala Populară de Artă din Brașov. Debutează pe scena Teatrului Muzical din Brașov în spectacolele cu partiturile: *Trandafirii Doftanei* de Norbert Petri

(12.I.1962), *Lăsați-mă să cânt* de Gherase Dendrin (28.I.1962), *Voievodul țiganilor* de Johann Strauss (10.III.1963), *Rigoletto* de G. Verdi (18.VII.1964) și *Țara surâsului* de Léhar.

Prima apariție pe scena Operei Române din București a fost cu prilejul spectacolului *Rigoletto* de G. Verdi, în Ducele de Mantua (5.XI.1964).

Și-a continuat studiile cu baritonul de renume Petre Ștefănescu-Goangă (1902-1973) și mai apoi cu profesorul Antonio Narducci de la Milano.

A fost Directorul Festivalului Internațional *George Enescu* (1991), Ministrul Culturii și Patrimoniului Național (2001-2005), directorul Operei Române din București (2001-2005) și Președintele Comitetului Național Român pentru UNICEF.

Între anii 1962-1982, a interpretat pe marile scene ale lumii numeroase partituri de operetă și operă, lucrări vocal-simfonice, precum: W.A. Mozart – *Bastien și Bastienne* (1964); C. Saint-Saëns – *Samson și Dalila* (1965); G. Verdi – *Don Carlos* (1966); G. Puccini – *Tosca* (1966); C.M.von Weber – *Oberon* (1966); G. Verdi – *Otello* și *Aida* (1967); R. Wagner – *Lohengrin* (1967); G. Puccini – *Boema* (1968); A. Ponchielli – *Gioconda* (1968); G. Verdi – *Trubadurul* (1968); R. Leoncavallo – *Paiațe*; B. Smetana – *Dalibor*; G. Verdi – *Bal Mascarat* (1970); L.v. Beethoven – *Fidelio*; R. Strauss – *Cavalerul Rozelor*; G. Puccini – *Madame Butterfly*; G. Bizet – *Carmen*; Cornel Trăilescu – *Bălcescu* (1974); G. Verdi – *Traviata* (1976); Cornel Trăilescu – *Dragoste și jertfă* (1977); R. Strauss – *Salomeea*; G. Verdi – *Ernani* (1979); C.M.von Weber – *Freischütz*; R. Wagner – *Olandezul zburător* (1982) ș.a.

A cântat în lucrări vocal-simfonice de: G. Enescu – *Vox Maris* (1964), I. Stravinski – *Oedipus Rex* (1964), L.v. Beethoven – *Simfonia a IX-a* (1970), G. Mahler – *Cântecul Pământului* (Berlin), G. Verdi – *Requiem* (1974), L.v. Beethoven – *Missa solemnis*, A. Honegger – *Ioana pe rug* (1981).

Debutul și prezența tenorului lirico-spint Ludovic Spiess au fost remarcate în spectacole de înaltă anvergură artistică la: București, Brașov, Toulouse, Lyon, Rouen, Bordeaux, Mexico City, Monterrey, Viena, Zürich, München, Liège, Stuttgart, Sankt Petersburg, Vilnius, Belgrad, San Francisco, Houston, Timișoara, Varșovia, Constanța, Wiesbaden, Orange,

Budapesta, Philadelphia, Zagreb, Roma, Monaco, Londra, Salzburg, Berlin, Leipzig, Sofia, Los Angeles, Buenos Aires, Verona, Milano, Mannheim, Napoli, Palermo, New York, Torino, Bonn, Singapore, Luxemburg, Liverpool, Ruse, Londra, Köln ș.a.

Pentru calitatea și meritele sale interpretative internaționale, i s-au acordat: Marele Premiu la Toulouse (1964), Marele Premiu la Rio de Janeiro (1965), Premiul I la Hertogenbosch (1966) și o bursă de studii la Milano.

✍ **CONSEMNARE:** „Ascultând vocea minunată a lui Ludovic Spiess, timbrul său cult, eleganța frazării, fermitatea acutelor, forța expresivă a glasului său, orice tristețe și frustrare a prezentului sunt alungate, copleșite de imaginile unui minunat vis despre țara tenorilor” (Mihai Cornea, 2001).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** G.[emma] Z.[inveliu], *Prima audiție. Opera „Trandafirii Doftanei” de Norbert Petri*, în *Muzica*, București, nr. 3, martie 1962; Ion Popovici, *Din artist amator – solist la Teatrul de Operetă*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 5884, 29 nov. 1963, p. 2; *Primele spectacole muzicale cu Ion Dacian și L. Spiess*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 5859, 31 oct. 1963, p. 1; *Ludovic Spiess la Brașov (în Voievodul țiganilor și Lysistrata)*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 6107, 19 aug. 1964, p. 1; C.V., *Din nou cu Ludovic Spiess*, în *Astra*, Brașov, nr. 11, p. 8; Lena Constant, *Meridiane muzicale: Ludovic Spiess*, în *Astra*, Brașov, nr. 2, 1969, p. 16; Viorel Cosma, *40 de ani în fotoliul de orchestră*, București, Edit. Muzicală, 1986, pp. 198-200; Cornel Arion, *A 40-a aniversare a Școlii Populare de Artă Brașov*, Brașov, Întreprinderea Poligrafică Brașov [f.a.]; Viorel Cosma, *Faceți cunoștință cu Ludovic Spiess*, în *Calendarul Editurii Politice*, București, 1 ian. 1974; Viorel Cosma, *Turneul Operei Române în R.D. Germană*, în *Calendarul Editurii Politice*, București, 1 ian. 1977; Liviu Pop și Viorel Panican, *25 de ani (1953-1978)*, Brașov, CJCES-Teatrul Muzical, 1978; Viorel Cosma, *„Festivalul muzicii de operă și balet” la Teatrul Liric constantinean*, în *România Liberă*, București, nr. 10.422, 28 apr. 1978; Viorel Cosma, *Ernani la Opera Română*, în *România Liberă*, București, nr. 10.939, 28 dec. 1979; Viorel Cosma, *România Muzicală*, București, Edit. Muzicală, 1980, pp. 21-23; Iosif Sava, *Cu Ludovic Spiess prin teatrele lumii*, București, Edit. Muzicală, 1989; Constantin Catrina, *Cu Ludovic Spiess pe scenele lirice ale lumii*, în *Ecran Magazin*, Brașov, nr. 7, 1991, p. 5; Iosif Sava și Luminița

Vartolomei, *Mică enciclopedie muzicală*, Craiova, Edit. Aius, 1997, p. 289; Cristina Mihai și Cristian Mihăilescu, *Opera Brașov la jumătate de veac (1953-2003)*, Edit. Ecran Magazin, 2003; Vasile Bejan, *Agenda culturală. Zestrea culturală a județului Brașov*, Brașov, Edit. Faeton, 2004; Ligia Ardelean, *O voce în memoria discului*, în *Melos*, București, nr. 1-3, 2006, pp. 10-11; Mircea Bunea, *Un om căruia i-a murit moartea: Ludovic Spiess*, în *Melos*, nr. 1-3, 2006, pp. 6-7; Smaranda Oțeanu-Bunea, *Ludovic Spiess sau o mare stea nu moare niciodată*, în *Melos*, București, nr. 1-3, 2006, p. 4; Costin Popa, *Ludovic Spiess sau o mare stea nu moare niciodată*, în *Melos*, București, nr. 1-3, 2006, pp. 4-5; Viorel Cosma, *60 de ani în loja Operei: Cronici muzicale de operă, operetă, musical, balet (1976-1980)*, vol. 1, București, Edit. Muzicală, 2007; Costin Popa, *Ludovic Spiess*. Pref. de Smaranda Oțeanu-Bunea. „Motivație” de Ludovic Spiess. Postfață de Mircea Bunea, București, Edit. Cartea Veche, 2009; Petre-Marcel Vârlan, *Statui de suflet: Ludovic Spiess*, în *Astra*, Brașov, nr. 36, 2009, p. 28; Octavian Lazăr Cosma, *Universitatea Națională de Muzică din București la 140 de ani*, vol. 3, București, Edit. Univ.Naț.Muz.București, 2010, pp. 372-441.

● **Discografie:** Bedrich Smetana, *Dalibor*, Corul și Orchestra Operei de Stat din Viena, dirijor Josef Krips, RCA 2CD, 1969; Camille Saint-Saëns, *Samson și Dalila*, Corul și Orchestra Radio din București, dirijor Kurt Adler, Electrecord, 3LP, 1969; Giuseppe Verdi, *Forța destinului*, Corul și Orchestra Radio din București, dirijor Carol Litvin, Electrecord, 3 CD, 1969; Giacomo Puccini, *Turandot*, Corul și Orchestra Radio din București, dirijor Carol Litvin, Vox Box, 2CD, 1970; Ludwig van Beethoven, *Fidelio*, Corul și orchestra RAI, dirijor Leonard Bernstein, Fount 2 CD, 1970; Modest Musorgski, *Boris Godunov*, Corul Staatsoper și Orchestra Filarmonicii din Viena, dirijor Herbert von Karajan, Decca 3 CD, 1970; Christoph Willibald Gluck, *Ifigenia în Aulida*, dirijor Kurt Eichhorn, Eurodisse 2 CD, 1972; Modest Musorgski, *Hovanscina*, Corul și Orchestra Operei din Roma, dirijor Bogdan Leskovich, Bella Voce 2CD, 1973; Giacomo Puccini, *Boema*, Corul și Orchestra Operei Române din București, dirijor Constantin Petrovici, Vox 2CD, 1982.

Stinghe Sterie (n. 15 ianuarie 1874, Braşov - d. 1957), preot, profesor şi istoric.

Este absolvent al *Liceului Românesc din Braşov* (1892) şi al *Seminarului Ortodox din Sibiu* (1895). A urmat Universitatea la Leipzig, unde îşi susţine şi teza de doctorat: *Die Skeir oder Trakaren in Kronstadt, Leipzig*, 1900. Un capitol din această lucrare (Despre Junii din Şcheii Braşovului) va fi publicat în *Achter Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache zu Leipzig, Leipzig*, 1902, pp. 9-18. În aceşti ani, îl interesează în special cursurile filologului german Gustav Weigand (1860-1930).

Contribuţia cea mai valoroasă ce i se datorează constă din cinci volume cu acelaşi titlu, *Documente privitoare la trecutul românilor din Şchei*, vol. 1 (1700-1783); vol. 2 (1784-1810); vol. 3 (1812-1845); vol. 4 (1846-1868) şi vol. 5 (1701-1795).

Colaborează la *Gazeta Transilvaniei*, *Convorbiri Literare* etc.

✂ **LUCRĂRI ETNOFOLCLORICE PUBLICATE** (litografiate): *Colinde, Cântece de Stea şi Cântecurile Irozilor*, culese de la Români din Şcheii Braşovului (caietul I), 1934, 15 pag. Din cuprins: *Cântece de Stea, Steaua sus răsare, În oraşul Vitleem, Trei Crai de la răsărit* (în două variante), *La nunta ce s-a-ntâmplat, O pricină minunată*; *Colinde: Adam dacă a greşit, Sub poalele cerului, Sus în malul Jiului, Colo-n sus şi mai sus, Mult întreabă mari boieri, Între lin, între mălin şi Doamne, cel peşte de mare* etc. *Tincuţa* – o piesă teatral-muzicală în 3 acte (datini, obiceiuri, ocupaţii şi melodii vechi de-ale românilor din Şcheii Braşovului), Braşov, Tip. Astra, 1945.

📖 **A PUBLICAT** articolul *Deşteaptă-te, române! în forma originală* (în notaţie psaltică şi liniară).

TRANSCRIERI DE MUZICĂ PSALTICĂ: *Psalmul 70 şi Psalmul 145*, glas I după Ştefan Popescu.

📖 **REFERINŢE BIBLIOGRAFICE:** Andrei Bârsăanu, *Istoria Şcoalelor Centrale Române gr.or. din Braşov*, Braşov, Tip. Ciurcu&Comp., 1902, p. 597; *Anuarul XLIV al Gimnaziului gr.or.român din Braşov, al Şcoalei reale şi al Şcoalelor Centrale Primare, pe al 58-lea an şcolar 1907-1908, publicate de Virgil Oniţiu*, Braşov, Tip. A. Mureşianu, 1908, p. 64; Ion Muşlea, *Obiceiul Junilor Braşovului*, studiu de folclor, Cluj, Institutul de Arte Grafice Ardealul, 1930,

p. 6 passim; Tiberiu Brediceanu, *Histoire de la musique roumaine en Transylvanie* (Extras), București, 1938, p. 18; Ion Mușlea, *Bibliografia folclorului românesc pe anii 1944-1952*, în *Revista de Folclor*, București, nr. 1-2, 1956, pp. 345-383; Sextil Pușcariu, *Călare pe două veacuri*, București, 1968, p. 28; *Cărturari brașoveni* (Sec. XV-XX). *Ghid biobibliografic*, Brașov, CJCES Brașov, Biblioteca Municipală, 1972, pp. 210-211; Constantin Zamfir, *George Dima – muzician și om de cultură*, București, Edit. Muzicală, 1974, p. 97; Sextil Pușcariu, *Brașovul de altădată*. Cuvânt înainte de Ion Colan, ed. îngr. de Șerban Polverejan, Cluj Napoca, Edit. Dacia, 1977, p. 102; Vasile Oltean, *Protopopul Sterie Stinghe*, în *Primăria Brașovului*, Brașov, nr. 6, 1993, p. 3; Simion Toma, *Monografia Colegiului Național „Andrei Șaguna” Brașov*, Brașov, Edit. Concordia, 2000, p. 211; Steluța Pestrea Suci, *Sterie Stinghe – un text dramatic*, în *Astra*, Brașov, nr. 25, dec. 2008, p. 11; Valentin Bodea, *Colegiul Național „Dr. Ioan Meșotă”*, Brașov, 2009, p. 45; Vasile Oltean, *Configurația istorică și bisericească a Brașovului* (Sec. XIII-XX), Sibiu, Edit. Andreiana, 2010, p. 486.

Stoicovici Nicolae (n. 1868, Mediaș de pe Târnave – d. ??), învățător și autor de manuale școlare.

Este absolvent al Seminarului Pedagogic și Teologic din Sibiu. A funcționat ca învățător la Sighișoara (1891-1897) și Brașov (1894-1931). Se pensionează ca director de școală (1931). A fost în acești ani și profesor suplinitor de muzică la Liceul „Andrei Șaguna”, între anii 1895-1916 și la Școala Profesională de Fete a Reuniunii Femeilor Române din Brașov. Activitatea sa didactică și muzicală a fost apreciată de compozitorii Gh. Dima, D.G. Kiriac, Timotei Popovici, Ion Vidu, Nicolae Popovici.

A colaborat la revista *Școala și Familia*.

În anul 1928, este decorat cu medalia *Răsplată Muncii*, iar în anul 1929, i se acordă Ordinul *Coroana României* în grad de cavaler.

▣ **A PUBLICAT LUCRĂRI DIDACTICE:** *Elemente de muzică vocală pentru școala populară*, Brașov, Edit. Libr. H. Zeidner, 1902; *Colecțiune de cântece și cântări bisericești pentru școale populare*, partea I, Brașov, Edit. Libr. H. Zeidner, 1903; Idem. partea a II-a, Edit. Ciurcu, 1903; *Colecțiune de cântece*

pentru școalele populare, culese și aranjate de (...), partea a II-a, Brașov, Edit. Ciurcu, 1907.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** *Elemente de musica vocală pentru școalele populare* de N. Stoicovici, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 78, 6/19 apr. 1903, p. 3; *Lista cărților didactice aprobate pentru anul școlar 1919-1920, conform programului în vigoare*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov nr. 207, 8 oct. 1919, p. 4 ; *Producțiunea școlară de la Liceul „Andrei Șaguna”*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 116, 5 ian. 1923, p. 3; *Pensionarea directorului N. Stoicovici*, în *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 99, 27 sept. 1931, p. 1; *Școala și Familia*, Brașov, nr. 4-5-6, 1931, pp. 82-86; V. Popeangă, *Școala românească din Transilvania în perioada 1867-1918 și lupta sa pentru Unire*, București, Edit. Did. și Ped., 1974, p. 157; Constantin Catrina, *Privire asupra unui capitol din învățământul muzical românesc la Brașov (1850-1918)*, în *Studii de Muzicologie*, vol. XIX, București, Edit. Muzicală, 1985, pp. 213-236; Vasile Vasile, *Pagini nescrise din istoria pedagogului și a culturii românești. O istorie a învățământului muzical*, București, Edit. Did.Ped. R.A., 1995, pp. 271-283; Constantin Catrina, *Idei și momente din viața muzicienilor noștri. Corespondență inedită (1866-1979)*, București, UCMR, Ms., p. 19; Dumitru Jompan, *Timotei Popovici. Corespondență. Studii de pedagogie muzicală*, vol. 2, Timișoara, Edit. Eurostampa, 2002, p. 174.

Szilágyi Ana (n. 29 martie 1971, București) compozitoare, muzicolog, pianistă, organistă.

A studiat pianul inițial la Liceul de Muzică Brașov cu prof. Mira Popescu (1978-1983), apoi la Liceul de Muzică George Enescu cu prof. Cătălina Popovici, Andrei Podlacha. În perioada 1983-1990, a studiat pianul în particular, cu Ana Pitiș și Ioana Minei.

În perioada 1991-1997, a urmat studiile de compoziție/pian, la Universitatea Națională de Muzică București, avându-i ca profesori pe Aurel Stroe, Dan Dediș, Andrei Podlacha, Liliana Rădulescu. Între anii 1994-1999, în cadrul aceleiași universități, a studiat orga cu prof. Lidia Sumnevici, iar mai târziu compoziție electroacustică la *Universität für Musik und darstellende Kunst Wien* cu prof. Mag. Dieter Kaufmann (2003-2006). În

cadrul acestei universități austriece, studiază și Teoria muzicii (2003-2007), cu prof. dr. Dieter Torkewitz.

În anul 2009, devine Doctor în muzică la Universitatea Națională de Muzică București, avându-i ca îndrumători pe prof. dr. Dan Voiculescu și prof. dr. Dan Dediș, tema lucrării sale fiind *Raportul timp-formă în muzica sec. XX*.

În anul 2011, devine Doctor of Philosophy (PhD) la *Universität für Musik und darstellende Kunst Wien*, profesor dr. Dieter Torkewitz, cu tema *Inkommensurabilität in Aurel Strokes Musik am Beispiel seiner Opern-Trilogie „Orestie”*, examen promovat cu calificativul „Excelent”.

ACTIVITATEA PROFESIONALĂ: în perioada 1997-2000, este preparator universitar, apoi asistent universitar la Facultatea de Muzică a Universității *Transilvania* din Brașov, la disciplinele: Forme și analize muzicale, Pian, Corepetiție, Citire de partituri (1998-2002). Din 2002, liber-profesionistă în Viena, după care devine profesor asociat la Universitatea din Viena, iar din 2013 – profesor de pian la Conservatorul *Wagner* din Viena.

I s-au acordat numeroase **PREMII, DISTINCȚII ȘI BURSE**: Studentă la *Hochschule für Musik*, Trossingen (Germania, 1994-1995), în cadrul unui schimb interacademic; Bursa *Herder* a Fundației *Alfred Toepfer* din Hamburg (2002-2003); Bursa *Thyll-Dürr* (Elveția, 2004-2006); Rezidență pe Insula Elba (Italia, 2007), în Vila *Zia Lina* a Fundației *Dr. Robert und Lina Thyll-Dürr*; Premiul *Theodor Körner* pentru compoziția *Loc și culoare – Suită* pentru orchestră de coarde și video (2009); Premiul III pentru Teatrul radiofonic *Perioada școlară*, Universitatea tehnică St. Pölten (Austria, 2010); *Award of Excellence* pentru Teza de doctorat (Ministerul Științei și al Cercetării, Viena, 2011); Bursă de lucru, Ministerul Educației, Artei și Culturii, Viena (2012).

Alte premii la concursuri: în București (1994 Premiul III, 1997/1998 Premiul II la Concursul de creație corală; 1998 Mențiunea I la Concursul de muzică de cameră), Cluj (1999 Premiul II la Concursul *Sigismund Toduță*), Brașov (1999 Premiul II la Concursul *Norbert Petri*).

♫ **COMPOZIȚII:**

GENUL INSTRUMENTAL - solo: *Sonata* pt. clarinet, *Timpul și Veșnicia* pt. marimbă, *Capriccio* pt. orgă, *Personaje* pt. vioară, *Sonorități* pt. pian, *Register* pt. orgă, *Daheim* pt. flaut, *Tempora* pt. pian, *Patru Scherzi pe numele lui Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert* pt. pian, *Translucid* pt. pian, *The Forest* pt. cello; *Forest Sounds* pt. vioară.

GENUL CAMERAL: *Cvartet de coarde nr. 1, Poem indian* pt. cvartet de coarde nr. 2, *Personaje* pt. 2 viori, *Suita* pt. cello și pian, *Reflessi* – cvintet pt. flaut, clarinet, vioară, cello și percuție, *Sideris* – trio pt. vioară, cello și pian, *Transparenz* – pt. flaut, 2 viori, cello, chitară și harpă, *Profile* – Cvintet pt. clarinet, vioară, cello, percuție, pian și live electronic, *7 Minuni* pt. flaut, clarinet, trombon, vioară, cello, pian și percuție, *Marsch?* pt. oboi, fligorn și toboșă mică, *Întoarcere* pt. oboi, clarinet, fagot, vioară, cello, pian și percuție, *Meditație* pt. trombon și cello, *Scene pastorale după „Daphnis și Chloe”* pt. 2 flauți, flaut alto și violă, *Tempus* pt. vioară și pian, *Dealuri și văi* pt. 2 flauți, 2 oboi, 2 clarinete, 2 fagoți, 2 corni, *Trio della gioia* pt. vioară, cello și pian (trio cu funcție didactică pentru școlile de muzică și conservatoare);

GENUL VOCAL-CAMERAL: *Lied* pt. sopran, 2 flauți și 3 corni pe versuri de Ion Barbu, *Cinci lieduri* pt. mezzosopran și pian, pe versuri de Nadia-Cella Pop, *Geistliche Dämmerung* pt. voce solo, pe versuri de Georg Trakl, *Bocet* pt. alto, tenor și contrabas, *Patru lieduri* pt. sopran și pian pe versuri de Antonio Mazzo, *Pueri Hebraeorum* pt. bariton și orgă; *Tria carmina* – Trei lieduri pt. bariton, oboi și harpă, pe versuri latine de Gerd Allesch (Gerardus Alesius);

GENUL CORAL: *Suită* pt. cor mixt în stil popular pe versuri populare, *Două fabule* pt. cor de copii pe versuri de George Topârceanu, *Trei fabule* pt. cor de copii pe versuri de George Topârceanu, *Five o'clock Tee* pt. cor mixt, pe versuri de Nadia-Cella Pop;

GENUL SIMFONIC: *Viziuni* – Fantezie simfonică pt. orchestră mare, *Rezonanțe* – Concertino pt. pian și orchestră, *Suggestions* pt. orchestră mică, *Opus Ópus* – Piesă simfonică pt. orchestră mare, *Loc și culoare* pt. orchestră de coarde și video, *Prelucrarea a două colinde* pt. orchestră de coarde: *La Vifilem, colo-n jos* de Nicolae Lungu și *Trei păstori* de George Dima;

GENUL VOCAL-SIMFONIC: *Acuarelă – Cantată* pentru cor de copii și orchestră mare, pe versuri de George Topârceanu;

BALET: *Pescărușul Jonathan* după nuvela *Pescărușul Jonathan Livingstone* de Richard Bach. Argument și scenariu: Elena Vasile-Zamfirescu;

MUZICĂ DE SCENĂ: *aus-, durch-, quer-schnitt* (teatru muzical pt. copii), *Die Schulzeit* (teatru radiofonic), *Povestea lui Ivan* pt. recitator, clarinet, fagot, trompetă, trombon, percuție, vioară și contrabas, după povestea *Ivan Turbincă* de Ion Creangă, *Apa vie/ Lebendiges Wasser – Oratoriu* pt. sopran (samarineanca), bariton (Iisus), recitatoare (evangelista), flaut, corn, vioară, cello, harpă, percuție și bandă. Libretul: Peter Rettinger;

MUZICĂ ELECTRONICĂ: *Peisaje* pt. bandă și video, *Elektronischer Tanz* pt. bandă, *Transcendenz* pt. bandă – 8 canale, *Sommerhitze in Wien* pt. bandă, *Constantin Brâncuși și ideea zborului* pt. bandă și video, *Zboruri* pt. bandă, *Wiekarest* pt. bandă, *Sunete de Rusalii* pt. bandă și video (imagini Hermann și Michael Huber); *STROrEsteia* pt. bandă și video;

EXECUȚII ALE COMPOZIȚIILOR ÎN PUBLIC (selecție): Institutul Cultural Român (Viena, 2004, 2005, 2013); Festivalul *Primăvara electronică*, *Alte Schmiede* (Viena, 2007, 2011, 2012, 2014); Festivalul *Wien Modern* (Viena, 2008); Concert la Merkin Hall (New York, 2008); Concert la Arnold Schönberg Center (Viena, 2009); Recitaluri la Ateneul Român (București, 2010); Concert organizat de Ambasada Română în Cork (Irlanda, 2010); Concert la Wiener Konzert Haus (2010); Înscenarea Baletului *Pescărușul Jonathan*, Centrul coregrafic Wolfsegg (Austria, 2010); Festivalul *Musica Coronensis* (Brașov, 2006, 2011, 2013); *Gesellschaft für Musiktheater* (Wien, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014); Festivalul *Săptămâna Internațională a Muzicii Noi* (București, 2001, 2008, 2013), Festivalul *Meridian* al SNR-SIMC (București, 2008, 2010, 2014), Club der Wiener Musikerinnen (2012, 2014), Festsaal des Bezirksamtes Währing (Viena, 2012, 2013), Festsaal der Amtshauses Wieden (Viena, 2014), Peterskirche (Viena, 2014), Festivalul „Intrada” (Timișoara, 2014), Prima audiție mondială a Oratoriului *Lebendiges Wasser/ Apa vie* în *Pfarrkirche Gersthof – St. Leopold* (Viena, 18.10.2014).

Prime audiții în diverse festivaluri naționale și internaționale din România, execuții ale lucrărilor de către Filarmonicile din Brașov, Ploiești și Bacău, înregistrări CD, transmisiuni ale compozițiilor și interviuri la Radio (Radio Stephansdom/ Viena, Radio România Internațional, Radio România Muzical) și TV; articole și interviuri în ziare și reviste: *Der Standard* (Austria), *Actualitatea Muzicală*, *Muzica*, *Gazeta de Transilvania* (România), *Ditutto* (Italia) ș.a.

📖 **PUBLICAȚII:** *Îndrumar pt. cursul de forme și analize muzicale*, coautor Nicolae Teodoreanu, 3 vol., Brașov, Edit. Universității Transilvania, 2002; *Timpul – factor decisiv în determinarea formei la Anatol Vieru*, în *Muzica* 2 (2008), pp. 14-25; *George Enescu „Pièce pour piano sur le nom de Fauré”*, în *Muzica* 3, 2009, pp. 3-7; *Wissenschaft als Faszination für Komponisten – und umgekehrt?*, în *Divergenzen – Konvergenzen. Hermeneutische Paraphrasen und Phantasien*, ed. de Gernot Gruber și Siegfried Mauser, Laaber, Laaber Verlag, 2010, pp. 205-214; *Tradiția în înțelegerea lui Aurel Stroe, cu referire la Opera-trilogie „Orestia”*, în *Aurel Stroe și tradiția muzicală europeană*, ed. de Ana Szilágyi și Sabina Ulubeanu, București, Edit. Glissando, pp. 24-37; *Due culture a confronto. La musicista rumena Ana Szilágyi illustra i parallelismi tra la musicologia rumena e quella austriaca*, în *Ditutto*, Numero 9, Anno VIII, 1-15 maggio, 2011, pp. 29; *Neue musik aus Rumänien in der Alten Schmiede*, în *Contemporania* (blog spot) (19.03.2013); *Un concert binevenit. Creații muzicale românești contemporane la Alte Schmiede din Viena*, în *Observator cultural*, Nr. 665 din martie 2013; *Cheia visurilor – CD cu lucrări ale Violetei Dinescu*, în *Actualitatea Muzicală* 4, 2013, p. 13; *Inkommensurabilität in Aurel Stroes Musik am Beispiel seiner Opern-Trilogie „Orestie”*, Wien, Praesens Verlag, 2013, (ISBN 978-3-7069-0748-4, 226 pagini); *Constantin Catrina, un om neprețuit*, în *Constantin Catrina – 80 de ani*, Sf. Gheorghe, Ed. Eurocarpatica; Brașov, Ed. Mecatrin, 2013, pp. 115-125; *Incomensurabilitatea în Opera-trilogie „Orestia” de Aurel Stroe*, București, Edit. Muzicală, 2014 (ISBN 978-973-42-0791-6, 150 pagini); *„Ștefan Niculescu” – recenzie*, în *Actualitatea Muzicală*, 1, 2014, p. 12.

ACTIVITATE PIANISTICĂ: recitaluri și concerte, ca solistă, ca parteneră la muzică de cameră și ca acompaniatoare în România (Brașov, București, Sinaia), în Austria (Viena - Institutul Cultural Român, Ambasada României,

Rathaus, Alte Schmiede, Club der Wiener Musikerinnen, Galeria de Artă KoKo, Gasthausweberknecht; Graz – Theater im Palais), Luxemburg (Universitatea de Muzică).

ACTIVITATE ORGANISTICĂ: concerte la Biserica Neagră Brașov, Biserica Evanghelică și Biserica Millenium Timișoara, Biserica Evanghelică Făgăraș, Biserica Evanghelică Codlea, Biserica Evanghelică Cisnădie, Biserica Italiană București, Universitatea Națională de Muzică București, Heilig-Geist-Kirche St. Gabriel – Maria Enzersdorf (Austria), Biserica Evanghelică Metodistă Viena, Donaucity Kirche Viena.

Membră în: ADA, ARFA, SNR-SIMC, ÖGZM, Club der Wiener Musikerinnen, Österreichisch-Rumänische Gesellschaft; *Ambasadoare a Integrării* în Austria din 2013.

✍ **CONSEMNARE:** „Am avut ocazia de a o revedea recent în festivalul SIMN 2013: o prezență elegantă, compozitoarea Ana Szilágyi și-a prezentat noul CD de autor, *Flights*, și a vorbit despre muzica sa. Profităm de ocazie pentru a o felicita pentru această nouă apariție discografică și pentru a-i ura mult succes în viitor!” (Veronica Anghelescu).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Enciclopedia Hübners *WHO IS WHO? Encyclopaedia of the Personalities of Romania*; Petruța Măniuț, *Rezonanțe corale*, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 189, 1998; Irina Dragnea, *Concursul național de creație corală pentru tineri compozitori*, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 193, 1998; Grigore Constantinescu, *Maeștrii coraliști*, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 213, 1999; Monica Grigore, *Concursul Național de Creație Corală*, Ediția a V-a, 1998, în *Opus*, București, nr. 1, 1999; Lucia Bunaciu, *Un tânăr trio muzical*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 3016, 3 iulie 2000; Lucia Bunaciu, *Din nou, la „Casa Mureșenilor”, TRIO „Armonia”,* în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 3283, 22 mai 2001; Constantin Catrina, *Interviuri - cu Ana Szilágyi*, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 269, 2001; George Balint, *Forumul tinerilor compozitori*, în *Actualitatea Muzicală*, București, supliment, iulie, anul XII, 2001; Irina Stănescu, *Tineri compozitori*, în *Muzica*, nr. 3, 2001; Lucia Bunaciu, *Un zbor muzical spre desăvârșire*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 3427, 6 nov. 2001; M.P., *Serată de muzică, poezie și pictură*, în *Obiectiv*, Brașov, 9 aprilie

2002; Nadia-Cella Pop, *Emoție și vervă muzicală*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 3611, 18 iunie 2002; Maria Cristina Bostan, *Diferite ipostaze muzicale*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 3618, 26 iunie 2002; Arthur Pop, *Expresie îngemănată din sunet și culoare*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, 26 iulie 2002; Nadia-Cella Pop, *Tineri instrumentiști brașoveni, la perfecționare în Luxemburg*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 3666, 21 august 2002; Ildiko Schaffhauser, *Seară muzicală a țărilor balcanice în Austria*, în *Actualitatea românească*, Austria, Anul II, nr. 18, 20.05.2004; Lucia Bunaciu, *Ultimul concert al verii la Biserica Neagră, primul concert al toamnei la Muzeul Casa Mureșenilor*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 4315, 7 oct. 2004; Lucia Bunaciu, *Ana Szilágyi la „Casa Mureșenilor”*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 4439, 5-6 martie 2005; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, București, Ed. Muzicală, 2005, pp. 336-337; Constantin Catrina, *Cu Ana Szilágyi despre muzică și tehnica de calculator*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 4726, 11-12 februarie 2006; Elisabeth Haas, *Uraufführung von „AUS-, DURCH-, QUER-SCHNITT” von Ana Szilágyi*, în *Nachhall 2005/2006*, 13 martie și 12 mai 2006; Petre-Marcel Vârlan, *Brașovul muzical multicultural sau Musica Coronensis*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 4940, 21-22 oct. 2006; Carmen Popa, *Traiect, un crez împărtășit*, în *Săptămâna Muzicii Noi*, ziua 3, 25 mai 2008; Pietro Mariano, *La composizione musicale si fa multimediale*, în *Ditutto*, nr. 17, 16-30 sept. 2008; Vasile Pruteanu, *Zilele muzicii contemporane*, în *Ziarul de Bacău*, 3 oct. 2008; Liviu Dănceanu, *Frânturi dintr-un festival*, în *Ateneu*, nr. 10 (470), oct. 2008; Ștefania Ferchedău, *Tineri compozitori și muzicieni români într-un concert inedit prezentat de ICR New York*, în *Romanian Cultural Institute New York*, 12 nov. 2008; Despina Petecel Theodoru, *„Meridian” – dincolo de sunet și stil*, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 1, ianuarie, 2009; Ana Szilágyi, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 6, iunie 2009; Lucia Bunaciu, *Compozitoarea Ana Szilágyi și ale ei „minuni”*, în *Astra*, Brașov, nr. 33 (320), august 2009; *Österreichisches Musiklexikon*, Wien, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2002-2014.

S

Șerban Valentin (n. 8 mai 1990, Brașov), violonist.

A fost elev al Liceului de Muzică *Tudor Ciortea* din Brașov, între anii 1997-2010, la clasa profesor Laura Modorcea. Între timp, au intervenit în evoluția sa artistică profesorii: Valeriu Rogacev, Daniel Podlovschi și Maestrul Ștefan Gheorghiu. A studiat în vara anului 2008 cu violonistul Adam Han-Gorski (S.U.A.), fost student al marelui violonist Jascha Heifetz. Din anul 2010, este student al Facultății de Muzică din cadrul Universității *Transilvania* din Brașov, aflându-se sub îndrumarea Maestrului Ilarion Ionescu-Galați, cu care lucrează din anul 2008.

Palmaresul său competițional conține distincții importante, obținute la Olimpiadele naționale de interpretare instrumentală și la Concursuri internaționale. Astfel, pe plan național, obține Premiul I la Olimpiada Națională de Muzică, Odorheiu-Secuiesc (2003); Premiul II la Olimpiada Națională de Muzică, Sf. Gheorghe (2004); Premiul I la Olimpiada Națională de Muzică, Odorheiu-Secuiesc (2005); Premiul I la Olimpiada Națională de Muzică, Cluj-Napoca (2007); Premiul I la Olimpiada Națională de Muzică, Bacău (2008); Premiul I la Olimpiada Națională de Muzică, Bistrița (2010), unde a fost ales ca reprezentant al violoniștilor în Gală. A mai obținut Premiul I la Concursul Internațional *Remember Enescu*, de la Sinaia (2008) și Premiul I la Concursul Internațional *Ștefan Ruha*, desfășurat la Satu-Mare (2011).

CONCERTE CA SOLIST: prima apariție ca solist a avut loc în anul 2008, cu Orchestra *Sinfonietta* din Râmnicu-Vâlcea, dirijor Florin Totan, cu *Concertul în mi minor* de F. Mendelssohn-Bartholdy. A mai concertat alături de orchestrele filarmonicilor din: Satu-Mare, Botoșani, Bacău, Ploiești, Odorheiu-Secuiesc, Orchestra *Sinfonia* București, Filarmonica *George Enescu* București, cântând concerte de P. Ceaikovski, A. Glazunov, W. A. Mozart, N. Paganini, A. Hacıaturian. Debutul ca solist invitat, alături de Orchestra

simfonică a Filarmonicii Brașov, a avut loc în anul 2010, sub bagheta Maestrului Ilarion Ionescu-Galați, concert în cadrul căruia a interpretat *Simfonia spaniolă* de E. Lalo.

RECITALURI: a susținut recitaluri în Brașov, Sf. Gheorghe – Centrul Cultural Arcuș, Ploiești, Sinaia, Cluj-Napoca, Odorheiu-Secuiesc, București – Ateneul Român (Sala Mică), Muzeul Național George Enescu. La 18 iunie 2012, la Muzeul George Enescu, a participat la emisiunea-concert *Mari muzicieni ai viitorului*, împreună cu pianista Liliana Iacobescu, interpretând: M. Ravel – *Tzigane*, G. Enescu – *Sonata nr. 2 în fa minor*, C. Saint-Saëns – *Introducere* și *Rondo capriccioso* și J. Brahms – *Sonata nr. 3 în re minor*. Acest concert s-a transmis și la Radio, redactor fiind Ecaterina Stan.

În martie 2014, susține, împreună cu pianista Liliana Iacobescu, trei recitaluri la Viena, la Primăria Sectorului 4 (*Wieden*), *Gesellschaft für Musiktheater* și *Club der Wiener Musikerinnen*.

✍ **CONSEMNARE:** „Reținem talentul tânărului violonist, datorită interpretării expresive și artistice argumentate” (Grigore Constantinescu).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Liliana Iacobescu, *Gânduri din Brașov*, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 3, martie 2011, p. 11; Carmen Manea, *La Sala Mică a Ateneului*, în *Actualitatea Muzicală*, București, nr. 2, februarie 2014, p. 9; *Actualitatea ambasadei*, în *Ambasada României în Republica Austria*, 20 martie 2014; Markus Fischer, *Musica Coronensis im Bukarester Athenaeum*, în *Allgemeine Deutsche Zeitung*, 16 mai 2014; Georg Hauer, *Konzert mit Valentin Șerban und Liliana Iacobescu, Von der Spätromantik zur Avantgarde*, în *Clubnachrichten* (Club der Wiener Musikerinnen), Viena, nr. 87, Iunie 2/2014, p. 3.

🎵 **Discografie:** *Integrala Sonatelor pentru vioară și pian* de J. Brahms, împreună cu pianista Liliana Iacobescu, 2012, Electrecord, EDC 1086.

Șipa Alexandru (n. 24 ianuarie 1946, în Medieșu Aurit, jud. Satu Mare), instrumentist, profesor și muzicolog. Este absolvent al Liceului și Conservatorului de Muzică G. Dima din Cluj-Napoca.

A fost instrumentist (tubist) în orchestra Filarmonicii din Brașov (1972-1976), profesor la Școala Populară de Artă (1976-1990). A susținut

numeroase emisiuni de radio și televiziune; conferințe, comunicări științifice, prelegeri despre muzica de jazz, pop, rock și blues. **A PUBLICAT STUDII, ARTICOLE, INTERVIURI, CRONICI ȘI RECENZII** în *Actualitatea Muzicală* (București), *Astra* și *Drum Nou* din Brașov etc. Semnează unele ilustrații muzicale pentru Teatrul Dramatic *Sică Alexandrescu* și Teatrul de Păpuși *Arlechino* din Brașov. Înființează și conduce *Clubul de jazz* din Brașov (1972), și *Gala de jazz și rock* (1978). Este membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din anul 1994.

📖 **LUCRĂRI DE MUZICOLOGIE:** *Jazz între agonie și extaz. 30 de ani de jazz & blues în România, 1972-2002*, București, Edit. Paralela 45, 2002.

✂ **CONSEMNARE:** „Cu o tenacitate care, în alte timpuri, l-ar fi impus atenției unor romancieri în căutare de «caractere puternice», acest luptător solitar din culisele festivaliere a transformat în realitate unele dintre cele mai ardente visuri ale fanilor de jazz!” (Virgil Mihaiu, 2002).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Mihai Berindei, *Dicționar de jazz*, București, Edit. Științ. și Encicl., 12976, p. 227; M. Eberhard, *Nicht mehr das Stiefkind von einst. Jazzmusik und Jazz Faust in der Zinnenstadt. Notizen anlässlich eines Gesprächs mit Alexandru Șipa*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 8, 22 febr. 1980; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. IX (Ș-Z), București, Edit Muzicală, 2006, pp. 30-39.

T

Tănăsescu (Thănăsescu) Grigore (n. ? Pitești, d. ?), profesor de muzică vocală și dirijor de cor.

Este absolvent al Conservatorului de Muzică și Declamațiune din București. În același an în care Iacob Mureșianu se va transfera la Blaj (1885), G. Tănăsescu devine profesor suplinitor de muzică vocală la Școalele medii și la clasele IV și V de fete, și de asemenea dirijorul corului de la Biserica *Sf. Nicolae* din Șcheii Brașovului.

Este suspendat din această funcție odată cu sfârșitul anului școlar 1885-1886.

În toamna anului 1886, se află la Viena pentru studii de perfecționare ca dirijor de cor.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Silvestru Voinescu D., *Un secol de activitate corală în Pitești*, Pitești, CCA, 1971, pp. 21-22; Vasile Oltean, *Acte, documente și scrisori din Șcheii Brașovului*, București, Edit. Minerva, 1980, p. 241; Paul Stegaru, *Muzică și muzicieni în istoria învățământului românesc brașovean*, Brașov, Edit. Etios, pp. 94-95; Constantin Catrina, *Idei și momente din viața muzicienilor noștri. Corespondență inedită (1866-1979)*, în Bibl. UCMR, București, 2002; Petruța-Maria Măniuț, Lucia-Cristina Măniuț, *Cronica ideilor contemporane: studii și publicistică*, Brașov, Edit. Universității Transilvania Brașov, 2005, pp. 85-86.

Teclu Liviu-Teodor (n. 21 august 1920, Godeni, fostul jud. Muscel – d. 31 dec. 2002, Brașov), pianist concertist, critic muzical și eseist.

A studiat pianul la *Academia de Muzică și Artă Dramatică din Cluj* și *Academia Regală de Muzică și Artă Dramatică din București* (absolvent în anul 1942).

Devine colaborator al Filarmonicii din Brașov (1948-1954); secretar muzical (1954-1961); solist concertist din anul 1962 și director cu delegație între anii 1967-1969.

În luna mai 1938, a participat la Concursul Internațional de Pian de la Londra; a susținut primul recital de pian la Radio București (febr. 1936); primul concert cu Orchestra Simfonică Radio (20 sept. 1939), în program: *Concertul nr. 5* de Saint-Saëns, dirijor Th. Rogalski; primul recital public integral (19 oct. 1942) la Sala Dalles din București; primul concert (8 dec. 1948) cu Orchestra simfonică a Filarmonicii Gh. Dima, dirijor Dinu Niculescu.

A mai interpretat: Mozart – *Concertul în Mi bemol major pentru pian și orchestră*, K.V. 482; Beethoven – *Concertul nr. 4 pentru pian și orchestră*.

Începând cu 1 februarie 1949, este profesor de pian la Școala Populară de Artă, iar de la 1 nov. 1949, profesor fondator al Școlii Medii de Muzică din Brașov.

Ca pianist concertist, a interpretat în concerte publice, de cameră și simfonice, lucrări semnate de compozitorii: C. Saint-Saëns, Beethoven, Mozart, Chopin, A. Casella, Debussy, G. Dima, Tiberiu Brediceanu etc. A acompaniat frecvent, ca pianist, soliști vocali și instrumentiști precum: Ghiura Marius, Constantin Bobescu, I. Fotino, Theodor Lupu, Victoria Dosios, Helga Bömches, Elemer Deneș, Günter Prömm, Elena Șerban-Szigeti, Mihai Constantinescu, Emilia Petrescu.

A colaborat și organizat mai multe formații camerale, între care *Pro Musica* s-a remarcat cu prioritate. De asemenea, L.T. Teclu a făcut parte din grupul muzicienilor brașoveni care au inițiat și susținut Festivalul Muzicii de Cameră de la Brașov (prima ediție: 1970).

A semnat eseuri și cronici de concert în revistele și ziarele: *Muzica* (București), *Astra* și *Drum Nou* (Brașov) etc.

♫ **MUZICĂ DE CAMERĂ:** *Trio în Do major* (1917); *Zorile vieții* (1962); *Trio în formă de variațiuni* (1970). **LIEDURI:** *Nu mai zăresc* (1986); *Trei lieduri pe versuri de T. Arghezi* (1970). **MUZICOLOGIE:** *File din hronicul Filarmonicii brașovene – monografie* (în colab. cu Gemma Zinveliu), Brașov, Filarmonica George Dima, Întreprinderea Poligrafică Brașov, 1978. **ARTICOLE ȘI CRONICI DE CONCERT:** *Stagiunea muzicală 1953-1954, la Filarmonica de Stat „Gh. Dima” din Orașul Stalin*, în *Drum Nou*, Brașov, 3002, 7 aug. 1954, p. 2; *Compozitorul Ion Vidu*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 3476, 19 febr. 1956, p. 2; *Un compozitor german din Ardeal: Paul Richter*, în *Muzica*, București, nr. 10, 1957, pp. 25-28; *Săptămâna creației compozitorilor din Regiunea Stalin*, în *Muzica*, București, nr. 7, 1958, pp. 35-36; *Opera „Boema” de Giacomo Puccini. O nouă premieră pe scena Teatrului Muzical „Gh. Dima”*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 4694, 30 ian. 1960, p. 3; *Filarmonica brașoveană într-o nouă etapă. Cronică muzicală*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 5862, 3 nov. 1963, p. 2; *Imagini ale vieții muzicale din patria noastră* (în colab. cu Edgar Elian), în *Muzica*, București, nr. 10, 1964; *Clasic și contemporan. Ghid muzical*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 6283, 14 mart. 1965, p. 2; *Mereu tânăra muzică veche*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 6468, 17 oct. 1965, p.

2; *Variațiuni libere pe o temă veche: Repertoriul*, în *Astra*, Brașov, 1966; *Copii de scenă. Note de concert*, în *Drum Nou*, nr. 6982, 15 iun. 1967, p. 2; *Tinerete fără bătrânețe* (Tiberiu Brediceanu la 90 de ani), în *Astra*, Brașov, nr. 4, 1967, p. 17; *Meditații după concert: Arta lui Radu Aldulescu*, în *Astra*, Brașov, nr. 2, 1969, p. 16; *Meditații după concert: Artiști și critici*, în *Astra*, Brașov, nr. 3, 1969, p. 5; *Publicul brașovean gustă muzica de cameră?*, în *Astra*, Brașov, nr. 12, 1970; *Un final la înălțimea întregului. Corul „Madrigal” și Orchestra de Cameră a Filarmonicii de Stat din Tg. Mureș*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8245, 13 iul. 1971, p. 4; *Concursul de interpretare al cvartetelor studențești. Azi, gong în cea de-a III-a ediție a Festivalului Muzicii de Cameră*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8547, 2 iul. 1972, p. 2; *Cu Liviu Teodor Teclu – evocări dintr-un trecut apropiat* (interviu cu Gemma Zinveliu), în *Astra*, Brașov, nr. 5, 1972, p. 12; *De noi depinde să găsim deschideri spre publicul de mâine*, în *Astra*, Brașov, nr. 4, 1976, p. 10; *Vocația festivalurilor*, în *Brașovul Literar și Artistic*, 1980, pp. 33-34.

✂ **CONSEMNARE:** „Numele lui Liviu Teodor Teclu poartă multiple semnificații: a autorului unor pagini de aleasă inspirație, a pianistului interpret de înaltă ținută artistică și a omului de rară noblețe sufletească. Descendent al unei familii legate de trecutul cultural al acestor meleaguri, și-a dăruit inima minunatei realizări de astăzi: *Festivalul Muzicii de Cameră*, ale cărui ediții strălucesc de peste un deceniu pe firmamentul vieții noastre muzicale” (Liviu Comes, *Festivalul Internațional al Muzicii de Cameră, Ediție Jubiliară – XXX*, 1999).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Gemma Zinveliu, *Cu Liviu Teclu – evocări dintr-un trecut apropiat*, în *Astra*, Brașov, nr. 5, 1972, p. 12; Gemma Zinveliu, *Reuniunea Cameră „Pro Musica”. Formații participante la Festivalul Muzicii de Cameră Brașov -1972*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8546, 1 iul. 1972; Constantin Răsvan, *Festivalul muzicii de Cameră, Brașov, 1979. Opinii despre Ediția jubiliară*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10718, 8 iul. 1979; Viorel Cosma, *România muzicală*, București, Edit. Muzicală, 1980, p. 68; Constantin Răsvan, *Festivalul Muzicii de Cameră – 85*, în *Astra*, Brașov, nr. 8, 1985; Petre-Marcel Vârlan, *Retrospectiva Festivalului Internațional al Muzicii de Cameră*, Brașov, Filarmonica Brașov, 1994; Octavian Lazăr Cosma, *Universul muzicii românești*, București, Edit. Muzicală, 1995, p. 285; Constantin Răsvan,

Fascinația muzicii, Brașov, Edit. Ecran Magazin, 1998; Bogdan Alexandrescu, *Festivalul Internațional al Muzicii de Cameră. Ediție Jubiliară XXX*, Brașov, România, 1999, pp. 78-80; Liliana Iacobescu, *Personalități marcante ale muzicii brașovene – Dirijorul Dinu Niculescu*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008, p. 14 passim; Petre-Marcel Vârlan, *Filarmonica Brașov, 1878-2008*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 2008, pp. 104-106; Constantin Catrina, *Muzica și muzicienii Cetății, Râmnicu Vâlcea*, Edit. Fântâna lui Manole, 2010, pp. 208-209.

T

Țurcanu Nicolae (n. 19 iunie 1939, Bălți – Rep. Moldova), profesor, dirijor de cor și orchestră, critic muzical.

Este absolvent al Școlii Medii din Râmnicu Vâlcea (1952-1955), precum și al Conservatorului de Muzică *Ciprian Porumbescu* din București (1956-1961). I s-a acordat Gradul II didactic (1978) și Gradul I didactic (1982).

A îndeplinit funcțiile de: profesor de muzică la Șc. Medie Nr. 1 N. Grigorescu și Șc. Medie nr. 2 V. Roaită din Câmpina; secretar muzical-literar și dirijor la Teatrul Muzical din Brașov (1962-1969), lector la Institutul Pedagogic și apoi la Universitatea din Brașov, Catedra de Muzică (1969-1978) și decan la Facultatea de Muzică (1969-1977); profesor și director¹ al Școlii Populare de Artă (1978-1983); profesor la Liceul de Muzică (1983-1990); conf. univ. la Facultatea de Muzică pentru disciplina *Dirijat de cor* (1990-2003) și decan între anii 1990-1992; Șef al Catedrei de Pedagogie Muzicală (1997-2004).

A înființat și dirijat corul Facultății de Filozofie din București (1958-1961); corul Casei Pionierilor din Câmpina (1961-1962); Corul de cameră al Palatului Culturii din Brașov (1963-1974); Corul Facultății de Muzică (1970-1977); Corul *Diason* al studenților din Univ. Transilvania (1977-1998).

A dirijat peste 250 de spectacole de operă, operetă și balet, concerte-lecție și concerte de muzică de cameră în Brașov și în turnee artistice.

A obținut numeroase premii naționale pentru activitatea corală: 1964, 1967, 1969, 1974, 1979, 1981, 1983, 1984, 1985, 1987 și 1989. A colaborat la revistele și ziarele: *Astra* și *Brașovul literar și artistic*, *Drum Nou*, *Gazeta de Transilvania*, *Transilvania Expres*, *Karpatenrundschau* (Brașov); *Renașterea* (Râmnicu Vâlcea), *Byzantion* (Iași) și *Revista Sfânta Treime* (Freiburg-Germania).

A participat la sesiuni de referate și comunicări organizate la: București, Brașov, Cluj-Napoca, Târgoviște, Iași.

▣ **LUCRĂRI DIDACTICE** publicate la Editura Universității *Transilvania* din Brașov: *Corul și conducerea lui* (1977); *Culegere de coruri pentru anii: I* (1971), *II* (1972), *III* (1973); *Studii pentru citirea în chei. Sisteme de două portative* (1993), *de trei și patru portative* (1994); *Citire de partituri. Culegere de studii* (2000); *Educație muzicală, cunoștințe muzicale pentru institutori* (2002); *Capacități expresive ale corului de copii. Sondarea însușirilor corului de copii în creația contemporană românească*, București, Conservatorul de Muzică Ciprian Porumbescu, 1981.

STUDII, ARTICOLE ȘI ESEURI: *Amatorism, profesionalism, muzică bună*, în *Astra*, Brașov, nr. 6, iun. 1969; *Victor Bickerich*, în *Astra*, Brașov, nr. 7, iul. 1969; *Camerata*, în *Astra*, Brașov, nr. 8, aug. 1969, p. 16; *Schiță de profil la noua stagiune muzicală*, în *Astra*, Brașov, nr. 9, sept. 1969, p. 14; *Opera clasică și interpretul modern*, în *Astra*, Brașov, nr. 2, febr. 1970; *Arc de boltă – Bicentenar Beethoven*, în *Astra*, Brașov, nr. 3, mart. 1970, p. 13; *Prima ediție – un excepțional succes*, în *Astra*, Brașov, nr. 7, iul. 1970; *Succese remarcabile înregistrate de colectivul Operei din Russe*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8250, 18 iul. 1971, p. 3; *„Neamul Șoimăreștilor” în premieră brașoveană*, în *Astra*, Brașov, nr. 4, april. 1973, p. 15; *Tratarea ritmurilor la Dimitrie Cantemir*, în *Noutăți în Științe ale naturii și în pedagogie*, Universitatea din Brașov, *Lucrări științifice*, vol. XVII, 1975, pp. 157-166; *Viața muzicală, Din țară – Brașov*, în *Muzica*, București, nr. 2, 1977, pp. 35-36; *Masato Usuki la pupitrul Filarmonicii din Brașov*, în *Muzica*, București, nr. 3, 1977, p. 38; *Mesajul educativ al corului nu poate scuza absența ținutei artistice*, în *Astra*, Brașov, nr. 2, 1977; *Viața*

muzicală, Din țară – Brașov, în Muzica, București, nr. 5, 1977, p. 41-42; Concurs de muzică de cameră, în Muzica, București, nr. 7, 1977, p. 23-24; Viața muzicală, Din țară – Rm. Vâlcea, în Muzica, București, nr. 11, 1977, p. 33; Finala pe țară a formațiilor muzicale de cameră, în Drum Nou, Brașov, nr. 10072, 2 iun. 1977, p. 1-2; Festivalul muzicii de cameră: O primă seară revelatoare, în Drum Nou, Brașov, nr. 10090, 29 iun. 1977, p. 3; Diacronie muzicală, în Drum Nou, Brașov, nr. 10091, 30 iun. 1977, p. 4; Seară memorială Tiberiu Brediceanu, în Drum Nou, Brașov, nr. 10092, 1 iul. 1977, p. 3; Convergențe, în Drum Nou, Brașov, nr. 10093, 2 iul. 1977, p. 3; Rezonanțe, sugestii, în Drum Nou, Brașov, nr. 10097, 6 iul. 1977, p. 3; Schița muzicală „În Transilvania”, premiu pentru creație muzicală, în Drum Nou, Brașov, nr. 10119, 2 aug. 1977, p. 3; Filarmonica își formează publicul, în Drum Nou, Brașov, nr. 10120, 3 aug. 1977, p. 2; Noua stagiune a Filarmonicii „Gh. Dima”, în Drum Nou, Brașov, nr. 10159, 18 sept. 1977, p. 3; Laudă omului, în Drum Nou, Brașov, nr. 10161, 21 sept. 1977, p. 3; Filarmonica „Gh. Dima” din Brașov, în Astra, Brașov, nr. 4, 1977, p. 14; Sărbătoarea muzicii, în Drum Nou, Brașov, nr. 10171, 2 oct. 1977, p. 2; A doua ediție a Festivalului Național „Cântarea României”, în Astra, Brașov, nr. 1, mart. 1978, p. 16; Integrala Cantatelor profane și a Concertelor Brandenburgice de J. S. Bach, în Muzica, București, nr. 3, 1978, p. 43; Janus Przybylski – Mariana Stark, în Muzica, București, nr. 3, 1978, p. 44; Viața muzicală – Brașov, Ilarion Ionescu-Galați, în Muzica, București, nr. 5, 1978, p. 36-37; Centenarul Filarmonicii „Gh. Dima”. La cumpăna dintre veacuri, în Drum nou, Brașov, nr. 10348, 28 aprilie 1978, p. 2; Tinerii, în Drum Nou, Brașov, nr. 10363, 17 mai 1978, p. 3; Muguri, în Drum Nou, Brașov, nr. 10404, 4 iul. 1978, p. 3; Un mare artist patriot. 125 de ani de la moartea lui Ciprian Porumbescu, în Drum Nou, Brașov, nr. 10480, 1 oct. 1978, p. 2; Omagiu muzicii, în Drum nou, Brașov, nr. 10482, 4 oct. 1978, p. 3; Un artist desăvârșit, în Drum Nou, Brașov, nr. 10500, 25 oct. 1978, p. 2; Cronica discului: Paul Richter, în Astra, Brașov, nr. 2, iun. 1978, p. 17; Festivalul muzicii de cameră. Tradiție și eveniment în Astra, Brașov, nr. 3, aug. 1978 p. 18; Viața muzicală, Din țară – Brașov, în Muzica, București, nr. 11, 1978, pp. 31-32; Viața muzicală, Din țară – Brașov, în Muzica, București, nr. 12, 1978, p. 37; Discul – „Camerata Infantis”; Natalia Gliga, în Astra, Brașov, nr. 2, 1979, p. 16; Confruntări și consecvențe, în Astra,

Brașov, nr. 3, 1979; *Un generos act de cultură în Drum nou*, Brașov, nr. 10631, 28 martie 1979, p. 2; *Un mare pianist: Victor Eresco*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10637, 4 apr. 1979, p. 2; *În lumea muzicală a basmului*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10690, 6 iun. 1979, p. 3; *Prefață la Festivalul muzicii de cameră*, în *Drum nou*, Brașov, nr. 10706, 28 iul. 1979, p. 2; *Omagiu Zilei internaționale a muzicii*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10790, 3 oct. 1979, p. 2; *Despre ținuta actului artistic*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10800, 14 oct. 1979, p. 2; *Poezia muzicii*, în *Drum nou*, Brașov, nr. 10802, 17 oct. 1979, p. 3; *„Pasărea Phoenix” – prima audiție*, în *Drum nou*, Brașov, nr. 10808, 24 oct. 1979, p. 2; *Glasul baghetei*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10826, 14 nov. 1979, p. 3; *Rezonanțele Baladei*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10844, 5 dec. 1979, p. 2; *Spectacolele Operei de Stat din Berlin la Brașov*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10845, 6 dec. 1979, p. 2; *Avancronică la concert*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10871, 6 ian. 1980, p. 3; *Avancronică la concert*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10877, 13 ian. 1980, p. 3; *Avancronică la concert*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10889, 27 ian. 1980, p. 3; *„Plai de muncă și de cântec”(semnat Cornel Sireteanu, autor N. Țurcanu)*, în *Drum nou*, Brașov, nr. 10895, 3 febr. 1980, p. 3; *Avancronică la concert*, în *Drum nou*, Brașov, nr. 10901, 10 febr. 1980, p. 3; *Confluente artistice*, în *Astra*, Brașov, nr. 2, aug. 1980, p. 15; *Drumul festivalului*, în *Astra*, Brașov, nr. 4, 1980, p. 14; *Ieri a început a VII-a ediție a „Zilelor Școlii Populare de Artă”*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10985, 20 mai 1980, p. 3; *Avancronică la concertul simfonic*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 11002, 8 iunie 1980, p. 2; *Minunate pagini de artă autentică*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 11023, 3 iulie 1980, p. 2; *Viața muzicală, Din țară – Brașov*, în *Muzica*, București, nr. 10-11, 1980, pp. 55-56; *Viața muzicală, Din țară – Brașov*, în *Muzica*, București, nr. 3, 1981, pp. 39-41; *Studentii brașoveni pe scena Festivalului Artei și Creației Studentești*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 11878, 7 aprilie 1983, p. 2; *Atheneele artei*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 13104, 22 mart. 1987; *Aspirații și împliniri ale mișcării corale*, în *Cântarea României*, București, nr. 2, 1987, p. 31; *Premieră la Teatrul Muzical: „Boema” de G. Puccini*, în *Drum Nou*, nr. 13122, 12 apr. 1987, p. 4; *Trepte în desăvârșirea artistică*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 13179, 18 iun. 1987; *Anul 110 al Orchestrei simfonice brașovene*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 13252, 12 sept. 1987, p. 2; *Un studio al artei tânărului interpret*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 13275, 9 oct. 1987,

p. 2; *Confirmări valorice*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 13645, 20 mai 1988, p. 2; *La ce vârstă încep performanțele?*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 13477, 3 iun. 1988, p. 2; *O nouă versiune a operei „Bărbierul din Sevilla” de G. Rossini*, în *Drum Nou*, Brașov, 17 iul. 1988; *Un eveniment muzical*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 13629, 29 nov. 1988, p. 2; *Calea adevărului*, în *Sfânta Treime*, Offenburg-Germania, nr. 6/7 sept.-oct. 1993, p. 17; *Primiți cu colindul?*, în *Sfânta Treime*, Offenburg-Germania, nr. 8/9 nov.-dec. 1993, p. 21; *Festivalul coral „Gh. Dima” la a X-a ediție*, în *Muzica*, București, nr. 1, 1994; *Aschenputtel – ein Star im Spielplan des Kronstädter Musiktheaters*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, 23 febr. 1995, nr. 8 (2283); *Pronia divină și omul zilelor noastre*, în *Sfânta Treime*, Offenburg-Germania, nr. 2, 1995-96, p. 53-54; *Gheorghe Ucenescu, dascăl de muzică de tradiție bizantină*, în *Byzantion*, Iași, Academia de Arte G. Enescu, 1996, vol. II, pp. 54-62; *Asupra cântării bisericești, pe baza izvoarelor scripturice, patristice și canonice*, în *Acta Musicae Byzantinae*, Iași, CSBJ, vol. II, 2000, nr. 1, pp. 52-57; *Despre cântările bisericești notate de Dimitrie Cunțan și utilizarea lor în Brașov și împrejurimi*, în *Revista Teologică*, Sibiu, nr. 1, 2002; *Aspecte din practica muzicală vâlceană la jumătatea secolului XX*, în *Studii Vâlcene*, Râmnicu Vâlcea, nr. 4, Forumul Cultural al Râmnicului – Primăria Municipiului Râmnicu-Vâlcea, 2008, pp. 511-530 ș.a.

✂ **CONSEMNARE:** „Dirijorul corului [de la Palatul Culturii din Brașov], un tânăr cu perspective în arta baghetei, a reușit să ne prezinte o formație omogenă, cu voci bine lucrate, care a interpretat cu mare sensibilitate și acuratețe lucrări de Cl. Jannequin, Orlando di Lasso, Josquin des Prés, A. Banchieri și H. Purcell, dovedind o profundă cunoaștere a muzicii preclasice și a stilului de interpretare” (Ion Chiriac, 1964).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** I. Chiriac, *Un eveniment muzical demn de remarcat*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 5981, 22 mart. 1964; Ermil Rădulescu, *Artiști brașoveni pe scena Sălii Palatului din Capitală*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 6506, 1 dec. 1965; J.V. Pandeleescu, „*Vagabonzii*”, prezentată de Teatrul Muzical „Gh. Dima” din Brașov, în *Contemporanul*, București, nr. 96, 1965, 12 nov.; Mircea Gherman, *Ieșirea din anonimat*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 7487, 29 ian. 1969, p. 3; Ermil Rădulescu, *Bicentenarul Beethoven la Institutul Pedagogic din Brașov*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 7837, 18 mart. 1970; Ada Brumaru, *Ciclu de*

concerte studențești, în *Scânteia Tineretului*, București, nr. 6745, 27 ian. 1971; Cella Munteanu, *Caratele perseverenței*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8177, 26 apr. 1971; Ermil Rădulescu, *Studenții brașoveni în concurs*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8180, 28 apr. 1971; Mircea Gherman, *Anotimpul frumuseții*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8194, 14 mai 1971; Florin Mircea, *Tonuri înalte pentru învățământul de muzică*, în *Viața Studențească*, București, nr. 7, 1972; *Universitatea Brașov. Monografie*, 1974, pp. 39, 99, 108; Romulus Pleșa, *În pregătire* *Cursurile periodice ale Școlii Populare de Artă*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 10391, 18 iun. 1978; Nicolae Gâscă, *Arta dirijorală*, București, EDP, 1982, p. 262; Dan Broșteanu, *Concertul corului Dison*, în *Orizont*, Râmnicu Vâlcea, nr. 2183, 26 mai 1983; Constantin Răsvan, *Muzică și tinerețe*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 12232, 27 mai 1984; Magdalena Ioan, *Festivalul D.G. Kiriatic. Cronica Festivalului*, în *Argeș, Pitești*, nr. 4, 1984, p. 2; Constantin Răsvan, *Corul Dison*, în *Cântarea României*, București, nr. 10, 1984, pp. 40-41; Rodica Alecu, *Patriotism prin cântec*, în *Argus, Pitești*, nr. 4, 1984; Viorel Crețu, *Bucuria cântecului*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 12406, 18 dec. 1984; D.D. Botez, *Tratat de cânt și dirijat coral*, București, CCES, 1985, p. 436; Constantin Catrina, *Contribuții documentare privind învățământul muzical din Brașov*, Brașov, Universitatea Transilvania, 1996; „Casa Muzicii” la Brașov – *evaluări preliminare*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 6, 2007, pp. 214-222; Mariana Popescu, *Sinteze privind arta și tehnica dirijorală corală în muzica românească*, Constanța, Edit. Europolis, 2008, pp. 179-180.

U

Ucenescu George (Gheorghe) (n. 20 aprilie 1828, Poarta Cisnădiei, Sibiu – d. 21 ianuarie 1896, Brașov). Protopsalt, profesor și compozitor de muzică psaltică, pictor și folclorist, copist / caligraf și editor.

Își începe școala la Sibiu, în anul 1895, după care, prin bunăvoința protopsaltului Ioan Popazu (1808-1889), este adus la Școala Capitală din Șcheii Brașovului, unde studiază între anii 1840-1844. Între anii 1844-1850, este învățător și cântăreț la Școala Primară și Biserica Sf. Treime din Șcheii Brașovului. În acest timp, studiază muzica psaltică cu Protosinghelul Varlaam Bărăncescu de la Biserica Sfântul Nicolae, după care, în perioada ianuarie 1851 – 30 martie 1853, se află la București, unde studiază cu profesorul de Seminar Anton Pann. După obținerea „Testimoniului de laudă din muzică și arta tipografică”, revine la Brașov, unde își reia activitatea, ca protopsalt, la Biserica Sf. Nicolae din Șchei. Timp de 43 de ani, slujește strana acestei biserici și organizează cursuri de pregătire școlară în domeniul muzicii psaltice.

Îi are ca elevi pe: Bucur Cârstea, Ioan Eremie, Nicolae Pop (Popp), Florea Roncea, George Moldovan, Zaharia Pop, George Ioanescu, Alecsandru Odor, Niculai Odor, Dumitru Oprescu, Dumitru Badea, Dimitrie Irimie, Irimie Irimie, Ioan Petrașicu și Iacob Adam din Făgăraș, Gheorghe (George) Eremia și George Birea (nepoții lui G. Ucenescu) ș.a.

♫ **MUZICA DE TEATRU:** *Nuntă Țărănească* (1853), comedie națională într-un act, cu adaose de cântare [de George Ucenescu]; versurile de Vasile Alecsandri (premieră la Brașov, în 6 dec. 1853).

✠ **LUCRĂRI CU CHARACTER MORAL-RELIGIOS TIPĂRITE:** *Cântece de stea și colinde* (versuri), de Georgie Ucenescu, psaltu, broșura întâiu. Brașov, la Römer și Kramner, Brașov, 1856; *Cânturi la Nașterea D.[omnului] nostru I.[isus] H.[ristos] și alte stihuri pentru trebuința pruncilor*, broșura a doua, de Georgie Ucenescu, Tip. La Römer și Kramner, Brașov, 1857; *Cânturi morale la sărbătorile împărătești*, de psaltul G. Ucenescu spre trebuința pruncilor cântători, broșura a treia, Brașov, Tip. Römer și Kramner, 1859; *Magazinu de Cânturi Naționale vechi și noi*, culese și înmulțite prin G. Ucenescu, psaltu, broșura întâiu. Brașov, Tip. Römer și Kramner, Brașov, 1863; *Versurile Nașterii Domnului I(isus) H(ristos)*, de protopsaltul George Ucenescu. Ediția a doua, Brașov. Provăzătura autorului, 1869; *Introducerea elevilor în cunoașterea renduelilor bisericești*, de George Ucenescu, profesor de cântări bisericesci în școlili normali rom.grec.răsăritene din Brașov, ed. și broșura I,

Tip. și proveditori Römer și Kramner, 1870; *Canonul Sfintei Cuminecături care este trebuinciosu la tot creștinul pentru mântuirea sufletului său*. Dedicat tuturor școlarilor de George Ucenescu, protopsaltul, Tip. Römer și Kramner (opt broșuri), 1874; *Sonorul sau frumos răsunătoarele Plânso cânturi ale înmormântării Domnului și Mântuitorului nostru Isus Cristos*, de George Ucenescu, psaltu Bisericii ortodoxe a Sf. Nicolae și profesor de muzică eclesiastică. A cincea tipărire. Brașov, Tip. Alexi, anul Domnului 1886; A 9-a tipăritură în 1899.

LUCRĂRI PSALTICE ÎN MANUSCRIS: *Heruicarul grecesc-romanesc de mine G. Ucenescu*, București, 1851. Conține cântări în notație psaltică și text în limbile greacă și română (Bibl. Schit. Prodromu de pe Muntele Athos); *Carte de cânturi cu note de psaltichie*, scrise de G. Ucenescu, student al Domnului Anton Pann, la 1852, 567 Cânturi (BAR, Ms.rom. 3497); *Compuneri muzicali grecești și românești ale cântărețului român gr(ec) or(todox) George Ucenescu*, București, 1852 (Bibl. Chilieii românești Sf. Ipatie-Vatoped de pe Muntele Athos); *Tractatu teoretico-practicu de musica eclesiastica greco-orientală...*, compus de mine G. Ucenescu, Maiu, 1881 (BAR, Ms.rom. 4819).

ALTE MANUSCRISE MUZICALE CĂLĂTOARE: semnate de posesorul lor, protopsaltul George Ucenescu, au fost identificate la Mănăstirea Sinaia de către ieromonahul Mihail Harbuzaru, precum: 1850 *Chinonicar* (ms.rom.-gr. 43); 1851 *Antologhiun* (Ms.rom.-gr. 44); 1851 *Chinonicar* (Ms.gr.-rom. 42; 1853 *Cântările Sfintei Liturghii* (Ms.rom.-gr. 41).

Între anii 1853-1880, compune peste 54 de monodii psaltice, pe care le copiază pe paginile albe (foszaț) ale cărților bisericești inventariate în biserica Muzeului din Șcheii Brașovului după cum urmează: *Mineiul luna lui August*, Sibiu, 1854; *Mineiul luna lui Decembrie*, Râmnic, 1779; *Mineiul luna lui Ianuarie*, Râmnic, 1779; *Mineiul luna lui Februarie*, Râmnic, 1779; *Mineiul luna lui Iunie*, Râmnic, 1780; *Mineiul luna lui Iulie*, Râmnic, 1780; *Mineiul luna lui August*, Râmnic, 1770; *Mineiul luna lui Noiembrie*, Buda, 1804; *Octoih*, Râmnic, 1811; *Mineiul luna lui Februarie*, Sibiu, 1853; *Mineiul luna lui Aprilie*, Sibiu, 1850; *Mineiul luna lui Iunie*, Sibiu, 1854; *Mineiul luna lui August*, Sibiu, 1854; *Mineiul luna lui Decembrie*, Sibiu, 1856; *Triodion*, Sibiu, 1860; *Triod*, Sibiu, 1860; *Penticostar*, Sibiu, 1856.

✍ **CONSEMNARE:** „George Ucenescu, mai mult decât A. Pann, este un om al bisericii, crescut de biserică, învățător și profesor la școlile întreținute de biserică, și în sfârșit, dascăl, adică psalt de biserică. Acest fapt își pune amprenta pe multe din creațiile sale, așa cum se vede mai ales în cânturile sale morale, inspirate fie din literatura creștină ortodoxă, fie chiar, direct, din colinde” (Vasile D. Nicolescu, 1979).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** *Magazinu de Cânturi Naționale*, în *Transilvania*, Brașov, nr. 4, 1873, p. 47; Andrei Bârseanu, *Istoria Școalelor Centrale Române Gr.Or. din Brașov*, Brașov, 1902, p. 598; Constantin Lacea, *Gheorghe Ucenescu – Contribuții*, în *Transilvania*, Sibiu, nr. 10, 1941, p. 681; Gh. Alexe, *Un prețios manuscris psaltic: Tractatu-Teoretico-Practicu de Musica Ecclesiastica Gr. Orientală*, în *Mitropolia Olteniei*, nr. 10-12, 1956, pp. 688-695; Iuliu Ișa, *Gheorghe Ucenescu, un vrednic cântăreț bisericesc*, în *Mitropolia Ardealului*, Sibiu, nr. 9-10, 1964, pp. 675-677; Anton Pann [scrisori către Gh. Ucenescu], în *Documente și manuscrise literare*, vol. I. Alese, publicate, adnotate și comentate de Paul Cornea și Elena Piru. Cuvânt înainte de Alexandru Dima, București, Edit. Academiei Române, 1967, pp. 283-291; Gemma Zinveliu-Donea, *Ani de ucenicie reflectați în corespondența lui Anton Pann și George Ucenescu*, în *Studii de Muzicologie*, vol. VI, București, Edit. Muzicală, 1970, pp. 209-218; Emil I. Bologa, *Ex-libris, G. Ucenescu, psalt*, în *Astra*, Brașov, nr. 1, 1971, p. 14; Constantin Catrina, Mihai Manolache, *Muzică psaltică românească în biblioteca Muzeului din Șcheii Brașovului*, în *SCIA (s.TMC)*, nr. 1, 1972, pp. 32-44; Ilie Moruș (coord.), *Cărturari brașoveni (Sec. XV-XX). Ghid biobibliografic*, Brașov, CJCES-Bibl. Municipală, 1972, p. 219; Constantin Catrina, Mihai Manolache, *Școală și dascăli de psaltichie în Șcheii Brașovului*, în *Studii de Muzicologie*, vol. X, București, Edit. Muzicală, 1974, pp. 153-158; *Dicționarul Literaturii Române de la origini până la 1900*, București, Editura Academiei Române, 1979, p. 870; Vasile D. Nicolescu, *Manuscrisul Ucenescu. Cânturi*, București, Edit. Muzicală, 1979; Vasile Oltean, *Acte, documente și scrisori din Șcheii Brașovului*, București, Edit. Minerva, 1980, pp. 221-259; Ioan Gh. Popescu, *Cântărețul bisericesc Gheorghe Ucenescu*, în *Îndrumătorul Bisericesc*, Sibiu, 1982, pp. 289-292; Constantin Catrina, *Un compozitor de muzică bizantină*, în C. Catrina, *Studii și documente de muzică românească*, București, Edit. Muzicală, 1986, pp. 134-140; Vasile Oltean, *Cine a compus melodia „Deșteaptă-te române”?*, în *Astra*, Brașov, nr. 2, 1987, p. 13; Gabriel Ștrempel, *Catalogul manuscriselor românești*, vol. IV, București, Edit. Științ. și Encicl., 1992, pp. 128-129; Constantin Catrina,

Școală de muzică în Șcheii Brașovului: George Ucenescu, în C. Catrina, *Studii și documente de muzică românească*, București, Edit. Muzicală, 1994, pp. 126-148; Constantin Catrina, *Un creator și profesor de muzică psaltică de la jumătatea sec. XIX: George Ucenescu*, în *Telegraful Român*, Sibiu, nr. 25-28, 1996, pp. 4-5; Vasile Oltean, *Suflete uitate: Centenar George Ucenescu, 1830-1896*, în *Primăria Brașovului*, nr. 55, 1996, p. 7; Vasile Stanciu, *Muzica bisericească ortodoxă din Transilvania*, Cluj-Napoca, Edit. Presa Universitară, 1996, pp. 61-65; Nicolae Țurcanu, *Gheorghe Ucenescu, dascăl de muzică bizantină de tradiție bizantină*, în *Byzantion*, Iași, Academia de Arte George Enescu, 1996, pp. 54-62; Constantin Catrina, *Muzica de tradiție bizantină în Șcheii Brașovului*, Brașov, Edit. Arania, 2001; Sebastian Barbu-Bucur, *George Ucenescu și manuscrisele sale muzicale autografe din Muntele Athos*, în *Muzica*, București, nr. 4, 2002, pp. 136-194; Gheorghe C. Ionescu, *Muzica bizantină în România. Dicționar cronologic*, București, Edit. Sagittarius, 2003, pp. 178-180; Gheorghe Pășescu, *Cu Pana, Sabia și Sfânta Cruce. Portrete în memoriam*, Brașov, Edit. Pastel, 2005; Constantin Catrina, *Protopsaltul George Ucenescu (1828-1896)*, în *Glasul Bisericii*, București, nr. 1-4, 2006, pp. 380-384; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon bibliografic*, București, Edit. Muzicală, 2006, pp. 135-137; Iordan Datcu, *Dicționarul Etnologilor Români*, București, Edit. Saeculum I.O., 2006, pp. 892-893; Vasile Vasile, *Tezaur muzical românesc din Muntele Athos*, vol. 1, București, Edit. Muzicală, 2007, pp. XXV, 284; Vasile Vasile, *Tezaur românesc din Muntele Athos*, vol. 2, București, 2008, pp. 101-102; Vasile Oltean, *Imnul Național Deșteaptă-te, Române!*, Brașov, Edit. Braster, 2008; Constantin Catrina, *Preliminarii la o problemă de muzicologie: învățământul muzical particular în Brașovul secolului al XIX-lea și până în prima jumătate a secolului XX*, în *Țara Bârsei*, Brașov, nr. 8, 2009, pp. 246-255; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, București, Edit. Basilica, 2010, pp. 190-192; Mihail Harbuzaru, *Douăzeci de manuscrise muzicale psaltice nesemnate din Biblioteca Mănăstirii Sinaia*, în *Byzantion Romanicon*, vol. 8-9, Iași, Edit. Artes, 2012, pp. 397-415; Vasile Vasile, *Un valoros și inedit fond de manuscrise muzicale la Mănăstirea Sinaia*, în *Muzica*, București, nr. 2, 2012, pp. 128-157; Mihail Harbuzaru, *Manuscrise psaltice de la Mănăstirea Sinaia*, București, Edit. Cuvântul Vieții, 2012, pp. 148-160.

V

Vârlan Petre-Marcel (n. 10 Iunie 1959, Tg. Jiu, Gorj), muzicolog, compozitor, dirijor, profesor.

Studiile muzicale le-a început la Liceul de Artă din Brașov (1966-1978), instrumentul violă, apoi, în cadrul Conservatorului *George Enescu* (actuala Universitate de Arte *G. Enescu*) din Iași (1979-1983), specializarea Muzicologie – Muzică vocală și instrumentală (pian). Doctor în Muzică al Universității Naționale de Muzică din București (2004, coord. prof. univ. dr. Dan Voiculescu). Formarea didactică: definitivare (1986), gradul didactic II (1991), gradul didactic I (1995) la Conservatorul *C. Porumbescu* din București (*alias* Academia de Muzică, actuala Universitate Națională de Muzică). Alte specializări: Curs postuniversitar de perfecționare în specializarea *Managementul Calității* – Universitatea *Transilvania* din Brașov, Facultatea de Inginerie Electrică și Știința Calculatoarelor (2003); Curs postuniversitar de perfecționare în specializarea *Auditul Calității* – Universitatea *Transilvania* din Brașov, Facultatea de Inginerie Electrică și Știința Calculatoarelor (2004); Curs postuniversitar de specializare în *Managementul Instituțiilor Publice* – Universitatea *Transilvania* din Brașov, Facultatea de Științe Economice (2007-2008). Membru, ca și compozitor – secția *Muzică Corală* – al UCMR (2004) și coordonator al Filialei Brașov a UCMR (din 2010). Membru al Societății Internaționale de Muzică Contemporană – Secția Națională Română (SNR-SIMC) și RoSME, societate afiliată *International Society for Music Education* (ISME) – Cluj.

Violist-colaborator la Filarmonica din Brașov (1975-1979 și 1983-1984), profesor în învățământul de cultură generală (1983-1984) și de specialitate (1985-1993), din 1992 este titular la disciplina *Teoria muzicii, solfegiu, dictat muzical* la Facultatea de Muzică din cadrul Universității *Transilvania* din Brașov. Pe tărâm didactic, a colaborat ca profesor-asociat și cu Universitatea *Spiru Haret*, *Colegiul Universitar de Institutori*, filiala Rm. Vâlcea (2000-2002) și cu Universitatea din Pitești, Catedra *Pedagogie*

muzicală (2000-2008). Consultant artistic la Filarmonica Braşov (1993-1995 şi 2007-2008); director executiv al Cursurilor Internaţionale de Măiestrie Artistică (Facultatea de Muzică Braşov, 1995); Director al Casei de Cultură a Studenţilor din Braşov (1994-1995), secretar ştiinţific (1993-1995), prodecan (1998-2000) şi cancelar (2000-2004) al Facultăţii de Muzică Braşov. A susţinut conferinţe, prezentări muzicologice şi comunicări ştiinţifice în sesiuni ştiinţifice naţionale şi internaţionale. A iniţiat şi a coordonat revista *Braşovul Muzical* (publicată în 1998-2002 pe site-ul Univ. Transilvania), două proiecte de colaborare universitară româno-americană şi un atelier experimental *Panta Rhei X – Reflexii picturale ale muzicii lui G. Enescu*, împreună cu pictorul Hari Shaya (Israel). A redactat programe de sală la Filarmonica din Braşov, prefaţă de carte şi de CD, recenzii. Colaborări la mai multe reviste, anuare şi ziare: *Opinia studentăască* (Iaşi, 1980-1981); *Gazeta de Transilvania* (Braşov, 1990-1999); *Glasul* (Braşov, 1990); *Transilvania Expres* (1997-2003); *Alternativa* (Braşov, 1993); *Cotidianul* (Bucureşti, 1994); *Forum* (Bucureşti, 1992); *Astra* (Braşov, 1996-2008); *Gazeta de Transilvania*, suplimentul *Foaie pentru minte, inimă şi literatură* (2006-2008); *Cultura* (Bucureşti, 2008); emisiuni TV (Braşov, Canal P+, 1994); ciclu de 93 emisiuni Radio la *Radio Antena Braşovului*, filială a SRR Bucureşti (Pastila muzicală, 2004-2008).

PREMII: în activitatea muzicologică – Premiul I (1983) şi III la Conferinţele Naţionale ale Cercurilor Ştiinţifice Studenţeşti; Premii I (1982) şi II (1981) la Sesiunile de Comunicări Ştiinţifice ale Studenţilor Conservatorului G. Enescu; Premii pentru compoziţie: Premiul I la Concursul Naţional Norbert Petri (1999); Premiul I pentru compoziţie la secţiunea *Creaţie pentru tineret* a Concursului Naţional *Gaudeamus* (2004); Premiul I pe ţară pentru muzica de scenă a feeriei muzicale pentru copii *Poveste de iarnă* (1989). Ca îndrumător de formaţii şi dirijor al acestora, a obţinut Premii I, naţionale, cu formaţiile: Corul CPSP Tg. Jiu (1985); Corul Şcolii gen. Nr. 4 cu program suplimentar de artă Tg. Jiu (1987); Premiul II: corul de cameră *Armonia* (Festivalul Artei şi Creaţiei Studenţeşti, faza naţională, Timişoara, 1983); formaţia vocal-instrumentală *Polifonic* (1987); Formaţia de estradă a CPSP Tg. Jiu (1987). Ca instrumentist (violă) în

Cvartetul Profesorilor (Tg. Jiu), a obținut premii naționale: Premiul II (1987) și Premiul III (1985). Ca profesor, cu elevii îndrumați, a obținut: Premiul I cu eleva Diaconescu Ramona (vioară, 1989) de la Școala de Muzică Tg. Jiu; Premiul III cu elevul Bogdan Scurtu la Concursul Național de Compoziție al elevilor Liceelor de Artă (1995); Mențiuni cu elevul Țuțu Ciprian, la Olimpiadele Naționale ale Liceelor de Artă, la secțiunea teoretică (1997, 1998); Premii I, II și III cu studenții îndrumați în Sesiunile de Comunicări Științifice ale Universității Transilvania din Brașov (1998-2012).

📖 **LUCRĂRI DE MUZICOLOGIE** (volume): *Muzică și context*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania din Brașov, 2007; *Filarmonica Brașov. 1878-2008. 130 de stagioni simfonice*, Editura Universității "Transilvania" din Brașov, 2008; *Tudor Ciortea – creația muzicologică*, Edit. Univ. Transilvania din Brașov, 2008; *Pe strunele vieții – Tudor Ciortea*, Edit. Univ. Transilvania din Brașov, 2008; *Gândirea muzicală a secolului XX în creația lui Liviu Glodeanu*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania din Brașov, 2009; *Trasee ale muzicii camerale în creația lui Tudor Ciortea*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania din Brașov, 2009; *Primii pași în educația muzicală*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania din Brașov, 2009; *Tehnica solfegistică*, Brașov, Editura Canti, 1997;

🎵 **LUCRĂRI DE CREAȚIE MUZICALĂ** (volume): *Copilul și floarea*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania din Brașov, 2006; *Galaxia muziconauților. Coruri*, București : Edit. Muzicală, 2014.

📖 **STUDII DE MUZICOLOGIE** (selectiv): *Tudor Ciortea – musicological premises and directions*, în *Bulletin of the Transilvania University of Brașov*, vol. 10 (45) – New Series, B4, Brașov, Transilvania University Press, 2004, pp. 481-484; *Constructive-stylistic directions in Tudor Ciortea's Concerto for string orchestra*, în *Bulletin of the Transilvania University of Brașov*, vol. 12 (47), seria B6, 2005, pp. 791-796; *Tudor Ciortea – Aspects of Musical Criticism* în *Bulletin of the Transilvania University of Brașov*, vol. 13 (48), seria B6, 2006, pp. 683-388; *Capitalization on Enescian Conceptual Aspects in Tudor Ciortea's Composition*, în *Bulletin of the Transilvania University of Brașov*, vol. 14 (49), seria B6, 2006, pp. 935-938; *Oligophonic and Pentaphonic Modes in Tudor Ciortea's Piano Compositions*, în *Bulletin of the Transilvania University of Brașov*, vol. 15 (50) - 2008, Seria IV, pp. 595-598; *Secvențe din învățământul*

muzical braşovean în secolele XIV-XIX, în Sesiuni ştiinţifice 2008, Braşov, Edit. Univ. Transilvania din Braşov, 2008, pp. 57-62; The hexa- and heptachord modal system in T. Ciorte's piano compositions, în Bulletin of the Transilvania University of Braşov, vol. 2 (51) – 2009, Seria VIII: Art. Sport, pp. 73-78; Expresivitate poetică şi context tonal-modal în liedurile pe versuri eminesciene de Ana Severa Benţia, în Revart, Timişoara, nr. 1-2, 2009, pp. 129-133; Aspecte armonice axiale în liedurile lui Tudor Ciorte, în Tradiţii şi orientări în viaţa românească, manifestate în spaţiul multicultural bănăţean, Timişoara, 2009, p. 103-107; Tudor Ciorte's String Quartet between Tradition and Innovation, in R.M. Niculescu, D. Usaci, M. Norel, D. Lupu (coord.), International Conference PHOENIX-PHE 2010 Proceedings, Braşov, Romania, Publisher Transilvania University of Braşov, 2010, pp. 307-312; Aspects of the Choral Works of the Composer Tudor Ciorte, in R.M. Niculescu, D. Usaci, M. Norel, D. Lupu (coord.), International Conference PHOENIX-PHE 2010 Proceedings, Braşov, Romania, Publisher Transilvania University of Braşov, 2010, p. 313-318; Dimensiuni modale în suita Impresii din copilărie op. 28 pentru vioară şi pian de George Enescu, în George Enescu. Eseuri. Lucrări prezentate la Simpozionul Internaţional George Enescu – Braşov, 2009, Braşov, Editura Universităţii Transilvania din Braşov, 2009, pp. 56-63; The Creation of the Modal Through Symmetry in Liviu Glodeanu's Musical Composition, în: ICFCC 2011, Proceedings of the 2011 3rd International Conference on Future Computer and Communication, IACSIT Romania Conferences, Iaşi, June 3-5, 2011. New York, ASME Press, pp. 465-469; Intonational language features in T. Ciorte's Sinfonietta Sylvana, în International Conference The Science of Music – Excellence in Performance, ICSMEP 2011, Braşov, 28-30 oct. 2011; Folkloric and Modern Intonational Language in Tudor Ciorte's Octet, în Proceedings of the 13th International Conference on Acoustics & Music: Theory & Applications (AMTA '12), G. Enescu University, Iaşi, Romania, June 13-15, 2012, Mathematics and Computers in Science and Engineering Series/2, WSEAS Press, pp. 194-197; G. Dima's Art Songs of the last Decades of the XIXth Century, în: Proceedings of the ARA 36th International Congress of American Romanian Academy of Arts and Science, Learning Without Frontiers, LUM School of Management, Gioia del Colle, Bari, Italy, May 30th-June 2nd 2012,

Presses Internationales Polytechnique Montreal, Quebec, Canada, 2012, pp. 201-206; *Modal configurations in „Concert for Clarinet”, by Tudor Ciortea*, în: *Bulletin of the Transilvania University of Brașov*, vol. 5 (54) No. 1 – 2012, pp. 87-90; *The Emotional Quotient – A Factor Of Musical Knowledge*, în: *Bulletin of the Transilvania University of Brașov*, vol. 5 (54) No. 1 – 2012, pp. 43-46; *Docimologic Issues in Evaluating the Theoretical Works in Music Education*, în: *Bulletin of the Transilvania University of Brașov*, vol. 6 (55) No. 2 – 2013, pp. 99-104.

♫ **MUZICĂ DE SCENĂ:** *Poveste de iarnă* (1987), feerie/musical pentru copii, libret Maria Cojocaru, pentru soliști, cor de copii, flaut, keyboard și cvartet de coarde.

MUZICĂ DE CAMERĂ: *Suita de iarnă* (1979) pian; *Friendship Trio* (1995), flaut, oboi și clarinet; *Piesă concertantă pe teme jazzistice* (1996), trompetă, pian, orchestră de coarde și percuție.

MUZICĂ CORALĂ: *Țară-Sărbătoare* (1982), cor mixt, versuri de M. Zamfir; *Septembrie* (1984), cor pentru 3 voci egale; *Cu-cu, cu-cu* (1985), cor pentru 3 voci egale, versuri de Teofil Dumbrăveanu; *României, la mulți ani!* (1986), cor mixt, versuri M. Bărbulescu; *Unii, dunii, trimii, panii* (1986), cor de copii, versuri N. Neagu; *Scrisoare către Moș Crăciun* (1986), solist, recitator, cor pentru 2 voci/unison, versuri de Victor Stan, în: *O, ce veste minunată...*, Brașov, Edit. Phoenix, 1999; *Frumoasă e copilăria* (1986), cor de copii pentru voci egale, versuri proprii; *Ciocârlia* (1987), cor mixt la patru voci; versiune la 3 voci egale (1998); *Vino, iarnă!* (1987), solist și cor de copii, pian, versuri Victoria Ana Tăușan; *Cântați, mărgăritare!* (1988), solist, cor pentru voci egale și pian, versuri de Elena Dragoș; *Colind de iubire – România* (1989), cor mixt și cor de copii, versuri de R. Felix și Viorel G. Cozma; *Cununi în soare* (1989), cor de copii și pian/orchestra, versuri de Maria Cojocaru; *Ia sculați, voi, ce dormiți!* (1999), cor pentru 3 voci egale, în: *O, ce veste minunată...*, op.cit.; *În noaptea sfântă de Crăciun!* (1999), cor pentru 2, 3 sau 4 voci, în: *O, ce veste minunată...*, op.cit.; *Colindătorii* (1999), cor mixt în 2 versiuni, versuri de G. Coșbuc; *Dumnezeu vede toate* (1999), cor pentru 3 voci egale, versuri autor necunoscut; *Inimă a lui Dumnezeu* (2000), cor mixt, versuri adaptate de autor după Vasile Voiculescu; *Gând pentru Moș Crăciun*

(2003), cor mixt; *Moș Crăciun revine* (2004), cor pentru voci egale feminine, versuri proprii; *Marșul Rezervei Oștirii Române* (2005), cor bărbătesc, versuri de Nicolae Dărăbanț, în: *Revista Cenuclului Literar-Artistic "George Topârceanu"*, Sibiu, nr. 13, 2005; *Șase coruri a cappella* (2006), pentru voci egale, după un ciclu de lieduri de George Dima (cuprinde: *Copilul și floarea; Albina; Cântecul iezilor; Cântecul melcilor; Plugul, Îngerelul; La lune blanche-Luna cea dalbă* (2006), cor mixt, bilingv (franceză și română), versuri Paul Verlaine, trad. Dinu Albulescu; *Chanson d'automne* (2009), cor mixt, versuri Paul Verlaine; *Colind pentru Oastea lui Avram Iancu* (2009), cor mixt, versuri Nicolae Dărăbanț.

MUZICĂ UȘOARĂ: *Poveste cu Împărat și Cal* (1983), voce și acomp. instr., versuri N. Neagu; *Ursul* (1984), voce și acomp. instr., versuri autor necunoscut; *Magellan* (1985), voce și acomp. instr., versuri proprii; *Copiii păcii înfloresc Pământul* (1985), voce și acomp. instr., versuri proprii; *Cântec de dor* (1986), voce și acomp. instr., versuri de Ion Pillat; *De câte ori* (1987), piesă pentru grup vocal, versuri proprii; *De ziua ta* (1988), piesă pentru grup vocal; *O lume de întrebări* (1988), voce și acomp. instr., versuri proprii; *Greu mai trece ora* (2000), voce și formație instrumentală, versuri proprii; *Ce se întâmplă?* (2000), voce și acomp. instr., versuri proprii; *Omagiu dascălului meu* (2000), voce și formație instrumentală, versuri proprii; *Scott Joplin's Time* (2000), piesă instrumentală; *Drag Abecedar* (1993), voce și acomp. instr., versuri autor necunoscut; *Rămâi cu bine, clasa-ntâi!* (1993), cor de copii și pian, versuri autor necunoscut; *Mica despărțire* (1994), voce și acomp. instr., pe o temă muzicală de Vinicius Grefiens, versuri proprii; *Învățătoarei* (1996), voce și acomp. instr., versuri proprii; *Dacă tu...* (2004), voce și acomp. instr., versuri proprii.

MUZICĂ VOCALĂ: *Flori albe* (1987), voce și pian, versuri de Liviu Coman, în: *Liedul compozitorilor brașoveni de ieri și de azi*, vol. 1, Brașov, Edit. Universității Transilvania, 1997; *De când te aștept* (1988), voce și pian, versuri proprii, în: *Liedul compozitorilor brașoveni..., op. cit.*; *Zori* (1997), voce și pian, versuri de Ion Pillat, în *Liedul compozitorilor brașoveni..., op. cit.*; *Bătrânul Sol* (1997), voce și pian, versuri de Mihai Cruceanu, în *Liedul compozitorilor brașoveni..., op. cit.*; *Romanță târzie* (2006), voce și pian, versuri

N. Lazăr și P.M.Vârlan, în N. Lazăr, *Cerșetorii de sentimente. Versuri și proză*, Sibiu, Editura Arhip Art, 2006, pp. 66-70; *Dacă mă vezi* (2004), voce și pian.

LUCRĂRI DIDACTICE: *100 Solfeгии și exerciții ritmice*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 1994; *Tehnica solfegistică. I. Intonația, fundamente teoretice*, Brașov, Edit. Canti, 1997; *Curs de solfegii în chei. Cheia Do de sopran*, Brașov, Edit. Univ. Transilvania, 1998.

Ediții îngrijite: CD-uri: *Hai în horă. Concert coral dirijat de studenții absolvenți* (2006), Brașov, Facultatea de Muzică, 2006, (Disc Pro.); *Laudate. Concert coral, vol. 2* (2007), Brașov, Facultatea de Muzică, Pedagogie muzicală, 2007 (Disc Pro.); *Atelier brașovean de creație muzicală. Portret de compozitor: Roxana Pepelea. Simpozion muzicologic și medalion muzical*. Brașov, Editura Universității Transilvania din Brașov, 2007 (format electronic); *Muzică, tradiții și obiceiuri de iarnă în folclorul românesc. Reverberații în muzica cultă*, Brașov, Editura Universității Transilvania din Brașov, 2007 (format electronic); *Sesiuni de comunicări științifice 2008*, Brașov, Editura Universității Transilvania din Brașov, 2008.

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. IX (Ș-Z), București, Edit. Muzicală, 2006, pp. 193-194; Ralph Hübner (ed.), *Enciclopedia Personalităților din România*, Ediția IV, Schweiz, Who is Who, Verlag für Personenzyclopädien AG, 2009, p. 1465; Paula Bălan, consemnare în: *Muzica*, București, Edit. Muzicală, 1/1981, p. 38; Constantin Răsvan, *A VII-a ediție a Cursurilor Internaționale de Măiestrie Artistică*, în *Gazeta de Transilvania*, 7/1998; Constantin Catrina, *Evocare Tudor Ciortea*, în *Actualitatea muzicală*, București, Edit. Muz., 6/1998, nr. 199, p. 7; Ilie Dumitrașcu, *Trei ipostaze ale infinitului în arta românească*, Brașov, Edit. Canti, 1998, p. 120; Constantin Răsvan, *Note de lectură – Revistă universitară de muzică dedicată artei sunetelor*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, serie nouă, nr. 2516, 11 nov. 1998, p. 6; Irinel Anghel, *Orientări, direcții, curente ale muzicii românești din a doua jumătate a secolului XX*, București, Edit. Muz., 1997, p. 8; Ilie Dumitrașcu, *Carte de colinde - carte de suflet*, în *Transilvania Express*, Brașov, nr. 1926, 22 dec. 1999, pag. 13; Răzvan Razi, *Înfrățire româno-americană sub semnul muzicii*, în *Transilvania Express*, Brașov, nr. 2664, 27 mai 2002, p. 6; Ilie Dumitrașcu, *Maestrii muzicii nord-americe în Brașov*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 3598, 3 iunie 2002,

p. 6 ; Valentina Sandu-Dediu, *Muzica românească între 1944-2000*, București, Edit. Muz., 2002, pp. 134, 276, 287; Ioan Hera, *Trei generații*, vol. III – 1960-1990, Brașov, Edit. Lux Libris, 2000, p. 324 ; Paul Stegaru, *Liceul de Artă, "incubator" al tinerelor talente*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 4255, joi, 29 iulie 2004, p. 6; Petruța-Maria Măniuț, *50 de ani de nemurire*, în *Actualitatea muzicală*, București, nr. 6 /2005, pp. 2-3; Gabriela Banu, *Facultatea de Muzică Brașov la ceas aniversar*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 4677, 10-11 dec. 2005, p. 5; Constantin Catrina, *Un moment emblematic*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 4677, 10-11 dec. 2005, p. 5; Constantin Catrina, *Cântece pentru copiii noștri*, în *Foaie pentru minte, inimă și literatură*, supliment al ziarului *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 4856, 15-16 iulie 2006, p. 2F; Constantin Catrina, *Variațiuni pe teme de muzicologie*, în *Foaie pentru minte, inimă și literatură*, supliment al ziarului *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 4981, 9-10 dec. 2006, p. 2F; Constantin Catrina, *Eveniment enescian*, în *Foaie pentru minte, inimă și literatură*, supliment al ziarului *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 5016, 27-28 ian. 2007, p. 2F; Constantin Catrina, *Muzicologia ca știință și pasiune*, în *Astra*, Brașov, serie nouă, IV (XLIII), nr. 30 (317), mai 2009, p. 28. Interviu: *Reforma învățământului românesc văzută de pe Pământ I*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 2637, 8 apr. 1999, p. 4; *Reforma învățământului românesc văzută de pe Pământ II*, în *Gazeta de Transilvania*, Brașov, nr. 2647, 22 apr. 1999, p. 4; Radio Cultural SRR București, 3 Dec. 1996; TV Mix Brașov, Mai 2002; Radio Antena 1 Brașov, 22 Mai 2004 și 31 Decembrie 2006; *Cantores Amicitiae, Chamber choir of "George Enescu" University of Arts, Iasi, Romania*, în <http://romania-online.net/general/cantores.htm> (acc. 11.01.2014).

● **Discografie:** *Colindătorii*, v. George Coșbuc, în *Creații corale românești/Romanian Choir Works*, vol. 8, București, Star Media Music, UCMR și SRR, 2008, nr. 16, Licență UCMR-ADA nr. RO1AF145011334, corul Voci Transilvane, dir. Petre-Marcel Vârlan; *Moș Crăciun revine*, în *Armonia Crăciunului*, trio-ul vocal *Anatoly*, București, Electrecord, EDC 907; *Colindătorii*, v. G. Coșbuc, corul Voci Transilvane, dir. Petre-Marcel Vârlan și *Dumnezeu vede toate*, v. Anonim, Corul Liceului de Artă, dir. Gh. Popa, Brașov, Facultatea de Muzică, 2006 (Disc Pro.); *Inimă a lui Dumnezeu*, CD Pro. Inregistrat la Radio Tg.Mureș, corul *Concentus*, dir. Marius Modiga.

Vârlan Petra-Cristina (n. 1.07. 1985, Brașov) într-o familie de muzicieni. Încă din primii ani ai copilăriei, ia contact cu lumea muzicii, prin intermediul pianului, studiul căruia îl începe alături de mama ei. La Liceul de Artă Brașov, a urmat cursurile de vioară, îndrumată de Ilarion Ionescu-Galați, Valeriu Rogacev, Octavian Rațiu, Dan Pepelea. Deși a început seria premiilor I cu un premiu pentru interpretare la pian (Concursul *Orfeus* de la Târgu Jiu, în 1992), obține apoi numeroase alte premii la diverse concursuri naționale și internaționale pentru vioară: Premii I – la Concursul *Orfeus* de la Târgu Jiu (1993), la Olimpiada Națională de Muzică de la Sf. Gheorghe (2000), la Concursul Național de vioară *Garabet Avachian* de la București (2002); Premiul al II-lea la Olimpiada Națională de Muzică de la Târgoviște (1999), Premiul al II-lea la Concursul Național de la Deva (1994); Premiul al III-lea la Concursul Național de la Bacău (1994), la Concursul Internațional *Paul Constantinescu* de la București (2000), la Concursul național de la Deva (1995), la Concursul *Tinere Talente* de la Oradea (1997 – premiile I și II nu s-au acordat), la Olimpiada Națională de la Tulcea (1998); Premiul al IV-lea la Concursul Internațional de Interpretare de la Brașov; Mențiuni la Olimpiada Națională de Muzică de la București (1996) și la Olimpiada Națională de Muzică de la Brașov (2003). Tot Premiul III (Premiile I și II nu s-au acordat) a obținut la Olimpiada Națională de Muzică de la Târgu Mureș, unde a concurat la secțiunea *Teoria muzicii* (2004).

Urmează studiile de vioară-concertistică atât la *Hochschule für Musik und Theater München*, la clasa Prof. Jacob Gilman, cât și la *Facultatea de muzică* din cadrul Universității *Transilvania* din Brașov, la clasa Valeriu Rogacev. La ambele obține, în 2008, *Diploma de licență*. Tot la *Hochschule für Musik und Theater* încheie și studiile de pedagogia viorii, în 2009. În cadrul aceleiași instituții, urmează cursurile de masterat la muzică de cameră (*Meisterklasse Kammermusik*). În cadrul Universității *Mozarteum Salzburg*, urmează cursurile de masterat – specializarea *vioară*, la clasa Prof. Paul Roczek, unde obține în 2013 *Diploma de masterat*.

Prin participarea la cursuri de măiestrie, are privilegiul să lucreze cu mari muzicieni și pedagogi ai viorii, ca Viktor Pikaizen, Zakhar Bron, Igor Ozim, Efrem Briskin, Boris Slutsky, Arcady Aronov, Sylvia Ahramjian, Sergiu Schwartz ș.a.

Concertează ca solistă în repetate rânduri cu Orchestra Filarmonicii din Brașov (în 1994, 1995, 1998 și 2001), Filarmonica Satu Mare (2000) și *Karlsfelder Sinfoniker* (Germania, în 2005, 2008, 2010 și 2013). Susține recitaluri în diverse orașe din România (Brașov, București, Pitești, Sighișoara) și din străinătate (München, Salzburg, Milano – și alte localități din Italia, Austria și Germania). În anul 2003, a susținut o serie de recitaluri în S.U.A., concertând în Pella – Iowa (în cadrul *Central College* din Pella), în Minneapolis – Minnesota (în cadrul *University of Minnesota*), în Menomonie – Wisconsin și în Madison – Wisconsin. Participă la prestigioase festivaluri, cum ar fi *Biennale München* sau *Festivalul Internațional al Muzicii de Cameră – Brașov*. Înregistrări ale interpretărilor ei au fost transmise de postul național de radio *Radio Il România Cultural*, precum și de diverse televiziuni locale din Brașov.

Alături de activitatea solistică, susține concerte de muzică de cameră în diferite formații și ansambluri: *Arcis Ensemble*, *Novus Sonus Ensemble*, *Ensemble Octopus*, *Alba Ensemble München*. Ca membru al orchestrelor *Stuttgarter Philharmoniker*, *Münchner Symphoniker*, *Georgisches Kammerorchester Ingolstadt*, *Bayerische Philharmonie*, *Kammerphilharmonie Da Capo*, *Bayerisches Symphonie-Orchester*, *Orchester Jakobsplatz München*.

În întreaga activitate, până în prezent, a concertat în săli renumite, cum ar fi: *Philharmonie im Gasteig* (München), *Herkulesaal der Residenz* (München), *Beethovensaal* (Stuttgart), *Liederhalle* (Stuttgart), *Alte Oper* (Frankfurt), *Conservatorio* (Milano), *Palais Lichtenstein* (Viena) și a avut posibilitatea să lucreze cu dirijori ca: Sir Colin Davies, Walter Weller, Gabriel Feltz, Philippe Entremont, Ariel Zuckermann, Ilarion Ionescu-Galați, Remus Georgescu, Cristian Neagu, Alexandru Munteanu ș.a.

✍ **CONSEMNARE:** „În interpretarea concertului pentru vioară și orchestră în mi minor de F. Medelssohn-Bartholdy, Petra Vârlan a strălucit ca și solistă. Tânăra violonistă româncă a fermecat publicul cu virtuozitatea

ei, încă din prima clipă. (...) Muzica a răsunat, a impresionat și a bucurat inimile ascultătorilor”.

Voina Vasile (n. 28 ianuarie 1857, Brașov – d. 15 mai 1910, Brașov), preot și profesor.

A urmat cursurile primare și Gimnaziul Românesc din Șcheii Brașovului. În anul 1874, se află la Institutul Clerical al Arhidiecezei Greco-Orientale din Sibiu și apoi la Facultatea de Filozofie a Universității din Viena. Este profesor la Școlile Centrale Române din Brașov, unde va preda religia, istoria, geografia, limba română și germană. Devine preot al Bisericii *Sf. Nicolae*, iar din anul 1892 și protopop onorar.

Încă de când se afla la Viena, îl cunoaște pe compozitorul bucovinean Ciprian Porumbescu. În mod concret, în lunile de după prima jumătate a anului 1882, când C. Porumbescu este nevoit să-și petreacă la Gemma-Italia mai multe săptămâni de tratament medical, conducerea corului de la *Sf. Nicolae* va fi preluată, în mod benevol, de către preotul și profesorul Vasile Voina. Un gest, desigur, binevenit și de apreciat de comunitatea bisericească și școlară din Șcheii Brașovului.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 247, 11/23 nov. 1892; Andrei Bârseanu, *Istoria Școalelor Centrale Române...*, Brașov, Tip. Ciurcu & Comp, 1902, pp. 599-600; Lucian Predescu, *Enciclopedia României. „Cugetarea”*, București, Edit. Cugetarea-Georgescu Delafras, 1940, p. 908; Paul Leu, *Ciprian Porumbescu*, ed. a II-a rev. și adăugită, București, Edit. Muzicală, 1978, p. 131; *Acte, documente și scrisori din Șcheii Brașovului*. Text ales și stabilit, note de Vasile Oltean. Prefață de Alexandru Duțu, București, Edit. Minerva, 1980, pp. 408 (nota 1), p. 413 (nota 2); Constantin Catrina, *Muzica de tradiție bizantină – Șcheii Brașovului*, Brașov, Edit. Arania, 2001, pp. 64-65; Vasile Oltean, *Configurația istorică și bisericească a Brașovului (sec. XIII-XX)*, Sibiu, Edit. Andreiana, 2010, pp. 390-393.

W

Weywar Karl (Carol) (n. ? – d. 19 ianuarie 1871), profesor de muzică și dirijor de cor.

A studiat muzica la Viena, după care a revenit la Brașov, unde va predă canto și pianul. „A fost un regenerator al acestei arte... pentru corurile bisericilor fără osebite, și conducător al reuniunilor de cântări și conveniri” române și germane. A predat muzica la Școalele Centrale Române din Șcheii Brașovului.

În anul 1868, redactează, în colaborare cu Michael Zimmerman, director muzical, statutele unei societăți muzicale ce urma să rezolve problemele învățământului muzical local. De asemenea, împreună cu Lazza, devine, din 1868, concesionar „de la Paști până în toamnă pentru prezentarea de operete și singspieluri de Offenbach, Suppé” ș.a.

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: *Kronstädter Zeitung*, Brașov, nr. 141, 5 sept. 1859, p. 872; idem, nr. 32, 27 febr. 1863, p. 221; idem, nr. 187, 25 nov. 1868, p. 763; *Gazeta Transilvaniei*, Brașov, nr. 4, 25/13 ian. 1871, p. 1; *Arhivele Statului Brașov*, Fondul Eforia Școalelor, doc. nr. 122, fila 1 (în l. germană); Hans Peter Türk, *Paul Richter*, Kriterion Verlag, București, 1975, p. 168; Gemma Zinveliu, *Ziarul „Kronstädter Zeitung” (1849-1868)*. Bibliografie, Arhivele Statului, Brașov, Cota III/1417; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul muzicii românești*, vol. IV (1859-1898), București, Edit. Muzicală, 1976, p. 101; Constantin Catrina, *Privire asupra unui capitol de învățământ muzical românesc la Brașov (1850-1918)*, în *Studii de Muzicologie*, vol. XIX, București, Edit. Muzicală, 1985, p. 218; Constantin Catrina, *Muzica și muzicienii Cetății, Râmnicu-Vâlcea*, Edit. Fântâna lui Manole, 2012, pp. 73, 106.

Z

Zamfir Constantin (n. 16 februarie 1928, Brașov – d. 15 septembrie 1987, București), profesor, folclorist și compozitor.

Studiile medii le-a absolvit la Liceul *Andrei Șaguna* din Brașov, după care a continuat la Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din București (1930-1934). A studiat cu Ioan D. Chirescu (teorie-solfegii), Alfonso Castaldi (armonie), Dimitrie Cuclin (forme muzicale și estetică), George Breazul (istoria muzicii și pedagogie muzicală), Constantin Brăiloiu (folclor și istoria muzicii), Ștefan Popescu (cor și ansamblu coral). Este licențiat în Litere și Filozofie (București, 1935).

Aflându-se încă elev în clasa a VIII-a, *A PUBLICAT* culegerea *Cântări liturgice și funebre* (în 3 voci), Brașov, Edit. Soc. T.A. Sf. Gheorghe de pe Tocile și a dirijat corul acestei Societăți (1926).

A fost profesor de muzică la Silistra (1935-1937), Târgu Mureș (1937-1940), București (1940-1950). Apoi continuă ca profesor de teorie-solfegii și forme muzicale la Liceul de Muzică nr. 1 din București (1950-1958), cercetător principal la Institutul de Folclor din București (1949-1964), lector la Institutul Pedagogic de 3 ani din București (1963-1967), șeful secției de muzică populară la Radiodifuziunea Română din București (1967-1971).

A publicat *STUDII, ARTICOLE ȘI RECENZII* în revistele *Muzica*, *Revista de Folclor*, *Gazeta Învățământului* ș.a.

📖 **FOLCLORISTICĂ ȘI MUZICOLOGIE:** *Contribuții la cunoașterea instrumentelor populare: cobza*, în *Muzica*, București, nr. 2, 1953; *Atitudinea lui G. Dima față de muzica populară*, în *Rev. Folc.*, București, nr. 1-2, 1957; *Despre obârșia și filiația unor melodii de doină*, în *Studii de Muzicologie*, București, vol. VIII, 1972, pp. 263-290; *Cum s-a răspândit colinda „Pleacă Lina la fântână” în Ținutul Brașovului*, în *REF*, București, nr. 6, 1973, pp. 477-488; *George Dima – muzician și om de cultură*, București, Edit. Muzicală, 1974; *Momente inedite ale colaborării lui George Dima cu T. Brediceanu*, în *Muzica*, București, nr. 5, 1977;

Documente inedite privind prietenia dintre G. Șorban și Tiberiu Brediceanu, în Studii de Muzicologie, vol. 14, București, Edit. Muzicală, 1979.

Având în atenție cartea *George Dima – muzician și om de cultură*, compozitorul și dirijorul Dumitru D. Botez îi scria muzicologului Constantin Zamfir: „Am citit cartea cu multă plăcere și cu satisfacția de a o vedea scrisă într-un stil atât de ales. Nu este o carte realizată din vreo îndatorire, ci – precum se vede de la primele pagini – din profundă convingere. Ai făcut bine că ai insistat asupra unor lucrări, care altfel ar fi putut rămâne niște pete negre în activitatea marelui nostru compozitor, așa putea spune un „savant” pentru epoca lui în arta scriiturii corale, în realizarea unei polifonii românești de prestigiu. Artă elevată a lui Dima poate sta alături de cele mai realizate lucrări ale muzicii universale” (*Scrisoare*, ms. în Bibl. Jud. *George Barițiu*, Brașov, nr. inv. 2014, 1991).

✂ **CULEGERI DE FOLCLOR:** *132 Cântece și jocuri din Năsăud*, București, ESPLA, 1935 (în colab.); *Ediții critice: Tiberiu Brediceanu, Melodii populare românești din Banat*, București, Edit. Muzicală, 1972; *Folclor muzical din Bistrița-Năsăud*, București, Edit. Muzicală, 1988; *Lucrări didactice: Manual de teorie muzicală și solfegii* (în colab. cu Matei Jurebiță), București, 1956; *Metodă de cobză* (în colab. cu Ion Zlotea), București, ESPLA, 1956, etc.

♫ A compus și **MUZICĂ DE TEATRU** (în ms.), corală, vocală și muzică pentru orchestră populară.

✂ **CONSEMNARE:** „...Constantin Zamfir rămâne, în memoria timpului ca un folclorist și muzicolog de înaltă capacitate profesională, capodopera creației sale constituind-o cartea *George Dima – muzician și om de cultură*, publicată în 1974 la Editura Muzicală, indiscutabil cea mai bună monografie din literatura de specialitate consacrată maestrului de la Brașov” (Viorel Cosma, 2011).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Constantin Catrina, *Din țară. Brașov*, în *Muzica*, București, nr. 10, 1975; Doru Popovici, *Monografia George Dima de Constantin Zamfir*, în *Muzica*, București, nr. 10, 1975; Timotei Popovici, *Correspondență. Studii de Pedagogie Muzicală*, vol. 2, ed. îngr. și adnotată de Dumitru Jompan, Timișoara, Edit. Eurostampa, 2002, pp. 200-202; Iordan Datcu, *Dicționarul Etnologilor Români. Autori. Publicații periodice. Instituții*.

Mari colecții. Bibliografie. Cronologie, ed. a II-a, rev. și mult adăugită, București, Edit. Saeculum I.O., 2006, pp. 936-937; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon biobibliografic*, vol. IX (Ș-Z), București, Edit. Muzicală, 2006, pp. 302-303; Nicu Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, București, Edit. Basilica, 2010, pp. 274-275; Viorel Cosma, *Portrete sentimentale*, vol. 1, București, Edit. Culturală Gheorghe Marin Speteanu, 2011, pp. 384-386.

Zikeli (Czikeli) Michael (n. 12 apr. 1847, Domald - (???), Dumbrăveni – d. 15 iul. 1929, Rupea), compozitor, dirijor de cor, pedagog și publicist.

A absolvit Seminarul Pedagogic de la Sighișoara (1863-1869), unde a și îndeplinit funcția de *Primus musicus* (dirijor de fanfară).

În anul 1872, la vârsta de 25 de ani, este angajat la Rupea ca învățător, organist și director (conducător) al *Societății de Muzică Liedertafel*. Conduce această reuniune timp de 36 de ani; în 1913 se pensionează. La această dată, este declarat *Dirijor de onoare pe viață*.

Ca și conducător al activităților muzicale din Rupea, are inițiativa de a organiza, în 1922, ample manifestări corale prilejuite de împlinirea a 75 de ani de la înființarea *Societății Liedertafel*. Cu acest prilej, sunt prezentate la Rupea reuniunile corale săsești din Brașov, Sighișoara, Mediaș, Bistrița, Cislădie și Cincu.

Colaborează la ziarele locale și zonale: *Repser Wochenblatt*, *Kronstädter Zeitung*, *Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt*.

Creațiile sale sunt apreciate de compozitorii Rudolf Palme (Magdeburg, 1907) și Richard Strauss (5 aprilie 1927) și sunt răspândite prin repertoriile majorității societăților corale săsești din Transilvania (și SUA).

♫ **MUZICA CORALĂ:** *Bergglocke* (Clopot de munte), 33 de cântece, în patru caiete, pentru cor bărbătesc; *Unseren lieben Toten*, 8 Gesänge für Männerchor (Morților noștri), 8 cântece pentru cor bărbătesc; *Treu und frei* (Devotat și liber), 14 cântece pentru cor bărbătesc; *Durchs Lied zur Andacht* (Prin cântec spre rugăciune), 36 de cântece, în cinci caiete, pentru cor mixt;

Lebensfrühling (Primăvara vieții), 20 de cântece pentru tineret, pe două voci cu acompaniament; *Frohsinn* (Voie bună), 22 de cântece pentru cor mixt.

MUZICA VOCALĂ: *Neue Gitarrenlieder, 8 Lieder für eine Singstimme mit Gitarrenbegleitung* (Opt cântece noi pentru voce cu acompaniament de chitară); *Blumenstrauss, 32 Lieder für eine Singstimme mit Gitarrenbegleitung* (Buchet de flori, 32 cântece pentru voce cu acompaniament de chitară); *Aus dem Lebens Blütentagen, 10 Lieder für eine Singstimme mit Klavierbegleitung* (Din zilele înfloritoare ale vieții, 10 cântece pentru voce cu acompaniament de pian).

 LUCRĂRI DIDACTICE: *Des kleinen Violinspielers erstes Notenbuch* (Prima metodă pentru micul violonist); *Des kleinen Violinspielers zweites Notenbuch* (A doua metodă pentru micul violonist) și *103 Phantasien, Tänze und Märsche für Violine* (103 Fantezii, dansuri și marșuri pentru vioară).

STUDII MUZICOLOGICE: *Aus dem Leben eines siebenbürgischen Liederkomponisten, selbstbiographische Aufzeichnungen* (Din viața unui compozitor de cântece din Transilvania [Michael Zikeli]).

 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE: Constantin Catrina, *Brașovul muzical în documente*, în *Astra*, Brașov, nr. 1, 1971, p. 12; Hedwig Kellner, *Vom Discantus zum Musikdirektor*, în *Karpatenrundschau*, Brașov, nr. 20, 19 martie 1972, p. 11; Nicolae Oancea, *Alămurile „de aur” din Rupea la aniversarea Centenarului, 1872-1972*, Brașov, CJCES Brașov, 1972, pp. 14-15; Constantin Catrina, *Aus dem Musikleben einer kleinen Stadt. Michael Zikeli, ein wenig bekannter Komponist*, în *Volk und Kultur*, București, nr. 7, 1974, p. 5; Constantin Catrina, *Der Komponist Michael Zikeli, ein Förderer des Musiklebens in Reps*, în *Forschungen zur Volks- und Landeskunde*, București, Edit. Academiei R.S.România, nr. 1, 1976, pp. 94-96; Walter Myss, *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*, Innsbruck, 1993, p. 590; Paul-Stein Schuster, *150 Jahre Repser Liedertafel*, în *Allgemeine Deutsche Zeitung*, București, nr. 1165, 5 august 1997, p. 5.

Zell Georg Gotthelf (n. 17 septembrie ??? – Cârța, jud. Sibiu), profesor și monografist.

A studiat la Gimnaziul Evanghelic din Sibiu, apoi la Seminarul Pedagogic din Sibiu, pe care l-a absolvit în anul 1934. A fost cadru didactic în mai multe localități, precum Deva, Sebeș – Alba, Valea Viilor, Codlea etc.

A înființat *Cercul de Literatură „Michael Königes”* (1956) și *Cercul de Istorie „Cidonia”* (1971).

📖 *A PUBLICAT MONOGRAFIA Zeiden – Eine Stadt in Burzenland*, München, 1994. De asemenea, a publicat în *Karpatenrundschau* (18 febr. 1972) un articol documentar privind *Jubileul celor 125 de ani ai Fanfarei din Codlea* și un alt text separat, intitulat: *100 de ani ai Corului Bărbătesc din Codlea (1884-1984)*.

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** Georg Gotthelf Zell, *Zeiden – Eine Stadt in Burzenland*, coperta II/IV.

Zimmermann Michael (n. 1834, Idiciu, Mureș – d. 8 decembrie 1907, Teplitz-Schönau), dirijor și compozitor.

Este capelmaistru al Orchestrei Regimentului 73 Infanterie de la Viena. În această funcție, obține locul suprem la marele concurs al Orchestrelor militare de la Paris (1867), unde a interpretat, între altele, și uvertura *Wilhelm Tell* de G. A. Rossini (1792-1868), interpretare care îi aduce cele mai favorabile aprecieri. Pentru meritele sale artistice deosebite, este decorat de Împăratul Napoleon al III-lea cu *Legiunea de Onoare*. După succesele înregistrate la Viena, Paris și Londra, este invitat la Brașov ca dirijor al orchestrei Stadtkapelle (1868-1869) și i se promite înființarea unui Conservator de Muzică. Cum această promisiune nu i-a fost îndeplinită, se retrage din această funcție în anul 1869, iar în locul lui este numit Anton Brandner (1840-1900).

📖 **REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:** *Kronstädter Zeitung*, Brașov, nr. 200, 18 dec. 1868, p. 819; K.H. Hiemesch, *Jahresbericht der Kronstädter Philharmonischen Gesellschaft über das Vereinsjahr 1900-1901*, Brașov, 1901, p. 6; Gemma Zinveliu, *Ziarul „Kronstädter Zeitung”. Bibliografie (...)*, 1974. Ms. în Arhiv. St. Brașov, Cota III/1417; Octavian Lazăr Cosma, *Hronicul Muzicii*

Românești, vol. IV (1859-1898), București, Edit. Muzicală, 1976, p. 100; Walter Myss, *Lexikon der Siebenbürger Sachsen*, Innsbruck, 1993, p. 592; Constantin Catrina, *Muzica și muzicienii Brașovului în secolul al XIX-lea, în Țara Bârsei*, Brașov, nr. 5, 2006, pp. 100-111; Constantin Catrina, *Muzica și muzicienii Cetății*, vol. II, Râmnicu-Vâlcea, Edit. Fântâna lui Manole, 2012, p. 76.

Zinveliu Gemma (n. 6 ian. 1931, Brașov – d. 6 mart. 1999, Brașov), profesor și muzicolog.

A studiat la Conservatorul de Muzică Ciprian Porumbescu din București, între anii 1949-1959, unde a devenit apoi preparator la Catedra de Istoria Muzicii (1954-1955); se transferă ca profesor de pian, educație muzicală și istoria muzicii la Liceul de Muzică și Arte Plastice din Brașov (1959-1969); lector la Institutul Pedagogic Brașov (1969-1978).

A fost membră a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România. S-a preocupat în mod constant de activitatea Cenaclului de specialitate și de Festivalul Muzicii de Cameră de la Brașov.

A participat în mod activ la sesiuni de comunicări, referate și prelegeri, concerte – lecții, emisiuni radiofonice etc.

A semnat și cu numele de Z. Maria, Zinveliu-Donea, Z-G, G.D.Z.

A publicat *STUDII ȘI ARTICOLE DE SPECIALITATE, CRONICI DE CONCERT, INTERVIURI ȘI RECENZII* în *Muzica și Studii de Muzicologie* (București), *Astra*, *Drum Nou*, *Karpatenrundschau* și *Brassói Lapok* din Brașov, *Argeș* (Pitești), *România Liberă* (București).

▣ *STUDII ȘI ARTICOLE DE MUZICOLOGIE*:. „Creațiunea” de Haydn, la Biserica Neagră, în *Astra*, Brașov, nr. 11, 1968; *Correspondența Mureșenilor, oglindă a luptei pentru o cultură și artă națională*, în SCIA (s.TMC), București, nr. 2, 1969; *Un vis împlinit la primul concert al Reuniunii corale „G. Dima”*, în *Astra*, Brașov, nr. 6, 1969; *File din trecutul muzical al Brașovului (I), Cinci secole de artă organistică*, în *Astra*, Brașov, nr. 11, 1969, p. 15; *File din trecutul muzical al Brașovului (II), Cinci secole de muzică instrumentală*, în *Astra*, Brașov, nr. 12, 1969, p. 8; *File din trecutul muzical al Brașovului (III), Cinci secole de muzică vocală*, în *Astra*, Brașov, nr. 1, 1970, pp. 13-18; *File din trecutul muzical al Brașovului (IV), Cinci secole de învățământ muzical*, în *Astra*, Brașov, nr. 3,

1970, pp. 13-16; *Ani de ucenicie muzicală, reflectați în corespondența lui Anton Pann și George Ucenescu*, în *Stud. Muzicol.*, București, vol. VI, 1970, pp. 207-208; *Primul Festival al Muzicii de Cameră* (interviu cu Marin Constantin, Hilda Jerea, Ludovic Bács, Emilia Petrescu, Ilarion Ionescu-Galați, Ion Voicu), în *Astra*, Brașov, nr. 7, 1970, p. 8; *Contribuții la cunoașterea evoluției învățământului muzical din Brașov*, în *Lucrări Științifice*, vol. II, Institutul Pedagogic de 3 ani din Brașov, Brașov, 1970, pp. 281-287; *Cu Liviu Teclu – evocări dintr-un trecut apropiat*, în *Astra*, Brașov, nr. 5, 1972, p. 12; *La nouă decenii după premiera operetei „Crai Nou” de Ciprian Porumbescu, la Brașov*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8428, 13 febr. 1972; *Muzica românească în lume, muzica lumii la Brașov. De vorbă cu compozitorul Norbert Petri*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8446, 5 mart. 1972; *Într-o familie de artiști. Convorbire cu muzicianul Anselm Honigberger*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8452, 12 mart. 1972, p. 3; *Corul Facultății de Muzică*, în *Drum Nou*, Brașov, nr. 8778, 1 apr. 1973, p. 5; *Festivalul muzicii de cameră*, în *România Liberă*, București, nr. 8940, 21 iul. 1973; *Contribuții la cunoașterea activității lui G. Dima și C. Porumbescu la Brașov*, în *Studii Muzicologice*, București, vol. IX, 1973, pp. 195-206; *Prima culegere muzicală brașoveană „Odae cum harmoniis” de Johannes Honterus*, în *Lucrări Științifice*, Institutul Pedagogic de 3 ani din Brașov, 1975; *Brașovul, vatră a unor importante manifestări muzicale*, în *Astra*, Brașov, nr. 1, 1978, p. 3.

ISTORIOGRAFIE: *Filarmonica „George Dima” Brașov (1878-1978)*, în colabor. cu Liviu-Teodor Teclu, Brașov, Întreprinderea Poligrafică, 1978.

LUCRĂRI DIDACTICE: *Metodă de acordeon* (în colabor. cu Norbert Petri), Brașov, Edit. Casei Reg. a Creației Populare, 1960; *Curs de istoria muzicii*, Brașov, Litografia Univ. Brașov, 1975.

EDIȚII CRITICE: *Béla Bartók. Scrisori* (vol. I), ed. îngr. adnot. de Francisc László. Traducerea textelor de Gemma Zinveliu. Prefață de Zeno Vancea, București, Edit. Kriterion, 1976; *Béla Bartók. Scrisori* (vol. II), ed. îngr. adnot. de Francisc László. Traducerea textelor de Gemma Zinveliu. Prefață de Zeno Vancea, București, Edit. Kriterion, 1977; *Fr. J. Sulzer în Dacia Cisalpină și Transalpină*. Traducerea și îngrijirea ediției de Gemma Zinveliu, București, Edit. Muzicală, 1995.

LUCRĂRI ÎN MANUSCRIS: Ziarul „Kronstädter Zeitung” (1849-1868), Bibliografie, 1974, *Arhivele Statului Braşov*, Cota III/1417.

✍ **CONSEMNARE:** „...a trecut în nemurire Gemma Zinveliu-Donea, remarcabil muzicolog, neobosit şi erudit pedagog şi cercetător, eminent om de cultură braşovean, marcantă personalitate artistică, animator fervent, de nobilă sorginte, al vieţii muzicale din urbea de la poalele Tâmppei, cunoscută şi apreciată în toate centrele muzicale ale ţării şi prin lucrările sale (puţine la număr), temeinic şi riguros elaborate, lăsate moştenire viitoarelor generaţii de muzicieni şi melomani avizaţi” (Constantin Răsvan, 1999).

📖 **REFERINŢE BIBLIOGRAFICE:** Constantin Catrina, *Bartók Béla levelei – romanul*, în *Brassói Lapok*, Braşov, nr. 15, 16 apr. 1976; Octavian Lazăr Cosma, *Universul muzicii româneşti*, Bucureşti, Edit. Muzicală, 1995, pp. 345, 455, 496; Constantin Răsvan, *In memoriam: Gemma Zinveliu-Donea. Viaţa ca o simfonie*, în *Gazeta de Transilvania*, Braşov, 2621, 20-21 mart. 1999, p. 5; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. IX (Ş-Z), Bucureşti, Edit. Muzicală, 2006, pp. 314-315; Constantin Catrina, *Muzica şi muzicienii Cetăţii*, Râmnicu Vâlcea, Edit. Fântâna lui Manole, 2010, pp. 30, 33, 180.

INDEX

A

Albeșteanu Ion, 27
Alexandrescu Eugenia (Nina), 28
Alexandrescu Romeo, 29
Alexi Theochar, 31
Andreescu Horia, 31
Andriesei Mihai, 35
Andrieș Alexandru, 37
Antinescu Zaharia, 38
Ardelean Romulus, 38
Arion Cornel, 39
Avrigeanu Nicolae, 41

B

Baiulescu George (Gheorghe), 42
Bakfark Greff Valentin, 43
Balea Ilie, 47
Barancescu (Bărăncescu) Varlaam, 49
Barițiu George, 54
Bănuț Aurel Pavel, 56
Bârseanu Andrei, 58
Beleavcenco-Popescu Mihai (Mihail), 60
Bergel Erich, 61
Bergel Hans, 62
Bica Nicolae D., 62
Bickerich Victor, 66
Bobescu Constantin, 69
Bogdan Alexandru, 72

Bogdan Aron, 73
Borbil Rodica, 75
Bostan Maria Cristina, 76
Böhme Friedrich, 78
Brandner Anton, 78
Brătescu Nicolae, 81
Brediceanu Tiberiu, 82
Bucur Grămaticu, 87
Busuioceanu Lia, 88

C

Catrina Constantin, 90
Căciulă Gheorghe, 95
Cernat Răzvan, 96
Chelariu (Chelaru) Gheorghe, 97
Ciocoiu Nicolae, 98
Circa Elisa, 99
Ciurcu I. Nicolae, 100
Colan Ion, 101
Costi Gălușcă, 103
Coulin Arthur Maler Fogarascher, 104
Cristian Horia, 104
Criveanu Ion, 108
Criveanu Elena, 113
Cunțan Ion, 115

D

Dariu Ioan, 117
Deda Edmond, 118
Dima Gheorghe, 119
Dima Maria, 127
Dima Pantelimon, 129
Dobre Dascălu, 130
Drăgan Daniel, 130
Drăgulin Stela Doina, 131
Duma Ioan, 136
Duma Gheorghe Zaharia, 139
Duma Radu, Dascălu, 140
Dumbravă Filaret, 141
Dumitrașcu Ilie, 142
Dumitrescu Barbu, 144

E

Einzig-Klee Gabriela, 145
Elenescu Emanuel, 145
Emilian Ștefan (Emilian Kertesz), 146
Eremia Dumitru, 149
Eustatievici Dimitrie, 152

F

Filip Ana Felicia, 153
Filitti Dositei, 155
Fleps Ernst, 156

G

Geifrig Hermann, 157
Georgescu Florin, 158
Gerger Johann, 159
Gherman Joe, 161
Gherman Mircea, 161

Gorbonov Mihai-Gavril, 162
Gropșianu Lucian, 163

H

Hajek Egon, 164
Hintz-Hințescu Josef Carol, 165
Honigberger Anselm Emil, 165
Honigberger Ernst, 167
Horșia Gheorghe, 167
Hubaček Anton, 168
Humpel Emilia, 168
Humpel Wilhelm, 169

I

Iacobescu Liliana, 171
Iancu Laurențiu, 174
Ibănescu Corina Daniela, 174
Ilasievici Ipolit, 178
Ionescu-Galați Ilarion, 178
Ionescu Ion, 183

K

Kleverkaus Friedrich, 185
Krause Max Friedrich Robert, 186

L

Lehár Franz, 189
Lengeru (Lenger, Lengheriu)
Ioan, 190
Ludwig Johann, 192
Lupu Sherban, 192

M

Magdu Valeriu, 196
Manolache Mihai, 196

Măniuț (Coroiu) Petruța-Maria, **197**
Mihăilescu Dan, **200**
Mitu Steluța, **201**
Moldoveanu Claudiu, **203**
Moldoveanu Ion, **203**
Morres Hermann, **204**
Munteanu Dorel, **204**
Mureșanu (Mureșianu) Andrei, **206**
Mureșianu Aurel, **208**
Mureșianu I. Iacob, **209**

N

Nadin Mihai, **214**
Nastasi Lazăr, **214**
Nauncef Alina Maria (Gavrilă), **216**
Neagoe Ioan, **217**
Neugeboren Henrich (Henri
Nouveau), **218**
Niculescu Dinu, **220**

O

Oancea Nicolae, **224**
Oarcea Ioan, **225**
Oltean Vasile, **230**
Oprea Diacu, **231**
Oroșanu Cristian, **232**
Ostermayer Georgiu, **233**
Ostermayer Hieronymus, **234**

P

Pann Anton, **236**
Păsculescu-Florian Carmen, **241**
Păun-Teodorescu Virgil, **242**
Petra-Petrescu Horia, **243**

Petra-Petrescu Nicolae, **245**
Petrescu George C., **246**
Petri Norbert, **247**
Philippi Ursula, **254**
Pop (Popp) Nicolae (Nicolau), **255**
Popescu Mircea Teodor, **257**
Popp Mișu (Mihai, Mihail), **258**
Popovici (Popovits) Datcu Simion, **260**
Popovici Nicolae (Niculaie, Nichi,
Niki), **260**
Popovici Timotei, **263**
Porumbescu Ciprian, **267**

R

Radu Grămăticu, **272**
Răsvan Constantin, **272**
Richter Paul Wilhelm, **274**
Rucsanda Mădălina Dana, **277**

S

Sandu Iorgu, **281**
Sava Vlad, **283**
Sălcudeanu Petre, **284**
Schneider Carl/ Károly, **284**
Schlandt Hans Eckart, **285**
Schneider Martin, **288**
Schneider Petrus Gottlieb, **289**
Simonis Ana, **289**
Simonis Georg, **290**
Simtion Octavian G., **292**
Spiess Ludovic, **292**
Stinghe Sterie, **296**
Stoicovici Nicolae, **297**
Szilágyi Ana, **298**

Ș

Șerban Valentin, **305**

Șipa Alexandru, **306**

T

Tănăsescu (Thănăsescu) Grigore,
307

Teclu Liviu-Teodor, **308**

Ț

Țurcanu Nicolae, **311**

U

Ucenescu George (Gheorghe), **316**

V

Vârlan Petre-Marcel, **321**

Vârlan Petra-Cristina , **329**

Voina Vasile, **331**

W

Weywar Karl (Carol) , **332**

Z

Zamfir Constantin, **333**

Zikeli (Czikeli) Michael, **335**

Zell Georg Gotthelf, **337**

Zimmermann Michael, **337**

Zinveliu Gemma, **338**

NOTA EDITURII

Lucrarea de față face parte dintr-un vast proiect al muzicologului dr. Constantin Catrina, dedicat activității muzicale brașovene, oraș în care maestrul a activat cea mai mare parte din viață și care i-a oferit nenumărate surse de inspirație muzicologice. Cei peste 50 de ani petrecuți în această zonă, plină de bogăție și tradiție culturală, l-au determinat să pună, într-un amplu proiect*, studii și cercetări arhivistice și documentare ale acestei zone.

Acest volum cuprinde muzicienii brașoveni predecesori și contemporani, iar celelalte secțiuni, în mare parte documentate și așternute pe hârtie, așteaptă condeiul și aplecarea unui cercetător în domeniu, pentru a fi continuate și finalizate.

Am considerat că este necesar ca această lucrare să fie restituită publicului interesat, chiar dacă nu era complet finalizată – din cauza plecării dintre noi a autorului –, pentru bogatul material documentar pe care îl conține, rezultat al cercetărilor atente ale maestrului Catrina.

În acest sens, ne cerem scuze pentru eventuala lipsă din paginile acestei lucrări a unor nume de rezonanță, și considerăm că ea poate fi completată și continuată. Pentru aceasta, putem pune la dispoziție, în afară de acest volum, materiale, fișe biografice, studii și cercetări din arhiva profesorului Catrina.

Mulțumim doamnei muzicolog Liliana Iacobescu, prieten și colaborator apropiat, pentru disponibilitatea dânzei de a ne ajuta, cu ochiul atent al cercetătorului, în finalizarea acestei cărți.

Notă:

În însemnările maestrului prof. dr. Constantin Catrina, *Brașovul Muzical Enciclopedic* este structurat în următoarele secțiuni: *Muzicieni și melomani; Instituții muzicale; Învățăământ muzical de stat și particular; Formații muzicale instrumentale; Muzica de cameră. Concerte; Spectacole lirice și de balet; Polifonii corale (asociații, societăți și reuniuni, coruri și grupuri corale); Turnee muzicale: concerte și recitaluri-eveniment; Festivaluri muzicale locale și internaționale. Concursuri; Fanfare militare și civile; Muzica de orgă. Organiști și constructori de orgi. Lutieri; Locații destinate (și) muzicii; Cartea de muzicologie și critică muzicală; Reviste. Ziare. Anuare; Edituri. Tipografii. Librării și agenții. Biblioteci muzicale și studiouri de înregistrare; Tradiții folclorice. Muzicanți (lăutari); Trubadurii secolului: rock- pop-jazz-folk.*

EDITURA
mecAtrin
editura@mecatrin.ro
Tel.: 0727 535 298